

REGULY-KÖNYVTÁR

1.

OSZTJÁK HŐSÉNEKEK

REGULY A. ÉS PÁPAY J. HAGYATÉKA

I. KÖTET

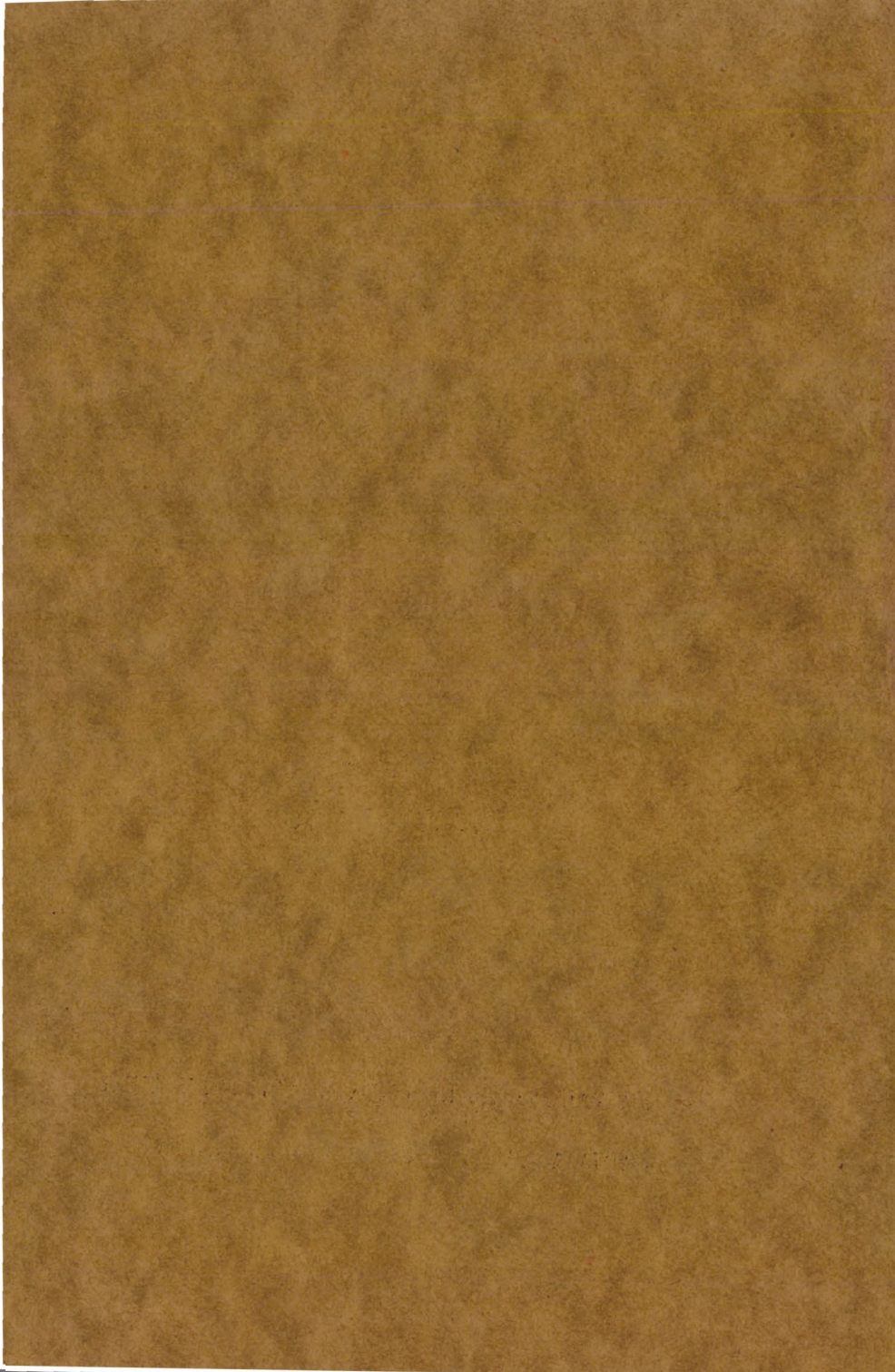
KÖZZÉTESZI

ZSIRAI MIKLÓS

A M. KIR. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTERIUM
TÁMOGATÁSÁVAL

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

BUDAPEST, 1944.

REGULY-KÖNYVTÁR

1.

OSZTJÁK HŐSÉNEKEK

REGULY A. ÉS PÁPAY J. HAGYATÉKA

I. KÖTET

KÖZZÉTESZI

ZSIRAI MIKLÓS

A M. KIR. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTERIUM
TÁMOGATÁSÁVAL

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

BUDAPEST, 1944.

Felelős kiadó : Zsirai Miklós.

98.895. — Hornyánszky Viktor R.-T. nyomdai műintézet Budapest.

Felelős vezető: Bocskói Ede István.

ELŐSZÓ.

Abban a jelen kötetünkkel meginduló új akadémiai kiadványsorozatban, amely a leglelkesebb rokonságkutató magyar tudós, Reguly Antal nevét viseli homlokán, az uráli népek között régebben gyűjtött, illetőleg majd ezentúl gyűjtendő nyelvi, néprajzi, történeti, régészeti és egyéb természetű anyagainkat szándékozunk közzétenni.

Aki meg van győződve nyelvünk uráli voltáról, az nem elégedhetik meg a rokonság tényének egyszerű tudomásulvételével, annak habozás nélkül vállálnia kell a természetes következmények teljes sorozatát. A hovatarozás megállapítása nem végállomás, nem révbe jutás, hanem alapvetés, célkitűzés, a voltaképpen alkotó munka útnak indítója. A rokonsági viszony tisztázása előtt tétován topogtunk írásos történeti emlékeink szűk cellájában, s ha mégis messzebbre ragadt bennünket a tudásvágy, ki voltunk szolgáltatva a téves irányba tapogatózás veszélyének, a lidércfény szeszélyes káprázatának. A rokoni környezet föl ismerése iránytűt ad a kezünkbe, hogy biztosan tájékozódhassunk népi eredetünk és történetelőtti életünk útvesztőjében. Legelőször persze nyelvünk anyagának és alkati jellegzetességeinek vizsgálata szabadul ki a tér és idő béklyóiból, azután pedig a nyelvi tények világosságát fölhasználva ködbe vesző történeti viszontagságainkra szegezhetjük fürkésző tekintetünket. Bátran megállapíthatjuk: a rokonnelvek, a rokon népek minél tökéletesebb megismerése saját érdekeinket szolgáló elemi tudományos kötelesség, a genetikus magyarságtudomány nélkülözhetetlen előfeltétele.

Tárgyilagosan meg kell mondanunk, hogy az uráli összehasonlító nép- és nyelvtudomány sohasem élvezte a magyar közönség serkentő rokonszenvének melegét s az intézményes, a rendszeres gondviselés jótéteményeit sem. Ennek ellenére akadtak magyar nyelvészek — elegendő lesz SAJNOVICSRÁ, GYARMATHIRÁ és BUDENZRE utalnunk —, akiknek munkássága döntő jelentőségűnek bizonyult a finnugor tudományok történetében, sőt úttörő érdemeiket az egyetemes nyelvhasznítás is nyilván tartja. Igazán nem az ő hibájuk, hogy szavuk itthon süket fülekre talált, hogy derék kezdeményezésük jórészt elszigetelt egyéni kísérletté zsugorodott össze, s hogy utódaiknak a föltárt igazság terjesztése, értékesítése,

az alapok tovább építése helyett idejük, erejük javát meddő önigazolásra, tudományos meggyőződésük védelmére és a munka legelülről kezdésére kellett elfecsérelniök.

Eleve is természetes, de egynémely hazai meg külföldi tapasztalat is világosan tanúsítja, hogy megbízható anyag nélkül legfőljebb légvárakat lehet építeni. Ha akár belső tudományos érdekből, akár a külső szemrehányásokon elröstelkedve komolyan jóvá akarjuk tenni a mult mulasztásait, legsürgősebb teendőnknek az uráli anyagforrások minél teljesebb föltárását kell tekintenünk. Örvendetes, hogy ezt a hézagpótló munkát is a Magyar Tudományos Akadémia vállalta magára, az az Akadémia, amely nagyszabású történeti, irodalomtörténeti, valamint szorosabb értelemben vett magyar nyelvtörténeti kútfőkiadványaival annakidején oly hathatósan előmozdította elsődleges nemzeti tudomány-szakjaink maradandó sikerű művelését, fölvirágoztatását. Jelen vállalkozásával voltaképpen csak a *b*-t mondja ki az Akadémia, mert az *a*-t már eddig is, többször is ki-kimondta azzal, hogy erkölcsi és anyagi támogatásban részesítette egyes magyar kutatók uráli tanulmányútjait, gondjaiba vette vagy megvásárolta elhunyt gyűjtők hagyatékát, sőt időnként számottevő finnugor meg szamojéd anyag közzétételére is talált anyagi fedezetet. Most, a rendszeres munka megindítása pillanatában is érezzük az Akadémia több mint száz évre visszanyúló s olykor-olykor igazán megértő érdeklődésének üdvös eredményeit: nem kell addig sem tétlenül várnunk, amíg megszerveződik a friss anyag szerzésére szolgáló terepmunka, hanem az Akadémia kéziratárának vékái alól tüstént előszedhetjük és sorra közkinccsé tehetjük régi nagy gyűjtőink becsesebbnél-becsesebb hagyatékait.

Örömmel hangsúlyozhatjuk, hogy ilyen föltétlenül napfényre kívánczó régi anyagunk sokkal több van, mint bárki is gyaníthatná. Becsületbeli kötelességből és tudományos érdekből ki kell végre adnunk REGULYNak éppen száz éve gyűjtött s úgy négy testes kötetre rúgó osztják hősekei, PÁPAY JÓZSEFnek kb. ugyanilyen terjedelmű, tán még terjedelmesebb osztják szövegeit, nyelvtani és néprajzi följegyzéseit, a REGULY és PÁPAY szövegeiből, illetőleg szókészleti gyűjteményéből aránylag könnyen megszerkeszthető nagy osztják szótárt, MUNKÁCSI BERNÁTNak a Vogul Népköltési Gyűjtemény III—IV. kötetéhez készített nyelvi és tárgyi magyarázatait, várva-várt nagyszabású vogul szótárát és votják szójegyzékét, BEKE ÖDÖNNÉK értékes cseremisiz népköltészeti szövegeit és páratlanul gazdag cseremisiz szótárát, FOKOS (FUCHS) DÁVIDNAK több, eddig jóformán egészen ismeretlen zürjén nyelvjárásból való kitűnő szövegeit és zürjén szótárát, végül JUBÁSZ JENŐNEK hézagpótló moksa-mordvin szójegyzékét. Meggyőződésünk szerint a M. Tud. Akadémia e gyűjtemények kellő ütemben és méltó formában leendő közzétételével

kiapadhatatlan anyagforráshoz juttatja a magyarságtudomány művelőit, egyúttal csattanósan megcáfolja azt a külföldön mind sűrűbben hallható súlyos vádat is, hogy Magyarország nem tudja vagy nem akarja teljesíteni azokat a tudományos köteleességeket, amelyeket mint a finnugor család legidősebb, legerősebb tagjának józan megítélés szerint teljesítenie illenék, kellene.

A Reguly-Könyvtár első kötete a hatalmas Reguly-hagyaték egyes osztják darabjait tartalmazza.

Ismeretes, hogy nyolc évig tartó nehéz északi útján Reguly hosszabb-rövidebb ideig a finn, a lapp, a mordvin, a cseremisz, a vogul, az osztják, a csuvas, valamint a szamojéd nyelvet, életet tanulmányozta, sírba szállt azonban a nélkül, hogy páratlanul gazdag gyűjteményeiből bármit is közzétehetett volna. Elárvult hagyatéka rendezését és földolgozását a M. Tud. Akadémia vállalta magára. Egyes gyűjteményeket könnyebben és gyorsan meg lehetett fejteni, — ezek hamarosan a tudomány közkincesivé is váltak —, másoknak azonban csak hosszadalmas tanulmányozás és újabb helyszíni kutatások alapján oldódott meg a rejtélyük, sőt némely rész ma, száz év múltán is földolgozatlan vagy legalább is kiadatlan. A szépszámu példamondatot, nyelvtani jegyzetet, szójegyzéket és valamelyes szöveget magábafoglaló cseremisz, mordvin, csuvas és szamojéd gyűjteményt BUDENZ sietett közzétenni (NyK. I, 200—68, 353—433; II, 14—68, 189—280; III, 99—139, 397—470; IV, 48—105, 332—442; V, 81—238; XXII, 81—112, 321—76), munkájával igen nagy szolgálatot téve az összehasonlító nyelvtudománynak.

Bármilyen becsesek is ezek az anyagközlemények, terjedelem és tudománytörténeti jelentőség tekintetében magasan túlszárnyalja őket Reguly vogul és osztják nyelvi gyűjteménye. Ha meggondoljuk, hogy az obi-ugor nyelvekre a múlt század negyvenes éveitől csak egészen jelentéktelen mennyiségű és gyarló minőségű anyag állott az összehasonlító kutatások rendelkezésére, s arról a régi keletű föltevésről sem feledkezünk meg, hogy a finnugor nyelvek közül a vogul és az osztják a magyar legközelebbi rokona: akkor érthetőnek találjuk, miért választotta kutatásai igazi területéül Reguly az Urál-hegység szibériai oldalán tengődő nyelvrokonokat, sőt azt is természetesnek találjuk, miért sürgették itthon és a külföldön egyre türelmetlenebb hangon éppen a vogul-osztják hagyaték közzétételét.

A távolabb állók nem is sejtették, milyen súlyos nehézségekkel kell a földolgozásra kijelölt Hunfalvynak megbirkóznia: Reguly kellő előtanulmányok, jegyzetek és fordítás nélkül róttá papírra az aggastyán obi-ugor nyelvmesterek ajkáról hallott szövegeket, abban a meggyőződésben, hogy a sors különös kegyéből a pusztulástól menti meg a veszendő vogul-osztják ősköltészet utolsó emlékeit. — A hagyaték vogul

része Hunfalvy önmegtagadó fáradozásai, majd Munkácsi vogul-földi tanulmányai eredményeképpen lassanként mégis csak földolgozódott s HUNFALVYNak „Egy vogul monda“ (AkÉrt. 1859: 285—397) és „A vogul föld és nép“ című munkáiban, valamint a Vogul Népköltési Gyűjtemény vaskos köteteiben (1892—1921) — ezek MUNKÁCSI helyszíni gyűjtéseit is magukba foglalják — a nép- és nyelvtudomány művelőinek rendelkezésére áll. Bízást elmondhatjuk, hogy ezek a Reguly gyűjtésén alapuló vogul anyagiadványok, kivált a hatalmas MUNKÁCSI-féle Vogul Népköltési Gyűjtemény nemcsak a vogullal foglalkozó nyelvész és folklorista kiaknázhatatlan kincsesbányái, hanem az ősiség homályában kutató magyarságtudománynak, sőt az emberi lélek kezdetleges megnyilatkozásait fűrészsző általános összehasonlító néptannak is fölbecsülhetetlen ismeretforrásai.

A Reguly-hagyaték részei közül az osztják a legterjedelmesebb, de a legmostohább sorsú is. Kötetünk anyagának helyes értékelése végett helyénvaló lesz Reguly osztják tanulmányaira, az osztják gyűjtemény keletkezésének, földolgozásának viszontagságaira és jelenlegi állapotára tüzetesebben is kitérnünk.

Reguly a vogul kutatások és utazások befejeztével, 1844 őszén tér át a magyar szempontból annyi tanulsággal kecsegtető osztják tanulmányokra. A Szygva és a Szynja folyók vidékén tett útján jut először az osztjákokkal érintkezésbe s úti naplójának (M. Tud. Akadémia kéziratára, MNyelvt. 12-rét 22. sz.) bejegyzése szerint október 2-án már osztják szókat jegyezget: „schreibe händi worte“. Október 9-én az északi-osztjákság egyik központjában, Obdorszkban, majd november 25-én Berjozov városában telepszik le. Két nap múlva megérkezik hozzá a Szygva-vidék híres osztják énekmondója, az öreg *Nyikilov Maxim*. Ennek a *Nyikilov*-nak az ükapja, *Nagl* még a Szoszva forrásvidékén lévő *Achtess-us*-ban született, de gyerekkorában átköltözött *Chorum paul*-ba (oroszosan: Хорымпавлские), a Szygva jobbpartjára. Ennek a *Nagl*-nak egyik fia *Katang* volt, *Katangé Jaguska*, *Jaguskaé Péter*, *Péteré* pedig az 1770 táján született *Nyikilov Maxim*, Reguly történelmi nevezetességű énekmondója. November 28-án megkezdődik az osztják gyűjtő munka, s Reguly szinte pihenő nélkül írja a *Nyikilov* ajkáról folyó szebbnél-szebb osztják hősénekeket: nov. 28-án és 29-én a *Puling-aut eri*, nov. 29—dec. 1-ig a *Leu gudob ar*, dec. 6—8-ig a *Sames us eri*, dec. 8—9-ig az *Uort ar*, dec. 10—12-ig a *Jeli us eri*, dec. 13-án a *Nating ar* és a *Lungaut nyáll eri*, dec. 14-én a *Munkess Kánt Tárom eri*, dec. 20-án az *Ass pogol eri*, dec. 22-én a *Polm torom ar*, sőt közben még egy-két kisebb terjedelmű más osztják hősének, medvének és vogul monda, mese miegymás is papírra kerül. Reguly kimerült szervezete lázong a szertelenül erőltetett munkáiram ellen s szüksézáví

kalendáriuma dec. 14-i bejegyzésében megvallja: „Brust und Kopf sehr angegriffen vom vielen Schreiben“. Reguly azonban nem hallgat a vészjelre, mert attól fél, ha nem siet, elszalasztja a rohamosan pusztuló ősi énekek megmentésének tán legutolsó lehetőségét: „Ich habe über 80 bogen gesänge geschrieben: so sammeln wir, was uns die zeit noch reicht; denn in etlichen jahren wird alles dies verloren sein. Von den greisen, die noch gesänge kennen, giebt es auf der Sosswa nur einen, auf der Ssigwa zwei und auf dem Ob hier auch zwei. Diese leute sind zwischen 70 und 100, und leben oder wenigstens die kraft ihres gedächtnisses kann binnen eines jahres vielleicht geendigt sein. Diese 80 bogen habe ich alle aus dem munde eines einzigen mannes geschrieben; er ist von der Ssigwa. Alle diese lieder sind kriegslieder“ (id. MUNKÁCSI, VNGy. I, XX. 1. jegyz.). A mentő igyekezet láza mellett fokozott erőfeszítésre sarkalja az énekek költői szépségein és tartalmi gazdagságán elsodálkozó esztetikai gyönyörűség is: „Berézovban egész buzgósággal feküdtem osztyák studiumaimnak. Miután a nyelvben jóformán tájékozva valék, nyelvanyag nyérése s a nép belső életének megismerése végett az osztyák költemények gyűjtéséhez láttam, mik nagy érdekű tartalmuk miatt nem sokára kizárólag elfoglaltak, mert a nép elmúlt életét olly alakban mutatja fel, millyet annak jelenéből ítélve feltenni soha sem bátorkodtam volna. A legmagasb éjszagnak egy népét, mellynek, nézeteink szerint, már életmódjánál fogva is egészen más szellemi irányúnak kelle lenni, hő lelkesedéssel látjuk ősei harcos tetteit elbeszélni, s bajnokainak, kik részint mint istenek külső ellenségek, ugymint szirjének és szamojédekkel, részint mint fejedelmek testvéreik és szomszédjaikkal küzdöttek, majd gyászos, majd szerencsés sorsukat megénekelni. A nép, melly számos fejedelmek alatt állott, kik fa váraikból és földsáncokkal kerített helyekből uralkodtak vidékeik felett, osztja urainak sorsát; s valamint ezek sikerült vállalatai, úgy bal szerencséjük is tárgyai majd lélekemelő, majd vigasztaló énekeknek, mik apáról fiúra szállván, a szép tettek és veszedelmek évnapjain ünnepiesen elénekeltetnek. A tünemény, mellyre itt akadunk, épen olly új és meglepő embertanilag — mert halásznépet illy égalj alatt vitézség és harci dicsőségtől látunk lelkesedni — a milly érdekes néprajzilag, midőn a finn népcsalád egy törzsökénél olly szellemirányt fedezünk fel, melly a többi finneknek nem csak nem sajátja, hanem tőlök idegen, sőt természetökkel épen ellenkező. T. i. míg a finnek költészete, a világtól elszigeteltségben, egészen a társadalmi élet körén kívül fejlődve, inkább az ember belső és egyéni életének kifolyása, s ekép csak kedélye és szíve mozgásait s a természet ártalmas erői s a gonosz szellemek behatásai elleni küzdelmeit tárgyazza: addig az osztyák költészet, nem foglalkodva az egyének bel életével, csak társadalmak, városok és

vidékek sorsát éneklí meg, s mindenkor munkás, kifelé ható élet szemléletéből indulva, annak harcos mozgalmait, viharait és viszontagságait festi le. Az ember nem tör itt rejtélyes fellelengésben, búverő és mesterség által szellemi felsőségre világ és természet felett, mint amott: hanem képzelme bájoló képeitől izgatva, mely fényes tetteket és szerencsés merényeket kápráztat elébe, inkább világi uralomra törekszik népek és földek felett bátor elszánás és fegyverek ereje által. Ekép ismervén meg az osztják költészet magas becsét, feltételelem vala annak egyes aggastyánok emlékezetében még élő valamennyi maradványait birto-komba keríteni“ (id. TOLDY FERENC, RegAlb. CIII—CV. 1.).

Részint anyagi és egészségi bajai miatt, részint az ellene irányuló áskálódások miatt Regulynak hirtelen abba kell hagynia osztják tanulmányait: 1845. márc. 3-án elutazik Berjozovból, búcsút vesz Szibériától, azzal a reménnyel édesítve keserűségét, hogy később majd visszatérhet s kiegészítheti osztják ismereteit, gyűjteményeit. Még élete szomorú végóráiban is meg-megcsillantja ezt a gondolatot (vö. NyK. XI, 6), de annyi más tervével, reményével együtt ezt is sírba viszi magával.

Reguly osztják hagyatéka — rövidke szójegyzékét és a szójegyzékhez kapcsolódó jelentéktelen nyelvtani följegyzéseit nem számítva — 17.102 verssornyi szöveg — túlnyomórészt hősenek —, tehát jóval terjedelmesebb finnugor népköltészeti emlék, mint pl. a 12.078 soros Régi-Kalevala. Reguly óta mások is gyűjtöttek osztják nyelvi anyagot, de STEINITZ megállapítása és megokolt gyanúja szerint „Es ist die bisher — und wohl für immer — umfangreichste Sammlung ostj. Heldenlieder“ (Ovd. II, 62. 1. 1. jegyz.).

A földolgozásával megbízott Hunfalvy Pál éveken át hasztalan bajlódott vele. Hiába próbálta a rokon vogul nyelv segítségét fölhasználni, nem jutott közelebb céljához az akkortájt rendelkezésre álló egyéb osztják források, VOLOGODSZKIJ evangéliumfordítás-részletének és kézirat osz-orosz-osztják szótárának, valamint a CASTRÉN-féle nyelvtannak „Az éjszakai osztják nyelv“ (NyK. XI.) címen kiadott monografikus földolgozása árán sem: Reguly gyűjteménye a század végéig megmaradt titokzatos rejtélynek, „hét lakattal elzárt kincs“-nek. — Ma már tudjuk, miért is vallott kudarcot Hunfalvyék minden buzgólkodása és módszeres kísérletezése: 1. A Reguly gyűjtötte szöveg egy régen letűnt pogány hőskornak költői öröksége, amely tárgykör, életszemlélet és nyelvállapot tekintetében messze lemaradt a haladó osztják élet formái mögött, nem is szólva arról az áthidalhatatlan szakadékról, amely közte és a jobb híján segítségül hívott VOLOGODSZKIJ-féle bibliafordítás keresztény világa között tátong; 2. Reguly szövegeit egy Szygyva-vidéki osztják, Nyikilov Maxim mondta tollba, ez a nyugati-osztják tájszólás pedig jócskán különbözött a Hunfalvy korában ismeretes minden osztják nyelvjárástól.

a Vologodszkij-féle evangéliumfordítás papírszagú északi-osztjájától éppúgy, mint Castrén irtysi és szurguti osztják nyelvjárásától¹⁾; 3. tagadhatatlan, hogy Reguly kellő nyelvi fölkészültség nélkül látott hozzá a szerencsés véletlenségből fölfedezett osztják énekek leírásához, s aztán minden magyarázó jegyzet, fordítás, sőt értelmi tagolás nélkül egyvégtében rőtta a terjedelmes énekeket, siettében néha bizony két-három szót is egyberántva, máskor meg egy-egy hosszabb igealakot szeszélyesen két-három izre szabdalva szét.

¹⁾ A Szoszva és a Szygva (ősibb nevén Ljapin) mellékén ma vogulok élnek, de számos szavahihető följegyzés, adat bizonyítja, hogy ez a vidék hajdan a keleti és északi irányban tova sodródó osztjákság lakóhelye volt. NOVICKIJ GERGELY 1715-ben ezt írja az osztjások lakóhelyéről: „Многія рѣчки, иже прамо отъ востока приходять въ Обь, сія же суть Куновать, Полунь. Вся же сія исполнена многолюдствіемъ народа сего. По другой же сторонѣ прамо отъ заходу Обь, Сосва, Лапинъ, Конда; идѣже преодбѣляютъ Остяцкую страну Вагуличи“ (Kratk. opis., ed. MAJKOV 23. l.). A szoszvai és a ljapini osztjákokról könyve két másik helyén (40. és 96. l.) is megemlékezik NOVICKIJ. — MÜLLER J. B. 1720-ban mondja az osztjákokról: „Dis Volck breitet sich aus bey den häufigen Flüssen, die in den Obi gegen Abend fallen, als Conda, Lappinsesva, Sob und dergleichen“ (Leben und Gewohnheiten der Ostjaken 13. l.). — KOWALSKY, Hoffmann uráli tudományos expedíciójának egyik tagja, az Északi-Urál obi-ugorjairól szólóban említi: „Die Ostjaken theilen sich in zwei hauptstämme: Lapinsche und Obische ein. Die ersteren, deren hauptsitz die jurte Lapina an dem flusse Sigwa ist, streifen im sommer mit ihren rennthierheerden auf dem Ural-gebirge bis an den 65° N. B., im winter kehren sie in ihre jurten, auf dem östlichen abhänge des Urals an den flüssen Sosswa, Loshwa ua. heim... Die Obischen Ostjaken leben in jurten an den ufern des Ob bis an seine mündung“ (Nördl. Ural I, XI—XII. l.). — STEINITZTÓL tudjuk (OVD. II, 64. l. 6. jegyz.), hogy az Obdorszk vidékén élő egyik osztják nemzetség neve *pētkasə jāx* 'Leute von *pētkas*', s ez a nemzetség — neve utalása szerint — minden bizonnyal a Szoszva-melléki, de ma már vogul lakosságú *pētkas-paul*-ból (orosz neve Бедкажские) való; egy másik ugyancsak Obdorszk-környéki osztják nemzetség neve *lew-jāx* 'Sosva-Leute' (*lew* 'Szoszva'); Obdorszk és Berjozov környékén él a *pāstar-jāx* 'pāstar-Leute' nemzetségnek egy-egy ága, s ezt lehetetlen elkülönítenünk a Szygva (= Ljapin) melletti Munkeszben élő vogul *pāstar-māxum*-tól. CSERNECOV állítása szerint a *pāstar* nemzetségnek Munkesz volt az eredeti fészke s innét történt később a szétvándorlás (Szovj. Etnogr. 1939: II, 27). Mindezekkel az adatokkal természetes összhangban a Reguly-féle osztják énekek is gyakran emlegetik a „*puden jengpi lanting Leu*“-t, a 'feketevízű táplálékos Szoszvát' és a „*nāui jengpi kuling Sāku*“-t, a 'fehérvízű halas Szygvát', mint a régi osztják hősök vitézi tetteinek színterét. Idővel az osztjások a Szoszva—Szygva vidékéről elköltöztek vagy elvogosodtak; emléküket megőrizte a Ляпинские остяки 'ljapini osztjások' elnevezés is, amely a vogul nyelvű utódokra vivődött át.

Jóval később, csak a század legvégén sikerült PÁPAY JÓZSEFnek megfejtenie a titkot. Pápay már húsz-egynéhány éves korában elborongva forgatta az Akadémia levéltárában őrzött osztyák szövegeket, s mikor 1898-ban Zichy Jenő gróf harmadik ázsiai expedíciójának nyelvész-tagjaként kijutott Oroszországba, legfontosabb tudományos föladatának az osztyák nyelv beható tanulmányozását tekintette, hogy így fölkészülten megoldhassa majd Reguly osztyák szöveg hagyatékának rejtélyét. Egy esztendeig tartó helyszíni tanulmányai alatt nagymennyiségű és műfaj tekintetében meglepően változatos új anyagot gyűjtött, egyúttal sikerült meglelnie a Reguly-szövegek nyitját is.

Obdorszki tartózkodása alatt 1899. január 13-án a *pastor-nemzet-ségbeli Szelimov Mikolka* személyében az északi-osztyákság egyik leg-ügyesebb énekmondójára bukkan Pápay. Ennek a kis tüzesszemű fekete emberkének ajkáról szinte patakszik az osztyák hősök harcairól szóló ének, úgyhogy Pápay hamarosan értékes friss zsákmanya — négy hősénekre és hat hősének-töredékre — tesz szert. Közben megérkezik hazulról Reguly négy osztyák hősénekének, a **Polm torom ar-nak**, a **Lungaut nyáll eri-nak**, a **Puling-aut eri-nak** és a **Nating ar-nak** a másolata is, s ezek láttára azonnal megállapítja Pápay, hogy a Reguly-féle énekek nyelve számottevően különbözik az Obdorszk vidékén beszélt osztyáktól. Eddigi tanulmányai és saját gyűjtései alapján egyes versorokat azért úgy-ahogy mégis megért, s most már joggal reméli, hogy osztyák nyelv mesterei, *Szelimov Mikolka*, *Muchrin Péter*, *Pürös* és *Torikoptin Gergely* segítségével lépésről lépésre előrehaladva sikerül a kétségeket eloszlatnia, a szöveg minden nehézségét kihüvelyeznie. Sok bajjal, előre nem is sejtett veszélyességgel jár az idegen nyelvjárásterületről való régies szöveg földolgozása: az osztyákok lenéznek, unják az efféle szokatlan filológusi munkát, sőt gyakran nem is értik vagy teljesen félremagyarázzák a ritkább szavakat, szokatlan nyelvtani alakokat, stilisztikai fordulatokat. Még az osztyák ének szerelmese, Mikolka is ki-kifakad a gyöttrő szövegkritikai vallatás közben: „*tâmî mã mptâ dšsem-kî lölân! nôyî svxpî, nôyî nîrbî tîrêm xâyân sêay ôrt mîl yôn yôn mîtnâ midâlâdâ mázas, lôy lölân tâm pôdêrdem nâl rôt-xuî âr iâstîu iwyâ prmâtsêlî lölân, pûknâl êudem xandî-xuî pnyâlnâ xandî-ruš sorbî ôrtînâ kât ixyk-xuî kât ôrtînâ iwyâ xunt iôxtâptâlâjî!*” (Pápay hagyatéka 2. füzet 53—4. l.), vagyis PÁPAY fordítása szerint: „Ha ezt tudtam volna, dehogy szegődtem volna hozzád. Ha azt a fehér subájú, fehér botosú istenfia hajfonatos fejedelemhóst a bére nagy bérével szerződtetted volna, az talán ezt a négyféle nemzetség embere beszélte sok szót megértene, köldöke vágott osztyák emberfia osztyák-orosz-féle úrral együtt hogyan is tudná azokat összehozni” (Tanulmányutam 35—36). Pápay azonban nem csügged, nem tágit, mert erőt ad neki a felelősség-

érzet és az a serkentő tudat, hogy fáradozásait előbb-utóbb teljes siker koronázza. Munkája haladtát a szerencsés véletlen is előmozdítja: egy új nyelvmestert kap *űös-pirtem kort*-ból, a Vogulka folyó forrásvidékéről, amelynek lakói közül többen egyformán jól tudnak vogulul és osztjákul, s osztják nyelvük meglepően közeli rokonságban van a Reguly-féle szövegek nyelvjárásával. A Reguly-énekek megfejtésében való hathatós segédkezésen kívül egyéb hasznát is látja Pápay ennek az égből pottyant kétnyelvű vendégének: osztjákra fordítja vele a MUNKÁCSI-féle „Vogul nyelvjárások” északi fejezetének példaanyagát. A kitartó fáradozás eredményeképpen végül sikerül megfejtenie Reguly **Polm torom ar-ját**, majd sorjában a másolatban rendelkezésére álló többi éneket is, úgyhogy 1899. március 13-án kelt levelében örömmel újságolja; „Egy álló hónapig vesződttem a megfejtésükkel, bizony kevésbe mult, hogy bele nem őszültem a nehéz munkába. A Reguly-féle énekek megfejtésével ma már teljesen készen vagyok, de ezek miatt elhanyagoltam, helyesebben: félre kellett tennem az én gyűjtésemet” (ÉOM. XIX. 1. 31. jegyz.).

A nélkülözésektől és a megerőltető munkától kimerülten 1899 nyarán hazatér Pápay, hogy az úti fáradalmakat kipihenve tüstént hozzálásson egy emberéletre elegendő tudományos terve megvalósításához: a Reguly-féle osztják hagyaték hátralevő részének megfejtéséhez és gazdag saját gyűjtése módszeres földolgozásához. Zajtalan szorgalommal és lelkes bizalommal három évtizeden át dolgozik a nagy művön, a sors azonban megtagadja tőle a befejezés megérdemelt örömét: amikor 1931. jún. 9-én, férfikora delén lehúnyja szemét, a hatalmas anyag jobbára föl van ugyan már dolgozva, de a közzététel még meglehetősen az elején tart. — Reánk hárul im az a tudományos és kegyeleti kötelesség, hogy a félbemaradt viszontagságos munkát folytassuk és lehetőleg befejezzük.

Reguly osztják hagyatékának egy részét, az ímént felsorolt négy hőséneket, 1899 legelején odakünn Obdorszkban, másik, nagyobbik felét pedig itthon később fejtette meg Pápay. A megfejtés — bármint vélekedjünk a munka némely részletéről — olyan magasrendű teljesítmény volt, hogy érte itthon és külföldön, a nyelv- és a néptudomány művelői részéről egyforma elismerés jár ki. Még a különben szigorú szavú STEINITZ sem fukarkodik a dicsérettel: „Diese kritischen Bemerkungen vermindern nicht Pápays Verdienste bei der Entzifferung der ostj. Aufzeichnungen Regulys und inbezug auf seine Originalaufzeichnungen. Bei all ihren Mängeln war und bleibt Pápays Entzifferung der nach Sprache und Inhalt gleich archaischen und schwierigen Lieder Regulys eine ganz hervorragende und bahnbrechende Leistung, insbesondere wenn man die damalige, völlig unzureichende Literatur über das Ostj. in Betracht zieht“ (OVD. II, 63. 1. 4. jegyz.).

Pápay földolgozásában és gondozásában Reguly osztják gyűjteményének a következő darabjai láttak eddig napvilágot:

1. **Munkess Kánt Tárom eri** = *Muun̄kēs x̄ānt-tōrām ar* 'A múnkeszi Hadisten éneke'. — 1330 soros hősének. — Megjelent: ONGy. 3—68 (Reguly eredeti följegyzése: 3—12; Pápay átírása és magyar fordítása: 13—46; német fordítása: 47—68);

2. **Polm torom ar** = *Polām tōrām ar* 'A pelimvidéki isten éneke'. — 617 soros hősének. — Megjelent: uo. 69—99 (Reguly eredeti följegyzése: 69—73; Pápay átírása és magyar fordítása: 74—89; német fordítása: 90—99);

3. **Lungaut nyáll eri** = *Lor̄x-āwat-ńol ar* 'Bálvány-hegyfoki ének'. — 721 soros hősének. — Megjelent: uo. 100—137 (Reguly eredeti följegyzése: 100—105; Pápay átírása és magyar fordítása: 106—124; német fordítása: 125—137);

4. **Nating ar** = *Nāt̄x j̄āx ar* 'A Nāt folyó melléki nép éneke'. — 1463 soros hősének. — Megjelent: uo. 138—218 (Reguly eredeti följegyzése: 138—149; Pápay átírása és magyar fordítása: 150—190; német fordítása: 191—218);

5. **Tormä kältmem káli ko** = *Tōrma kaltmēm kali-xo* 'Az égbe föltetszett csoda-ember'. — 686 soros medvének. — Megjelent: uo. 219—247 (Reguly eredeti följegyzése: 219—222; Pápay átírása és magyar fordítása: 223—233; német fordítása: 238—247);

6. **Schäpernai ankem ar** = *šābār-nūj ārgēm ar* 'šābār-fejedelmű anyám éneke'. — 185 soros medvének. — Megjelent: EOM. 102—116 (Reguly eredeti följegyzése: 102—105; Pápay átírása és magyar fordítása: 106—116).

Eddigelé kiadatlanok a következő Reguly-féle osztják énekek:

1. **Puling-aut eri. Nating jach är.** — Reguly hagyatékában 16 kézirati ív; 1378 verssor. — Pápay hagyatékának 17. sz. kötegében található: a) Reguly verssorokra tördelt szövegének másolata; b) a szöveg fonetikus átírása Pápaytól; c) a szöveg magyar fordítása Pápaytól.

2. **Leu gudob ar.** Vogul címe: **Tajt kvätyl eri.** — Reguly hagyatékában 19 kézirati ív; 2430 verssor. — Pápay hagyatékának 18. sz. kötegében található: a) Reguly verssorokra tördelt szövegének másolata Pápaytól; b) a szöveg kétharmadának fogalmazványyszerű magyar fordítása Pápaytól. (A szöveg fonetikus átírása és egyharmadának fordítása hiányzik.)

3. **Jeli us eri.** — Reguly hagyatékában 18 kézirati ív; 2795 verssor. — Pápay hagyatékának 19. kötegében található: a) Reguly verssorokra tördelt szövegének másolata; b) a szöveg magyar fordítása Pápaytól; c) a szöveg fonetikus átírása Pápaytól.

4. **Sames vās ar.** — Reguly hagyatékában 12 kézirati ív; 1570 verssor. — Pápay hagyatékának 20. kötegében található: a) Reguly verssorokra tördelt szövegének másolata; b) a szöveg fogalmazványszerű fordítása Pápaytól. (Fonetikus átírása nincs.)

5. **Urt enmem arl.** Vogul címe: **Äter jänimem eriä.** — Reguly hagyatékában 8 kézirati ív; 966 verssor. — Pápay hagyatékának 21. kötegében található: a) Reguly verssorokra tördelt szövegének másolata; b) a szöveg fogalmazványszerű magyar fordítása Pápaytól. (Fonetikus átírása nincs.)

6. **Uort ar v. Sarnyu uort arl.** Vogul címe: **Ater eri.** — Reguly hagyatékában 10 kézirati ív; 1338 verssor. — Pápay hagyatékának 22. kötegében található: a) Reguly verssorokra tördelt szövegének másolata; b) a szöveg fogalmazványszerű s vége felé hézagos magyar fordítása Pápaytól (az 1—657. verssor fordítása tisztázatlanban is megvan); c) az 1—657. verssor fonetikus átírása (a 658—1338. verssorról nincs fonetikus átírás).

7. **Ass pogol eri.** — Reguly hagyatékában 7 kézirati ív; 1071 verssor. — Pápay hagyatékának 15. és 23. kötegében található: a) Reguly szövegének magyar fordítása Pápaytól; b) a szöveg fonetikus átírása Pápaytól.

8. **Jeming Ass mui ar.** — Reguly hagyatékában 3 kézirati ív; 541 verssor. — Pápay hagyatékának 15. és 24. kötegében található: a) Reguly szövegének magyar fordítása Pápaytól; b) a szöveg fonetikus átírása Pápaytól. (A 15. köteg 70—97. lapjain található fordítás és fonetikus átírás fogalmazvány, de teljes; a 24. kötegben levő fordítás és átírás tisztázat, de csak az 1—369. verssorról.)

Jelen kötetünkben — Pápay kiadás-tervezetét követve — Reguly gyűjteményének két terjedelmesebb darabját, a **Puling-aut eri. Nating jach är** és a **Jeli us eri** című hősénekeket adjuk közkézre. A különféle tudományos igények és érdekek ismeretében Reguly eredeti lejegyzésén kívül közöljük Pápay pontosabb fonetikai átírását, úgyszintén a szövegnek magyar és német fordítását.

Regulynak eredetileg minden elválasztó, illetőleg tagoló írásjel nélkül egyfolytában írt alapszövegét verssorokra tördelten, egyébként azonban betű szerinti pontossággal közöljük.

Már sokszor fölhánytorgatták Reguly hangjelölésének elnagyolt voltát, fonetikai fogyatékoságait, pedig bizvást állíthatjuk, hogy Reguly írása a formai kezdetlegesség ellenére is sokkal következetesebb és lényegileg megbízhatóbb, mint ahogy az újabkori fonetikai hangjelölések finomságaihoz szokott szem első pillanatban látni szokta. Reguly minden fonetikai iskolázottság nélkül és semmiféle jelöléshagyományról nem tudva, teljesen a maga fülére, valamint józan leleményességére

hagyatkozva oldotta meg a kényes föladatot: a nehéz osztják nyelv különleges hangárnyalatainak és szokatlan hangkapcsolatainak jelölését. Ha a hajszolt munka hevében közben-közből vétett is a pontosság vagy a következetesség ellen — magyar és német helyesírásban is gyakran találunk pongyolaságokat —, ingadozásai, elírásai általában könnyen észrevehetők. A tapasztalat azt mutatja, hogy az efféle egyszerű, durva lejegyzések nem okoznak annyi galibát, mint a külsőleg nagy igényű, de nem egészen megbízható alapon pontoskodó átírások. Ilyen vonatkozásban örömmel utalhatunk STEINITZnek, az osztják nyelv ma legavatottabb kutatójának „Exkurs über die Transkription des Ostjakischen in A. Regulys Aufzeichnungen“ c. dolgozatában olvasható tanulságos megállapításokra (OvD. II, 62—74).

Reguly írásmódjának belső rendjéről és betűjegyeinek pontos hangértékéről csak a tőle származó vogul, cseremis, mordvin, csuvas és szamojéd kéziratok, sőt a magyar, német, finn és orosz följegyzések összehasonlító vizsgálata alapján alkothatunk majd tiszta képet. Tökéletesen, sajnos, még az ilyen körütekintő munka sem nyugtathat majd meg bennünket, mert Reguly osztják szövegei egy más forrásból egyáltalán nem ismert, azóta teljesen ki is halt osztják nyelvjárás emlékei. Egyéb, jobban ismert osztják nyelvjárások tényeit, tanulságait is értékesítve a következőkben foglalhatjuk össze Reguly osztják hangjelölő gyakorlatáról való általános tudnivalóinkat:

1. Reguly írásában csakugyan sok az olyan ingadozás, egyenetlenség, következetlenség, amely Reguly módszeres iskolázottságának hiányából, hangjelölés-hagyomány nem ismeréséből, részint azonban az osztják hangképzés finom változékonyságából ered. Maga Reguly is jól ismerte és restelte lejegyzéseinek ezt a fonetikai fogyatékoságát: „Wegen meiner gemischten orthographie bitte ich Sie um Nachsicht“ — írja egyik levelében (id. PÁPAY, ONGy. LXXVIII. l.). — Íme néhány közönségesebb példa az ingadozások típusaira: *ku ~ kû* 'messze', *meny ~ mény* 'meny', *jeng ~ jäng* 'víz', *ko ~ ho* 'ember', *vet ~ vett ~ vuet* 'öt', *kär ~ kärr ~ kor ~ korr* 'rénbika', *väj ~ vãi ~ vuäj ~ voj ~ vuoj* 'állat'.

2. Reguly általában nem jelöli a magánhangzók hosszúságát; ha elvétele mégis jelölni akarja, vagy a betűt kettőzteni meg (pl. *aa* = *ä*, *ee* = *ë*), vagy mellékjelet használ (pl. *è* vagy *é* vagy *ê* = *ë*): *jang ~ jaang* (St.¹⁾ *jāy* 'tíz', *telem ~ teelem* (P. *tèlèm*) 'ruhám', *leelmal* (P. *lèlmāl*) 'szállt', *sung lènkem* (P. *suylèygèm*) 'zugocskám', *sung lénken*

¹⁾ A pontosabb átírási adatok mellett található St. = STEINITZ (OvD. vagy Chrest.), P. = PÁPAY J. (a Regulytól idézett adat átírásában), K. = KARJALAINEN (OL.).

(P. *surlyəgəy*) 'zugooskánk', *êtes* (P. *ədəs*) 'ment', *í* (P. *ì*) 'egyik', *tísing* (P. *tīzəy*) 'gyászos', *ólten* (P. *òlɒn*) 'vagy', *kólentlem* (P. *χòlɛntlɛm*) 'hallgatózom'.

3. A mássalhangzók jésítését magyar módra az *y* betű hozzáírásával szokta jelölni: *lyaly* (St. *lāl*) 'ellenség', *elyäng* (P. *ələy*) 'ragyogó', *kuly* (P. *kuł*) 'ördög', *nyäl* (St. *nyəl*) 'nyíl', *meny* (P. *mən*) 'meny', *kenty* (P. *χɛnt*) 'puttony'.

4. Az osztjákban a zöngétlen zár- és réshangok két magánhangzó között vagy homorgán orrhang után többnyire félig zöngésülnek; az ilyen félzöngés hangot Reguly rendszeren a megfelelő zöngés mássalhangzó betűjegyével jelöli: *iki* ~ *igi* (St. *iki*, P. *igì*) 'az öreg', *lanki* ~ *langi* (St. *lāyki*, P. *lāygi*) 'evet', *puten* ~ *puden* (P. *puɒn*) 'fekete', *kante* ~ *kande* (St. *χantə*, P. *χandì*) 'osztják', *lop* (P. *löp*) 'evező': *lobing* (P. *lobəy*) 'evezős', *och* (P. *ox*) 'fej': *ogem* (P. *oɣəm*) 'fejem', *ogol* (P. *oɣəl*) 'feje', *izst* (St. *isi*, P. *isì*) 'is', *vuesching* ~ *vuezsing* (St. *wəšəy*, K. *uəzəy*) 'szép', *lányzsäng* (P. *lānzəy*) 'havas'.

Reguly betűjegyei közül külön magyarázatra szorulnak az alábbiak:

az *a* betű valószínű hangértéke *ā*: *ar*: St. *ār* 'sok', *labeled*: St. *tāpət* 'hét', *ma*: St. *mā* 'én';

a Reguly-féle *ä* Reguly megjegyzése szerint „ist ein zwischenlaut zwischen *a* und *o*“ (id. PÁPAY, ONGY. LXXVIII. l.) s nyilván azt a nagyon nyílt hosszú *o*-féle hangot jelöli, amelyet pl. STEINITZ *̄*-val jelöl: *käp*: St. *χəp* 'csónak', *läsch*: St. *lās* 'hó'; az *o* hanghoz hajlása miatt gyakran *o* betűvel jelöli Reguly: *kär* ~ *kor* (St. *χər*) 'rénbika', *väs* ~ *vos* (St. *wəs*) 'város';

az *ä* betű rendes hangértéke *a*: *kät*, *kätt*: St. *kət* 'kettő'; ez az *ä* betű néha, főleg *j* vagy jésített hang után *a*-val váltakozik; hangértéke ilyenkor ugyanaz, mint az *a*-é, vagyis *ā*: *lyäly* ~ *lyaly* (St. *lāl*) 'ellenség'; az *ä* betű egyes esetekben *e*-vel váltakozik; hangértéke ilyenkor ugyanaz, mint az *e*-é, vagyis *e*: *vär* ~ *ver* (St. *wər*) 'dolog';

az *e* betű rendes hangértéke *ē*: *keu*: St. *kəw* 'kő', *vet*: St. *wət* 'öt';

az *i* betű hangértéke *i*: *iki*, *igi*: St. *iki* 'az öreg', *tilisch*: St. *tīlās* 'hónap';

az *o* betű hol rövid, hol hosszú *o*-t, hol pedig nyílt hosszú *u*-t jelöl: *nyogi*: St. *noxi* 'hús', *poch*: St. *poχ* 'fiú', *kolom*: P. *χōlām*, St. *χūlām* 'három'; ez az *o* betű néha *ä*-val váltakozik; hangértéke ilyenkor ugyanaz, mint az *ä*-é, vagyis *̄*-féle: *kor* ~ *kär* (St. *χər*) 'rénbika';

az *u* betű vagy rövid vagy hosszú *u*-t, néha *-uo*-t jelöl: *kul*: St. *χul* 'hal', *juch*: St. *jux*; *jūχ* 'fa', *ku*, *kū*: St. *χuw* 'messze'.

Az első szótág után következő magánhangzó betűjegyek hangértékét nehezebb megállapítani már csak azért is, mert Reguly a redu-

kált *a* hangot árnyalatváltozatainak megfelelően hol ilyen, hol olyan teljes hangértékű magánhangzó betűjeggyel jelölte.

Reguly mássalhangzó betűjegyeinek többsége (**p, t, m, n, r, l, j**) nem szorul különösebb magyarázatra, egyesekről — pl. a jésítettekről (**ly, ny, ty**) és a fonetikai helyzetnél fogva félig zöngésülőkről (**g, d, b, zs**) — már fönnebb szóoltunk, érdemleges mondanivalónk jóformán csak az *s*-hangokról s a palatális zár- és réshangokról van.

Az északi-osztjákban három *s* hang van: *s, ś* és *š*, az obdorszki nyelvjárásban azonban az *š* > *s* változás következtében csak *s* és *ś* foném ismeretes. Az egykori szygvai nyelvjárás, amelyből Reguly szövegei valók, ebben a tekintetben bizonyára az obdorszkival tartott, mert Reguly csak két betűjegyet használ, t. i. az *s*-t és a *sch*-t.

Az *s* beűvel kétségtelenül *s* hangot jelöl: **sem**: St. *sem* 'szem', **kos**: St. *χūs* 'húsz'; e hangnak magánhangzók közti és *n* utáni helyzetben félig zöngésülő változatát *z* betűvel szokta Reguly jelölni: **mäsing** ~ **mäzing**: St. *māsang* 'talán';

a *sch* jelnek *ś* (vagy esetleg *š*) a valószínű hangértéke. A németes jelölésmódot azzal magyarázhatjuk, hogy az északi-osztják (úgy-szintén az északi-vogul) *ś* hang akusztikai benyomása az *š*-re, illetőleg az *š*-re emlékeztet: **schimesch**: St. *śiməs* 'ilyen', **rusch**: St. *ruś* 'orosz'; e hangnak magánhangzók közti és *n* utáni helyzetben félig zöngésülő változatát rendszeren magyaros módon *zs*-vel jelöli Reguly: **izsi**: St. *iśi* 'is', **länzysäng**: P. *länšang* 'havas'.

Egyelőre nem találunk következetes eljárást a palatális zárhangok és réshangok jelölésében. Reguly a **k, h, g, gh, ch** jeleket használja, de gyakran válogatja őket: **ho** ~ **ko**: St. *χū* 'ember', **poch** ~ **poh**: St. *poχ* 'fiú'. STEINITZ következtetése szerint a szygvai-osztjákban *k* és *χ* fonémet kell föltennünk, megjegyezve, hogy e hangok intervokális helyzetben és *γ* után félzöngések.

A **k** betű szó elején *k* hangot is (főleg magas hangrendű szavakban), *χ* hangot is (főleg mély hangrendű szavakban) jelöl: **kät**: St. *kat* 'kettő', **keu**: St. *kēw* 'kő', **käp**: St. *χṛp* 'csónak', **kät**: St. *χṛt* 'ház'; a szó belsejében és végén elég ritkán fordul elő a **k** betű; a szó belsejében — rendszeren *g*-vel váltakozva — általában zöngétlen, illetőleg félzöngésült *k*-t, szó végén *h*-val és *ch*-val váltakozva *k*-t jelöl: **iki** ~ **igi**: St. *iki*, P. *iai* 'az öreg', **lanki** ~ **langi**: St. *lāyki*, P. *lāyqi* 'evet', **melek** ~ **meleh** ~ **melech**: St. *mēlak* 'meleg';

a **h** betű a szó elején ritkán s akkor is **k**-val váltakozva szokott előfordulni; hangértéke ilyenkor rendszeren *χ*: **ho** ~ **ko**: St. *χū*, P. *χō* 'ember'; a szó belsejében alig-alig fordul elő; szó végén — rendszeren *ch*-val, *g*-vel, *gh*-val, néha **k**-val váltakozva — *χ* hangértékű: **lonh** ~ **longh**: St. *lāyχ* 'bálvány', **juh** ~ **juch**: St. *jūχ*, P. *jūχ* 'fa';

a **g** betű a szó belsejében elég közönséges s nyilvánvalóan a **k**, illetőleg a **χ** félzöngés változatát jelöli vele Reguly: **iki** ~ **igi**: St. *iki*, P. *igi* 'az öreg', **och**: **ogem** (P. *oγem*) 'fejem', **ogol** (P. *oγəl*) 'feje';

a szóvégen álló **-ng** hangértéke **-γ**: **mung**: St., P. *muγ* 'mi', **jang**: St. *jāγ* 'tíz', **vezsing**: St. *wēsəγ*, P. *uēsəγ* 'szép', **elyäng**: P. *äləγ* 'ragyogó'; néhány szóban az **n** (ɔ:γ) után álló **g** **k**-t jelöl: **jeng** ~ **jäng**: P. *iəγk*, K. *iəγk* 'víz';

a **ch** a szó végén gyakori s ilyenkor rendszeren **-χ** hangot jelöl: **poch**: St., P. *poχ* 'fiú', **juch**: St. *juχ*, P. *iux* 'fa', **och**: St. *oχ*, *uχ*, P. *oχ* 'fej'.

Hangsúlyoznunk kell, hogy a Reguly osztják írására vonatkozó fenti rövid megjegyzések csak az olvasás szempontjából fontosabb néhány tudnivalóra szorítkoznak, nem törekedve sem teljességre, sem a megállapításokból levonható osztják vagy éppen finnugor hangtörténeti tanulságokra.

Az osztják szövegnek Pápaytól való pontosabb fonetikus átírását és magyar fordítását változatlanul közlöm. Csak itt-ott pótoltam egy-egy tollbamaradt írásjegyet vagy diakritikus jelet és igazítottam ki egypár kétségtelenül elnézésből eredő apróbb hibát. Annakidején KARJALAINEN (FUF. VI. Anz. 19—32), újabban STEINITZ (OVd. II, 62—73, Chrest. 5) több kifogást is tett Pápay átírására. Tagadhatatlan ugyan, hogy a kifogások helyt állnak, mégsem tudok a bajokon gyökeresen segíteni, mert ha egyébként tudnék is, szilárd meggyőződéseim szerint nincs jogom nagyérdemű Pápay Józsefünk legszemélyesebb alkotását eredeti mivoltából kiforgatni.

Az énekszövegeket Péterdi Ottó tanár úr fordította németre, s nagy odaadással, lelkiismeretes gondnal készült munkáját Fokos (Fuchs) Dávid igazgató úr is szíves volt átnézni. Fáradozásaikért e helyütt is hálás köszönetet mondok.

A teljes Reguly-féle osztják hagyaték kiadásának befejeztével külön kötetben szeretném majd közzétenni azokat a szöveggkritikai megjegyzéseimet, nyelvi és tárgyi magyarázataimat, amelyeket munka közben Reguly eredeti följegyzéseinek, valamint a legújabb osztják szakirodalomnak, különösen PAASONEN kitűnő szótárának és STEINITZ pompás kiadványainak, tanulmányainak figyelembe vételével írtam össze.

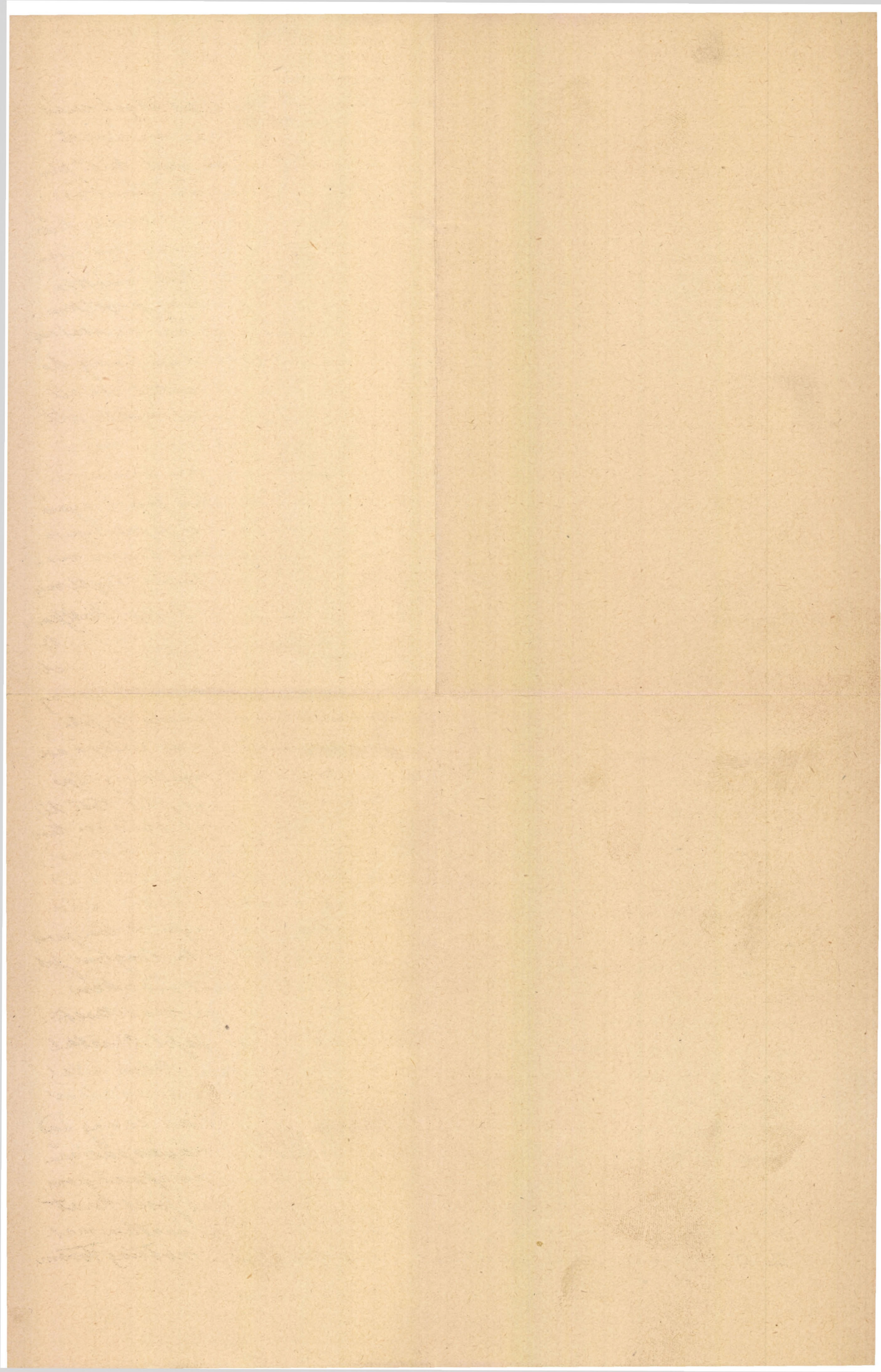
Budapest, 1943. november 4-én.

ZSIRAI MIKLÓS.

Munkess Kánt Tárom eri.

molá jogán kängiemnä lork jabel tegäl vuás kält jabel tegäl vuás
 rum torom apsem nullmal rum jelem jigem nullmal na ämepti
 ai lori metti kät lipemnä ai tui mette kät lipemnä nul kät jöhm
 gem laullain nul kät ängem ämeplain jöthem piri lauat ord
 agem ottal mämsem kängi kät lauat ord achem ottal lohug kät
 loagem laullain jurgug kät jurgem ämeplain kätong ti nai imen
 skid' ulla jöthem piri lauat ord achem rä lomug kät lomöttä
 jilem meil jäm äling enmettem apkli meil jäm äling jergeltem
 rum torom apsem vuerti jürgi jiem korymäng ar nai ouottal eug
 kätong ti nai i memnä vuaring ko ar telem äll lomeltäla jireng ko
 ar telem äll lomeltäla nyok ali leving äd jem äll jättal vö ali
 leving endjem äll jättal kuleng ko kulem äll jögtal nyolte jöth
 kul meimem kolmo öital nyälte jöthi nyöl mäfnem nyälä
 öital kareng vuás karemnä karemnä ettem kareng göd karemnä
 ettem kättel vuás ar ajung ko ar jöthem pülatnä tär japel nyörä
 juch molä ju uttem keling ko ar jöthem pülatnä voj japel nyörä
 juch molä ju uttem) toru nyäl jäm jättäng jonten kättä vuä
 rej nyäl jäm jättäng jonten kättä tär lork jabel tegäl vuä
 lörkem kält jabel tegäl aut lörkem ko jögi ar kappi kättjem
 koti vuantlem molokä jist ko aräl jö mämem eult nopting ko
 aräl röde kölem eult köi jeklem koiri vuäs lu kups ulmet
 öit jeklem öitri aut lu jö kups ulmet kait öi ütälä jaring
 lyalynä lufki jöthi tem öit löfi ütälä ölung kättä lu jöthi
 jöthi tem amp kirem ar lät ar taita ko kirem ar lät päre
 taital nyubming elpi kofiti jökan kättämal nyubming elpi
 jaarg ihi jökan kättämal jöthi koti vuantlem jät jöthi koti kät
 tem jät aräl öit jöke ütäl aräl ord vuopke ütäl vuäs ar kure
 möring ajung ko ar jöthi nui neming ord nemem nemä kortari
 keling ko ar jöthi nui jäng ord jiem jüttlä vuäs nan ko
 ähtilem täräch tär kätäng öter öta nemitem kort nan ko
 achem vuik tär kätäng öter öta jüttlem na ämepti kolon jöthi
 ätem kät jöthi longlem nyäl jöthi ätem kät jöthi longlem jöthi
 tem jist lauat ord achem mämsem kängi lauat ord achem
 nark jögi kening tätt jöthi jöthi tärä jöthi jöthi meil kättä
 kol jögi kening tätt jöthi meil tärä jöthi jöthi kättä
 kätäng ti nai i memnä nyälte jöthi kol nai mem kolmo öital
 nyälte jöthi kättä mäfnem nyälä öital vuaring ko ar telem
 al eaktal nyuring ko ar telem al eaktal nyok ali leving end
 jem al eaktal jöthem piri lauat ord achem nägärpäsi rami
 el koti vuantlem molokä aj kätti jöthi torom ämeplain jöthi
 nä koi löfi ütäl ölung kättä lu jöthi jöthi jöthi jöthi
 ar nyulom ar jöthi jöthi jöthi jöthi jöthi jöthi jöthi jöthi
 kutt ar nyulom ar jöthi jöthi jöthi jöthi jöthi jöthi jöthi jöthi

OSZTJÁK HŐSÉNEKEK
REGULY A. ÉS PÁPAY J. HAGYATÉKA

Puling-aut eri. Nating jäch ar.

- lanting sariz aul lailla
 laltl sokn kolom vos
 kuling sarisch aul lailla
 kull vuäsching kolom väsch
5. nyil schoresch kuipi kolom väsch
 i alngel lailla
 noi läzs murapteln, izesäm oll
 noi eng muräpteln turäm ol
 lu tutung kät rating kät älngel lailla
10. untu etem unt tullpäng séum jäu pogol ull
 lu pänem nyächsem juch nyiil nur
 koinä pännlä
 juch vār vertä käsli urt
 konnzä seurom sängäp juch jäimiki ul
15. lu toteng kät rateng kät alngel ämeslä

Obdorszki ének v. a Pu l'-melléki hegyfok éneke.

- A táplálékos tenger torkolatát őrző,
 tápláléka szükös három városba [igéztettünk mi ide],
 a halas tenger torkolatát őrző,
 hala inséges három városban [itt lakozunk mi].
5. A nyolcezer férrias három város
 egyik végét őrző
Fehér-hó-deres(?)-páncél öcsém van,
Fehér-jég-deres(?)-páncél öcsém van.
- Az ő tüzes háza, tűzhelyes háza végét őrző
10. *Erdőben-termett-erdei-légyölőgalóca-hajfonatos idy fia van.*
 [Abba], amelybe őt tették, a hántott fából való nyolc ge-
 kit tesznek bele? [rendára (é. bölcsőbe)]
Fa-munkát-csinálni-nem tudó fejedelemlhős,
Ferdén-vágott-hóbot-fa bátyám öreg van (é. következik utána).
15. Az ő tüzes háza, tűzhelyes háza végén ülő

Puləy-āyət ār.

- lāndəy sārəs āyəl lāyillā
 lāntəl šōgəy xōlām uās [tə mulmēy],
 xuləy sārəs āyəl lāyillā
 xuləl (v. xul'l) uōšəy xōlām uās [tə āməsmēy].
5. nūyəl sōrəs xuyəy xōlām uās
 i ālyəl lāyillā
 nouy-lās-murəp-təl izəm òl,
 nouy-ièyk-murəp-təl turəm òl.
 loy tudəy xət, rādəy xət ālyəl lāyillā
10. uōntn-ēdam-uōnt-tulpāyχ-sēuəy-iyəy poyəl òl.
 loy ponəm naxsəm iux nūyəl nòr
 xoynā ponlā?
 iux-uər-uèrdi -(v. uèrtā) -xāšli-uòrt,
 xonzā-səurəm-šāygap-iux iāiēm-ici òl.
15. loy tudəy xət, rādəy xət ālyəl āməslā

Obdorsker Lied oder Lied vom Vorgebirge am Pul'.

- (In diese drei Städte, welche) des nahrungsreichen Meeres
 [Mündung bewachen,
 in die an Nahrung Mangel leidenden drei Städte (wurden wir
 [hergezaubert),
 (in den drei Städten, welche) des fischreichen Meeres Mündung
 [bewachen,
 in den an Fisch Not leidenden drei Städten (wohnen wir).
5. (Einen Rand) der von achttausend Männern bewohnten drei
 den einen Rand bewacht [Städte,
 mein jüngerer Bruder, Mit weißem Schnee bereifter Panzer
 (genannt).
 Ich habe einen jüngeren Bruder, Mit weißem Eis bereiften
 [Panzer.
 Einen den Flur seines mit Feuer versehenen Hauses, seines
 [mit Feuerherd versehenen Hauses bewachenden
10. Sohn hat er: Im Wald gewachsener Waldfliegenpilz-zopfiger jag
 [(genannt).
 (Wen wird man in die Wiege legen), wohin dieser gelegt wurde,
 [auf die aus abgeschältem Holz angefertigten acht
 wer wird hineingelegt? [Balken (d. h. Wiege),
 Des Verrichtens von Holzarbeit unkundiger Fürstenheld,
 Schief geschnittener Schneeschuhstab-Baum ist mein älterer
 [Bruder-Alter.
15. Einen den Flur seines mit Feuer versehenen Hauses, seines mit
 [Feuerherd versehenen Hauses hütenden

- laim kart jentläng nyäl pogol ol
 porli kart jentlyäng nyäl pogol ul
 lu päning nyächsem joch nyil nor
 koinä pännlä
20. singi vetkär altmeng ort jai mol
 lu tuting kät rating kat äleagl lailla
 jorlau mongolla tach mongol pogol ul
 lu panim vängom joch niil nor
 koin ältlä
25. singä naen nareng long jaim ol
 lu tuting kat rateng kat alngel lailla
 käri nänkär seväl ort pogol oll
 lu ponem nyächsem nor nyil nor
 koinä pännlä
30. jormässkäp örtän mäsikne jogotle
 kuuleng saspä tarem jogol ischäm ol
 jorpä sarp orten päsärn jogotlä

Fejsze-vas-élü-nyil fia van,

Jégtörő-vas-élü-nyil fia van.

[Abba], amelybe őt tették, a hántott fából való nyole ge-
 [rendára (é. bölcsőbe)

kit tesznek bele?

20. *Fekete-récéből-öt-füzért-emelő fejedelemhős bátyám van.*

Az ő tüzes háza, tűzhelyes háza végét őrző

Erős-lovat-csomózó-erős-csomó fia van.

[Abban], amelybe őt tették, a vágott fából való nyole ge-
 ki következik utána? [rendára (é. bölcsőbe)

25. *Hajlatos-szablya-szablyás-bálvány bátyám van.*

Az ő tüzes háza, tűzhelyes háza végét őrző

Kérges-vörösfenyő-kérge [színü]-hajfonatos fejedelemhős fia van.

[Abba], amelybe őt tették, a hántott fából való nyole ge-
 kit tesznek bele? [rendára (é. bölcsőbe)

30. *Erős-öklü fejedelemhős ökléhez mért*

Csengős-hátú-erős-tyj öcsém van,

erős-markú fejedelemhős markához mért

- lāḡəm-kārḡi-ḡəntləy-nāl poḡəl òl,
 porlḡ-kārḡi-ḡəntləy-nāl poḡəl òl.
 loḡ ponəm naxsəm-ḡux ḡuəl nòr
 xoḡnā ponlā?
20. siḡ Gi-ḡèt-kār-āllməy-òrt ḡāḡəm òl.
 loḡ tudəy ḡāt, rādəy ḡāt ālyəl lāḡillā
 ḡor-lāḡ-mòḡ ḡāllā-tāḡ-mòḡ ḡāl poḡəl òl.
 loḡ ponəm ḡāḡḡəm ḡux ḡuəl nòr
 xoḡn[ā] āllā?
25. siḡi nāri nārəy lòḡk ḡāḡəm òl.
 loḡ tudəy ḡāt, rādəy ḡāt ālyəl lāḡillā
 kārī-nāḡk-kār-səḡāl-òrt poḡəl òl.
 loḡ ponəm naxsəm ḡux ḡuəl nòr
 xoḡnā ponlā?
30. ḡor-māskəp-òrdən-māzəknā-ḡoḡəllā
 koḡləy-šāšḡi-tārəm-ḡoḡəl izəm òl,
 ḡor-pāzərbi-òrdən-pāzərn[ā]-ḡoḡəllā

Sohn hat er: *Pfeil mit einer Schneide des Arxeisens* (genannt),
 er hat einen Sohn: *Pfeil mit einer Schärfe des Eisbrechereisens*.
 (Wen wird man in die Wiege legen), wohin dieser gelegt wurde,
 [auf die aus abgeschältem Holz angefertigten acht Balken,
 wer wird hineingelegt?

20. Ich habe einen älteren Bruder: *Aus schwarzen Enten fünf*
[Reihen aufhebender Fürstenheld (genannt).

Einen den Flur seines mit Feuer versehenen Hauses, seines
 [mit Feuerherd versehenen Hauses bewachenden

Sohn hat er: *Starkes Pferd festbindender fester Knoten*.
 (Darin), wohin dieser gelegt wurde, auf die aus abgeschältem
 [Holz angefertigten acht Balken (d. h. Wiege),
 wer folgt nach ihm?

25. Ich habe einen älteren Bruder: *Mit gekrümmtem Säbel besäbelter*
[Götze (genannt).

Einen den Flur seines mit Feuer versehenen Hauses, seines
 [mit Feuerherd versehenen Hauses bewachenden

Sohn hat er: *Fürstenheld mit Zöpfen (in der Farbe) der Rinde*
[von rindiger Lärche (genannt).

(Darin), wohin dieser gelegt wurde, auf die aus abgeschältem
 [Holz angefertigten acht Balken,
 wer wird hineingelegt?

31. Ich habe einen jüngeren Bruder: *Starker Bogen mit Klingel-*
[Bügel

30. *gemessen an die Faust eines Fürstenhelden mit starker Faust*.

33. ich habe einen jüngeren Bruder: *Starker Bogen mit Klingel-*
[gestalt

- küleng korpi tarem jogol turäm ol
äili ort pokäm kuss jirl kannli
35. schomli keu longh ischäm ol
oili ko pokäm luil jir kannli
schomli keu longh turäm ol
iseng ho arel jiss koltläli
äräl ho äräl nopt ämisläli
40. pällke säi nyär kölentli
seul senhlem séung nai siil költläli
mätäm ün veschl senhlem seung nai siil saschl
koss kuip kuing moi mannl
sät kuip kuing mäi mannl
45. pällke säi nyär kolläli
molti seräk siltla
molti sereh lopeltla
schaperngn käping jagi alyetla
kem engen loping jägi alyetla
50. schäperngn käping jägi kutpelnä

Csengős-forma-erős-tj öcsém van.

Nem szerencsés ember-fiam karma íze (tkp. oldala) nem fogja

35. *Kerek(?)-kö-bálvány* öcsém van, [(é. nem ragadja meg)
nem szerencsés ember-fiam ujjá íze (tkp. oldala) nem fogja
Kerek(?)-kö-bálvány öcsém van.

Az idős ember sok idejét fogyasztja,
a koros ember sok korát üli.

40. A füle mögös porcogójával hallgatózik (tkp. megfigyeli),
hajfonata megnőtt hajfonatos fejedelemnő hírét hallgatja.
Amelyik vidéken (tkp. földön) szépsége tökéletes hajfonatos
[fejedelemnő hire hallszik,

húsz emberből álló férfias nász megy [oda],
száz emberből álló férfias nász megy [oda].

45. A füle mögös porcogójával [ím] meghallja:
néha-napján mondogatják,
hébe-korba rebesgetik.

A *š o b e r*-[ezüst] csónakos kis folyót emlegetik,
a kámi-[ezüst] evezős kis folyót emlegetik.

50. A *š o b e r*-[ezüst] csónakos kis folyó közepén (v. közepe táján)

- koϋləy-xorbi-tārəm-iōγəl turəm òl.*
oϋli-ört poyəm kušəl-īr (v. kuš-īrəl) xanli
35. *šomli-keϋ-lòγk izəm òl,*
oϋli-xò poyəm luiəl-īr xanli
šomli-keϋ-lòγk turəm òl.
īzəy-xò ārəl īs xolləlì,
āləl-xò ārəl nōbət āməsləlì.
40. *pāləl-ki sāj-nòr xōləntləlì,*
sēuəl sēykləm sēuəy nāj sūəl xōləntləlì.
mādi moynā uēšəl sēykləm sēuəy nāj sūəl sāsl,
xòs xuiβi xuiəy māi mānl,
sāt xuiβi xuiəy māi mānl.
45. *pāləl-ki sāj-nòr xōlləlì:*
molti serāx sūətlā,
molti-serāx loβətlā.
šobəryən (v. šobəryŋ) xābəy īyi ātətlā,
kēməyən lubəy (v. lōbəy) īyi ātətlā.
50. *šobəryən xābəy īyi kutpəlnā*

32. gemessen an die Hand eines Fürstenhelden mit starker Hand.
35. Ich habe einen jüngeren Bruder: Runder (?) Steingötze,
34. an dem das Krallengelenk meines nicht glücklichen Fürsten-
 [helden-Sohnes nicht anhaftet,
37. ich habe einen jüngeren Bruder: Runder Steingötze,
36. an dem das Fingerglied meines nicht glücklichen Menschen-
 [sohnes nicht haften bleibt.
- Er verbringt vieles Alter des betagten Mannes,
 er versitzt viele Zeit des alten Mannes.
40. Dieser horcht (eig. beobachtet) mit dem Hinterknorpel seines
 [Ohres,
 der hört die Kunde von einem zopfigen Fürstenmädchen mit
 [langgewachsenem Zopf.
 Von welcher Gegend (eig. Land) die Kunde des zopfigen Für-
 [stenmädchens von vollkommener Schönheit gehört wird,
 (dorthin) macht sich ein Hochzeitszug mit zwanzig Männern
 [auf den Weg,
 (dorthin) zieht ein Hochzeitszug mit hundert Männern.
45. Dieser hört es (also) mit seines Ohres Hinterknorpel,
 dann und wann wird geredet,
 bisweilen wird gemunkelt.
- Den kleinen Fluß mit dem *soper* (Silber) Kahn erwähnt man,
 vom kleinen Fluß mit dem *kam* (Silber) Ruder spricht man.
50. Um die Mitte des kleinen Flusses mit dem *soper* (Silber) Kahn

- schäperngn un vas alyetla
 kem engn unaut alyetla
 schäperngn uneki schiti ul
 nyätel vuäj togimän labet pogol sengeltsäli
55. ontpel pogol enmess
 schäperngn sultmeng teäl pogol enmess
 kem engen sultmäng teel pogol voll
 schiilpi pogol enmess
 jel moi ho seurla,
60. ohing kar ogol seurti narein longh, pogol enmess
 älymem luk schurem luk luttlesi ord
 älmem luk schurem luk aneing ogol pogol ol
 tochläng vuäj luttläli ord pogol ol
 käri nanker seuväl ord pogol ol
65. schapringn käping jägi kärlgä égor sain,
 panlge ipan saj
 lyomjogi päschär jogi muräptel jail igi ol

ś O B ər-[ezüst] nagy várost emlegetnek,
 kámi-[ezüst] nagy hegyfokot emlegetnek.
 A ś O B ər-nagy-öreg van im [ottan].
 Nyíla nyelét illesztő(?) hét fiát fölnevelte,

55. bölesőbeli gyermeke [is] megnőtt,
 ś O B ər-[ezüsttől] szikrázó-páncél fia fölnövekedett,
 ś O B ər-[ezüsttől] szikrázó-páncél fia van [im].
 Ez után következő fia [is] felnőtt:
 Távoli-föld-emberét vágó,
60. fejes-rénbika-fejét-vágó-szabtyás-bálvány fia fölnövekedett.
 Dürgő-fajdot, kábult(?) -fajdot-elhibázó fejedelemhős,
 Dürgő-fajd-kábult(?) -fajd[-módjára] morgó (?) fej fia van.
 Szárnyas-állatot-elhibázó-fejedelemhős fia van,
 Kérges-vörösfenyő-kérge[-színű]-hajfonatos fejedelemhős fia van.
65. A ś O B ər-[ezüst] csónakos kis folyó egyik folyóvonala mögén,
 fövenyes partjának egyik fövenypartja mögén
 Zelnice-fás, berkenye-fás-deres(?) -páncél bátyja öreg van.

- šobaryən uən uāš aləllä,
 kēməyən uən āuət aləllä.
 šobaryən uən-igi šidi òl.
 nāləl-uāi toyiməy lābət poyəl sēyçəltisəli,
 55. ontəy poyəl ənmas,
 šobaryən-sultməy-təl poyəl ənmas,
 šobaryən-sultməy-təl poyəl òl.
 ši-ilbi poyəl ənmas:
 iəl-mou-xò sēuərlä,
 60. oγəy-xār-oγəl-sēuərvī-nārəy-lōyk poyəl ənmas.
 ālməm-luk-šūrəm(?)-luk-lutləli òrt,
 ālməm-luk-šūrəm(?)-luk-aneiv(?) oγəl poyəl òl.
 toyləy-uāi-lutləli-òrt poyəl òl,
 kārī-nāyk-kār-sēuäl-òrt poyəl òl.
 65. šobaryən xābəy iji xoral-ki i-xor sājā,
 pānal-ki (pān^l-ki) i-pān sāj[nā]
 lōm-iuyi, pāžər-iuyi murəp-təl jājəl-igi òl.

wird eine große *soper* (Silber) Stadt erwähnt,
 wird ein großes *kam* (Silber) Vorgebirge erwähnt.
 Siehe, (dort) ist der große *soper* Greis (zu Hause).

Dieser hat seine den Pfeilschaft einlegenden sieben Söhne
 [auferzogen,

55. (auch) sein Wiegenkind ist aufgewachsen,
 sein Sohn: Von *soper* (Silber) funkelnder Panzer ist erwachsen,
 er hat (also) einen Sohn, Von *soper* (Silber) funkelnden Panzer.
 Der nachher folgende Sohn ist (auch) erwachsen:
 sein Sohn: Den Mann vom weiten Land schlagender,
 60. den Kopf des köpfigen Rennhirsches abhauender, besüßelter
 [Götze ist aufgewachsen.
 Einen Sohn hat er: Den balzenden Auerhahn, den betäubten
 [Auerhahn verfehlender Fürstenheld,
 (wie) ein balzender Auerhahn, betäubter Auerhahn murrender
 [Kopf.
 Sein Sohn ist: Beflügeltes Tier verfehlender Fürstenheld.
 Einen Sohn hat er: Fürstenheld mit Zöpfen (in der Farbe) der
 [Rinde von rindiger Lärche.
 65. Hinter der einen Flußstrecke des kleinen Flusses mit *soper*
 [(Silber) Kähnen,
 hinter einem Sandufer des sandigen Ufers
 ist ein alter Onkel: Traubenkirschbaum-Ebereschen bereifter
 [Panzer.

tuting kat olngel lailla
rating kat alngel ämeslä

70. jor̄n koschho täillä kolom läll ungti vaj pälät ord pogol ol

or koschho täillä, kolom lell pos voj pälät ort pogol ol.

ältneŋg seipi schäpernŋ ai nai enäm mall ailtla
ältneŋg seipi kemingn ainai senkless
että katl seipi nai

75. lungtä kätl veschpi nai enemmal

sät kuip kojing mäj mennlu

lelem kăp sorel kăp pittlu

ämsem kăp sorälä pittlu

kăp sori et piäng kûlelu

80. ritt sori et piäng kulelu

kuiping ton imi nik tolä

kurl pel äui nai auil

A tüzes háza végét őrző,

tűzhelyes háza végén ülő

70. Nötelen(?) -szamojéd-ember-bírta-három-öles-dárdanyél-magas-

[ságú fejedelemhős fia van,

Nötelen(?) -szamojéd-ember-bírta-három-öles-kopjanyél-magas-

[ságú fejedelemhős fia van [ím].

Toldott hajfonatú sóber-kis-fejedelemleány [is] növekedett,

[mondják,

toldott hajfonatú kámi-kis-fejedelemleány serdült föl.

[Mint a] kelő nap [oly szép] hajfonatos fejedelemleány [növe-

[kedett],

75. [mint a] a nyugvó nap [oly szép] arcú fejedelemnő növe-

[kedett.

Száz emberből álló emberes nász gyanánt [oda] megyünk.

Megszállt csónakba szállunk (tkp. esünk),

megült csónakba szállunk.

Csónak járó vízen lebegünk,

80. ladik járó vízen lebegünk.

Varázsdobos samán nőt visznek le a partra,

lába felé forgó nő forog.

tudəŋ xət əlyəl lājillə,

rāday xăt ălŷəl āmāslā

70. ior_n-xos-xò-tà_ilā-xōlām-lāl-uy_Dz̄-ua_i-pā-
[lāt-òrt porāl òl,
or-xos-xò-tà_ilā-xōlām-lāl-pos-ua_i-pālāt-
[òrt porāl òl.

äitnəy seubi šobərrən ai nai ēnəmmäl alətlä.

āltneṣ seṣbi kēməṣən ai nai sēṣklas.

ètti xatll seuBi nai [ēnəmmāl].

75. loy'ti xatll uèšpi nai ēnəmmāl.

săt xui_{Bi} xui_{əy} mǎi mǎnlu,

lēlām xāp sorəlā pitlu,

ăm'səm ɣăp sorələ pitlu.

ḡăp-sori ètpi iəŋk xouləlu,

80. rit-sori ètpi iəŋk xouləlu.

kuibəy tòn-imi nìk-tòlă.

kurəl-(v. *kur²l*)-pèl àu*i* nà*i* āu*u*i*l*.

Einen seines mit Feuer versehenen Hauses Ende hütenden,
am Ende seines mit Feuerherd versehenen Hauses sitzenden

70. Sohn hat er: *Fürstenheld* von der Höhe des dem ledigen (?)
[Samojeden gehörigen drei Klafter langen Speerschaftes,

(also) er hat einen Sohn: Fürstenheld von der Höhe des dem
[unverheirateten (?) Samojeden gehörenden drei Klafter langen
[Spießschatzes.

— Man sagt, — (auch) eine kleine *soper* Fürstentochter mit
[angestückeltem Zopf wuchs auf,

eine kleine kam Fürstentochter mit angestückeltem Zopf ist
herangewachsen.

(Wie die) aufgehende Sonne, (eine so schöne) zopfige Fürsten-
[tochter (wuchs auf),

75. (wie die) untergehende Sonne, mit (so schönem) Gesicht
[wuchs eine Fürstentochter auf.

(Dahin) fahren wir als ein Männerhochzeitszug aus hundert
[Männern.

In den bestiegenen Kahn steigen wir (eig. stürzen wir uns),
in den besetzten Kahn steigen wir (d. h. mit Männern gefüllten
[Kahn]).

Auf dem mit Kahn befahrenen Wasser schaukeln wir,

80. auf dem mit Nachen befahrenen Wasser schaukeln wir.
Ein Schamanenweib mit Zaubertrommel wird auf das Ufer
das gegen die Füße sich drehende Weib dreht sich, [gebracht,

- josl pele aui nai auil
nouiläsch muräpteln, lyalyogi neming ord
85. puss äki naming ord kölentä,
koss kären konhlen näring jeng männte ko
näng eulten kojeng rusch tuting ochsä partsä
penging langi soping teel partsä
kättlyaly pelkäl jangten eul
90. kuren end tagarlei, jäsen end tagarlei
nauil läsch muräpteln
schälyeng tur lant nyeur koti äll
utnke uossem
ar seui koleng ogen
95. tär kuri kolom pänyäl äll sengsem
ma pitti lating mu näng schi séäläzén
kuiping to némän
kurl pel äui nai,
veltschä äuil
100. lyäly jupi atom kuingn nin eulten

- keze felé forgó nó forog :
„Fehér-hó-deres(?)-páncél, hadfeje neves fejedelemhős,
85. hadvezér neves fejedelemhős, halljad [csak]!
Húsz rénbikád futotta bűnhödéshozó vizre menő férfi,
[ím] tetőled az üstökös orosz ember tüzes (é. vörös) fejken-
[dójét kérlek (t. i. a szellemek),
fogas evetbőr-darabokból [varrt] ruhát kértek.
Két ellenség felét megjártadban
90. lábad nem akad meg, kezed nem akad meg.“
A Fehér-hó-deres(?)-páncél,
mint kinek étke csekély, annak éles hangján, miképpen üvölt :
„Ha künn lennék a parton,
a sok fürthben dús fejedet
95. daru lába három szárnycsapásával ütném,
hova nekem kellene beleesnem [holtan], üreges földem üre-
A varázsdobos samán asszony. [gét te talán megláttad ?“
lába felé forgó nó
[ím] rögtön forog :
100. „Hadmögi két rossz (é. köznépből való) férfi! titóletek

- ĩăš'ł-pèlâ àyi nâi àyũĩł :
- „noyi-lăś-murəp-təl, lăl-oyi nēməy òrt,
 85. pus-(v. puš)-oyi nēməy òrt xōlənɔdâ!
 xòs xā'ən xòxłəm nārəy ɣəyk mândi xò
 nāy-ēuəltən xōɣəy ruś-xò tuɔəy oxšām pārt.sā,
 pəyɣəy lāyɣi šōbəy təl pārt.sā.
 kâi lăl-pəlgəl ɣay'tən ēuəlt
90. kur'n ant tayərləl, ĩăš'ən ant tayərləl.“
 noyi-lăś-murəp-təl
 šāləy turbi lânt-nēuār xodĩ oušł:
 „u'ũ ki uōsəm,
 ār sēui xōləy oyèn
95. tār kuri xōlām poñəl (v. poñłl) ält sēyksəm,
 mâ pittĩ lăɔəy moɣ [lăl'ł] nāy si sũăləsən?“
 kuɣbəy tòn-ìmèn
 kur'ł-pəl àyi nâi
 u'et si àyũĩł :
100. „lăl-ɣubĩ āɔəm xuiyən nin ēuəltən

das gegen die Hände sich drehende Weib dreht sich:

„Mit weißem Schnee bereifter Panzer, Oberhaupt des Heeres,
 [berühmter Fürstenheld,

85. Heerführer, berühmter Fürstenheld, höre zu!

Auf das Wasser von zwanzig Rennhirschen durchschwommen
 [(eig. belaufen), auf das strafebringende Wasser ausfahrender
 [Mann]

von dir fordert man (d. h. fordern die Geister) das feurige (d.
 [h. rote) Kopftuch des langhaarigen russischen Mannes,
 die Kleider aus Stücken vom Felle des zahnigen Eichhörnchens
 [forderten sie.

Während du die Gegend von zwei Feinden bereisest,

90. wird dein Fuß nicht zum Stocken gebracht, wird deine Hand
 [nicht gehemmt (eig. wird nicht stecken bleiben)].“

Mit weißem Schnee bereifter Panzer

mit eines Nahrungsbedürftigen schriller Stimme wie heult er (da):

„Wenn ich draußen auf dem Ufer wäre,
 so würde ich deinen an vielen Locken reichen Kopf

95. mit drei Flügelschlägen eines füßigen Kraniches schlagen,
 wohin ich (tot) hineinfallen sollte, hast du vielleicht die Grube
 [solcher grubigen Erde gesehen?“

Das Schamanweib mit Zaubertrommel,
 das gegen den Fuß sich drehende Weib
 dreht sich sofort:

100. „Ihr beiden schlechten Männer aus dem der Kriegerschar fol-
 [genden Volk (d. h. aus dem gemeinen Volk), von euch

- kvemzing lanki soping teel partsä
 nyäl pese koläng teel partsä
 kojeng ruschkum tuting ochsäm partsä
 lyäly jupi aje kuil
 105. schälyen turp lant nyeur
 koti ul
 jengil sung uitli nai äli kolä
 kvemzing lanki sopeng teäl särä tuä
 nyäll pesi koleng teel särä tuä
 110. kojäng rusch ho tuting ochsäm särä tuä
 kuiping ton imi kurlpel aui nai
 veltschä äuil
 lyäly jupi atom kuingn
 kätt lyäly pälkäl jachten eult
 115. kuren end tagarlei
 jäsen end tagarlil
 nuung joch end uitlen

karmos-evetbör-darabokból [varrt] ruhát kértek,

... rénszarvas-borjúprémbe bőséges ruhát kértek,
 az üstökös orosz ember tüzes (é. tűzvörös) fejkendőjét kér-
 [ték.*]

A hadmőgi ifjabb férfi,

105. mint kinek étke csekély, annak éles hangján

miképpen üvölt:

„Viz zugát nem ismerő nő hugám(?), halld [csak]!”

A karmos-evetbör-darabokból [varrt] ruhát hozd hamar,

a ... rénbörjúprémbe bőséges ruhát hozd hamar,

110. az üstökös orosz ember tüzes (é. tűzvörös) fejkendőjét hozd

A varázsdobos samán asszony, lába felé forgó nő [hamar!*

rögtön forog:

„Hadmőgi két rossz (é. közönséges) ember,
 két had felét jártatokban

115. lábatok nem akad meg,

kezetek nem akad meg.

[Kezetek akasztó] ágas fát nem találtok,

kunžəy ləŋgɨ šəbəy təl pàrt.sà,
 nál-pèžɨ xələy təl pàrt.sà,
 xəjəy ruš xum tudəy oxšām pàrt.sà.“
 ləl-juβɨ aɨ-xujəl

105. sāləy turβɨ lənt-ñeŋər

xoɖɨ ɔxəl:

„ləŋgəl-suy ɣəjətli nəɨ əli xələ!
 kunžəy ləŋgɨ šəbəy təl sàrà (v. sòrà) tòuà!
 nál-pèžɨ xələy təl sàrà tòuà!“

110. xəjəy ruš xə tudəy oxšām sàrà tòuà!“

kuβəy tòn-imi, kurʔ-pəl əɣɨ nəɨ
 ɣəlt.sɨ əɣɨl:

„ləl-juβɨ ədəm xujəy,
 kət ləl pəlgəl ɣəʔtən ɣəlt

115. kurən ənt tayərləl,

ɣəšən ənt tayərləl.

[ɣəšən tayərləɖɨ] noŋəy ɣux ənd ɣəjəttən,

wurden Kleider aus des kralligen Eichhörnchens Fellstücken
 [gefordert,
 die Kleidung reich an Rennhirschkalbsfell forderte man,
 das feurige (d. h. feuerrote) Kopftuch des langhaarigen russi-
 [schen Mannes forderte man.“

Der jüngere Mann aus dem der Kriegsschar folgenden Volk

105. wie (einer), dessen Nahrung wenig ist, mit dessen schriller
 [Stimme

wie heult er (da):

„Weib, unkundig des Wasserwinkels, meine jüngere Schwester,
 [höre zu!

Die Kleidung aus des kralligen Eichhörnchens Fellstücken
 [bringe schnell,

die Kleidung reich an Rennkalbsfell bringe schnell,

110. das feurige Kopftuch des langhaarigen russischen Mannes
 [bringe schnell!“

Das Schamanweib mit Zaubertrommel, gegen den Fuß sich
 [drehende Weib

dreht sich sofort:

„Ihr beiden schlechten Männer aus dem (gemeinen) Kriegsvolk,
 während ihr die Gegend von zwei Feinden bereiset,

115. werden eure Füße nicht zum Stocken gebracht,

werden eure Hände nicht gehemmt.

Ihr findet keinen ästigen Baum, (woran eure Hände hängen
 [blieben),

- kuren tǵarlen lering joch end uitlen
 kǵp sori ettim jeng kǵuleli
 120. ǵltlǵngn nyuri sech ǵltlǵli
 ǵltlǵngn keli sech ǵtessl
 lelem ki sǵt kǵp kǵulelt
 kǵp poj toking joch senkessl
 rǵtpoi toking joch jǵulesl
 125. ku kepǵ ku mannlǵli
 van kepǵ van mennlet
 nyǵgein tilisch pelkǵl schidi mennlett,
 laung tilisch pelkǵl schidi mennlet
 schǵpringn kǵping jǵgi ǵulǵ jogotlet
 130. kemǵin lobing jǵgi ǵulǵ jogotlett
 pusstangn lering alngǵp jam juch pusslet
 korl ki kertlǵt
 jutim nyǵl utǵtne jǵulesl
 schǵkim nyǵl utǵtl pǵsassl

[lǵbatok akasztǵ] gyǵkeres fǵt nem talǵltok.*

A csǵnak jǵrta vǵzre taszǵtja [a csǵnakot].

120. Egybefǵzǵtt szǵj-gombolyag [mǵdjǵra] kapcsolja (a sok csǵ-
 [nakot egymǵs utǵn]),
 egybefǵzǵtt kǵtǵl-gombolyag [mǵdjǵra] kapcsolǵdik.
 Megszǵllt szǵz csǵnakot usztatnak (a vǵzen).
 A csǵnak oldalǵn levǵ gǵzs csapkolǵdik,
 ladik oldalǵn levǵ gǵzs himbǵlǵzik.
 125. Messzinek, messzire megy,
 kǵzelnek, kǵzelre mennek.
 A hǵsos hǵnap felǵn ǵgyen mennek,
 a csontos hǵnap felǵn ǵgyen mennek,
 a s o b ǵ r[-ezǵst] csǵnakos kis folyǵ torkolatǵhoz ǵrnek,
 130. a kǵmi[-ezǵst] evezǵs kis folyǵ torkolatǵhoz jutnak.
 Nyitnivalǵ gyǵkeres vǵgǵ jǵ fǵt nyitnak (ǵ. egyik csǵnak a
 [mǵsik utǵn megy).
 Ha folyǵvonalat kerǵlnak,
 kilǵtt nyǵl szǵlessǵgyire vetǵdik,
 szǵkǵ nyǵl szǵlessǵgyire eltolǵdik(?) (ǵ. a folyǵ kiszǵlesedik).

[kurən tayərləDɨ] ləɾəy ɨux ənd ɯōjətłən.“

χāp-sori ēDəm ɨəyk ɣouləli.

120. āltlāyən nuri-səχ āltləli.

āltlāyən keli-səχ āldəsl.

lələm-ki sāt χāp ɣoulələt.

χāp-pāɨi toɾəy ɨux səɾɣəsl.

rit-pāɨi toɾəy ɨux ɨāɯləsl.

125. ɣou-kəBā ɣou mənələli,

ɯān-kəBā ɯān mənələl.

noɾəy tiləs-pəlgəl sidi mənələl,

louəy tiləs-pəlgəl sidi mənələl,

soBrəyən χāBəy ɨɨɨi āɯələ ɨoɾətłət,

130. kēməyən lōBəy (v. luBəy) ɨɨɨi āɯələ ɨoɾətłət.

pustāyən ləɾəy ālɾəp ɨəm ɨux pušləl.

ɣorəl-ki kēɾətłət,

ɨouDəm nāl ɯiDātnā ɨāɯləsl,

sāGəm nāl ɯiDātnā pōžəsl (v. pāžəsl).

ihr findet keinen bewurzelten Baum, (woran eure Füße hängen
[blieben]).“

(Der Heerführer) stößt (den Kahn) auf das mit Kahn befah-
[rene Wasser.

120. (Wie) verflochtene Riemenknäuel knüpft er (die vielen Kähne
[nacheinander),

(wie) verflochtene Seilknäuel sind sie verknüpft.

Besetzte hundert Kähne flößen sie (auf dem Wasser).

Der Ruderring an der Seite des Kahns wird gerieben,

der Ruderring an der Seite des Nachens schwingt sich (hin

125. Eine lange Fahrt fährt er lange, [und her).

eine kurze Fahrt fahren sie kurze Zeit.

Eine Hälfte des Fleisch-Monats fahren sie so,

eine Hälfte des Knochen-Monats fahren sie so.

Zur Mündung des kleinen Flusses vom *soper* (Silber) Kahn
[gelangen sie,

130. zur Mündung des kleinen Flusses vom *kam* (Silber) Ruder
[kommen sie.

Er öffnet den zum Öffnen dienenden guten Baum mit wurzeli-
[gem Ende (d. h. ein Kahn fährt nach dem anderen).

Wenn sie eine Flußstrecke umfahren,

erweitert sich (das Flußufer) in die Breite eines hinausgeschos-
[senen Pfeils (d. h. seiner Flugbahn),

verschiebt sich (das Ufer) in die Breite eines fliegenden Pfeils
[(d. h. seiner Flugbahn).

135. kärlike ar kär kertlett
 panlke ar pann kertlett
 schapringen un väs êtlett
 pászser joch muräpteln iki ämesti
 atel juhung väs etl
140. lyäm joch pászser joch muräptel iki
 schälyen turpä lant nyeur koti ül
 kültä jochtem rochmim moi
 vantltä jum kanmi moi
 mui puht seung nai käschte männleti
145. ma ischi lyäm jogi pászser juch seipi nai eui enmeltsem
 ma koschem itän muil atem
 kos kär kochlem näring jängä mojä mennläti
 jaang kär kochlem tizing jeng aln menäti
 ma izsi lyäm jogi seipi nai enmeltsem
150. izsi nei änti jäntem joll jänti pa kasl
 nai verti verm vuär verti pa kasl
 naui läsch muräptel ischäl

135. Folyóvonalat, sok folyóvonalat kerülnek,
 fővenypartot, sok fővenypartot kerülnek,
 a *sóber* nagy városhoz érnek.
 A *Berkenyefa-deres*(?)-*páncél* öreg lakta
 magános favár [im] előtűnik.
140. A *Zelnicefa-berkenyefa-deres*(?)-*páncél* öreg,
 mint kinek étke csekély, annak éles hangján miképpen üvölt:
 „Messzről érkezett rokon nász,
 közelről jött kérő nász!
 miféle hajfonatos fejedelemnőt keresni mentek?
145. Én szintén neveltem [egy] *zelnicefa, berkenyefa-hajfonatos*
 [fejedelemleányt,
 hozzám jönnötök talán rossz lenne (tkp. hozzám jövésteknek
 [mije rossz)?
 A húsz rénbika futotta bűnhödéshozó vízre minek mentek?
 A tíz rénbika futotta gyászos vízre ne menjetek!
 Én is neveltem [egy] *zelnicefa-hajfonatos* leányt,
150. nő varró varrását varrni szintén tudja,
 nő tevő dolgát csinálni is tudja.“
Fehér-hó-deres(?)-*pancél* öccse,

135. *xorəl-kī ār xor kēratlāt,*
pān'l-kī ār pān kēratlāt,
sovrəʔən ʔōn ʔāš ēllāt.
pāžər-ix-murəp-təl igi āmāstī
ādəl ʔuyəʔ ʔāš ēll.
140. *tōm-ix[i]-pāžər-ix-murəp-təl igi*
sāləʔ turbi lānt-nēʔār xodī oʔəl:
„xouəltā ʔoxtəm (v. ʔoʔtəm) rāxməm māi,
ʔān'lā ʔouəm xanmi māi!
mui-pugət sēʔəʔ nāi kāštī mānlədiʔ
145. *mā isi tōm-ʔuyi pāžər-ix seʔbi nāi ʔui ʔnməltsem,*
mā xozəm ʔdən muiəl ādəmʔ
xōs xār xōxləm nārəʔ ʔəʔgā muiā mānlədiʔʔ
ʔāʔ xār xōxləm tižəʔ ʔəʔgā āl mānlədiʔ!
mā isi tōm-ʔuyi seʔbi nāi ʔnməltsem,
150. *isi nē ʔāntti ʔāndəm ʔol ʔāntti pā xāšl,*
nāi ʔērdi ʔērəm ʔēr ʔērdi pā xāšl.“
noʔi-lāš-murəp-təl izəl

-
135. Flußstrecken, viele Flußstrecken umfahren sie,
 Sandufer, viele Sandufer umfahren sie,
 zur großen *soper*-Stadt kommen sie an.
 Die von dem *Ebereschen-bereiften Panzer*-Alten bewohnte,
 einsame Holzburg erscheint.
140. Der Alte: *Traubenkirschbaum-Ebereschen bereifter Panzer*,
 wie (einer), dessen Nahrung wenig ist, mit dessen schriller
 [Stimme wie heult er (da):
 „Von fern gekommener, verwandter Hochzeitstag,
 von nah gekommener Brautwerberzug!
 Was für ein zopfiges Fürstenmädchen geht ihr suchen?
145. Auch ich habe eine *Traubenkirschbaum-Ebereschen-zopfige*
 [Fürstentochter erzogen,
 zu mir zu kommen, wäre für euch vielleicht schlecht (eig. was
 [ist schlecht eures Kommens zu mir)?
 Warum geht ihr auf das Wasser von zwanzig Rennhirschen
 [durchschwommen, auf das strafebringende Wasser?
 Geht nicht auf das Wasser von zehn Rennhirschen durch-
 [wommen (eig. durchlaufen), auf das trauerbringende Wasser!
 Auch ich habe eine *Traubenkirschbaum-zopfige Tochter*
 [auferzogen,
150. auch sie kann nähen, was von einem Weib zu nähen ist,
 auch sie kann verrichten, was von einem Weib zu verrich-
 [ten ist.“
 Sein jüngerer Bruder, *Mit weißem Schnee-bereifter Panzer*

- schälyeng turpi lant nyeur koti ul
mung nän kemen käre keuän uringnä
155. mûilki kû mu kunn jissu
sänsing ne sässel koti vantlem
läsch mentem kusäng joch seng menntemel
ohing ne ogol koti vantlem
vuät käti tächling och schidi täil
160. vetluipi kätt jäsl koti vantlem
kuräch kännläm kätt kus schidi täil
vetluip kätt kur koti vantlem
sumet sanzime nä kät kur schidi täil
kätä täim seul senhlem seung nai euen aliläla
165. kätä täim véschl senhlem vesching nai euen ischlen
jár käscho täilä kolom lell ungti väj pogol pälät ord
ar seui koleng och num pel eult
lai päskäng jäm sun temässl
put päskeng jäng kompellel
170. korlke ikor pa mennlu

- mint kinek étke csekély, annak éles hangján miképpen üvölt:
„Mi a te magadforma hibás leányod kedvéért
155. földje messzi földről hogyan jöttünk [volna]?
A hátas nő hátát miképpen látom:
hó meghajtotta íves fa módjára igen meghajtott.
A fejés nő fejét miképpen látom:
szélházhöz [hasonló] borzas feje van im.
160. Őt ujjú két kezét miképpen látom:
a sasénál [is] hatalmasabb két karma van im.
Őt ujjú két lábát miképpen látom:
nyirfa törzse (tkp. háta) módjára meggörbült(?) két lába van
[neki.
Hát micsoda (tkp. hol birt) hajfonata megnőtt-hajfonatos fe-
[jedelemnő leányodról van szó,
165. micsoda szépsége tökéletes fejedelemnő leányodat dicséred?
Nötelen-szamojéd-ember-bírta-három-öles-dárdanyél-magassá-
sok fűrten dús fejről [gú-fejedelemhős fiának
alvilági verejték ömlik, mintha csak nyirháj-edényből öntenék,
fekete verejték görgedez.
170. Ha folyóvonalat, még egy folyóvonalat megyünk,

- šāləy turbi lānt-ñēuər xodī ouəl.*
 „muɣ nāy-kēmən kārək èuən uōrəynā
 155. *moɣəl-ki xoɣ moɣ xun iisu?*
šanžəy nē šašəl xodī uāntlēm:
lāš mēndəm kuzəy iux šəyk mēndəmāl (v. mēndəm).
oɣəy nē oɣəl xodī uāntlēm:
uāt-xādi taxləy (v. takləy) oɣ šidi tājəl.
 160. *uēt-luɣbi kāt iāšl xodī uāntlēm:*
kurək xanli kāt kuš šidi tājəl.
uēt-luɣbi kāt kur xodī uāntlēm:
sumət-šanži meñā(?)kāt kur šidi tājəl.
xadā tājəm sēuəl sēykləm sēuəy nāi èuən alɣilələ,
 165. *xadā tājəm uēšəl sēykləm uēžəy nāi èuən islən?“*
i o r n - x o š - x o - t a i l ā - x o l ā m - l ā l - u y d i - u ā i -
ār sēui xōləy oɣ numbəl ēuəlt [pālāt-òrt poyəl
laɣ-pāsxəy iām sōn tēməsl,
puť-pāsxəy iəyk xombələl.
 170. *xorəl-ki i xor pā mānhu,*

- wie (einer), dessen Nahrung wenig ist, mit dessen schriller
 [Stimme wie heult er(da):
 „Wie wären wir um deine mit Gebrechen behaftete Tochter
 155. vom Land, vom fernen Land gekommen?
 Den Rücken des buckeligen Weibes wie sehe ich ihn:
 wie ein vom Schnee gebeugter, gekrümmter Baum ist er gebeugt.
 Den Kopf des köpfigen Weibes wie sehe ich ihn:
 sie hat, siehe, einen zerzausten Kopf wie ein Windhaus.
 160. Ihre fünffingerigen zwei Hände sehe ich so:
 sie hat nun zwei mächtigere Krallen als der Adler.
 Ihre fünfzehigen zwei Füße sehe ich so:
 sie hat zwei Füße, krumm, wie ein Birkenstamm (eig. Rücken).
 Von welcher deiner zopfigen Fürstenweibtochter mit langge-
 [wachsenem Zopf ist denn die Rede?
 165. Welche deine Fürstenweibtochter von vollkommener Schön-
 [heit lobst du?
 167. Vom an vielen Zöpfen reichen Kopf
 166. seines Sohnes: Fürstenheld von der Höhe eines einem Samoje-
 [den gehörigen, drei Klafter langen Spießschafes
 fließt unterweltlicher Schweiß wie aus einem guten Gefäß aus
 schwarzer Schweiß trieft (von ihm). [Birkenrinde gegossen,
 170. Wenn wir eine Flußstrecke, noch eine Flußstrecke fahren,

- panlke ipan pa kertlu
 schäpringen un väs etlu
 kem engn unaut ti etl
 schäpringen unéken
175. lapil vaj nyogorman labed pogol pillnä
 lu läilti i kurpi sâgälläki elyäng urä nomen konhmel
 i länker toki vāj lyälymel
 schäpringen sultmengetel altmäng ort, pokäl
 orkhosch ho täilä kolemler untı vaj pälät ort apschialnä
180. i länkär toki vāj lyälymän
 i koil lochring meilep labed ortä artälälä
 i koil kesing meiläp labed ortä kemjälälä
 i koil atel lyoly pelkä artelelä
 i koil atel kânt pelkä kemjälälä
185. lānga mentı tarom ortgnen enemmann

- ha fövenypartot, még egy fövenypartot kerülünk,
 a *şo b a r* nagy városhoz érünk,
 a kámi nagy hegyfok ide látszik (tkp. előtűnik).
 A *şo b a r* nagy örege
175. kéthegyű nyíl nyelét faragó hét fiával együtt
 ahol állni szokott, az egy lábú, deszkája ragyogó bálvány-
 [sátorba (?) fölhangott,
 egyirányú vállal (é. vállukat összetámasztva) egymás mel-
 [lett álltak.
 A *şo b a r*[-ezüstitől] *szikrázó-páncélt-viselő fejedelemlős fia*
Nötelen-szamojed-ember-birta-három-öles-dárdanyél-magasságú-
[fejedelemlős öccsével]
180. egyirányú vállal egymás mellett álltak.
 Az egyik embert páncélos mellű hét fejedelemlősnek gon-
 [dolhatná valaki,
 a másik embert kardos mellű hat fejedelemlősnek vélhetné
 [valaki.
 Az egyik embert magános ellenség felének gondolhatnák,
 a másik embert magános had felének vélhetnék.
185. Bálványá menő két kemény fejedelemlős növekedett,

pānəl-kī ì pān pā kērətlu,
 šobrəyən yòn yāš ètlu,
 kēməyən yòn āyət tī ètl:
 šobrəyən-yòn-igèn

175. lābəl-yāi nōyərman lābət-poyəl pilnā
 loy lāyldi ì kurbī sāyāllā-kī dāy yīrā nōmən xōygaməl,
 ì lāygər toyi yāi lālməl.
 šobrəyən-sultməy-təl-āltməy-òrt poyəl
 or-xos-xò-tāylā-xōlām-lāl-uydi-yāi palāt
180. ì lāygər toyi yāi lālmən. [òrt āpsijəlnā
 ì xojəl layrəy meyləp lābət òrdā ārdālələ [lābət xui yīdāt],
 ì xojəl kēšəy meyləp lābət òrdā kēmiālələ.
 ì xojəl ādəl lāl pēlgā ārdālələ,
 ì xojəl ādəl xānt pēlgā kēmiālələ.
185. lōygā māndi tārəm òrtəyən ēnəmman,

wenn wir ein Sandufer, noch ein Sandufer umfahren,
 gelangen wir zur großen soper Stadt,
 lugt das große kam Vorgebirge hervor.
 Wo dein großer soper Greis

175. samt seinen Schäfte von doppelspitzigen Pfeilen schnitzenden
 zu stehen pflegt, in das einfüßige Götzen-Zelt mit glänzenden [sieben Söhnen
 [Brettern ist er hinaufgestiegen,
 sie standen nebeneinander mit einer Schulter (d. h. Schulter
 [an Schulter):
 Sein Sohn Der von soper (Silber) funkenden Panzer tragende
 [Fürstenheld
 mit seinem jüngeren Bruder (d. h. Neffen): Fürstenheld von
 [der Höhe eines einem unverheirateten Samojeden gehörigen,
 [drei Klafter langen Spießschafes,
180. (diese beide) standen (jetzt) nebeneinander Schulter an Schulter.
 Man könnte den einen Mann für sieben Fürstenhelden mit
 [Panzer umgebener Brust halten (eig. panzerbrüstige
 [Fürstenhelden),
 man könnte den anderen Mann als sechs Fürstenhelden mit
 [Säbel umgürteter Brust ansehen.
 Man könnte den einen Menschen für die Hälfte eines allein
 [stehenden Feindes halten,
 man könnte den anderen Menschen als die Hälfte eines allein
 [stehenden Heeres ansehen.
185. Zu Götzen werdende zwei starke Fürstenhelden sind
 [aufgewachsen,

kaltä mänti viing ortgnen senkelmän
 kante ko nyäl kanti vui nyogi tailengen
 kante ko kesi kannli mui särom täilängn
 semlälki lāngitman

190. schel karti mochte lāngitmān
 ungellānki pussman
 mor karti mochte pussman
 labed sarpi koring u mung uleu
 kot sarpi koring u mung kārleu
195. lelem pi kätt sāt kāp
 nyoling lob täjetnä altmeltleu
 panbelek jengkeu ruvajje senhleu
 rue pelek jengkeu panā senhleu
 kāping ho kāmēl nyogotliil
200. lobing ho lobel nyogotliil
 nyorn kāting ar kumpen
 sāt sumlāp sumlām rep kut pelna utn kongtel

kalt-bálvánnyá menő két erős fejedelehmős serdült föl.

Osztijk ember nyila akadó micsoda húsuk van,
 osztják ember kardja akadó micsoda haláluk van?

Ha a szemeiket kinyitják,

190. [mintha csak] tiszta vason keresztül nyitnák,
 ha a szájukat megnyitják,
 [mintha csak] silány vason keresztül nyitnák meg.
 Hét tagú kiáltó üvöltést üvöltünk,
 hat tagú kiáltó üvöltést kiáltunk.

195. A megszállt kétszáz csónakot
 orros evező-hegyekkel emelintjük,

az alacsony fővenypart felé eső vizünket a meredek partra
 [verjük föl,

a meredek part felé eső vizünket az alacsony fővenypartra
 A csónakos ember csónakját mozgatja, [verjük le.

200. az evezős ember evezőjét mozgatja.

A szamojéd-sátor (tkp. ház) [forma] sok hullám
 a száz lépcsővel ellátott lépcsős halom közepén fölkúszik a
 [partra.

- kaltā* (v. *kalDā*) *māndi* *uejəy* *örtəyən* *səygalman*.
χandī-χō *nālāl* (v. *nāl*) *χandī* *muī* *noyi* *tāyləyən*,
χandī-χō *kēzi* *χanlı* *muī* *sorəm* *tāyləyən*?
səmlāl-ki *lāyγūtmən*,
 190. *šəl-kārDī* *moxti* *lāyγūtmən*,
uyəllāl-ki (v. *uyəllān-ki*) *pušmən*,
mor-kārDī *moxti* *pušmən*.
lāBət *sārBi* *χorəy* *ou* *muγ* *oγlèy*,
χòt *sārBi* *χorəy* *ou* *muγ* *χorlèy*.
 195. *lələmbi* *kāt* *sāt* *χāp*
nołəy *lòp-tājətnā* *ālmətlèy*,
pān-Bēlək *jaγgəy* *rouājā* *səyklèy*,
rouā-Bēlək (v. *pēlək*) *jaγgəy* *pānā* *səyklèy*.
χāBəy *χō* *χāBəl* *noγətləjəl*,
 200. *lōBəy* *χō* *lōBəl* *noγətləjəl*.
jorŋ-χāDəy *ār* *χumbən*
sāt *šəmləp* *šəmləy* *rəp* *kutpəlnā* *uītn* *χòy'təl*.

zu kalt-Götzen werdende zwei starke Fürstenhelden sind
 [herangewachsen.
 Was für ein Fleisch haben sie, worin der Pfeil des Ostjaken
 [stecken bleibt,
 was für einen Tod haben sie, in dem der Säbel des Ostjaken
 [stecken bliebe?

- Wenn sie ihre Augen öffnen,
 190. (wie wenn) sie sie durch reines Eisen öffnen würden,
 wenn sie ihren Mund öffnen,
 (wie wenn) sie ihn durch geringfügiges Eisen öffnen würden.
 Wir heulen ein schallendes Geheul von sieben Teilen,
 wir schreien ein schallendes Geheul von sechs Teilen.
 195. Die besetzten zweihundert Kähne
 heben wir mit der Spitze der mit Spitzen (eig. Nasen)
 [versehenen Ruder,
 unser gegen das niedrige Sandufer ziehendes Wasser schlagen
 [wir auf das steile Ufer hinauf,
 unser gegen das steile Ufer ziehendes Wasser schlagen wir
 [auf das niedrige Sandufer hinab.
 Der Mann mit Kahn bewegt seinen Kahn,
 200. der Mann mit Ruder bewegt sein Ruder.
 Die vielen Wogen (in der Höhe) eines samojedischen Hauses
 klettern auf das Ufer bis um die Mitte des stiegenförmig
 [steigenden Uferhanges mit hundert Stufen versehen.

- näui läsch muräpteln ischem
pangung lop siuvätnä
205. männte käp sora leult uttnesläml
seikunteng jämi pan utn nyuremel
káp vusteng ar juch läschtä leult
réttvéssnäng ar juch pogol taleult
jachtu ko vollal kasch läil
210. schägärteko väläl käsch läil
potvär verti nosing leuä veressel
jeng ver verti nosing ärtä veressel
lelempi kätt sät käp mirrl ute killtel
lu täiti pälschäng aling ap suing nari sikell
215. kápalti untäng länker pännläli
sät somläp somleng rep
isomel torrlängen utn kongel
kätt somel tärrlängen utn männl
lui ju peln jigelki labed poch
220. aschelke kot poch lu jupeln

Fehér-hó-deres(?) - páncél öcsém

a fogós (v. fogóval ellátott) evezőt bot gyanánt fogva (vagy :
[a fogóval ellátott evezőre támaszkodva])

205. a menő csónakról a partra ereszkedik,
az iszapos habú jeles fövenypartra kiugrik.
Amint a csónak kötő (?) sok fát leállítja,
amint a ladik kötő (?) sok fát leszúrja [a földre],
[mintha csak] táncoló ember helyén állna,
210. [mintha csak] csikorgó ember helyén állna.
Üstös-munkát csináló... szolgává lesz,
vizi munkát csináló... szolgává lesz (é. üstöt főz, vizet hord).
- A megszállt kétszáz csónak népe a partra kel.
Az ő birtokában levő csörgő (tkp. beszédes) markolatú híres
215. csónak-emelő nagy vállára teszi, [szablyáját]
a száz lépcsővel ellátott lépcsős halomra
egy fokot sem hibázva kúszik fölfelé (é. a parttól a száraz-
két fokot sem hibázva megy fölfelé. [föld felé],
Ő utána apjának hét fia (é. hét testvére),
220. atyjának hat fia

- nou i-läs-murəp-təl izəm
 päřəy ləp sɣətnä (v. souətnä)
 205. māndi xāp sorəl ēuəlt uītⁿ èsləml,
 seǰ-xumbəy iām pān uītⁿ nāurəml.
 xāp uītəy ār iux ləstəl ēuəlt.
 rit uīsənəy(?) ār iux pəyəltəl ēuəlt
 iākti xə uoləl xəs lāi^l,
 210. šijərti xə uoləl xəs lāi^l.
 put-uēr uērdi nōzəy lēuā uērəst,
 iəyk-uēr (v. iəyg-uēr) uērdi nōzəy ārdā uērəst.
 lələmbi kət sāt xāp mirəl uīdi kilbəl.
 loy tāidi pōlsəy ālɣəp sɣəy narišɣəl
 215. xāp ālli uōndəy ləyɣər pōnləli,
 sāt šōmləp šōmləy rəp
 i šōməl torləyən (v. torlāyən) uītⁿ xəyɣəl,
 kət šōməl torləyən uītⁿ mānl.
 loy iubəlⁿ iɣəl-ki (v. iuəl-ki) lābət pox,
 220. āzəl-ki xət pox [loy iubəlⁿ]

Mein jüngerer Bruder, Mit weißem Schnee bereifter Panzer,
 auf das Hakenruder gestützt,

205. schwingt sich vom schwimmenden Kahn auf das Ufer,
 er springt auf das treffliche Sandufer mit schlammigem Schaum.
 Während er die das Boot bindenden (?) vielen Hölzer aufstellt,
 während er die den Kahn festhaltenden vielen Hölzer (in den
 [Boden] sticht,
 (wie wenn) er an der Stelle eines tanzenden Mannes stünde,
 210. (wie wenn) er an der Stelle eines knarrenden Mannes stünde.
 Der Kessel-Arbeit-Verrichtende... wird zum Diener (d. h.
 [kocht),
 der Wasser-Arbeit-Verrichtende... wird zum Knecht (d. h.
 [schleppt Wasser).
 Das Volk der besetzten zweihundert Kähne steigt auf das
 [Ufer hinaus.
 Den in seinem Besitz sich befindenden, berühmten Säbel mit
 [rasselndem (eig. gesprächigem) Griff
 215. legt er auf seine Kahn-hebende, große Achsel,
 auf den mit hundert Stufen versehenen, stiegenförmig steigen-
 den Uferhang (eig. Hügel)
 klettert er hinauf nicht eine Stufe verfehlend,
 geht er hinauf nicht zwei Stufen verfehlend.
 Nach ihm seines Vaters sieben Söhne (d. h. sieben Brüder),
 220. seines Vaters sechs Söhne

- ältlängn nyurisich ältesslett
 ältlängn keli sech ältesslett
 lu menem läting kaltem lätl ma tungilem
 lu mänem onhung kaltem onghl ma tungilem
 225. kareng vuäs karelä pittlu
 kareng gärd karela pittlu
 uästeli ar nyauräm
 kul ochpi ningel nyogal
 kulochpi säuil nyogol
 230. tarem ju ogol talem ar nyauräm
 tarem jogol neiläl kasch eslläli
 laort nari almom ar ort
 laort nari uoslal kasch paotlali
 nauti jeng muräptäln ischem
 235. aing vuäj ail koti verläli
 jang pengpi pengung ungl koti pussleli
 schapringen ar nyauram kolntätn

egybefűzött szíj-gombolyag módjára kapcsolódik,
 egybefűzött kötél-gombolyag módjára fűződik.
 Az ő mente üreges nyom üregét én egyengetem,

az ő mente gödrös nyom gödrét én egyengetem.

225. A teres város terére jutunk (tkp. esünk),
 a teres falu terére jutunk.
 Az egész város sok gyereke
 sűrű (tkp. vastag) fejű nyű módjára nyüzsög (tkp. mozog),
 sűrű (tkp. vastag) fejű szű módjára mozog.
 230. A kemény íjat fölhúzott sok gyermek
 a kemény íj idegét (?) majdnem kiereszti,
 a nehéz szablyát emelt sok fejedelemhős
 nehéz szablyájuk élet majdnem ránk veti.

Fehér-jég-deres(?) - páncél öcsém

235. beszédes állat beszédét miképpen teszi,
 tíz fogú fogas száját miképpen nyitja meg:
 „*ś o B ə r* [városi] sok gyerek, [ím] halljátok!

ältläyən nuri-siχ (v. sèχ) äldəslət,
 ältläyən keli-siχ (v. sèχ) äldəslət.
 loχ mənəm lādəy kəldəm lāt'l mā tuxiləm,
 loχ mənəm ɔɣəy kəldəm ɔɣəl mā tuxiləm.

225. xarəy uāš xarəlā pitlu,
 xarəy kōrt xarəlā pitlu.
 uāštēli ār nāyurəm
 kul oxpi niɣəl nōyəl,
 kul oxpi soɣəl nōyəl.
230. tārəm iōyəl tāləm ār nāyurəm
 tārəm iōyəl neɣlāl (?) xas əsləlī,
 lāxərt nārī ālməm ār ɔrt
 lāxərt nārī uoslāl xas pāyatləlī.
 n o u i - i ɛ y k - m u r ə p - t ə l i z ə m
235. ājəy uāi ājəl xodī uərləlī,
 iāy pəykpī pəyɣəy upəl xodī pušləlī:
 „šobrəyən ār nāyurəm xoləndātən (ɔ : xoləntādī)!

reihen sich an, wie verflochtene Riemenknäuel,

reihen sich an, wie verflochtene Seilknäuel.

Auf der Höhle der von ihm getreienen höhligen Spur gehe ich
 [weiter (eig. ebne ich),

auf der Grube der von ihm getretenen grubigen Spur gehe
 [ich weiter.

225. Auf den Platz der mit Platz versehenen Stadt stürzen wir,
 auf den Platz des mit Platz versehenen Dorfes gelangen wir.
 Der ganzen Stadt viele Kinder
 wimmeln (eig. bewegen sich) wie Maden mit dichten (eig.
 [dicken] Köpfen,
 bewegen sich wie Holzwürmer mit dichten (eig. dicken) Köpfen.

230. Die vielen Kinder, die den straffen Bogen spannen,
 lassen die Sehne des straffen Bogens fast los,
 die vielen Fürstenhelden, die den schweren Säbel zückten,
 schlagen mit der Schneide ihres schweren Säbels fast auf
 [uns zu.

Mein jüngerer Bruder, Mit weißem Schnee bereifter Panzer

235. wie führt er das Gespräch eines gesprächigen Tiers (d. h.
 [Wesens),

wie öffnet er den zahnigen Mund mit zehn Zähnen:

„Ihr vielen Kinder der soper (Silber-Stadt), höret zu!

- mann nailimu sungeln enmäm ho
 ortli mu sungelnä senhlem ho
 240. naremtai totlyätti end kasslem
 kezäm tei tutlyäti end käsloom
 mätti ort pogol mäsiug kurl tägenlä
 mätte ko pogol jäsl tägenlä
 ku ochval sogoptäti moltäs uort ma end täilem
 245. uort ochvol sogoptäti moltäs ko ma end täilem
 laort nari almem ar urten
 laort nare uoslal il läschleli
 tareu jogol talem ar urten
 tareu jogol neilal il äsleli
 250. särkiki jäm puket kättnä nyailtlel
 väschkiki jäm puget kättnä nyailtlel
 mung mennti juoseu
 lunt mennti kämet kor pelki pännlä
 mung menti kaltmeu

- én nótelen föld zugában növekedett ember,
 fejedelemlhős nélkül való föld zugában fölserdült férfi
240. a szablyám hegyét hordozni nem tudom,
 a kardom hegyét hordozni nem tudom.
 Valamelyik fejedelemlhős fiának talán elszakad a lába,
 valamelyik ember fiának elszakad a keze (é. véletlenül bele-
 [akad és levágja),
 emberfej helyett fizetni fölösleges emberem nincsen,
245. fejedelemlhős-fejért fizetni fölösleges emberem nincsen.“
 A nehéz szablyát emelt sok fejedelemlhősöd
 nehéz szablyája hegyét leszúrja [a földre],
 a kemény íjat vont sok fejedelemlhősöd
 kemény íja idegét [ím] lebecsátja.
250. Lazachal jeles csoportja gyanánt kétfelé omlanak,
 ...-hal jeles csoportja gyanánt ketté válnak.
 A mi járásunkra való (tkp. menő) utunk
 lúd menő széles formára [ím] kinyílik,
 a mi járásunkra való (tkp. menő) ösvényünk

- mǎ nǎilǐ mou suǎlnǎ ǎnmǎm xò,
 ǒrtlǐ mou suǎlnǎ sǝyklǝm xò
 240. nǎrǝm-tǎi tòtlǝpǝi ǎnd xǎslǝm,
 kǝžǝm-tǎi tòtlǝpǝi ǎnd xǎslǝm.
 mǎtti ǒrt-poyǎl mǎzǝy kurʹl tǎyǎnlǎ,
 mǎtti xò-poyǎl iǎšʹl tǎyǎnlǎ,
 xui-ox-ɣol (v. xò-ox-ɣol) soyǎptǎdi moldǎs xò mǎ ǎnt tǎilǝm,
 245. ɣòrd-ox-ɣol soyǎptǎdi moldǎs xò mǎ ǎnt tǎilǝm.“
 lǎɣǝrt nǎri ǎlmǎm ǎr ǒrdǝn
 lǎɣǝrt nǎri ɣoslǎl il lǒslǎli,
 tǎrǝm ɣǝɣǎl tǎlǝm ǎr ǒrdǝn
 tǎrǝm ɣǝɣǎl neɣlǎl (?) il-ǝslǎli.
 250. sar-xi-ki (v. sor-xi-gǝi) iǎm pugǎt kǎtnǎ (v. kǎʹnǎ) nǎiǎlǝlǎl,
 ɣǎs-xi-ki iǎm pugǎt kǎtnǎ (v. kǎtnǎ) nǎiǎlǝlǎl.
 muɣ mǎndǝ ɣǝšǝɣ
 lǝnt (v. lǝnt) mǎndǝ xǝmǎt xòr pǝlǝɣ ponlǎ,
 muɣ mǎndǝ kǎltmǝɣ

-
- ich, ein Mann, aufgewachsen im Winkel eines weiberlosen
 [Landes,
 ich, ein Mann, herangewachsen im Winkel eines Landes ohne
 [Fürstenhelden,
 240. kann die Spitze meines Säbels nicht gut gebrauchen (eig.
 [tragen),
 kann die Spitze meines Schwertes nicht gut gebrauchen.
 Vielleicht wird der Fuß irgend eines Fürstenhelden-Sohnes
 [abreißen,
 es wird so einem Sohn eines Mannes die Hand abreißen;

 für einen Menschenkopf zu zahlen, habe ich keinen über-
 [flüssigen Menschen,
 245. für einen Fürstenheldenkopf zu zahlen, habe ich keinen über-
 [flüssigen Menschen.“
 Deine vielen Fürstenhelden, die den schweren Säbel zückten,
 stechen die Spitze ihres schweren Säbels (in die Erde),
 deine vielen Fürstenhelden, die den straffen Bogen anspannten
 [(eig. starken Bogen),
 spannen die Sehne des straffen Bogens ab.
 250. Sie teilen sich in zwei Teile, wie ein trefflicher Schwarm von
 [Lachsfischen,
 sie trennen sich in zwei Teile, wie eine treffliche Menge
 [von ... — Fischen
 Ein Weg, den wir gehen müssen,
 öffnet sich also in der breiten Form eines Gänsesteiges,
 ein Pfad, für uns zu gehen,

255. vas menti kämet kor pelki pännlä
 vuas äki naming kät koltä pentl
 kort ägi suing kät koltä penti
 äung kät änlä jogotlu
 koning kät kanlä jogotlu
260. nari vuon täjetnä pogolmalli
 tar narpi rachpeng äu kont si verem
 jelnalpi rächpeng au konti verem
 sächling kät kar nyigil kor kutpelnä joln porlel
 täm äuen illkapites
265. juch oni kolom schelmäl kolmä tachs
 tar nalpi äsche tätä pittsu
 jelnälpi kolyä tätä pittsu
 vett luipi lujing jäs noming kattleli
 schereng äu scherelä tokä läschleli
270. jiil ki labed poch longeltal euil
 potver verti nozing leuä veressl
 jengver verti nozing ärtä veressel

255. réce menő széles formára megnyílik.
 Város fejének neves háza hol tűnnék el [a sok között],
 falu fejének híres háza hol tűnnék el?
 Az ajtós ház ajtajához jutunk,
 a tetőnyílásos ház tetőnyílásához érünk.
260. A szablya nagy hegyével betaszítja;
 vész idejére való cseles ajtónak volt az valamikor csinálva,
 pusztulás idejére való cseles ajtónak volt az egykor csi-
 [nálva,
 a deszkás szobapadló... közepére [mégis] beröpül.
 Ez az ajtód [bizony] kifordult [a sarkából],
265. fa-nagy három forgácsa hárommá törött.
 Vészes dologba estünk íme,
 a pusztulás ördögéhez jutottunk (tkp. estünk) itt.
 Öt ujjú ujjas kézzel [ím] fölkapja,
 sarkos ajtó sarkába beleilleszti.
270. Amint a hét testvére (tkp. apjának hét fia) belép a szobába,
 üstös munkát csináló... szolgává lesz [ím],
 vízi munkát végező [é. vízfordó]... szolgává lesz.

255. vās māndī xōmat xòr pèlāi ponlā.
 uāš-oyi nāməy (o : nēməy) xāt xoltā pēnti,
 kòrt-oyi sujəy (o : sujəy) xāt xoltā pēnti?
 āuəy xāt āulā ioyāllu,
 xōnəy xāt xònlā ioyāllu.
260. nāri uòn tājətnā pōyālməllī;
 tārnəlbī rāxpəy āu xunt,si (v. xònt si) uērəm,
 iēlnəlbī rāxpəy āu xònti uērəm,
 sāyləy xāt-xar nūyl (?) xòr kutpəlnā ioln pòrləl.
 tām āuən il-xobədəs (v. xabədəs),
265. iux-òni xolām šəlməl xòlmā tāyəs.
 tārnəlbī ožā tādā pit,su,
 iēlnəlbī kulā tādā pit,su.
 uēt luiβī luiəy iāš nōmən kātlləlī,
 šerəy āu šerālā toyi-lòsləlī.
270. iūəl-kī lābət pox loyəltāl ēyalt
 put-xər uèrdī nōzəy lèyā uērəsl,
 iəyk-uèr uèrdī nōzəy ārdā uērəsl.

255. tut sich auf in der breiten Form eines Entensteiges.
 Wo würde sich das berühmte Haus des Hauptes von der Stadt
 [verbergen (unter den vielen),
 wo würde sich das berühmte Haus des Hauptes vom Dorf
 [verbergen?
 Wir kommen zur Tür des mit Tür versehenen Hauses,
 wir gelangen zur Dachluke des mit Dachluke versehenen
 [Hauses.
260. Er stößt sie mit der großen Spitze des Säbels ein,
 es war eine irreführende Tür, einst für die Zeit der Gefahr
 [angefertigt,
 es war eine irreführende Tür, einst für die Zeit des Verderbens
 [gemacht,
 sie fliegt auf die Mitte des mit Brettern belegten Zimmerfuß-
 [bodens.
 Diese Tür war (wahrlich aus den Angeln) geflogen,
 265 die Baum-hohen drei Splitter wurden in drei Trümmer
 [zerbrochen.
 Wir gerieten nun in eine gefährliche Sache (d. h. Lage),
 zum Teufel des Verderbens stürzten wir her.
 Er hebt sie mit fünffingeriger Hand mit Fingern auf,
 er stellt die angelige Tür in ihre Angeln hinein.
270. Als die sieben Brüder (eig. seines Vaters sieben Söhne) in das
 [Zimmer getreten sind,
 wird Kessel-Arbeit-Verrichtender ... (nun) zum Diener,
 wird Wasser-Arbeit-Verrichtender ... zum Diener.

- äung kät äul veschi togorleli
 ort ämesti suimeng vuol mul kāti schongelnä
 275. ort ämesti siimeng vuol kätl kässl
 keur untläng jām tegäl käschä
 telächtem nyochs igi jām minér togä rägänlel
 tel jächtem vojiki jam minér togä rägänlel
 schi kemi untalne
 280. schaperngen uniken läpel vuäj nyogorman labed ortel pilätn

 kolom ogol ho nyagel mulel jägä ponnmän schidi longlet
 kultäki jogottsü rachmitur luilt laju
 vontl täki jogottsü kannmi turr luiltlaju
 jel ulti jel vischä jel verleu
 285. ku poter ku kas jel ämesleu
 van poter van kas jel ämesleu
 nyor lantke uosen nyarä lesäu

- Az ajtós ház ajtaját hirtelen bezárja,
 s fejedelemlő ülte ropogós (?) helyet a vendégszoba reke-
 [szében,
 275. fejedelemlő ülte zizegős (?) helyet nappal keres.
 A szőnyeggel takart jeles fészekbe
 teleaggatott nyusztbőrös jeles rúd gyanánt odarogyik,
 teleaggatott hódbőrös (tkp. állatbőrös) jeles rúd gyanánt oda-
 Ezenközben [rogyik.
 280. a *Šobər* [városi] *nagy öreged* kéthegyű nyila nyelét faragó
 [hét fejedelemlővel együtt,
 háromfejű ember mosolygását — tiszteletét összetéve ime
 [belép (é. egy ember három helyett is mosolyog, tiszteleg).
 Messziről jöttünk-e, „rokon“-torokkal csicseregnek hozzánk,
 közlőrlől jöttünk-e, „nász“-torokkal csicseregnek hozzánk.
 A további életre való (v. célzó) üdvözlőnket ím elvégez-
 [zük (tkp. tovább csináljuk),
 285. a hosszú beszéd hosszú vigasságát [ím] tovább üljük,
 a rövid beszéd rövid vigasságát tovább üljük.
 Ha nyers táplálék volt, nyersen ettük,

- āwān xāt āwāl uēlt, si tōyārlālī.
 òrt āmāstī suīmāy uol mul-xāDī suwālnā,
 275. òrt āmāstī suīmāy uol xatl kāsł.
 kūyār untlāy iām tēyāl xozā
 tēl ixtām (v. iytām) nōysi-kī iām nīr toyi-rāyānlāl,
 tēl ixtām (v. iytām) uāyi-kī iām nīr toyi-rāyānlāl.
 si-kēmī uōntlnā
 280. šob rāyān-uōn i gēn lābāl-uāi nōyārmāy lābāt òrdal
 [pilātnā
 xōlām oyāl xò nāyāl-mulal iayā ponmān šidī loyāt.
 xowāltā-kī ioyāt, su, raxmi-tur luḡaltlāyū,
 uān'ltā-kī ioyāt, su, xanmi-tur luḡaltlāyū.
 iēl-uōldī (v. òldī) iēl-uḡzā iēl-uērlēy,
 285. xow podār xow kās iēl-āmāslēy,
 uān podār uān kās iēl-āmāslēy.
 nār-lānt-kī uōsən, nārā lēsēy,

- Die Tür des mit einer Tür versehenen Hauses schließt er
 [plötzlich,
 und er sucht in der Gast-Zimmerabteilung einen krachenden (?)
 [Platz für den Fürstenhelden zum Sitzen,
 275. einen rauschenden (?) Platz für den Fürstenhelden zum Sitzen
 [bei Tag.
 In das mit Teppichen bedeckte, treffliche Nest
 sinkt er hin, wie eine mit Marderfell vollgehängte treffliche
 [Stange,
 wie eine mit Biberfell (eig. Tierfell) vollbehängene, treffliche
 [Stange sinkt er hin.
 Inzwischen
 280. tritt dein Großer soper (städtischer) Greis samt seinen sieben
 [Fürstensöhnen, die ihre Schäfte von doppelspitzigen Pfeilen
 [schnitzen,
 das Lächeln, die Ehrerbietung eines dreiköpfigen Menschen
 [zusammenlegend ein (d. h. je ein Mensch lächelt und verbeugt
 [sich wie drei andere).
 Ob wir von fern gekommen seien, zwitschern sie zu uns mit
 [„Verwandten“-Kehle,
 ob wir von nah gekommen seien, zwitschern sie zu uns mit
 [„Hochzeits“-Kehle.
 Unsere zum weiteren Leben gehörenden Begrüßungen machen wir,
 285. während einer langen Unterredung einer langen Belustigung
 [sitzen wir weiter,
 während eines kurzen Gespräches einer kurzen Belustigung
 [sitzen wir weiter
 Wenn es rohe Nahrung gab, aßen wir sie roh,

- puting lantke veriläsän putingä leseu
 ku poter ku kas amesmeu jupinä
290. năui lăsch murăptel ischem
 ku âmsem tăprel părrkătămă nomen lăil
 van âmsem nămprel pergătmen nomen lăil
 jang pengpi penging ungl koti pussleli
 koss pengpi penging lol koti lăngetleli
295. mung tam ku poter ku kaseu lu kon sogontal
 van poter van kaseu lu kon săgănli
 mung leum rueu ajeng ho ar pokeu lu kon jogottal
 mung leum rueu kelăng ho ar schascheu lu konn menntal
 lep suntlăng jăm kulmăss seurteu mui latem
300. var suntlăng jăm kulmăs verteu pa mui latem
 kareng vuăs karelă kamen pittleu
 kareng gărd karelă kamen pittleu

ha üstös eleséget (é. főtt ételt) csináltak, üstből (tkp. üstösen)
 [ettük.]

A hosszú beszéd hosszú vigasságát ülésünk után

290. *Fehér-hó-deres(?) -páncél* öcsém

sokáig (v. hosszú ideig) ült szemetjét leverve [ím] föláll,
 rövid ideig ült porát leverve föláll.

Tíz fogú fogas száját miképpen nyitja meg,
 húsz fogú fogas [szája]rését miképpen tátja föl:

295. „Ez a mi hosszú beszédünk hosszú vigassága mikor is ér
 [véget,
 rövid beszédünk rövid vigassága mikor érne véget (v. vég-
 [zódnék)?
 A mi evésünk melege apród férfi sok szolgánkhoz hogyan
 [érne,
 a mi evésünk melege hírhordó férfi sok eselédünkhöz ő ho-
 gyan menne?
 Lombos jeles hálósátort(?) vágunk tán rossz volna (tkp. vá-
 [gásnak mije rossz),

300. vesszős jeles hálást csinálnunk talán rossz volna?“

A teres város terére kijutunk (tkp. esünk),
 a teres falu terére kijutunk.

- puḍəy lānt-ki ɣ̥ərɪlɪsən (?), puḍəyā lēs̥ɪ.
 ɣou pɔdər ɣou kās̥ ām̥s̥m̥ɪ ɪubɪnā
 290. n o u i - l ā s̥ - m u r ə p - t ə l i z̥əm
 ɣou ām̥s̥əm t̥əprəl p̥ərg̥āt̥m̥ān nōm̥ən lāɪl,
 ɷān ām̥s̥əm n̥əprəl p̥ərg̥āt̥m̥ān nōm̥ən lāɪl.
 ɪ̥ɪy p̥ɪykp̥i p̥ɪyɣəy ɷyəl ɣɔɔi p̥uʃl̥əli,
 ɣòs p̥ɪykp̥i p̥ɪyɣəy l̥əl ɣɔɔi l̥əyɣətl̥əli :
 295. „muy tām ɣou pɔdər ɣou kās̥ɪ ɣou ɣòn' soɣ̥ənt̥əl,
 ɷān pɔdər ɷān kās̥ɪ ɣou ɣòn' soɣ̥ənl ?
 muy l̥ɪɷəm rou̥ɪɷ āɪy ɣò ār pɔy̥ɪ [ɣoʒ̥ā] ɣou ɣòn' ɪɔy̥ətt̥əl,
 muy l̥ɪɷəm rou̥ɪɷ k̥əl̥əy ɣò ār s̥āz̥ɪ [ɣoʒ̥ā] ɣou ɣòn' m̥ānd̥əl?
 l̥ɪb̥əs-unt̥ləy ɪām ɣ̥ālm̥ās̥ s̥ɪɷərd̥ɪɷ muɪəl ād̥əm,
 300. ɷār̥əs-unt̥ləy ɪām ɣ̥ālm̥ās̥ ɷ̥ɪrd̥ɪɷ p̥ā muɪəl ād̥əm ?“
 ɣar̥əy ɷās̥ ɣar̥əlā k̥ām̥ən p̥it̥lu,
 ɣar̥əy k̥òrt̥ ɣar̥əlā k̥ām̥ən p̥it̥lu.

wenn man eine Speise im Kessel zubereitete (d. h. gekochte
 [Speise], aßen wir sie aus dem Kessel (eig. als eine kesselige).

Nach unserem Sitzen in langer Unterhaltung eines langen
 [Gespräches

290. steht er, mein jüngerer Bruder, Mit weißem Schnee bereifter
 [Panzer auf

seinen Schmutz langen Sitzens abschüttelnd,

steht er auf seinen Staub kurzen Sitzens abschüttelnd.

Seinen zahnigen Mund mit zehn Zähnen wie öffnet er ihn,

seine zahnige (Mund-) Spalte mit zwanzig Zähnen wie sperrt
 [er sie auf:

295. „Wann wird denn die lange Unterhaltung unseres langen
 [Gespräches ein Ende nehmen?

wann würde die kurze Unterhaltung unseres kurzen Gesprächs
 [zu Ende (o. beendet)?

Wie würden unsere warmen Speisen zu unseren vielen Knappen-
 [Männer-Dienern hingelangen?

wie würden unsere warmen Speisen zu unseren vielen Boten-
 [Männer-Dienern hinkommen?

Ein treffliches Schlafzelt aus Laub aufzuschlagen, wäre vielleicht
 [schlecht (eig. des Aufschlagens was ist schlecht)?

300. ein treffliches Nachtlager aus Ruten zu machen, wäre vielleicht
 [schlecht?“

Auf den Platz der mit Platz versehenen Stadt stürzen wir hinaus,
 auf den Platz des mit Platz versehenen Dorfes gelangen wir
 [hinaus.

- seng kumteng jām pan namen ogolleu
 kèsch kumteng jām pan namen sosleu
305. lāb suntlāng jām kulmess seurleu
 vuar suntleng jām kulmess verleu
 rateng kālmess jām oleng āmessleu
 nyar lanti sāting sop nyare leleu
 puting lant soting suop putinge leleu
310. ogeutlā sar ālom il nyogolleu
 sab leutlā uzi olom il nyogolleu
 sarnyi sem konymeng nai
 num tārom azseu pussl
 sārnyi sem piltang nai
315. num jelām unteng ho jieu verl
 kār kilti aling sui aling killeu
 vuāj kilti aling suj aling killeu
 kätt sūpi uort ho kittleu
 kolom sūpi kätt ort ho kittleu
320. kätt puski jachman kolom puski jachman

Az iszapos habú jeles fövenypartra leszállunk,
 a homokos habú jeles fövenyparton lépdelünk.

305. Lombos jeles hálósátort(?) vagdalunk,
 vesszöböl való jeles hálást csinálunk.
 A tűzhelyes hálás jó végét üljük [ím].
 A nyers táplálék drága darabját nyersen esszük,
 az üstös (é. főtt) étel drága darabját üstből (tkp. üstösen) [esszük].
310. Fejet levágható igazi álmod alszunk,
 nyakat levágható erős álmod alszunk.
 Aranyos szemét hűnyő napot
Num-Töröm (Felső-Ég) atyánk nyit,
 aranyos szemét fátyolozó napot
315. *Num-Jelom* (Felső-Menny) apánk szerez.
 Rénbika kelő reggeli neszre korán kelünk,
 rén kelő reggeli neszre korán kelünk.
 Két botos [két] leánykérőt küldünk,
 három botos két leánykérőt küldünk.
320. [Azok] ha kétszer jártak, háromszor ha jártak,

- sej-xumbəy ɣəm pān nāmən oyǎlləy,
 xis-xumbəy ɣəm pān nāmən šōšləy.
305. lēbəs-untləy ɣəm ɣālmās sēuərləy,
 ɣārəs-untləy ɣəm ɣālmās ɣərləy.
 rādəy ɣālmās ɣəm āləy āməsləy,
 nār-lāndi sādəy šōp nārā lələy,
 pudəy lānt sādəy šōp pudəyā lələy.
310. oy-ēuətlā sār ālām il-nōyǎlləy,
 sābəl-ēuətlā uzi ālām il-nōyǎlləy.
 sārni sēm xoīməy nāi
 num-tōrām āzəy pušl,
 sārni sēm piltəy nāi
315. num-jelem ɣāndəy xō iɣəy (v. iɣəy) ɣərl.
 ɣār kilɔi āləy-suɣ āləy killəy,
 ɣāi kilɔi āləy-suɣ āləy killəy.
 kāt soɣbi [kāt] ɣōrtχō killəy,
 ɣōlām soɣbi kāt ɣōrtχō killəy.
320. kāt-puš-ki ɣayxman (v. ɣaxman), kōlām-puš-ki ɣayxman.

Auf das treffliche, mit schlammigen Schaum bespritzte Sand-
 [ufer steigen wir hinab,
 auf dem trefflichen, mit sandigem Schaum bespritzten Sandufer
 [schreiten wir.

305. Ein treffliches Schlafzelt aus Laub schlagen wir,
 ein treffliches Nachtlager aus Ruten machen wir.
 Ein gutes Ende des Übernachtens an der Feuerstelle sitzen wir
 [(d. h. verbringen).
 Die teuren Stücke der rohen Nahrung verzehren wir roh.
 die teuren Stücke der im Kessel gekochten Speisen essen wir
 [aus dem Kessel.
310. Wir schlafen einen wahren Schlaf, daß man uns den Kopf
 [hätte abhauen können,
 wir schlafen einen festen Schlaf, daß man uns den Hals hätte
 [abhauen können.
 Einen sein goldenes Auge schließenden Tag öffnet uns unser
 [Vater, Num-Torem (Oberer-Himmel),
 einen sein goldenes Auge verschleiernnden Tag
315. gewährt uns unser Vater, Num-Jelem (Oberes-Firmament).
 Auf Rennhirsch-Erwachungs-Morgengeräusch stehen wir früh-
 [zeitig auf,
 auf Renttier-Erwachungs-Morgengeräusch stehen wir morgens
 [auf.
- (Zwei) Brautwerber mit zwei Stäben senden wir ab,
 zwei Brautwerber mit drei Stäben senden wir ab.
320. Nachdem sie zweimal gegangen sind, dreimal gegangen sind,

- ältneŋg seipi schäperingn ai nai
 i nyäli tinlipä mungeu mälä
 kätt nyali tinnlipä mungeu mälä
 schi ju pinnä kätt sūpi kätt ort ho
 325. ungelli vuäj kogoltä pittmän
 nyalemli vuäj kogoltä pittmän
 näui lasch muräpteln izesäm
 riiss tonnti säting vuäl koti pägel
 pätem tunti tining vuäl koti pägel
 330. jiul säting uortgnen kollentät
 assl tining koingn kollentät
 koti ungelli vuäj kûgollettn
 koti nyalemli vuäj kogollät
 mätti ord pogol täiti tarem laker vuochläke
 335. nemelnä nyochmälen
 siing läger siilnä vochläge
 siilnä nyochmälen
 ilnai ortgnen

a toldott hajfonatú *š o b e r* kis fejedelemleányt
 egy nyilas (é. nyilvesszőre rótt) díj nélkül nekünk adják,
 két nyilas díj nélkül nekünk adják.

Azután a két botos két leánykérő

325. szájtalan állat gyanánt (é. némán, hallgatagon) kezd lohogni,
 nyelvtelen állat gyanánt kezd lohogni.

Fehér-hó-deres(?) - páncél öcsém

erdei(?) nyírhéj bűvös helyén miképpen pattog,

megfagyott nyírhéj drága helyén miképpen pattog:

330. „Az apátok áldóját! Két fejedelemhős, [im] halljátok,
 az anyátok drágáját! két ember, [im] halljátok!
 Hát szájtalan állat módjára lohogtok,
 hát nyelvtelen állat módjára lohogtok?
 Ha valamely fejedelemhős fia birtokában levő kemény pán-
 [célt kér],
 335. nevén (v. nevével) mondjátok,
 híres páncélt hírével ha kér,ik,
 hírével mondjátok!“
 a két fejedelemhős

- ältənəy seṃbi šobrəṇən aṣ nāi
 i nāli tinlibi muṇḁu mālā,
 kāt nāli tinlibi muṇḁu mālā.
 si-ṣuḃinā kāt soṃbi kāt ṽōrtχō
 325. uṽalli ṽāi χōṽältā pitmən,
 nālamlī ṽāi χōṽältā pitmən.
 n o ṽ i - l ā š - m u r ə p - t ē l i z ē m
 ris-tonti (v. tonḁi) sādəṽ ṽol χoḁi pāṽal,
 pādəm tonti (v. tonḁi) tinəṽ ṽol χoḁi pāṽal:
 330. „ṽṽal-sādəṽ ḁrtṽən χōləndātən,
 āsl-tinəṽ χoṽən χōləndātən!
 χoḁi uṽalli ṽāi χōṽällstən,
 χoḁi nālamlī ṽāi χōṽällstən?
 mätti ḁrt poyəl tāiḁi tārəm layər ṽāχlā-gi.
 335. nēməlnā ḁḁxmālən,
 siṽəṽ layər siṽəlnā ṽāχlā-gi.
 siṽəlnā ḁḁxmālən!“
 ṽṽal-nāi ḁrtṽən

wird uns die kleine *soper* Fürstentochter mit angestückeltem Zopf
 ohne einen auf einen Pfeil geritzten Brautpreis gegeben,
 wird sie uns ohne zwei auf einen Pfeil geritzte Brautpreise
 [gegeben.
 Dann beginnen die beiden Brautwerber mit zwei Stäben

325. wie ein mundloses Tier (d. h. leise) zu laufen,
 wie ein zungenloses Tier beginnen sie zu laufen.
 Mein jüngerer Bruder, *Mit weißem Schnee bereifter Panzer*
 begehrt an seiner zauberhaften Stelle von Waldbirkenrinden so
 [auf,
 an seiner teuren Stelle auf gefrorenen Birkenrinden begehrt er
 [so auf:
 330. „Bei eurem teuren Vater! Höret nun beide Fürstenhelden!
 Bei eurer teuren Mutter! höret nun beide Männer!
 Schnaubt ihr denn wie ein mundloses Tier?
 schnaubt ihr denn wie ein zungenloses Tier?
 Wenn man den harten Panzer, der im Besitz eines Fürsten-
 [heldensohnes ist, verlangt.
 335. so nennt ihn beim Namen,
 wenn man den berühmten Panzer beim Namen verlangt,
 so nennt ihn beim Namen “
 Die zwei Fürstenhelden (platzen es heraus),

- täui jäng jäm null koltä nyärtläli
 340. süss jängi jäm null koltä tollē
 näui lāsč muräpteln
 näng täiti nauī jēng muräptel telän vuächlä
 lachring ho tellu mäti
 lapt mūsung labed tarem käim tagan
 345. lachring ho tellu mäti nemän jissu
 kesäng ho tellu mäti nemän jissu
 ar seuī koleng och numpel eult la kemelli
 jelpäng ho jelpelä joul melli
 kogolti poch läuätne ämsältli
 350. männti poch läuätinä länschältli
 kätt supi kätt ort kone
 nyar jugi jäm nirr mätschelä
 särom juch jäm nor metschelä
 päräch veing vet konä
 355. tom kurom älgelä

- a tavaszí víz jeles árját [ugyan] hová nyomja,
 340. az őszi víz jeles árját hová viszik (é. lassan hova lépnek):
 „Fehér-hó-deres (?) páncél!
 a te birtokodban levő fehér-jég-deres (?) páncélruhádat ké-
 — „Páncélos férfi ruhánkat odaadni [rik.“
 a hét világtáj (tkp. föld-szögelet) hét vésze érte helyen
 345. páncélos férfi ruhánkat átadni jöttünk persze,
 kardos férfi ruhánkat odaadni jöttünk persze.“
 Sok fürthben dús feje felől elhajítja,
 elejes ember elejébe (é. maga elé) dobja,
 futó fiú nagyságnyira megületi,
 350. menő fiú nagyságnyira leállítja.
 A két botos leánykérő ember
 nyers fából való jeles rudat dug alá,
 száraz fából való jeles gerendát illeszt (v. szúr) alá.
 Derék-erős (é. erős derekú) öt ember
 355. a másik lépés végéig

- tāuḡi ɣəyk ɣām nul ɣoltā nārtlālī (ɔ : nārtlālən),
 340. sus-ɣəygi ɣām nul ɣoltā tōllən:
 „nouḡi-lāš-murəp-təl!
 nāy tāɣɗi nouḡi-ɣəyk-murəp-təl tēlən uāḡlā.“
 — „layrəy-ɣò tellu māɗi (v. māɗā)
 lābət moy-suy lābət tārən ɣāɣəm tayàn[ā]
 345. layrəy ɣò tellu māɗi nēmān ɣisu,
 kēžəy ɣò tellu māɗi nēmān ɣisu.“
 ār sēyi ɣōləy oɣ numbəl ɣuəlt laɣəmāllī,
 ɣēləy ɣò ɣēləlā ɣāyālmāllī.
 ɣōyālti poɣ loyātñā āmsāltlālī
 350. mānɗi poɣ loyātñā lānšāltlālī.
 kāt soḡbi kāt uōriɣōnā
 nār ɣuyi ɣām nīr mēt,šālā,
 sārām ɣux ɣām nōr mēt,šālā.
 pārəɣ uējəy uēt ɣōnā
 355. tom kurām ālɣālā

- denn wohin drücken sie des Frühlingswassers treffliche Flut,
 340. denn wohin bringen sie die treffliche Flut des Herbstwassers:
 „Mit weißem Schnee bereifter Panzer!
 die in deinem Besitz sich befindende mit weißem Schnee bereifte
 [Panzerkleidung verlangt man.“
 — „Unsere Männerkleidung aus Panzer hinzugeben
 hier an der Stelle, wo uns sieben Gefahren der sieben Welt-
 [richtungen (eig. Erdenwinkel) bedrohen,
 345. freilich unsere Männerkleidung aus Panzer hinzugeben, sind
 [wir (daher) gekommen,
 freilich unsere Männerkleidung mit Säbel hinzugeben, sind wir
 [(daher) gekommen.“
 Über seinen an vielen Locken reichen Kopf wirft er sie (d. h.
 [die Kleidung) ab,
 vor die Vorderseite eines Menschen mit Vorderseite (d. h. vor
 [sich selbst) wirft er sie,
 (hoch) wie die Höhe eines laufenden Knaben setzt er sie (d. h.
 [legt er sie) hin,
 350. (hoch) wie die Höhe eines gehenden Knaben stellt er sie auf.
 Von den zwei Brautwerbermännern mit zwei Stäben
 wird eine treffliche Stange aus rohem Holz darunter hinein-
 [gesteckt.
 wird ein trefflicher Balken aus trockenem Holz darunter hinein-
 [gesteckt.
 Fünf Menschen mit starkem Rumpf,
 355. bis zum Ende des zweiten Schrittes (d. h. zwei Schritte),

- jemenger siitnä sokän katltälä
 päräch viim kot konä
 sät sunläp sunleng rep ogol eult
 lipeng vuäs lipelä
360. päseger sietnä sokän pentl tällä
 schi jupinnä suss jänki jäm null koltä tollen
 juch ver käsli käsli ort
 kvonsä seurem sängäp juch jai liki
 lu täiti nyämes karti säpleng teel teeleng vächlä
365. endom nyaurämgen
 ajing voj ajen schidi tualn
 keling voj kelän schidi tuan
 ma moloka enem te ko kuräm jirr enmä meult
 labed muzum seul senhlem labed ne
370. labta tutylesem
 labedne tinnl urengen
 lahring ho teelem
 ar seui oleng och numbe meult

- szitkokat [morogva csak] nehezen hatol,
 derék-erős hat ember
 a száz lépcsővel ellátott lépcsős halom tetején (tkp. fejről)
 a belsős város belsejébe
360. káromlást [szórva csak] nehezen tűnik el.
 Ezután [meg] az őszi víz jeles árját hová viszik?
Famunkát-nem tudó (v. famunkához nem értő) *fejedelemhős,*
Ferdére-vágott-hóbot-fa bátyónak
 az ő birtokában levő plébából való nyakas (nyakkal ellátott)
365. „Nem a! gyerekek (dual.), [páncélruháját kérlik.
 beszédes állat beszédeteket ígygen vigyétek,
 híres állat híradásotokat ígygen vigyétek!
 Én egykoron növekedő férfi lábam ize növekedése közben
 a hét világtáji (tkp. földszöveget) hajfonata tökéletes (tkp.
 370. hétté szállígtattam, [megnőtt) hét nőt
 a hét nő díja gyanánt
 páncélos férfi ruhámat
 sok fűrtben dús fejem felől

ĩēməyər sʷətnā šōgān xaitlālā,
 pārdəx ʷeɪəy xət xōnā
 sāt šōmləp šōmləy rəp oɣəl ɛʷəlt
 libəy ʷāš libəlā

360. pəzəyər sʷətnā šōgān pənltlālā.
 šī-ɰubɪnā sus ɰəyɣi ɰām nul xoltā tōllən?
 ɰux-ʷèr (-ʷèrdi)-xāšlɪ ɔrt,
 xonzā sèyɾəm šāyɣəp-ɰux ɰáɰəl-ɰi
 loy táɰdi nēməs-kārdi sābləy təl tələl ʷāxlā.
365. — „ándòm! náyɾəmɾən,
 āɰəy ʷāɰi āɰən šidi tòuālən,
 kələy ʷāɰi kələn šidi tòuālən!
 mā molxā ɛnəmɰi-xò kurəm-ɰɾ ɛnməm ɛʷəlt
 lābət moɰ-suy sɛʷəl sɛyklam lābət nè
370. lābtā tòtlɰisəm,
 lābət nè tɪnəl ʷōrəyɳā (v. ʷōrəyən)
 layrəy xò tɛləm
 ār sɛʷi xōləy oɣ numbəm ɛʷəlt

gelangen (nur) schwer (vorwärts) Flüche murrend,
 sechs Menschen mit starkem Rumpf (gelangen)
 vom Gipfel (eig. vom Kopf) des stufenmäßigen Uferhanges mit
 [hundert Stufen versehen
 in das Innere der ein Inneres besitzenden Stadt,

360. sie verschwinden (nur) schwer mit Scheltworten.
 (Und) dann, wohin bringen sie die treffliche Flut des Herbst-
 [wassers?

Von dem Der Holzarbeit unkundigen Fürstenhelden,
 Schief geschnittenen Schneeschuhstab-Baum, dem älteren Bruder
 verlangt man die sich in seinem Besitz befindende Blech-Panzer-
 [kleidung mit Kragen.

365. „Das nicht! Ihr zwei Kerle (eig. Kinder),
 eure Worte (eig. Rede) eines gesprächigen Wesens (eig. Tieres)
 [bringet so dorthin,
 eure Kunde eines bekanntmachenden Tieres bringet so dorthin!
 Ich habe einst, während des Wachsens meines wachsenden
 [Männerfußgelenkes
 der sieben Weltrichtungen (eig. Erdenwinkel) sieben Frauen mit
 [vollkommenen (eig. gewachsenen) Zöpfen

370. zu sieben gefahren (d. h. nacheinander gefahren),
 als Preis für die sieben Frauen
 habe ich meine Männerkleidung aus Panzer
 über meinen an vielen Locken reichen Kopf

- änd schi lagaptichsem
 375. in koti ullti in engi tinnl uringn
 lahring ho teläm mälem
 tām end vantlem labet muzum labed tarom käim tagan
 kot muzum kot lyaly ämsem tagan
 lahring ho telem pa kott sägat mälem
 380. ine tinnl uringen tarn alpi osschl ti ulpä
 mänem veltä ko pogol
 kurl belek jem amtep kolta amtetlil
 menem veltä ho menem veltal ju pinn
 kurl belek jām amtep
 385. lahreng ho telem schirtnet amtetlil
 end mäti telenpä koine jörn vilä
 schi ju pinn tauj jäng suss jäng jām null
 kolltä nyärtläli
 singi vetkar altmeng ort
 390. nang teiti singi vet kar altmeng teäl teälän vochsä
 ma koti nyaurämin

- ím le nem vetettem (tkp. húztam),
 375. most miképpen levő egy nő díjául
 páncélos férfi ruhámat adom oda?
 Ezen a nem láttam (tkp. látom) hét világtáj (tkp. földsző-
 [gelelet) hét vésze érte helyen,
 hat világtáj hat ellensége ülte helyen
 páncélos férfi ruhámat hogyan is adnám?
 380. [Ha ezen] egy nő díja miatt vesztes dolog támad,
 az engemet megölni akaró férfi
 féllábbal való jó örvendezéssel hova ugrál majd (tkp. örven-
 az engemet megölni akaró férfi megöletésem után [dezik)?
 féllábbal való jó örvendezéssel
 385. páncélos férfi ruhámnak akkor ám örvendezzen!
 A nem engedett (tkp. adott) páncélt meg erőszakkal ki veszi
 Ezután a tavaszi víz, őszi víz jeles árját [(v. venné) el?“
 hová nyomják?
 „Fekete-récéből-öt-füzért-emelő (v. hordó) fejedelemlhős!
 390. a te birtokodban levő fekete-récéből-öt-füzért-emelő páncé-
 „Már mint én! gyerekek (dual.), [los ruhádat kérík.“

- and ši lāyāptiysēm,
 375. in xodī uōldī ī nēyi tinl uōrəynā,
 layrəy xō tēlēm mālēm?
 tām and uāntlām lābat mou-suy lābat tārən xāiəm tayānā.
 xōt mou-suy xōt lāl ām'səm tayānā
 layrəy xō tēlēm pā xodī-sayūt mālēm?
 380. ī nē tinl uōrəyən tārnəlbī ošl tiyūlpā
 mánēm uēldī-xō-poyāl
 kural-bēlāk iām āmdəp xoltā āmdətlūl?
 mánēm uēldī xō mánēm uēldāl iubinā (v. iubin')
 kural-bēlāk iām āmdəp
 385. layrəy xō tēlēm širtn[ā] āt (v. širtn'āt) āmdətlūl!
 and mādi tēlən pā xoiñā iorn uilā?"
 ši-iubinā tāyi iəyk sus iəyk iām nul
 xoltā nārtlōli (o: nārtlōlən)?
 „siyēi-uēt-kār-āltməy-ōrt!
 390. nāy tādi siyēi-uēt-kār-āltməy-tēl tēlən uāxlā.“
 — „mā xodī! nāyurēməyən

- nun nicht herabgezogen,
 375. jetzt, um was für eine einzige Frau als Preis
 gebe ich meine Männerkleidung aus Panzer hin?
 An dieser Stelle, wo uns sieben Gefahren der von mir (bisher)
 [nicht gesehenen sieben Weltrichtungen (eig. Erdenwinkel)
 [bedrohen,
 an der Stelle, wo sechs Feinde der sechs Weltrichtungen sitzen,
 wie würde ich denn meine Männerkleidung aus Panzer hingeben?
 380. Entsteht eine gefährvolle Sache wegen des Preises für diese eine
 [Frau,
 der Mann, der mich zu töten beabsichtigt,
 wohin wird er vor lieber Freude auf einem Fuß hüpfen (eig.
 [sich freuen)?
 Der mich tötende Mann nach meiner Tötung
 vor lieber Freude auf einem Fuß (gesprungen),
 385. freue er sich erst dann meiner Männerkleidung aus Panzer!
 Und wer nimmt mir den nicht hingegebenen Panzer mit Gewalt
 [weg?"
 Dann, die treffliche Flut des Frühlingswassers, des Herbst-
 [wassers,
 wohin drängen sie sie?
 „Aus schwarzen Enten fünf Reihen tragender Fürstenheld!
 390. Man verlangt die sich in deinem Besitz befindende Panzer-
 [kleidung, welche aus schwarzen Enten fünf Reihen beträgt.“
 „Wie denn ich! Ihr zwei Kinder!

- ajing voj ajem schidi tui
 ma mälä kã änem te ko jäsä mirr enmä meult
 kot muzum velschi senhlom kotnä tot lyissem
395. kot nengi tinl uringn
 lähring ho teläm änd schi miläsem
 eng koti ulti in engi tinl urein
 lahring ho telä mälem
 täm nenge jontem joll
400. älääl ko labed all lu kun läital
 täm änd vantlem labed muzum labed tarem käim tagan
 tarn alpi oschl ti ulpä
 mänem veltä ko
 uring kãmpi jãm suss velmälä
405. lu kun vächläli
 tongelt menem veltä ho
 lahring ho telemä
 jasl belek jam amtep
 schirtnät amtetliil

üzenetes állat üzenetemet ígyv vigyék!

En egykoron, növekedő férfi kezem íze növekedése közben
 hat világtájnak csak nem rég fölserdült hat fejedelemsőjét
 [szállítottam,

395. a hat nő díja gyanánt
 páncélos férfi ruhámat ím nem adtam oda,
 most miképpen levő egy nő díjául
 páncélos férfi ruhámat adnám oda?
 E nő varrta varrás
400. a koros ember hét koráig hogyan is tartana (tkp. áll)?
 Ezen a nem láttam hét világtáj hét vésze járta helyen,
 ha vészes dolog (é. háború) támad,
 az engemet megölni akaró ember
 véres hasú jó bolha gyanánt ha megöletik,
405. ő hogyan kérné (v. kívánná)?
 Majd egykoron az engemet megölő ember
 páncélos férfi ruhámnak
 félkézzel való örvendezéssel
 akkor ám örvendezzen!

- āḡay uāi āḡem sidi tōuātān
 mā molḡā ēnāmvi ḡò ḡāšēm-ḡir ēnmām ēḡelt
 ḡòt moy-suy ḡelt,si sēnklām ḡòt nē tōtlḡsēm,
 395. ḡòt nēyi tinl ḡōrāyān
 layrāy ḡò tēlēm ānd si miḡliḡsēm,
 in ḡovḡi ḡōlvi i nēyi tinl ḡōrāyān
 layrāy ḡò tēlēm mālēm?
 tām nēyi ḡāndām ḡol
 400. ālāl-ḡò lābat āl loy ḡun lāḡdāl?
 tām ānd ḡānllām lābat moy-suy lābat tārān ḡāḡēm tayān
 tārnālvi ošl tḡuḡlḡā [v. tayānā]
 mānēm ḡēlvi ḡò
 ḡīrāy ḡonvi ḡām sus ḡēlmālā,
 405. loy ḡun ḡāḡlāl?
 toḡalt (v. toḡḡalt) mānēm ḡēlvi ḡò
 layrāy ḡò tēlēmā
 ḡāšl-bēlāk ḡām āmdep
 širin' āt āmdotḡlḡl!

-
- meine Botschaft eines Botschaften schickenden Tieres über-
 [bringet ihnen so!
 Ich habe einst, während des Wachsens meines Männerhand-
 [gelenkes
 die nicht lange erst herangewachsenen sechs Fürstenfrauen von
 [sechs Weltrichtungen gefahren,
 395. als Preis für die sechs Frauen
 habe ich meine Männerkleidung aus Panzer nun nicht hinge-
 [geben,
 jetzt, um was für eine einzige Frau als Preis
 würde ich meine Männerkleidung aus Panzer hingeben?
 Die von dieser Frau genährte Näherei,
 400. wie würde sie denn bis zum siebenten Alter des betagten Mannes
 [halten (eig. bestehen)?
 An dieser Stelle, wo uns sieben Gefahren der von mir nicht
 [gesehenen sieben Weltrichtungen nachstellen,
 wenn eine gefährvolle Sache (d. h. Kampf) entsteht,
 der Mensch, der mich zu töten beabsichtigt,
 wird er wie ein guter Floh mit blutvollem Bauch getötet,
 405. wie würde er (meine Kleidung) fordern?
 Der mich einst tötende Mann,
 meiner Männerkleidung aus Panzer.
 während sich eine seiner Hände freut,
 freue er sich erst dann ihrer (d. h. der Kleidung).

410. end mäti telänpī koin jorñ enkilä
 tău jäng jām null koltät ollen
 suss jängi jām null koltä nyärt läli
 singä nangen nyaren lonh
 näng täiti singe nangen narin teel telän vochsä
415. endom nyaurämgen
 äm änd vantlem labed muzum labed tareñ käim tagan
 lahreng ho telämpä koti sagat enhlem
 toltmenem veltä ho
 uring kännpi jām teutem velmalä
420. lu kun vächläli
 menem veltal ju pine
 lahreng ho telemä veltschät amtetlil
 suss jengi jām null holtä totän
 tăui jeng jem null koltä nyärt läli
425. oili vort pogen kusslyir kannli schomli keu lungh
 nen täiti oili ko pogän nuil jirr kannli schomli keutel
 [tellän vochsait]

410. A nem engedett (tkp. adott) páncélotat meg ki húzná le erő-
 A tavaszi víz jeles árját hová viszik, [szakkal?]
 az őszi víz jeles árját hová nyomják?
 „Hajlatos-kardú-kardos-bálvány!
 a te birtokodban levő hajlatos-kardú-kardos páncél ruhádat
415. „Nem a! gyerekek (dual.)! [kérték.”
 Ezen a nem láttam hét világtáj hét vésze érte helyen
 páncélos férfi ruhámat hogyan vetném le?
 Majd egykoron az engemet megölni akaró ember
 véres hasú jeles tetű gyanánt [ha] megöletik,
420. ő hogyan kérné?
 Az én megöletésem után [pedig]
 páncélos férfi ruhámnak ám mindjárt örvendezzen!”
 Az őszi víz jeles árját [innen] hová viszik,
 a tavaszi víz jeles árját [innen] hová nyomják?
425. „Nem-szerencsés-fejedelemhős-fiad-körme-íze-nem-éri (v.
 [fogja] kerek-kő-bálvány!
 A te birtokodban levő nem szerencsés-ember-fiad-ujja-íze-
 [nem-éri-kerek-kő-páncélruhádat kérték.”

410. and mādī tēlən pā xoīnā iðrə ɛvɿlā? "
 tāui iəŋk iām nul xoltā tōllən,
 sus iəŋgi iām nul xoltā nārīlālī (ɔ: nārīlələn)?
 „si v i - n ā r i - n ā r ə v - l ɔ y k!
 nāy tāi dī si v i - n ā r i - n ā r ə v - t ɛl tēlən uāxsā.“
415. „andòm, nāvremvən!
 tām and uāntlēm lābət moṽ-suv lābət tārən xāiəm tayən[ā]
 layrəv xò tēlēm-pā xodī-sayət ɛvklēm (v. ɛv'lēm)?
 toɽpəlt māmēm uēldī xò
 u'rəv xonbi iām teudəm uēlmələ.
420. loṽ xun uāxləlī?
 māmēm uēldāl iubinā
 layrəv xò tēlēmā uēltš[i] āt āmdətlhijl!“
 sus-iəŋgi iām nul xoltā tōdən,
 tāui-iəŋk iām nul xoltā nārīlālī (ɔ: nārīlələn)?
425. „o i l i - u ò r t - p o y è n - k u š ' l - i r - x a n l i - š o m l i - k e v - l ɔ y k!
 nāy tāi dī o i l i - x ɔ - p o y è n l u j ə l - i r x a n l i š o m l i - k e v - t ɛl tēlən
 [uāxsā.“

410. Wer würde deinen nicht hingeebenen Panzer mit Gewalt herab-
 [ziehen?]

Wohin bringen sie die treffliche Flut des Frühlingswassers?

Wohin drängen sie die treffliche Flut des Herbstwassers?

„Mit gekrümmtem Säbel besäbelter Götze!

man forderte die sich in deinem Besitz befindende Panzer-
 [kleidung mit krummem Säbel geschmückt (eig. besäbelt).“

415. „Das nicht! Kerle!

An dieser Stelle, wo uns sieben Gefahren der nie gesehenen
 [sieben Weltrichtungen verfolgen,

wie würde ich meine Männerkleidung aus Panzer abziehen?

Der Mensch, der mich einst zu töten beabsichtigt,

wird er wie eine treffliche Laus mit blutvollem Bauch getötet,

420. wie würde er (meine Kleidung) fordern?

Nach meiner Tötung

freue er sich sofort meiner Männerkleidung aus Panzer!“

Wohin bringen sie die treffliche Flut des Herbstwassers,

wohin drängen sie die treffliche Flut des Frühlingswassers?

425. „Runder Steingötze, an dem das Nagelglied eines nicht glück-
 [lichen Fürstenheldensohnes nicht anhaftet,

man forderte die sich in deinem Besitz befindende Panzerklei-
 [dung (schwer, wie) ein runder Stein, welchen die Finger-
 [glieder eines nicht glücklichen Menschensohnes nicht an-
 [packen“ . . .

lyalyupi aje kujingen
 [nin täiti tellän vochsait]
 endom nyauräming

430. minn koti labed muzung labed ne
 labtä tutyli sämme
 labed ne tinl uringn
 lahreng ho tellämen änd schi milesläm
 eny koti ulti in engi tinl uring
435. lahring ho tellämen enhle lämme
 täm kos kär kochlem tizing jenchne
 jang hor kochlem näring jänhne
 lahring ho tellämen (?) hoti sägät melläm
 minemen velta ho
440. uring känpi jam suss velmale
 lu kun vochläli

.
 kurl peli jäm amtep tungeltett amtetlil
 änd mätä telä koine jorne vilä

„Hadmögi két ifjú!
 a ti birtokotokban levő páncéltokat kérték.“
 „Nem a, gyerekek!

430. Mi bizony a hét világtáj hét nőjét
 hétté szállígtattuk,
 a hét nő díjául
 páncélos férfi ruhánkat ám nem adogattuk,
 hát most miképpen levő egy nő díjául
435. vetnénk le páncélos férfi ruhánkat?
 Ezen a húsz rénbika futotta gyászos vizen,
 a tíz rénbika futotta bűnhödéshezó vizen,
 páncélos férfi ruhánkat hogyan adnánk oda?
 A minket megölni akaró férfi
440. véres hasú jeles bolha gyanánt [ha] megöletik,
 ő hogyan [is] kérné?
 [A mi megöletésünk után azonban]
 féllábbal való örvendezéssel ám akkor örvendezzen,
 a nem engedett (adott) páncélt ki venné el erőszakkal?“

„läl-ju^{bi} äi-xuⁱvan
nin täjdⁱ tellän uäxsäⁱät.“

— „ändöm, näurem^{en}an!

430. min xodⁱ lābat moy-suy lābat nē
lābtā tōthⁱsmān,
lābat nē tinl uōr^{ayn} (v. uōr^{ayn})
layr^{ay} xō tell^{smān} änd si mⁱlⁱsl^{smān},
in xodⁱ uōldⁱ i nē^{yi} tinl uōr^{ayn}[ä]
435. layr^{ay} xō tell^{smān} eykl^{lsmān}?
tām xōs xār xōxlsm tiž^{ay} iž^{enā},
jāy xār xōxlsm nār^{ay} iž^{enā}
layr^{ay} xō tell^{smān} xodⁱ-sayūt māl^{lsmān}?
min^{emān} uēldⁱ xō
440. uⁱr^{ay} xon^{bi} iām sus uēlmälä[-kⁱ],
lo^x xun uäxl^l?
[min^{emān} uēldäl ju^{binä}]
kur^l-pēli iām änd^{ap} toy^{ylt} ät änd^{athⁱyl},
änd mādⁱ tēl xoⁱnä jōrnä uⁱlā?“

„Zwei Jünglinge aus dem gemeinen Kriegsvolk!
man forderte die sich in eurem Besitz befindenden Panzer.“

„Das nicht, Kerle!

430. Wahrlich, wir haben sieben Frauen der sieben Weltrichtungen
zu sieben gefahren (d. h. nacheinander),
als Preis für die sieben Frauen
haben wir unsere Männerkleidung aus Panzer doch nicht hin-
[gegeben,
wie würden wir denn jetzt um eine einzige Frau als Preis
435. unsere Männerkleidung aus Panzer abziehen?
Auf diesem trauerbringenden Wasser von zwanzig Rennhirschen
[durchschwommen (eig. durchlaufen),
auf diesem unheilbringenden Wasser von zehn Rennhirschen
[durchschwommen. (eig. durchlaufen,
wie würden wir unsere Männerkleidung aus Panzer hingeben?
Der Mann, der uns zu töten beabsichtigt,
440. wird er wie ein trefflicher Floh mit blutvollem Bauch getötet,
wie würde er (unsere Kleidung) fordern?
(Aber nach unserer Tötung)
freue er sich derer dann vor Freude auf einem Fuß (hüpfend),
wer würde uns den nicht hinggegebenen Panzer mit Gewalt
[wegnehmen?“

445. kätt pusski jangsän kolom puss ki jangsingn
 ältneng seipi schopringen ai nai mungeu lezsätlä
 menyne sisepsä leltleu
 tontne sisepsä leltleu
 nujä korän jäm kăp lezsätseu
450. schăpringen ai nai schakeng su kättimi
 kurl belä aui nai namen vantltelä
 lelăm kăp sorenä (?)
 sät sänlăp somleng rep ogollă jogotl
 kann jonh kann jaim togă kannli
455. schăpringen sultming tel altmengort jail koti jastel,
 tobing nai iămeui năng eulten mui kischeptăssem
 schi toreim kann jaim kannsen
 kann joch kannsen
 i evel koti jastel
460. maeulta mui kăscheptăssem

445. [Még] kétszer ha jártak, háromszor ha jártak,
 a toldott hajfonatú *şOBƏR* kis fejedelemleányt nekünk föl-
 Menyasszonynak [való] kasba ültetjük, [készítik].
 nászbeli nőnek [való] kasba ültetjük.
 Posztóval fődött jeles csónakot készítettünk [neki].
450. A *şOBƏR* kis fejedelemleányt kampós botú két asszony,
 [mint] lába felé hajló (é. dülöngve járó) nőt, vezeti le
 a megszállt csónakba (tkp. csónakodba).
 [Mikor] a száz lépcsővel ellátott lépcsős halom fejéhez ér.
 ragadó szurok, ragadó enyv módjára odaragad
 [é. a lépcső fejénél leül, nem akar tovább menni].
455. A *şOBƏR*-[ezüstartól]-szikrázó-páncélt-viselő-fejedelemhős
 [bátyja miképpen szól:
 „Egyetlen nő, apám leánya, mit hagytál [itt],
 hogy... ragadó enyv módjára odaragadtál,
 ragadó szurok módjára odaragadtál?”
 Nőtestvére (tkp. apja-leánya) miképpen szól:
460. „Hogy mit hagytam ott (tkp. tőlem mit hagytam)?

445. *kāt-puš-ki iay'səyən, xōlām-puš-ki iay'səyən,*
āltəy seybī sōbrəyən aī-nāi muryē lēzātlā.
mēn-nē sizəpsā lētlēy,
tōnt-nē sizəpsā lētlēy.
noī xorəy iām xāp lēzātsēy.
450. *sōbrəyən aī nāi sākəy souybī kāt imi*
kural-pēlā āwi nāi nāmən yāntltalā
lēlām xāp sorēnā.
sāt šōmləp šōmləy rēp oγēlā ioyātl,
xani ɔyχ, xani āiəm toyi-xanl.
455. *sōbrəyəy-sultməy-tēl-āltməy-ɔrt iaiəl xodī iāstəl:*
„tōbəy nāi iyuēm-ēyi nāy ēuāltən muī xīžəptəsən,
ši tor-āiəm(?) xani āiəm xan'sən,
xani ɔyχ xan'sən?“
iēuəl (v. iyu-ēuəl) xodī iāstəl:
460. *„mēuāltəm muī xīžəptəsəm?“*

445. Als sie noch zweimal hin- und zurückgereist sind, als sie
 [dreimal hin- und zurückgereist sind,
 schmückt man für uns die kleine *soper* Fürstentochter mit dem
 [angestückelten Zopf.
 Wir setzen sie in eine Flechte (eig. geflochtenen Korb) für
 [eine Braut,
 wir setzen sie in eine Flechte für eine Hochzeitsfrau.
 Wir haben ihr einen trefflichen Kahn gedeckt mit Tuch
 [angefertigt.
450. Die *soper* Fürstentochter wird von zwei Frauen mit krummem
 [Stock,
 wie eine sich gegen den Fuß beugende Frau (d. h. hin und her
 [wankende),
 in deinen besetzten Kahn geführt.
 Wie sie oben zum stufenmäßigen Uferhang verschen mit
 [hundert Stufen gelangt,
 bleibt sie wie pickendes Pech, pickender Leim picken (d. h. auf
 [eine Stiege setzt sie sich und will nicht weitergehen).
455. Nun spricht ihr älterer Bruder, Von *soper* (Silber) funkelnden
 [Panzer tragender Fürstenheld:
 „Einziges Weib, meines Vaters Tochter, was hast du hier gelassen,
 daß du... wie pickender Leim picken bleibst,
 wie pickendes Pech picken bleibst?“
 Seine Schwester (eig. seines Vaters Tochter), wie spricht sie:
460. „Was ich dort gelassen habe (eig. von mir was ich gelassen
 [habe])?“

- mol kätl pa ko täiti lahreng ho tarom teel
 ar seui koleng och num be leult lakoptäsän
 schi kon sal endom oss
 inneng lahring ho tareme telä
465. meny nei sisep sai totempä mui adom
 schopringer sultmengtäl altmeng ort jail koti jastel
 tobing nai iuä meui
 labed muzung labed-tareme käiss
 lahring ho telä inn koti sat melem
470. pa jachte kaltmen lahring ho teläm schirtu meläm
 noch läiiss jeze togose pa äms
 tobing nai iuä meui mui saly verlem
 mol kätl pa mu ho täiti
 lahring ho taremtela lakop tätä nirrtén
475. sche kon izsi sal endom
 nängn lahring ho telä nangtn saly,
 scheltä pa läjiss lelem käp soräln nich jogottl
 sei komteng jäm pan

- Tegnap az idegen ember bírta páncélos férfi kemény páncélt
 sok fűrtben dús fejről [ím] lehúztad,
 az az ember azt szintén nem sajnálta?
 Most a te páncélos férfi kemény páncélotat
465. a menyasszonyi kasba hoznod tán rossz volna?“
Ő bér-[ezüsttől]-szikrázó-páncélt-viselő-fejedelembős bátyja
 „Egyetlen nő, apám leánya! [miképpen szól:]
 A hét világtáj hét vésze ért [ím],
 páncélos férfi ruhámat hogyan adnám oda?
470. Majd ha még egyszer eljössz (tkp. más alkalommal járó
 [nyomodra), páncélos férfi ruhámat akkor odaadom.“
 [A leány] fölállt, kissé odébb megint leült.
 „Egyetlen nő, apám leánya, mit sajnálsz [még]?“
 „Tegnap az idegen ember bírta
 páncélos férfi kemény páncélját mikor lehúztad.
475. az az ember azt szintén nem sajnálta?
 [De] te a páncélos férfi ruhádat levetned sajnálsz.“
 Erre megint fölállt, a megszállt csónakhoz leérkezik.
 Az iszapos habú jeles fővenyparton,

- molxatl pã-xò tájvî layrəy xò tārəm təl*
ār sèuî xoləy ox numbèn euəlt lāyəptəsən,
si xòn[ä] sāl āndòm uòs?
in nāy layrəy xò tārəm tələn
 465. *mèñ-nè [lèdvî] sizəpsajä tòdèn-pä muî[əl] ādəm?“*
so brəvən-sultməy-təl-āltməy-ört iajəl xodî iästəl:
„tòbəy nāî iuəm-èuî!
lābət mou-suy lābət tārən xājəs,
layrəy xò tələm in xodî-sət (v. sayət) maləm?
 470. *pä iaytî kältmènnä layrəy xò tələm širtnä maləm.“*
[èuî] nox-lājəs, iezä toyošik pã ām'səs.
„tòbəy nāî iuəm-èuî muî sāl uèrlən?“
— „molxatl pã-mou-xò tájvî
layrəy xò [tārəm] təl lāyəptədèn irtnä
 475. *si xòn isi sāl āndòm?*
nāyèn layrəy xò tələn èy'tèn sāl.“
seltä pã lājəs, lèlām xāp sorəlnä nîk-jojətl.
sej-xumbəy iam pān[nä],

Du hast gestern das einem Fremden gehörige starke Panzer-
 [hemd des gepanzerten Mannes]
 über seinen an vielen Locken reichen Kopf nun herabgezogen.
 Hat dies jenem Mann nicht (ebenfalls) leid getan?

In die Brautfechte zu bringen, wäre vielleicht schlecht,

465. jetzt deinen starken Panzer des mit Panzer versehenen Mannes?“
 Nun spricht der ältere Bruder, Von *soper* (Silber) *funkelnden*
 [Panzer tragende Fürstenheld:

„Einziges Weib, meines Vaters Tochter!

Die sieben Gefahren der sieben Weltrichtungen haben mich
 [nun getroffen,

- wie würde ich meine Männerkleidung aus Panzer hingeben?
 470. Wenn du noch einmal herkommst (eig. zu deinen ein anderes
 [Mal gehenden Spuren), dann gebe ich meine Männerkleidung
 [aus Panzer hin.“

Das Mädchen stand auf, etwas weiter setzte sie sich wieder.

„Einziges Weib, meines Vaters Tochter, was tut dir noch leid?“

„Als du gestern den dem fremden Mann gehörenden

harten Panzer des mit Panzer versehenen Mannes herabzogest,

475. tat dies jenem Mann nicht ebenfalls leid?

Aber dir tut es leid, deine Männerpanzerkleidung auszuziehen.“

Darauf stand sie wieder auf, sie gelangt zum besetzten Kahn.

Auf dem trefflichen Sandufer von schlammigen Wellen (bespült)

- amsem kăp sorăln
 480. kanni jănh kanni aim togi kanni (?)
 tăm ămsem taga jen
 lăhring ho teliăn ănd ke mălen
 lelem kăp sorăln schidi schi kăschlem
 amp uni unjelem năngn pittl
 485. tă mojągi năming kăpă ănd leltem tăgăn
 tăm kaltming vuăs kaltmen schidi schi kaschlem
 koj uni unjelem năngn pittl
 ăndom uss jig evi
 lahring ho telăn in end schi melem
 490. schidi menă,
 schi kemi untlnă naui lăsch murăpteln
 lălem kăp soră leult
 nari unt suutne utn nauremel
 kesium suotne utn eslomlel,
 495. săt sumlăp sumlengrep i somel torrlăngn

- a megűlt csónaknál (v. csónak mellett)
 480. ragadó szurok, ragadó enyv módjára odaragad.
 „Ezen űltő helyben (tkp. űlt helyen)
 páncélos férfi ruhádat ha nem adod,
 a megszállt csónaknál maradok ım,
 kutya nagy szégyen esik reád.
 485. Ezen násznagyi neves csónakba ha nem űlők bele,
 [s ha] e réves város révében maradok ım,
 emberi nagy szégyen esik reád.“
 — „Nem a, testvér (tkp. apa-leánya),
 páncélos férfi páncélotat (?) most nem adom oda,
 490. űgy menj [csak]!“
 Ezenközben a *Fehér-hó-deres*(?) -páncél
 a megszállt csónakról
 a szablya nagy botjával (é. szablyájára támaszkodva) ki-
 [ugrik a partra,
 a kard nagy botjával (é. kardjára támaszkodva) a partra
 [ereszkedik.
 495. A száz lépcsővel ellátott lépcsős halom egy fokát nem hibázva

- ām'səm xāp sorəlnā
 480. xani ɔɣx, xani ājəm toɣi-xanl.
 „tām ām'səm tayàjən (v. tayàjnā)
 layrəy xò tɛlən and-kij mālən,
 lɛləm xāp sorəln[ā] sidi si xasləm,
 āmp uòni uòn jɛlɛm nəyən pitl.
 485. tām māi-oyi nēməy xābā and lɛlɛm tayànā (v. tayən),
 tām káltyəy uāš káltyən' (v. káltyəmñā) sidi si xasləm,
 xoɣi uòni uòn jɛlɛm nəyən pitl.“
 — „andòm uòs, iɣ-ɛyi (v. iɣ-ɛyi),
 layrəy xò tɛlən (v. tɛlɛm) in and si mālɛm,
 490. sidi mánā!“
 si-kəmi uòntlnā noui-lās-murəp-tɛl
 lɛləm xāp sorəl ɛuəlt
 nəri uòn suətnā (v. souətnā) uɪtɪ nəyərəml,
 kəži uòn souətnā uɪtɪ ɛsləml.
 495. sāt šomləp šomləy rəp i šomal torləyən (v. torlāyən)

- am besetzten Kahn
 480. bleibt sie wie pickendes Pech, pickender Leim picken.
 „Wenn du sofort (eig. auf diesem gesessenen Platz),
 deine Männerpanzerkleidung nicht übergibst,
 so bleibe ich beim besetzten Kahn nun,
 (und) eine hundsgroße große Schande trifft dich.
 485. Wenn ich mich in diesen berühmten Brautkahn nicht hineinsetze,
 (und wenn) ich in der Bucht dieser buchtigen Stadt nun bleibe,
 trifft dich eine menschengroße große Schande.“
 — „Das nicht, Schwester (eig. des Vaters Tochter),
 meine Männerpanzerrüstung gebe ich jetzt nicht hin,
 490. fahre nur so ab.“
 Inzwischen springt der Mit weißem Schnee bereifte Panzer
 aus dem besetzten Kahn
 auf das Ufer, gestützt auf seinen Säbel, wie auf einen großen
 [Stock,
 er schwingt sich auf das Ufer auf das Schwert (gestützt), wie
 [auf einen großen Stock.
 495. Keine einzige Stufe des mit hundert Stufen versehenen stufen-
 [mäßigen Uferhanges verfehlend.

- kär nyogolle kû sägom utn naurell
 schäpringen sultmeng teel altmeng urt kannmel
 seung och nyurmeng voll jezsält suossel
 kannmiä nai schuning kattleu näng alpattlepti
 500. äl olti ord schuning katleu al pättläpti
 mont pako täiti lahring ho tarem tela
 ogol tei nompï eult lakop täte irtn
 mänä mizsi saly endom oss
 näng lahring ho telän enhten saly
 505. imennmä litnä
 schopringen sultmeng teel altmeng ort kannmel
 ar seui koläng och eultä
 so kumpel tarom mäzik joul melli
 nyar jogi jem paort äll joul melä
 510. lai uri alngel lajä pontlässel
 put veri algel putä pontlessli
 potem kul ku puttsiss ku oll

rénbika futotta hosszú lépéssel ím befelé (é. a város felé)
 [ugrik.]

Š o b a r - [ezüsttől]-szikrázó-páncélt-viselő-fejedelembős násza
 fűrtös fejét lecsüggesztve szemközt (v. szembe) jön vele:
 „Nászocska, nőben boldog napunkat ne sötétítsd be,

500. közönséges (v. egyszerű) fejedelembősben bőséges napunkat
 [ne sötétítsd be!]

— „Az imént az idegen ember bírta páncélos férfi páncél-
 mikor a feje tetejéről lehúztad, [ruhát,
 én persze nem sajnáltam,
 [s most] a te páncélos férfi páncélruhádat levetned sajnálod?”

505. Egyfolytában menvén

a š o b a r - [ezüsttől]-szikrázó-páncélt-viselő-fejedelembős
 sok fűrtben dús fején (v. feje felől) [nászázt
 tokhal állá formájú kemény ökölrel megütötte (tkp. hajította).

Az, mint a nyers fából való jeles gerenda, csak elvágódik.

510. Alvilági (é. sötét) véres vége sötétté omlik,
 fekete véres vége feketévé omlik.
 Míg egy fagyos hal megfőhet, annyi ideig fekszik (tkp. van),

xâr nōyāllā xou soyām uītn (uītnā) nāxarl.
 šobrayən-sultməy-təl-āltməy òrt xanməl
 sēuəy ox nūrməy uol jēzāll šōsl:

- „xanmijē, nāi-šunəy xatlēu nāy āl pātłapti,
 500. al-uōlvi òrt-šunəy xatlēu āl pātłapti!“
 „mōnt pā-xò tājvi layrəy xò tārəm tēl
 oγāl-tāi numbi ēuəlt lāyāptāvən irtnā
 mānəm isi sāl ān dōm uōs,
 nāy layrəy xò tēlən ēy tēn sāl?“

505. i-mānmāl itnā
 šobrayən-sultməy-təl-āltməy òrt xanməl
 ār sēuī xōləy ox ēuəlt
 sōx-umpəl tārəm mázək jōuālməllē.
 nār juyi jam pāyert al-jōuālməllē.
 510. lai-uīri ālyəl laiā pontlāsl,
 put-uīri ālyəl pūdā pontlāsl.
 pādəm xul xou put-sis xou òll,

mit langen Schritten, wie sie ein Rennhirsch läuft, springt er
 [nun der Stadt zu.

Sein Schwiegervater, Von *soper* (Silber) funkelden Panzer
 [tragender Fürstenheld
 kommt ihm entgegengeschritten, läßt den lockigen Kopf hängen:
 „Schwigersöhnlein, verdunkle nicht unseren mit einem Weib
 [glücklichen Tag,

500. verdunkle nicht unseren an einfachen Fürstenhelden reichlichen
 [Tag!“

— „Kürzlich, als du das einem Fremden gehörende starke
 [Panzerhemd des mit Panzer versehenen Mannes
 ihm über den Kopf herabzogest,
 tat mir dies freilich nicht leid,
 dir tut es jetzt leid, deine Männerpanzerkleidung auszuziehen?“

505. In einemfort gegangen
 hat er seinen Schwiegervater, den Von *soper* (Silber) funkeln den
 [Panzer tragenden Fürstenhelden
 auf den an vielen Locken reichen Kopf
 mit starker, des Störfisches Kinnbacken ähnlicher Faust
 [geschlagen (eig. geworfen).
 Jener, wie ein trefflicher Balken aus rohem Holz, fällt nur hin.
 510. Sein unterweltliches, blutiges Ende strömt dunkel hinaus,
 sein schwarzes, blutiges Ende strömt schwarz hinaus.

Bis ein gefrorener Fisch gekocht werden kann, so lange liegt
 [(eig. ist) er,

- lol kuli ku puttsiss ku oll
 uring pollsching lyachman nomn ämisl
 515. kazem pollsching lyachman nomen ämisl
 adom belek sem jängell jäm pelkä monhleli
 jem belek sem jengill adom belkä monhleli
 ar kasspi kätt jem sem
 tarn uni jeming siu kogol laigin
 520. kuss kolltä talläli
 luel velom nurung kuil kata ul vantläli
 sät somläp somleng rep ogollä schi jogottäl nilä
 kär nyogollä ku sägom jolltä nyogolläli
 ar somläp somleng rep kuttpehnä jollta jogotleli
 525. seung och nyurmeng voll jezsält koss kerlis
 kannmiä adom tämpi un adom al verä
 adom tompi un adom mont näng ver sen
 ar seui koläng och nompel leult
 torom longi jeming tutt vizsittläli
 530. irrnä kuss kereptiz

- míg egy meg nem fagyott hal megföhet, annyi ideig fekszik.
 Véres nyálat köpve fölül,
 515. sárga nyálat köpve fölül.
 Balszemének könnyét jobbra törüli,
 jobbszemének könnyét balra törüli.
 Sokat látó két jó szemét
 a vész nagy szentséges köde futja be,
 520. bármerre viszi,
 az öt bántott (tkp. megölt) bosszúságot okozó embere hol
 [van, meglátja:
 a száz lépcsővel ellátott lépcsős halom fejéhez ért [már],
 [látszik.
 Rénbika futotta hosszú lépéssel hátulról üldözi (é. utána fut),
 a sok lépcsővel ellátott lépcsős halom közepén utoléri.
 525. Fürtös fejét lecsüggesztve fordult bár szemközt:
 „Nászocska, rossz után következő nagy rosszat ne csinálj!“
 — „Rossznál nagyobb rosszat az imént te csináltál.“
 Sok fürtben dús feje fölött
 égi-bálvány szentséges tüzet gyújt (é. kardjával a fejére
 530. Félre ugrott bár (tkp. oldalra esett bár), [vágott].

- lol-xali xou put-sis xou ðll.
 uiray polzay takmān nōmān āmasl,
 515. kázam (v. kasm) polzay takmān nōmān āmasl.
 ādam-bēlak sēm-ixayal iam pēlā mōyxlēlī,
 iam-bēlak sēm-ixayal ādam pēlā mōyxlēlī.
 ār xaspi kāt iam sēm
 tārēn uōni iēmāy siu xōyāllāyān,
 520. kuš xoltā tāllēlī,
 loxēl uēlēm nuray xuijēl xadā uōl, uāntlēlī:
 sāt šōmlap šōmlay rēp oγālā si ioyāltāl nīlā.
 xār nōyāllā xou soyām ioltā-nōyāllēlī,
 ār šōmlap šōmlay rēp kutpālnā ioltā ioyātlēlī.
 525. sēuay ox nurmāy uol iēzālt kuš kērlūis:
 „xanmūjē, ādam tombi uōn ādam āl uērā!“
 — „ādam tombi uōn ādam mōnt nāy uēr'sēn.“
 ār sēui xōlay ox numbēl ēuālt
 tōrām-lōyēi iēmāy tut uīzētlēlī.
 530. iirna kuš kērēptūis,

bis ein nicht gefrorener Fisch gekocht werden kann, so lange
 [liegt er.

- Blutigen Speichel speiend setzt er sich auf,
 515. gelben Speichel speiend setzt er sich auf.
 Die Tränen seines linken Auges wischt er rechts,
 die Tränen seines rechten Auges wischt er links.
 Seine viel sehenden zwei Augen
 beläuft ein großer heiliger Nebel des Verderbens,
 520. wohin er sie führt (d. h. wendet).
 Wo sein Mann ist, der ihm ein Leid getan (eig. ihn getötet), der
 [ihm Verderben gebracht hat, sieht er;
 dieser gelangte (schon) oben hin, auf den stufenmäßigen Ufer-
 [hang mit hundert Stufen versehen, so scheint es ihm,
 mit langen Schritten, wie ein Rennhirsch läuft, verfolgt er ihn
 [von hinten,
 um die Mitte des stufenmäßigen Hanges versehen mit vielen
 [Stufen erreicht er ihn.
 525. Den lockigen Kopf ließ er hängen, doch stellte er sich ihm
 [gegenüber:
 „Schwiegersöhnlein, auf ein Übel folgendes großes Übel bereite
 [nicht!“
 — „Größeres Übel als ein Übel hast du vorher angerichtet.“
 Über seinem an vielen Locken reichen Kopf
 entflammt er des himmlischen Götzen heiliges Feuer.
 530. Obwohl er seitwärts sprang (eig. fiel),

- käp alti unteng länger pitempt laim
sochtain kätt pelkäl kättnä nyailtläli
pori jan pori put siuel kättnä männl
taren alpi jeming usch tätä tiu viss
535. jeln alpi päsing kully tädä pittsu
lelem käp sorelnä namen kü tässlett
käp sori etpijäng külält
schapringen sultmeng teel altmeng ort koti jastel
nyaurämet kollntaten
540. ojmät janh ho ar ort ällti taschtiem
noui kartäp ar nyäln kon ettlällän
noui kartäp ar nyälnä täm patlemlaju
aj sempi tämet järt tämässl
noui kartäp ar nyäll kälem ju pin
545. joäsl käiti ar kujjeu
joasl lauäng jām turr katt luul
kurl käiti ar urteu

csónak-emelő nagy vállán találja (t. i. a kard),
agyagös két felét (é. mintha csak agyagból volna) ketté

[hasítja,
[mint] az ételáldozatos edény, ételáldozatos fazék gőze két-
[felé megy (é. kétfelé hasítja: az egyik fele ételáldo-
zatos tál módjára gőzölög, másik fele ételáldozatos
[fazék módjára gőzölög).

Vészes arcú szentséges dolog (é. harc) támadt erre,

535. a pusztulás szent ördögébe estünk ím.
A megszállt csónakon [a víz folyás mögé] beljebb bocsát-
csónakjáró vízen lebegnek. [kozna],
A *š o b a r*-[ezüstdől]-szikrázó-páncélt-viselő-fejedelembős
„Gyerekek, halljátok! [miképpen szól:
540. Az *ojmät*-nép embere sok fejedelembős számára készített
fehér vasú sok nyilatokat mikor eresztitek ki?“
A fehér vasú sok nyiltól ím besötétedünk,
kis szemű szemerkés eső módjára szóródik [az].
A fehér vasú sok nyil elfogyta után
545. a keze talált sok emberünk
kezét üvöltő jeles (é. hangos) torokkal nappal üvölt,
a lába talált sok emberünk

- xāp ālti wōndəy lāygar pīdəm'lā*
soxtāyər kāt pēlgał kātñā nājūlilālī,
pāri-ān, pāri-put siuəl kātñā mānl.
tārnəlbī iēməy uoš tādā tūəs,
 535. *iēlnəlbī pāzəy kul tādā pit.su.*
lēlām xāp sorəlnā nāmən xouləsłat,
xāp sori ētpi jəyk xouləsłat.
so brəyən-sultməy-təl-āltməy ört xodī jāstəl:
„nāurēmət, xōlontādi!
 540. *oimāt-jāx-xō ār ört elti tāstijəm (v. tāstijəm)*
noyi kār dəp ār nālən xōn ēlttəllān?“
noyi kār dəp ār nālñā tom pātłəm'lāju,
dī sēmbi tēmət iērt tēməsl.
noyi kār dəp ār nāl xoləm iubinā
 545. *jāšəl xāidi ār xuiəu*
jāšəl ouəy iam tur xatl ouəl,
kurəl xāidi ār ərdeu

trifft er ihn an seiner Kahn-hebenden großen Achsel,
 spaltet seine beiden Seiten wie aus Lehm entzwei,

wie der Dampf des Gefäßes zum Speisenopfer, des Topfes zum
 [Speisenopfer nach zwei Richtungen steigt (d. h. er spaltet
 [den anderen entzwei, aus beiden Teilen steigt der Dampf
 [empor...).

Eine heilige Sache (Kampf) von gefährvoller Gestalt entstand
 [darauf,

535. zum heiligen Teufel des Verderbens gerieten wir nun.
 Mit dem besetzten Kahn fahren sie weiter hinein (hinter den
 [Lauf des Wassers),
 auf dem vom Kahn befahrenen Wasser schaukeln sie.
Der von soper (Silber) funkelnden Panzer tragende Fürstenheld
 [spricht folgenderweise:

„Kerle, hört zu!

540. Für die vielen Fürstenhelden, Männer des *oimat*-Volkes verfertigt,
 wann laßt ihr euere vielen Pfeilen mit weißen Eisenspitzen los?“
 Von den vielen Pfeilen mit weißen Eisenspitzen wird es nun
 [um uns dunkel,
 wie ein rieselnder Regen mit kleinen Tropfen fallen sie.
 Nach dem Ausgehen der vielen Pfeilen mit weißen Eisenspitzen
 545. heulen viele unserer Menschen an der Hand getroffen
 mit trefflicher Kehle heulend bei Tag wegen ihrer Hand,
 heulen viele unserer Menschen an dem Fuß getroffen

- kur laueng jām turr katt luul
 noch mennti nyälen
550. nyuoling lop tejätne noch senhlem
 ill mennti ar nyälen
 panging lop täjetnä ill senhläm
 näui veipi ar nyäll kälem ju pinn
 schopringen sultmäitelaltmeng ort koti jastel
555. nyaurämt mol kätl oimät jang ho ar ort ällti taschtem
 otlep kojing ar schullyi kon jutlen
 otlep kojing ar schulyin tom patleplaim
 un sempi tebet järt teämäsl
 jäsl käiti ar kujjiu
560. joss läuing jām turr katt luul
 kurl käiti ar kujjeu
 kurläuang jām turr kät luul
 otlep kojing ar schulyi kolem ju pinn
 schäperingn soltmeng tel altmeng ort koti jastel

- lábát üvöltő jeles torokkal nappal üvölt.
 A fönt járó nyilat (tkp. nyiladat)
550. az orros evező hegyével fölütöm,
 a lent járó sok nyilat (tkp. nyiladat)
 a fogós (v. fogóval ellátott) evező hegyével leütöm (v. lecsap-
 A fehér nyelű sok nyil elfogyta után [kodom].
 a *š o b a r*-[ezüsttől]-szikrázó-páncélt-viselő-fejedelemlhős
 [miképpen szól:
555. „Gyerekek, a multkor az *oimät*-nép embere sok fejedelemlhős
 [számára készített
 finom forgácsa lehántott sok bunkót mikor lödözitek el?“
 A finom forgácsa lehántott sok bunkótól im besötétedünk,
 nagy szemű szemerkes eső módjára szóródik [az].
 A keze talált sok emberünk
560. kezét üvöltő jeles torokkal nappal üvölt,
 a lába talált sok emberünk
 lábát üvöltő jeles torokkal nappal üvölt.
 A finom forgácsa lehántott sok bunkó elfogyta után
 a *š o b a r*-[ezüsttől]-szikrázó-páncélt-viselő-fejedelemlhős
 [miképpen szól:

- kurəl ouəy iām tur xatl ouəl.*
noχ-māndi nālən
550. *nōləy lōp tājətnā noχ-səyklēm,*
iln (v. il)-māndi ār nālən
pāyəy lōp tājətnā il-səyklēm.
noxi uāibi ār nāl xoləm iubiñā
šob rəyən-sultməy-təl-āltməy-ört xodi iāstəl:
555. „*nāy rēmət, molxatl oimāt-ğax-xò ār ört elti tūstəm*
uōtləp xōjəy ār suli(?) xōn iouātłələn?“
uōtləp xōjəy ār suliñā(?) tom pātłəm'lāju,
uōn sēmbi tēmət iērt tēməsl.
iāšəl xāidi ār xuiēu
560. *iāšəl ouəy iām tur xatl ouəl,*
kurəl xāidi ār xuiēu
kurəl ouəy iām tur xatl ouəl.
uōtləp xōjəy ār suli(?) xoləm iubiñā
šob rəyən-sultməy-təl-āltməy-ört xodi iāstəl:

mit trefflicher Kehle heulend bei Tag wegen ihres Fußes.

Den oben fliegenden Pfeil (eig. deinen Pfeil)

550. schlage ich mit der Spitze des spitzigen Ruders hinauf,
 die unten fliegenden vielen Pfeile

schlage ich mit der Spitze des Hakenruders hinab.

Nach dem Ausgehen der vielen Pfeile mit weißem Schaft

spricht der *Von soper (Silber) funkelnden Panzer tragende*
[Fürstenheld so:

555. „Kerle, für Menschen des *ojmat*-Volkes, für viele Fürstenhelden
[kürzlich verfertigt,

wann verschießt ihr die vielen Klumpfpfeile, von denen feine
[Späne abgeschält sind?“

Von den vielen Klumpfpfeilen, von denen feine Späne abgeschält
[sind, wird es um uns dunkel,
 wie ein rieselnder Regen mit großen Tropfen fallen sie.

Viele unserer Menschen an der Hand getroffen

560. heulen mit trefflicher Kehle heulend bei Tag wegen ihrer Hand,
 viele unserer Menschen am Fuß getroffen

heulen mit trefflicher Kehle heulend bei Tag wegen ihres Fußes.

Nach dem Ausgehen der vielen Klumpfpfeile, von denen feine
[Späne abgeschält sind,

spricht der *Von soper (Silber) funkelnden Panzer tragende*
[Fürstenheld folgenderweise:

565. nyaurämet ujmät jonhho ar ort allti taschtem
 jäs jiräm ar keuän
 josl pelek jäm amtep kon amtep tällen
 kurl peli jäm amtep kunn mellen
 jäs jirän ar keunä tom patlemtlaju
570. josl käiti ar kujjeu
 joslauang jäm turr katl luul
 kurl käiti ar kujjeu
 kur laua jam turr kätt luul
 lelempi kätt sät káp
575. jäs jogottlä mälli lom schidi pittleu
 kur jogottlä mällom schidi soiläleu
 noch kûlem lolltorni pai ill pelä ma tokä kutisellem
 korl ke i korr nobet laim
 panl ke ipan näbetlaim
580. nich pitom nyuräjuch il pe leult utn vanhlem
 sârom mu säss lur utn pitlem
 kârr nyogollem päzsing unt sässellä utn killä

565. „Gyerekek, az *oimät*-nép embere sok fejedelemhős számára
 kéz-oldalas sok kövének (tkp. kőnek) [készített (v. gyűjtött)
 kézzel való jó örvendezéssel mikor örvendeztek,
 lábbal való jó örvendezést mikor adtok?“
 A kéz-oldalas sok kötől ím besötétedünk.
570. A keze talált sok emberünk
 kezét üvöltő jeles torokkal nappal üvölt,
 a lába talált sok emberünk
 lábát üvöltő jeles torokkal nappal üvölt.
 A megszállt kétszáz csónakkal
575. kéz érte (tkp. erő) mély gödörbe (?) esünk ím.
 láb érte (tkp. erő) mély gödörbe (?) süllyedünk ím.
 [Egy] fölmerült csónak-közbe való fücsomó alá oda merü-
 [lök (?) (é. bukott föl a vízből)].
 A folyóvonal egy folyóvonalát [ígyen] úszom lefelé,
 a fővenypart egy fővenypartját (é. partjáig) úszom lefelé.
580. (Egy) vízbe esett görbe fa aljánál a partra kikúszom,
 száraz föld hátán a partra jutok.
 A rénbika futotta fényes erdő hátára [partra] kelek,

565. „*näyremat, ojmat-iäx-xò är ört elti tåstəm*
iäš-iyrəy är keyən (keynā)
iäšl-pələk iām əm dəp xən əm dəptəllən,
kurəl-pələ iām əm dəp xun məllən?“
iäš-iyrəy är keynā tom pətləm'lāiū.
570. *iäšəl xäi di är xuiəu*
iäšəl-ouəy iām tur xatl ouəl,
kurəl-xäi di är xuiəu
kurəl-ouəy iām tur xatl ouəl.
lələmbi kät-sät xäp
575. *iäš ioyətlä mäl ləm šidi pilleu,*
kur ioyətlä mäl ləm šidi soihileu (v. suihileu).
nox-xouləm lol-torni-päi ilbəlä mā toyi xoudəsləm,
xorəl-ki i-xor nābətliəy,
pənəl-ki i-pən nābətliəy.
580. *nijk-pivəm nura iux ilbəl əuəlt uiti xəyxləm,*
sārom mox šəsl-uir uiti pilləm.
xār nōyəllä pəzəy uənt šəslə uiti killəm,

-
565. „Kerle, für Menschen des *ojmat*-Volkes, für viele Fürstenhelden
 [vorbereitet,
 der vielen Steine, mit an die Hand passenden Seiten,
 wann freut ihr euch ilurer mit euren Händen mit echter Freude,
 wann drückt ihr echte Freude (durch das Tanzen) mit den
 [Füßen aus?“
 Von den vielen Steinen, mit an die Hand passenden Seiten,
 [wird es nun um uns dunkel.
570. Viele unserer Menschen an der Hand getroffen
 heulen mit trefflicher Kehle heulend bei Tag wegen ihrer Hand,
 viele unserer Menschen am Fuß getroffen
 heulen mit trefflicher Kehle heulend bei Tag wegen ihres Fußes.
 Mit den besetzten zweihundert Kähnen
575. fallen wir nun in eine tiefe Grube, die bis zu den Händen reicht,
 sinken wir nun in eine tiefe Grube, die bis zu den Beinen reicht.
 Ich tauche (aus dem Wasser) unter ein aufgetauchtes Grasbü-
 [del aus dem Inneren eines Bootes auf.
 So schwimme ich eine Strecke des Flußlaufes abwärts,
 ich schwimme eine Strecke am Sandufer abwärts.
580. Unter einem krummen Baum, der ins Wasser gefallen ist,
 [klettere ich auf das Ufer hinaus,
 auf dem trockenen Erdrücken gelange ich auf das Ufer.
 Ich komme auf den glänzenden Waldrücken vom Rennhirsch
 [durchlaufen,

- jängi sach älngem päzsertlem
 jängi nyir älngem päzsertlem
585. puting menem puting säim utn suoslem
 schi kemi untlnä
 • schéschker murrkäng noring päll kolentlem
 lahring ho samling sii simellel
 läitungi illpelä langemälem
590. poitungi ill pelä kanyemälem
 kätt jogi urtem sai etltälem
 kolom joch urtem sai etltälem
 jorn käsch ho kolom lell pos väj pälät ort tädä jill
 läring jogol älngell
595. ma lantleti lanting unter supgä melti läschleli
 i älngell esmung meile vuort leli schidi lail
 schi kemnä lähring ho samling si pasimell
 kätt jogi urtom sai ti päetltälem
 schoperngen sultmang teel altmeng ort tädä jill

- vizes subám végét kifacsarom,
 vizes botosom végét kifacsarom,
585. a jégburokja megindult (tkp. ment) jégvizes pataknál befelé
 Ezenközben [lépdelek.
 vékonyhájú mocsári málnához [hasonló] porcogós füllel hall-
 páncélos ember zörgő nesze hallszik. [gatózom:
- Alvilági moh (v. gyeptőzeg) alá búvok,
 590. fekete moh alá rejtőzködöm.
 Két fa szétválasztó köze mögül [ím] meglátom,
 három fa szétválasztó köze mögül [ím] meglátom:
Nőtelen-szamojéd-ember-[bírtá]-három-öles-dárdanyél-magas-
[ságú fejedelemhős jön ide.
 Gyökeres (é. gyökérfonatos) íja végét
595. az én ételevő táplálékos gyomromra állítja (v. szórja),
 másik végét csecses mellének támasztja, így áll.
 Ezenközben páncélos ember zörgő nesze megint hallszik.
 Két fa szétválasztó köze mögül megint meglátom:
ő o b a r-[ezüsttől]-szikrázó-páncélt-viselő-fejedelemhős jön ide.

- ɣəɣi saχ ǎlyəm pǎzǎrtlēm,*
ɣəɣi nɪr ǎlyəm pǎzǎrtlēm,
 585. *pòtɣəɣk mǎnəm pōdəɣ sǎɣəm ɰitɳ šōsləm.*
ši-kəmi ɰòntlnǎ
šəskār (v. šəskār) mōrɣəɣ norəɣ pǎl ɣōləntlēm:
layrəɣ ɣò sǎmləɣ sɣi sīmǎləl.
lai-tuɣɣi ilbǎlə loɣgəmələm,
 590. *pɪt-tuŋɣi ilbǎlə ɣanəmələm.*
kát ɣuɣi ɰòrdəm sǎɣi ət̪tǎləm,
ɣōlām ɣuɣi ɰòrdəm sǎɣi ət̪tǎləm:
ɣoɾŋ-ɣo s-ɣò[-tǎɣlǎ]-ɣōlām-lǎl-pos-ɰǎɣ-pǎlǎt-òrt
lērəɣ ɣōɣǎl ǎlyəl [tǎdǎ ɣɪl.
 595. *mǎ lǎnt lədi lǎndəɣ ɰōndər šōbəm eltɣi lǎslǎli,*
ɪ ǎlyəl ɛsməɣ mēɰlǎ ɰǎrtlǎli, šidi lǎɣɪl.
ši-kəmnǎ layrəɣ ɣo sǎmləɣ sɣi pǎ sīmǎləl.
kát ɣuɣi ɰòrdəm sǎɣi t̪l pǎ ət̪tǎləm:
šobərɣən-sultməɣ-təl-ǎltməɣ-òrt tǎdǎ ɣɪl.

- ich winde den Saum meines nassen Pelzes aus,
 ich winde den Saum meines nassen Fellstiefels aus,
 585. ich schreite waldeinwärts am eiswasserigen Bach, worauf die
 [Eisrinde zu schmelzen begann.
 Inzwischen
 horche ich mit meinem Ohr, dessen (Muschel)-knorpel einer
 [Sumpfhimbeere mit dünner Schale gleicht:
 rauschendes Geräusch eines in Panzer gekleideten Menschen
 [wird hörbar.
 Unter unterweltliches Bruchmoos schlüpfe ich,
 590. unter schwarzes Bruchmoos verberge ich mich.
 Von hinten, zwischen zwei Bäumen (eig. im Zwischenraum)
 [hervor erblicke ich ihn nun,
 von hinten, zwischen drei Bäumen hervor erblicke ich ihn nun:
 Der Fürstenheld von der Höhe des dem unverheirateten Samo-
 [jeden gehörenden, drei Klafter langen Speerschaftes
 [kommt daher.
 Ein Ende seines Bogens von Wurzeln
 595. stellt er auf meinen Speisen zu sich nehmenden Magen voll
 [Nahrung,
 das andere Ende lehnt er an seine Brust mit zwei Brustwarzen,
 [so steht er.
 Inzwischen wird wiederum rauschendes Geräusch eines in
 [Panzer gekleideten Menschen hörbar.
 Von hinten, zwischen zwei Bäumen hervor erblicke ich
 [wiederum ihn:
 Von soper (Silber) funkelnden Panzer tragender Fürstenheld
 [kommt daher.

600. i pelek punglemä ti pä jogottl
 läring jogol i alngel sojing unter sunge melti pati
 i älngel esmeilä vuärt läli pä schidi läil [läschleli
 schisch kilil älngem aje schi jitä pits
 i kujil jastel
605. lu monte ma vantem ertnä
 uj mät jänh ko kumpeng nari vuengeu
 nich pitem juh keult ute kilmäl
 ma vantsem in lu koltä pelemänes
 i koil jastel
610. lu uitleli kot pele manes
 i koil jastel
 ma end monte oili ort pogän kussl jirr kannli schomli
 [keu longh pillnä
 nyorom kär nyochlem pänt kuss läil lissem
 kotä scholti kär nyäteng kärr nyorom kuttpeknä
615. päskal veizsang koräilem kerlis
 lahring ho tarom telem

600. Az egyik felén [való] oldalambhoz ím oda ér,
 gyökeres (é. gyökérfonatos) íja egyik végét a vékonyomra (?)
 [állítja.
 másik végét csecses mellének támasztja s így áll [ott].
- Veréb-lelkem vége egyre kisebbedett (tkp. kicsinnyé kezdett
 [jönni].
- Az egyik ember így szól:
605. „Ő az imént, mikor megláttam (tkp. látásom idején),
 az *Ojmat-nép embere-habos-szablya* vőnk
 vízbe esett (v. dőlt) fa mellől a partra kelt.
 Én láttam, — hát hova [is] ment?“
 A másik ember mondja:
610. „Ő tudja, merre-felé ment.“
 Az egyik ember szól:
 „Én az imént a *Nem-szerencsés-fejedelemhős-fiad-körme-ize*
 [nem-fogja-kerek-kő-bálvánnyal
 réti rénbika futotta útra álltam bár,
 valamerre levő rénbikának [való] mohos ritkás rét közepén
615. verejtékes arccal (?) szembe fordult velem,
 [s] páncélos férfi erős ruhámon

600. *i-pələk purləmə t̃i p̃ə ioyətl̃,*
ləɾəy ioyəl i əlyəl sōjəy(?) ʷəndəɾ suyēm el̃i p̃ə t̃i l̃əsləl̃,
i əlyəl ɛsməy m̃əyl̃ə ʷərtl̃əl̃ p̃ə s̃id̃i l̃āỹl̃.
siski-lil əlyēm aɣ̃l̃ s̃i iɾd̃ə p̃id̃əs.
i-xuɣəl ĩd̃stəl:
605. *„lou m̃ənd̃i m̃ə ʷəntt̃əm irt̃ñə*
oɣ̃m̃at-ĩəx-x̃ə-x̃um̃bəy ñəri ʷɛỹỹə
ñỹk-p̃id̃əm ɣ̃ux̃ ɛỹəl̃ ʷ̃id̃ə k̃ilm̃əl̃.
m̃ə ʷənt̃s̃əm-in lou x̃olt̃ə-p̃əl̃ə m̃əñəs?“
i-xuɣəl ĩd̃stəl:
610. *„lou ɔ̃j̃ətl̃əl̃, x̃ot-p̃əl̃ə m̃əñəs.“*
i-x̃oɣ̃əl ĩd̃stəl:
„m̃ə in m̃ənd̃i oɣ̃li-òrt-poỹən-kus̃əl-ĩr-x̃añli s̃òm̃li-
[keɣ̃-l̃òỹk p̃il̃ñə
ñör̃əm-x̃ər̃ ñòx̃l̃əm p̃ənt̃ kus̃ l̃āỹl̃is̃əm,
x̃od̃əs-òl̃d̃i x̃ər̃ ñā̃dəỹ x̃ər̃-ñör̃əm kut̃p̃əl̃ñə
615. *p̃əs̃x̃əl̃ ʷɛ̃əỹ x̃or̃ ə̃l̃əm(?)k̃ər̃l̃ỹis̃,*
laỹɾəỹ x̃ə t̃ārem̃ t̃əl̃əm

-
600. Zu einer meiner Seiten gelangt er nun,
 ein Ende seines Bogens von Wurzeln stellt er auf meine Lende,
 das andere Ende lehnt er an seine Brust mit zwei Brustwarzen
[und so steht er (dort).]
 Meiner Sperling-Seele Ende wurde allmählich kleiner (eig.
[begann kleiner zu kommen].
 Der eine Mann spricht so:
605. „Vorher, als ich ihn erblickte (eig. zur Zeit meines Erblickens),
 kletterte unser Schwiegersohn *Schaumiger Säbel*, Mann aus
[dem oɣ̃m̃at-Volk]
 auf das Ufer an einem ins Wasser gefallenem Baum.
 Ich sah ihn, — wohin ist er denn gegangen?“
 Der andere Mann sagt:
610. „Er weiß es, wohin er gegangen ist.“
 Der eine Mann spricht:
 „Ich habe mich zwar vorher mit *Dem runden Steingötzen*, an
[dem das Nagelglied deines nicht glücklichen Fürstenhelden-
[sohnes nicht haften bleibt]
 auf den Wiesenweg durchlaufen vom Rennhirsch gestellt,
 in der Mitte einer bemoosten, schütterten Wiese für einen
[irgendwo befindlichen Rennhirsch]
615. fiel er im Gesicht voll Schweiß mich an
 (und) an meiner starken Männerkleidung aus Panzer

ĩās-pāt-louāt ĩām ũisnā sidi lābātsəli,
lāl-tur loĩmān sidi mās.⁴

ĩ-χojəl ĩāstəl:

620. „mā χovĩ ĩor-māskəp-òrdən-māzəkñā-ĩoyātłā-
[kouləy-šāšpi-tārəm-ĩoyəl pilnā
ñòχləm ũāĩ χou kəlvəm kuš lāĩħisəm,
χovās-òlvĩ ũāĩ-ñādəy χar-ĩāγəm purləlnā
pāsχəl ũēžəy joh elyem(?) kərħis,
kimləy layər kimlēm (v. kimlyēm),
625. ĩās-pāt-louāt uòn ũisnā sidi šugətsəli,
lāl-tur loĩmān sidi mās.
ši òrtəyən ēyəlt toγyəlt tōyəlnā mənlu,
tōyəlnā ənt lutləlu,
kurnā mənlu, kurnā ənt lutləlu,
630. lōγəđ māndĩ tārəm òrtəyən sidi mən'səyən,
kalvā māndĩ ũejəy òrtmən sidi mən'səyən.⁴
mā siski-lil əlyəm ši tāyənł,
uāras-lil əlyəm əħĩ sidi ĩs.

riß er ein gutes Loch in Handflächengröße,
so ging er (dann weiter) nun mit feindlicher Kehle singend.“
Der andere Mann spricht so:

620. „Ich habe mich wohl mit Dem starken Bogen mit Klingel-
[Bügel nicht faßbar durch die Faust eines Fürstenhelden
[von starker Faust
auf die lange Fährte eines gejagten Wildes gestellt,
irgendwo im Revier eines lichten Waldes bewachsen mit
[Renntiermoos
griff er im Gesicht voll Schweiß mich an,
den Saum eines mit einem Saum versehenen Panzers
625. schlug er mit einem großen Loch in Handflächengröße durch
und ging mit feindlicher Kehle singend weiter.
(Wenn) wir diesen beiden Fürstenhelden auf Flügeln nach-
[stellen werden,
so verlieren wir sie auch auf Flügeln (d. h. fliegend),
(wenn) wir zu Fuß gehen, verlieren wir sie auch zu Fuß,
630. (wie) zu Götzen werdende starke Fürstenhelden, so gingen sie,
(wie) zu kalt-Götzen werdende mächtige Fürstenhelden, so
[gingen sie.“
Das Ende meiner Sperling-Seele reißt nun ab,
das Ende meiner Habicht-Seele wurde nun zusammengepreßt
[(eig. wurde klein).

- jil sätng amp ortgen vuellelgi al velaln
 635. ochtä molti unt voj ouelti koilni
 schi lovät molti sochne kun vellyila
 lering jogol alengläl noch alemsläm
 taga ojmät jach ko seung ort vuengemän ness schetä
 min end tuitlemä [oltal
 640. jagatä näng in jemeltin nai litng säch saitnä pitilässen
 nängen koti koti sagait vuellemen
 velte molti koke osn mui untlil täissen lol
 ing nängen koti kaltsche verlemen
 muensung uitle ko jengen sung uitle ko
 645. ser onti sungelnä suosman
 schischki lill älngen schidi ätt mänl
 vuereslill älngen schidi ätt männl
 schitlnä kätt pelä sos vuäzi sopelnä jogä soussengen
 ma putjeng menmang putng säim täil pelä utn suoslem
 650. null jäch menmäng nuling säim täilnä jogotlem

- „A drága apátokat! kutya két fejedelemhős, ha megöltök, hát
 [öljetek meg!]
 635. Kigyó-féle erdei állat [az öt] megölni akaró embertől
 ilyen nagy kínzással mikor öletik meg?“
 Gyökeres (é. gyökérfonatos) íjuk végeit fölemelintettem.
 „Hékás, az *Ojmät-nép-embere-hajfonatos fejedelemhős* vönk
 Mi nem [is] tudjuk. [itt van ám!
 640. Nos, hát te most a szégyenlős-nő ruhaujjas subája mögé estél
 téged hogyan ölnénk meg? [(v. jutottál),
 Ha megölni való (v. megölhető) férfi volnál, [talán] valami
 Most hát veled mit csináljunk? [nagy lelket bírtál volna?
 Földzugát (tkp. földed zugát) nem ismerő ember, víz-zugát
 [(tkp. vized-zugát) nem ismerő ember
 645. a sötét vadon zugában járván
 veréb-lelked vége így hadd menjen,
 vércse-lelked vége így hadd menjen!“
 Erre aztán két-felé [való] szülő városkájukba (tkp. szülő-
 [város darabjukba) visszalépdelenek.
 Én a jégburokja megindult (tkp. ment) jégvizes patak forrása
 [felé lépdelenek.
 650. Árvize megindult áradásos patak forrásához érek,

- „*iyul-sāwəy āmp-örtəyən uellələn-ai, āl uelālən!*
 635. *oxti-molti uənt-uāi ueldi xoǝlnā*
si-loyāt molti šōknā xūn uellilā?“
lērəy iǝyāl ālɔylāl nox-ālēmāslām.
„tayā, oǝmāt-ǝāx-xò-sēuəy-ört uēyēmən než šədā
min ānd ǝǝlēmən. [uəldāl!
 640. *ǝāyātā! nāy in ǝēməldi-nāi lidəy sax sāǝtndā pidilǝsən?*
nāyən xodǝ-sayāt (v. sayāit) uellēmən?
ueldi-molti xò-ki uōsən, muǝ uən lil tǝisən-lōln (v. lōlən)?
ɪy (v. in) nāyən xodǝ xaltšā uertēmən?
mouən-sur uǝǝtli xò, ǝyǝgən-sur uǝǝtli xò
 645. *ser-uəndi suyəlndā šōšmān*
siski-lil ālyən sidi āt mānl,
uāras-lil ālyən sidi āt mānl!“
šitəlnā kāt pelā šōžǝ uāš šōbəlndā (ǝ : šōbənnā) ǝyǝ-šōšsəyən.
mā pòtǝyək mānməy (v. mānmāy) pōwəy sāǝm tǝǝl pelā
 650. *nul-ǝək mānməy nuləy sāǝm tǝǝlnā ǝyǝtləm, [uɪtǝ šōšlām.*

„Bei eurem teuren Vater! Zwei Hundsfürstenhelden, wenn ihr
 [mich tötet, so tötet mich!

635. Ein Waldtier von Schlangenart, von einem Menschen, der es
 [zu töten beabsichtigt,
 wann wird es von ihm durch so großes Peinigen getötet?“
 Die Enden ihrer Bogen von Wurzeln hob ich auf.
 „Kerl, unser Schwiegersohn, der Zopfige Fürstenheld, Mann
 [aus dem oǝmat-Volk ist also da!
 Wir wissen es nicht (einmal).
 640. Wohlan! Du bist jetzt hinter den mit Kleiderärmeln versehenen
 [Pelz eines schamhaften Weibes geraten,
 wie würden wir dich töten?
 Wenn du ein zu tötender Mensch wärest, hättest vielleicht eine
 [große Seele gehabt?
 Was sollen wir jetzt mit dir machen?
 Mann des Erdenwinkels unkundig, Mann des Wasserwinkels
 [unkundig,
 645. im Winkel der dunklen Wildnis gegangen,
 möge nun das Ende deiner Sperling-Seele gerettet werden,
 möge nun das Ende deiner Habicht-Seele gerettet werden.“
 Darauf schreiten sie dann in ihr Geburtsstädtchen in zwei
 [Richtungen zurück.
 Ich schreite gegen die Quelle des eiswasserigen Baches, dessen
 [Eisrinde zu schmelzen begann.
 650. Ich gerate an eine Quelle des anschwellenden Baches, dessen
 [Flut loszog.

- sanze tächnem mell juosä schidi pittläm
 älä tächnem mell juosä schidi etläm
 i alngel pelä vantlem
 lyäm jogi päzsär joch sei pinai pälätl
 655. lärlant telpi untkinty alem mall tädä jill
 i alngel pelä vantlem
 altmeng seipi schäperngen ai nai pelätl
 usch lant telpi uno kenty alemmal tädä jill
 mann nuung juch sailnä känye mäläm
 660. lepsing juch sailne lalyemtlem
 i paje jogotlängen
 ungel virä käilägen
 lol urä pittlägen
 i nengel jastel
 665. ui mät jäch ho kumping nari näng molti kuojen
 ma kujem [kun uos
 näng lärlant telpi uno kenty mujät tuosen

térd-koptató (v. törő) mély ösvényre jutok,

lábszár-koptató (v. törő) mély ösvényre jutok.

Az egyik vége felé nézek:

a *Zelnicefás-vörösberkenyefás-hajfonatos-fejedelemnő* egész [nagyságában

655. halas (tkp. tavi) étellel teli nagy háti puttont emelvén erre [felé] jön.

A másik vége felé nézek:

a *Toldott-hajfonatú-sóbar-kis-fejedelemnő* egész nagyságában
 lazac-étellel teli nagy háti puttont emelvén erre [felé] jön.

En az ágas fa mögén elrejtőzöm,

660. a gallyas fa mögéhez hirtelen [oda] állok.

Összetalálkoznak (tkp. együvé érnek),

civakodásba keverednek (tkp. szájas haragba esnek),

pörölni kezdenek (tkp. szájréses haragba kezdenek).

Az egyik nő [így] szól:

665. „Az *Oim át-nép-embere-habos-szablya* magadformájú embe-
 [hisz] az én emberem [az]. [red mikor volt?

Te halas (tkp. tavi) étellel teli nagy háti puttont minek
 [hoztál?]

- šānzi tāxnəm māl iošā šidi pilləm,
 āl tāxnəm māl iošā šidi ētləm.
 i ālyəl pēlā uāntlēm:
 tom iuyi, pāžər iuyi (v. iux) seubi nāi palātł,
 655. lār-lānt tēlbi uōn xint ālammāl, tādā ił.
 i ālyəl pēlā uāntlēm:
 ālt nəy seubi šobəryən āi nāi palātł
 us-lānt tēlbi uōn xint ālammāl tādā ił.
 mā nouəy iux sājalnā xanēmələm,
 660. ləpsəy iux sājalnā lāləm'ləm.
 i pāi ioyətləyən,
 uyal-uirā xāiləyən,
 lol-uirā pitləyən.
 i-nəyəl iāstəl:
 665. „oimāt-iux-xò-xumbəy-nāri nāy-molti xuiən xun uōs?
 mā xuiēm.
 nāy lār-lānt tēlbi uōn xint muja tōsən (tūsən)?“

- auf einen tiefen Pfad gelange ich, wo man sich das Knie
 [abstößt,
 auf einen tiefen Pfad gelange ich, wo man sich das Bein bricht.
 Gegen das eine Ende schaue ich:
 das Traubenkirschbaum-roter Ebereschen-zopfige Fürstenweib
 [in ganzer Größe
 655. kommt daher eine große Rückenbutte getragen voll von
 [Fisch-(eig. See-)Speisen.
 Gegen das andere Ende schaue ich:
 das Kleine soper Fürstenweib mit angestückeltem Zopf in
 [ganzer Größe
 kommt daher eine große Rückenbutte getragen voll von
 [Lachsspeisen.
 Ich verstecke mich hinter den ästigen Baum,
 660. ich stelle mich plötzlich hinter den zweigreichen Baum.
 Sie treffen zusammen,
 geraten in lärmenden (eig. des Mundes) Zorn,
 beginnen zu streiten (eig. beginnen einen Zorn aus der
 [Mundspalte).
 Das eine Weib spricht (so):
 665. „Wann hattest du einen Mann, den Schaumigen Säbel, Mann aus
 [dem oimat-Volk, der deinesgleichen gewesen wäre?
 Der ist doch mein Mann.
 Wozu hast du eine große Rückenbutte voll von Fisch-(eig.
 [See-)speisen gebracht?“

- i nengel jastel
 uj mät jach ho kumpeng narimen
670. näng molti kating soät nyäl tinen kun pontsä
 kojenti ma kojem näng mujä jissen
 ar seui koleng och sochläng schäk lengen
 mätä pelek nengell ill pa ettl
 säming pelek vuert unti porntl
675. mätä pelek nail ill paettel
 mochling pelek vuert unti sukatl
 lintaim kurosäp räzeng ochsäm männsilängen
 lintäim kvonnzi langi soping tellän männsi längen
 nyar lamettel schidi pittlängen
680. ar seui koleng och sochlen mennsi längen
 ma lärlant telpi kätt kinty alemälem
 ser unti sungelnä utn suoslem
 māronti sungelna utn mänlem
 jiil nai euengen jiin urr alenglan nin kennzsan
685. assen urr alenglan nind kennzsal

A másik nő mondja:

„Az én *Oj mät nép-embere-habos szablyám*

670. magadforma nőért (?) [járó] készpénzes száz nyilas meny-
 [asszonyi díjadat mikor fizette le?
 az embered az én emberem, te minek jöttél?“
 Sok fűrtben dús fejbőrükbe kapaszkodnak,
 amelyik nő [a másikat] földhöz vágja,
 a szíves-felén [levő] öt bordáját tapossa,
675. amelyik nő [a másikat] földhöz vágja,
 a májas felén [levő] öt bordáját tördeli (tkp. töri).
 Az ő birtokukban levő hosszú rojtú rojtos kendőt tépik,
 az ő birtokukban levő karmos evetbőr-darabokból [varrt]
 Ruhátlanná lesznek így. [ruhájukat szaggatják].
680. Sok fűrtben dús fejbőrüket tépdesik (tkp. tépik).
 Én a halas étellel teli két puttont [el]emelem,
 a rengeteg erdő zugában beljebb lépderek,
 a sötét vadon zugába beljebb megyek.
 „Az apátokat! leányok (dual.), apai bosszútok végét [csak]
 [keressétek [tovább],
685. anyai bosszútok végét ti [csak] keressétek!“

i-nəɣəl ɟəstəl:

„oɟmät-i àχ-χò-χumbeɣ nàrəm nà

670. nàɣ-molti katəɣ sət nāl tinən χun pon'sà ?
 χoɟèn (v. χuièn) ti mà χoɟèm, nàɣ muɟà ɟisən ?“
 àr sèuɟi χòləɣ ox-soχlənnà šakləɣən,
 mādɟi-pələk nəɣəl il-pāuəttəl (ɔ: pāuətləɣən),
 sāməɣ-pələk uət uyɟi pōrəntl (ɔ: pōrəntlələn),
 675. mādɟi-pələk nāɟəl il-pāuəttəl (ɔ: pāuətləɣən),
 mōɟləɣ-pələk uət uyɟi šugətl (ɔ: šugətlələn).
 lin tājəm χoɟə rozəɣ rozəɣ oxšām mǎnziləɣən,
 lin tājəm kunšəɣ lāɣəi šōbəɣ tellən mǎnziləɣən.
 nār-loməlɟi šidɟi pitləɣən.
 680. àr sèuɟi χòləɣ ox-soχlən mǎnziləɣən.
 mà lār-lānt-tələɟi kət χiɟt àləmələm,
 ser-uòndi suɟəlnà uɟt n šòšləm,
 mor-uòndi suɟəlnà uɟt n mǎnləm.
 „ɟuəɟ-nāɟ ēuəɣən! ɟuəɣən-nur āləɟlān nin kǎnzālən,
 685. āsən-nur āləɟlān nin kǎnzālən!“

Das andere Weib sagt:

„Mein Schaumiger Säbel, Mann aus dem oɟmat-Volk,

670. wann hat er für ein Weib deinesgleichen mit barem Geld den
 [hundert Pfeile-Brautpreis bezahlt?

Dein Mann ist mein Mann, wozu bist du gekommen?“

Sie fahren einander in die Haare (eig. die Kopfhaut) reich an
 [vielen Locken,

welches Weib (das andere) zu Boden wirft,

tritt diesem an der Herzseite fünf Rippen,

675. welches Weib (das andere) zu Boden wirft,

bricht diesem an der Leberseite fünf Rippen.

Sie zerreißen ihr fransiges Tuch mit langen Fransen,

sie zerreißen ihre Kleider aus des kralligen Eichhörnchens
 [Fellstücken,

so werden sie kleiderlos.

680. Sie ziehen einander die Kopfhaut reich an vielen Locken.

Ich nehme die beiden Butten voll Fischspeisen weg,

im Winkel des dunkien Waldes schreite ich waldeinwärts,

im Winkel der dunklen Wildnis gehe ich waldeinwärts.

„Bei euerem Vater! Mädchen, suchet nur das Ende eurer väter-
 [lichen Rache weiter,

685. suchet nur das Ende eurer mütterlichen Rache weiter!“

- ku kepä ku suoslem vankepä van suoslem
mu emsung uitle ko jenge mäsl uitle ko
lant leuman lanting nomes koti pittl schidi sosslem
koll leuman koling onter koti pittl schidi mänlām
690. säng vosläng kü lung schidi suoslem
pam vuäsleng kulung schidi suoslem
num tärom untango aschem
ischki turpi turing vuät schidi pännl
saik nyäll pi nyäling vuät schidi pännl
695. pa kattlem kuotlel
ai sempi tebet läsch te mässl
pa kattlem pättlel
unsempi kumet läsch kumpässl
täll pätom korong jeng korrteschl
700. täll pälom äleng jeng äll tesschl
kärläch eli karessus schidi verl
voiloch eli karessus schidi pussl

Messzinek messzire lépdelek (tkp. lépek), közelnek közelre
[lépdelek.

[Mint] földem zugát nem ismerő ember, vizem dolgát (?) nem
[ismerő ember,

ételevő táplálékos elmémnek ahogy tetszik, úgy lépek,
halevő halas gyomromnak ahogy tetszik, úgy megyek.

690. Izzadságos vánkösü (?) hosszú nyáron át így len lépdelek,
a hőséges vánkösü (?) hosszú nyáron át így len lépdelek.
Felső-égben-lakó-férfi atyám
hideg torkú torkos szelet támaszt ím,
fagyos orrú orros szelet támaszt íme.

695. Egyik napom virrad,
kis szemű szemerkés hó szemerkél;
másik napom alkonyodik (tkp. sötétedik),
nagy szemű pelyhes hó hulldogál.
Télen fagyó (tkp. fagyott) födeles jég kérgesedik (?),

700. télen fagyó ragyogó (?) jég emelődik (?).
A rénbika lába nyomos vékony havú őszt ím megalkotja
[(t. i. Num-Torem),
a rén (tkp. állat) lába nyomos vékony havú őszt ím meg-
[nyitja:

- xou-kèBā xou šòšlām, ʔān-kèBā ʔān šòšlām.
 mouēm-suy ʔoʔiatli xò, ʔəŋgèm-ošəl ʔoʔiatli xò
 lānt-ləuməy lāndəy noməs xodɪ pitl, šidɪ šòšlām,
 xul-ləuməy xuləy ʔòndər xodɪ pitl, šidɪ mánlām.
690. šāyḱ ʔosləy (?) xou luy šidɪ šòšlām,
 pām ʔosləy (?) xou luy šidɪ šòšlām.
 num-tōrām-ʔòndəy-xò āžəm
 iski turbi turəy ʔāt šidɪ ponl,
 sāḱḱ nólbi nóləy ʔāt šidɪ ponl.
695. pā xatlēm (v. xatl̥lēm) xòtləl,
 ā sēm̥bi tēmət lās tēməsl;
 pā xatlēm (v. xatl̥lēm) pāt̥ləl,
 ʔòn sēm̥bi xūmət lās xumbəsl.
 tál pādām xorəy ʔəyḱ xordəsl (?),
700. tál pādām āləy (?) ʔəyḱ ālvəsl (?).
 xār-layəli xarəs sus šidɪ ʔərl,
 ʔāḱ-layəli xarəs sus šidɪ pušl;

- Einen weiten Weg schreite ich weit, einen nahen Weg schreite
 [ich nahe.
- Als ein Mensch unkundig seines Erdenwinkels, ein Mensch
 [unkundig der Sache seines Wassers,
- wie es meinem Speisen verzehrenden, an Nahrung reichen
 [Sinne gefällt, so schreite ich,
- wie es meinem Fische verzehrenden Magen voll von Fischen
 [gefällt, so gehe ich.
690. So schreite ich den langen Sommer mit schweißvollem Polster
 [hindurch,
- so schreite ich den langen Sommer mit heißem Polster hindurch.
 Mein Vater, der im Oberen Himmel wohnende Mann
 läßt nun einen frostigen Wind aus kalter Kehle entstehen,
 läßt nun einen scharfen Wind zum Nasenfrieren entstehen
 [(eig. einen kühlnasigen benasten Wind entstehen).
695. (Wie) der Morgen eines Tages graut,
 fällt Staubschnee in kleinen Flocken,
 (wie) es am anderen Tag Abend wird (eig. dunkelt),
 fällt flockiger Schnee in großen Flocken.
 Im Winter bekommt das frierende rindige Eis eine Rinde,
700. im Winter entsteht das frierende schimmernde Eis.
 Er (d. h. Num-Torem) erschafft den Herbst, wo man im
 [dünnen Schnee die Fußspuren des Rennhirsches sieht,
 er bringt nun den Herbst mit dünnem Schnee, worin man die
 [Fußspuren des Renttiers wahrnimmt.

- sägät länyscheng kû tall schidi verl
 sägät jengang kutal schidi pussel
 705. nyil ku vani kutall schidi suoslem
 nyil ku vani kû tall kutt pela schidi jogotlem
 lãrlant telpi kãtt kint kollãngn
 koll mochpi lant suka schidi kãilem
 nyãl ochpi kul vuo zã schidi pittlãm
 710. tãm nomes pitti pã sãrnyisem konymeng nai ochtinã
 noch lãili sas vili pittem sassel [kolentlem]
 noch lãilã jel sosti kur vuili pittem saslen
 ku kepã ku soslem vankepã van suoslem
 kurn suosti taganã kurne suoslem
 715. ãll vangti taganã ãll vanhlem
 i moltinna noch lãilã sas vili schidi pittlem
 noch lãilã ol viili schidi pittlem
 ar kospi katt jem sem
 kogolt pãlim aj nyel kultan kogollaigen
-

- zuz-havas hosszú telet alkot ím,
 zuz-jeges hosszú telet nyit ím.
 705. hosszú télen át így lépdetek,
 hosszú tél közepére jutok ím.
 A halas táplálékkal teli két puttony elfogy,
 három fejű ételinségbe jutok ím,
 négy fejű halas kínba esem.
 710. Ezen az észnek tetsző aranyos szemét hűnyő [mai] napon
 [megfigyelem:
 fölállásra való térd-erőtlenne kezdek lenni, érzik;
 fölállásra, tovább lépésre való láb-erőtlenne kezdek lenni,
 Messzinek messzire lépdetek, közelnek közelre lépek, [érezik.
 lábnak járni [való] helyen lábon megyek,
 715. ahol kúszni lehet, csak kúszok.
 Egy valamely helyen fölállásra való térd-erőtlenne leszek ím,
 fölállásra való lábszár-erőtlenne leszek ím.
 Sokat látó két jó szememet
 futó felhő [módjára] kis köd vastagon futja be,

- šāyāt lānžəy xoɣ təl sidi ɣərl,
 šāyāt ɣəyɣəy xoɣ təl sidi puʃl.
705. nıl(?) xoɣ ɣəni xoɣ təl sidi šōʃləm,
 nıl(?) xoɣ ɣəni xoɣ təl kutpələ sidi ɣoyətləm.
 lār-lənt-təlbi kət ɣint xolləyən,
 xoləm oxpi lənt-šəgə sidi ɣāɣləm,
 nāl oxpi xul-ɣoʒə sidi pitləm.
710. tām noməs pittɪ pā sārni sēm xoɣməy nāɪ oxtinā xoləntləm :
 nox-lāɣli šāš-ɣeɣli pittəm səsəl,
 nox-lāɣli ɣəl-šəsti kur-ɣeɣli pittəm səsələn (v. səsəl).
 xoɣ-kəbā xoɣ šōʃləm, ɣən-kəbā ɣən šōʃləm,
 kurnā šəsti tayənā kurnā šōʃləm,
715. əl-ɣəyɣti tayənā əl-ɣəyɣləm.
 i molti [tayənā] nox-lāɣli šāš-ɣeɣli sidi pitləm,
 nox-lāɣli əl-ɣeɣli sidi pitləm.
 ər ɣəʃpi kət ɣəm sēm
 xoyəldi (v. xoyəltʰ) pələy əɪ nəl kulɔən xoyəlləyən,

er erschafft nun einen langen Winter mit Rauhfrost,

er schickt nun einen langen Winter mit Glatteis.

705. den langen Winter hindurch schreite ich so,
 zur Mitte des langen Winters gelange ich nun.
 Die beiden Butten voll von Fisch-Speisen gehen mir aus,
 ich bekomme nun einen Speisenhunger (wie einer) mit drei
 [Köpfen,
 ich gerate in eine peinliche Lage wegen der Fische (wie einer)
 [mit vier Köpfen.
710. An diesem sein goldenes Auge schließenden Tag, der dem
 [Verstand gefällt, beobachte ich:
 mein Knie beginnt zum Aufstehen kraftlos zu werden, es wird
 [fühlbar;
 mein Fuß beginnt zum Aufstehen, zum Vorwärtsschreiten
 [kraftlos zu werden, es wird bemerkbar.
 Einen weiten Weg schreite ich weit, einen nahen Weg schreite
 [ich nahe,
 an der Stelle, wo man auf den Füßen gehen kann, gehe ich
 [auf den Füßen,
715. wo man klettern kann, dort klettere ich nur.
 An einem gewissen Ort wird nun mein Knie zum Aufstehen
 [kraftlos,
 zum Aufstehen wird mein Bein nun kraftlos.
 Meine viel sehenden beiden guten Augen
 beläuft ein kleiner Nebel dicht wie heranziehende Wolke,

720. männte päling kull nyäl kultan kogollaigen
 lering juch vuässelnä lering amp kolom sich sigeschlem
 laking amp nyell sech ségenschällm
 ojmät jäch ho kumpeng nari
 nûm juch nû alnä tågärtlem
725. lepsing juch lepselnä tågärtlem
 ont kujji nomsem nomessl
 urr koji untrem voänkäntl
 tongelt ont voilventi ar konä
 jäs käleng ho jäs kälyem tältä ät uitlä
730. kur käleng ho kur kälyem tältä ät uitlä
 ui mät jäch ho seung ort schischki lil älngel tädä schi
 un läuem un voinä ät alemälä tädä [männmä]
 ai läuem ai väjnä ät altlä
 schi kemi untlnä num tärom untango aschem
735. melk turpi turing vuät schidi pännl
 märti mu ko sunge leult
 teun turpi turing vuät schidi pännl

720. menő felhő [módjára] sűrű köd vastagon futja be.
 A gyökeres fa tövénél gyeplős eb három göngyölegével össze-
 [zsugorodom,
 a hámos (tkp. karikás = hámba fogott) eb négy göngyölegé-
Ojmät-nép-embere habos szablyámat [vel összezsugorodom.
 ágas fa ágára akasztom,
725. gallyas fa gallyára akasztom.
 Erdei ember elmém elmélkedik,
 erdőháti ember szivem (tkp. gyomrom) hányódik (?).
 Majd egykoron az erdei vad ölő sok ember
 kézjegyes férfi kézjegyemet erről ismerje meg,
730. lábjegyes férfi lábjegyemet erről hadd tudja meg:
 az *ojmät*-nép-embere fürtös fejedelembős veréb-lelke vége
 Nagy csontomat nagy állat hadd emelje itt, [ím itt szállt el.
 kis csontomat kis állat hadd vigye!
 Ezenközben Felső-égben-lakó-ferfi atyám
735. meleg torkú torkos szelet támaszt ím,
 a délvidéki-ember [lakta] szögelet felől
 csöndes torkú torkos szelet támaszt ím.

720. *māndi paləy kul nel kulbān xōyāllāyən.*
lēray iux mošəlnā lēray āmp xoləm siχ siyəslem,
lākəy āmp nəl (v. nāl) sēχ sēyənśəlem (?).
o i m ā t - i ā x - x o x u m b ə y n ā r i
noyay iux nouəlnā tayərtlēm
725. *lēpsəy iux lēpsəlnā tayərtlēm.*
uənt-xuḡi nomsēm noməsl,
ūr-xoḡi uəntreḡm uāyəntl.
toyyəlt uənt-uāḡi uēldi ār xōnā
iāš-xāləy xō iāš-xālēm taltā āt uəjətlā,
730. *kur-xāləy xō kur-xālēm taltā āt uəjətlā :*
o i m ā t - i ā x - x o s ē u ə y ər t s i s k i - l i l ā l y ə l t ā v ā s i m ā n m ā l .
uəḡn loyēm uəḡn uāḡnā āt āləmlā tāvā,
āḡ loyēm āḡ uāḡnā āt ātlā !
śi-kēmi uəḡnlā num-tōrēm uəḡndəy-xō āzēm
735. *mēlək turbi turey uāt sidi ponl,*
mārdi (v. mārta-)moy-xō surəl ēuəlt
tēuən turbi turəy uāt sidi ponl.

720. wie hinziehende Wolke beläuft sie ein dichter Nebel dicht.
 An einem wurzeligen Baum ziehe ich mich in drei Knäuel (wie)
 [ein am Zügel geführter Hund zusammen,
 wie ein ins Geschirr eingespannter Hund balle ich mich in vier
 [Knäuel zusammen.
 Meinen schaumigen Säbel des Menschen aus dem *ojmat*-Volk
 hänge ich an den Ast eines ästigen Baumes auf,
725. an den Zweig eines zweigreichen Baumes hänge ich ihn auf.
 Mein Waldmenschenverstand denkt nach,
 mein Herz (eig. Magen) eines Menschen vom Waldrücken
 [überlegt es.
 Einst sollen die vielen Menschen, die das Wild im Wald töten,
 mein Handzeichen des ein Handzeichen anbringenden Mannes
 [daran erkennen,
730. mein Fußzeichen des ein Fußzeichen hinterlassenden Mannes
 [daran erkennen:
 das Ende der Sperling-Seele des Mannes aus dem *ojmat* Volk,
 [des lockigen Fürstenhelden ist nun hier erfolgt.
 Meine großen Knochen nehme ein großes Tier da auf,
 meine kleinen Knochen trage ein kleines Tier fort!
 Inzwischen läßt mein Vater, der im Oberen Himmel wohnende
 [Mann
735. einen brausenden Wind aus warmer Kehle entstehen,
 vom Winkel her, wo die südlichen Menschen wohnen,
 läßt er nun einen Wind aus leiser Kehle entstehen.

- pa kattleu kottlel
aj sempi kumet järt temessl
740. ai sempi temet järt te mässl
lolti läsch älgellä jogottlem
lolti jeng alngellä jogotlem
noling äupi ar jogan
läschkä mas jängelpelä
745. posskal ermältem nyormigi aneng turr ämesselt
puding äupi ar säim äueu
läsch kamas jängel pelä
poskel ermältem untiki aneng turr laltlett
schi kemi untlne schesch ker morkeng noring pell
[kolentlem]
750. märti mu siräl tochling sirpi ar vuäj männtel säschen
luntiki ar puket arl männtäl saschl
vassiki ar puket arl manntal sasschen
schi kemnä scheschkär morkeng noring pell kolentlem
luntiki ar puket männti kuttnä

- Egyik napunk virrad,
kis szemű pelyhes (?) eső szemerkél,
740. kis szemű szemerkés eső szemerkél.
Olvadó hó végére jutok,
olvadó jég végére jutok.
Az áradásos torkolatú sok folyó
a tágas Ob vize felé
745. kölyke szorított réti öreg (é. medve) morgó torkával törek-
[szik (tkp. ülepedik),
a jégvizes torkolatú sok patak torkolata (tkp. torkolatunk),
a tágas Ob vize felé
kölyke szorított erdei öreg morgó torkával liheg.
Ezenközben a császármadár (?) porcogós [füle nyílásához
[hasonló] füllel hallgatózom:
750. a délvidéki fajta szárnyasszerű sok állat menése hallszik,
vadludas sok falka sokja megy, hallszik,
vadrécés sok falka sokja megy, hallszik.
Ezenközben a császármadár [füle nyílásához hasonló] füllel
a vadludas sok falka menése közben [hallgatózom:

- pà xatlèu xòtləl,
 aḡ sèmbi xūmət iért tēməsl,
 740. aḡ sèmbi tēmət iért tēməsl.
 loldi lās ālyəlä ioyətləm,
 loldi iəyk ālyəlä ioyətləm.
 nuləy əuḇi ār ioyən
 lāškām əs iəyēl pēlə
745. pōšxəl iərməldəm nōrām-igī ānəy (?) tur əmsətl,
 pōdəy əuḇi ār sājəm əuēu
 lāškām əs iəyēl pēlə
 pōšxəl iərməldəm uōnt-igī ānəy tur lətlət.
 ši-kəmi uōntlnā šəškār (v. šəškār)-morxəy (?) norəy pāl
 [xōləntləm :]
750. mārḍi-mou sirəl toyləy sirbi ār uāi mändəl sàsl,
 lōndi-kī ār puəət ārəl mändəl sàsl,
 uāzi-kī ār puəət ārəl mändəl sàsl (v. sàslən).
 ši-kəmnā šəškār (v. šəškār)-morxəy (?) norəy pāl xōləntləm :
 lōndi-kī ār puəət mändi kutnā

- (Wie) es eines Tages tagt,
 rieselt ein Regen in kleinen Tropfen und Flocken,
740. in kleinen Tropfen rieselt ein rieselnder Regen.
 Das Ende des Schneesmelzens erlebe ich,
 das Ende des Auftauens vom Eis erlebe ich.
 Die vielen Flüsse mit überflutenden Mündungen tummeln sich
 [(eig. versetzen sich)]
 gegen das Wasser des breiten Ob
745. mit brummender Kehle eines Wiesenalten (d. h. Bären), dessen
 [Junge bedrängt werden;
 die Mündungen vieler Bäche, deren Wasser über Eistrinden
 [niederstürzt,
 lechzen (d. h. eilen) gegen das Wasser des breiten Ob
 mit brummender Kehle eines Weisenalten, dessen Junges
 [bedrängt wird,
 Inzwischen horche ich mit meinem Ohr, das dem knorpeligen
 [Ohrgang eines Haselhuhnes gleicht:
750. der Zug vieler beflügelter Tiere von südlicher Art wird hörbar,
 eine Menge von vielen Strichen der Wildgänse ziehen, es wird
 [bemerkbar,
 eine Menge von vielen Strichen der Wildenten ziehen, es wird
 Inzwischen horche ich mit Haselhubnöhren: [hörbar.
 Während des Zuges von vielen Strichen der Wildgänse,

755. untinä étyli lälä unt tulpäch seung jau kilem
 jäm urti turl sii nyoch mimal saschlen
 mäsing kallte ko kolä paläm rächpilaim
 schi kutnä vasi ki arpuket männti kutnä
 jäm orti turl si pa kollen
760. unt kojji nomsem nomesl
 mozing uoste ko longeko longepälem rächpilaim
 sar kunnzi alngätnä nonk vuärtässläm
 pa kolentlem
 luntiki ar puket männti kutne
765. urne etyli lälä urr tulpäg vézsing jau kélän
 jäm orti turl suj jammes kollä koti saschel
 lä moimät jach ho kumpeng nari akem ochvuäll
 [kässtem tågänä
 näui läsche muräpteln aschem ochvuäll kässtem
 [tågänä

755. *Erdőben-termett-erdei-légyölőgalóca-hajfonatos* *í á γ* öcsém
 jeles fejedelemhős torkának hangja megszólal, hallszik.
 Talán halódó ember halott fülemtől csalam meg.
 E közben a vadrécés sok falka menése közben
 jeles fejedelemhősi kiáltása zaját ismét hallom.
760. Erdei ember elmém elmélkedik:
 talán pusztuló ember, bálvány-ember bálványos fülemtől
 [csalam meg.
 A könyökökre támaszkodva föltápáskodom,
 megint hallgatózom:
 a vadludas sok falka menése közben
765. *Erdőben-termett-erdei-légyölőgalócához* [hasonló] *arcú í á γ*
 [öcsém
 jeles fejedelemhősi torkának hangja jól hallik, miképpen
 [hallszik:
 „Az én *O í m á t-nép-embere-habos-szablya* bácsikám fejbőrét
 [kereső helyemen,
 az én *Fehér-hó-deres(?)*-páncél atyám fejbőrét kereső
 [helyemen

755. *uòntnà-ètliłlälä-uònt-tulpãɣ-sēuəɣ iáy(?) xilēm*
iam uòrdi turəl sɣi nõxməmäl säsłən.
māzəɣ xalıɖi xò xalä palēm rãxpilāɣəm.
ši-kutnā uazi-ki ār pusət mändi kutnā
iam ɔrdi turəl-sɣi pã xòllēm.
760. *uònt-xoɣi nomsəm nomasl:*
māzəɣ uosti xò løyɣi-xò løyɣi palēm rãxpilāɣəm.
sār-kunži-älyətnā noɣɣ (ɔ: noɣ)-uãrdəsləm,
pã xöləntlēm:
lòndi-ki ār pusət mändi kutnā
765. *urnä (v. ɔrnä)-ètliłlälä-ür (v. ɔr)-tulpãɣ vēzəɣ*
[iáy xilēm]
iam ɔrdi turəl (sɣi) suɣ iaməs xòllä, xoɖi säsł:
„tām oɣmät-iäɣ-xò-xumbəɣ-näri äzəm oɣ-uol kãštəm
[tayänä,
nouɣi-läs-murəp-təl äzəm oɣ-uol kãštəm tayänä

755. erschallt meines Neffen: Im Wald gewachsener Waldfliegenpilz-
 [zopfiger jag,
 des trefflichen Fürstenhelden Stimme aus seiner Kehle, sie
 [wird hörbar.
 Ich werde vielleicht von meinem toten Ohr eines hinscheiden-
 [den Menschen irregeführt.
 Inzwischen, während des Zuges von vielen Strichen der
 [Wildenten,
 höre ich wiederum den Lärm der Kehle des trefflichen
 [Fürstenhelden.
760. Mein Waldmenschenverstand denkt nach:
 vielleicht werde ich von meinem Götzenohre des zugrunde
 [gehenden Mannes, eines Götzen irregeleitet?
 Auf meinen Ellenbogen gestützt richte ich mich auf,
 horche wiederum:
 Während des Zuges von vielen Strichen der Wildgänse,
765. ist meines Neffen, des jag mit einem Gesicht dem im Wald
 [gewachsenen Waldfliegenpilz gleich,
 des trefflichen Fürstenhelden Stimme aus seiner Kehle gut zu
 [hören, wie ist sie hörbar:
 „An der Stelle, wo ich die Kopfhaut meines Onkels: Schaumiger
 [Säbel, Mann aus dem oɣmat-Volk zu suchen habe,
 an der Stelle, wo ich die Kopfhaut meines Vaters: Mit weißem
 [Schnee bereifter Panzer zu suchen habe,

- schaperngen un vuäs torom mulom jeming mul
 770. molla katl nyar lämelti vuelem [sasspell ate kirrlem
 uring kânpi jam teutmel velmalä alt vuächläli
 angel täim sängil jäng jām oling ischi etltälem
 ässel täim mäsljeng jām olem ischi monchlem
 ma kuori urä jemnä sar kunzi älngätnä nong
 [vuortässlem
 775. ui mät jach ho kumpeng nari lenkem kattschelem
 schaperngen turl suj naingi labed sunga koll jestal
 [saschlen
 uontne etyliem ont turpäch seung jau kélem saschel
 nyaurämät kolntät
 ma koltep (?) ertnä ojmät jach ho kumpeng nari
 780. schaperngen turl säu jestal saschlen
 togol molti jächlälpä koti saschlett
 al ulti utakallom teri lāngeu mujä kārilen
 äl olti il uosem kisem lāngeu mujä kārilen

- a *š o b æ r* nagy városnak isten igézte szentséges földjét möge
 [felé ásom (é. földig lerontom)]
 770. A multkor a pāncél nélkül megöltet,
 [ha mint] véres hasú jó tetüje megöletik, hadd sajnálja!
 Anyja bírta hévizének jó végét majd előhozom,
 apja bírta izzadságának jó végét majd letörülöm.“
 Én [nagy] láb-erőlködéssel a könyökömre támaszkodva föl-
 [tápászkodom],
 775. *o j m ä t*-nép-embere-habos-szablyácskámat megcsapom:
š o b æ r-[ezüst] hangjának zaja a nős hét vidéket teljesen
 [bejárja (tkp. dörzsöli), hallszik.
Erdőben-termett-erdei-légyölögálóca[hoz hasonló színű] haj-
 [fonatos i á γ öcsém [miképpen] hallszik:
 „Gyerekek, figyeljetek!
 Amint én hallom, az *O j m ä t*-nép-embere-habos szablya
 780. *š o b æ r* [ezüst] csengő hangjának nesze hallszik.“
 A többi emberek meg miképpen szólnak (tkp. hallszanak):
 „Csak úgy levő elhalt moszatos (?) bálványunkat minek
 [háborgatod,
 csak úgy levő aláhullott penészes bálványunkat minek hábor-
 [gatod?

- šobəryən uòn uāš tōrəm muləm iēməy moxəl šəsl pələ ät
 770. molxall nār loməlvī uēləm [xirlem!
 uīrəy xonbi iam teutməl uēlmələ, ält uāxləli!
 äygeł tājəm šāygeł-iyk iam āləy isi etltələm,
 äzəl tājəm māsəl-iyk iam āləy isi mōyxlēm.“
 mā kuri uīrāiēmnnā sār-kunzi-ālyətnā noyχ (o: noχ)-
 [uārdəsləm,

775. oymāt-iāχ-χò xumbəy nārīlèyğəm xattšələm,
 šobəryən turəl suī nāiy-ki lābət surā xol-iəstəl səsələn.

uòntnā-ètliyəm-uònt-tulpāyχ-sēuəy-iāy xilēm səsəl:
 „nāurēmət xoləntādi!

- mā xòldēm irtnā oymāt-iāχ-χò xumbəy nārī
 780. šobəryən turəl suī iəstəl səsəl.“
 toyl-moltī iāxlāl-pā xovī səsələt:
 „äl-òlvī uīdā xələm tēri(?) lōygeu muīä xārīlən,
 äl-òlvī il-uōsəm xižəm lōygeu muīä xārīlən?

richte ich das von Gott hergezauberte heilige Land der großen
 [soper Stadt zugrunde (eig. untergrabe es)!

770. damit sie, (die Stadt) den unlängst ohne Panzer Umgebrachten,
 wie eine treffliche Laus mit blutvollem Bauch getötet, bereue!
 Dem Mutterschweiß werde ich ein gutes Ende bereiten,
 den Vaterschwitz werde ich zu guter Letzt abwischen.“

Mit (großer) Fußanstrengung, gestützt auf meinem Ellenbogen
 [richte ich mich auf,

775. ich schlage auf den kleinen schaumigen Säbel des Menschen
 [aus dem oymat-Volk:
 der Klang seines soper (Silber) Tones verbreitet sich ganz
 [über die von Weibern bewohnten sieben Gegenden, es wird
 [hörbar,
 man hört meinen Neffen, den Im Wald gewachsener Wald-
 [fliegenpilz-zopfigen jag.

„Kerle, lauscht!

Wie ich es höre, es wird der Schaumige Säbel des Menschen
 [aus dem oymat-Volk,

780. der Klang wie soper (Silber) klingender Ton hörbar.“

Von den anderen Menschen hört man folgendes:

„Warum störst du unseren gestorbenen von Algen bewachsenen
 [Götzen,
 warum störst du unseren hingeschiedenen, verschimmelten
 [Götzen?

- in untä muun sung uitle ho
785. jängel sung uitle ho
koital verem lanting kätnä inti ûntä liling teln uoll
kimetti kui met jäch ho kummeng nari pa kattschelem
kemengen turil säu
orteng ki kot sunga koll jestal saschlen
790. pa nyogommal saschlen
ma monteln jastelem
uj mät jäch ho kumpeng nari
kemengen turl-sii schi jeztal saschlen
ritt sori et pijäng utn katlt
795. jogol kol sep langen schidi longlä
vassel kol seplangen schidi longlä
untnä etyi lälä untull päg seung jäu kelen uitemt lai
nojiki jamsech lipinä
lelem käp lipelä namen alemätäl
800. lu lelom säi tureng nyält jogol
libet pittmeng si vangen loll lipelä menem togo tötäl

Hát az erdőbe ment, földje zugát nem ismerő ember,

785. vize zugát nem ismerő ember
valakinek táplálékos házában mindeddig életben lenne?“
Az *oimát*-nép-embere-habos szablyát másodszorra ismét meg-
Kámi-[ezüst] csengő hangjának nesze [ütöm:
az uras hat vidékbe egészen belecseng, hallszik.
790. Megint megszólalt, hallszik:
„Én megint csak azt mondom,
[hogy] az *oimát*-nép-embere-habos-szablya
kami-[ezüst] hangjának csengése hallszik ím.“
Ladik-járó vízen a partra kikötnek.
795. A faközbe amint beférnek, úgy jönnek be,
a vesszőközbe amint beférnek, úgy jönnek be.
Erdőben-termett-erdei-légyölőgalóca[hoz hasonló] *hajfonatos*
[i á γ öcsém megtalál engem,
posztóból való jeles göngyölegben
a megszállt csónakba leemel (t. i. a parthoz),
800. a maga ülte, szarka hangú mélyen járó ladikjának
falevéllal behintett puha (?) rekeszébe odavisz engem.

- in uòndä [mānəm] moxəl-suy uōjəllē xò
 785. iəxəl-suy uōjəllē xò
 xoipəl uēram lāndəy xətnä in ti-uòndi liləy-təln uòll? "
 kimattē oimāt-iəx-xò-xumbəy nəri pā xəttəsəlem:
 kēməyən turəl suj
 òndəy-ki xòt suyā xol-iəstəl səsələn.
 790. pā nōyəmmäl səsəl:
 „mä mōnt-təln iästəlem,
 oimāt-iəx-xò xumbəy nəri
 kēməyən turəl suj si iəstəl səsəl.“
 rit-sori ətpi iəyk uiti kätllət.
 795. iuxəl-xòl səpləyən šivi loyglā,
 uārsəl-xòl səpləyən šivi loyglā.
 uòntnā-ətliiləlä uònt-tulpāy-x-sēuəy iəy xiləmnā
 noji-ki iām səx libinā [uōjdəm'lājəm,
 lələm xəp libələ nāmən ālēmədāl,
 800. loy lələm sāy turəy nāyālt iuxəl
 libət pitməy šiūəy(?) ləl libələ mānəm toyi-tòdāl.

- Wäre denn der in den Wald gezogene, seiner Erdenwinkel
 [unkundige Mensch,
 785. seiner Wasserwinkel unkundige Mensch,
 in jemandes nahrungsreichem Haus bisher am Leben?“
 Auf den schaumigen Säbel des Menschen vom oimat-Volk
 [schlage ich auch zum zweiten Mal.
 Der Klang seines kam (Silber) klingenden Tones
 klingt ganz in die von Herren bewohnten sechs Gegenden, er
 [wird hörbar.
 790. Er sprach wiederum, man hört es:
 „Ich sage nur wiederum,
 (daß) der schaumige Säbel des Menschen vom oimat-Volk,
 der Klang seines kam (Silber) Tones nun hörbar ist.“
 Auf dem vom Nachen befahrenen Wasser legen sie am Ufer an.
 795. Wie sie zwischen den Bäumen Platz haben, so kommen sie
 [waldeinwärts,
 wie sie im Ruten-Dickicht hineinkönnen, so kommen sie wald-
 [einwärts.
 Mein Neffe, Im Wald gewachsener Waldfliegenpilz-zopfger
 [jag findet mich auf,
 in einem trefflichen Knäuel aus Tuch
 hebt er mich in den besetzten Kahn,
 800. in seinem (eig. von ihm besetzten) tief gehenden Nachen mit
 [Elsterstimme
 trägt er mich in eine mit Laub bestreute weiche Abteilung hin.

- käp sori etpiäng pa lelleu
 onter päti mästi lant i pull läbäd laim
 lant leumen lanting unter lipemä joga ent pittmel
805. nyorom koloch schäuling sii kamen jital
 kimetti säm ilpi mosti lalt i pulnä pä labed laim
 kulleimang koling onter jogä end menmäll
 nyorom kol ond kolach schämling sii kamen mental
 kollmetti säm ilpi mästi lant i pull pä labed lai
810. kvonn päti teri lant vueltschi lelem
 unter päti teri lant vueltschi pittal
 jesaul i pullnä pä labed laim
 kätt pullnä pä labed laim
 unter päti teri lant koll pännlem
815. mogul illpi mästi lant kätt pullnä labed laim
 noch läili sas veinä jitäm saschlen
 noch läilä lailti al viili item saschlen
 errungpi kätt katl schidi koltlen

Ladik járó vízre szállunk ismét.

Gyomornak tetsző darabos étel egy falatjával táplálnak,
 ételevő (tkp. evett) táplálékos gyomromba nem jut bele.

805. réti holló csörgő hangjával kifelé jön (é. kihányja).
 Másodszorra szívnek tetsző darabos étel egy falatjával megint
 [megetetnek,
 halevő (tkp. evett) halas gyomorba nem megy bele,
 réti holló, erdei holló csörgő (?) hangjával kifelé megy.
 Harmadszorra szívnek tetsző darabos étel egy falatjával
 [megint megetetnek,
810. a hasfenékbe való rothadt (?) ételt rögtön megeszem,
 a gyomorfenékbe [való] rothadt (?) étel iziben lemegy (tkp.
 Kis idő múlva egy falattal megint etetnek, [esik).
 két falattal megint etetnek,
 a gyomorfenékbe való rothadt (?) ételt mind lenyelem (tkp.
 [elhelyezem).
815. [Amint] a májnak tetsző darabos étel két falatjával ismét meg-
 [etetnek,
 fölállásra való térd-erőre jövéssem érzik,
 fölállásra való lábszár-erőre jövéssem érzik.
 Ha sokat, két napot így en fogyasztok,

- xāp sori ētpi iərk pā lēlēu.
 uōndər-pādi māsti lānt ī pulnā lābətālājam,
 lānt-lēuməy lāndəy uōndər libēmā ioyi ant pitmāl,
 805. nōrām-xōlōx samləy (v. šaυləy) sū kāmən iūdāl.
 kimattī sām-ilbi māsti lāntl ī pulnā pā lābətālājam,
 xul-lēuməy xuləy uōndər ioyi and māmāl,
 nōrām-xōlōx, ōnt-xōlōx samləy (v. šaυləy) sū kāmən māmāl.
 xōlmattī sām-ilbi māsti lānt ī pulnā pā lābətālājam,
 810. xon-pādi tēri lānt uēlt, si lēlēm,
 uōndər-pādi tēri lānt uēlt, si pittāl.
 iezā uol, ī-pulnā pā lābətālājam,
 kāt pulnā pā lābətālājam,
 uōndər-pādi tēri lānt xol-ponlēm.
 815. moyāl-ilbi māsti lānt kāt pulnā pā lābətālājam,
 nox-lāilā (lāipī?) šās-ueinā iūdēm sūsł,
 nox-lāilā (lāipī?) āl-ueinā iūdēm sūsł.
 ārəypī kāt xatl sidi xoltlām,

-
- Wir steigen wiederum auf das mit Nachen befahrene Wasser.
 Mit einem Bissen einer dem Magen gefälligen bröckigen Speise
 [speisen sie mich,
 er gelangt nicht in meinen Speise verzehrenden, Nahrung zu
 [sich nehmenden Magen,
 805. mit klappernder Stimme eines Wiesenrabens kommt er heraus.
 Zum zweitenmal speisen sie mich wieder mit einem Bissen
 [einer dem Herzen gefälligen Speise,
 in meinen Fisch speisenden, Fisch zu sich nehmenden Magen
 [geht er nicht hinunter,
 mit klappernder Stimme eines Wiesenrabens, eines Waldrabens
 [kommt er heraus.
 Zum drittenmal werde ich wieder mit einem Bissen dem Herzen
 [wohlthuender Speise gespeist,
 810. die in die Tiefe des Bauches (gehörige), verweste Speise esse
 [ich sofort,
 die in die Tiefe des Magens (passende), verweste Speise geht
 [(eig. fällt) gleich hinunter.
 Nach einer kleinen Weile werde ich wieder mit einem Bissen
 mit zwei Bissen werde ich wieder genährt, [genährt,
 all die in die Tiefe des Magens gehörige, verweste Nahrung
 [schlucke (eig. unterbringe) ich.
 815. Da man mich wieder mit zwei Bissen der Leber wohlthuender
 [Speise nährt,
 bemerke ich, daß mir die Kraft zum Aufstehen in die Kniee
 [kommt,
 bemerke ich, daß mir die Kraft zum Aufstehen in die Beine
 Wenn es viel ist, verbringe ich so zwei Tage, [kommt.

- errung pi kolom kättl schidi koltlem
820. nyogn labed pêlkäll koltmem ju pinä
läumtilisch pêlkell mann meu ju pinä
jelpil läim kurem jett lälytem saschl
jelpil. suosem sochmem vuäly suostem saschlen
ku kepä ku mennmiu ju pinä
825. schaperngen käping jägi jogottleu
kemengen lobing jägi jogottleu
jang pengpi penging ungel koti pusslem
koss pengpi penging ungel koti längitlem
uontne ettyli lälä uont tullpäch seung jau keli je kolntä
830. schaperngen un väs en kante ho joga longti mui tägä
schäperngen un väs tam piä [täital]
korl ki ikor sainä uti katellu
älti vuäs älti ju pinä
älti kort älti ju pinä
835. kuring pi jām kaltep vuelschi vantleu

ha sokat, három napot így en fogyasztok.

820. Miután a húsos hét felét elfogyattam,
a csontos hónap felén át [így] mentünk,
előbb állott lábam-izére állásom érzik (t. i. érzi, hogy már a
előbb lépett lépésem helyén lépnem érzik. [lábára tud állni],
Messzinek messzire menésünk után
825. a *š o b æ r*-[ezüst] csónakos kis folyóhoz jutunk,
a *k á m i*-[ezüst] evezős kis folyóhoz érünk.
A tíz fogú fogas száját miképpen nyitom meg,
a húsz fogú fogas száját miképpen tátom föl:
„Erdőben-termő-erdei-légyölőgalócá[hoz hasonlő] hajfonatos
[i á γ öcsike halljad [csak]!
830. A *š o b æ r* nagy városodnak osztják ember bejutására (tkp.
[belépésére] való milyen helye van?
A *š o b æ r* nagy város innenső felén,
folyóvonalának egy folyóvonala mögé [majd] kikötünk,
az alvó várost elalvása után,
a nyugvó falut elnyugvása után
835. gyalogos jeles nyomon iziben megközelítjük.

ārəppī xōlām xatī sīdī xōtlēm.

820. *noγəγ lābət pēlgəl xōltmēm iūbīnā,
loγəγ tilās pēlgəl mānmēm iūbīnā
iēlbī lālēm kurēm-ūt lāldēm sāsī,
iēlbī šōžəm soxməm uol šōštēm sāsī.
xoγ-kēbā xoγ mānmēm iūbīnā*

825. *šobəγγən xābəγ iγγī ioyātllēγ,
kēməγγən lōbəγ iγγī ioyātllēγ.
iəγ pēγkpi pēγəγ uγəl xodī pušlēm,
xōs pēγkpi pēγəγ uγəl xodī lāγcūtlēm:
„uōntnā-ētlīlālā-uōnt-tulpāγx-sēuəγ iəγ xilīē*

[xōlōndā!]

830. *šobəγγən uōn uāšən xandī-xō ioyī-loγ'dī mui tayā tāipāl?
šobəγγən uōn uāš tāmbijā
xorəl-kī i xor sājnā uīdī kātllū,
ōldī (v. āldī) uāš ōldī iūbīnā,
ōldī (v. āldī) kōrt ōldī iūbīnā*

835. *kurəppī iām kāldəm uēlt,si uānltalēγ.*

wenn es viel ist, verbringe ich so drei Tage.

820. Nachdem ich die Hälfte der Fleischwoche verbracht habe,
(nachdem) wir so durch die Hälfte des Knochenmonats
[gefahren sind,
bemerke ich, daß ich mich auf meine Fußglieder stelle, auf
[denen ich vorher gestanden habe,
bemerke ich, daß ich auf die Tritte meiner Tritte trete, worauf
Nach weiter, weiter Fahrt [ich vorher getreten bin.

825. kommen wir zum kleinen Fluß vom *soper* (Silber) Kahn,
gelangen wir zum kleinen Fluß vom *kam* (Silber) Ruder.
Meinen zahnigen Mund mit zehn Zähnen öffne ich so,
meinen zahnigen Mund mit zwanzig Zähnen sperre ich so auf:
„Hör mal Neffe, Im Wald aufgewachsener Waldfliegenpilz-
[zopfiger jag!

830. Was für eine Stelle hat deine große *soper* Stadt, wo der ostja-
[kische Mensch eintreten (hineinkommen) könnte?

An dieser Seite der großen *soper* Stadt,
hinter einer Flußstrecke des Flußlaufes legen wir an,
der schlafenden Stadt nach dem Einschlafen,
dem ruhenden Dorf, nachdem es zur Ruhe gegangen ist,

835. nähern wir uns sofort auf trefflichem Fußsteig.

- rating kalmess jām oleng utn verliu
nyar lanti sāting sop nyarā läleu
puting lant jām sop putinge leleu
ajing ho ar pokeu tādā ätt kaschlett
840. schopringen un vās koschā kurn jānhlu
äleng ho äleug kaltem ma tolem
äleng ho äleug pānt ma suoslem
nāng veltschi enmām ai jäch
tarn vesch jām äding end uitlen
845. ku kepā ku suosleu
van kepā van suosleu
schäpäringen un vāsā etleu
kemengen unauta etleu
sem nilā kämet nyorom schidi lartem
850. sem nilā kämet nyorom schidi seurem
noch etem torn end kaschmal
nong etem voares soch end kaschmel
teut melki suoslem lertā nilā

A tűzhelyes hálás (?) jeles végét csináljuk a parton.

A nyers étel drága darabját nyersen (tkp. nyerssé) esszük,
az üstös étel jó darabját üstből (tkp. üstösen) esszük.
Hírhordó férfi sok apródunk (tkp. fiunk) itt hadd maradjon.

840. A *š o B ə r* nagy városhoz gyalog megyünk (tkp. járunk),
az első ember első nyomát majd én viszem,
az első ember első útját majd én lépem.
Ti csak nem rég felnőtt ifjak (tkp. kis emberek)
tārən (a pusztulás) arca jeles végét nem ismeritek.“

845. Messzinek messzire lépünk (v. megyünk),
közelnek közelre lépünk,
a *š o B ə r* nagy városba érünk,
a kámi nagy hegyfokhoz érünk.
A szembe ötlő széles berek ím le van nyesve,

850. a szemmel látható széles berek ím le van vágva,

fölemelkedett fűszár nem maradt,
fölemelkedett vesszőcske nem maradt.
[Még] ha a tetű lép is, tisztán látszik,

*rāḁəy ɣālmās iām āləy uṛtṇ uṛlèy.
 nār lāndi sāḁəy šəp nārā lèlèy,
 puḁəy lānt iām šəp puḁəyā lèlèy.
 āḁəy xò āṛ poḁəy tāḁā āt ɣaslat.*

840. *šəḁəyən uḁn uāš ɣozā kurnā iaylu,
 āləy xò āləy kālḁəm mā tōlèm,
 āləy xò āləy pānt mā šəšlèm.
 nāy uḁltšī ènməm āḁ-iḁḁ
 tārən uḁs iām āləy ānd uḁḁətlèn.“*

845. *ɣou-kèbā ɣou šəšləy (v. šəšlu)
 uān-kèbā uān šəšləy (v. šəšlu),
 šəḁəyən uḁn uāšā ètləy (ɔ: ètləy),
 kēməyən uḁn āḁtā ètləy (ɔ: ètləy).
 sèm nilā ɣōmāt nōrām šidi lōḁəm,
 850. sèm nilā ɣōmāt nōrām šidi sēurəm,
 noḁ-ēḁəm torṇn ānd ɣasmāl,
 noḁ-ēḁəm uārəššik ānd ɣasmāl.
 teutməl-ki šəšl, lèrdi nilā,*

Dem mit Feuerherd versehenen Übernachten machen wir ein
 [treffliches Ende auf dem Ufer.

Die teuren Stücke der rohen Speise essen wir roh,
 die guten Stücke der Speise im Kessel essen wir aus dem Kessel.

Unsere vielen Boten-Männer-Diener mögen hier bleiben!

840. Zur großen *soper* Stadt gehen wir zu Fuß,
 die ersten Spuren des ersten Menschen werde ich führen,
 den ersten Pfad des ersten Menschen werde ich treten.
 Ihr, erst unlängst aufgewachsene Jünglinge (eig. kleine Männer)
 kennt das treffliche Ende des Gesichtes vom *taren* (Verderben)
 [nicht.“

845. Einen langen Weg schreiten wir lange,
 einen kurzen Weg gehen wir kurze Zeit,
 in die große *soper* Stadt gelangen wir,
 zum großen *kam* Vorgebirge kommen wir.
 Das in die Augen fallende, ausgedehnte Wäldchen ist nun
 [abgeschnitten,

850. das mit den Augen ausnehmbare, ausgedehnte Wäldchen ist
 [nun abgehauen,

kein in die Höhe gewachsener Grashalm blieb (stehen),

keine in die Höhe gewachsene Rute blieb (stehen).

Wenn sogar die Laus kriecht (eig. schreitet), sieht man es genau.

- susselki jänhlen lerti jachlett
 855. ma kāti jastelem
 keliä näng sār ma ju pem olä
 siriko siri kaltem ma tulem
 schägä vasch turpi turing amp uitlaju
 vuelti vuäj sämenä alt alemlain
 860. kimetti korrti lilpeli vuäschärina uitlaju
 porrti vuäj sämetnä alt alemlai
 kimätti korrti ampen
 kul olmup kuilnä kul olum pätinä top möstilä
 ogol älmup küiln ogol älom pätinä äl mostilä
 865. kolmetti lil peli vuäsch ärin uitläju
 kolmetti korti ampenä
 kulälmup koilnä kulälum pätinä veltschi lostelä
 ogol älmup kuiln ogol älum pätinä véltschi kollä
 molti schämke täilen véltschi menä

- [még] ha a bolha jár is [ott], tisztán járnak (?) (é. észre-
 855. Én miképpen szólok: [vehető].
 „Öcsike, te csak én utánam (é. mögöttem) légy!
 vezető ember vezető nyomát [majd] én viszem.
 Aztán, ha [egy] vékony torkú hangos (tkp. torkos) eb észre-
 [vesz bennünket,
 ölni [való] vadra [irányuló] bátorságodtól ne ragadtassál el!
 860. Másodszorra ugató, farka felé vékony szuka ha észrevesz
 [bennünket,
 harapó vadra [irányuló] bátorságodtól ne ragadtassál el!
 A másodszorra ugató ebedet
 nehéz (tkp. vastag) álmú ember nehéz álom fenekén alig
 [hogy megérzi,
 könnyű (tkp. vékony) álmú ember könnyű álom fenekén
 [csak megsejdi.
 865. Harmadszorra ugató, farka felé vékony szuka ha észrevesz
 [bennünket,
 a harmadszorra ugató ebedet
 a nehéz (tkp. vastag) álmú ember [is] nehéz álom fenekén
 [rögtön megismeri,
 a könnyű (tkp. vékony) álmú ember könnyű álom fenekén
 [rögtön meghallja.
 Ha némi bátorságod van, rögtön menj [tovább],

susəl-kɨ ɣayˈlən, lɛrɔɖɨ ɣayˈlət (?).

855. *mā xɔɖɨ ɣəstələm :*

„xɨlɣɨɛ, nəɣ-sər mā ɣubənnā ðlə !

sɨrɨ-xò sɨrɨ kələdəm mā tɨləm.

sayā, ɣəs turɓɨ turəɣ əmp[nə] ɣəɣətləɣu,

ɣələɖɨ ɣəɣə sāmənnā əlt ələmləɣən !

860. *kiməttɨ xɔɖɨ lɣəl-pɛli ɣəs ərinā ɣəɣətləɣu,*

pɔɖɨ ɣəɣə sāmənnā (ɔ : sāmənnā) əlt ələmləɣən !

kiməttɨ xɔɖɨ əmbən

kul əlməp xɨɣəlɔnā kul ələm pəɖɨnā top mostələ,

əɣəl əlməp xɨɣəlɔnā əɣəl ələm pəɖɨnā əl-mostələ.

865. *xələməttɨ lɣəl-pɛli ɣəs-ərinā ɣəɣətləɣu,*

xələməttɨ xɔɖɨ əmbən

kul əlməp xɨɣəlɔnā kul ələm pəɖɨnā ɣələt.sɨ mostələ (?)

əɣəl əlməp xɨɣəlɔnā əɣəl ələm pəɖɨnā ɣələt.sɨ xələlə.

mələtɨ sām-kɨ təɣlən, ɣələt.sɨ mənā !

wenn sogar der Floh springt (eig. geht), springt er ausnehmbar.

855. Ich spreche so:

„Neffe, sei nur hinter mir!

die führende Spur eines führenden Menschen leite ich.

Dann, wenn uns ein bellender (eig. kehliger) Hund mit dünner
[Kehle bemerkt,

laß dich vom Mut, mit dem man ein Wild tötet, nicht hinreißen.

860. Wenn uns eine zum zweitenmal bellende, gegen den Schwanz
[dünne Hündin bemerkt,

laß dich vom Mut, mit dem man sich auf ein beißendes Wild
[stürzt, nicht hinreißen!

Den zum zweitenmal bellenden Hund

bemerkt ein Mann mit tiefem (eig. dickem) Schlaf, mitten im
[tiefen Schlaf kaum,

ahnt ein Mann mit leichtem (dünnem) Schlaf, mitten im
[leichten Schlaf eben nur.

865. Wenn uns eine zum drittenmal bellende, gegen den Schwanz
[dünne Hündin bemerkt,

den zum drittenmal bellenden Hund

erkennt auch der Mann mit tiefem Schlaf sofort mitten im
[tiefen Schlaf,

hört der Mann mit leichtem Schlaf sofort mitten im leichten
[Schlaf.

Wenn du irgendeinen Mut hast, geh sofort,

870. porti vāj sāmenā véltschät alemläin
 le langel uitlem lelä veresslem
 pa langel uitlem pälä vereslem
 äll vangti tagane äll vengleu
 kurn suosti tagane kurne suosleu
875. sām nilä komet nyorom kut pelä vane mäleu
 lil pelä vuäsch orin tom uitleu
 lil pätt sántinga schidi pittl
 posäl pätt sántingä schidi pittl
 schi kemi utlnä nyochsing lenker pule meult
880. nyorom kärr ku sägom koitem naurtal
 uontnä etyli lälä ontulpäg seum jau kiläm
 nyorom kär kû sogom lu naurtal
 sār pängel nyogol kor sōkan kunnzse mälem
 soking poll äntangn sōkan äntangn äntesslem
885. keliä monteln jastelem
 olem kärrti ampen

870. harapó vadra [irányuló] bátorságodtól (tkp. szívedtől) ám
 [ragadtassál el!]
 Alacsony fatörzset találok, lehúzódom (tkp. alacsonnyá
 [teszem magamat]),
 magas fatörzset találok, fölemelkedem (tkp. magassá teszem
 [magamat]).
 A kúszó helyen csak kúszunk,
 a lábbal lépő helyen lábbal lépünk.
875. A szemmel látható széles berek közepéhez közeledünk,
 [egy] farka felé vékony szuka ott észrevesz bennünket:
 farka töve érzővé válik (é. elkezd ugatni),
 farka töve ím érzővé válik.
 Ezenközben a nyusztos vállam mellől
880. réti rénbika hosszú lépésére kicsodám ugrik:
Erdőben-termő-erdei-légyölőgalóca[hoz hasonló] *hajfonatos*
 réti rénbika hosszú lépésére ő ugrik. [i á γ öcsém]
 Váll-lapockája ijas (?) közénél [csak] nehezen ragadom meg,
 [mintha csak] tokfogó gerébre támaszkodnám, csak nehezen
 [állítom meg (?)].
885. „Öcsike, épp most mondom:
 Az először ugató ebédől

870. *por_{di} uāi sāmənā (ɔ:sāmənnā) uēlt_{si} āt ā'əmlājən!*
lel əyɔəl uōjətləm, lelā uērəsləm,
pāl əyɔəl uōjətləm, pālā uērəsləm.
āl-uāy'ti tayānā āl-uāyxləy (v. uāy'ləy),
kurnā šōšt_i tayānā kurnā šōsləy (šōslu).
875. *səm nilā xōmət nōrām kutpālā uānēmələy,*
lūəl-pēli uas ārinā tom uōjətlāju:
lūəl-pāt sântəyā šiv_i pitl,
pozəl-pāt sântəyā šiv_i pitl.
ši-kēmi uōntlnā nōxsəy lāngər purlēm ēuəlt
880. *nōrām-xār xoy soyəm xoiðəm nāuərdāl:*
uōntnā-ētl_iilələ uōnt-tulpāyχ-sēuəy-īāy xilēm
nōrām-xār xoy soyəm loy nāuərdāl.
sār-pāyɔəl iōyəl xəl šōgān kunžəmələm,
sōyay pol āntāyən šōgān āndəsləm.
885. *„x_il_iç, mōnt-tēl_i iāstələm:*
āləy xord_i āmbən

870. (und) laß dich wohl von deinem Mut (eig. Herzen) hinreißen,
 [mit dem man sich auf ein beißendes Wild stürzt.“

(Wenn) ich einen niedrigen Baumstamm finde, ducke ich mich
 [nieder (eig. mache ich mich niedrig),

(wenn) ich einen hohen Baumstamm finde, richte ich mich
 [auf (eig. mache ich mich hoch).
 An der Stelle zum Klettern klettern wir nur,
 an der Stelle zum Fußgehen schreiten wir.

875. Der Mitte des mit Augen sichtbaren, ausgedehnten Wäldchens
 [nähern wir uns,
 eine gegen den Schwanz dünne Hündin bemerkt uns dort:
 ihre Schwanzwurzel wird empfindlich (d. h. zieht sich ein,
 [d. h. sie bellt),
 ihre Schwanzwurzel wird empfindlich.
 Inzwischen, an meiner mit Marderfellen bedeckten Schulter
 [vorbei,

880. wer springt mit dem langen Schritt eines Wiesen-Rennhirsches:
 mein Neffe, Im Wald gewachsener Waldfliegenpilz-zopfiger jag,
 er springt mit dem langen Schritt eines Wiesen-Rennhirsches.
 Am Schulterblatt, wo der Bogen zu hängen pflegt, packe ich
 [ihn (nur) schwer,
 (wie wenn) ich mich auf ein Wehr zum Störfangen stützen
 [würde, halte ich ihn nur schwer.

885. „Kleiner Neffe, eben jetzt sage ich:
 Wegen deines zum erstenmal bellenden Hundes

- kul älem pätinä älent ull milä
 vuelti vuäj sämetnä muinä alemlain
 schi kemi untlnä nyochsing lenker pule meult
890. tarom jogol janteli ti pittal
 kareng vuäs kareln
 lilpätt säntingä piti lim lilpelä vuäsch äri kutpel
 kätt sobel kättnä tächnummel [eult pitemptlain
 liing pi sopel jām lantleul nail kät pelä kolnä amtett liil
895. ohung pi sopel liil pätt säntingä kollnä pittl
 unt koji nomsem nomessl
 mätä mu muet sung uitli nai tajam poch
 sche kuat sām nilä kämet nyorom pa belek eult
 lilpätt säntingä piti lim
900. liil belä vuäsch äri kätt sobel kättnä täch nommel
 kany lämli lämji pänt pa kattleu
 le lankel lelä vereslem
 pä langel pälä veresslem

a nehéz (tkp. vastag) álom fenekén levő (?) [még] álmodik,
 ölnivaló vadra irányuló bátorságod minek ragad [úgy] el?“
 Ezenközben nyusztos vállam mellől

890. erős íj idege pattan (tkp. esik) ím.
 A téres város terén
 ugatni kezdő vékony szuka a dereka táján (tkp. a közepén)
 Két darabja ketté szakadt: [van találva.
 farka felé eső darabja a jó ételt evő (tkp. evett) ház felé
 [még csóválódik (tkp. örvendezik),
895. fejcs darabja még ugatni kezd.
 Erdei ember elmém elmélkedik:
 Én ezen föld földje zugát nem ismerő, asszony szülte fiú
 [vagyok bár],
 olyan messze, a szemmel látható széles berek tulsó felén
 az ugatásba kezdett (tkp. farkatöve érzővé vált),
900. farka felé keskeny szuka két darabja [mégis] ketté szakadt.
 A megbújva közeledő ösvényen ismét előre hatolunk,
 alacsony fatörzs [mellett] lehúzódom,
 magas fatörzs [mellett] fölemelkedem.

kul ālēm pāvinā ālenti(?) uōlmilā,
 uēlvi uāi sāmētnā (ɔ : sāmēnnā) muīnā ālēmliān? "
 ši-kēmi uōntlnā nōxsəy lāngər puylēn ēuəlt

890. tārēm iōyəl iindəl t̄ pittāl.

ḡarəy uās ḡarəlñā

liuəl-pāt sāntəyā pinliḡəm uās-āri kutpəl ēuəlt pidəm'lā.

kāt šōbəl kātñā tāḡnəmmāl:

liuəyppi šōbəl iām lānt-lēuməy ḡāt pēlā ḡolñā āmdetliḡl,

895. oḡəyppi šōbəl liuəl-pāt sāntəyā ḡolñā pittl.

uōnt-ḡoḡi nomsēm noməsł:

mā tām moḡ moḡət-suy uōḡətli nāi tāḡəm poḡ

ši-ḡoḡət sēm nilā ḡōmāt nōrām pā pēlək ēuəlt

liuəl-pāt sāntəyā pinliḡəm

900. liuəl-pēlā uās-āri kāt šōbəl kātñā tāḡnəmmāl.

ḡaḡ lāmīl lāmīḡi pānt pā ḡatləy,

lēt āyḡəl lēlā uērəsłəm,

pāl āyḡəl pālā uērəsłəm.

träumt der Mann mitten im tiefen Schlaf weiter,
 warum reißt dich dein Mut so hin, mit dem man ein Wild tötet?"
 Inzwischen, an meiner mit Marderfellen bedeckten Schulter
 [vorbei,

890. knallt (eig. fällt) die Sehne eines starken Bogens nun.

Auf dem Platz der mit Platz versehenen Stadt

ist die zu bellen beginnende, dünne Hündin um die Mitte
 [getroffen.

Ihre beiden Stücke reißen entzwei:

das eine Stück mit dem Schwanz wedelt (freut sich) noch
 [gegen das Haus, worin man gute Speise gegessen hat,

895. das (andere) Stück mit dem Kopf beginnt noch zu bellen.

Mein Waldmenschenverstand denkt nach:

Obwohl ich ein von einem Weib geborener Knabe des Erden-
 [winkels dieser Erde unkundig bin,

so sind doch so fern, jenseit des mit Augen sichtbaren, aus-
 [gedehnten Wäldchens

der zu bellen begonnenen (eig. deren Schwanzwurzel empfind-
 [lich wurde),

900. gegen den Schwanz schmalen Hündin zwei Stücke entzwei-
 [gerissen.

Auf dem sich versteckt nähernden Pfad rücken wir wieder
 [vorwärts.

an niedrigem Baumstamm ducke ich mich,
 an hohem Baumstamm richte ich mich auf.

- ki metti liilpelä vuäsch orin pa uitlau
 905. liilpätt sontingä pa pittl
 schenschker morrokeng noring pell pule meult
 tarom jogol janntel pa pittlem
 uontnä etyli lälä uont tullpäg seung jau kiläm
 lägarsem etpi nyäl pa pänleli
 910. liil pelä vuäsch äri kutte leult pitemsä
 kätt sobel kättnä tächnummel
 pa kattleu kolmetti liil belä vuäsch ärin pa uitlau
 koti jastelem
 schikeliä kolmetti korrttem ampne
 915. kul älmep koilnä sokän mosstisä
 ogol älmep koilnä ogol älem pätinä james schi
 [kuoltša
 schi kemnä kotä scholti kolom paert ältem kät
 äung kät äul eult
 schakeng su katlem ort iki

- Másodszor [egy] farka felé keskeny szuka megint észrevesz [bennünket,
 905. ugatni kezd (tkp. a farka töve érzővé válik).
 Császármadár [füléhez hasonló] porcogós (?) fülem mellől
 erős íj idege pattan ismét.
Erdőben-termő-erdei-légyölőgalóca[hoz hasonló] hajfonatos
 [i á γ öcsém
 a páncélpikkelyen átható nyilat megint az íjára helyezi:
 910. a farka felé keskeny szuka a közepe táján van találva.
 Két darabja ketté szakadt.
 Megint [csak] hatolunk előre — harmadszorra [egy] farka
 [felé keskeny szuka megint észrevesz bennünket.
 Miképpen szólok:
 „Nos öcsike, a harmadszorra ugató ebet
 915. a nehéz (tkp. vastag) álmú ember nehezen [már] észrevette,
 a könnyű (tkp. vékony) álmú ember könnyű álom fenékén
 [már jól hallotta.“
 Ezenközben valamerre levő három gerendából összerótt ház,
 ajtós ház ajtaján
 [egy] kampós botot fogott fejedelemhős-öreg

kimattì l̥uəl-pələ ʁas ärinä pã uo̯jəlläu,

905. *l̥uəl-pät säntəvã pã pitl.*

šəškar (v. šəškar)-morxəv(?) norəv pãl puzlēm ēuəlt
tārem iōγəl iɲnəv pã pitl.

u ò n t n ä-èt l̥ i l̥ ə l̥ ä-u ò n t-t u l pãv x-s ē u ə v i ə v x i l̥ ə m
layər-sēm ētpi nāl pã pouləli:

910. *l̥uəl pələ ʁas-äri kutpəl ēuəlt pɪdäm'sä.*

kät šəbəl kätnä tãxnammal.

pã xatləu—xòlmattì l̥uəl-pələ ʁas-ärinä pã uo̯jətläü.

xov̥i iästələm:

„ši xily̥jē, xòlmattì xov̥däm ämpnã

915. *kul älməp xoiəlnä šəcän mostəsä,*

ōγəl älməp xoiəlnä ōγəl äləm pāv̥inã iāməs ši xòl'sä.“

ši-kəmnä xonäs òlv̥i xòlēm pāv̥uərt älv̥däm xāt

äuv̥däm xāt äv̥əl ēuəlt

šākəv soγ kätlēm ört-içi

Zum zweitenmal bemerkt uns eine gegen den Schwanz schmale
 [Hündin wieder,

905. sie beginnt zu bellen (eig. ihre Schwanzwurzel wird empfindlich).

An meinem knorpeligen Ohr vorbei, das dem eines Hasel-
 [huhns gleicht,

knallt die Sehne eines straffen Bogens wieder.

Mein Neffe, Im Wald gewachsener Waldfliegenpilz-zopfiger jag

legt wiederum einen die Panzerschuppen durchdringenden
 [Pfeil an seinem Bogen ein:

910. die gegen den Schwanz schmale Hündin wurde um die Mitte
 [getroffen.

Ihre beiden Stücke rissen entzwei.

Wiederum rücken wir vorwärts, — zum drittenmal bemerkt uns
 [eine gegen den Schwanz schmale Hündin wieder.

Ich spreche folgenderweise:

„Nun Neffe, den zum drittenmal bellenden Hund

915. bemerkte der Mann im tiefen Schlaf (doch schon) schwer,
 hörte der Mann mit leichtem Schlaf mitten im leichten Schlaf
 [schon gut.“

Inzwischen (kommt ein alter Fürstenheld) aus einem irgendwo
 [sich befindenden, aus drei Balken zusammengestellten Haus,
 zur Tür eines Hauses mit Tür versehen (heraus),
 einen krummen Stock gepackt, ein alter Fürstenheld

920. kareng vuäs kareln kamen ettal
 pa päll pa muzung pelä sesstal
 pa päll pa muzung pelä sässtal
 kolom paert ältem kät lipelä
 jogol vängom küleping äuleult
925. ar seui koleng och jogä mettschetal
 schi kemnä nyochsing lenker pûlemeult
 tarem jogol jänntel ti pittal
 täui poitek juetlä nyiil kuspi ängel nyälnä
 kutpel eult pitemptlä
930. kätt sobel kättnä tächnomel
 kuring pi sobel noch läi ill ill keril
 ohung pi sobol jöm lantleum kázem kät libel pelä
 ma koti jastelem [kollnä uräti]
 ja schi voss keliä molli schämke täiläti mänäti
935. mont äleschnä velti voj sämetnä almsai
 in kulal mep ar konä kol koltsäju
 ma kätt pel kem eult nyorom kär arpuget arel naortal

920. a teres város terére kijön:
 egyik fülét az egyik földszögelet felé hegyezi,
 másik fülét a másik földszögelet felé hegyezi.
 A három gerendából összerótt ház belsejébe
 a fája vágott, hosszú pitvar ajtaján
925. sok fürtben dús fejét [ím] bedúgja.
 Ezenközben nyusztos vállam mellől
 kemény íj idege pattan ím:
 a tavaszi hófajd lövő, nyolc horgú (tkp. karmú) szaru-nyiltól
 a közepén van találva.
930. A két darabja ketté szakadt:
 lábas darabja föláll, [meg] leesik,
 fejes darabja a jó ételt evő (tkp. evett) meleg ház belsejébe
 Én miképpen szólok: [még befelé törekszik.
 „Így hát vége! Öcsike, ha van bátorságtok, [hát] menjetek!
935. Az imént ölni való vadra [irányuló] bátorságod elragadott,
 most a nehéz (tkp. vastag) álmú sok ember is mind meg-
 [hallott bennünket.“
 Az én két oldalam felől [mintha] réti rénbika sok falkájá-
 [nak sokja ugornék,

920. *ḡarəy uāš ḡarəlnā kāmən ətāl,*
pā pāləl pā moy-suy pēlā šāštāl,
pā pāləl pā moy-suy pēlā šāštāl.
ḡōlām pāuərt āldəm ḡāt libəl
iḡəḡəl uāḡḡəm ḡoḡ lēbəy āḡəl ēḡəlt
925. *ār sēḡi ḡōləy oḡ iḡḡi-mēt, šəḡdāl.*
ši-kēmḡnā ḡoḡsəy lāḡḡər puylēḡ ēḡəlt
tāḡəm iḡḡəl iḡḡḡəl tḡ pittāl:
tāḡi-poḡtək iḡḡətlā ḡḡḡəl kušpi āḡət-ḡālnā
kutpəl ēḡəlt piḡḡm'lā.
930. *kāt šōbəl kātḡnā tāḡḡəmmāl:*
kurəḡpi šōbəl noḡ-lāḡḡəl, il-kēḡiḡḡəl
oḡḡḡpi šōbəl iām lānt lēḡəm ḡāḡəm ḡāt libəl pēlā ḡolḡnā
mā ḡoḡi iāstələḡ: [ḡorāti (ḡ: uḡḡātḡl).]
„iū ši uāš! ḡiḡḡḡ, mōlti šām-ki tāḡlḡḡi, māḡḡḡi!
935. *mōḡḡḡḡ-ḡiḡḡnā (?) ḡēḡḡi uāḡi sāḡəḡḡnā ālām'sāḡḡ,*
in kul ālməp āḡ ḡōḡnā ḡol-ḡōl'sāḡḡ.
mā kāt pēḡḡḡm ēḡəlt ḡōḡām ḡār āḡ pugət āḡəl nāḡḡḡḡḡḡ.

920. kommt auf den Platz der Stadt mit Platz versehen heraus:
 das eine Ohr spitzt er gegen den einen Erdenwinkel,
 das andere Ohr spitzt er gegen den anderen Erdenwinkel.
 In das Innere des aus drei Balken zusammengestellten Hauses
 durch die Tür des langen Hausflurs mit geschnitztem Holz
925. steckt er nun seinen an vielen Locken reichen Kopf hinein.
 Inzwischen, an meiner mit Marderfellen bedeckten Achsel vorbei,
 knallt die Sehne eines straffen Bogens nun:
 vom Hornpfeil mit acht Haken (eig. Krallen), zum Schießen
 [eines Frühlings-Schneehuhns bereitet,
 ist er um die Mitte getroffen.
930. Seine beiden Stücke sind entzweigerissen:
 sein füßiges Stück steht auf (und) fällt nieder,
 sein köpfiges Stück strebt in das Innere des warmen Hauses,
 [worin man gute Speise gegessen hat, einwärts.
 Nun spreche ich so:
 „Mit ihm ist es also aus! Neffe, wenn ihr Mut habet, so gehet!
935. Vorher hat dich dein Mut, mit dem man ein Wild tötet,
 [hingerissen:
 jetzt haben uns auch all die vielen Männer mit tiefem (eig.
 [dickem) Schlaf gehört.“
 An meinen beiden Seiten vorbei (wie wenn) eine Menge von
 [vielen Herden der Wiesen-Rennhirsche springen würde.

- unt kari ar puget arel naurtel
schäperingen un vās libi jā pittmel kemnā
940. labed sarpi koring u schi kārļā
kot sarpi koring u schi kārļā
kātt belek ku jochli kar lāilel
kātt belek ho nyāli kar lāilell
tārem jogol jändelsui
945. tarom pai māring sii kāttel pittal
schoperingen un vās
lyāmvaschlā kar juch schidi vuāschlā
ansel vuāschlā kar juch schidi vuānschlā
uontnā etyli lālā ontulpog seung jau kilem koti jastel
950. schoperingen sultmengtel altmeng ort kolntā
moll katl velem nyar lāmting uring kannpi jām
[teitmen velmenā nāngal voāki
schaga angentāim sänken jing jām oling monhlem
āzen tāim moās en jing jōm oling etltāle

[mintha] erdei rénbika sok falkájának sokja ugornék (é.
[mindnyájan előre törnek).

Amint a *š o b a r* nagy város belsejébe érnek (tkp. esnek),

940. héttagú kiáltó üvöltést kiáltanak im,
hattagú kiáltó üvöltést kiáltanak im.
A kétfelől való ember (é. ellenség) íjas terét állják,
a kétfelől való ember nyilas terét állják.
Az erős íj idegének pattanása (tkp. nesze)
945. erős mennydörgés dörgő zajával nappal esik.
A *š o b a r* nagy várost
bogyója letarolt puszta zelnicefa módjára úgy megtépik,
bogyója letarolt csipkerózsafa módjára úgy megtépik.
Erdőben-termő-erdei-légyölőgalócához hasonló hajfonatos
[i ā γ öcsém miképpen szól:
950. „*š o b a r*-[ezüsttől]-szikrázó-páncélt-viselő fejedelemhős, hall-
[jad [csak]!
A multkor megölt meztelen véreshasú jó tetvedet [hogy] meg-
[ölted, [azzal] ne légy nagyra!
majd az anyád szülte (v. bírta) hévized jó végét [én] letör-
apád bírta izzadságod jeles végét [én] majd előhozom. [löm,

uònt-χàri àr pugət ārəl nāyərDəl.

soBrəŋən uòn uăš liBviă pitməl kəmna

940. *lā*_{Bət} *sār*_{Bī} *xorəŋ* *ou* *si* *xorlā*,

χòτ sàrbì χorəŋ ou sí χorlà.

kāt-pēlak-xò iòyli xar làiləl,

kāt-pēlāk-χò náli χar lăiləl.

tārām iōyāl inḋāl si,

945. *tārəm pai mārəy si xatl pittāl.*

SOBRASHNÒN NÒN NÀŠ

lòm uàslà xar iux sídi uàslà,

ànžel uăslă ȧar iux sídî uăslă.

uòntnă-ètlvilălă-uònt-tulpăγχ-sēuαγ-ιάγ xilēm xοδι

950. „šobrəŋən-sultməŋ-təl-älməŋ-ört xələnDä! [iästəl:

mol-xatl uēlām nār-lomdāy uīrāy xonbi iām teutmèn

[uèlmènà (v. uèlmènnà) nàŋ àl uàŋì!

sayà, ängèn taiäm šängèn-iənk iam äler mənɣləm (v. mənɣ-

āzèn taiām mā-sèn-iānk iām ālān ètltalēm. [lēm).

(wie wenn) eine Menge von vielen Herden der Wald-Renn-
[hirsche springen würde (d. h. alles dringt vorwärts)].

Wie sie in das Innere der großen *soper* Stadt gelangen (eig. [stürzen]).

940. schreien sie nun einen hallenden Ruf von sieben Gliedern,

schreien sie nun einen hallenden Ruf von sechs Gliedern.

Beiderseits stellen sich die Männer (Feinde) mit Bogen auf
[dem Platz auf.

beiderseits stellen sich die Männer mit Pfeil auf dem Platz auf.

Ein Geräusch der Sehne auf dem straffen Bogen

945. entsteht (eig. geschieht) mit rollendem Lärm eines starken

Die große *soper* Stadt [Donners bei Tag.

wird wie ein seiner Beeren beraubter, kahler Faulbeerbaum
[zerzaust,

wird wie ein seiner Beeren beraubter Dornrosenbaum zerzaust.

Nun spricht mein Neffe, Im Wald gewachsener Waldfliegen-
[pilz-zopfiger jag:

950. „Von soper (Silber) funkelnden Panzer tragender Fürstenheld,
[höre zu!

(Daß) du deine unlängst getötete nackte gute Laus mit blutvol-
[lem Bauch getötet hast, damit brüste dich nicht!

ich werde das gute Ende deines Mutterschweißes abwischen,
dem Vaterschwitz werde ich ein treffliches Ende bereiten.

- täm lyälyim kätt belek ho nyälje käreme hoschä
955. taren lämen vueschlämen tatä vuantleläm
schagä täm taulornyäng ku najeng pätläti uonta
ser unti sungel pelä kântäm kurr päten nän gal kärlti
nyorom kär ku sogom n ng al naura
nängke noch pittlen täm tormen labed tär näng ämsä
960. ma ke noch pittlem täm jelmem kôt täl ma ämeslem
i juutti lägarsem etpi nyäl sobelnä
ilyäp lyälyti kolom orten
nör särti volälnä iu unte norrtal.
ik uil jastel
965. mänä muivert katelsen
uimät jach ho ar urteult
mänäm seung ochsäch kärrti esli
kätt pel urätmen il-kerilan
jll älyem nyäle kareln
970. il alyem jochle kareln

Az itt megállt, kétfelől való ember nyilas terén (tkp. teremnél)

955. pusztulásunkat, vészünket látjuk itt [mi] ketten.
Aztán ezen tavaszi verőfényes (?) hosszú napod alkonyodásáig
sötét vadon zuga felé menekülő lábra ne állj,
réti rénbika hosszú lépésével te meg ne ugorj!
Ha te maradsz fölül, ezen eged hét koráig te ülj (t. i. bál-
[vánnyá]),
960. ha én maradok fölül, ezen mennyem hat koráig én ülök majd.”
- Egy lövésre való páncélpikkelyen átható nyildarabtól
- egy irányban álló három fejedelemhős (tkp. fejedelemhősöd)
nyársolt csuka módjára egy végtében nyársolódik.
Az egyik (tkp. egyik emberük) [így] szól:
965. „Engem miért ragadtál meg?
az *oimát*-nép embere sok fejedelemhősnek
fürtös (v. hajfonatos) fejbőrét nyúzni eressz el!”
Kétfelé erőlködve [ím] leesnek.
Egy álló (tkp. állt) nyilas téren,
970. egy álló (tkp. állt) íjas téren

- tām lālēm kāt-pēlak-xò nālī xarēm xožā
 955. tārenlēmən, uēsēmən tāvā uāntlālēmən (v. uāntlālēmən).
 sayā, tām tāui lorñəy xoṽ nāiēn pātłəvī uōndī
 ser-uōndī suyəl pēlə xonvəm kur-pāvən nāy āl xorlvī,
 nōrām-xār xoṽ soyəm nāy āl nāūrā!
 nāy-kī nox-pitlən, tām tōrmən lābət āl nāy ām'sā,
 960. mā-kī nox-pitlēm, tām iēlmēm xōt āl mā āmāslēm*.
 i iouātti layār-sēm ētpī nāl-šōbəlñā
 i-lēp lālđī xōlām ōrdən
 nor-sārti uoləlñā i-uōnt norttāl.
 i-xuṽəl iāstəl:
 965. „mānēm muṽ-uert kāt lsən?
 oṽmāt-iāx-xò ār òrt ēuālt
 sēuəy ox-sox xordī [mānēm] ēslī!“
 kāt pēlə uṽrātman il-kērīlən.
 i lālēm nālī xarəlñā,
 970. i lālēm iḡyli xarəlñā

Auf dem Platz, wo sich hier beiderseits Männer mit Pfeilen
 [aufgestellt haben,

955. sehen (wir) beide unserem Verderben, unserer Gefahr entgegen.
 Dann, bis zum Sonnenuntergang dieses sonnigen langen
 [Frühlingsstages
 stelle dich nicht auf deine Beine, um gegen einen Winkel der
 [dunklen Wildnis zu entfliehen,
 geh nicht mit langem Schritt eines Wiesen-Rennhirsches durch!
 Wenn du am Leben bleibst, so sitze du sieben Alter deines
 [Himmels lang (als Götze),

960. wenn ich am Leben bleibe, so werde ich sechs Alter meines
 [Himmels lang sitzen (d. h. leben).“

Es werden auf einen Schuß von einem die Panzerschuppe
 [durchdringenden Pfeilstück

deine in einer Richtung stehenden drei Fürstenhelden
 wie aufgespießte Hechte in einem aufgespießt.

Einer von ihnen spricht so:

965. „Warum hast du mich gepackt?

Damit ich vielen Helden, Männern aus dem oṽmat-Volk
 die lockige Kopfhaut abschinde, laß mich dazu los!“

Sich nach zwei Richtungen anstrengend fallen sie um.

Auf dem Platz vollgestellt von Männern mit Pfeilen,

970. auf dem Platz vollgestellt von Männern mit Bogen

- läui lärnäng ku kätl kutpelä jochtem kemnä
 schapringen un väs kemäin un aut
 koil poch lyäpka schidi vuertlä
 ortl poch lyopka schidi vuerlä
975. tau lyärnä ku kätl
 suss lyärneng ku kätl
 jelä sui untl katmel kem
 schopringen ar uort sār unti sungeln
 kantem kurp pätel kärtliläl
980. sār unti sungelnä
 nyorom kār ku sägom nauerlel
 unt kārī ku sägom kogollel
 nyochlem voj sating pent jolltä läilel
 nyochlim kār tining pent jolltä läile
985. lu menem läting kaltem lätl ma tungilem
 lu manem ongun kaltem ongel ma tungilem
 säss nyiuang kolom mārā kogollem
 meel nyiua nyäl mārā kogollem

- a tavaszi verőfényes (?) hosszú nap közepére jutásáig
 a *šobor* nagy város, a kámi nagy hegyfok
 emberfi van ím csinálva,
 fejedelembi van ím csinálva.
975. A tavaszi verőfényes (?) hosszú nap,
 az őszi verőfényes (?) hosszú nap
 alkonyodásáig (tkp. esti tájra hatolásáig)
 a *šobor* sok fejedelemlhős sötét vadon zugában
 menekülő (tkp. megmenekült) lábukat (tkp. láb-talpukat)
980. A sötét vadon zugába [vonszolja (?)].
 réti rénbika hosszú lépésével ugornak,
 erdei rénbika hosszú lépésével futnak.
 Űzött vad kedves útjára utánuk állunk,
- űzött rénbika drága útjára utánuk állunk (tkp. drága utat . . . [álljuk]).
985. Az ő mentük üreges nyom üregét én egyengetem,
 az ő mentük gödrös nyomuk gödrét én egyengetem.
- Hátpihentető (?) három futamatnyira iramodom,
 mellpihentető (?) négy futamatnyira iramodom.

- tâui-lârnəy (?) xoɣ ɣatl kutpələ ɣoxləm-kəmnə
 sobrəyən ɣon ɣəš, kəməyən ɣon āɣət
 xoɣəl poɣ ləpka (?) šidɨ ɣərlə,
 ɔrtl-poɣ ləpka (?) šidɨ ɣərlə.
975. tâui-lârnəy (?) xoɣ ɣatl,
 sus-lârnəy (?) xoɣ ɣatl
 ɣelə-sui-ɣontl ɣatməl-kəm[nə]
 sobrəyən ər ɣort ser-ɣondɨ suɣəlnə
 ɣondəm kur-pədəl ɣortlələl (v. ɣortləl).
980. ser-ɣondɨ suɣəlnə
 nōrəm-ɣār xoɣ soɣəm nāɣərləl,
 ɣont-ɣāri xoɣ soɣəm ɣōɣəlləl.
 nōɣləm ɣāi sādəy pānt ɣoltā-lāɣləɣ,
 nōɣləm ɣār tinəy pānt ɣoltā-lāɣləɣ.
985. lɣu mənəm lādəy kəldəm lātəl mə tuɣiləm,
 lɣu mənəm ɔɣəy kəldəm ɔɣəl mə tuɣiləm.
 šāš-nɣuay (?) ɣoləm mārā ɣōɣəlləm,
 mēuəl-nɣuay (?) nəl mārā ɣōɣəlləm.

ist bis zur Mitte des sonnigen, langen Frühlingstages
 in der großen *soper* Stadt, am großen *kam* Vorgebirge
 (ein Gemetzel?) an Menschensöhnen nun vollbracht,
 (ein Gemetzel) an Fürstensöhnen nun vollbracht.

975. Bis zu des sonnigen (?) langen Frühlingstages,
 bis zu des sonnigen (?) langen Herbsttages
 abendlichem Sonnenuntergang
 ziehen die vielen *soper* Fürstenhelden im dunklen Waldwinkel
 ihre geretteten Fußsohlen.
980. In einen Winkel der dunklen Wildnis
 springen sie mit langem Schritt eines Wiesen-Rennhirsches,
 laufen sie mit langem Schritt eines Wald-Rennhirsches.
 (Wie) auf die liebe Fährte eines gejagten Wildes verfolgen
 [wir sie,
 (wie) auf die teure Fährte eines verfolgten Rennhirsches ver-
 [folgen wir sie.
985. Die von ihnen getretene Höhle der höhligen Spur gehe ich
 [weiter (eig. ebne ich),
 die von ihnen getretene Grube der grubigen Spur gehe ich
 [weiter (eig. ebne ich).
 Den Rücken rasten lassende drei Läufe renne ich,
 die Brust rasten lassende vier Läufe renne ich.

- kotä scholti kär nyating kär jägom kulpelnä
 990. nyorom kär jām puget reiltem
 untne etli lälä unt tulpäg seuring jau keläm
 nyorom kärr jertam pänt lu jertmäl
 lägarsem etpi nyäll pännmel
 käring nanker seuväl ko
 995. unti sächnem äleng eulte pitemtem
 pa belkel eulte tochling nyäl tochlil
 uring pulp nyäring sau mochte schampemmel
 iul vuäsem sokung poll vuästangn ämseltem
 koti jastel
 1000. uimät jach ho kumping nari veum
 ma ar seui koläng ogem neng al kori izsi pä sche
 kartäng nyäll nyulmemnä schidi ät uosslem [kältsem
 ma koti jastelem
 molä kättel ujmäät jäch ho ar or teult

Valamerre levő rénbika-mohos ritkás fenyér közepe táján

990. mint a réti rénbika jeles falkája szertefutott (?) (t. i. az
 [ellenség].

Erdőben-termő-erdei-légyölőgalóca[hoz hasonlő] *hajfonatos*
 [i á γ fejedelemhős öcsém

régi rénbika szorított útjára ő szorította.

Páncélpikkelyen átható nyilat helyezett [az íjára],
 s a *Vörösfenyő-kérge[-színű]-hajfonatos fejedelemhős*

995. borda végződése helyén van találva (é. ahol a borda végződik).

A másik oldalán a tollas nyil tolla

véres falatú réti szarka módjára átvergődik (tkp. forog).
 Mintha az apja tokfogó gerébjén ülne, megülededik.

Miképpen szól:

1000. „*O i m á t-nép-embere-habos-szablya* vöm,

az én sok fürthben dús fejemet te ne nyúzd meg! Ügyis meg-
 [haltam ím.

Vasas nyiltól [eredő] sebemtől hadd pusztuljak el!“

Én miképpen szólok:

„A multkor az *oimát*-nép-embere sok fejedelemhős közül

χονάς-òlvi χάρ-ήαδωχ χαρ-ιάγωμ kutpálnā

990. nōrām-χάρ iam pugāt rājildām (v. rājildām).

uòntnā-ètljilēlā-uònt-tulpāγχ-sēuαγ-ιάγ χilēm

nōrām-χάρ ierdām pānt loγ iertmāl.

layōr-sēm ètpi nāl ponmāl,

kārαγ-nāγk-kār-sēuāl·[òrt] χò

995. uγdī soχnam ālαγ ēuālt pīdāmdām.

pā-pēlgāl ēuālt toylαγ nāl toylāl

uīrαγ pulαp nōrām sāu moχtī sāmβalmāl.

iγuāl uāžām sōγōγ pol uāštāγen āmsēldām.

χοdī iāstāl:

1000. „oīmat-iūχ-χò-χumβαγ-nūri uēγēm,

mā ār sēuī χōlαγ ογēm nāγ āl χοrī! isi-pā si χαt'sēm,

kārdαγ nāl nūlmēmā sīdī āt uòslēm!“

mā χοdī iāstēlēm:

„molχatl oīmat-iūχ-χò ār òrn ēuālt

Irgendwo um die Mitte einer von Rennhirschmoos schütter
[bewachsenen Heide

990. verstreute er (der Feind) sich wie eine treffliche Herde der
[Wiesen-Rennhirsche.

Mein Fürstenheldneffe, Im Wald gewachsener Waldfliegen-
[pilz-zopfiger jag

drängte ihn (den Feind) auf einen Weg, wie man einen
[Wiesen-Rennhirsch eindrängt.

Einen Panzerschuppen durchdringenden Pfeil legt er ein,

und der Lärchenrinde-zopfige Fürstenheld

995. ist an der Stelle des Rippenendes (wo ihm die Rippen sich enden)
[getroffen.

An der anderen Seite durchbohrt sich die Befiederung des
[befiederten Pfeils,

wie eine Wieselster mit blutigem Bissen.

Wie wenn er auf seines Vaters Fischwehr zum Störfangen säße,
[so sinkt er zusammen.

Also spricht er:

1000. „Mein Schwiegersohn, Schaumiger Säbel, Mann aus dem
[ojmat-Volk,
schinde nicht meinen an vielen Locken reichen Kopf! Ich bin
[ohnehin schon gestorben.

Laß mich an meiner Wunde, die von einem Pfeil mit eiserner
[Spitze entstanden ist, hinsiechen!“

Also spreche ich:

„Unlängst hast wohl auch du unter den vielen Fürstenhelden,
[Männern aus dem ojmat-Volk

1005. kartäng nyäll nyulmöp ho ischi di eslsen
 nängn koti altkeilem
 imenmem itnä länning säpel läul seurmälem
 ar seui koleng ogol
 kojäch louät nyurlägå jel sochselen
1010. lachring ho tell enhten eult jäsl tögärlel
 nuum juch seng tain senhlem
 kurltge tögärlel loiman juch velegtangen velech lem
 sess nyuang kolom märä kogollem
 meill nyiuang jäll märä pa kogollem
1015. kotä scholti kärr nyäteng kär nyorom kutpelnä
 äs kall vuesing kor elyim kerlimel
 nyormeskäp orten mäsächnä jogottle kuleng saspi
 [tarom jogol ischemne
 nyorom kär järtempänt järtilim
 schoperingn tochling voj lutleli ort
1020. lägarsem etpi nyäl ponilimal

1005. a vasas nyil-sebü embert persze te is eleresztetted,
 téged hogyne hagynálak.“
 Egyfolytában menvén eres nyaka csigolyáját [hirtelen] levá-
 [gom,
 sok fűrtben dús fejét [pedig]
 férfifej nagyságú szíj-labda gyanánt odébb rugom.
1010. Páncélos férfi ruháját lehúzásom közben a keze [ha] megakad,
 ágas fa csapkodásával lecsapkodom,
 ha a lába akad el, ágas fa botolásával botolom.
- Hát-pihentető (?) három futamatnyira iramodom,
 mell-pihentető (?) négy futamatnyira iramodom.
1015. Valamerre levő rénbika-mohos ritkás berek közepe táján
 izzadságos arccal elem (?) kerülnek.
Erős-öklű-fejedelemhösöd-öklével-nem éri-csengős-hátú-erős-íj
 [öcsémtől
 erdei rénbika szorított (?) útjára szorongatott
- Szárnyas-állatot-hibázó(?) -sóBær* fejedelemhös
1020. páncélpikkelyen átható nyilat helyezgetett (az ijára).

1005. *kārdəy nāl nūlməp xò ì-sivì sí èslsən,*
nəyən xovì àlt xāilēm.
ì-mānmēm itnā lānəy sābəl-louəl sēuarmələm,
ār sēui xōləy oyəl
xovì-ox louāt nūr-lāci ièl-sōy'sələm.
1010. *layrəy xò tēləl èy'tēm ēyalt iāšl tayərləl*
nouəy iux sēy'tāyən sēy'lēm,
kurəl-ki tayərləl, nouəy iux uēləxtāyən uēləxlēm.
šās-nūəy (v. nūəy) xōlām mārā xōyāllām,
mēuəl-nūəy (v. nūəy) nāl mārā xōyāllām.
1015. *xovās-òlvì xār nādəy xar-nōrām kutpəlnā*
pāsxl uēžəy xor elīm-kērləməl.
iōr-māskəp-ōrdən-māzəkñā-iōyātīlā-kouləy-šāšpi-
[tārəm-iōyāl izēmnā
nōrām-xār iērdəm pānt iērdūijəm
šobrəyən-toyləy-uāi-lutləlì òrt
1020. *layər-sēm ètpi nāl ponūijimāl.*

1005. den Mann von einem eisernen Pfeil verwundet entlassen,
 warum denn nicht gar entließe ich dich.“
 In einemfort gegangen schneide ich ihm einen Wirbel seines
 [aderigen Halses (plötzlich) ab,
 seinen an vielen Locken reichen Kopf
 stoße ich weiter, wie einen Riemenball in der Größe eines
 [Männerkopfes.
1010. (Wenn) seine Hand, während ich ihm die Kleidung des gepan-
 [zerten Mannes abziehe, hängen bleibt,
 haue ich sie mit einem Hieb, wie einen ästigen Baum ab,
 wenn sein Fuß stecken bleibt, äste ich ihn ab, wie wenn ich
 [einen ästigen Baum abästen würde (eig. mit einer Stange
 [hauen würde).
 Den Rücken rasten lassende drei Läufe weit renne ich,
 die Brust rasten lassende vier Läufe weit renne ich.
1015. Irdendwo um die Mitte einer von Rennhirschmoos schütter
 [bewachsenen Heide
 kommen sie mit schweißvollem Gesicht mir unter die Augen.
 Von meinem jüngeren Bruder, vom Starken Bogen mit klingel-
 [förmigem Bügel, den dein Fürstenheld von starker Faust
 [mit seiner Faust nicht erreicht,
 auf einen Weg gedrängt, wie man einen Wald-Rennhirsch
 [eindrängt,
 legt der Beflügeltes Tier verfehlende soper Fürstenheld
1020. einen die Panzerschuppen durchdringenden Pfeil ein.

- sar pongol jogol kol eult pitemtem
 esm eul läring meul eulte
 uring pulpe nyorom koloch mochte porlemel
 jiil vuäsem kuling poll vuästangen pa ämseltem
1025. kätt belek karrtäing nyäll nyulme leult
 lieng ho aneng ho temessl
 uimät jäch ho kumping nari vengijem
 ma schischkilil algem nengal vii
 kartäng nyäl nyulmemnä schidi ät uosslem
1030. ma koti jastelem
 upije neen koti altkeilem
 mäl kattel uimät jach ho ar ur teult
 kartäng nyäl nyul map ho ischidi eslsen
 i mänmem itnä läning sapel läul seur mälem
1035. ar seui vezsing ogol
 urtäch läuat nyur lägä jelsochselen
 lahring ho teel enhtem eult

A váll-lapockája kedves (?) közben van találva (é. találja
 A csecses . . . mellén keresztül [a nyil].
 véres falatú réti-holló gyanánt átröppenik [t. i. a nyil].

[mintha csak] az apja tokfogó gerébjén ülne, megülepedik.

1025. A kétfelől való (v. oldali) vasas (v. vashegyű) nyil [okozta]
 [sebéből]

[mintha csak] kanalas ember, tálas ember [öntené], ömlik
 „*O i m ä t - n é p - e m b e r e - h a b o s - s z a b l y a* vöcském, [(t. i. a vér).

az én veréb-lelkem végét te ne vedd!

vasas nyiltól [való] sebestől hadd pusztuljak el!“

1030. Én miképpen szólok:

„Ipácska, téged [én] hogyan hagynálak,

a multkor az *o i m ä t - n é p - e m b e r e* sok fejedelemlős közül

a vasas nyil-sebű sok embert [persze] te is eleresztetted“.

Egyfolytában menvén eres nyaka csigolyáját [hirtelen] le-
 [vágom,

1035. sok fürtű szépséges fejét

fejedelem-fej nagyságú szíj-labda gyanánt odébb rugom.

Páncélos férfi ruháját lehúzásom közben

sār-pāygal iōyāl xōl ēuəlt pīdāmbām.

ēsmaŷ lārəy (?) mēuəl ēuəlt

uīrəy pulbī nōrēm xōlēx moxti pōrlāməl,

iūəl uāžəm xuləy pol uāštāyən pā āmsəldəm.

1025. kāt-pēlək kārəy nāl nūlməl ēuəlt

lūəy xō, ānəy xō tēməsl.

„oīmāt-iāx-xō xumbəy nāri uēyriēm,

mā siski-lil ālyēm nāy āl uīi!

kārəy nāl nūlmēmā sidi āt uōsləm!“

1030. mā xodi iāstələm:

„ūbūē, nāyən xodi ālt xaiēm,

molxatl oīmāt-iāx-xō ār ɔrd ēuəlt

kārəy nāl nūlməy xō i-sidi ēslən!“

i-mānmēm itnā lānəy sābəl-louəl sēuərmələm,

1035. ār sēyi uēžəy oγəl

ɔrt-ox louət nūr-lāgi iēl-sōyšələm.

layrəy xo tēləl ēytem ēuəlt

(Aber) er ist an der lieben Mitte seines Schulterblattes getroffen.

Durch seine Brust mit Brustwarzen

fliegt (der Pfeil) durch, wie ein Wiesen-Rabe, der blutigen

[Bissen frißt,

(wie wenn) er auf seines Vaters Fischwehr zum Störfangen

[säße, so sinkt er hin.

1025. Beiderseits aus der Wunde von einem Pfeil mit eiserner

[Spitze entstanden,

(wie wenn) es ein Mann mit Löffel, ein Mann mit Schüssel

[gießen würde, fließt (das Blut).

„Schwiegersöhnlein, Schaumiger Säbel, Mann aus dem oymat-

[Volk,

nimm mir nicht das Ende meiner Sperling-Seele!

laß mich an meiner Wunde, entstanden durch einen Pfeil mit

[eiserner Spitze, hinsterven!“

1030. Also spreche ich:

„Schwiegerväterchen, warum denn nicht gar entließe ich dich,

unlängst hast wohl auch du von den vielen Fürstenhelden,

[Männern aus dem oymat-Volk

viele Männer verwundet durch eiserne Pfeile entlassen.“

In einemfort gegangen schlage ich ihm einen Wirbel seines

[aderigen Halses ab,

1035. seinen wunderschönen Kopf mit vielen Locken

stoße ich weiter wie einen Riemenball in der Größe eines

[Fürstenkopfes.

Während ich ihm seine Panzermännerkleidung abziehe,

- kurlke tágärlel
nuung juch vuelktain velechlem
1040. jäsłge tágärlel
luimeng joch sengtail senhlem
sess nyuang kolom mārā pa kogollem
meil nyueng nyāl mārā pa kogollem
kotā scholti igi jochpā jān jeker pungi lelnā
1045. nyorom kar jārtem pant jerti lijom
unt kārī jam puket reilteim
kārī nankar seuvel ort ischem
tarn vesch vantlyi ort jeschält etmā mall
schäperingn sultmeng teel altmeng ort
1050. lāgār sem toching nyālnā esslem
sokung poll vuāstangn āmseltem
tam tārmim labed āl nangteel endom
tām jelmām kot āl neital endom
kātt jogi urtem sai kameltan keilem

- a lába ha elakad,
ágas fa botolásával botolom,
1040. ha a keze akad meg,
bogás (?) fa csapkodásával lecsapodom.
Hátpihentető (?) három futamatnyira megint iramodom,
mellpihentető (?) négy futamatnyira megint iramodom.
Valamerre levő öreg (é. medve) fás jeles gyökérhalmán (?)
1045. réti rénbika szorult útjára szorongatott [ellenség],
erdei rénbika jeles falkája gyanánt szétszóródott (v. szerte-
Vörösfenyő-kérge-[színű]-hajfonatos öcsém futott)
[mint] tārēn arcát még nem látott fejedelehmős szemközt
[bukkanik elő].
A Š o b a r-[ezüsttől]-szikrázó páncélt viselő fejedelehmős
1050. páncélpikkelybe akadó nyilat eresztett rá,
[s mintha csak] tokfogó gerében ülne, megülepedik (é. meg-
[ületett]).
Ezen egem hét korát nem látom,
ezen mennyem hat korát nem látom (é. se lát, se hall).
Két fa elválasztó köze mögém kívülről elhagyom.

- kural-ki tayârlâl,*
nouâv iux uelaxtâvæn uelaxlêm,
 1040. *iâšâl-ki tayârlâl,*
luimæv (?) iux sèyktâvæn sèyklêm.
šâš-nuuv (v. nuuv) xōlām mārā pā xōyāllām,
mēuəl-nuuv (v. nuuv) nāl mārā pā xōyāllām.
xodâs-ōlvi igi iuxpi iam iēḡḡār puḡlalnā
 1045. *ñōrām-xār ierdām pānt ierdulijām*
uōnt-xāri iam puḡat rāiḡlām
kār-i-nāy k-kār-sēu āl-ōrt izēm,
tāræn uēs uantli ōrt iēzālt ētmāmāl.
šobrevæn-sultmæv-tēl-āltmæv-ōrt[nā]
 1050. *layâr-sēm toyæv nālñā èslām,*
sōyâv pol uāštâvæn āmsældām.
tām tōrmēm lābāt āl nāyktāl āndōm,
tām iēlmēm xōt āl nītāl (v. nāiḡtāl) āndōm.
kāt iuyi uōrdām sāi kāmālta xaiḡlēm.

wenn sein Fuß stecken bleibt,

āste ich ihn mit der Abästung eines ästigen Baumes ab,

1040. wenn seine Hand hängen bleibt,

schlage ich sie mit dem Schlag wie einen buschigen Baum ab.

Den Rücken rasten lassende drei Läufe renne ich wieder,

die Brust rasten lassende vier Läufe renne ich wieder.

Irgendwo auf einem trefflichen, mit Wurzeln bedeckten Platz
 [voll Bäumen eines Alten (Bären) geraten,

1045. auf einen Weg gedrängt, wie man einen Wiesen-Rennhirsch
 [eindrängt,

wie eine treffliche Herde von Wald-Rennhirschen zerstreut

erscheint mein Lärchenrinde-zopfiger Neffe

uns gegenüber, als ein Fürstenheld, der das Gesicht des taren
 [(Verderbens) noch nicht gesehen hat.

Der Von soper (Silber) funkelnden Panzer tragende Fürstenheld

1050. ließ auf ihn einen Pfeil los, der an der Panzerschuppe stecken
 [bleibt,

(und wie wenn) er auf einem Fischwehr zum Störfangen säße,
 [sinkt er hin.

Die sieben Alter meines Himmels sehe ich nicht,

die sechs Alter meines Firmamentes sehe ich nicht (d. h. der
 [Neffe ist maustot).

Von hinten, zwischen zwei Bäumen, von außen her verlasse
 [ich ihn.

1055. sess nyuang kolom mără pa kogollem
 meil nyuang nyäll mără kogollem
 puting mennmeng ai säim pungelellnä
 nyorom kär jampoket reilteum
 jorlauän mongellä tach mongol ischem
1060. il vuäsem (?) sokung poll vās taen pa ämeseltem
 tām tärmem labed äll neital endom
 tām jelmām kot äl nangtal endom
 kätt jogi urtom sai kameltäu (?) pa keilem
 sess nyueng kolom mără pa kogollem
1065. meil nyuang nyäll mără pa kogollem
 kotä scholtti nuljing mennmäng ai säim tailnä
 nyorom kär järtom pänt jertiliem
 oileko pokän kussl jirr kannli schomli keu longh
 [ischem nä
 schäperingn älymem luk chungm luk aneng jo ogol
1070. läğärseng etpi nyälñ eslmäl

1055. Hátpihentető (?) három futamatnyira megint iramodom,
 mellpihentető (?) négy futamatnyira megint iramodom.
 A jégburok fölötti vize megindult (tkp. ment) kis patak
 [oldalán
 rénbika jeles falkája módjára szertefutott (t. i. az ellenség).

Erős-lovat (tkp. *lovadat*)-*csomózó-erős csomó* öcsémet

1060. [mintha csak] tokfogó gerében görnyedne, megülették.

Ezen egem hét korát nem látom,
 ezen mennyem hat korát nem látom (é. se lát, se hall).
 Két fa elválasztó köze mögén kívülről elhagyom.

- Hátpihentető (?) három futamatnyira megint iramodom,
 1065. mellpihentető (?) négy futamatnyira megint iramodom,
 valamerre levő, áradásos vize megindult (tkp. ment) kis
 réti rénbika szorult útjára szorongatott [patak forrásánál

Nem-szerencsés-emberfiad-körme-nem-fogja-kerek-kő-bálvány
 [öcsémre

a *Š o b a r-dürgő-fajd-kábult-fajd* [módjára] *morgó(?)-ij*

1070. páncélpikkelyen átható nyilat eresztett:

1055. šās-ñuay (v. ñuay) xōlām mārā pā xōyāllām,
 mēuəl-ñuay (v. ñuay) nāl mārā xōyāllām.
 pōt-ñeyk mām̄m̄ay aī sāiām purlēlnā (v. purlēlnā)
 nōrām-xār iām pugət rēiūlvām.
 ior-lāuən-mōyēllā-tāk-mōyēl izēm
1060. il-uāžām sōyāy pol uāštāyən pā āmsālvām.
 tām tōrmēm lābət āl nūtāl (v. nēitāl) āndōm,
 tām iēlmēm xōt āl nārktāl āndōm.
 kāt iuyi uōrvām sāi kāmēltā pā xaiēm.
 šās-ñuay (v. ñuay) xōlām mārā pā xōyāllām,
1065. mēuəl-ñuay (v. ñuay) nāl mārā pā xōyāllām.
 xodās-ōlvī nul-ñeyk mām̄m̄ay aī sāiām tāiēlnā
 nōrām xār iērvām pānt iērvūiām
 oīlī(?) - xō-poyēn-kušəl-iir-xanli-šōmli-keu-lōyik
 [izēm̄nā
 šobrēyən ālmām-luk, sūmām luk ańay(?) iōyāl
1070. layār-sēm ētpi nāl̄nā ēslmāl,

1055. Den Rücken rasten lassende drei Läufe renne ich wieder,
 die Brust rasten lassende vier Läufe renne ich wieder.
 An einem kleinen Bach, in dem das Wasser über der Eistrinde
 [zu fließen begann,
 lief (der Feind) auseinander, wie eine treffliche Herde von
 [Rennhirschen.
 Meinen Neffen, Starkes Pferd bindenden starken Knoten
1060. (wie wenn) er auf dem Fischwehr zum Störfangen kauern
 [würde, ließ (der Feind) ihn hinsinken.
 Die sieben Alter meines Himmels sehe ich nicht,
 die sechs Alter meines Firmamentes sehe ich nicht.
 Von hinten, zwischen zwei Bäumen, von außen her verlasse
 [ich ihn.
 Den Rücken rasten lassende drei Läufe renne ich wieder,
1065. die Brust rasten lassende vier Läufe renne ich wieder,
 Irgendwo an der Quelle eines kleinen Baches, dessen anschwel-
 [lendes Wasser zu fließen begann,
 auf einen Weg gedrängt, wie man einen Wiesen-Rennhirsch
 [eindrängt,
 auf diesen meinen jüngeren Bruder, (also auf) den Runden
 [Steingötzen, den die Nägel eines nicht glücklichen Men-
 [schensohnes nicht anpacken,
 ließ der Wie ein balzender Auerhahn, betäubter Auerhahn
 [sausende soper Bogen
1070. einen die Panzerschuppen durchdringenden Pfeil los:

kosă unti săchnem äling eult pitemtem
 pa belkel eult uring pulpi nyorom sau mohti
 [schampelmä]

jiil vuäsem sohung poll vuäs tangen ämseltem
 kätt belek karteng nyäll nyulme leult

1075. lieng ho aneng ho tämässl.

koti jastel

oimät jach ho kumping nari vuenga

ar seui koleng ogem näng al kori

ma koti jastelem

1080. upie nängen koti alt keilem

mol kattl oj mät jach ho ar ort eult

karteng nyäl nyulmep ko ischidi eslsem

i mannmem itnä läning sapel läuil seur mälem

ar seui vezsing ogol

1085. kojäch läuät nyur läkä jäl songselem

lahring ho teel enhtem eult

a húsz (?) bordája ahol végződik, [ott] van találva;

a másik oldalán keresztül véres falatú réti-szarka [módjára]

[átvergődik (t. i. a nyíl):

[mintha csak] az apja tokfogó gerébjén ülne, megületett.

A kétfelől való vasas nyíl-sebéből

1075. [mintha csak] kanalas ember, tálas ember [öntené, úgy]

[ömlik [t. i. a vér].

Miképpen szól:

„*Oim ä t-nép-embere-habos-szablya* vönk (?),

sok fürtben dús fejemet te ne nyúzd meg!”

Én miképpen szólok:

1080. „Ipácska, téged hogy [is] ne hagynálak,

a multkor az *oimät*-nép-embere sok fejedelemlhős közül

a vasas nyíltól [eredő] sebű embert te szintén eleresztetted.”

Egyfolytában menván eres nyaka csigolyáját [hirtelen] levá-

[gom,

sok fürtű szépséges fejét

1085. férfi-fej nagyságú szíj-labda gyanánt odébbrugom.

Páncélos férfi ruháját lehúzásom közben

χòs(?) υγδι soxnam ālay ēuālt pidəmdəm,
pā-pēlcal ēuālt uīrəy pulbi nōrām-sāu moxti sāmbəlməl:

ijūal uāžəm sōγōy pol uāšlāyən āmsəlbəm.
kāt pēlak kārday nāl nūlməl ēuālt

1075. lūəy χò, ānəy χò tēmasl.

χοδι jāstəl:

„oīmat-īāχ-χò χumβəy nāri uēyā,
ār sēyi χōlay oyəm nāy āl χορι!“

mā χοδι jāstələm:

1080. „ūbūē, nāyən χοδι ālt χailēm,

molχatl oīmat-īāχ-χò ār ōrd ēuālt

kārday nāl nūlməp χò ī-sidi ēslsən.“

ī-mānmēm itnā lānəy sābəl-loūal sēuərmələm,

ār sēyi uēžəy oyəl

1085. χοι-οχ loūāt nūr lūai jēl-sōyšalēm.

layrəy χò tēlal ēy'tēm ēuālt

wo seine zwanzig Rippen enden, ist er getroffen,

durch seine andere Seite arbeitet sich (der Pfeil) durch, wie
[eine Wieselster mit blutigem Bissen:

(wie wenn) er auf seines Vaters Fischwehr zum Störfangen
[säße, so sinkt er hin.

Beiderseits aus der Wunde (gestochen) von einem eisernen Pfeil,

1075. (wie wenn) es ein Mann mit Löffel, ein Mann mit Schüssel
[gießen würde, fließt (das Blut).

Also spricht er:

„Unser Schwiegersohn, Schaumiger Säbel, Mann aus dem
[ojmat-Volk,

schinde nicht meinen an vielen Locken reichen Kopf!“

Ich spreche also:

1080. „Schwiegerväterchen, warum denn nicht gar würde ich dich
[entlassen,

unlängst hast auch du von den vielen Fürstenhelden, Männern
[aus dem ojmat-Volk

einen Mann verwundet durch einen eisernen Pfeil entlassen.“

In einemfort gegangen haue ich ihm einen Wirbel seines
[aderigen Halses ab,

seinen wunderschönen Kopf mit vielen Locken

1085. stoße ich weiter, wie einen Riemenball in der Größe eines
[Kopfes von einem Mann.

Während ich seine Panzerkleidung abziehe,

- jäsl ke tǵārlel
 lui mang joch veleg tangen velechlem
 kureltke tǵārlel
1090. nuung juch sengtangen senhlem
 sess nyuang kolom mǎrǎ pa kogollem
 meil nyiuang nyǎlmǎrǎ pa kogollem
 kotǎ scholti kǎr nyǎteng kǎr jǎgom kutpelnǎ
 nyorom kǎr jǎrtem pǎnt jǎrtilem
1095. untǎ etylilǎlǎ uont tulpangh seung jau kelemnǎ
 lǎǵǎrsem etpi nyǎll pǎni limal
 jel mǎje ho seurlǎ nareng longh sikel
 kareng koning pǎte leult pitemtem
 pa belkel eult
1100. uring pulpi unt kolǎch mochte schampelmǎl
 aysel vuǎsem kuling poll vuǎstangen pa ǎmseltem
 kǎtt belek karteng nyǎl julmi leult
 lijong ho aneng ho tǎ mǎssl
 koti jastel

- ha a keze megakad,
 bogas (?) fa botolásával botolom,
 ha a lába akad meg,
1090. ágas fa csapkodásával lecsapkodom.
 Hátpihentető (?) három futamatnyira megint iramodom,
 mellpihentető (?) négy futamatnyira megint iramodom.
 Valamerre levő rénbika-mohos ritkás fenyér közepe táján
 réti rénbika szorult útjára szorongatott
1095. Erdőben-termő-erdei-légyölőgalócá[hoz hasonló] hajfonatos
 [i a γ öcsémre
 páncélpikkelyen átható nyilat illesztett (tkp. helyezett) [az
 a Távoli-embert-levágó-szabályás-bálvány-öreg [ijára]:
 kérges hóna alján van találva,
 a másik oldalán keresztül]
1100. véres falatú erdei-holló gyanánt átvergődik (t. i. a nyíl).
 [Mintha csak] az atyja halászta halfogó gerébjén halászna,
 a kétfelől való vasas nyíl sebéből [megületett,
 [mintha csak] kanalas ember, tálas ember [öntené, úgy]
 Miképpen szól: [ömlik (t. i. a vér).

ĩāš'el-ki tayārləl,
luiməy ĩux yēləxtāyən yēləxlem,
kural-ki tayārləl,

1090. nouəy ĩux sēy'tāyən sēy'lēm.

šāš-ñuyəy (v. ñuyəy) xōlām mārā pā xōyālləm,
mēyəl-ñuyəy (v. ñuyəy) nāl mārā pā xōyālləm.
xodās-ōlbi xār-ñādəy xar-ĩāyām kutpəlnā
ñōrām-xār ĩerdəm pānt ĩerdəlyəm

1095. uōntnā-ētlilələ-uōnt-tulpāyx-sēuəy-ĩay xilēmñā
layār-sēm ētpi nāl ponilimāl(?),
ĩēl-mo u-xō-sēuərlā-nā rəy-ləy kšĩeəl
kārəy xonəy pāpəl ēyalt pīdəmbəm,
pā-pēlēəl ēyalt

1100. uīrəy pulbi uōnt-xōlāx moxti sāməlməl.
āšəl uāšəm xuləy pol uāštāyən pā āmsəlbəm,
kāt-pələk kārəy nāl nūlməl ēyalt
līəy xō, ānəy xō tēməsl.
xoni ĩāstəl:

wenn seine Hand hängen bleibt,

āste ich sie ab, wie wenn ich einen buschigen Baum abāsten
wenn sein Fuß stecken bleibt, [würde,

1090. schlage ich ihn mit einem Schlag, wie einen āstigen Baum ab.
Den Rücken rasten lassende drei Lāufe renne ich wieder,
die Brust rasten lassende vier Lāufe renne ich wieder.

Irgenwo um die Mitte einer von Rennhirschmoos schütter
[bewachsenen Heide
auf einen Weg gedrängt, wie man einen Rennhirsch eindrängt,

1095. auf meinen Neffen, (also auf den) Im Wald gewachsener
[Waldfliegenpilz-zopfigen jag

einen die Panzerschuppe durchdringenden Pfeil einlegend
ist (doch) der Mit Säbel versehene, den fernen Mann erschla-
[gende Götzen-Alte

an seiner rauhen Achselhöhle getroffen (worden),
durch seine andere Seite

1100. arbeitet sich (der Pfeil) durch, wie ein Waldrabe mit blutigem
[Bissen.

(Wie wenn) er auf seines fischenden Vaters Fischwehr zum
[Fischfangen fischen würde, ist er hingesunken,
beiderseits aus der Wunde (gestochen) von einem eisernen Pfeil,
(wie wenn) es ein Mann mit Löffel, ein Mann mit Schüssel
Also spricht er: [gießen würde, fließt (das Blut).

1105. ujmät jach ho seung ort vuenga kolä
karteng nyäl julmemnä schidi ätt uoslem
ma koti jastelem
monti ojmät jäch ho ar ort eulte
karteng nyäll nyulmep ho i schidi kaissem
1110. in koti nangen alt keilem
i manmem itnä poning sapel loul seurmälem
kojäch läuät nyurläkä jel sonhselem
jäsl ke tagorlel
nuung juch vuelk taim velechlem
1115. kurlke tagorlel
luimeng juch sengtangen senhlem
säss nyiuang kolom märe pa kogollem
meil nyiuang nyäl märe pa kogollem
kotä scholti kär nyäting kär jägom pungilälänä
1120. nyorom kär jertem pänt koinä jertem
laim karti jentläng nyäl ischemnä jerti liem

1105. „*O j m ä t - n é p - e m b e r e - h a j f o n a t o s - f e j e d e l e m h ö s* vöcske, óh hall-
vasas nyiltól [eredő] sebemben így hadd pusztuljak el!“ [jad!]

Én miképpen szólok:

„Elébb az *ojmät*-nép-embere sok fejedelemlhős közül
a vasas nyil-sebű embert [persze] te is meghagytad,

1110. most tehát tégedet [én] hogyne hagynálak!“
Egyfolytában menvén gyapjas nyaka csigolyáját [hirtelen]
[levágom,
férfi-fej nagyságú szív-labda gyanánt odébbrugom.

Ha a keze megakad,
ágas fa botolásával botolom,

1115. ha a lába akad el,
bogas (?) fa csapkodásával lecsapkodom.
Hátpihentető (?) három futamatnyira megint iramodom,
mellpihentető (?) négy futamatnyira megint iramodom.
Valamerre levő rénbika-mohos ritkás fenyér oldalán

1120. réti rénbika szorult útjára kit szorítottak?

Fejszevas-élű-nyil öcsém van szorongatva.

1105. „o i m a t - i à x - x ò - s ē u ə y - ò r t u è y à x ò l à !

kārday nāl nūlmēmā sidi āt uōšlām!“

mā xodī iāstələm :

„mōndī o i m a t - i à x - x ò ā r ò r d ē u ə l t

kārday nāl nūlməp xò i - sidi xaisən,

1110. in xodī nāyən ālt xāilēm!“

i - m ā n m ē m i t n ā p u n ə y s ā b ə l - l o u ə l s ē u ə r m ə l ē m ,

xoi - o x l o u ā t n ū r - l ā g i i è l - š ò y š ə l ē m .

iāšəl - ki tayārləl,

noušy iux uēlaxtāyən uēlaxlēm,

1115. kurəl - ki tayārləl,

luiməy iux sēy'tāyən sēy'lēm.

šās - nūəy (v. nūəy) xōlēm mārā pā xōyāllēm,

mēuəl - nūəy (v. nūəy) nāl mārā xōyāllēm.

xodās - ò l d i x ā r n ā d ə y x a r - i ā y ə m p u y ə l ā l n a

1120. nōrēm - xār ièrdəm pānt xoinā ièrdəm?

lā i ə m - k ā r d i - i è n t l ə y n ā l i z è m n ā i è r d i l i ə m .

1105. „Schwiegersöhnlein, Zopfiger Fürstenheld, Mann aus dem
[ojmat-Volk, o hör es!

laß mich an der Wunde (gestochen) von einem eisernen Pfeil so
[zugrunde gehen!“

Ich spreche also:

„Vorher hast auch du von den vielen Fürstenhelden, Männern
[aus dem ojmat-Volk
den Mann durch einen eisernen Pfeil verwundet am Leben
[gelassen,

1110. warum denn nicht gar würde ich dich also jetzt entlassen!“

In einemfort gegangen schneide ich ihm einen Wirbel seines
[wolligen Halses ab,
wie einen Riemenball in der Größe eines Männerkopfes stoße
[ich ihn weiter.

Wenn seine Hand stecken bleibt,

äste ich sie mit der Abästung eines ästigen Baumes ab,

1115. wenn sein Fuß hängen bleibt,

haue ich ihn mit einem Schlag (wie) einen buschigen Baum ab.
Den Rücken rasten lassende drei Läufe renne ich wieder,
die Brust rasten lassende vier Läufe renne ich wieder.

Irgendwo, am Rand einer von Rennhirschmoos schütter
[bewachsenen Heide,

1120. wie man einen Rennhirsch eindrängt, wer wurde auf einen
[Weg eingedrängt?

Mein Neffe, Axteisen-scharfer Pfeil ist bedrängt.

- tarn veischi vuantli ort oring nä jeschält ätmämäl
jorn käschko täilä kolom lell ungti vāj pälät ort
lāgārsem etpi nyāl pāni liem
1125. aschel vuāsem kuling poll vuās tangen āmseltem
tām tārmem labed āl nang tal endom
tām jelmem kot āl niital endom
kātt jogi urtem sai pa kameltā kiilem
sess nyiuang kolom mārā pa kogollem
1130. meil nyiuang nyāl mārā pa kogollem
nyārom kārr jam puket lakka riiltām
schāperingen sultmang teel pillnā
jormeskap örten masechnā jogottlā kûlāng korp
[tarom jogol pillnā männmā]
jārn käschko täilä kolemllel posvaj pälät ort pillnā
1135. oili ort pokān kusljirr kannli schāmli kēu longh
linn mānem lāting kalltem loatn [ischem männmā]
uring nyāl vūāj suopnā läp lāschmān

tārən arcát nem látó fejedelemhős lévén [ép] szemközt buk-
[kanik elő].

A Nötlen(?) -szamojéd-ember-birta-három-öles-dárdanyél
[nagyságú (tkp. magasságú) fejedelemhős
páncélpikkelyen átható nyilat helyezgetett [az íjára].

1125. [Mintha csak] az atyja halászta halas gerében halászna,
Ezen egem hét korát nem látom, [megületett].
ezen mennyem hat korát nem látom (é. se lát, se hall).
Két fa elválasztó köze [mögül] kívülről elhagyom.
Hátpihentető (?) három futamatnyira megint iramodom,
1130. mellpihentető (?) négy futamatnyira megint iramodom.
[Mint] a réti rénbika jeles falkája szerte futott (t. i. az ellen-
A *šobar* - [ezüsttől]-szikrázó páncéllal [ség].
az *Erős-öklű-fejedelemhősöd-öklével-nem-éri-csengő-forma-*
[*erős-íj* ment,
a Nötelen-szamojéd-ember-birta-három-öles-dárdanyél-

- [magasságú-fejedelemhőssel
1135. a *Nem-szerencsés-fejedelemhős-fiad-körme-ize-nem-fogja-*
[*kerek-kőbálvány* öcsém ment.

Amerre mentek, gödrös nyomuk gödre
véres nyilnyél-darabbal van beállítva.

tārən-uēs ʔantli ɔrt ʔorəɣnā iēzālt ɛtməmāl.

iorŋ-χos-χò-taɪlā-χōlām-lāl-uyɔi-ɣaɪ-palāt ɔrt
layər-səm ɛtpi nāl ponliɣəm.

1125. āzəl ʔāzəm χuləɣ pol ʔāštəɣən āmsəldəm.

tām tōrməm lābat āl nāɣktāl āndəm,

tām iēlməm χòt āl nūtāl (v. nāɪtāl) āndəm.

kāt ɣuyi ʔōrdəm sɑɪ [ɛɣəlt] pā kāməltā χaɪlēm.

šās-nɣəɣ (v. nɣəɣ) χōlām mārā pā χōɣəlləm,

1130. mēɣəl-nɣəɣ (v. nɣəɣ) nāl mārā χōɣəlləm.

nōrəm-χār iām ɣuət lākkā rəɪlɔdəm.

šobrəɣən-sultməɣ-təl pilnā

ior-māskəp-ɔrdən-māzəkñā ioyātlā-kouləɣ-χorbi-
[tārəm-iōɣəl māmāl.

iorŋ-χos-χò-taɪlā-χōlām-lāl-pòs-ɣaɪ-palāt-ɔrt pilnā

1135. oɪli-ɔrt-poyən-kusəl-iɪr-χanli-šōmli-keɣ-lòɣk izəm

lin māməm lāɔɣ kuldəm lāɔən

[māmāl.

ɣiɣəɣ nāl-ɣaɪ-šōpnā lāp-lòsmān.

Uns gegenüber taucht er auf als ein Fürstenheld, der das
[Gesicht des taren (Verderbens) nicht gesehen hat.

Der Fürstenheld von der Höhe des dem unverheirateten
[Samojeden gehörenden, drei Klafter langen Lanzenchaftes

legte einen die Panzerschuppe durchdringenden Pfeil ein.

1125. (Wie wenn) er auf seines fischenden Vaters Fischwehr fischen
[würde, so wurde er hingesetzt.

Die sieben Alter meines Himmels sehe ich nicht,

die sechs Alter meines Firmamentes sehe ich nicht (d. h. er
[sieht und hört nicht).

Hinten, zwischen zwei Bäumen verlasse ich ihn von außen her.
Den Rücken rasten lassende drei Läufe renne ich wieder,

1130. die Brust rasten lassende vier Läufe renne ich wieder.

(Wie) die treffliche Herde von Wiesen-Rennhirschen, ist (der
[Feind) auseinandergelaufen.

Mit dem Von soper (Silber) funkelnden Panzer

ging der Starke Bogen in Klingelgestalt, den dein Fürstenheld
[von starker Faust mit seiner Faust nicht erreicht,

mit dem Fürstenhelden von der Höhe des dem unverheirateten
[Samojeden gehörenden drei Klafter langen Lanzenchaftes

1135. ging mein jüngerer Bruder, der Runde Steingötze, an dem das
[Nagelglied deines nicht glücklichen Fürstenheldensohnes
[nicht anhaften bleibt (d. h. sie verfolgen einander).

Wo sie gingen, ist die Grube ihrer grubigen Spur

von blutigen Pfeilschaftstücken bestreut.

- ti eltye vuantlem tokäly tyi tokäly vuantlem
schäperingen uon iki ubem iki
1140. nyorom kär ku sägom tälltä schi kogolmäl
nyochs kuschti epling amp jolltä läilem
untkoj nomsem nomessl
sar il säting uorfl schägä semäke pittlen
taren lamen vuesch lamen vuanl lamen
1145. sess nyiuang kolom mără kogollem
meil nyiuang nyäll mără kogollem
kotä scholti nuljeng mennmeng ai säim pûleln
läsch mentem nyuräjuch eelti ämesmäl
kolom ochpi jestoh pännmăn ämesl
1150. nyäl ochpi vuäsch toh pännmăn ämessel
koti jastel
ma koti schischkilil alngen tām kuss etltāssem
vuareslil alngem tām kuss etltāssem
labed ort pochlām
1155. ort kongelti nu mǎng joch schi kongel tā säit

Errefelé erre nézek, arrafelé arra nézek:

A *Sóbar nagy öreg*, ipam-öreg

1140. réti rénbika hosszú lépésével ezen iramodik ím.
Nyuszt-kereső kopó (tkp. szagos eb) módjára utána állok.
Erdei ember elmém elmélkedik:
„Várj csak, az apád áldóját! fejedeleMHős, aztán ha szembe
[kerülsz (tkp. esel) [velem],
pusztulásunkat, vészünket látjuk majd!“
1145. Hátpihentető (?) három futamatnyira iramodom,
mellpihentető (?) négy futamatnyira iramodom.
Valamerre levő áradásos vize megindult (tkp. ment) kis
hótól meghajtott görbe fára ült. [patak mellett (tkp. oldalán)
Három tagú (tkp. fejű) siralmas panaszt tevén ül,
1150. négy tagú (tkp. fejű) keserves panaszt tevén ül.
Miképpen szól:
„En ugyan a veréb-lelkem végét megmentettem bár,
vércse-lelkem végét megmentettem bár,
hét fejedeleMHős fiamat
1155. fejedeleMHős hágtató ágas fára hágtatták,

täl-tä üäntläm, toyal-tä toyal üäntläm:

šobrayan-üön-igä, übëm-igä

1140. nōvām-χār xoy soyām tāltā šī χōγālmāl.

noγās kuštī ēplāy āmp ioltā-lāilēm.

üönt-xoγi nomsēm nomāsl:

„sār! iūäl-sāday örtl šayā, sēmā-kī pitlän,

tārānlāmən, uēslāmən üäntlāmən (o: üäntlāmən)!“

1145. šās-ñūay (v. ñūay) χōlām mārā χōγāllām,

mēuäl-ñūay (v. ñūay) nāl mārā χōγāllām.

χodās-ölvī nul-γykc māmday āj sājəm purylālnā

lās mēndəm nūrā-γux eltī āmāsmāl.

χōlām oxpi iēs-tox ponmān āmāsl,

1150. nāl oxpi uās-tox ponmān āmāsl.

χovī iästäl:

„mä χovī siski-lil ālyēm tām kuš ēltāsēm,

uāras-lil ālyēm tām kuš ēltāsēm,

lābät ört poxlām

1155. ört χōvgältī nouay iux šī χōvgältāsājet,

In dieser Richtung schaue ich dahin, in jener Richtung schaue
[ich dorthin.

Der große soper Greis, mein alter Schwiegervater

1140. läuft nun dahin mit langen Schritten eines Wiesen-Rennhirsches.

Wie ein Marder suchender Jagdhund (eig. Spürhund) verfolge
[ich ihn.

Mein Waldmenschenverstand denkt nach:

„Warte nur! Bei deinem Vater! Fürstenheld, wenn du mir dann
[entgegentrittst,

werden wir unserem Verderben, unserer Gefahr entgegensetzen!“

1145. Den Rücken rasten lassende drei Läufe renne ich,

die Brust rasten lassende vier Läufe renne ich.

Irgendwo, an einem kleinen Bach, auf welchem das angeschwol-
[lene Wasser zu fließen begann,

setzte er sich auf einen krummen Baum gebeugt vom Schnee.
Ein aus drei Teilen (eig. Köpfen) bestehendes Klagen beginnend

[sitzt er,

1150. ein aus drei Teilen bestehendes Jammern hören lassend sitzt er.
Also spricht er:

„Obwohl ich das Ende meiner Sperling-Seele gerettet habe,

obwohl ich das Ende meiner Habicht-Seele gerettet habe,

so wurde meinen sieben Fürstenheldensöhnen (doch)

1155. etwas Schlimmes angerichtet (eig. man ließ sie auf einen ästigen
[Fürstenheld-Steige-Baum steigen),

- ort kongel läti luimeng juch schi kongeltäsait
 ma unt kojji nomsem nomessl
 sär jiil säting uortl uosn
 läitangen sär kät kull mäs unti
 1160. säting karr kätä tolten lailen särr
 tüm tärmem labed oll schägä nängen ke sittl näng ämsi
 mänemke sittl ma omislem
 sät nyäl ponnmeng säming tiut eult
 lägar sem etpi nyäl lägoptälem
 1165. sanzing jogol san semä ponnlem
 jenting jogol jentemä ponnlem
 tüm länker sogonnl mochte tallem
 tüm juch kol eult tom juch kolä etltälem
 vetluipi katt kurr jelli suoslingen
 1170. tüm juch kul eult pa tomsek juh kolä pä etltälem
 schi kemi untlnä jogä kischem nyosing kur älngem
 nuung juch nuul pormessl
 lebsui juch lebsel märemel

fejedelembhös hágtató bogas (?) fára hágtatták!“

Az én erdei ember elmém elmélkedik:

„Várj csak, az apád áldóját (tkp. apja drága fejedelembhös [vagy])!

Állván csak [így] két hálásig (?)

1160. a bűvös téren varázserővel hova állsz csak!

Ezen világom (tkp. egem) hét korát, ha neked jut, te üld meg
 ha nekem jut, én üldöm meg.“ [(t. i. bálványképpen),

A száz nyillal fölszerelt karikás tegezből

páncélpikkelyen átható nyilat rántok elő,

1165. hátas íjam hátára helyezem,

ideges íjam idegére teszem.

Az egyik (tkp. ez a) vállam végződik, még tovább húzom,
 ezen faközből a másik faközbe irányozom.

Ötujjú két láb[am] előre megy (tkp. lép),

1170. ezen faközből a kissé odább levő faközbe irányozom.

Ezenközben a hátra maradt tarka lábam vége

ágas fa ágára lép,

gallyas fa gallya törik.

- òrt xòrgəltəvi lujməy iux si xòrgəltəsāijət!“
 mā uònt-xoʔi nomsəm noməsl:
 „sār, iuxəl-sāwəy òrtl uòsən!
 lājtəyən-sār kət xālmās uòndi
 1160. sādəy xar xādā toltnā lājlən (v. lājlən)-sār!
 tām tòrməm lābət āl sayā nāyən-ki šitl, nāy ām'si
 mənəm-ki šitl, mā āməsləm.“
 sāt nāl ponməy saməy tiuət ēuəlt
 layər-səm ətʔi nāl lāyəptələm,
 1165. šānzəy iōyəl šānzēmā ponlēm,
 iəndəy iōyəl iəndēmā ponlēm.
 tām lāyər soʔənl, moxti tālləm,
 tām iux-xòl ēuəlt tom iux xòlā ətltələm.
 uət lujbi kət kur iəlli šōštəyən,
 1170. tām iux-xòl ēuəlt pā tomsik iux-xòlā pā ətltələm.
 si-kəmi uòntlnā iōyo-xizəm nōzəy kur ālyəm
 nouəy iux nouəl pòrməsl,
 ləpsəy iux ləpsəl morəməl.

- etwas Schlimmes bereitet (eig. man ließ sie auf einen buschigen
 [Fürstenheld-Steige-Baum steigen]).“
 Mein Waldmenschenverstand denkt nach:
 „Warte nur, bei deinem teuren Vater (eig. du bist ein Fürsten-
 [held teuren Vaters])!
 Stündest du nur (so) zwei Übernachten lange,
 1160. wohin du dich nur auf zauberhaften Platz mit Zauberkraft
 [hinstellest.
 Die sieben Alter dieses meines Himmels, wenn sie dir zu Teil
 [werden, sitze du sie,
 wenn sie mir zu Teil werden, sitze ich sie.“
 Aus dem mit hundert Pfeilen ausgerüsteten, mit Ringelchen
 [versehene Köcher
 ziehe ich einen die Panzerschuppe durchdringenden Pfeil hervor,
 1165. ich lege ihn auf den Bügel meines mit Bügel versehenen Bogens,
 ich stelle ihn auf die Sehne meines mit Sehne versehenen Bogens.
 Meine Schulter endet, ziehe ich (den Bogen) noch weiter,
 von dem Bäume scheidenden einen Zwischenraum richte ich
 [(den Bogen) gegen den anderen Zwischenraum.
 Meine fünfzehigen beiden Füße schreiten vorwärts,
 1170. zwischen den Bäumen lenke ich (meine Schritte) von einem
 [Baum zum anderen etwas vorwärts.
 Inzwischen tritt mein zurückgebliebenes, buntes Fußende (d. h.
 auf den Ast eines ästigen Baumes, [Stiefel)
 das Reisholz vom ästigen Baum zerbricht.

- iul sätting orten kengurpi téutmel vuäj naormäl
1175. sess nyuang kolem mārā pa nyogollem
 meil nyiuang nyāl mārā pa nyogollem
 kotā scholti kār nyätting kār nyorom kuttpehnā
 päskall véschang kor eilem jeschält kerlāmal
 koti jastel
1180. tamipa ujmāt jäch ho kumpeng nari venglenki
 nespā manem nāng nyogollen
 māt tagelli konnti ko kurām jätt lāschesem
 ma nomeslem jormeskap urten mäschnā nyogotlā
 [küleng saspi tarom jogol apschianā nyogollaim
 nesspā nāng olten
1185. mā tagelli konnti ko kurem jätt nāng orngānā
 [mätltālem
 in sār tarn lamen vuesch lamen tätā vantllamen
 tām tärmem labed oll nāngänke sitl nāng ämsi
 tām jälmem kot äl mänemke sitl ma ämeslem
 kätt belek ko nyāli kar läilemen

Az apja áldóját! fejedelehműsöd könnyű lábú tetű-állat mód-
 [járá megugrott.

1175. Háterős (?) három futamatnyira megint iramodom,
 mellerős (?) négy futamatnyira megint iramodom.
 Valamerre levő rénbika-mohos ritkás berek közepén
 izzadságos arccal (?) szembe kerül velem.
 Miképpen szól:
1180. „Ejha, *O í m á t - nép-embere-habos-szablya* vőcske,
 hát te üzöl engemet?
- Én bizony menekülő férfi lábam ízére hiába álltam (t. i.
 [menekülésre),
 azt gondolom; *Erős-öklű-fejedelehműsöd-öklével-nem-éri*
 hát te volnál az! [csengős-hátú-erős-íj öcsikédttől üzetem,
1185. Én [biz] menekülő férfi lábam ízét te miattad hiába fásasz-
 [tom.
 Nos tehát, pusztulásunkat, vészünket itt lássuk!
- E világod (tkp. eged) hét korát, ha neked jut, te üld meg.
 ezen mennyem hat korát, ha nekem jut, én üldöm meg (t. i.
 [bálványképpen).“
- A kétfelől való ember nyilas terét álljuk,

ḡuəl-sāḡəy ɔrdən kən kurBi teutməl-ḡāi nāḡərmāl.

1175. šāš-ḡuələy (v. ḡuələy) ḡōlām mārā pā ḡōyāllēm,
mēḡuəl-ḡuələy (v. ḡuələy) ḡāl mārā pā ḡōyāllēm.
ḡodās-ɔlɔi ḡār ḡāḡəy ḡar-ḡōrām kutpālnā
pāsḡəl-ḡēzəy ḡor elem(?) iēzālt kērləmāl.

ḡodī ḡāstəl:

1180. „tāmipā o i m ā t - ḡ ā ḡ - ḡ ɔ - ḡ u m b ə y - n ā r i ḡ ē y l ɛ y ɔ i
nežpā mānēm nāy ḡōyāllēm?
mā tāḡlī ḡontī ḡō kurēm-ḡit lāisəm,
mā nomāslēm: ḡor-māskəp-ɔrdən-māzaknā-ḡōyātłā-
[ḡouləy-šāšpi-tāram-ḡōyāl āpsuēnnā ḡōyāllāisəm,
nežpā nāy ɔlɔn!]

1185. mā tāḡlī ḡontī-ḡō kurēm-ḡit nāy ḡōryēnnā mēltlēm.

in sār, tārənłəmən, ḡēsləmən tānā ḡāntłələmən (v. ḡāntłəmən)!
tām tōrmēm lābət āl nāyən-kī šūl, nāy ām'sl,
tām ḡēlmēm ḡōt āl mānēm-kī šūl, mā āmāslēm.“
kāt-pēlək-ḡō ḡālī ḡar lāilēmən,

Bei deinem Vater! dein Fürstenheld machte sich aus dem Staub,
[wie ein Laus-Tier mit leichten Füßen.

1175. Drei Läufe renne ich wieder mit starkem Rücken,
vier Läufe renne ich wieder mit starker Brust.
Irgendwo um die Mitte eines von Rennhirschmoos bewachsenen,
[schütterten Wäldchens
tritt er mit schweißvollem Gesicht mir entgegen.

Also spricht er:

1180. „Ei, Schwiegersöhnlein, Schaumiger Säbel, Mann aus dem
verfolgst dein du mich? [ojmat-Volk,
So habe ich mich auf meine fliehenden Männerfußglieder
[fürwahr vergeblich gestellt (d. h. die Flucht ergriffen).
Ich denke, daß ich von deinem Brüderlein: Starker Bogen mit
[Klingel-Bügel, den dein Fürstenheld von starker Faust mit
[seiner Faust nicht erreicht, verfolgt werde,
du wärest es also!

1185. Ich mache deinetwegen meine fliehenden Männerfußglieder
[wohl nutzlos müde.
Wohlan, sehen wir hier unserem Verderben, unserer Gefahr
[entgegen!
Die sieben Alter deiner Welt (eig. deines Himmels), wenn sie
[dir zu Teil werden, sitze du sie,
die sechs Alter meines Firmamentes, wenn sie mir zu Teil
[werden, sitze ich sie (d. h. als Götze).“
Auf dem Kampfplatz (eig. Platz der Gegner), wo man mit Pfeilen
[kämpft, stellen wir uns auf,

1190. kätt belek ho jachle kar läilemen
 ma sät nyäl pännäng säming tiutem kolek eult
 lu karting nyäl kartinä älänt nersä
 lu sät nyäl pännäng säming tiutl kolek eult
 ma tochling nyäl tokälnä äll änd nersaim.
1195. sät nyäll pännmeng säming tiut lamem kolek ju pinn
 lu teiti urt lopteng sopeng jochlel
 ma ar seui koleng ogen eelti
 tär kuri kolom pänyäl äll senhleli
 ma täim urt loptäng soping jochlem
1200. lu ar seui vésching ogol eelti
 voj kuri nyall pänyäll ma senhlem
 schi ju pinne lu täim polschäng älngäp siing nari sikell
 vetluipi luing jäs ma märitlem
 ma täim schoper älngäp siing kesem
1205. vetluipi luing jäs lu sukattal
 nyiil jäsä kurä schidi pittlemen

1190. a kétfelől való ember íjas terét álljuk.

Az én száz nyillal fölszerelt karikás tegzem kifogytával

öt a vasas nyil vasa csak nem is sürolta,

az ő száz nyillal fölszerelt karikás tegze kifogytával

engem a tollas nyil tolla csak nem is érintett.

1195. Mjutan a száz nyillal fölszerelt (tkp. tett) karikás tegzeink
 [kifogytak,

az ő birtokában levő vörös nyirhékéreg [gel borított] dara-
 [bos íját

az én sok fürtenbén dús fejemre

daru lába három szárnycsapásával verdesi,

az én birtokomban levő vörös nyirhékéreg [gel borított] dara-
 [bos íjamat

1200. az ő sok fürthenbén dús fejére

állat lába négy szárnycsapásával csapkodom.

Azután [pedig] az ő birtokában levő csörgő (tkp. beszédes)
 [markolatú híres szablyáját

öt ujjú ujjas kézzel én eltöröm,

az én birtokomban levő *šobær*-[ezüst]-markolatú híres kar-

1205. öt ujjú ujjas kézzel ő törí darabokra.

[domat

Négy (tkp. nyolc) kézre-lábra jutunk (tkp. esünk) íme.

1190. *kāt-pēlak-xò jòyli xar lāilēmən.*
mā sāt nāl ponməy saməy tiyətem xoləm ēuəlt
lou kārday nāl kārvinā al ant nērsā,
lou sāt nāl ponməy saməy tiyətl xoləm ēuəlt
mā toyləy nāl toylānā al and nērsājəm.
1195. *sāt nāl ponməy saməy tiyətləmən xoləm jūvinā,*
lou tājdi xirt ləptəy šōbəy jōyləl
mā ār sēyi xōləy oyəm elti
tār-kuri xōlām poñəl al-sēy'ləl,
mā tājəm xirt ləptəy šōbəy jōyləm
1200. *lou ār sēyi xēzəy oyl elti*
uāi kuri nāl poñəl mā sēy'ləm.
si jūvinā lou tājəm pōlsəy ālyəp sūjəy nārišəəl
uēt lujbi lujəy jās mā māritlām,
mā tājəm šōbəy-ālyəp sūjəy kēžəm
1205. *uēt lujbi lujəy jās lou šugəttāl.*
nūəl jāsā-kurā sidi pitlēmən.

1190. auf dem Kampfplatz, wo man mit Bogen kämpft, stellen wir
 [uns auf.

Während mein mit Ringelchen versehener Köcher ausgerüstet
 [mit hundert Pfeilen leer wurde,
 streifte ihn nicht einmal das Eisen des eisernen Pfeils,
 während sein mit Ringelchen versehener Köcher ausgerüstet
 [mit hundert Pfeilen leer wurde,
 berührte mich nicht einmal die Befiederung des befiederten
 [Pfeils.

1195. Nachdem unsere mit Ringelchen versehenen Köcher ausgerüstet
 [mit hundert Pfeilen leer geworden sind,

schlägt er seinen aus (zwei) Stücken bestehenden Bogen mit
 [roter Birkenrinde
 auf meinen an vielen Locken reichen Kopf
 mit drei Flügelschlägen eines füßigen Kraniches,
 schlage ich meinen aus (zwei) Stücken bestehenden Bogen mit
 [roter Birkenrinde

1200. auf seinen an vielen Locken reichen Kopf
 mit vier Flügelschlägen eines füßigen Tieres.

Dann zerbreche ich seinen mit rasselndem Griff versehenen,
 [berühmten Säbel

mit fingeriger Hand von fünf Fingern,

mein mit *soper* (Silber-) Griff versehenes, berühmtes Schwert

1205. zerbricht er in Trümmer mit fingeriger Hand von fünf Fingern.

Auf alle viere (eig. acht Hände-Füße) kommen (eig. fallen)
 [wir nun.

- lu teiti ar seui koleng och sogul ma sitätlem
 ma täiti ar seui vezsing och sogem lu kattleli
 lu elke paettlem
1210. säming belek vuet ungenti porntlem
 mänem ke pa ettal
 mochling belek vuet ungenti sukattal
 schi kemi untlnä kolentlem
 polting läupi kojelki uosem
1215. pälting läu älngemnä kuoltem saschlem
 unt kojji nomsem nomessl
 urr koji untrem voäkänl
 koti schidi ma velti unt schischki posskämnä
 koti schidi sogättlaim
1220. illpeng nyogi sogottman
 numpeng nyogi logolman jäulmälem
 ma illi pittlem lu nochli jitäl
 aj kaping ho leeltangen leellaim
 aj kaping ämestangen ämeslaim
1225. mont sukatem

- Az ő birtokában levő [sok fűrtben] dús fejbőrét sikerül meg-
 az én szépséges fejbőrömet [meg] ő ragadja meg. [fognom
 Ha őt vágom le (t. i. a földre),
1210. a szíves félen levő őt bordát (tkp. bordádat) taposom,
 ha engemet vág le (t. i. a földre),
 a májas félen levő őt bordát (tkp. bordádat) tördeli.
 Ezenközben érzem:
 ha odvas csontú ember lettem volna,
1215. odvas csontom miatt (tkp. csont-végemen) végem lenne.
 Erdei ember elmém elmélkedik,
 hegyvidéki ember szívem hányódik:
 az én megölni [való] erdei-madár-fiókámtól
 hogy [is] kinoztatom én ennyire?
1220. Az alsó foghúsomat összeharapva,
 a felső foghúsomat összeharapva megrázom.
 Én alá jutok, ő fölé kerül (tkp. jön),
 kis csónakos ember ülésével reám telepedik,
 kis csónakos ember ülésével ül rajtam.
1225. Az élőbb eltört

- loy tãpĩ xōlay ox-soyāl šivatlēm,
 mā tãpĩ uēzay ox-soyēm loy kātllāl.
 loyēl-kī pāuatlēm,
 1210. sāmāy-pēlāk uēt uyden tī pōrāntlēm,
 mānēm-kī pāuattāl,
 moylay-pēlāk uēt uyden tī sugattāl.
 šī-kēmī uōntlā xōlāntlēm:
 pāltay (?) loybi xōjēl-kī uōsēm,
 1215. pāltay loy ālyēmā xōltēm sāsēm.
 uōnt-xōjī nomsēm nomāsl,
 uīr'-xōjī uōntrēm uāyāntl:
 xōvī šivī mā uēlvī uōnt-siski-pōšxēmā
 xōvī šivī šoyātlājēm?
 1220. il-pēyk-ñoyī sōyātāmān,
 num-pēyk-ñoyī lōyālmān iāyālmālem.
 mā illī pīllām, loy noxli iūdāl,
 āj xābāy xō lēltāyēn lēllājēm,
 āj xābāy xō āmāstāyēn āmāslājēm.
 1225. mōnt' sugādēm

Es gelingt mir seine (an vielen Locken) reiche Kopfhaut
 meine schöne Kopfhaut packt er an. [anzufassen,

Wenn ich ihn (zu Boden) werfe,

1210. trete ich ihm fünf Rippen an der Herzseite,
 wenn er mich (zu Boden) wirft,
 bricht er mir fünf Rippen an der Leberseite.
 Inzwischen bemerke ich:

wenn ich ein Mann mit hohlen Knochen gewesen wäre,

1215. so wäre es mit mir wegen meiner hohlen Knochen aus (eig.
 [wäre es meiner Knochen Ende).

Mein Waldmenschenverstand denkt nach,
 mein Herz eines Menschen von der Gebirgslandschaft überlegt es:
 von meinem zu tötenden Wald-Vogel-Jungen
 wie kann ich denn so sehr gepeinigt werden?

1220. Mein unteres Zahnfleisch zusammengebissen,
 mein oberes Zahnfleisch zusammengebissen schüttelte ich ihn.
 Ich komme unter ihn, er kommt über mich,
 mit dem Sitzen eines Mannes im kleinen Kahn macht er sich
 [auf mir seßhaft,
 mit dem Sitzen eines Mannes im kleinen Kahn sitzt er auf mir.

1225. Seines vorher zerbrochenen

- schäper älngäp sii nari täil uitemtlili
lant leti lanting loch illpemä ti läschleli
schi kemnä nomtorom äschelälti nochli sässläli
nomtorom untang ho aschi kollntä
1230. moläkä aj kuji izing tärom ämesnem iltnä
unt eult jām vojkā vel jissem
ohung kär ogol nangen ujläsem
sapleng kär saplil nāngen kaschtisem
in tām ojmāt jäch ho seung ord
1235. ar seui koleng ogol
nyorom kärr ogol pättschä nāngān schi ülem
tāi nari täil
kala kalti sohung mu pelä illn kerrtal
lai soka jeming muem kolntä
1240. molokä aj kuji nopting torom ämesmem porān
unt eult jōm voike vely jissem
lai uri alngel nāngen posess

šobər-[ezüst] markolatú híres szablya hegyét megtalálja,
ételevő táplálékos gégémre (tkp. zugom alá) odaállítja.

Ezenközben a felső-égi atyának fölmutatja (v. fölnyújtja):
„Felső-égben lakó-férfi atya! oh hallgass meg!

1230. Egykoron, mikor még a fiatal emberkori időmet ültem (tkp.
[fiatal-emberkori időmet üléssem idején],
az erdőben ha jeles állatot vadászgattam (tkp. öldöstem),
a fejes állat fejét neked kiáltottam [föl],
nyakas állat nyakát neked fogadtam áldozatul.
Most íme az *ojmāt*-nép-embere hajfonatos fejedelehmősnek
1235. sok fűrtben dús fejét
réti-rénbika feje helyett ím neked üvöltöm!“
A hegyes szablya hegyét
a halott haló réteges (?) föld felé alá fordítja:
„Alvilági réteges (?) szentséges földem óh, halljad!
1240. Egykoron, a fiatal ember kori időmet üléssem idején (v. mi-
[kor még a fiatal emberkori időmet ültem).
az erdőben ha jeles vadat vadászgattam (tkp. öldöstem),
alvilági véres vége neked szívárgott [le].

šobər-älɣəp sɪjəɣ nəri təjəl uðɪdamləli,
 lənt ləndi ləndəɣ lox ɪlbəmā tɪ ləsləli.
 si-kəmnā num-tōrəm āzəl eltɪ noxli šəsləli:
 „num-tōrəm uðndəɣ xə āzi xələnɔā!

1230. molxa āi xuii ɪzəɣ tōrəm āməsməm ɪrtɔā
 uðnt ɛuəlt ɪām uāi-ki uellɪsəm,
 oɣəɣ xār oɣəl nəɣən oulɪsəm,
 səpləɣ xār səpləl nəɣən kəstisəm.
 in tām oɪmāt-ɪāx-xə sēuəɣ ɔrt

1235. ār sēui xələɣ oɣəl
 nōrəm-xār oɣəl pāt.sā nəɣən si oulēm!“
 təjəɣ nəri təjəl
 xalā xaldɪ soɣəɣ moɣ pələ ɪln-kərəttəl (v. kərəttəl):
 „ləi soɣəɣ ɪēməɣ moɣəm xələnɔā!

1240. molxa āi xuii nōptəɣ tōrəm āməsməm porānā
 uðnt ɛuəlt ɪām uāi-ki uellɪsəm,
 ləi-ɪri ālɣəl nəɣən poʒəzəs (v. poʒilɪs).

mit *soper* (Silber) Griff versehenen, berühmten Säbels Spitze
 [findet er,
 auf meinen Speise speisenden, Nahrung zu sich nehmenden
 [Hals stellt er sie hin.

Inzwischen zeigt er sie dem Vater im Oberen Himmel empor:
 „O im Oberen Himmel wohnender Mann, mein Vater, höre
 [mich an!

1230. Eins, als ich noch die Zeit meines jungen Mannesalters lebte
 [(eig. zur Zeit meines Sitzens im jungen Mannesalter),

wenn ich auf ein treffliches Tier im Walde jagte (eig. es tötete),
 opferte ich dir den Kopf des köpfigen Tieres,
 opferte ich dir den Hals des Tieres mit Hals als Opfer.

Nun jetzt heule (opfere) ich dir des Zopfigen Fürstenhelden,
 [des Mannes aus dem oɪmāt-Volk

1235. Kopf reich an vielen Locken
 statt des Kopfes von einem Wiesen-Rennhirsch nun!“

Die Spitze des spitzigen Säbels

kehrt er gegen die vielschichtige Erde, wo der Tote (d. h.
 [Sterbende) stirbt:

„O meine heilige Erde mit unterweltlichen Schichten, hör es!

1240. Einst, zur Zeit meines Lebens (eig. Sitzens) im jungen
 [Mannesalter,

wenn ich ein treffliches Wild im Wald tötete,
 so sickerte dir sein unterweltliches, blutiges Ende hinab.

- inn ojmät jäch ho vézsing ort jöm orti url
nängen ätt manntal
1245. täing nari täil
lantleti lani lägämä ti läschtal
kulleti kuling turemä ti sässtal
unt koji ar kasspi kätt jim seem lyäp kunylem
schischki lill älngem männti alt vantlem
1250. schi kemi untlnä jiil säting urten
unt schischki päling ter pûrlämel
särängen nyäveschgnen nomen kunnzem schälyem
kuss kolltä vuantilem
iul säting orten
1255. kätt jugi urtem saj ämessl
kätt belek eult lai uri alngel
liing ho aneng ho tämässl
toki suoslem ar seui koleng ogolne nyän silem
nyiiil kät läuät iu punyäng jeming keuä schi aulittäl
1260. longh oni tarom ruul koti jitäl

Most az *ojmät*-nép-embere szépséges fejedelemhős jeles feje-
hozzád (tkp. naked) hadd menjen!“ [delmi vére]

1245. A hegyes szablya hegyét
ételevő táplálékos zugomra [gégémre (?)] állítja,
halevő halas torkomra oda nyújtja (v. szögezi).
Erdei emberi sokat látó két jó szememet behúnyom,
veréb-lelkem végét menni hogy ne lássam.
1250. Ezenközben, az apja áldóját! fejedelemhősöd
erdei madár-felleg módjára leröpült [rólam].
Nagy hirtelenséggel föltápászkodom.
Bármerre tekintetek:
Az apja áldóját! fejedelemhősöd
1255. két fa szétválasztó köze mögém ül,
a két oldalából alvilági véres vége
[mintha csak] kanalas ember, tálal ember [öntené, úgy]
Oda lépek, sok fűrtben dús fejéhez nyúlok: [ömlik.
nyolc ház nagyságú fa-mögös (?) szentséges kővé ülepedett (?).
1260. Bálványi nagy erős heve miképpen jön [felém]:

in oimat-jaχ-xò uēzəy òrt iam òrvi uirəl
nəyən àt mändäl!“

1245. tajaŋ nəri tajał
lənt lədi ləndəy loyemə tɪ ləštāl,
xul lədi xuləy turəmā tɪ šāštāl.
uònt-xoŋi ər xaspi kət iam sēm lap-xonlēm (ɔ:xonlələm),
siski-lil əlyēm mändi əlt uəntlēm.
1250. si-kəmi uòntlnā iŋuəl-sādəy òrdən
uònt-siski pələy tər pòrləmāl.
sərrəjəyən-nomasəyən (?) nōmən-kunžəm'sājam.
kuš-xoltā uənduyləm:
iŋuəl-sādəy òrdən
1255. kət iuyi uòrdəm sāj āməsl.
kət-pələk əuəlt laj uiri əlyəl
lujəy xò, ānəy xò tēməsl.
toyi-šòšləm, ər səui xoləy oyalnā (ɔ:oyal xožā) nənziləm:
nuəl xət loyāt iβ-pujəy (?) jəməy kəuā si əuləttāl.
1260. ləyk uòni tərəm rouəl xodɪ iudāl:

Jetzt möge das treffliche Fürstenblut des schönen Fürstenhel-
[den, des Menschen aus dem oimat-Volk
zu dir fließen (eig. gehen)!“

1245. Die Spitze des spitzigen Säbels
stellt er auf meinen Speise speisenden, Nahrung zu sich neh-
[menden Hals (Rachen?),
setzt er an meinem Fisch speisenden, Fisch verschlingenden
[Rachen an.
Meine viel gesehenen beiden guten Waldmenschenaugen
[schließe ich,
daß ich das Ende meiner Sperling-Seele hinausgehen nicht sehe.
1250. Inzwischen, bei seinem Vater! dein Fürstenheld
ist wie eine Waldvögel-Wolke (d. h. Schar) heruntergefliegen.
Sehr schnell richte ich mich auf.
Ich blicke rundherum (eig. wohin ich auch blicke):
Bei seinem Vater! dein Fürstenheld
1255. sitzt hinten zwischen zwei Bäumen,
aus seinen beiden Seiten (fließt) sein unterweltliches, blutiges
[Ende,
(wie wenn) es ein Mann mit Löffel, ein Mann mit Schüssel
[gießen würde, so fließt (das Blut).
Ich trete hin, ich rühre seinen an vielen Locken reichen Kopf an:
Er wurde zu einem hinter Bäumen stehenden, heiligen Stein in
[der Größe von acht Häusern.
1260. Seine sehr starke Götzenhitze (Verzückung) steigt so gegen mich:

- ojmät jäch ho kumpeng nari vuenga
 schischkilil älngen kepä visän
 ar seui koleng ochsogä nängen änd mälem
 tongelt kante ko ising torom ämessl pä
 1265. ir uimäng tarom longä jämes ämsä
 ma koti jastelem
 kannti ko ising tärom ämesti porännä
 ir vuimen tarom längä ma ämeslem
 izse kante ko turl säu kolentlem
 1270. kannte ko nyalmel si kolentlem
 jetn vohti jirämoling
 koläutä end johteptälä
 jetn vohti porä moling
 koläutä end johteptälä
 1275. näng tongilt täm ser onti sungenä
 kär nyogollä pozsing unt sänzenä
 nyorom koloch turl sui jämes kolmtä

„*Ojmät-nép-embere-habos-szablya* vöcske,

veréblelkem végét ha vetted is,

sok fürthen dús fejbörömet neked nem adom.

Egykor [majd ha] az osztják ember korabeli világ beáll

(tkp. ül),

1265. véres áldozatot elfogadó erős bálvánnyá szépecskén ülj!“

Én miképpen szólok:

„Ha majd az osztják ember korabeli világ beáll,

[én is] véres áldozatot elfogadó erős bálvánnyá ülepedem.

Az osztják ember torka énekét én is meghallgatom,

1270. az osztják ember nyelvének hangját meghallgatom.

Este kért véráldozatomat (tkp. véráldozatom végét)

reggelre nem halasztják,

este kért ételáldozatomat

reggelre nem halasztják.

1275. Te majdan e vadon erdei zugodban,

rénbika futotta fényes erdőd hátán (tkp. erdő-hátadon)

a réti-holló torka hangját hallgasd szépecskén,

- „o i m ä t - ɣ à ɣ - ɣ ò - ɣ u m b ə y n à r i ɣ è y ä,
 siski-lil älyëm-këbä ɣisən,
 är sɛɣi ɣoləy ox-soyëm nəyən and maləm.
 toyɣəlt, ɣandɪ-ɣò ɣəy tórəm āməsl pā
 1265. ɣur ɣiɣiməy tārəm ləyɣä ɣāməs ām'sä!“
 mā ɣodɪ ɣästəlam:
 „ɣandɪ-ɣò ɣəy tórəm āməsti porānā
 ɣur ɣiɣiməy tārəm ləyɣä mā āməsləm.
 ɪsi ɣandɪ-ɣò turəl sāɣ ɣoləntlēm,
 1270. ɣandɪ-ɣò nālməl sɣi ɣoləntlēm.
 ɣētɪ-ɣāxtɪ ɣrēm āləy
 ɣoləutā and ɣoytəptəlā,
 ɣētɪ ɣāxtɪ pārem āləy
 ɣoləutā and ɣoytəptəlā.
 1275. nəy toyɣəlt tām ser-ɣondɪ suyennā
 ɣār nōyəllā pəzəy ɣont šānzənnā
 nōrəm-ɣoləɣ turəl sɣi ɣāməs ɣoləndɪ,

„Schwiegersöhnlein: Schaumiger Säbel, Mann aus dem ojmat-
 [Volk,
 wenn du das Ende meiner Sperling-Seele auch genommen hast,
 so gebe ich dir meine an vielen Locken reiche Kopfhaut nicht.
 Einst, (wenn) die Welt vom Zeitalter des ostjakischen Menschen
 [eintritt (eig. sitzt),

1265. sitze schön als ein Blutopfer empfangender, starker Götze!“
 Also spreche ich:
 „Wenn die Welt vom Zeitalter des ostjakischen Menschen
 [eintritt,
 setze auch ich mich als ein Blutopfer empfangender, starker
 [Götze.
 Den Gesang aus der Kehle des ostjakischen Menschen höre
 [auch ich an,
 1270. die Stimme von der Zunge des ostjakischen Menschen höre
 [ich an.
 Das abends geforderte Blutopfer (eig. das Ende des blutigen
 [Opfers)
 wird nicht auf den Morgen verschoben,
 das abends geforderte Speisenopfer
 wird nicht auf den Morgen verschoben.
 1275. Einst, in deinem Winkel dieses dunklen Waldes,
 auf dem glänzenden Waldrücken durchlaufen von Rennhirschen
 höre schön die Stimme der Kehle vom Wiesen-Raben,

- unt koloch turl sui james kolntä
schältä tokäly kerlälem
1280. jor meskáp orteng mäsechnä jogotlä kuleng saspi
lering jogol älngel [tarom jogol ischem
esm meulä vuärt mäll schidi läil
ass kaleu rohung nyach konnza velleli
tämpä oimat jäch ho kumpeng nari jaja kolntä
1285. näng velti unt schischki päskennä
näng leti juosch nyoki kolom pulene
koti schidi sugät laim
ma monti ma jangom pänntemnä
täm tärmem labed äll nängen pä kata läimäll
1290. schäpäringen sultmeng teel altmeng ort sikem pillnä
[jachmem taganä
torom emki labed su koll jachmem
jelmeuki kot su koll jächmeu
tochling vuäj labed korr koll jächsäm

- erdei-holló torka hangját hallgasd szépecskén!“
Aztán arrafelé fordulok:
1280. *Erős-öklű-fejedelembősöd-öklével-éri-csengős-hátú-erős-tj*
[öcsém
gyökérfonatos íja végét
csecses mellének támasztva úgy áll,
[s] obi csüllő-madár rikoltó nevetését hanyatt csinálja.
„Nos hát, *Oj m á t-nép-embere-habos-szablya bátyó, óh hall-*
[jad!
1285. A te megölni való erdei-madárfiókádtól,
megenni való nyársolt-húsod három falatjától
hogyan is kínoztatol [ennyire]?
Az én elébb járt utamon
ezen eged (világod) hét kora (?) hol maradt volna fönn
[(tkp. állott volna)?
1290. A *Š o b a r*-[ezüsttől]-szikrázó-páncélt-viselő-fejedelembősöm-
[mel jártam helyen
(é. mikor a *š* . . . fejedelembősömet üldözőbe vettem)
az egem hét zugát mind bejártam,
a mennyünk hat zugát mind bejártuk,
szárnyas (tkp. tollas) állat hét alakjában mind bejártam,

uònt-xòlǝχ turəl suǝ iáməs xòlǝndǝ!“

seltǝ toyəl kǝrlǝm:

1280. ior-máskap-òrvèn-mázakná-iogǝtlǝ-koyǝlǝy-sǝšpi-
lǝrǝy iogǝl ǝlyǝl [tǝrǝm-iogǝl izǝm

ǝsmǝy mǝulǝ uǝrtmǝn (v. uǝrtmǝl) sídvǝ lǝǝl,

ǝs-xǝlǝy roχǝy nǝχ xonzǝ uǝrlǝli.

„tǝmǝpǝ, oǝmǝt-iǝχ-xò-xumǝy-nǝrǝ iǝǝǝ xòlǝndǝ!“

1285. nǝy uǝlvǝ uònt-siski-pòšxǝnnǝ

nǝy lǝdvǝ iòs-íoyǝ xòlǝm pulǝnnǝ

xovǝ sídvǝ šogǝtlǝǝn?

mǝ mǝndǝ, mǝ iǝyǝm pǝntǝmnǝ

tǝm tòrmǝm lǝǝt ǝl nǝyèn pǝ xavǝ lǝǝmǝl?

1290. šobǝrǝyǝn-sultmǝy-tǝl-ǝltmǝy-òrt,šǝǝm pǝlnǝ

[iǝxmǝm (v. iǝyǝmǝm) tayǝnǝ

tòrmǝm-kǝ lǝǝt suy xol-iǝxmǝm,

iǝlmǝy-kǝ xòt suy xol-iǝxmǝy.

toyǝlǝy-uǝǝ lǝǝt xor xol-iǝy'som,

höre schön die Stimme der Kehle vom Wald-Raben!“

Dann wende ich mich nach jener Seite:

1280. Mein jüngerer Bruder: *Starker Bogen mit Klingel-Bügel, den dein
[Fürstenheld von starker Faust mit seiner Faust nicht erreicht,*
das Ende seines Bogens aus Wurzeln

angelehnt an seine Brust mit Brustwarzen, so steht er (da),

(und) erhebt rücklings der Ob-Möve schrilles Lachen.

„Nun also mein älterer Bruder, *Schaumiger Säbel, Mann aus
[dem oǝmat-Volk, o höre es!*

1285. Von deinem zu tötenden Waldvogel-Jungen,

von den zu verzehrenden drei Bissen deines Spießfleisches

wie wirst du denn (so sehr) gepeinigt?

(Wenn) ich vorher diesen Weg nicht gekommen wäre,

wo würden die sieben Alter (deiner Welt) fortgedauert haben
[(eig. bestanden)?

1290. Als ich mit dem *Von soper (Silber) funkelnden Panzer tragen-
[den Fürstenhelden die Landschaft durchzog (d. h. ich*

[verfolgte ihn...),

alle sieben Winkel meines Himmels durchzog ich,

alle sechs Winkel meines Firmamentes durchzog ich,

in sieben Gestalten der gefiederten Tiere durchzog ich sie,

- jānh kuli kot kārr koll jächsem
 1295. num torom untang ho ascheu āmesi
 sarnyi kumpi koning kätä tokä kongiläse
 ill mu ku āmesi
 lai soka jeming mua ogolmem ju pinä
 schischki lill ongel véltshi visem
 1300. ar seui koleng ochsogol end mätäl tagane
 nyiil kät läuat jiu punyäng jeming keuä schidi āulitmäl
 schitämen schäpäringen un väsä nomen soslemen
 kemengen unautä jogotlemen
 ajung ho ar pokeunä labed nyalmäp tarentut ponem
 1305. tutleum labed anhlil labetta länyachim
 tutleum kot anhlel kotä länyachim
 mény nenghi sisepsä kuntti lëltem
 mung kü lailem oling iju laulman
 kăp suri etpi jängnä äl āmeslett

- vízi hal hat alakjában mind bejártam.
 1295. A felső-égben lakó férfi atyánk lakta (tkp. lakó)
 arany tetőnyílású tetőnyílasos házba oda kúszunk [föl].
 Az alsó föld embere lakta (tkp. lakó)
 alvilági réteges szentséges földre [le]szállunk után
 veréb-lelke végét rögtön vettem.
 1300. Sok fűrtben dús feje-bőrét ahol nem adta (tkp. nem adása
 [helyén])
 nyolc ház nagyságú fa-mögös (?) szentséges kővé ülepedett (?).
 Erre aztán (tkp. ezünkre v. ezünk után) a *šobər* nagy
 [városba fölme gyünk (tkp. lépünk),
 a kámi nagy hegyfokra megérkezünk,
 hírhordó-férfi sok legényünk (tkp. fiúnk) hét nyelvű pusztó
 [tűt tüzet gyújtott (tkp. helyezett)].
 1305. A tűz emésztette hét oszlópa hétté állt [ott],
 tűz emésztette hat oszlópa hattá állt [ott].
 A menyasszonynak való kas (?) már meg van szállva (é.
 [már odaszállították a menyasszonyt]),
 a mi sokáig tartó várásunkat (tkp. várt végünket) várva
 a csónak járó vízen csak [úgy] ülnek.

ἰερk-xuli xòt xor xol-iaγ'sam.

1295. num-tōrām uōndəy xò āzēu āmāstī
 sārñī xōnbī xōnəy xānā toγi-xōγγlḡsu.
 il-mou-xò āmāstī
 lai soγəy iēməy mouā oγəlmēm iubinā
 siski lil ālyal uēlt,si uīsēm.

1300. ār sēui xōləy oγ-soγəl and māvāl taγānā
 nūuəl xāt loyūt iβ-puəy(?) iēməy kēuā āyuləmāl.“
 sīdēmānnā šobəyən uōn uāšā nōmən šōšlāmən,
 kēməyən uōn āutā ioyətlāmən
 āiəy-xò ār poγēuā lābət nālməp tārən-tut ponəm.

1305. tut lēuəm lābət āykləl lāstā lānēzəm,
 tut lēuəm xòt āykləl xòtā lānēzəm.
 mēn-nēyi šizəpsā xōntī lēldəm,
 muγ xou lailəm ālyēu lāylmān
 xāp sori ētpi iəyənā al-āmāslət.

in sechs Gestalten der Wasserfische durchzog ich sie.

1295. Auf das von unserem im Oberen Himmel wohnenden Mann,
 [unserem Vater bewohnte,
 dachlukige Haus mit goldener Dachluke kletterten wir hinauf.
 Nachdem wir auf die von dem Menschen der unteren Erde
 [bewohnte,
 heilige Erde mit unterweltlichen Schichten herabgestiegen
 [waren,
 nahm ich ihm sofort das Ende der Sperling-Seele.

1300. Wo er seine an vielen Locken reiche Kopfhaut nicht hergab
 [(eig. an der Stelle des Nicht-Gebens),
 setzte er sich (d. h. erstarrte er...) zu einem hinter Bäumen
 [stehenden, heiligen Stein in der Größe von acht Häusern.“
 Darauf schreiten wir in die große *soper* Stadt,

an das große *kam* Vorgebirge geraten wir.

Unsere vielen Boten-Männer-Diener entflamnten ein ver-
 [heerendes Feuer mit sieben Flammen.

1305. Die vom Feuer verzehrten sieben Säulen standen zu sieben
 [(nacheinander),
 die vom Feuer verzehrten sechs Säulen standen zu sechs
 [(d. h. nacheinander).
 Der Korb für die Braut ist schon besetzt (d. h. die Braut ist
 [schon dort),
 auf unser lange dauernden Wartens (eig. erwartetes Ende)
 [Ende wartend
 sitzen sie nur (so) auf dem Wasser vom Kahn befahren.

1310. äile ord pogän kuss lir kannli schomli keu longh
[ischem jogottl
jom kosch ko täilä koleml lell pôs vāj pälät ort sikell
ar seui koleng ochsä ogol
läring jogol älnğa tagarmämäl
lelem kăp sorelă lelleu
1315. ritt sori et piäng kûleleu
lăr suang nyăgălt juch lelleu
ău nyaur kogolt pant âmesleu
kăs nyaur kogolt pânt âmesleu
muul ki kû jemmu koltleu
1320. jengelki kû jeng koltleu
ăili ort pogän kuss lyirr kannli schomli k   longh
[ischäm koti jastel
oim  t jäch ko kump  ng nari jaija kol  
t  m or khoschko t  il   kolom lell unti v  j p  l  t ort
[pilln   j  chmem t  g  n  
ankem t  jim s  nkem jeng seng   tes

1310. *Nem-szerencsés-fejedelemlős-fiad-körme-ize-nem-fogja-kerek-*
[k  -bálvány öcsém megérkezik,
a N  tlen-szamojéd-ember-bírta-három-  les-dárdanyél-ma-
s  k fürthben d  s fejed  r  t [gass  g  -fejedelemlősnek
gyökérfonatos   ja végére akasztotta.
A megs  z  llt csónakunkba be  l  nk,
1315. ladik járó v  zen lebegtetj  k (t. i. a cs  nakot),
gy  k  rfon  s   mélyen járó ladikra teleped  nk (v. szállónk).
Torkolati hab futotta úton   l  nk (tkp. utat   lj  k),
... hab futotta úton   l  nk.
A földje messzi (v. hosszú) j   földet fogyasztják,
1320. a vize hosszú v  zet fogyasztják.
Nem-szerencsés-fejedelemlős-fiad-körme-ize-nem-fogja-kerek-
[k  -bálvány öcsém miképpen sz  l:
„O    i m    t-nép-embere-habos-szablya bátyó, halljad!
Ezzel a N  tlen-szamojéd-ember-bírta-három-  les-dárdanyél-
[magasságú-fejedeleml  ssal jártam helyen
anyám bírta h  vizem (tkp. h  s  gem vize) nagyon [is] folyt
[(tkp. ment) [rólam],

1310. *oĩli-òrt-poyèn-kusəl-ĩr-ħanli-šomli-keu-lòyk*
 [izèm ioyətl,
 iorn-ħos-ħò-táilä-ħólām-läl-uydi-ıáı-palät ort, šiəəl
 är səui ħoləy ox-soyəl
 lērəy ioyəl älyä tayərməməl.
 lēlām ħāp sorələ lēllēu,
1315. *rit-sori ètpi ħəyk ħoulələu,*
lēr-šiıāy nāyəlt-ııx lēllēu.
ou-nāıər ħōyəlt pānt āməslēu,
ħas (?)-nāıər ħōyəlt pānt āməslēu.
mouəl-ki ħou ħām mou ħoltlēu,
1320. *ıəyəəl-ki ħou ħəyk ħoltlēu.*
oĩli-òrt-poyèn-kusəl-ĩr-ħanli-šomli-keu-lòyk
 [izèm ħoni ħāstəl:
 „oımat-ıāħ-ħò-ħumbəy-nāri ıāıä ħölä!
 tām or-ħos-ħò-táilä-ħólām-läl-uydi-ıáı-palät òrt
 [pilnā ıaygmèm (v. ıaxmèm) tayānā
 āyçèm tāıəm šayçèm-ıəyk [šəyk] ēdəs,

1310. Mein jüngerer Bruder, Der runde Steingötze, an dem *deines*
 [nicht glücklichen Fürstenheldensohns Nāgelglieder nicht
 [anhaften kommt auch an,
 er hat des Fürstenhelden in der Höhe des dem unverheirateten
 [Samojeden gehörenden, drei Klafter langen Lanzenschaftes
 Kopfhaut reich an vielen Locken
 auf das Ende seines Wurzelbogens gehängt.
 In unseren besetzten Kahn setzen wir uns ein,
1315. auf dem vom Nachen befahrenen Wasser lassen wir ihn (d. h.
 [den Kahn) schaukeln,
 in den wurzelflechtigen, tief gehenden Nachen steigen wir ein.
 Auf einem von Mündungsschaum belaufenen Weg sitzen wir,
 von ... -Schaum belaufenen Weg sitzen wir.
 In weitem Land legen wir einen guten Weg (eig. Erde) zurück,
1320. auf langem Wasser-(lauf) legen wir einen langen Wasserweg
 [zurück.
 Mein jüngerer Bruder, Der runde Steingötze, an dem *deines*
 [nicht glücklichen Fürstenheldensohnes Nāgelglieder nicht
 [anhaften, spricht folgenderweise:
 „Mein älterer Bruder, Schaumiger Säbel, Mann aus dem oımat-
 [Volk, höre es!
 Als ich mit diesem Fürstenhelden von der Höhe des dem ledigen
 [Samojeden gehörenden, drei Klafter langen Lanzenschaftes
 [die Gegend durchzog (d. h. ihn verfolgte),
 floß von mir sehr der Mutterschweiß (eig. meiner Hitze Wasser),

1325. äsem täim mösem jäng seng posises
 näng kemä urtnä täm torom labed täl kata toltu
 tormemki labed sung koll lyogin läsem [lyälyess
 jelmemki kot sung koll jächsem
 num torom ascheu ämesi
1330. och nirrpi niring kät nomen konhmäll
 ma pa nomen konhsem
 nom torom ascheu ämesi
 sarnyi konpi koning kät lipelnä
 päskälvésch jäm oling läily
1335. schischki lill älnge vitä uratsem
 num tärom untang ko aschem koti jastel
 pokije ma ämesi sarnyi konpi koning kätem
 kännte ko lai uri älengnä näng al veri
 lu elpä (?) mosti kojem kuss uos
1340. nängen pä mosti urtem numsenke atom
 ill mugu ämesi

1325. atyám bírta izzadságom vize igen szivárgott.
 Magadforma fejedelemhősnek ezen ég (világ) hét kora
 [varázserővel hol maradt volna fönn?]
 Az egem hét zugába mindenüvé eljutottam,
 a mennyem hat zugát mind bejártam.
 Felső-Ég atyánk lakta (tkp. lakó)
1330. ezüst tetőrúdú tetőrudas házába fölkúszott,
 én is fölkúsztam.
 Felső-Ég atyánk lakta (tkp. lakó)
 arany tetőnyílású tetőnyílasos ház belsejében
 izzadságos (?) arc jó véggel [ott] áll
1335. Veréb-lelke végét venni akartam,
 a felső-égben lakó férfi atyám miképpen szól:
 „Fiúcska, a magam lakó arany tetőnyílású tetőnyílasos háza-
 [mat
 osztják ember alvilági (é. fekete) vérével te ne tedd [véressé]!
 Ő is kedvelt fejedelemhősöm bár,
1340. neked, [ki] szintén kedvelt fejedelemhősöm [vagy], ha elméd
 [rossz (é. rossz gondolatod v. szándékos van),
 az alsó föld embere lakta (tkp. lakó)

1325. āzēm tājam māsēm-jaŋk šēŋk požəzas.
 nāŋ-kēmēn ɔrtəlnā tām tōrām lābat āl xadā toltnā lāləs?^a
 tōrmēm-kī lābat sur xol-lōŋənləsəm
 ičlmēm-kī xət sur xol-jaŋ'səm.
 num-tōrām āžəu āməstī
1330. uox-nīrbi nīrəŋ xāt nōmən xəŋxmāl,
 mā pā nōmən xəŋ'səm.
 num-tōrām āžəu āməstī
 sārŋī xənbī xōnəŋ xāt libəlŋā
 pāsxl uš iām āləŋ lāŋl.
1335. siski-lil ālŋəl ŋīdā ŋīrətsəm,
 num-tōrām ŋəndəŋ xə āžēm xəvī iästəl:
 „poŋŋi, mā āməstī sārŋī xənbī xōnəŋ xādēm
 xandī-xə lai-ŋīri āləŋnā nāŋ āl ŋērī!
 loŋ pā māstī xəjəm kuš ŋəs,
 1340. nāŋən pā māstī ɔrdēm, nomsən-kī ādəm,
 il-mou-xə āməstī

1325. troff von mir meines Vaterschwitzes Wasser.

Wo wären die sieben Alter dieses Himmels von einem Fürsten-
 [helden deinesgleichen mit Zauberkraft erhalten geblieben?^a

Ich gelangte in alle sieben Winkel meines Himmels,
 alle sechs Winkel meines Firmamentes durchzog ich.

(Wenn) er in das vom Oberen Himmel, unserem Vater bewohnte,

1330. von einem Dachsparren getragene Haus mit silbernem Dach-
 [sparren (von innen) hinaufkletterte,
 so kletterte auch ich hinauf.

Im Inneren des vom Oberen Himmel, unserem Vater bewohnten,
 dachlukigen Hauses mit goldener Dachluke
 steht er mit dem guten Ende eines schweißvollen Gesichtes.

1335. Das Ende seiner Sperling-Seele wollte ich ihm nehmen,
 der im Oberen Himmel wohnende Mann, mein Vater spricht
 [folgenderweise:
 „Büblein, mein von mir selbst bewohntes, dachlukiges Haus
 [mit goldener Dachluke
 mach nicht (blutig) mit dem unterweltlichen Blut eines ostjaki-
 [schen Menschen,
 denn auch er ist mir ein lieber Fürstenheld.

- 1340 Wenn du, (der) auch mein lieber Fürstenheld (bist), im Sinne
 [etwas Schlimmes hast,
 so steigt auf die vom Menschen der unteren Erde bewohnte,

- lai sokan jeming mua ochlattn
 kala kallti sohung mu jogottan ju pinna
 nangen kul peschn usselnä
1345. karteng nyäl nyulemnä ät verläli
 schischki lil älngei véltshi vii
 kû kepä ku mennleu van kepä van mennleu
 mung ämesti laning sarisch äueua jogotleu
 kos kär kochlem lanting ass äueua jogotleu
1350. uimät jäch ho lantl sokn kolom vuäs jogotleu
 nyiil schäris kuipi kolom vuäs jogottleu
 kaltnäng vuäs kaltneuä katllu
 schäpäringen ar urt ächtem schäper ägi schunyiil altleu
 äl älho ar äll jel ämesleu
1355. jissl ko ar jiss jel koltleu
 ujmät jäch ho kumpeng nari jaja
 vuäs ari nemlatom ar urten

alvilági réteges szent földre szálljatok alá!
 A halott haló réteges földre jutásotok után

- téged vastag csipőd tövén
1345. vasas nyilsebbel ám hadd illessen!
 veréb-lelke végét rögtön vedd [aztán]!“
 Messzinek messzire megyünk, közelnek közelre megyünk,
 a magunk lakta (tkp. lakó) táplálékos tengerünk torkolatá-
 [hoz jutunk,
 a húsz rénbika futotta táplálékos Obunk torkolatához
 [érünk.
1350. Az *oimät*-nép-emberének tápláléka szűkös három városába
 [érkezünk,
 a nyolcezer férfias három városba jutunk.
- A réves városunk révébe kikötünk,
 a *šobər* sok fejedelemlhős gyűjtötte *šobər*-ezüst bősé-
 [gét [ki]emeljük [a partra].
 A koros ember sok korát tovább üljük,
1355. az idős ember sok idejét tovább fogyasztjuk.
 „*Oimät-nép-embere-habos-szablya* bátyó,
 a városi sok közönséges (tkp. neve'rossz) fejedelemlhőstől

laḡ soḡəy ǰəməy mouà oylātən!
 xalā xalbi soḡəy mou ǰoḡəttən ǰubinə
 nəḡən kul pəzən ǰižəlnā

1345. kərdəy nāl nūləmnā āt ǰərləlī!

siski-lil ālǰəl ǰəlt, si ǰiǰi!

xoḡ-kəbā xoḡ mənleḡ (v. mənleḡ), ǰān-kəbā ǰān mənleḡ,
 muḡ āməsiḡ lāndəy sārəs āḡəḡā ǰoḡəlləḡ,
 xəs xār xəxləm lāndəy əs āḡəḡā ǰoḡəlləḡ.

1350. oǰmāt ǰāx-xə lāntəl sōəəy xōləm ǰāš ǰoḡəlləḡ

nūḡəl sərəs ǰuǰbi xōləm ǰāš ǰoḡəlləḡ.

kāltəy ǰāš kāltəḡā kātlu,
 sōvəḡəyən ār ǰrt aktəm sōvər-oyi suḡəl āltləḡ.

āləl-xə ār āl ǰəl-āməsləḡ,

1355. ǰisl-xə ār ǰis ǰəl-xəltləḡ.

„o ǰmāt-ǰāx-xə-xuməy nəri ǰāǰā,

ǰāš-əri nēməl ādəm ār ǰrtnā

heilige Erde mit unterweltlichen Schichten hinunter!

Nachdem ihr auf die vielschichtige Erde, wo der Tote (d. h.
 [Sterbende]) stirbt, gelangt seid,

soll er dich an den breiten Hüften

1345. mit einer Wunde gestochen durch eisernen Pfeil verletzt!

Das Ende seiner Sperling-Seele nimm ihm (dann) sofort!

Eine weite Fahrt fahren wir lange, eine nahe Fahrt fahren wir
 [kurze Zeit,

an die Mündung des von uns bewohnten, nahrungsreichen
 [Meeres geraten wir,

zur Mündung unseres nahrungsreichen Ob belaufen von zwanzig
 [Rennhirschen gelangen wir.

1350. In die an Nahrung Mangel leidenden drei Städte des Menschen
 [aus dem oǰmat-Volk kommen wir,

in die von achttausend Männern bewohnten drei Städte treffen
 [wir ein.

An der Bucht unserer buchtigen Stadt legen wir an,

die Fülle des von den vielen soper Fürstenhelden gesammelten
 [soper-Silbers tragen wir (auf das Ufer).

Die vielen Alter des betagten Mannes sitzen wir weiter,

1355. die vielen Zeiten des alten Mannes verbringen wir weiter.

„Mein Bruder, Schaumiger Säbel, Mann aus dem oǰmat-Volk,
 werde von den städtischen vielen gemeinen (eig. schlechten
 [Namens]) Fürstenhelden

- ikurpi sǎgǎll laki elyǎng urǎ ǎt amesllain
 kante ko izing tǎrom ǎmesl pa
1360. tǎm mui ǎlngennǎ ir vuimǎn tarom lǎngǎ nǎng ǎmsǎ
 tǎm jǎngi ǎlngennǎ pǎri viimǎn véung lǎngǎ nǎng
 kǎnte ko izing tǎrom ǎmesl pǎ [ǎmsǎ]
 lǎung kǎr iring jǎs ǎtt lǎilaim
 ǎngting kǎr poreng jǎs ǎtt lǎilai
1365. jetn vochti jirǎn oling kǎlǎutǎ ǎlt jochteptǎlǎ
 kǎlǎ vuǎchti poreng ǎlem kǎleutǎ ǎlt jochtep tǎlǎ
 ma koti lanting sarisch ǎuemǎ
 i ǎupi kot sarisch kutt pemǎ
 jǎn chǎnpoch séung ortǎ ma schi ǎmislem
1370. tongelt kǎnte ko izing tǎrom ǎmesl pǎ
 tǎm koss kǎr kochlem labed ass ǎuem
 jeng tǎrkap tǎrkang kull
 naingi labed sunga ma kittlem

- egy lábú, deszkája ragyogó bálványsátorba ületessél!
 [Majd ha] az osztják ember korabeli világ beáll,
1360. ezen föld-végeden véres áldozatot fogadó kemény bálvánnyá
 [ülepedjél,
 ezen víz-végeden ételáldozatot fogadó erős bálvánnyá üleped-
 [Majd ha] az osztják ember korabeli világ beáll, [jél]
- csontos rénbika véráldozatos kézzel álljanak előtted,
 szarvas rénbika ételáldozatos kézzel álljanak előtted!
1365. Este kért véres áldozatodat reggelre ne halasszák,
 reggel kért ételáldozatodat reggelre (?:estére) ne halasszák!“
 Én pedig a táplálékos tengerem torkolatához (tkp. tenger-
 az egytorkolatú hat tengerem közepére [torkolatomhoz]
Vizi-királyfi hajfonatos fejedelemhős gyanánt ülök ím.
1370. Majd egykoron, [ha] az osztják ember korabeli világ beáll,
 ezen húsz rénbika futotta hét Ob folyóm torkolatából
 vizes kopoltyújú (?) kopoltyús halat
 a nős hét vidékre én küldök,

- i kurbi säyällä-ki aläy urä ät āmaslājan!
 xandī-xò ĭzəy tōrəm āmasl pā (v. āmāstīnā),
 1360. tām moyi ālyənnā ĭr ĭmāy tārəm lōyēā nāy ām'sā,
 tām ĭəyēi ālyənnā pāri ĭ ĭmən uējəy lōyēā nāy ām'sā!
 xandī-xò ĭzəy tōrəm āmasl-pā
 loyēy xār ĭrəy ĭāš ät lāylājan,
 ðyðəy xār pārey ĭāš ät lāylājan!
 1365. ĭētn qāxti ĭrən āləy xolēutā ält ĭoytāptalā,
 xolā qāxti pāren āləy xolēutā ält ĭoytāptalā!“
 mā xodī lāndəy sārəs āyēmā
 i āybi xòt sārəs kutpēmā
 ĭèy k-xān-pox sēuəy ðrdā mā šī āmaslēm.
 1370. toyyəlt xandī-xò ĭzəy tōrəm āmasl pā
 tām xòs xār xòxləm lābət ās āyēm [ēuəlt]
 ĭəyk-tārχəp tārχəy xul
 nāĭəy-ki lābət suyā mā kitlēm,

in das einfüßige Götzenzelt mit glänzenden Brettern gesetzt!

(Wenn) die Welt des Zeitalters vom ostjakischen Menschen
[eintritt,

1360. werde er als harter Götze hingesezt, der auf diesem Erden-
[rücken Blutopfer empfängt,

werde er als starker Götze hingesezt, der auf diesem Wasser-
[rücken Speisenopfer empfängt!

(Wenn) die Welt des Zeitalters vom ostjakischen Menschen
[eintritt,

sollen sie mit Blutopfer eines knochigen Rennhirsches in der
[Hand vor dir stehen,

sollen sie mit Speisenopfer eines vom Geweih gezierten Renn-
[hirsches in der Hand vor dir stehen!

1365. Das abends geforderte Blutopfer mögen sie nicht auf Morgen
[verschieben,

das morgens geforderte Speisenopfer mögen sie nicht bis zum
[Morgen (o: Abend) verschieben!“

Ich werde mich aber zu meines nahrungsreichen Meeres
[Mündung,

auf die Mitte meiner sechs Meere mit einer Mündung

als Wasser-Königssohn zopfiger Fürstenheld nun hinsetzen.

1370. Einst, (wenn) die Welt des Zeitalters vom ostjakischen
[Menschen eintritt,

werde ich aus der Mündung meiner sieben Ob-Flüsse von zwanzig
[Rennhirschen durchschwommen

kiemige (?) Fische mit nassen Kiemen

auf die mit Weibern versehenen sieben Gegenden schicken,

urting ki kot sînä

1375. eul kănn sokung ar urteng
 eul kănn jăm oleng ma valitlem
 pogol sokung ar urtem
 eul sām jăm oleng ma valitlem.
-

az uras hat vidékre [én küldök].

1375. Leánya gyomra inséges sok fejedelemlhősödnek
 leánya gyomra jó végét (é. éhségét) én megszüntetem,
 fia [gyomra] inséges sok fejedelemlhősömnek
 leánya (o : fia) szive jó végét (é. éhségét) én megszüntetem.
-

òrdəy-kɨ ɣòt supã [mã kɨlɐm].

1375. *ēɣəl ɣon šōɣəy ər òrdən*
ēɣəl ɣon ɣəm āləy mã ɣolɨlɐm,
poɣəl [ɣon] šōɣəy ər òrdəm
ēɣəl sām ɣəm āləy mã ɣolɨlɐm.

und auf die von Helden bewohnten sechs Gegenden (senden).

1375. Viele Fürstenhelden haben Töchter mit hungrigem Magen,
das gute Ende (d. h. den Hunger) des Magens von diesen
[Töchtern werde ich stillen.
Viele Fürstenhelden haben Söhne mit hungrigem Magen,
das gute Ende (d. h. den Hunger) der Mädchen (d. h. ihres
[Herzens) werde ich stillen.
-

Jeli us eri.

- Puten jengpi lanting Leu kuttpeunä
 jeming jäli jeming vuäs ti ämesleu
 päsing jäli päsing aut ti ämesmeu
 juhung vuäs älngem ämeslä
5. päntäng vuäs älngem laulla
 vuili vet ord altmeng teel ischem schidi ultal
 veli vet ord altmeng teel turem schidi oltal
 jeming jäli jeming aut
 nemelpa kaltscha sittmal
10. päsing jäli päsing säss
 siilpa kaltscha sittmal
 puden jengpi lanting leu pa belkeunä

 puden jengpi puding leu pa bel keunä
15. labed nangpi nankung pai kuttpeunä

Jeli város éneke.

- A fekete vízű táplálékos Szoszva [folyónk] közepe táján
 szentséges *jèlì* szentséges városban itt lakozunk *mi*,
 fényes *jèlì* fényes hegyfokát itt megültük.
- A favárosom végén lakó (tkp. ülő),
5. ácsolt városom végét őrző
Öt-erőtlen-fejedelemhős-emelte-páncél öcsém van *ím*,
Öt-erőtlen-fejedelemhős-emelte-páncél öcsém van *ím*.
- A szentséges *jèlì* szentséges hegyfok
 nevét pedig honnét kapta,
10. a fényes *jèlì* fényes [hegy]hát
 hírét pedig honnét kapta?
- A fekete vízű táplálékos Szoszya [folyónk] túlsó felén,
 hét vörösfenyőből [álló] vörösfenyős domb közepén,
 a fekete vízű halas Szoszvánk túlsó felén,
15. hét vörösfenyőből [álló] vörösfenyős domb közepén,

jèlì-ùǎš-är.

- pudən jəŋkpi ländəy leɣ kutpəɣnǎ*
jēməy jèlì (v. jǎlì) jēməy ǔǎš tì āməsləɣ,
pázəy jèlì pázəy āɣət tì āməsmèɣ.
juyəy ǔǎš ālyəm āməslǎ,
5. *pontəy (v. pondəy) ǔǎš ālyəm lāuəllǎ*
ɣeɣlì-ɣèt-òrd-ǎltməy-tèl izəm sidi ɣòldǎl,
ɣeɣlì-ɣèt-òrd-ǎltməy-tèl turəm sidi ɣòldǎl.
jēməy jèlì (v. jǎlì) jēməy āɣət
nēməlpǎ ɣaltǎšǎ šitmǎl,
10. *pázəy jèlì (v. jǎlì) pázəy šǎš*
sɣǎlpǎ ɣaltǎšǎ šitmǎl?
pudən jəŋkpi ländəy leɣ pǎ-Bèlgèɣnǎ,
lǎbət nəŋkpi nəɣəy pǎj kutpəlnǎ,
pudən jəŋkpi pudəy (ɔ:ɣuləy) leɣ pǎ-Bèlgèɣnǎ,
15. *lǎbət nəŋkpi nəɣəy pǎj kutpəlnǎ,*

Das Lied der Stadt Jeli.

- Um die Mitte des nahrungsreichen Flusses Soswa mit schwarzem
 [Wasser,
 in der heiligen Stadt, im heiligen Jeli, hier wohnen wir,
 das glänzende Vorgebirge des glänzenden Jeli haben wir hier
 [besetzt.
- Am Rand meiner Holzstadt wohnt (eig. sitzt),
5. den Rand meiner gezimmerten Stadt bewacht
 mein jüngerer Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden ge-
 [hobener Panzer nun,
 mein jüngerer Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden ge-
 [hobener Panzer nun.
- Woher hat das hochheilige Vorgebirge, das hochheilige Jeli
 seinen Namen also bekommen?
10. woher hat der glänzende Bergrücken, das glänzende Jeli
 seinen Ruf also bekommen?
 Jenseit unseres nahrungsreichen Flusses Soswa mit schwarzem
 [Wasser,
 auf der Mitte eines Lärchen-Hügels von sieben Lärchen be-
 [wachsen,
 jenseit unseres fischreichen Flusses Soswa mit schwarzem
 [Wasser,
15. auf der Mitte eines Lärchen-Hügels von sieben Lärchen be-
 [wachsen,

- kuot nangpi nangung poăgol kuttpehnă
 labed nangi lating nang si kenpa
 num tărom azseumnă schidi mulom
 kot nangi păhling nang
20. num jelem jigeună schidi mulom
 i pelek nuung juch nuulki senkelmal
 kăr nyogolla pozsing unt săssehnă utn senkelmal
 i belek nuung juch nuulki enemmal
 puden jengpi lanting leu kuttpehnă namen enemmal
25. mălăka ălăl ko ar ăl ămesmeu eult
 jisł ko ar jiss kollteu eult
 sirla kăn ko ar ũrteu
 năui jengpi lanting Ass jengel belă
 kătt jogi ăltem ar kăp
30. nyăchsem juch jam por năbedtel katł
 siung an siuel
 num tărom azse lelłti tătă mănłtel

- hat vörösfenyőből [álló] vörösfenyős halom közepén,
 hét vörösfenyővel fölérő üreges nagy vörösfenyő
num-törəm (= Felső-Ég) atyántól van igézve,
 hat vörösfenyőből [álló] halmos fenyő
20. *num-ŕeləm* (= Felső-Menny) apántól van igézve.
 Az egyik félen [levő] ágas fa ága ha felszökkent,
 a rénbika futotta fényes erdő hátán odébb szökkent,
 a másik félen [levő] ágas fa ága ha megnőtt,
 a fekete vízű táplálékos Szoszva közepére alá növekedett.
25. Hajdanában a koros ember sok korát ülésünk közben,
 az idős ember sok idejét fogyasztásunk közben
Sirlă király népe (tkp. embere) sok fejedelemlőseink
 a fehér vízű táplálékos Ob vize felé
 két fából összerótt sok ladikot,
30. hántolt fából [készült] jeles tutajt amikor usztatnak (tkp.
 a gőzölgő edény gőzét [usztatásuk napján]),
num-törəm (= Felső-Ég) atyának itt menetik,

- xòt nāykpī nāygey pāyāl kutpəlnā,
 lābət nāygi lādəy nāykšigənpā
 num-tōrəm āzəynā sidi muləm,
 xòt nāygi pāyləy nāyk
 20. num-jelem iyeynā sidi muləm.
 i-pələk (v. bələk) nouəy iux nouəl-ki səygəlmāl,
 xār nōyellā pāzəy uont šāšəlnā uiln səygəlmāl,
 i-bələk nouəy iux nouəl-ki enəmmāl,
 pudən iəykpī lāndəy leu kutpəlnā nāmən enəmmāl.
 25. molxā āləl-xò ār āl āməsmèu ēuəlt,
 iisl-xò ār iis xòltièu ēuəlt
 sirlā xān xò ār uòrdèu
 noui iəykpī lāndəy às iəygəl pèlā
 kat iuyi āldəm ār xāp,
 30. naxsəm iux iam por nābətəttel xatl
 šiuxəy ān šiuxəl
 num-tōrəm āzəl eltī tādā mənltəl,

-
- auf der Mitte einer Lärchen-Anhöhe von sechs Lärchen be-
 [wachsen
 (steht) eine große hohle Lärche, die sieben Lärchen gleichkommt,
 sie ist von unserem Vater Num-Torem (= Ober-Himmel) hin-
 [gezaubert,
 steht eine Lärche auf einem Hügel von sechs Lärchen umgeben,
 20. sie ist von unserem Vater Num-Jelem (= Ober-Firmament) hin-
 [gezaubert.
 Wenn ein Zweig an der einen Seite des zweigreichen Baumes
 [entsproß,
 so stieg er weit in die Höhe auf dem glänzenden Waldrücken
 [vom Rennhirsch durchlaufen,
 wenn ein Ast an der anderen Seite des ästigen Baumes groß
 [wuchs,
 so wuchs er bis zur Mitte des nahrungsreichen Flusses Soswa
 [mit schwarzem Wasser hinunter.
 25. Einst, während wir des alten Mannes vieles Alter saßen,
 während wir des betagten Mannes viele Zeit verbrachten,
 da die Männer des Königs Sirla, unsere vielen Fürstenhelden
 gegen das Wasser des nahrungsreichen Ob mit weißem Wasser
 aus zwei Hölzern zusammengefügte viele Nachen,
 30. aus abgeschälten Bäumen zusammengestelltes treffliches Floß
 [flößten (eig. am Tage des Flößens),
 ließen sie den Dunst des dunstenden Gefäßes
 dem Vater Num-Torem (= Ober-Himmel) hier emporsteigen,

- posing an posingel
 num jelem jiel ällti tätä männltel
35. jeming jäli jeming säss ar uorteu
 nyochsäng unt sänzelinä
 urtä peschpi itt langi kazing pänt läilti ar **kojeu**
 posing an posingel
 nyochsäng unt senzelinä totä männltel
40. unt voji äilpa poiktel
 jeng kuli äilpä vuähtel
 labed nangi läting nang
 nemelpä schältä sittmäl
 kot nangi pähling nang
45. siilpä schälltä sittmäl
 schi tompi jeming jäli jeming vuäs lénkemnä
 päsing jäli päsing säss lénkemnä
 vuos ari kurl mosing ajungo ar pohnä
 mui neming ord nemem nemilä
50. mui siing ord siämlä
 luonh nyogi koleng ord nemitem

- a füstös edény füstjét
num-jēlēm (= Felső-Menny) apának itt menetik.
35. A szentséges *jēl* szentséges [hegy]hāti sok fejedelehmősünk
 a nyusztos erdő hátán,
 vörös csípejű szökő evet vigasságos újtára álló sok emberünk
 a füstös edény füstjét
 a nyusztos erdő hátán ott menetik;
40. erdei vadas szerencsékért [ott] könyörögnek,
 vízi halas szerencséküket [ott] kérik.
 A hét vörösfenyőből [álló] gödrös vörösfenyő
 a nevét hát innét kapta,
 a hat vörösfenyőből [álló] halmos vörösfenyő
45. a hírért hát innét kapta.
 Ezen kívül a szentséges *jēl* szentséges váracskámban,
 a fényes *jēl* fényes [hegy]hátamon
 a városi sok lába-fájós hírhordó férfi sok fiam
 minő neves fejedelehmősnek nevezi az én nevemet,
50. minő híres fejedelehmősnek híreszteli az én híremet?
Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelehmősnek neveznek engem,

- pòsɔɔɔ ʔn pòzɔɔɔl*
num-ɣələm ɣɣəl elli tādā mánl̥təl.
35. *ɣəmɔɔ ɣəl̥ ɣəmɔɔ ʂaʂ ʔr ɣòrdɔɔ*
ńoɔsɔɔ ɣònt ʂánʒəl̥nā,
ɣ̥ɪrd̥i pəs̥pi ɪt-lāɣɣi kǎʒɔɔ pánt lāɣl̥d̥i ʔr ɣoɣɔɔ
pòsɔɔ ʔn pòzɔɔɔl
ńoɔsɔɔ ɣònt ʂánʒəl̥nā toɔā mánl̥təl.
40. *ɣònt-ɣāɣi oɣəlpā pāɣl̥təl,*
ɣəɣk-ɣuli oɣəlpā ɣāɣtəl.
lāɔɔt nāɣɣi lāɔɔɔ nāɣk
nēməlpā ʂeltā ʂitmāl,
ɣòt nāɣɣi pāɣlɔɔ nāɣk
45. *ɣɣəlpā ʂeltā ʂitmāl.*
ʂi toɔɔi ɣəmɔɔ ɣəl̥ ɣəmɔɔ ɣāʂlɔɔɣəm̥nā,
pázɔɔ ɣəl̥ pázɔɔ ʂāʂlɔɔɣəm̥nā
ɣāʂ-ʔri kurl̥ mōʒɔɔ āɣɔɔ ɣò ʔr pɔɣnā
mɣi nēmɔɔ ɔrt nèmèm nèm̥lā,
50. *mɣi ɣɣɔɔ ɔrt ɣɣèm ɣɣəltlā?*
lò ɣk-ńoɣi-ɣòlɔɔ-òrt nèm̥təm,

ließen sie den Rauch des rauchigen Gefäßes
dem Vater *Num-Jelem* (= Ober-Firmament) da emporsteigen.

35. Unsere vielen Fürstenhelden vom heiligen Bergrücken, heili-
auf dem marderreichen Waldrücken, [gen Jeli,
auf die lustvolle Fährte des springenden Eichhörnchens von
[roten Hüften sich aufstellenden vielen Männer
lassen den Rauch des rauchigen Gefäßes
auf dem marderreichen Waldrücken hier emporsteigen.
40. Um ihr Waldwildglück flehen sie (dort),
um ihr Wasserfischglück bitten sie (dort).
Die Lärche in der Grube von sieben Lärchen umgeben
hat also ihren Namen daher bekommen,
die Lärche auf dem Hügel von sechs Lärchen umgeben
45. hat also ihren Ruf daher bekommen.
Außerdem, im hochheiligen Städtchen,
auf dem glänzenden Bergrücken des glänzenden Jeli,
von den städtischen vielen Botenmännern mit kranken Füßen,
[von meinen vielen Knaben,
was für ein berühmter Fürstenheld wird mein Name genannt,
50. was für ein berühmter Fürstenheld wird mein Name geheißen?
Einen *An Götzen-Fleisch reichen Fürstenhelden* nennen sie mich,

- kalt nyogi kolāng ord nemitem
 enem teko kurām jirr enmem eult
 sengel te ko jāsem jirr senhlem eult
55. vuel kāscho nyogorla
 label vuāj päreng vuäll kollna āmeslem
 vuel kāscho nyogorla
 nyäläl väj päreng vuäll kollnä kogollem
 nem ätti naingki labed sung lenkem eult
60. ma āmesti vuet jingen ko ujing vuoll ālŋgem koschā
 seul senhlem mu ett sennzi seung nai angen
 kurl peli euming sor maant latl timen
 jenget senzi vuezsing nai euen
 ma āmesla kot jeng en ko ujing voll ālŋgem koschā
65. jāsl beli euming sor maant vanttlā ti mem
 äläl ko ar äl āmestem eult
 jisł ko ar jiss kolltem eult
 enem te ko kurāmirr enmem eult

*Kalt-húsában-bővelkedő-fejedelemhősn*ek neveznek engem.

Nővekedő férfi lábam íze nővekedése közben,

serdülő férfi kezem íze serdülése közben

55. a nőtelen (?) ember faragó

kéthegyű nyílnyél forgácsos helyén ülök még,

a nőtelen (?) ember faragó

nyílnyél forgácsos helyén loholok még.

A nős hét zugocskám egyike felől se

60. a magam lakta, őt víz-férfiának [való] medvebőrös (tkp.
 [állatbőrös]) helyemhez

hajfonata tökéletes (tkp. megnőtt) világhíres (tkp. földhátas)
 [hajfonatos fejedelemnő anyád

lábbal való üdvözléssel hozzám nem szállott,

világhíres (tkp. vízhátas) szépséges nő leányod

a magam lakta hat víz-férfiának [való] medvebőrös helyemen

65. kézzel való üdvözléssel hozzám nem közeledett.

Miközben a koros ember sok korát ülöm,

az idős ember sok idejét [ígyen] fogyasztom,

nővekedő férfi lábam íze nővekedése közben,

kalt-noyi-xōləy-òrt nēmitēm.

ēnəmdī (v. ēnəmtī)-xò kurēm-īr ēnməmə ēuəlt,
səngəldī (v. səngəltī) xò ǵāšēm īr səngklām ēuəlt

55. *uəl xos(?) -xò nōǵārlā*

lābəl-uāǵ pāray uol xolnā āməsləm,

uəl-xos(?) xò nōǵārlā

nālal-uāǵ pāray uol xolnā xōǵəlləm.

nè mátti nāǵay-kī lābəl supləngēm ēuəlt

60. *mā āməstī uet ǵəngən-xò uǵay uol ālyēm xozā*

sēuəl səngklām moǵət-sānzī sēuay nāǵ āngən

kurəl pēli eumay sor mā ānt lātllǵimēm,

ǵəngət-sānzī uēzay nāǵ ēuən

mā āməslā xot ǵəngən-xò uǵay uol ālyēm xozā

65. *ǵāšəl-pēli eumay sor mā ānt uānillǵimēm.*

āləl-xò ār āl āməstēm ēuəlt,

ǵisl-xò ār ǵis xolltēm ēuəlt

ēnəmdī-xò kurēm-īr ēnməmə ēuəlt,

einen An Kalt-Fleisch reichen Fürstenhelden heißen sie mich.

Während der Entwicklung meiner sich entwickelnden Männer-
 [fußglieder,

während des Wachsens meiner wachsenden Männerhandglieder

55. sitze ich noch, wo der unverheiratete Mann

des doppelspitzigen Pfeiles Schaft schnitzt, auf der mit dessen
 [Spänen bestreuten Stelle sitze ich,

laufe ich noch, wo der unverheiratete Mann

Pfeilschäfte schnitzt, an der mit deren Spänen bestreuten Stelle
 [laufe ich.

Von keinem der frauenreichen sieben Winkelchen her,

60. zu meinem von mir allein bewohnten, für fünf Männer vom
 [Wasser ausreichenden Platz bedeckt mit Bärenfellen (eig.
 [Tierfellen)

ist keine weltberühmte (eig. vom Erdenrücken) zopfige Fürsten-
 [weibmutter von vollkommenen (eig. gewachsenen) Zöpfen

mit Fußbegrüßung zu mir gekommen,

keine weltberühmte (eig. vom Wasserrücken) wunderschöne
 [Frauentochter

hat sich an meinem von mir allein bewohnten, für sechs Männer
 [vom Wasser ausreichenden Platz bedeckt mit Bärenfellen

65. mir mit Handbegrüßung genähert.

Da ich vieles Alter eines alten Mannes sitze,

da ich viele Zeit eines betagten Mannes bringe,

während der Entwicklung meines sich entwickelnden Männer-
 [fußliedes,

- sengilte ko jäsämirr senhlem eult
70. naingi labed sung lènkem pelä
päll joli korrpes ko kuss kolnten
orteng ki kotsung lènkem pelä
päll joli vueschpes ko kusen ämestem
nem ätti naing ki labed sung eult
75. nomelt täki jilain
jä karting tongapi sur käri iken
lel jogi säting tei
vuesching nai vuesch lärr pittmäng ämestäl
pälemki säi nyor maant kollem
80. nomeltäki jilaim
jenget senzi seung nai angen
togol belek nyorom koloch iken
päll jogi säting dei
vuesching ne vuesch lärr pittmen lattal
85. pälemki käs nyor maant uitlem
schit koti vuerlem ser

serdülő férfi kezem íze serdülése közben

70. a nős hét zugocskám (v. szögletecském) felé
fülporcogóra [való?] kedves üzenetre figyelek bár,
az uras hat zugocskám felé
- fülporcogóra [való?] gyönyörűsége [hallgatózó] férfi gyanánt
a nős hét zugocskám egyike felől se [ülök bár:]
75. [mint] alatt járó
villás patájú őszi rénbika öregednek
az alacsony fa bővös tövében
szépséges hölgy szépségét kitárva ülését
a fülem mögös porcogójával én nem hallom;
80. [mint] fölülről jövő
világhíres (tkp. vízhátas) hajfonatos úrasszony-anyádnak
félszárnyra ereszkedett réti holló öreged [képében]
a magas fa bővös tetején
szépséges nő szépségét kitárva szállását
85. a fülem szétágazó porcogójával én nem tudom.
Ezt hogy is csinálom csak!

- səŋgəldi (v. səŋgəlti)-xò ɣǎsəm-ɣr səŋkləm ɛuəlt
 70. nǎɣəŋ ki lābət suŋləŋgəm pələ
 pəl ɣoli (?) ɣorbəs-xò kuš ɣələntləm (v. ɣələnttəm),
 ɔrdəŋ ki ɣot suŋləŋgəm pələ
 pəl ɣoli (?) ɣəsɣəs-xò kuš āməstəm:
 nə-mǎtti nǎɣəŋ ki lābət suŋ ɛuəlt
 75. nōməltā-ki (ɔ: iltā-ki) ɣlāɣən
 ɣāgərtəŋ tǎŋɣəpi sus-ɣāri igən
 lel ɣuɣi sādəŋ tǎɣ
 ɣəsəŋ nəɣ ɣəsəl larbətman āməstəl
 pələm-ki sǎɣ-nòr mā ānt ɣòlləm;
 80. nōməltā-ki ɣlāɣən
 ɣəŋgət-sǎnzi sēuəŋ nəɣ āngən
 toɣəl-pələk (v. bələk) nōrəm-ɣələɣ igən
 pəl ɣuɣi sādəŋ tǎɣ
 ɣəsəŋ nə ɣəsəl larbətman lǎttəl
 85. pələm-ki ɣas-nòr mā ānt ɣələlləm.
 šit ɣodi ɣələlləm-sār!

während des Wachsens von meinem wachsenden Männer-
 [handglied]

70. horche ich wohl gegen meine frauenreichen sieben Winkelchen
 auf eine dem Ohrknorpel liebe Kunde,
 sitze ich wohl als ein Mann, der gegen meine herrenreichen
 [sechs Winkelchen
 auf eine dem Ohrknorpel gefällige Wonne horcht.
 Von irgendeinem der frauenreichen sieben Winkelchen her
 79. höre ich mit meinem abstehenden Ohrknorpel nicht
 75. das Sitzen des unten ziehenden
 76. Herbst-Rennhirsches mit gabeligen Klauen
 77. an des niedrigen Baumes zauberhaftem Stamme,
 78. wie er der wunderschönen Frau Schönheit ausbreitet.
 80. Den Flug des von obenher kommenden,
 82. auf einem Flügel sich niederlassenden alten Wiesenrabens
 83. auf dem zauberhaften Wipfel des hohen Baumes,
 81. welcher der Vogel deiner zopfigen Herrin Mutter vom Wasser-
 [rücken (d. h. weltberühmten) ist,
 85. erfahre ich mit meinem verzweigten Ohrknorpel nicht,
 84. wie er der wunderschönen Frau Schönheit ausbreitet.
 86. Wie mache ich es denn?

- arel ord sokeu olltal
 aräl ord voäschéu ultal
 äläl ko ar äl jel ämesleu
90. jisl ko ar jiss jiel kollteu
 äläl ko ar äl ämesteu eult
 jisl ko ar jiss kollteu eult
 uittlangen mui mu sungel oltal
 kollangen mui jeng sungel ultal
95. nomeltä männti tohling sirpi ar vuäj eult
 aing vuäj ailpa koti kullem
 illtä männti kuring sirpi ar vuäj eult
 keling vuäj kelilpa koti kullem
 uitlangen mui mu sungel oltal
100. kollangen mui jeng sungel oltal
 moltti sêrek alyitla molti serek nyogomla
 kos kar kohlem lanting Ass täjéu pelä alyitlain
 jan korr kohlem kuling Ass täjiu belä ailtla
 lanting koring un väs ailtla

- Sok fejedelemlhósi ínségünk van,
 sok fejedelemlhósi nyomorúságunk van.
 A koros ember sok korát tovább üljük,
 90. az idős ember sok idejét tovább fogyasztjuk.
 A koros ember sok korát ülésünk közben,
 az idős ember sok idejét fogyasztásunk közben
 tudjuk, hogy micsoda föld-zug van,
 halljuk, hogy micsoda víz-zug van.
95. A fönt járó szárnyasfajta sok állattól
 üzenetes állat üzenetét miképpen hallom,
 az alant járó lábasszerű sok állattól
 híres állat hír[adását] miképpen hallom?
 Tudjuk, [hogy] micsoda föld-zug van,
 100. halljuk, [hogy] micsoda víz-zug van.
 Néhanapján mondogatják, hébekorban rebesgetik:
 a húsz rénbika futotta táplálékos Obunk forrásvidéke felé,
 [úgy mondják,
 tíz rénbika futotta halas Obunk forrásvidéke felé, úgy mond-
 [ják,
 táplálékos *xorəŋ* nagy várost emlegetnek,

- āṛəl ɔrt šōgēu ɣòldāl,
 āṛəl ɔrt ɣosēu ɣòldāl.
 āləl-xò āṛ āl ɣèl-āmaslēu,
 90. ɣisl-xò āṛ ɣis ɣèl-xolltēu.
 āləl-xò āṛ āl āmāstēu ēuəlt,
 ɣisl xò āṛ ɣis xolltēu ēuəlt
 ɣōɣəllāyən muɣ moɣ-suyəl ɣòldāl,
 ɣòllāyən muɣ ɣəyɣ-suyəl ɣòldāl.
 95. nōməltā māndī toɣləy-sirbī āṛ ɣāɣ ēuəlt
 āɣəy ɣāɣ āɣəl pā ɣodī ɣòlləm,
 iltā māndī kurəy-sirbī āṛ ɣāɣ ēuəlt
 kələy ɣāɣ kələlpā ɣodī ɣòlləm?
 ɣōɣəllāyən muɣ moɣ-suyəl ɣòldāl,
 100. ɣòllāyən muɣ ɣəyɣ-suyəl ɣòldāl.
 moltip-serāx ātətlā, moltip-serāx nōyāmlā:
 ɣòs ɣār ɣòɣləm lāndəy əs tājēu pələ ātətlāɣən,
 ɣāy ɣār ɣòɣləm ɣuləy əs tājēu pələ ātətlā,
 lāndəy ɣorəy ɣòn ɣāš ātətlā,

Wir leiden viel Mangel an Fürstenhelden,
 wir leiden viel Not an Fürstenhelden.

Die vielen Alter des alten Menschen sitzen wir weiter,

90. die vielen Zeiten des betagten Menschen vertun wir weiter.
 Während unseres Versitzens von vielen Altern des alten Mannes,
 während unseres Vertuns von vielen Zeiten des betagten Mannes
 erfahren wir, was für einen Erdenwinkel es gibt,
 hören wir, was für einen Wasserwinkel es gibt.
 95. Von oben ziehenden vielen Tieren beflügelter Art
 wie höre ich eine Kunde eines kundigen Tieres?
 von den unten gehenden vielen Tieren füßiger Art
 wie höre ich die Nachricht eines benachrichtenden Tieres?
 Wir wissen es, was für einen Erdenwinkel es gibt,
 100. wir hören es, was für einen Wasserwinkel es gibt.
 Hie und da wird davon gesprochen, bisweilen munkelt man
 [davon:
 Es wird gegen die Quellengegend unseres nahrungsreichen Ob
 [von zwanzig Rennhirschen durchschwommen (eig. laufen)
 [— so sagt man es —,
 es wird gegen die Quellengegend unseres fischreichen Ob von
 [zehn Rennhirschen durchschwommen (eig. laufen) — so sagt
 [man es, —
 von einer nahrungsreichen großen Stadt Khorenk gesprochen,

105. kuling koring un aut ailtla
lanting koring un vás koschä
kuling koring un aut koschä
lanting koring un iken schidi ultal
kuling koring un iken schidi oltal
110. nyäläl vaj togi mang labed ortl
labta enmeltmä
label vuäj nyogorman kot ortl
kotä senkeltmell
täm nyäläl vuäj togi mäng labed ortl älem
115. nyochs lanhmeng jām äntep pätel
voj lanhmeng jām äntep pätel
pälting äntep pätel
nosing kurr pangetnä koinä suung kum
elyäng kurr pangetnä
120. seping äntep sebel koinä vuärmeltem
ältnäng seupi sälyäk keu sonhmäng ai nai schidi
[enmeltmal alyitla
schit koti vuerlem ser schit koti käslem

105. halas *χorəɲ* nagy hegyfokot emlegetnek.
A táplálékos *χorəɲ* nagy városban,
a halas *χorəɲ* nagy hegyfokon
táplálékos *χorəɲ* nagy öreged van íme,
halas *χorəɲ* nagy öreged van íme.
110. Nyílnyel illesztő (?) hét fejedelemlhősét (é. fiát)
hétté növelte,
kéthegyű nyílnyel faragó hat fejedelemlhősét
hattá serdítette.
[Amelyben] ez a nyílnyel illesztő (?) hét fejedelemlhőse aludt,
115. a nyusztbőr-takarós jeles bölcső fenekét,
a hódbőr-takarós jeles bölcső fenekét,
a fatörmelékkel [almolt] bölcső fatörmelékét
tarka láb hüvelykével kicsoda rugdosta (tkp. kitől van rúgva),
ragyogó láb hüvelykével
120. a fatörmelékes bölcső fatörmelékjét ki taszigálja?
Toldott hajfonatú, kavics rugdosó kis fejedelemlhőst növelt
[ím föl, azt mondják.
Ezt miképpen csinálom, ezt hogy is tudom csak?

105. *xuləy xorəy ʁəŋ āyət alətlā.*
lāndəy xorəy ʁəŋ ʁāš xozā,
xuləy xorəy ʁəŋ āyət xozā
lāndəy xorəy ʁəŋ igən sidi ʁəldāl,
xuləy xorəy ʁəŋ igən sidi ʁəldāl.
110. *nāləl-ʁāḡ toyimāy lābət ərətəl*
lābtā ənəlməlmāl,
lābəl-ʁāḡ nōyərēmāy ʁot ərətəl
ʁotā səyḡəlməlmāl.
tām nāləl-ʁāḡ toyimāy lābət ərətəl oləm (v. āləm)
115. *nōyəs ləykməy ʁām āndəp pādəl,*
ʁāḡ ləykməy ʁām āndəp pādəl,
pāltəy āndəp pādəl
nōzəy kur pāyətənā ʁəjənā šəyḡəm,
āləy (v. ālāy) kur pāyətənā
120. *sēbəy āndəp sēbəl ʁəjənā ʁārməldəm?*
āltənəy seḡbi sālək-keḡ šəyḡməy āḡ nāḡ sidi ənəlməlmāl
[ālətlā.
šit ʁədi ʁərləm-sār, šit ʁədi ʁāšləm?

-
105. von einem fischreichen großen Vorgebirge Khorenk gesprochen.
 In der nahrungsreichen großen Stadt Khorenk,
 auf dem fischreichen großen Vorgebirge Khorenk
 ist dein nahrungsreicher großer Greis Khorenk nun,
 ist dein fischreicher großer Greis Khorenk nun.
110. Pfeilschäfte einlegende sieben Fürstenhelden (d. h. Söhne)
 hat er zu sieben auferzogen (d. h. nacheinander),
 zweispitzige Pfeilschäfte schnitzende sechs Fürstenhelden
 hat er zu sechs heranwachsen lassen (d. h. nacheinander).
 (Worin) diese Pfeilschaft einlegenden sieben Fürstenhelden
[geschlafen hatten,
115. von wem wurden der Boden der trefflichen Wiege mit Marder-
[felldecke,
 der Boden der trefflichen Wiege mit Biberfelldecke,
 die Holzabfälle der mit Holzabfällen ausgelegten Wiege
 mit dem großen Zehlein des bunten Fußes gestrampelt,
 mit dem großen Zehlein des glänzenden Fußes
120. wer stößt die Holzsplitter der Wiege von Holzsplittern bestreut?
 Ein Kiesel-stoßendes kleines Fürstenweib mit angestückeltem
[Zopf hat er nun auferzogen, — sagt man.
 Wie mache ich dies, wie weiß ich es denn?

- jiezek ortlam usti jogol jächläm usti
aräl ord sokeu ultal aräl ord vuäjscheu ultal
125. pälemki säi nyor
nomeltä männti tohling sirpi ar vuoj eult
sälyäk keu sohmäng lanteng kuring ai nai anken
pälem ki säi nyor kuss änd kolmem
ältä männti kuring sirpi ar vuoj eult
130. jenget senzi siing naj euen
pälemki käs nyor kusän kolmem
koskär kohlem tizing jeng schidi ultal
jang kär kohlem näring jeng schidi ultal
molokä enem ti nai kurl jirr enmem eult
135. sengelti nai jäsl jirr senhlem eult
nainki labed sunge eult
lungen katl kabung ki läbed moi labtä kus jächme
tälln katl orting ki kot sung eult
käräng ochling kot mäj kotä kuss jächmel

- Drága fejedelemhőseim vesztő, kedves népem vesztő
sok fejedelemhősi inségünk van, sok fejedelemhősi nyomo
125. A fülem mögös porcogójával [rúságunk van
a fönt járó szárnyasfajta sok állattól
a kavics rugdosó táplálékos lábú kis fejedelemnő anyádról
a fülem mögös porcogójával ámbár nem hallottam,
az alatt járó lábasszerű sok állattól
130. világhíres (tkp. víz-hátas) fejedelemnő leányodról
a fülem szétágazó porcogójával ámbár nem hallottam,
húsz rénbika futotta gyászos víz az,
tíz rénbika futotta bűnhődéshozó víz az.
- Minapában, a növekedő fejedelemleány növekedése közben
135. a serdülő hölgy keze íze serdülése közben
a nős hét vidék (tkp. szöveget) felől
nyári napon csónakos hét lakodalmi nép hétté járt bár,
téli napon az uras hat vidék felől
rénbikás szános hat vendég egymás után (tkp. hattá) járt bár.

ḡēžək òrtlām uoštḡ, ḡōyāl ḡāxlām uoštḡ
 āraḡ òrt šògēu uòldāl, āraḡ òrt uošēu uòldāl.

125. pālām-kḡ sāḡ-ñòr
 nōmēltā māndḡ toyləy-sirBḡ ār uāḡ ēuəlt
 sālək-keu šòyḡməy lāndəy kurəy āḡ nāḡ āyḡēn
 pālām-kḡ sāḡ-ñòr kuš ant ḡòlmēm,
 iltā māndḡ kurəy-sirBḡ ār uāḡ ēuəlt
130. ḡəyḡət-šānžḡ sḡəy nāḡ ēuən
 pālām-kḡ ḡas-ñòr kuš ant ḡòlmēm,
 ḡòs ḡār ḡòḡəm tḡžəy ḡəyḡk šidḡ uòldāl,
 ḡūy ḡār ḡòḡlām nārəy ḡəyḡk šidḡ uòldāl.
 molḡā ēnəmdḡ (v. ēnəmtḡ) nāḡ kurəl-ḡr ēnməm ēuəlt,
135. sèyḡəldḡ (v. sèyḡəltḡ) nāḡ ḡāšəl ḡr sèyḡklām ēuəlt
 nāḡəy-kḡ lāBət suy ēuəlt
 luynən ḡatl ḡāBəy-kḡ lāBət māḡ lābtā kuš ḡay'māl (v. ḡaxmāl),
 tələn ḡatl òrdəy-kḡ ḡot suy ēuəlt
 ḡārəy òyləy ḡòt māḡ ḡotā kuš ḡay'māl (v. ḡaxmāl),

124. Wir, die vielen Fürstenhelden leiden Elend, wir, die vielen
 [Fürstenhelden leiden Not,
- 123 woran meine teuren Fürstenhelden zugrunde gehen, mein
 [liebes Volk zugrunde geht.
125. Obwohl ich mit dem abstehenden Ohrknorpel
 von den oben ziehenden vielen Tieren beflügelter Art
 über deine Kiesel-stoßende, kleine Fürstenfraumutter mit
 [Nahrung verschaffenden Füßen
 mit dem abstehenden Knorpel meines Ohres nichts gehört habe,
 obwohl ich von den unten gehenden, fäßigen vielen Tieren
130. über deine weltberühmte (eig. vom Wasserrücken) Fürsten-
 [frautochter
 mit dem abstehendem Knorpel meines Ohres nichts gehört habe,
 so ist das ein trauerbringendes Wasser von zwanzig Rennhirschen
 [durchschwommen (eig. laufen),
 so ist das ein unheilbringendes Wasser von zehn Rennhirschen
 [durchschwommen.
 Unlängst, während der Entwicklung der sich entwickelnden
 [Fürstentochter,
135. während des Wachsens des Handgliedes von der heranwachsenden
 [den Fürstin
 sind wohl von den frauenreichen sieben Gegenden (eig.
 [Winkeln) her
 an einem Sommertag sieben Hochzeitsleute mit Kähnen zu
 [sieben gezogen (nacheinander),
 sind wohl an einem Wintertag von den herrenreichen sechs Ge-
 [genden her
 sechs Gäste auf Rennhirschschlitten nacheinander (eig. zu
 [sechs) gefahren,

140. lu leti kuläl tahti
 lu ogol joch sukelnä posl timal
 luun katl jängäm kábungi labed mojen
 lu leti lantel äleŋg
 lu káp juch tähtelnä possltimal
145. sälyäk keu sonhmäng lanting koring un vuäs
 lipeng vuäs lipel vuanti
 lähring meiläp mu senzeng neming iuord nesänt
 [etmal]
 jeng sänzäng keseng meiläp i uort messänt tiumal
 iji täimäng mui ordet jachmel
150. i äs täimäng mui jäch jachmel
 kos kār kohlem näring jeng schidi ultal
 jangor kohlem tising jeng schidi oltal
 schit koti vuerlem ser schit koti käslem sār
 pälem ki sāi nyor kus änt kolmem
155. pälem ki käs nyor kus änt kolmem
 äläl ko ar al jiel ämesleu

140. az ő ennivaló halukat (tkp. haluk darabját)
 szánfájuk darabjánál főzögették meg;
 a nyári napon járt csónakos hét nászod
 az ő ennivaló ételüket (tkp. ételük végét)
 csónakfájuk darabjánál főzögették meg.
145. A kavics-rugdosó, táplálékos *χώρα* nagy város
 belsős város belsejét megnézni
 páncélos mellű földhátas egy fejedelemhős se ment [még],
 vízhátas kardos mellű egy fejedelemhős se született
 [még olyan].
 Egy apától való micsoda fejedelemhősök jártak [volna],
150. egy anya szülte micsoda fejedelemhősök jártak [volna]!?
- Hús rénbika futotta bűnhödéshozó víz az,
 tíz rénbika futotta gyászos víz az.
 Ezt miképpen csinálom, ezt hogy is tudom csak?
 A fülem mögös porcogójával ámbár nem hallottam,
155. a fülem szétágazó porcogójával ámbár nem hallottam.
 A koros ember sok korát tovább üljük,

140. *lou lèdî xuləl taxtî*
lou oγəl-ix-šugəlnā pòsltīmāl (ɔ:pòsltīmāl),
luγən xatl iaygəm xābəy-çi lābət mājən
lou lèdî lāndəl-āləy
lou xāp-ix taxtəlnā pòsltīmāl (ɔ:pòsltīmāl).
145. *sələk-keu šəyγməy lāndəy xorəy uən uāš*
libəy uāš libəl uānttî
layrəy meyləp mou-šanžəy nēməy i uərt než ant ètmāl,

iayk-šanžəy kēžəy meyləp i uərt než ant tiymāl.
i iyy taiməy muḡ ɔrdət iaxməl (v. iay'məl),
150. *i əs taiməy muḡ iāx iaxməl (v. iay'məl)?*
xòs xār xòxləm nārəy iayk šidî uòldəl,
iāy xār xòxləm tižəy iayk šidî uòldəl.
šit xodî uèrləm-sār, šit xodî xāšlēm-sār?
pələm-kî sāj-nòr kuš ant xòlməm,
155. *pələm-kî xas-nòr kuš ant xòlməm.*
āləl-xò ār əl iəl-āməsləy,

140. sie haben das Fischstück zum Essen
 an einem Schlittenholzstück gekocht;
 die am Sommertag gefahrenen sieben Brautwerber mit Kähnen
 haben das Ende ihrer zu verzehrenden Speise
 an einem Kahnholzstück gekocht.
145. Der Kiesel-stoßenden, nahrungsreichen großen Stadt Khorenk
 inneres Städtinnere anzusehen,
 ist (noch) kein Fürstenheld mit Panzer umgebener Brust vom
 [Erdenrücken gegangen,
 ist (noch) kein Fürstenheld mit Säbel umgürteter Brust vom
 [Wasserrücken geboren worden.
 Was für von einem Vater gezeugte Fürstenhelden wären
 [hingezogen?
150. was für von einer Mutter geborene Fürstenhelden wären
 [hingefahren?
 Es ist ein unheilbringendes Wasser von zwanzig Rennhirschen
 [durchschwommen,
 es ist ein trauerbringendes Wasser von zehn Rennhirschen
 [durchschwommen.
- Wie mache ich es, woher weiß ich es?
 Obwohl ich es mit meinem abstehenden Ohrknorpel nicht hörte,
 155. obwohl ich es mit meinem verzweigten Ohrknorpel nicht hörte.
 Vieles Alter des alten Mannes versitzen wir weiter,

- jisl ko ar jiss jel koltleu
 num torom untango aschem
 tăui belek jogol art schidi vuertal
160. jănh vueslăng kû lu kollteu ju pină
 pam vueslăng ku lu kollteu ju pină
 kăr lăh eli karessus schidi pusstal
 văi lăch eli karessus schidi vuertal
 kamilta lăngti lăpung untpi ar nai eult
165. ajing vuoŷ ailpa koti kollem
 kamilta longti poltsching untpi ar ko eult
 keling vuăj kelilpa koti kollem
 vuili vuet ord altmeng tel ischem
 mu ut yapi kolom ortl pilătn
170. nyohsăng unt sănzelnă
 urte peschpi itt langi kasing pănt lăiltal alyetla
 urte peschpi itt nyogos kasing pănt mănntal olyitla
 tām nomes pittipa sărnyi sem konymeng nai ohtină

az idős ember sok idejét tovább fogyasztjuk.
 Felső-Égben lakó férfi atyám
 tavaszféli kedves időt szerez ím.

160. A vizes vánkосу (?) hosszú nyarat fogyasztásunk után,
 a hőséges vánkосу (?) hosszú nyarat fogyasztásunk után
 rénbika lába [nyomos] vékonyhavú őszt nyit íme,
 rén lába [nyomos] vékonyhavú őszt alkot ím.
 A kívülről jövő csacska szájú sok asszonytól
165. beszédes állat beszédét miképpen hallom,
 a kívülről jövő beszédes szájú sok embertől
 a híres állat hír[adását] miképpen hallom?
 Őt-erőtlen-fejedelemhős-emelte-páncél öcsém
 földeket bejáró három fejedelemhősével együtt
170. a nyusztos erdő hátán
 vörös csípejű szökő evet vigasságos útjára áll, azt mondják,
 vörös csípejű szökő nyuszt vigasságos útjára megy, azt mond-
 Ezen az észnek tetsző, aranyos szemét húnýó mai napon [ják.

ḡsl-xò ár ḡs ḡl-xollèu.

num-tōrām ḡòndəy (v. ḡòndāy) xò ážəm
tāḡi (v. touḡi)-pələk ḡōyəl árt sídḡ ḡèrdāl.

160. ḡəḡ-ḡesləy (?) xou luy xolltèu ḡubīnā,
pām-ḡesləy (?) xou luy xolltèu ḡubīnā
ḡār layəli ḡarəs sus sídḡ puštāl,
ḡāḡ layəli ḡarəs sus sídḡ ḡèrdāl.
kāməltā loy'tḡ lābəy untpḡ ár nāḡ ēḡəlt

165. āḡəy ḡāḡ āḡəlpā xodḡ ḡòlləm,
kāməltā loy'tḡ pòlsəy untpḡ ár xò ēḡəlt
kələy ḡāḡ kələlpā xodḡ ḡòlləm?
ḡəḡlḡ-ḡèt-òrd-āltməy-təl izəm
moḡət-ḡābi ḡōlām òrtəl pilətnā

170. ḡoxsəy ḡònt šānzə/nā
ḡīrtḡ pəsḡi it lāyḡi kāžəy pānt lāḡlḡdāl ālətlā,
ḡīrtḡ pəsḡi it ḡoyəs kāžəy pānt māndāl ālətlā.
tām noməs pittipā sārḡi sèm ḡoḡməy nāḡ oxḡinā

viel Zeit des betagten Mannes verbringen wir weiter.
Der im Oberen-Himmel wohnende Mann, mein Vater
verleiht uns liebes Frühlingswetter.

160. Nach unserem Verbringen eines langen Sommers mit schweiß-
[vollem Polster,
nach unserem Verbringen eines langen Sommers mit hitz-
[vollem Polster
eröffnet er uns einen Herbst mit dünnem Schnee, wo man die
[Spuren des Rennhirschfußes sieht,
schafft er uns einen Herbst mit dünnem Schnee, wo man die
[Spuren des Renntierfußes sieht.
Von den von außen kommenden vielen Frauen geschwätzigen
[Mundes
165. wie höre ich das Sprechen eines gesprächigen Wesens?
von den von außen kommenden vielen Männern redseligen Mundes
wie höre ich die Nachricht eines nachrichtgebenden Wesens?
Mein jüngerer Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden
[gehobener Panzer
stellt sich samt seinen Länder bereisenden drei Fürstenhelden
170. auf dem marderreichen Waldrücken
auf die lustvolle Fährte des springenden Eichhörnchens mit
[roten Hüften, — sagt man,
auf die lustvolle Fährte des springenden Marders mit roten
[Hüften geht er, — sagt man.
An diesem dem Verstand gefälligen, sein goldenes Auge
[schließenden heutigen Tag

- kareng vuäs karemnä kamen etlem
 175. ma läillä i kurpi sogollaki elying urä
 kunzing langi volälnä nomen konhlem
 ma läilti partelki elying urä
 pengung koschär korlnä nomen konhlem
 sau luim uss leult koläch loim ussleult
 180. teutmel senhlä vuas käri säch ehtä selyem
 sunzel senhlä lunt käri säch ihtä säläm
 ko pogi ar kasspi kätt sem
 käsım nyäl säting vuoll kolltä käsłtem
 käsım vuäj tining vuell kolltä käsłtem
 185. vueli vuet ord ischem ämesti
 ai läri melte kät
 äung kät äulnä koti vuantlem
 ai tui melti kät
 konung kät konlnä koti vantlem
 190. aut vuäpi labed ortl pilätnä
-

- a teres városom terére kimegyek,
 175. a magam állta, deszkája ragyogó egy lábú bálványsátramba
 karmos evet módjára fölkušszok,
 a magam állta, léce ragyogó bálványsátramba
 fogas csikos-evet módjára fölhängok.
 A szarkától hangos (tkp. a szarka csicseregte) nyílás felől,
 [a hollótól hangos nyílás felől
 180. tetvét növesztő récebőrt aggatok,
 bolháját növesztő lúdbőrt aggatok.
 Emberfia sokat látó két szememet
 irányzott nyíl bűvös helyén hová irányítom,
 megcélzott vad drága helyén hová irányítom?
 185. *Öt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél* öcsém lakta
 kis láp melletti házának
 ajtós ház ajtaján miképpen látom,
 kis tó melletti házának
 tetőnyílasos ház tetőnyílásán miképpen látom:
 190. hegyfokot járó hét fejedelemlhősevel együtt

175. *ma lāḫillā i kurbi sāyallā-ki alay urā*
kunḡay lāygi uolālnā (v. uolālnā) nōmān ḡōy'lām,
mā lāḫilti (v. lāḫildī) pārdal-ki alay (v. alay) urā
pēyḡay kuṣār ḡōrālnā nōmān ḡōy'lām.
sāḡ lujām ḡisl ēḡalt, ḡōlāḡ lojām ḡisl ēḡalt
 180. *teutmal sēyklā (v. sēy'lā) ḡās-ḡori-soḡ iytaslām,*
sunḡal (v. ṣunḡal) sēyklā (v. sēy'lā) lunt (v. lōnt)-ḡori-soḡ
ḡō-poyi ār ḡāṣpi kāt sēm [iytaslām.
kāzām nāl sādāy uol ḡoltā kāzaltēm,
kāzām ḡāḡ tināy uol ḡoltā kāzaltēm?
 185. *ḡeḡli-ḡēt-ōrd-[āltmāy-tēl] iṣēm āmāsti*
āḡ lāri mēlti (v. mēḡalti) ḡāt
āḡay ḡāt āḡālnā ḡōdī ḡāntlēm,
āḡ toui mēlti (v. mēḡalti) ḡāt
ḡōnāy ḡāt ḡōnālnā ḡōdī ḡāntlēm:
 190. *āḡat-ḡābi lābat ōrtal pilatnā*

- gehe ich auf den Platz meiner Stadt mit Platz versehen hinaus,
 175 in mein einfüßiges Götzenzelt von glänzenden Brettern, in
 [welchem ich allein stehe,
 klettere ich wie ein kralliges Eichhörnchen von innen hinauf,
 in mein Götzenzelt mit glänzenden Latten, in welchem ich allein
 [stehe (d. h. wohne),
 steige ich wie ein zahniges gestreiftes Eichhörnchen von innen
 [hinauf.
 Von der Luke, wo die Elster zu zwitschern pflegt, von der Luke,
 [wo der Rabe zu krächzen pflegt,
 180. hänge ich die Entenhaut, welche ihre Laus wachsen läßt,
 [hinweg,
 hänge ich die Gänsehaut, welche ihren Floh wachsen läßt,
 [hinweg.
 Wohin richte ich meine viel sehenden zwei Menschenkind-Augen
 auf der Zauberstelle eines eingelegten Pfeils?
 wohin richte ich sie auf der teuren Stelle eines ins Ziel
 [genommenen Wildes?
 187. Ich sehe ihn so vor der Haustür
 186. seines Hauses an einem kleinen Sumpf,
 185. das mein jüngerer Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden
 [gehobener Panzer bewohnt,
 189. ich sehe ihn so vor der dachlukigen Hausdachluke
 188. seines Hauses an einem kleinen Teich:
 190. samt seinen das Vorgebirge durchstreifenden sieben
 [Fürstenhelden

- lär lant telpi kosim pätäp kolom ogol kosistal
 mu ut vuäpi kot ortl pilätnä
 uschlant telpi lagom pätäp nyäl ogol lägästal
 jogol vuängäm ku leping längti eult
195. kār kepel sogal juch illn taltal
 voj kepel sogal juch iln ponntal
 vuet luipi nosing kurr lomettal
 vuet luipi elyäng kurr vattetal
 aj kuji alomla nyäling almess alместal
200. aj kuji alomla johling almess almesstal
 puten jängpi lanting leu kuttpepnä ogoltel
 puden jengpi kuling leu ku korr
 num kori pätel pelä
 karing unsi kolom läll ponilital
205. nuung unsi nyäll läl lälestal
 lu ju peln naurti amp naurtal
 kogolti amp kogo!tal

tavi táplálékkal teli lekötött fenekű három szánt kötöz le,
 földeket bejáró hat fejedelemhőisével együtt
 halas táplálékkal teli karikás fenekű négy szánt karikáz le (?).

- Amint a fája vágott hosszú pitvarba belép,
195. a rénbika lábszár-bőrével [borított] fát (é. hótalpat) leveszi,
 a rén lábszár-bőrével [borított] fát leteszi,
 öt ujjú tarka lábára fölveszi,
 öt ujjú ragyogó lábára csatolja.
 Fiatalos emeléssel (tkp. fiatal ember emelő) nyilas terhet
200. fiatalos emeléssel íjas terhet emel [(tkp. emélést) emel,
 s a fekete vízű táplálékos Szoszva [folyó] közepére leszáll-
 A fekete vízű halas Szoszva hosszú folyóvonalának [nak.
 felső folyóvonala vége (tkp. feneke) felé
 a kerges erdei-fenyőből [való] három ölet (é. a hótalpat)
 [helyezgeti,
205. az ágas erdei-fenyőből [való] négy ölet (é. a hótalpat)
 Ő utána ugráló eb ugrál, [állítgatja.
 loholó eb lohog.

- lār-lānt tēlbi xōzəm pādəp xōlām oγəl xōzəstāl,
 moxət uābi xot ɔrɪl pɪlətnā
 uōs-lānt tēlbi lāgəy (v. lāgəm) pādəp nāl oγəl lāgəstāl.
 iuyəl uāyγəm xoy lēbəy loγ'i ēyalt
195. xār-kēbəl soγəl (v. soγāl)-iux iñ tūldāl,
 uāi-kēbəl-soγəl (v. soγāl)-iux iñ pondāl,
 uēt luibi nōzəy kur lōmattāl,
 uēt luibi ālāy (v. ālāy) kur uatətāl (v. uatəttāl).
 āi xui āləmlā nālāy ālməs ālməstāl,
200. āi xui āləmlā ioyləy ālməs ālməstāl,
 pudən ioykpi lāndəy ley kutpəlnā oyəltəl.
 pudən ioykpi xuləy ley xoy xor
 num xori pādəl pēlā
 kārəy uōnzi xōlām lāl ponliypāl,
205. nouəy uōnzi nāl lāl lāləstāl
 loy iubəlŋ (v. iubəlnā) nāyertī āmp nāyertāl,
 xōγəlti āmp xōγəltāl.

bindet er drei Schlitten voll von Seenahrung im festgebundenen
 [Schlittenboden fest,
 samt seinen das Land durchziehenden sechs Fürstenhelden
 ringelt (d. h. schlingt) er vier Schlitten voll von Fischnahrung
 [im festgeringelten (d. h. festgeschlungenen) Schlitten-
 [boden fest.

Da er in den langen Hausflur aus behauenen Balken eintritt,

195. nimmt er die mit dem Lauffell eines Rennhirsches besetzten
 [Hölzer (d. h. Schneesohlen, Skisohlen) herab,
 die mit dem Lauffell eines Renntiers besetzten Hölzer legt er
 [nieder,

auf seine fünfzehigen bunten Füße legt er sie an,

auf seine fünfzehigen glänzenden Füße bindet er sie fest.

Mit jugendlichem Heben hebt er eine Pfeillast,

200. mit jugendlichem Heben hebt er eine Bogenlast,
 und sie steigen auf die Mitte des nahrungsreichen Flusses
 [Soswa mit schwarzem Wasser hinab.

204. Drei Klafter (d. h. die Schneeschuhe) aus rindiger Föhre legt er,

205. vier Klafter (d. h. die Schneeschuhe) aus ästiger Föhre stellt er

203. gegen das obere Flußlaufende

202. des langen Flußlaufes der fischreichen Soswa mit schwarzem
 [Wasser ein.

206. Hinter ihm springt ein springender Hund,
 läuft ein laufender Hund.

- pusing nimel pusel eult
 äus vuäti tarom porkä eeltal
 210. num vuäti vuing porkä eeltal
 lanting leu kü jäm kor pätel eult
 jäm kui vuämpselpä pentmal vuantmem
 jäm kui vuämpselpä pentmal vuantmem
 ku lailem älngelpa laullem
 215. van lailem älgelpa laullem
 sägät länzsäng kü täll kuttpelä jogottal
 sägät jenga kü täll kuttpelä jogottal
 jeming jäli jeming säss ar urteu
 nyohsäng unt sässelnä
 220. it langi kasing pänt janhmel tag eult
 eung kätpi ar kojeu
 eung kät logolnä joln kändzeschtal
 pohung kätpi ar urteu
 pohung kät sungelnä jogi jogottal
 225. vueli vuet ord altming teel ischem

- A villás végű hótalp fara felől
 alszeles erős hófürgeteg támad,
 210. főlzeles erős hófürgeteg támad.
 A táplálékos Szoszva jó hosszú (tkp. hosszú jó) folyóvonala
 jeles férfi megismerésének (?) eltűntét láttam, [végén]
 jeles férfi megismerésének (?) elfödtét láttam.
 Hosszú [ideig tartó] várását várom (tkp. sokáig várt végét
 [várom]),
 215. rövid [ideig tartó] várását várom (tkp. rövid ideig várt végét
 Zúz-havas hosszú tél közepére jut (t. i. az idő), [várom].
 zúz-jeges hosszú tél közepére jut.
 A szentséges *îelî* szentséges [hegy]hāti sok fejedelemlhősünk
 a nyusztos erdő hátán
 220. szökő evet vigasságos útját jártukból
 leányos házú sok emberünk
 leányos háza zugába haza talál (tkp. keresgél),
 fias házú sok fejedelemlhősünk
 fias háza zugába [ím] visszajut.
 225. *Öt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél* öcsémnek,

- pužəy nīməl pužəl ēyalt
 ouəs-ūāti tārəm porgā ēllədāl,
 210. num-ūāti uējəy porgā ēllədāl.
 lāndəy leu xoŋ iām xor pādəl ēyalt
 iām xui uōjəmpsəl(?) pēntmāl uāntmēm,
 iām xui uōjəmpsəl(?) lāykmāl uāntsēm.
 xoŋ lajləm āljəlpā laullēm (v. lāuśllēm),
 215. uān lajləm āljəlpā laullēm (v. lāuśllēm).
 šāyāt lānžəy xoŋ təl kutpālā jōyāttāl,
 šāyāt jəŋgəy xoŋ təl kutpālā jōyāttāl.
 jəməy jēlī (v. jālī) jəməy šās ār uōrdəu (v. uōrtēu)
 nōysəy uōnt šāsəlñā
 220. it ləŋgē kāžəy pānt iay'məl tay[ə] ēyalt
 ēyən xātpi ār xoijēu
 ēyən xāt lōjəlñā (v. lojəlñā) joln kən.pžəstāl,
 porəy xātpi ār uōrdəu
 porəy xāt surəlñā jōyī-jōyāttāl.
 225. uēilī-uēt-òrd-āltməy-təl izēm

Von hinten, hinter der Schneesohle (d. h. Ski-) mit gabelför-
 [migem Ende her

- entsteht ein südwindiges starkes Schneegestöber,
 210. entsteht ein nordwindiges starkes Schneegestöber.
 Ich habe am Ende des sehr langen Flußlaufes der nachrungs-
 [reichen Soswa
 das Erkennen des trefflichen Mannes verschwinden gesehen,
 das Erkennen des trefflichen Mannes bedecken gesehen.
 Ich warte auf ihn mit langem Warten (eig. ich warte das Ende
 [langen Wartens),
 215. ich warte auf ihn mit kurzem Warten (eig. das Ende kurzen
 [Wartens).
 Es naht schon die Mitte des langen Winters voll Rauhref,
 es naht schon die Mitte des langen Winters voll Glatteis.
 Es finden die vielen Fürstenhelden vom hochheiligen Bergrücken
 [des hochheiligen Jeli heim,
 die auf dem marderreichen Waldrücken
 220. auf die fröhliche Fährte des springenden Eichhörnchens
 [gegangen sind,
 unsere vielen Männer aus Häusern mit Töchtern
 finden (eig. suchen) in den Winkel ihrer Häuser mit Töchtern
 [heim,
 unsere vielen Fürstenhelden aus Häusern mit Söhnen
 kommen in den Winkel ihrer Häuser mit Söhnen zurück.
 225. Mein jüngerer Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden
 [gehobener Panzer,

- jam orti siilpa vuesa ändom ultal
 jām orti lāngalpā vuesa endom ultal
 sǎgāt lānyzsāng ku tall koltmeu ju pinā
 sogot jéngāng kû tâll mǎnnmāl ju pinā
 230. nom torom untango azseu
 mālāh turpi turing vuāt ponntal
 teun turpi turing vuāt ponntal
 loltti lānsch ālgnelnā jogotleu
 lolti jeng ālgnelnā jogotleu
 235. pa kattleu kotletal
 ai sempi kumet jert kumpestal
 pa kattliu kotletal
 ūn sempi temet jert temestāl
 mortī mu sungel eult
 240. mǎrti mu jengel eult
 mǎrti mu sirāl tohling sirpā ar vuājjeu
 togol beli kolom eumel total
 ponyil peli nyāl eumel latl tātāl
 puten jengpi lanting leu jengijeu
-

- a jeles fejedelembősnek híre sincs,
 a jeles fejedelembősnek nyoma sincs.
 Miután a zúz-havas hosszú telet elfogyattuk,
 a zúz-jeges hosszú telünk elmulta után
 230. felső-égben lakó férfi atyánk
 meleg torkú torkos szelet támaszt,
 csöndes torkú torkos szelet támaszt.
 Olvadó hó végére jutunk,
 olvadó jég végére jutunk.
 235. Egyik napunk virrad:
 kis szemű pelyhes eső hulldogál;
 másik napunk virrad:
 nagy szemű szemerkés eső szemerkél.
 A délvidéki szögelet felől,
 240. a délvidék vízeről
 délvidéki szárnyasfajta sok állatunk
 szárnnyal való három üdvözlést hoz,
 farkkal való négy üdvözlést szállat.
 A fekete vízű táplálékos Szoszva [folyónk] vizecskéje

- iam òrdi sjałpā uēžā āndòm uòldāl,*
iam òrdi łayłalpā uēžā āndòm uòldāl.
sāyāt lānžay xoy tál xoltmēu iubinā,
sāyāt iēygay xoy tál mánmāl iubinā
230. *num-tōrām uònday xò ážēu*
mēlak turbi turay uāt pondāl,
tēyan turbi turay uāt pondāl.
loldi lāns-ālyalnā ioyātłēu,
loldi iēyga-ālyalnā ioyātłēu (v. ioyātłēu).
235. *pā xatlēu xòtłatāl (v. xòtłədāl),*
āi sēmbi xumat iērt xumbastāl;
pā xatlēu xòtłatāl (v. xòtłədāl),
uòn sēmbi tēmat iērt tēmastāl.
mārti (v. mārđi)-moy suyəl ēuəlt,
240. *mārti (v. mārđi)-moy iaygəl ēuəlt*
mārti-moy sirəl (v. sirāl) toylay-sirbi ār uāiēu
toyl-pēli xōlām eyməl tōdāl,
ponłł-pēli nál eyməl lātłəpāl.
pudən iaykpi lānday leu iaygūiēu

der treffliche Fürstenheld ist verschollen,
 der treffliche Fürstenheld ist spurlos verschwunden.
 Nachdem wir den langen Winter voll Rauhreif verbracht haben,
 nachdem der lange Winter voll Glatteis vorüber gewesen ist,

230. läßt der im Oberen Himmel wohnende Mann, unser Vater
 aus warmer Kehle brausenden Wind entstehen,
 aus sanfter Kehle säuselnden Wind entstehen.
 Zum Ende des schmelzenden Schnees kommen wir,
 zum Ende des zergehenden Eises gelangen wir.
235. Eines Tages graut der Morgen,
 es fällt ein mit Flocken gemischter Regen in kleinen Tropfen,
 ein anderer Tag bricht an,
 es rieselt ein rieselnder Regen in großen Tropfen.
 Vom südlichen Winkel her,
240. vom südlichen Wasser
 bringen uns unsere südlichen vielen Tiere beflügelter Art
 mit ihren Flügeln drei Begrüßungen,
 bringen mit ihrem Stoß vier Begrüßungen.
 Das bißchen Wasser unseres nahrungsreichen Flusses Soswa
 [mit schwarzem Wasser

245. täll pätom koräng jeng älngel
 kätt kori jengenpa i korä teschtal
 kolom korr jengenpa i korä lyaktal
 ähung jeng ogol alomtal
 sapling jeng saplel eeltal
250. täll pätom älung jeng älngeu
 leschkämäs jengil pelä
 eui kasleng säting pänt ämseltal
 poh kasleng tining pänt ämseltal
 täl pätom älung jeng älngeu tuum ju pinä
255. täll pätom koräng jeng älngeu mänem ju pinä
 senk ältneug kû lung schidi pusstal
 pa moltneng kû lung schidi vuertal
 jenh jupi jogol art vuertal
 jenh jupi jesgard pusstal
260. ärring pi kat kattl koltmeu ju pinä
 ärrung pi kolom kattl koltmeu ju pinä
 tām nomes pittipa sārni sem konymeng nai očtinā

245. a télen fagyott folyóvonal jegét
 két folyóvonal jegét egy folyóvonalba szorítja,
 három folyóvonal jegét egy folyóvonalba veti.
 A fejes jég fejét emelinti,
 a nyakas jég nyaka emelkedik,
250. a télen fagyott ragyogó jegünket
 a tágas Ob vize felé
 leányszállító búvös útra ülteti,
 fiúszállító drága útra ülteti (é. az apró jégdarabok a nagy
 [jégtáblákra torlódnak s így úsznak tovább).
 A télen fagyott ragyogó jegünk elvívódott,
255. a télen fagyott folyóvonalí jegünk elment,
 izzadságot növelő hosszú nyarat nyit (t. i. *num-töräm*),
 hőséget növelő hosszú nyarat szerez ím.
 A jég után kedves időt szerez,
 a jég után gyönyörű szép időt nyit.
260. Ha sokat, két napot miután [így] elfogyattunk,
 ha sokat, három napot miután [így] elfogyattunk,
 ezen az észnek tetsző, aranyos szemét hűnyő mai napon,

245. *tal pādām xorəy iəvg-älʷəl*
kāt xori iəvgənpā i xorā tēstāl,
xōlām xor[i] iəvgənpā i xorā laktāl.
oγəy iəvg oγəl āləmdāl,
sāpləy iəyk sāpləl əlləpāl.
250. *tal pādām ālāy (v. āləy) iəvg-älʷəy*
lāškām (v. lāškām) ās iəvgəl pēlā
əy-i-kāsləy sādəy pānt āmsəltāl,
poχ-kāsləy tinəy pānt āmsəltāl.
tal pādām ālāy (v. āləy) iəvg-älʷəy tūxəm iʷəbīnā,
255. *tal pādām xorəy iəvg-älʷəy mənəm iʷəbīnā*
sāyk āltənəy xoγ luy sidi puštāl,
pām āltənəy xoγ luy sidi ʷərdāl.
iəvg-iʷbi iōγəl ārt ʷərdāl,
iəvg-iʷbi iēzək ārt puštāl.
260. *āryānpī (v. āryəppī) kāt xatl xoltmēy iʷbīnā,*
āryānpī (v. āryəppī) xōlām xatl xoltmēy iʷbīnā
tām noməs pittipā sārni sēm xoīməy nāi oxīnā,

245. drängt das im Winter gefrorene Eis der Flußläufe
das Eis von zwei Flußläufen in einen Flußlauf,
es schiebt das Eis von drei Flußläufen in einen Flußlauf.
Das köpfige Eis hebt seinen Kopf,
des halsigen Eises Hals hebt sich,
250. (der Fluß treibt Eis) und setzt unser im Winter glänzendes Eis
[(aufeinander),
es wird gegen das Wasser des breiten Ob getrieben
auf den zauberhaften Weg, wie Mädchen gefahren werden,
auf den teuren Weg, wie Knaben gefahren werden (d. h.
[kleinere Eistrümmer häufen sich auf größere Eistafeln auf
[und schwimmen).
Unser im Winter gefrorenes glänzendes Eis wurde fortgetragen,
255. unser im Winter gefrorenes Eis des Flußlaufes ist abgegangen.
Einen schweißvollen langen Sommer gibt uns (Num-Torem),
einen Hitze steigernden langen Sommer verleiht er uns nun.
Nach dem Eis verleiht er uns angenehmes Wetter,
nach dem Eis gibt er uns wunderschönes Wetter.
260. Wenn viel, so haben wir zwei Tage nacheinander verbracht,
wenn viel, so haben wir drei Tage nacheinander verbracht.
An diesem dem Verstand gefälligen, sein goldenes Auge schließen-
[den heutigen Tag,

- täm unter pittipä särnyi sem pilltäng nai ohtinä
 vuäs ari kurl mosing ajung go ar pokeu
 265. schälying turpi lant nyeur koti ütél saschlen
 josl mozing kelung go ar pokeu
 schäling turpi kull nyeur koti ütél saschlen
 kareng vuäs karemnä
 lipes ko lipes telnä
 270. älem kö älem telnä
 vuet luipi nosing kätt kurnä
 nanh jogi vuering äu eult
 tău jengi nulätnä kamen totem
 suss jengi nulätnä kamen totem
 275. ma läilä sägäl läki elyäng urä
 kunnzing langi volälnä nomen konhlem
 i kurpi partelki elyäng urä
 peng koschär volälnä nomen konhlem
 sau luim uss leult
 280. teutmel senhlä lunt käri säch ihtesslem

- ezen a szívnék (tkp. gyomornak) tetsző aranyos szemét
 [fátyolózó mai napon
 a városi sok lába-fájós apródférfi sok szolgánk (tkp. fiunk)
 265. mint kinek étke csekély, annak éles hangján miképpen
 keze-fájós hí[rhordó] férfi sok fiunk [üvöltnek,
 mint kinek halas étke csekély, annak éles hangján miképpen
 A teres városom terére [üvöltnek, hallszik.
 meztelen ember meztelenül,
 270. álmos ember álmos ésszel
 öt ujjú tarka két lábbal
 a vörösfenyőből csinált ajtón
 tavaszi vízáradással kivitetem,
 őszi vízáradással [ím] kivitetem (é. mintha vízáradás vinné
 [ki]).
 275. Ahol álldogálni [szoktam], a deszkája ragyogó bálványsátorba
 karmos evet módjára (tkp. helyén) fölkívúszom,
 az egy lábú léce ragyogó bálványsátorba
 fogas csíkos-evet módjára fölkívúszom.
 A szarkától hangos nyílás felől
 280. tetvét növesztő lúdbőrt aggatok,

- tām xòntar pittipā sārñi sēm piltāy nai oxṭinā
 xāś-āri kurəl mōžay ājəy-γò ār poγəy
 265. śāləy turbi lānt-ñēuār xodī ouḍəl sāsłən,
 xāśəl mōžay kēləy-γò ār poγəy
 śāləy turbi xul-ñēuār xodī ouḍəl sāsłən?
 xarəy uāś xarəmnā
 libəs-xò libəstèlnā,
 270. āləm-xò āləmtèlnā
 xèt luḅbi nōžay kāt kurnā
 nāyk (v. nāyg)-iuyi uērəy āu ēuəlt
 tāui iəygi nulətnā (v. nulətnā) kāmən tòdèm,
 sus iəygi nulətnā kāmən tòdèm.
 275. mā lāḱullā sāγəllā-ki āləy (v. āləy) urā
 kunžəy lāygi uoləlnā (v. uoləlnā) nōmən xòγ'ləm,
 i kurbi pārḍəl-ki āləy (v. āləy) urā
 pəyγəy kužār uoləlnā nōmən xòγ'ləm.
 sāu luḱəm uḱsl ēuəlt
 280. teḱtməl sēyklā lənt-xori-sox iγtəsłəm,

an diesem dem Herzen (eig. Magen) gefälligen, sein goldenes
 [Auge verschleiern den Tag wird hörbar,

(daß) unsere städtischen vielen Knappenmänner mit kranken
 [Füßen, unsere vielen Knaben

265. wie (einer), dessen Nahrung wenig ist, mit dessen schriller
 [Stimme so heulen,

(daß) die Botenmänner mit schmerzenden Händen, unsere
 [vielen Knaben

wie (einer), dessen Fischspeise wenig ist, mit dessen schriller
 [Stimme so heulen.

Auf den Platz meiner Stadt mit Platz versehen
 werde ich, nackter Mann bloß,

270. schläfriger Mann mit schläfrigen Sinnen

auf den fünfzehigen bunten zwei Füßen

zu der aus Lärchen(holz) gemachten Tür hinaus

wie von einer Frühlingsflut hinausgetragen,

wie von einer Herbstflut hinausgetragen.

275. Wo ich zu stehen pflege, in das Götzenzelt von glänzenden
 [Brettern

klettere ich, wie ein kralliges Eichhörnchen von innen hinauf,
 in das einfüßige Götzenzelt mit glänzenden Latten

klettere ich, wie ein zahniges, gestreiftes Eichhörnchen von
 [innen hinauf.

Von der Luke, wo die Elster zu zwitschern pflegt,

280. hänge ich die Gänsehaut, welche ihre Laus wachsen läßt, hinweg,

- koläch luim ussl eult
 sunzel senhlä vuas käri säch ihtesälem
 ar kasspi kätt jäm sem
 puten jengpi lanting leu kü korr
 285. num kori päten pelä koti vuantlem
 kurke nyäll vuanhreng käp schidi jital
 seuseng nyäll vanhreng käp schidi jital
 i lopen kätt konä kolom konä katlemti
 ilopen kolom ko nyäl konä katlti
 290. puten jängpi lanting leu jengijeu
 riss tonti volälpa poägotlälä
 pätom tonti volälpä tägätlälä
 kori vuäj sapläp käp schidi jital
 kori vuoj ochpi käp schidi jital
 295. unt koji nomsem nomeslem
 ur kui untrem voägantl
 mätti mu sungel eult
 koi losi oitlä saring lyälnä schi jiläju
 ort läsi uitlä ohung käntnä schi jogotsäju

- a hollótól hangos nyílás felől
 bolháját növesztő récebőrt aggatok.
 Sokat látó két jó szememmel
 a fekete vízű táplálékos Szoszva hosszú folyóvonalának
 285. felső folyóvonala végén miképpen látom:
 sas orra [módjára] horgas [orrú] csónak jön ím,
 halászósas orra [módjára] horgas [orrú] csónak jön ím.
 Egy eveződet két-három ember ragadja meg,
 egy eveződet három-négy ember fogja.
 290. A fekete vízű táplálékos Szoszva [folyónk] vizecskéje
 rossz (?) nyírhéj módjára hasadoz,
 fagyos nyírhéj módjára repedez (v. megtörik).
 Érzékeny állat nyakú csónak jön ím,
 érzékeny állat fejű csónak jön ím.
 295. Erdei ember elmém gondolkozik,
 hegyháti ember szívem (tkp. gyomrom) hányódik (?):
 valamelyik földszögelet felől
 embere sűrű (tkp. sűrűnek ismert) zajgó ellenség jön ím reánk,
 fejedelme sűrű (tkp. sűrűnek ismert) fejes had jött ím reánk.

- xoləx luɣəm uɣsl ɛuəlt
 šunʒəl səŋklə uəs-xori-sox iytəsləm.
 ər xəšpɛ kəl ɣəm sɛm
 pudən iəŋkpɛ ländəŋ leu xou xor
 285. num xori pādən pələ xovɛ uəntləm :
 kurki-nol uəŋgəŋ xāp šivɛ iɖəl,
 siusəŋ-nol uəŋgəŋ xāp šivɛ iɖəl.
 i lōbən kət xōnā, xōlām xōnā kātłəmtɛ,
 i lōbən xōlām xō[nā], nəl xōnā kātłlɛ.
 290. pudən iəŋkpɛ ländəŋ ləu iəŋgəŋ
 riš-tontɛ (v. tonvɛ) uoləlpə pāŋətlɛ,
 pādəm tontɛ uoləlpə tāŋətlɛ.
 xōvɛ uāɣ səpləp xāp šivɛ iɖəl,
 xōvɛ uāɣ oxpɛ xāp šivɛ iɖəl.
 295. uōnt-xoɣi nomsəm noməsləm,
 uɣr (v. ʊr)-xoɣi uōntrəm uāŋəntl :
 mātɛ moɣ-suŋəl ɛuəlt
 xoɣəl ozi uōɣəllə sarəŋ təlɛnā si iɣləɣu,
 ɔrtəl ozi uōɣəllə oŋəŋ xāntɛnā si iŋətsəɣu.

von der Luke, wo der Rabe zu krächzen pflegt,
 hänge ich die Entenhaut, welche ihren Floh wachsen läßt,
 [hinweg.

283. Mit meinen viel sehenden beiden guten Augen
 285. sehe ich folgendes am oberen Flußlaufende
 284. des langen Flußlaufes von der nahrungsreichen Soswa mit
 [schwarzem Wasser:
 286. Ein Kahn mit hakenförmiger Nase, wie des Adlers Schnabel
 [kommt nun,
 ein Kahn mit hakenförmiger Nase, wie des Fischadlers Schnabel
 Ein Ruder packen zwei, drei Männer, [kommt nun.
 ein Ruder halten drei, vier Männer.
 290. Das bißchen Wasser unseres nahrungsreichen Flusses Soswa mit
 [schwarzem Wasser
 spaltet sich wie eine schlechte Birkenrinde,
 ist gesprungen wie gefrorene Birkenrinde.
 Ein Kahn mit Hals eines fühlenden Tieres kommt nun,
 ein Kahn mit Kopf eines fühlenden Tieres kommt nun.
 295. Mein Waldmenschenverstand denkt nach,
 mein Herz eines Menschen vom Bergrücken wird unruhig:
 Von irgendwelchem Erdenwinkel her
 fällt über uns ein lärmender Feind mit vielem Volk nun her,
 ein Männerheer mit vielen Fürsten überrumpelt uns nun.

300. nai li vuäs älngeunä ortli vuäs sopeunä
 uring konpi jäm teutem pättischä äl seniteu
 uring konnpi jäm suss pättischä äll seniteu
 vuant sem ku ätnä jogottal
 untltisem kuätnä jogottal
305. untlti kurl jirr koti untltlem
 untltipi jäsl jirr koti untltlem
 seussing käp seusselnä
 seus tarom jäm angel koitem läiltal
 vuili vuet ord altmeng tel ischem
310. seus tarom jäm angel
 aj ari kaastnä lu läiltal
 aj ari pängetnä lu läiltal
 kaltnäng vuäs kaltnemnä
 nobtem juch logi vuäll ti rachtal
315. lyachsem juch volälnä ti lyachtal
 käp katlti tag jagar jäulmätäl
 puten jängpi lanting leu kuttpelnä
-
300. A nő nélküli városunkban, fejedelehmős nélküli városunkban
 véres hasú jó tetű gyanánt csak úgy megserkéztetünk (?).
 véres hasú jó bolha gyanánt csak úgy megserkéztetünk (?).
 Látó szem távolságnyira érkezik,
 megismerő szem távolságnyira jut.
305. Ismerni való lába ízét miképpen ismerem [föl],
 ismerni való keze ízét miképpen ismerem [föl]:
 a kormánylapáttal [ellátott] csónak kormányánál,
 a kormány erős cövekénél kicsodám áll?
Öt-erőtlen-fejedelehmős-emelte-páncél öcsém
310. a kormány erős cövekénél
 kis ének vigasságával ő áll [ím],
 kis ének hüvelykével ő áll.
 A réves városom révébe
 usztatott fa módjára erre felé tart (v. irányítja),
315. hajított fa gyanánt (tkp. helyén) ide lódítja (t. i. a csónakot).
 A csónaktartó (tkp. megfogó) erős vasmacskát elhajítja,
 a fekete vízű táplálékos Szoszva közepe táján

300. *nāp̄li uās ālp̄eunā, òrtli uās ālp̄eunā*
uīrəy xonbi iam teudəm pāt.sā al-sēnīl̄eū,
uīrəy xonbi iam šuš pāt.sā al-sēnīl̄eū.
uāntli sēm xouātnā ioyētāl,
uōntli sēm xouātnā ioyētāl.
305. *uōntli kurəl-īr xodī uōntl̄lēm,*
uōntli iāsəl-īr xodī uōntl̄lēm:
seusəy xāp seusəl̄nā
sēuəs tārəm iam āygal xoip̄ēm lāp̄l̄dāl?
ueil̄i- uēt-òrd-āltməy-tēl izēm
310. *sēuəs tārəm iam āygal*
dī āri kāžetnā loy lāp̄l̄dāl,
dī āri pāyət̄nā loy lāp̄l̄dāl.
kāltəy uās kālt̄rēm̄nā
nāptəm iux loyi uol tī raxtāl,
315. *tāksəm iux uol̄alnā (v. uol̄alnā) tī taktāl.*
xāp kāt̄l̄tī tāk iāgār iāuəlməbāl,
pudən iəpk̄i lāndəy leu kutp̄alnā

300. In unserer Stadt ohne Weiber, in unserer Stadt ohne Fürsten-
 [helden
 werden wir wie die Nisse einer guten Laus mit blutvollem Bauch
 [getötet,
 werden wir wie ein guter Floh mit blutvollem Bauch getötet.
 In die mit dem Auge ausnehmbare Nähe kommt er,
 in die Nähe, wo er mit dem Auge erkennbar ist, gelangt er.
305. So erkenne ich ihn an dem erkennbaren Fußglied,
 so erkenne ich ihn an dem erkennbaren Handglied:
 (wer sitzt) am Steuer des mit Steuerruder versehenen Kahnes,
 an der guten Ruderpinne des Steuers wer sitzt denn?
 Mein jüngerer Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden ge-
 [hobener Panzer
310. (sitzt) an der starken Ruderpinne des Steuers,
 ein kleines Lied singend (eig. mit der Fröhlichkeit eines kleinen
 [Liedes) sitzt er,
 ein kleines Lied auf Saiten spielend (eig. mit dem Daumen)
 [sitzt er.
 In die Reede der Hafenstadt
 hält er in diese Richtung wie ein geflößtes Holz,
 315. wie ein geworfenes Holz bewegt er ihn (den Kahn) daher.
 Den den Kahn anhaltenden starken Anker schleudert er hin,
 um die Mitte des nahrungsreichen Flusses Soswa mit schwarzem
 [Wasser

- kori vuäj saplep käp katltal
 kori vuäj ohpi käp katltal
 320. nyoling käp nyoll sikel
 tom ämeslä muul senhlem jogol päll ar unt nyäll
 nomeltä karittal [numbel eul]
 kori vuäj och sikel
 tom ämesti jugol senhlem mu ul päl ar unt nyäll
 325. nomeltä vuantal [numbel eul]
 vuili vuet ord altmeng teel ischem
 männte käp soräl eult
 länglen käp längle leult
 nari un siutnä
 330. sei kumtäng jām pan utn eslemtal
 kiss kumtäng jām pan
 kesi un siutnä utn naurmätäl
 sei kumtäng jām pan pittmäl irtnä
 kiss kumtäng jām pan pittmäl irtnä
 335. tärnälki pittmal laort ultal

- az érzékeny állat nyakú csónakot kiköti (tkp. megragadja),
 az érzékeny állat fejű csónakot kiköti.
 320. Az orros csónak jó nagy orrát
 az amott levő (tkp. ülő) földje megnőtt, fája magas sok hegy-
 [fok felső vége irányában]
 közel (tkp. fölülről) odafordítja,
 az érzékeny állat jó nagy fejét
 az amott levő földje magas sok hegyfok felső vége irányában
 325. közel (tkp. fölülről) odavezeti.
Öt-erőtlen-fejedelemhős-emelte-páncél öcsém
 a menő csónakról,
 a fődeles csónak födeléről
 a szabljájára bot gyanánt [támaszkodva]
 330. a fővenyes habú jeles fővenypartra leereszkedik,
 a homokos habú jeles fővenypartra
 a kardjára bot gyanánt támaszkodva [fm] kiugrik.
 A fővenyes habú jeles fővenypartra estekor,
 a homokos habú jeles fővenypartra estekor
 335. ha [talán] fűszál esett volna, [az] nehezebb lenne,

- xòrì uàì sàpləp xǎp kāt!ltāl,
 xòrì uàì oxpì xǎp kāt!ltāl.
 320. nóləy xǎp nólšigəl
 tom āməslā moʊəl sēŋkləm iʊʔəl pāl ər ʊònt-nól numbəl
 nōməltā kār!ltāl, [ēʊəlt
 xòrì uàì oxšigəl
 tom āməslā moʊəl pāl ər ʊònt-nól numbəl ēʊəlt
 325. nōməltā ʊānt!ltāl (v. ʊānt!ltāl).
 ʊeɪlɪ-ʊèt-òrd-āltməy-təl izəm
 māʊdì xǎp sorəl ēʊəlt,
 lāŋgləy xǎp lāŋgləl ēʊəlt
 nàrì ʊòŋ siʊətnā
 330. seɪ-xumbəy iām pān ʊitŋ èsləmtāl,
 xis xumbəy iām pān
 kēʒi ʊòŋ siʊətnā (v. soʊətnā) ʊitŋ nāʊərmədāl.
 seɪ-xumbəy iām pān pitmāl ɪr'nā,
 xis-xumbəy iām pān pitmāl ɪrtnā
 335. tornəl-kì pitmāl, lāʊərt ʊòldāl,

legt er mit dem Kahn mit Hals eines fühlenden Tieres an,

legt er mit dem Kahn mit Kopf eines fühlenden Tieres an.

320. Die gute große Nase des mit Nase versehenen Kahnes
 (wendet er) in die Richtung des oberen Randes des sich dort
 [befindenden Vorgebirges mit hohem Uferhang (Erde), mit
 [hohen vielen Bäumen,
 nahe (eig. von oben hin) wendet er sie hin,
 den guten großen Kopf eines fühlenden Tieres
 (lenkt er) in die Richtung des oberen Randes des sich dort be-
 [findenden Vorgebirges mit viel sehr hoher Erde,
 325. nahe (eig. von oben hin) lenkt er ihn hin.
 Mein jüngerer Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden ge-
 [hobener Panzer

läßt sich vom sich bewegendem Kahn,

vom Dach des bedeckten Kahnes

auf seinen Säbel wie auf einen Stock (gestützt)

330. auf das treffliche Sandufer mit schlammigem Schaum hinab,
 auf das treffliche Sandufer mit sandigem Schaum
 springt er auf sein Schwert als Stock gestützt hinaus.
 Als er auf das treffliche Sandufer mit schlammigem Schaum
 [gefallen ist,
 als er auf das treffliche Sandufer mit sandigem Schaum ge-
 [fallen ist,
 335. wenn ein Grashalm hingefallen wäre, der wäre schwerer,

- vuarselki pittmal laort ultal
 seil sem äling pa riimal endom
 kessl sem äling pa riimal endom
 ken kurpi teutmäl vuäj naurtal
 340. ken kurpi sunzäl vuäj naurtal
 ma ämesti ai läri meltje kät
 äung kät äuemä ti suostal
 konung kät konemnä ti suostal
 nyahing vesch jäm oling suostal
 345. muling vésch jäm oling suostal
 koti jastel
 lonh nyogi koläng ord jajä kolä
 kalt nyogi koläng ord jaja kolä
 unt koji nomsenpa schimesch schi ultal
 350. ur kuji untrenpä schidi schi nomesten
 mätt äling nainki labed sung lénkeu eult
 koi loss uitla saring lyälynä schi jogotmeu
 ort loss uitla ohung kättnä schi jogotmeu

- ha [talán] vessző esett volna, [az] nehezebb lenne,
 [még csak] egy fővenyszem se gördült le,
 [még csak] egy homokszem se gördült le.
 Könnyű lábú tetű-állat módjára ugrik,
 340. könnyű lábú bolha-állat módjára ugrik.
 A magam lakta, kis láb melletti házam
 ajtós házam ajtajához odalép,
 tetőnyílásos házam tetőnyílásához odalép.
 Nevető arc jó véggel lépdél,
 345. mosolygó arc jó véggel lépdél.
 Miképpen szól:
 „Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelemlhős bátyám, óh halljad,
 Kalt-húsában-bővelkedő-fejedelemlhős bátyám, óh halljad!
 Erdei ember elméd olyan[forma] volt ím,
 350. hegyháti ember szíveddel (tkp. gyomroddal) is ím azt gon-
 valamerre levő nő hét szögletecskénk felől [dolod:
 embere sűrűnek ismert zajgó ellenség jött ím reánk,
 fejedelemlhőse sűrűnek ismert fejes had jött ím reánk,

- uärsäl-ki pitmä, lāuərt uòldäl,
 seǵəl-səm āləypä rəjmäl (v. rymäl) andòm,
 xǵsəl-səm-āləy rəjmäl (v. rymäl) andòm.
 kēn kurbī teutmäl uāǵ nāuərdäl,
 340. kēn kurbī šunžəl (v. sunzəl) uāǵ nāuərdäl.
 mā āməstī dī lāri mēldī (v. mēuəldī) xāt
 āuəy xāt āuēmā tī šōštāl,
 xōnāy xāt xōnēmna tī šōštāl.
 nāyay uēs iām āləy šōštāl,
 345. muləy uēs iām āləy šōštāl.
 xodī iāstäl:
 „l ò y k - n o y i - x o l ə y - ò r t i ā i ā x ò l ā,
 k a l t - n o y i - x o l ə y - ò r t i ā i ā x ò l ā!
 uònt-xoǵi nomsèn-ki šimās šī uòldäl,
 350. uēr (v. ùr)-xoǵi uòntrenpā šidī šī noməstèn:
 māt-āləy nāǵay-ki lābat suyləygey ēuəlt
 xoǵəl ozi uōǵətlā sarəy lālñā šī ǵoǵətmēy,
 òrtəl ozi uōǵətlā oǵay xātnā šī ǵoǵətmēy,

wenn eine Rute hingefallen wäre, die wäre schwerer,
 kein Sandkörnlein rollt hinab,
 kein Sandkörnlein rollt hinab.

Wie ein Laustier mit leichten Füßen springt er,

340. wie ein Flohtier mit leichten Füßen springt er.

342. Er tritt zu meiner Haustür

341. meines von mir allein bewohnten Hauses an einem Sumpf hin,

343. zur Dachluke meines dachlukigen Hauses tritt er hin.

344. Mit eines lachenden Gesichtes gutem Ende schreitet er,

345. mit eines lächelnden Gesichtes gutem Ende schreitet er.

Also spricht er:

„Mein älterer Bruder, An Götzen-Fleisch reicher Fürstenheld,
 [o höre mich an!

mein Bruder, An Kalt-Fleisch reicher Fürstenheld, o hör es an!
 Dein Waldmenschenverstand war nun so,

350. auch mit deinem Herzen (eig. Magen) eines Menschen vom
 [Bergrücken denkst du nun:

von unseren irgendwelchen frauenreichen sieben Winkelchen her
 fällt über uns ein an der Dichtheit der Männer erkennbarer,
 [lärmender Feind her,

überraumpelt uns ein an der Dichtheit der Fürstenhelden erkenn-
 [bares Männerheer (eig. köpfiges Heer) nun,

- nai li vuäs sopeunä ortli vuäs älngeunä
355. uring konpi jām teutem pättσχä pä äl seniteu
 uring khānpi jām suss pättσχä äl porteu
 ma jogottem koti sagat änd uitsen
 ma jachtem eult nainki labed sungnä
 seul senhlem seung nai sijel koltsen mui ändom
360. vuesl senhlem vuesching nai siel koltsen pelä
 ma pelem sāi nyor ti paiti
 ma pelem kās nyor ti paiti
 ma koti jastelem
 viili vuet ord altmeng teel ischie
365. pälem ki sāi nyorpa kuss kolmem
 pälem ki kās nyorpä kuss kolmem
 molti serek aittla
 sälyäch keu sonhmeng lanting kuring un vuäsnä
 ältneng seipi lanteng kuring ai nai enemmal alyitla
370. ältning seipi kuling kuri ai ne sengelmal alyitla

nő nélküli váracsánkban, fejedelemhős nélküli váracsánkban
 [ban (tkp. város-darabunkban)]

355. véres hasú jó tetű gyanánt csak úgy megserkésztetünk (?),
 véres hasú jó bolha gyanánt csak úgy elharapnak bennünket.
 Hogy én jövök (tkp. az én jöveteletem) hogy is nem tudat?
 Amíg én odajártam, a nós hét vidéken (tkp. szögeleten)
 hajfonata tökéletes hajfonatos fejedelemleány hírét hallot-
 [tad-e vagy nem?]
360. Hogyha talán szépsége tökéletes szépséges úrnő hírét hal-
 a fülem mögös porcogójához vesd hát ide, [lottad volna,
 a fülem szétágazó porcogójához vesd hát ide!]
 Én miképpen szólok:
 „Öt-erőtlen-fejedelemhős-emelte-páncél öcsikém!
365. A fülem mögös porcogójával habár hallottam,
 a fülem szétágazó porcogójával ha hallottam is.
 Néhanapján mondogatják:
 a *Kavics-rugdosó-táplálékos-lábú* (᠋ᠰᠢᠷᠣᠷᠠᠭ) nagy városban
 toldott hajfonatú táplálékos lábú kis fejedelemnő növekedett,
 [mondják,
370. toldott hajfonatú halas lábú (?) kis nő serdült föl, azt
 [mondják.

- nāḷi uāš šōbēynā, òrtli uāš šōbēynā
355. uīrəy xonbi iam teudəm pāt šāpā al-sēnitēy,
uīrəy xonbi iam šuš (v. sus) pāt šā al-pordēy.
mā iogāttem xodī-sayāt and uōjətsən?
mā iaxtəm ēuəlt nāḷəy-ki lābət surynā
sēuəl sēykləm sēuəy nāḷ sūḷəl xəl'sən muḷ andòm?
360. uēsl sēykləm uēzəy nāḷ sūḷəl xəl'sən pēlā,
mā pāləm sāj-nòr tì páḷDì,
mā pāləm xas-nòr tì páḷDì!“
mā xodī iāstələm:
„uēilī - uēt - òrd - āltməy - tēl izūjē!
365. pāləm-ki sāj-nòr kuš xòlmēm,
pāləm-ki xas-nòr kuš xòlmēm.
molti-serāx ālətlā:
salək-keu šōyχməy lāndəy kurəy (ə:χorəy) uòn uāšnā
ālnəy seubi lāndəy kurəy āḷ nāḷ ēnəmmāl ālətlā,
370. ālnəy seubi xuləy kuri(?) āḷ nē sēyḡəlmāl ālətlā.

in unserem Städtchen ohne Frauen, in unserem Städtchen (eig.
[Stadtstück]) ohne Fürstenhelden

355. werden wir wie die Nisse einer guten Laus mit blutvollem Bauch
[nur so getötet,
werden wir nur so wie ein guter Floh mit blutvollem Bauch
[zerbissen.

Wie hast du denn von meiner Ankunft nichts gewußt?

Während ich abwesend war, hast du in den sieben frauenreichen
[Winkeln

eine Kunde von einer zopfigen Fürstentochter mit vollkommenem
[Zopf gehört, oder nicht?

360. Wenn du vielleicht eine Kunde von einer wunderschönen Herrin
[mit vollkommener Schönheit gehört hättest,
so wirf es also an das abstehende (Muschel-)Knorpel meines
[Ohres her,

so wirf es also an das verzweigte Knorpel meines Ohres her!“
Also spreche ich:

„Brüderchen, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener
[Panzer!

365. Mit meinem abstehenden Ohrknorpel habe ich es wohl gehört,
mit meinem verzweigten Ohrknorpel habe ich es wohl gehört.
Bisweilen wird davon gesprochen:

in der Kiesel-stoßenden großen Stadt mit Nahrung verschaffen-
[den Füßen (Khorenk)

wuchs ein kleines Fürstenweib von angestückeltem Zopf und mit
[Nahrung verschaffenden Füßen auf, — sagt man,

370. wuchs ein kleines Weib von angestückeltem Zopf, mit Fische
[verschaffenden Füßen heran, — sagt man.

nomsenki pites untrenke pitl
 māj ogi kánting kăp jachtepa muil atom
 tont ogi siumăng kăp leeltepa mui adom
 lu koti jastel

375. tām sālyāk keu sonhmeng lanteng kuring ai najen
 [nāng jelpennā]

pälenki labed sailna ma kuss koltsem
 koss kăr kohlem năring jeng schidi ultal
 jang korr kohlem tizing jeng schidi ultal
 tolt molti muulpa lu kun uultal

380. mās uni jăchlal lu kun enemmel
 tălln katl kăreng ohling labed moi
 labed tăkus jahmel
 lungen katl kăpunke kot moi
 kotă kus jăchmel

385. lu leti kulăl tachtı
 lu kăpelnă posltămel
 lu leti lantel tachtı

Ha neked úgy tetszik, ha kedved van [hozzá],
 lakodalmi hadas hajón miért ne járnánk (tkp. járásunknak
 [mije rossz]),
 násznagyi híres (?) hajóra miért ne szállnánk (tkp. ülésünk-
 Ő miképpen szól: [nek mije rossz])? "

375. „Erről a *Kavics-rugdoso-táplálékos-lábú* (?) -*kis-fejedelemnő*-
 [ről te előtted]

a fülem hét mögével hallottam bár,
 [de] húsz rénbika futotta bűnhödéshozó víz az,

tíz rénbika futotta gyászos víz az.

[Hozzáfogható] óriásfajta vidék (tkp. föld) ugyan hol van,

380. [azokhoz hasonló] regebeli nép ugyan mikor növekedett?

Téli napon a rénbikás szános hét lakodalmi nép
 egymás után (tkp. hétté) járt bár,
 nyári napon a csónakos hat lakodalmi nép
 egymás után (tkp. hattá) járt bár,

385. az ő ennivaló halukat (tkp. haluk darabját)
 csónakjukkal főzték meg,
 az ő ennivaló táplálékukat (v. ételüket)

nomsèn-ki pidəs, ʏòntɾèn-ki pitl,
 mǎi-ɔi xǎntəy xǎp ɣaɣ'ipǎ muǎl ǎdəm,
 tǎnt-ɔi siɯməy (? sɯəy) xǎp lèdipǎ muǎl ǎdəm? "
 loɯ xodɨ ɣǎstəl?

375. „tām sǎlək-keɯ-šəyɣməy-lǎndəy-kurəy-ǎi nǎièn náy
 [ɣèlbènnǎ]

pǎləm-ki lǎbət sǎǎlnǎ mǎ kuš xòl'sèm;
 xòs xǎr xòxləm nǎrəy ɣəyk sidɨ ʏòldǎl,
 ɣəy xǎr xòxləm tižəy ɣəyk sidɨ ʏòldǎl.
 tolt-moltɨ moɯǎlpǎ loɯ xun ʏòldǎl,

380. mǎs-ʏòni (ɔ: ʏòndɨ) ɣǎxlǎl lɯ xun ɛnəmməl?

tǎlən-xatl xǎrəy ɔyləy lǎbət mǎi
 lǎbtǎ kuš ɣaxməl (v. ɣaɣ'məl),
 luyən-xatl xǎbəy-ki xòt mǎi
 xotǎ kuš ɣaxməl (v. ɣaɣ'məl),

385. lɯ lèdɨ xuləl-taxtɨ
 lɯ xǎbəlǎ pòsləməl,
 lɯ lèdɨ lǎndəl taxtɨ

Wenn es dir so gefällt, wenn du Lust (dazu) hast,
 warum würden wir denn nicht zu Kahn mit Hochzeitsheer hin-
 [fahren (eig. unseres Fahrens was ist schlecht)?
 warum würden wir denn nicht in einen berühmten Brautwerber-
 [kahn steigen (eig. unseres Sitzens was ist schlecht)? "
 Also spricht er:

375. „Von diesem kleinen Fürstenweib mit Kiesel-stoßenden, Nahrung
 [verschaffenden Füßen habe ich wohl vor dir
 mit sieben abstehenden (Knorpeln) meines Ohres gehört,
 (aber) es ist ein trauerbringendes Wasser von zwanzig Renn-
 [hirschen durchschwommen,
 es ist ein unheilbringendes Wasser von zehn Rennhirschen
 [durchschwommen.
 Auf welcher Gegend (eig. Erde) gibt es eine Riesenart ihres-
 [gleichen?

380. wann wuchs denn ein märchenhaftes Volk ihresgleichen auf?
 An Wintertagen sind wohl sieben Hochzeitszüge auf Rennhirsch-
 [schlitten
 nacheinander (eig. zu sieben) gefahren,
 an Sommertagen sind wohl sechs Hochzeitszüge zu Kahn
 nacheinander (zu sechs) gefahren.

385. Ihr Fischstück zum Essen
 haben sie am Holz ihres Kahns gekocht,
 ihre Speise zum Essen

- lu ogol juch sukelnä jetzeptämel
 sälyäch keu sonhmäng lanteng kuring un vuäs
390. lipeng vuäs lipel vanti
 mu senzeng lahring milep i uort nesent etmal
 kesing meiläp jenget senzi neming iu ord nesent etmal
 äll koti lonh nyogi koleng ord jajä kolä
 kalt nyogi koleng ord jajä kolä
395. mojä mennti neming käp vuerti
 ai leui täilnä nemän jachmem
 tont ogi kännteng käp vuerti
 ai leui jängelnä nemän jachmem
 num tärom azseu pussti
400. särnyi sem konymeng nai käleut vuertal
 mäjä mennti neming kattleu näng al pättlepti
 tontä mennti siing katleu näng al pättlepti
 schitlnä lu ämesti ai läri melte kät jolln suostal
- lu ämesti ai tui meltye kät joln männtal

szánfájuk darabjával készítették el.

A *Kavics-rugdoso-táplálékos-lábú* (o : xorəy) nagy város

390. belsős város belsejét megnézni
 földhátas, páncélos mellű egy fejedelemhős se ment [még]
 kardos mellű, vízhátas neves fejedelemhős egy se ment [még]
 „Nohát *Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelemhős* bátyám,
 [halljad [csak]
Kalt-húsában-bővelkedő-fejedelemhős bátyám, halljad
395. Lakodalomba menő neves hajót csinálni [csak]
 a Kis-Szoszva forrásvidékén nem hiába jártam,
 násznagyi hadas hajót csinálni
 a Kis-Szoszva vízén nem hiába jártam.
 Num-Töröm (= Felső-Ég) atyánk nyitotta (tkp. nyitó)
400. aranyos szemét húnyó napot holnap szerez (tkp. csinál),
 lakodalomba menő neves napunkat ne sötétítsd el,
 nászba induló híres napunkat ne sötétítsd el!“
- Erre aztán (tkp. eze után) a maga lakta kis láp melletti
 kis tó melletti házába bemegy. [házába belép,

liu òyál-ix-šugalnâ ièt šəptamal.

sələk-keu-šòyməy-lāndəy-kurəy (ə:χorəy) uòn uāš

390. libəy uāš libəl uānti

mou-šanžəy layrəy meyləp i uòrt než and ètmāl,

kēžəy meyləp iəygət-šanži nēməy i òrt než and ètmāl.

„al-χodi lòrk-ńoyi-χoləy-òrt iāiā xòlā,

kālt-ńoyi-χoləy-òrt iāiā xòlā!

395. māiā māndi nēməy xāp uèrđi

ai leu taiəlnā nēmān(?) iaxmēm,

tānt-oyi xāntəy xāp uèrđi

ai leu iəygəlnā nēmān(?) iaxmēm.

num-tōrəm āžəy pušti

400. sārni sēm xoiməy nai xoləyat uèrdāl,

māiā māndi nēməy xatləy nāy əl pətləpti,

tāntā māndi siəy xatləy nāy əl pətləpti!“

šidəlnā (v. šivəlnā) lox āməsti ai ləri mēldi (mēyalđi) xāt

[ioln šōštāl,

lox āməsti ai tui mēldi (v. mēyalđi) xāt ioln māndāl.

haben sie am Holz ihres Schlittens zubereitet.

Der großen Stadt mit Kiesel-stoßenden, Nahrung verschaffenden
[Füßen (Khorenk)]

390. inneres Stadtinnere anzusehen,

ist noch kein Fürstenheld mit Panzer umgebener Brust vom
[Erdenrücken hineingegangen,

ist noch kein Fürstenheld mit Säbel umgürteter Brust vom
[Wasserrücken, nicht einer hineingegangen.

Also An Götzen-Fleisch reicher Fürstenheld, mein Bruder, höre
[mich an,

An Kalt-Fleisch reicher Fürstenheld, mein Bruder, hör es!

395. Ein zur Hochzeitsfahrt geeignetes, berühmtes Schiff zu machen,

ging ich auf die Quellengegend der kleinen Soswa nicht umsonst,
ein Schiff für das Brautwerberheer zu machen,

fuhr ich auf dem Wasser der kleinen Soswa nicht vergebens.
Einen von unserem Num-Torem (= Ober-Himmel), unserem

[Vater geöffneten,

400. sein goldenes Auge schließenden Tag verleiht (eig. macht) er
[uns morgen.

Unseren berühmten Tag, an dem wir auf die Hochzeit fahren,
[verdunkle uns nicht!

unseren berühmten Tag, an dem wir um eine Braut fahren, ver-
[dunkle uns nicht!“

Darauf tritt er dann in sein von ihm allein bewohntes Haus am
[kleinen Sumpf ein,

in sein Haus am kleinen Teich geht er hinein.

405. ma ma ämesti kolom paert ältem kät joln longlem
 nyäl paert ältem kät joln longlem
 mojä koilem ämesti vuasch nori älngemnä
 tänt koiläm ämesti vuasch nori älngemnä
 sälyäh keu sonhmang lanting kuring labed orten
410. äung untpi labed lagar lapta lezsätlem [jukannt
 äung untpi kot lägar kotä lezsätlem
 sät pengi labed nari labta lezsätlem
 sät pengi kot kezi kotä lezsätlem
 ku mu kutt männte ko ortl ultem
415. ku jenkutt männte ko koil ultem
 käp päti ar kall arl lezsätlem
 ogol päti ar kall arl ponnlem
 ogeutlä sar älom
 sunleng sässpi laje kär säh eelti
420. sunleng sässpi lai väj säh eelti

405. Én [pedig] a magam lakta, három gerendából összerótt [házamba bemegyek,
 négy gerendából összerótt házamba belépek.
 A vendég-embereim ülte keskeny padkámon (tkp. padka
 nász-embereim ülte keskeny padkámon, [végemen),
 a kavics-rugdosó-táplálékos-lábú (o:χorəy-melléki) hét feje-
 [delemhősöknek juttatandó
410. állas (?) hét páncélt egymás után (tkp. hétté) rendbehozom,
 állas (?) hat páncélt egymás után (tkp. hattá) elrendezem,
 a hüvelyes hét szablyát egytől-egyig (tkp. hétté) elkészítem,
 a hüvelyes hat kardot egytől-egyig (tkp. hattá) rendbehozom.
 [Minthogy] messzi földre (tkp. föld-köz) induló férfi fejedele-
 m hős vagyok,
415. messzi vízre (tkp. víz-köz) menő férfi fejedeleml hős vagyok,
 a csónakfenekébe való sok útravaló sokját elkészítem,
 a szánfenékbe való sok útravaló sokját elhelyezem.
 Fejet levágható igazi álmot
 a rovátkos hátú alvilági rénbikabőrön,
420. a rovátkos hátú alvilági állatbőrön

405. mā mā āmāstī xōlām pāyart āldam xāt ioln loylām,
 nāl pāyart āldam xāt ioln loylām.
 māi-xōilām āmāstī uas nori ālyēmna,
 tānt-xōilām āmāstī uas nori ālyēmna
 sālāk-keu-sōyχmāy-lānday-kuray (ɔ:χoray) lābat ɔrdən
410. āyay uōntpi lābat layār lābtā lēzātlēm, [iɟuāntti
 āyay uōntpi xōt layār xotā lēzātlēm,
 sātpray-ki lābat nārī lābtā lēzātlēm,
 sātpray-ki xōt kēži xotā lēzātlēm.
 xoy moy-kut māndi-xō ɔrtəl uōlbēm,
415. xoy iayk-kut māndi-xō xōjəl uōlbēm,
 xāp-pādi ār xal ārəl (v. ārəl) lēzātlēm,
 ɔyāl pādi ār xal ārəl (v. ārəl) ponlēm.
 oy-ēuallā sār ālām
 šōmlay šāšpi lai-xār-sox elti,
420. šōmlay šāšpi lai-uāi-sox elti

405. Ich gehe in mein von mir allein bewohntes, aus drei Balken
 [zusammengefügtes Haus hinein,
 in mein aus vier Balken zusammengefügtes Haus trete ich ein.
 Wo meine Gäste-Männer zu sitzen pflegen, auf meinem schmalen
 [Bänklein (eig. auf dem Rand des Bänkleins),
 wo meine Hochzeits-Männer zu sitzen pflegen, auf meinem
 [schmalen Bänklein
410. bringe ich die sieben mit Kinn versehenen Panzer nacheinander
 [(eig. zu sieben) in Ordnung,
411. ordne ich die sechs mit Kinn versehenen Panzer nacheinander
 [(eig. zu sechs),
409. welche den sieben Fürstenhelden von Kiesel-stoßenden, Nahrung
 [verschaffenden Füßen (am Khorenk) zu übergeben sind.
412. Die sieben Säbel mit Scheiden bereite ich nacheinander (eig. zu
 [sieben) vor,
 die sechs Schwerter mit Scheiden bringe ich nacheinander (eig.
 [zu sechs) in Ordnung.
 (Weil) ich ein ins weite Land fahrender Mann, Fürstenheld bin,
415. auf weites Wasser (eig. Wassergegend) fahrender Mann, Fürsten-
 [held bin,
 (deswegen) bereite ich eine Menge von vielen Reisevorräten, um
 [in den Kahnboden zu legen,
 besorge ich eine Menge von vielen Reisevorräten, um in den
 [Schlittenboden zu legen.
 Daß man mir den Kopf abhauen könnte, so einen wahren Schlaf
 [(schlafe ich)
 auf dem unterweltlichen Rennhirschfell mit gestreiftem Rücken,
420. auf dem unterweltlichen Tierfell mit gestreiftem Rücken

- sableutlä uzi älom il nyogollem
 ogeutlä sar älom il nyogollem
 kos kär kohlem näring jeng männte ko ortl ulltem
 jang kär kohlem tizing jeng männdi or ortl ulltem
425. ogeutlä sar älom
 mäs unti säting kar katät oltu totem
 sableutlä uzi älom
 pogol unti tining karr kätät oltu totem
 laim vai uring vuell kerlelem
430. kesi vuäj uring joll kerlelem
 ogeutlä sar älom imen
 kär nyogolle päsing unt sässelnä
 asslnä enmeltem
 ängellipi nyorom korr posken kü na sägät lyetäl
435. sableutlä sar älom imen
 jillnä enmeltem
 ängellibi sus vuäj posken
 voj nyogollä pozsing unt sässelnä

nyakat levágható erős álmat alszom,

fejet levágható igazi álmat alszom.

Húsz rénbika futotta búnhödéshozó vízre induló férfi fejede-

[lemhős vagyok,

tíz rénbika futotta gyászos vízre menő fejedelemhős vagyok.

425. A fejet levágható igazi álom
 regébe illő bűvös térre varázsol engem,
 a nyakat levágható erős álom

. drága térre varázsol engem.

A fejszenyél oldalas helye módjára forgok,

430. a késnyél oldalas helye módjára forgok.

A fejet levágható igazi álom-asszonyod (v. álmat hozó tün-

a rénbika futotta fényes erdő hátán

[dédre]

anyjától nevelt

szarvattan réti-rénborjú gyanánt messzire futkos,

435. a nyakat levágható igazi álom-asszonyod

apjától nevelt

szarvattan jávorborjú gyanánt

a rén futotta fényes erdő hátán

sābəl-ēuətlā uzi ālām il-ñoyāllēm,

oy-ēuətlā sār ālām il-ñoyāllēm.

χòs χār χòχlām nārəy iəyk māndi-χò ɔrtəl yòldēm,

iəy χār χòχlām tižəy iəyk māndi-χò ɔrt ɔrtəl yòldēm.

425. oy-ēuətlā sār ālām

mās yòndi sādəy χar χadā toltnā tòdēm,

sābəl-ēuətlā uzi ālām

poγāl(?) yòndi tinəy χar χadā toltnā tòdēm.

lājəm uāi yīrəy yol kərlələm,

430. kēzi uāi yīrəy iol (ɔ: yol) kərlələm.

oy-ēuətlā sār ālām imèn

χār ñoyāllā pāzəy yònt šāsəlñā

āsəlñā ènməldəm

āyətliβi ñorəm χār-pòšχèn xounā sāyətliβdāl,

435. sābəl-ēuətlā sār ālām imèn

yījəlñā (v. yījəlñā) ènməldəm

āyətliβi sus uāi pòšχèn

uāi ñoyāllā pāzəy yònt šāsəlñā

schlafe ich so einen tiefen (eig. starken) Schlaf, daß man mir

[den Hals abhauen könnte,

daß man mir den Kopf abhauen könnte, so einen wahren Schlaf

[schlafe ich.

Ein auf das von zwanzig Rennhirschen durchschwommene, un-

[heilbringende Wasser ausziehender Mann, Fürstenheld bin ich,

ein auf das von zehn Rennhirschen durchschwommene, trauer-

[bringende Wasser fahrender Fürstenheld bin ich.

425. Der zum Kopfabhauen geeignete, wahre Schlaf

zaubert mich auf einen märchenhaften, zauberhaften Platz,

der zum Halsabhauen geeignete tiefe Schlaf

zaubert mich auf einen teuren Platz.

Ich wälze mich wie die Seitenfläche des Axtstiels,

430. ich wälze mich wie die Seitenfläche des Messerstiels.

Eine Fee, welche den zum Kopfabhauen geeigneten, wahren

[Schlaf bringt,

läuft weit auf dem vom Rennhirsch durchlaufenen, glänzenden

[Waldrücken

wie ein von seiner Mutter gezüchtetes,

geweihloses Wiesen-Rennkalb,

435. eine Fee, welche den zum Halsabhauen geeigneten, wahren

[Schlaf bringt,

439. läuft weit

438. auf dem vom Renntier durchlaufenen, glänzenden Waldrücken

436. wie ein von seinem Vater gezüchtetes

- ku nä sägät lyetal
440. jiss ko pogem länyzsilem
muungki jām var pätelä togi pittlem
tāui lornyäng imen
suss lornyäng imen
lār vojäng jām jāsł
445. unysch vojäng jām jāsł
pulping kät pulpem eult
surming kät surmem eult
kätt niri kuttlnā joln metsetal
kolom nirr kutlnā joln ängertal
450. schi kemi untlnā
ogeutlā sar ālom vueltschi nyārtem
sableutlā usi ālom pätelnā vueltschi toten
nobed ko pogem lānyshilem
sohtäng jām var pätelä togi pittlem
455. muung ki jām var pätelä togi jogotlem
sārāk igi jām puget uittem jiel nyogetlelem

- messzire futkos.
440. Az őskori emberfiam állította
földes jeles cége fenekére odaesem,
a tavaszi verőfényes asszonyod (é. a nap),
az őszi verőfényes asszonyod
tavi [tápláléktól] zsíros kezét (é. sugarát),
445. halas tápláléktól zsíros kezét
a nyilásfödeles házam nyilásfödele mellett
a tetőnyilásos házam tetőnyilásán
két gerenda közé (v. között) benyújtja,
három gerenda között bekukkant.
450. Ezenközben
a fejet levágható igazi álom rögtön elnyom,
nyakat levágható erős álomba merülök (tkp. vitetem).
A hajdankori emberfiam állította
agyagos jeles cége fenekére odaesem,
455. földes jeles cége fenekére odaesem.
Ha pisztránggal jeles csoportjára bukkanak, üldözőbe veszem,

440. *ḫs-ḫò poyèm lānēḫlēm*
moušy-ki ḫām ḫār pādālā toyi-pilēm,
tāwi lārḫay imèn,
sus-lārḫay imèn
lār-ḫoyay ḫām ḫāšal,
 445. *ḫòš-ḫoyay ḫām ḫāšal*
pūlpay ḫāt pūlpēm ēḫalt
surmay ḫāt surmēm ēḫalt
kāt niri kutəlnā iolḫ mētšədāl,
ḫōlēm nir kutəlnā iolḫ aḡgərtāl.
 450. *ši-kəmi ḫəntlnā*
oy-ēḫətlā sār ālēm ḫəltši nārətlēm,
sābəl (v. sāb)l-ēḫətlā uzi ālēm ḫəltši tōdēm.
nōbət-ḫò poyèm lānēḫlēm
soxtāḫay ḫām ḫār pādālā toyi-pilēm,
 455. *moušy-ki ḫām ḫār pādālā toyi-ḫoyətlēm.*
sorḫi-ḡi ḫām pugət ḫoyətlēm, ḫəl-ḫoyətləlēm,

437. geweihloses Elchkalb.

441. (Im Traum) falle ich auf den Boden eines erdigen trefflichen
[Stromwehrs,

440. das von einem vorzeitlichen Menschenkind aufgestellt wurde.

442. (Inzwischen aber steckt) die sonnige Frühlingsfrau (d. h. die
[Sonne),

die sonnige Herbstfrau (d. h. die Sonne)

ihre von See-Speisen fette Hand (d. h. Strahlen),

445. ihre von Fischnahrung fette Hand

an dem Lukendach meines mit Luke versehenen Hauses,

durch die Dachluke meines dachlukigen Hauses,

zwischen zwei Balken herein,

zwischen drei Balken guckt sie herein.

450. Inzwischen

werde ich plötzlich von einem zum Kopfabhauen geeigneten,

[wahren Schlaf befallen,

in einen zum Halsabhauen geeigneten, tiefen Schlaf sinke ich

[(eig. werde getragen).

454. (Im Traum) falle ich auf den Boden eines lehmigen, trefflichen
[Lehmwehrs,

455. auf den Boden eines erdigen, trefflichen Erdwehrs falle ich,

453. das von einem vorzeitlichen Menschenkind aufgestellt wurde.

456. Wenn ich auf die treffliche Schwarm von Forellenfischen stoße,
[verfolge ich sie,

- vuäschk iki jām puget uitlem jel nyogotlelem
kelil ki sakmäl kel lezsätälem
schiäl ke säkmal schäl lezsätlem
460. schi kemi untlnä
älem ko älem päll kôlentlem
voilt ko voilt päl kôlentlem
längleng kät länlemnä
laort kurpi koi vuäj konhtal saschlen
465. schogot kurpi jäch vuaj konhtal saschlen
kolim paert ältem kät lenkem
mätä belek lohung kät logol belä männtal
käläpkul nyäl vuägin schiel vugany letal saschlen
mätä belek sungung kät sungen belä männtal
470. sebes kul nyäll vuäginy schiel total saschlen
pulping kät pulpem eult
surming kät surmem eult
päräch joli untlnä ängertal saschlen

- ha hal jeles csoportjára bukkank, üldözőbe vezem.
Ha kötele szakad (t. i. a cégének), a kötélét hozom rendbe,
ha karója törik (?), a karóját hozom rendbe.
460. Ezenközben
álmos férfi álmos füllel hallgatózom,
szunnyadó férfi szunnyadó füllel hallgatózom:
a fődeles házam födelére
nehéz lábú hím-állatként [valaki] fölkívúszik, hallszik (tkp.
[hallszol]),
465. súlyos lábú nép-állatként [valaki] fölkívúszik, hallszik.
A három gerendából összerótt házacskámnak
amelyik félen [levő] zugos házam zuga felé megy,
hálóba [akadt] hal négy vetődésének (?) zaja hallszik,
amelyik félen levő szögeletes házam szögelete felé megy,
470. hal vetődésének (?) zaját hozza, hallszik.
A nyílásfődeles házam nyílásfődele mellett,
a tetőnyílásos házam tetőnyílásán
a derekáiig [befelé hajolva] bekukkant, hallszik,

uasxi-gi iam pugət uoɣatləm, jəl-ñoɣətlələm.
 kələl-ki səkmal, kəl ləzəllem,
 səl[əl]-ki səkmal, səl ləzəllem.

460. si-kəmi uənlə

āləm-xə āləm-pəl xələntləm,
 uoɣəlt-xə uoɣəlt pəl xələntləm:
 ləɣləɣ xət ləɣləmnə
 ləuərt kurbɪ xoɪ uəɪ xəɣ'təl səsələn,

465. sɔɣət kurbɪ iux uəɪ xəɣ'təl səsələn.

xələm pəuərt ələm xələngəm
 mədi-pələk ləɣəɣ xət ləɣəl pələ mənɔəl
 xələp-xul nəl uəɣə'n(?) sɪəl uəɣə'nələdəl səsələn,
 mədi-pələk suɣəɣ xət suɣəm pələ mənɔəl

470. sɛbəs(?) -xul nəl uəɣə'n(?) sɪəl tɔdəl səsələn.

pələpəɣ xət pələpəm ɛuəlt,
 surməɣ xət surməm ɛuəlt
 pərəx ɣoli uəntlə əngərtəl səsələn,

wenn ich auf die treffliche Schwarm von — Fischen
 [stoße, verfolge ich sie.
 Wenn das Garn (des Netzes) reißt, bringe ich das Garn in
 [Ordnung,
 wenn der Pfahl bricht, bringe ich den Pfahl in Ordnung.

460. Inzwischen

horche ich mit schläfrigem Ohr eines schläfrigen Mannes,
 horche ich mit schlummerndem Ohr eines schlummernden
 [Menschen:
 es wird hörbar, (daß jemand) auf das Dach meines mit Dach
 [versehenen Hauses
 wie ein männliches Tier mit schweren Füßen hinaufklettert,

465. es wird hörbar, (daß jemand) wie Volks-Tier mit schweren
 [Füßen hinaufklettert.

467. Wenn er gegen irgendein Hauswinkel

466. meines aus drei Balken zusammengefügtens Hauses voll
 [Winkeln geht,
 wird es so hörbar, wie das Geräusch von vier Zappeln eines ins
 [Netz geratenen Fisches,
 wenn er gegen irgendeine Ecke meines mit Ecken versehenen
 [Hauses geht,

470. wird es hörbar, (wie wenn das Wasser) das Geräusch vom
 [Zappeln eines Fisches bringt.

Neben dem Lukendach meines mit Luke versehenen Hauses,
 durch die Dachluke meines dachlukigen Hauses
 guckt jemand bis zur Mitte (gebeugt) herein, — es wird hörbar,

- soim jäll untlnä änkertal saschlen
 475. schäling turpi lant nyeur koti útal
 schäling turpi kul nyeur koti útal saschlen
 lonh nyogi koläng ord jajä kolä
 kalt nyogi koläng ord jajä kolä
 näng kaschpa sälyäk keu sonhmang lanting uring ai=
 [nai nengen tuum
 480. vuarseng punnti lajä kär säch näng schi älmem
 sälyäh keu sonhmang kuling koring ai nai nengen
 sät nyogos tini kär näng schi langmen [tuum
 sät voi tini kär näng schi pittmen
 pohti vuäs karennä sosi vuäs karennä
 485. kala ko älmen tädä schi ällem
 länge ko älmen iet schi ällen
 mäjä mennti neming kattleu mujä pättleptäeln
 tontä menti siing kattleu mujä pättleptälen

a vékonyáig [befelé hajolva] bekukkant, hallszik.

475. Mint kinek étke csekély, annak éles hangján miképpen üvölt,
 mint kinek halas étke csekély, annak éles hangján miképpen
 [üvölt, hallszik:
 „Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelemhős bátyám, halljad
 [csak],
Kalt-húsában-bővelkedő-fejedelemhős bátyám, halljad!
 Te talán már a kavics-rugdosó-táplálékos-lábú (?) (o: *χorəχ*-
 [melléki) kis fejedelemleány asszonyod hozta
 480. ropogós szőrű alvilági bikabőrön aludtál,
 a kavics-rugdosó-halas-lábú (o: *χorəχ*-melléki) kis fejede-
 [lemnő asszonyod hozta
 száz nyusztbőrös drága holmival takaróztál talán,
 száz hódbőrös drága holmira estél talán?
 A fiatlan (?) városod terén, a szülő városod terén
 485. holt ember álmodat itt aluszod ím,
 bálvány-férfi álmodat örökre (?) itt aluszod ím.
 Lakodalomba induló neves napunkat miért késlelteted (tkp.
 [sötétítéd be),
 nászba menő híres napunkat miért késlelteted?“

sōjam iol uòntlnä ärgertäl säslan.

475. *sāləy turbi lant-ñeṽər xodṽ ɔɔdāl,*
sāləy turbi xul-ñeṽər xodṽ ɔɔdāl säslan:
 „lòy k-ñoyṽ-xoləy-òrd iāiā xòlā,
 kält-ñoyṽ-xoləy-òrd iāiā xòlā!
 nāy xaspa sālək-keṽ-šōyχməy-lāndəy-kurəy (? xorəy) āi
 [nāi nēyən tūyam]

480. *uārsəy punbi lai xār-sox nāy si olmèn,*
sālək-keṽ-šōyχməy-xuləy-kurəy (? xorəy) āi nāi nēyən tūyam
sāi ñoyəs tini xor nāy si lāygmèn,
sāt uāi tini xor nāy si pitmèn.

poχli (?) uās xarənnā, šōžṽ uās xarənnā

485. *χalā xò ālmèn tāvā si ollèn (v. āllèn),*
lōygi-xò ālmèn i iot (v. i-āt) si ollèn.
māiā māndṽ nēməy χatlēu muiā pālləptəlèn,
tāntā māndṽ siəy χatlēu muiā pātləptəlèn ?“

guckt jemand bis zur Lende (gebeugt) herein, — es wird
 [bemerkbar.]

475. Wie (einer), dem die Nahrung wenig ist, mit dessen schriller
 [Stimme heult er so,
 wie (einer), dem die Fischspeise wenig ist, mit dessen schriller
 [Stimme heult er so, — es wird hörbar:
 „Bruder, An Götzen-Fleisch reicher Fürstenheld, hör mal,

Bruder, An Kalt-Fleisch reicher Fürstenheld, hör mal!

Hast du vielleicht schon auf den von der kleinen Fürsten-
 [tochter (mit Kiesel-stoßenden, Nahrung verschaffenden
 [Füßen) als deiner Frau gebrachten,

480. unterweltlichen Rennhirschfellen rauschenden Haares geschlafen?
 hast du dich vielleicht mit den vom kleinen Fürstenweib (mit
 [Kiesel-stoßenden, Fischspeise verschaffenden Füßen) als
 [deiner Frau gebrachten
 aus hundert Marderfellen (bestehenden) teuren Sachen bedeckt?
 Bist du vielleicht auf teure Sachen aus hundert Biberfellen
 [hingesenken?

Auf dem Platz deiner kinderlosen Stadt, auf dem Platz deiner
 [Geburtsstadt

485. schläfst du deinen Schlaf eines toten Menschen hier nun,
 schläfst du deinen Schlaf eines Götzen-Menschen (wie) für
 [ewig nun da.
 Warum verdunkelst du unseren berühmten Tag, an dem wir
 [auf Hochzeit fahren,
 warum verdunkelst du unseren berühmten Tag, an dem wir
 [um eine Braut fahren?“

- älem ko älem turr nomen ämesslem
 490. voilt ko voilt turr nom nămeslem
 ko pogi ar kasspi kăttsem koti vantlem
 măl katl lezsătem äungke labed lahrem konti tuume
 sătpinke labed narem konti altemăt
 kăp păti ar kalen konti tuum
 495. ogol păti ar kalen konti altem
 ont kuji nomsem nomessl
 ur kuji untrem voăkantl
 kăt telí ar liuvschem tuum eult
 kăt kari arn amprem altem eult
 500. att tepă tām sospă kăt logem issakăt schi keilem
 meleh kăt sungem issakăt schi keilem
 lănge ko longe älmem issakăt schi ältsem
 kala ko kala älmem iet schi älmem
 păsing ko kolom vuoll togoslem
 505. miling ko nyăl vuoll togoslem

- Álmos férfi álmos torokkal ím fölülök,
 490. szunnyadó férfi szunnyadó torokkal ím fölülök.
 Emberfia sokat látó két szememmel miképpen látom?
 A tegnap előkészített állas hét páncéloamat már elvitték (tkp.
 a hüvelyes hét szablyámat már kiemelték. [elvitetted],
 A csónakfenékbe való sok útravalót már kivitték,
 495. a szánfenékbe való sok útravalót már kiemelték.
 Erdei ember elmém elmélkedik,
 hegyháti ember szívem hányódik:
 teli házam sok szemetjét miközben kivitték,
 szobapadlóm sok porát miközben kihordták,
 500. ezen szülőházam zugában alighanem egyfolytában fekszem,
 meleg házam szögletében egyfolytában nyugszom,
 [mint] bálvány-férfi bálvány-álmomat ím egyfolytában
 [aludtam,
 [mint] holt ember halotti álmomat ím örökre aludtam (vagy):
 A kesztyűs ember három helyét fűzöm, [egy éjjel átaludtam).
 505. a sapkás ember négy helyét fűzöm.

- ālām-xò ālām-tur nōmān āmāslām,
 490. uoiǝlt-xò uoiǝlt-tur nōmān āmāslām.
 xò-poyi ār xašpi kāt sēm xodi uāntlēm?
 molxatl lēzādām āuāy uōntpi lābāt layrēm xōnti tūuam,
 sātpry-ki lābāt nārēm xōnti āldāmāt.
 xāp-pādi ār xalèn xōnti tūuam,
 495. oγēl-pādi ār xalèn xōnti āldām.
 uōnt xuii nomsēm nomāsl,
 uīr (ūr)-xuii uōntrēm uāyāntl:
 xāt-tēli ār lūxēm tūuam ēuālt,
 xāt-xari ār namprēm āldām ēuālt
 500. āt-tēbā tām šōspi(?) xāt lōyēm i-sayāt si xoiēm,
 mēlāk xāt suyēm i-sayāt si xoiēm,
 lōygi-xò lōygi-ālmēm i-sayāt si ol'sēm (v. āl'sēm),
 xalā-xò xalā ālmēm i-iat (v. i-āt) si olmēm (v. ālmēm).
 pāzay-xò xōlām uol toyāslēm,
 505. mīlāy-xò nāl uol toyāslēm.

- Mit schläfriger Kehle eines schläfrigen Mannes setze ich mich
 [nun auf,
 490. mit schlummernder Kehle eines schlummernden Mannes setze
 [ich mich nun auf.
 Was sehe ich mit meinen viel sehenden zwei Menschenkind-
 [Augen?
 Meine gestern vorbereiteten, mit Kinn versehenen sieben Panzer
 [wurden schon fortgetragen (eig. hast du forttragen lassen),
 meine mit Scheiden versehenen sieben Säbel wurden schon
 [hinausgehoben.
 Die in den Kahnboden gehörenden vielen Reisevorräte wurden
 [schon hinausgetragen,
 495. die in den Schlittenboden gehörenden vielen Reisevorräte
 [wurden schon hinausgehoben.
 Mein Waldmenschenverstand denkt nach,
 mein Herz eines Menschen vom Bergrücken überlegt es:
 Während der viele Schmutz meines vollen Hauses hinaus-
 [getragen wurde,
 während der viele Staub meines Fußbodens hinausgebracht
 [wurde,
 500. lag ich wohl in einemfort in diesem Winkel meines Vaterhauses,
 ruhte ich in einemfort in der Ecke meines warmen Hauses,
 schlief ich nun in einemfort (wie) ein Götzen-Mensch seinen
 [Götzenschlaf,
 schlief ich nun (wie) ein toter Mensch seinen Totenschlaf für
 [ewig (oder die Nacht hindurch).
 An drei Stellen schnüre ich die Männerhandschuhe,
 505. an vier Stellen schnüre ich die Männerkappe.

- ai kuji alomla johling almess jäm oling alomlen
 aj kuji alomlä nyäling almess jäm äling alomlen
 í belek vuet luipi luing jäs kattlem
 urt lopteng soping jogol katllem
510. í belek vuet luipi luing ket katllem
 vuelech juch jäm su pättshä kattlem
 schober älngäp siing nari katllem
 poltschäng älngäp siing kesi katllem
 sähling kät kar kuttpemä läillem
515. parting kät kar kuttpemä läillem
 mul kätí schongem pelä
 lebed sempi lyomäl juch
 ar seui koläng och manitlem
 mul kätí logäm pelä
520. ar seui vuesching och
 lebed sempi anzel joch manitlem
 lonh ponnti särím ull koti ponlem
 kalt ponnti usím ull koti ponnlem

Fiatalember [koromban] emelt íjas teher (tkp. emelés) jó
 [végét emelem,
 fiatalember [koromban] emelt nyilas teher jó végét emelem.

Az egyik öt ujjú ujjas kezembe

a vörös nyírhéj-kéreggel [ellátott] darabos íjamat fogom,

510. a másik öt ujjú ujjas kezembe

rudas fából való jeles bot gyanánt

a *šOBƏR*-ezüst markolatú híres szablyámat fogom,

a csörgő markolatú híres kardomat fogom.

A deszkás szobapadló közepére állok,

515. a léces szobapadló közepére állok.

A vendég-szobarekeszem felé

puha bélű zelnicefa módjára

sok fűrtben dús fejemet meghajtom,

a vendég-szobarekeszem felé

520. sok fűrtű szépséges fejemet

puha bélű csipkerózsafa módjára meghajtom.

A bálványynak tett (tkp. bálvány tevő) igazi igézetemet mi-
 [képpen teszem,

*káll*tnak tett erős igézetemet miképpen teszem:

- äḡ xuyi ālamlä ḡḡyləy ālməs ḡām āləy ālamləm,*
äḡ xuyi ālamlä nāləy ālməs ḡām āləy ālamləm.
ḡ-bēlək uēt luḡbi luḡəy ḡāš (kātlləm)
uḡrt-lòptəy šōbəy ḡḡḡāl kātlləm,
 510. *ḡ-bēlək uēt luḡbi luḡəy kēt (kātlləm)*
uēləx-ḡux ḡām sou pāt.sā kātlləm
šōbə-ālyəp sḡəy nāri kātlləm,
pòlsəy-ālyəp sḡəy kēži kātlləm.
sāyləy ḡāt-ḡar kutpēmā lāḡlləm,
 515. *pārḡəy ḡāt-ḡar kutpēmā lāḡlləm.*
mul-ḡādi surēm pēlā
lēbət sēmbi lōmāl-ḡux
ār sēḡi ḡoləy ox mānītlləm,
mul-ḡādi lōḡəm pēlā
 520. *ār sēḡi uēžəy ox*
lēbət-sēmbi ānžəl (v. ānžāl)-ḡux mānītlləm.
lōḡk pondi sari mul ḡodi ponlēm,
kālt pondi uzi mul ḡodi ponlēm :

Das gute Ende der von mir als jungem Mann gehobenen
 [Bogenlast hebe ich auf,

das gute Ende der von mir als jungem Mann gehobenen
 [Pfeillast hebe ich auf.

In die eine fingrige Hand mit fünf Fingern
 nehme ich meinen mit rotem Birkenrindenbast versehenen,
 [stückigen Bogen,

510. in die andere fingrige Hand mit fünf Fingern
 nehme ich, wie einen trefflichen Stock aus Jungholz,
 meinen berühmten Säbel mit *soper*-silbernem Griff,
 nehme ich mein berühmtes Schwert mit rasselndem Griff.

Auf die Mitte des mit Brettern belegten Fußbodens stelle ich
 [mich,

515. auf die Mitte des mit Latten belegten Zimmerfußbodens stelle
 Gegen den Gastzimmerabteil, [ich mich.
 wie ein Vogelkirschbaum mit weichem Mark,
 verbeuge ich meinen an vielen Locken reichen Kopf,
 gegen den Gastzimmerabteil

520. verbeuge ich meinen durch viele Locken wunderschönen Kopf,
 wie ein Dornrosenbaum mit weichem Mark.

Meinen dem Götzen getanen wahren Zauber tue ich so,
 meinen dem Kalt getanen festen Zauber tue ich so:

- mul kăti logijem kolntijă
525. sosjă kăt schongijem kolntă
 koskăr kohlem năring jeng mănnte ko koil oltem
 jăng kar kohlem tising jeng mănnti ur urtl ultem
 muj koti tām meleh kăt logemnă
 liling ko liling korr jogotlem pelă
530. tumdah ko tumdak korr longlem belă
 tom belek ko ju utti
 lagarsem etpi nyăl ilbelă ke pittlem
 tongelt tām kăzim kăt logemnă
 kala ko kala korem siémital
535. meleh kăt logemnă
 longiko longi korem lû ätt siemital
 tom belek ko seurmăti
 nareng uos il belă änd ke pittlem
 tongelt ar seui kolăng ogem
540. nang jogi vuering äu cult măsing pa longoltlem
 ar seui vuezsing ogăm

- „Vendég-szobarekeszecs-kém, óh hallgass meg,
 525. szülő szobazugocskám, óh hallgass meg!
 Húsz rénbika futotta bűnhödéshezó vízre menő férfi fejede-
 [lemhős vagyok,
 tíz rénbika futotta gyászos vízre menő fejedelemhős vagyok.
 Vajjon ezen meleg házam zugába
 élő ember élő alakjában [vissza]jutok-e,
 530. egészséges ember egészséges alakjában belépek-e?
 Ha a túlsó-féli ember lőtte
 páncélpikkelyen átható nyíl alá esem,
 akkor majd ezen langyos házam zugába
 holt ember halotti árnyam hadd forduljon be,
 535. [ezen] meleg házam zugába
 bálvány-férfi bálvány-árnyam hadd forduljon be!
 Ha a túlsó-féli ember vágta
 szablya-él (?) alá nem jutok (tkp. nem esem),
 akkor majd a sok fűrtben dús fejemet
 540. a vörösfenyőből csinált ajtón talán megint behozom,
 sok fűrtű szépséges fejemet

- „mul-xãdi lõyxièm xõlændiã,
 525. šoži xãt suyxièm xõlændã!
 xõs xãr xõxlam nãrøy iøyk mãndi xõ xõjæl uõldèm,
 iãy xãr xõxlam tižøy iøyk mãndi-uõr uõrtel uõldèm.
 mu-i-xodi tãm mëlæk xãt lõyemnã
 liløy xõ liløy xor iøyætlãm-pelã,
 530. tumdãx-xõ tumdãx xor loylãm pelã?
 tom-bëlæk-xõ iøyætti
 layðr-sèm ètpi ñãl ilbälã-ki pílãm,
 toyjælt tãm xãžãm xãt lõyemnã
 lõgi-xõ lõgi xorèm loy át siyemidål,
 535. mëlæk xãt lõyemnã
 lõgi-xõ lõgi xorèm loy át siyemidål!
 tom-bëlæk-xõ sēmarmædi
 nãrøy uoš ilbälã and-ki pílãm,
 toyjælt år sèyi xõløy oyèm
 540. nãyk-iuyi xērøy ay eyælt mãžøy pã loygeætlãm,
 år sèyi uēžøy oyèm

- „Mein Gastzimmerabteilchen, o höre mich an!
 525. Mein Geburtszimmerwinkelchen, o höre mich an!
 Auf das von zwanzig Rennhirschen durchschwommene, unheil-
 [bringende Wasser ziehender Mann, Fürstenheld bin ich,
 auf das von zehn Rennhirschen durchschwommene, trauer-
 [bringende Wasser gehender Fürstenheld bin ich.
 Komme ich denn in diesen Winkel meines warmen Hauses
 in lebendiger Gestalt eines lebendigen Menschen zurück?
 530. trete ich denn in gesunder Gestalt eines gesunden Menschen
 [herein?
 Wenn ich vor den vom Gegner-Mann geschossenen,
 die Panzerschuppe durchdringenden Pfeil komme (eig. falle),
 so laß dann in diesen Winkel meines lauwarman Hauses
 meinen Totenschatten eines toten Menschen einkehren,
 535. so laß in diesen Winkel meines warmen Hauses
 meinen Götzen-Schatten eines Götzen-Menschen einkehren!
 Wenn ich unter die vom Gegner-Mann gehauene
 Säbelschneide nicht komme (eig. falle),
 so werde ich dann meinen an vielen Locken reichen Kopf
 540. durch diese aus Lärche angefertigte Tür vielleicht wieder
 [hereinbringen,
 so werde ich meinen von vielen Locken wunderschönen Kopf

- nang jogi vuering äuem eult pa longoltlem masing
 schit koti vuerlem ser
 nang jogi vuering äu eult kamen etlem
545. kol jogi vuering äu eult kamen etlem
 koring vuäs koremnä sostem eult
 ma ämesti koring auet koremnä suostem eult
 ampen säss kattschelä inä endom
 ampen säss kattschelä i uort endom
550. vuäs äusil laulla
 komlängen kunzapi kätt jäli eult
 ar seui vuezsing och kamen närrlem
 kort äusil laulla
 kisämen vuenzäpi kätt jäli eult
555. ko pogi ar seui vuezsing och kamen närrläm
 ar jach ho sagal punn paut man karr pittlem
 ar jenkho nyiräl punn koltmeng karr etlem
 sät sumläp sumleng rep ogemä
 ku pogi ar kasspi kätt jäm semen

a vörösfenyőből csinált ajtón ismét behozom talán.“

Ezt hogy is csinálom csak!

- A vörösfenyőből csinált ajtón kimegyek,
 545. A lúcfenyőfából csinált ajtón kimegyek.
 A teres városom terén lépdélésem közben,
 a magam lakta, teres hegyfokom terén lépdélésem közben
 eb-hát (tkp. ebed-hát) csapkodó egy asszony sincs,
 eb-hát csapkodó egy szolga (?) sincs.
550. A város kapuja szélét őrző
 horgas karmú két *jèll* között
 sok fürtű szépséges fejemet kidugom;
 a falu kapuja szélét őrző
 penészes arcú két *jèll* között
555. emberfia sok fürtű szépséges fejemet kidugom.
 A sok nép férfija subája szőrét verdeső térre (é. birkozó térre)
 [jutok,
 a sok víz (é. messziről jött) férfija bocskora szőrét koptató
 A száz lépcsővel [ellátott] lépcsős halom tetején [térre érek.
 emberfia sokat látó két szememmel

nāyk-ɣyɪ ɣērəy āyēm ēyalt pā loyɣaltlēm māzəy.⁴
 šit xodɪ ɣērlem-sār!

nāyk-ɣyɪ ɣērəy āy ēyalt kāmən ētləm,

545. xod-ɣyɪ ɣērəy āy ēyalt kāmən ētləm.

ɣarəy ɣāš ɣarəmnā šōštēm ēyalt

mā āmastɪ ɣarəy āyət ɣarəmnā šōštēm ēyalt

āmɓən šās ɣattšəlā ɪ nē (v. nē) āndòm,

āmɓən šās ɣattšəlā ɪ ɣòrt āndòm.

550. ɣāš āy sɪl laɣəllā

ɣāmləyən kunžəpɪ kət ɣəlɪ ēyalt

ār sèyi ɣēzəy ox kāmən nārlem;

kòrt-āy-sɪl laɣəllā

ɣizəməy ɣēhəzəpɪ kət ɣəlɪ ēyalt

555. xò-poyɪ ār sèyi ɣēzəy ox kāmən nārlem.

ār ɪāx-xò saɣəl-pun pāyətəy ɣar pɪlləm,

ār ɪəyk-xò nɪrəl-pun ɣoltməy ɣar ētləm.

sāt šōmləy šōmləy rəp oyəmā

xò-poyɪ ār ɣašpɪ kət ɪām sēmən (v. sēmən)

durch die aus Lärche angefertigte Tür vielleicht wieder
 [hereinbringen.“

Wie mache ich das weiter!

Durch die aus Lärchenholz gemachte Tür gehe ich hinaus,

545. durch die aus Fichtenholz gemachte Tür gehe ich hinaus.

Während ich auf dem Platz meiner mit Platz versehenen
 [Stadt schreite,

während ich auf dem Platz meines von mir bewohnten, mit
 [Platz versehenen Vorgebirges schreite,

gibt es keine einzige Frau, die den Hundrücken schlage,

gibt es keinen einzigen Diener, der den Hundrücken schlage.

551. Zwischen den beiden Jeli mit hakenförmigen Krallen,

550. welche den Rand des Stadtores bewachen,

552. stecke ich meinen wunderschönen Kopf mit vielen Locken
 [hinaus,

554. zwischen den beiden Jeli mit schimmeligem Gesicht,

553. welche den Rand des Dorftores bewachen,

555. stecke ich meinen wunderschönen Kopf mit vielen Locken
 [eines Menschenkindes hinaus.

Ich komme auf den Platz, worauf das Wamsfell der vielen
 [Männer aus dem Volk streift,

ich gelange auf den Platz, worauf das Stiefelfell der vielen
 [Männer vom Wasser abgewetzt wird (d. h. auf den

[Kampf- oder Ringplatz).
 Oben, auf dem mit hundert Stiegen versehenen, stiegenförmig
 [ansteigenden Uferhang

sehe ich mit meinen viel sehenden beiden Menschenkind-Augen

560. koti vuantlem
 ar somlöp somläng rep ogemnä
 neng ige labed pai labta lälymen
 koj ike kot pai kotä lälymel
 kul ochpi säul nyohtal
565. kulochpi ningell nyohtal
 unt kuji nomsem nomesslen
 ur kuji untrem voäkantl
 attepä mäjä mennti neming tagä schimesch schi oltal
 tontä mennti siing taga schimesch schi oltal
570. neng ige labed pai kutpelä jogotlem
 kujike kot pai kutpelä jogotlem
 togol moltti nai lalpa koti vuantlem
 mollokä jiiäl nyorom kär loltel irtnä
 aysel unt kär vueliti pänt läilytel irtnä
575. nyorom kär url kutä mui nyägä lölte siitel
 unt käri url kutä mui nyägä lilte siitel
 kätt belek vues pungelläl
 uring nyogi jäm pull äl polteptel

560. miképpen látom:
 A sok lépcsővel [ellátott] lépcsős halom tetején
 a nők hét csoport hétté áll [ott],
 a férfias hat csoport hattá áll [ott].
 Sűrű fejű szű módjára mozog,
565. sűrű fejű nyű módjára nyüzsög.
 Erdei ember elmém elmélkedik,
 hegyháti ember szívem hányódik:
 hátha (v. alighanem) a lakodalomba menő neves hely is
 a nászba menő híres hely is ilyenforma ím. [ilyenforma ím,
570. A nők hét csoport közepére jutok,
 a férfias hat csoport közepére jutok.
 Egynémely úrasszonyaidat miképpen látom:
 Hajdanában apáiknak réti-rénbika [vadászó útra] állásuk
 atyáiknak erdei rénbika vadászó útra állásukkor [idején,
575. a réti rénbika-vér bőségében mily kedvükre keveredtek,
 az erdei rénbika-vér bőségében mily kedvükre keveredtek.
 Két oldali orcáik
 a véres hús jó falatjától fölfúvódnak,

560. *χοδι̇ ῥὰντlēm :*

ār šömləp šömləy rəp oyəmnā
 nəyi-ki lābət pāi lābtā lālman (ə : lālmal),
 xoji-ki xot pāi xotā lālmal.
 kul oxpi sāuəl nōxtāl (v. nōxtəl),

565. *kul oxpi nūygal nōxtāl (v. nōxtəl).*

uōnt-xoji nomsēm noməslən,
 ūl̄r (ūr)-xoji uōntrēm ūāyēntl̄:
 āt-tēbā māiā māndi nēməy tayā šimās si uōldāl,
 tāntā māndi sūiay tayā šimās si uōldāl.

570. *nəyi-ki lābət pāi kutpālā ioyātlēm,*

xoji-ki xot pāi kutpālā ioyātlēm.
 toyoł-molt̄i naiłālpā xođi ῥὰντlēm :
 molxā iūiłāl (v. iūiłāl) nōrām xār [uēłđi pānt] lālđəl irtnā,
 āžəl uōnt-xār uēłđi pānt lālđəl irtnā

575. *nōrām-xār ūl̄rəl kudā muḡ nayā l̄iłđəstəl,*

uōnt-xāri ūl̄rəl kudā muḡ nayā l̄iłđəstəl.
 kāt-pēlək uēš-puyəllāl
 ūl̄rəy nōyi iam pul al polđəptəl,

560. folgendes:

Oben, auf dem mit hundert Stiegen versehenen, stiegenförmig
 [ansteigenden Uferhang
 stehen die sieben Frauengruppen nacheinander (eig. zu sieben),
 stehen die sechs Männergruppen nacheinander (eig. zu sechs).
 Sie bewegen sich wie Holzwürmer mit dichten Köpfen,

565. *sie wimmeln wie Maden mit dichten Köpfen.*

Mein Waldmenschenverstand denkt nach,
 mein Herz eines Menschen vom Bergrücken überlegt es:
 Vermutlich ist auch der berühmte Platz nun dergleichen, wohin
 [wir auf die Hochzeit fahren,
 auch der berühmte Platz ist dergleichen nun, wohin wir eine
 [Braut suchen gehen.

570. *In die Mitte der sieben Frauengruppen gelange ich,*

in die Mitte der sechs Männergruppen gelange ich.
 Einige Herrinnen betrachte ich so.

Einst, als sich ihre Väter auf die Fährte auf Anstand stellen,
 [um auf Wiesen-Rennhirsche zu jagen,
 als ihre Väter auf der Fährte auf Anstand waren, um auf
 [Wald-Rennhirsche zu jagen,

575. *waren sie so lustig von der Fülle des Wiesen-Rennhirschblutes,*

waren sie so lustig von der Fülle des Wald-Rennhirschblutes.
 Ihre Wangen beiderseits
 blähen sich vom guten Bissen blutigen Fleisches auf,

- uring nyogi jām pull äl täzsestel
 580. mungpa kos kār kohlem nāring jängä
 mui puget seung nai kässtā mennlu
 jang kār kohlem tising jeng eult
 mui puget vuesch senhlem vuezsing nai kässlu
 tam vuäsi i puget koilnä kun ämeslä
 585. kätt siri koilnä kun ämeslä
 täm neilän ne jänti jäntem joll jänti pa kästel
 vuerem ver vuerti pa kästel
 schi nengen jäntem joll äling
 äläl ko ar äl lu kun läiltal
 590. schi najen vuerem ver aling
 jisl ko ar jiss lu kun läiltal
 schi kemi untlä
 kaltnäng vuäs kaltneult
 schäling turpi lant nyeur koitem ütäl
 595. schäling turpi kul nyeur koitem ütäl
 vuili vuet ord alt meng teel ischem

- a véres hús jó falatjától majd kicsattannak.
 580. Mi meg a hús rénbika futotta bűnhödéshezó vízre
 ugyan miféle hajfonatos fejedelemleányt keresni megyünk
 a tíz rénbika futotta gyászos vízen (tkp. vízről)
 ugyan miféle szépsége tökéletes, szépséges fejedelemleányt
 [keresünk?
 Ezt a [mi] városunkat (tkp. város-végünket) egyféle (é. rokon)
 585. kétféle ember lakja tán? [ember lakja tán,
 Ezek a nők (tkp. nőid) is nő varró varrásukat varrni szín-
 [nő] csinálta dolgukat végezni [ők] is tudják. [tén tudják,
 Azon asszonyod varrta varrás (tkp. varrás-vég)
 a koros ember sok koráig tán eláll,
 590. azon asszonyod csinálta munka
 az idős ember sok idejéig tán eláll?
 Ezenközben
 a réves városom révéből
 mint kinek étke csekély, annak éles hangján kicsodám üvölt,
 595. mint kinek halas étke csekély, annak éles hangján kicsodám
 [üvölt?
 Öt-erőtlen-fejedelemhős-emelte-páncél öcsém

580. *muypā xòs xār xòxlam nārəy iəygā
 muḡ-puḡət sēuəy nāḡ kāsłā mánlu,
 iāy xār xòxlam tižəy iəyg ēuəlt
 muḡ-puḡət uēšəl sēyklam uēžəy nāḡ kāsłu?
 tām uāži [ālyēu] i-puḡət xoḡəlnā xun āməslā,
 585. kāt siri xoḡəlnā xun āməslā?
 tām nāḡlān nē-iāntti iāndəm iol iāntti pā xāšłəl,
 [nēy] uērəm uēr uērdi pā xāšłəl.
 si nēyēn iāndəm iol-āləy
 āləl-xò ār āl xun lālḡdāl,
 590. si nāḡēn uērəm uēr-āləy
 iḡsl-xò ār iḡs loy xun lālḡdāl?
 si kēmi uòntəlnā
 kāltyəy uāš kāltyēm ēuəlt
 sāləy turbi lānt-nēuār xoḡidēm ouḡdāl,
 595. sāləy turbi xul-nēuār xoḡidēm ouḡdāl?
 uēḡl i- uēt-òrd-āltməy-təl izēm*

-
- strotzen vor Gesundheit vom guten Bissen blutigen Fleisches.
 581. Was für eine zopfige Fürstentochter zu suchen, fahren
 580. wir denn auf das von zwanzig Rennhirschen durchschwommene,
 [unheilbringende Wasser?
 583. was für eine wunderschöne Fürstentochter mit vollkommener
 [Schönheit suchen wir
 582. auf dem von zehn Rennhirschen durchschwommenen, trauer-
 [bringenden Wasser?
 584. Bewohnen einerlei (d. h. verwandte) Menschen vielleicht
 [unseren Stadtrand?
 585. bewohnen ihn zweierlei Menschen vielleicht?
 Auch diese Frauen verstehen zu nähen, was von Frauen zu
 [nähen ist,
 auch diese können verrichten, was von Frauen zu verrichten ist.
 Hält vielleicht das von Frauen genähte Nahtende
 durch die vielen Alter eines alten Mannes,
 590. hält vielleicht die von Frauen gemachte Arbeit
 durch viele Zeiten eines betagten Mannes?
 Wer heult inzwischen
 von der Reede der Hafenstadt
 so wie (einer), dessen Nahrung wenig ist, mit dessen schriller
 [Stimme?
 595. wer heult so wie (einer), dessen Fischspeise wenig ist, mit
 [dessen schriller Stimme?
 Mein jüngerer Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden
 [gehobener Panzer

- schäling turpi lant nyéur koti útal
 schäleng turpi kul nyeur koti útal
 lonh nyogi koläng ord jaja kolä
600. kalt nyogi koläng ord jaja
 näng kaschpä sosi vuäs karennä pohti vuäs karenä
 sälyäk kéu sonhmäng lanting kuring ai najen tätä
 [schi uitmen
 ku iki kot pai kutlnä
 sälyäk keu sonhmäng koling kuring ai nai
 [nengen tädä schi uitmen
605. koti ulti pohti vuäs karenä
 seung nai nyeäläl vilen
 koti olti sosi vuäs karenä
 vuezsing nai nyeäläl koltlen
 vuäs kuilän jelemä mujä vueresten
610. neng lampen kort ogi nemig ord olmen
 vuäs ogi siing ord olmen
 vuäs kuilän jelemä mujä vueresten

- mint kinek étke csekély, annak éles hangján miképpen üvölt,
 mint kinek halas étke csekély, annak éles hangján miképpen
 [üvölt?
 „Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelembős bátyó, óh halljad,
 600. K á l t-húsában-bővelkedő-fejedelembős bátyó, óh halljad!
 Te talán a szülővárosod terén, a fiatlan (?) városod terén
 a Kavics-rugdosó-táplálékos-lábú (o: x o r a y-melléki) kis
 fejedelemnőt [már] itt megtaláltad ím,
 [a nők hét csoport között] a férfias hat csoport között
 a Kavics-rugdosó-táplálékos-lábú (o: x o r a y-melléki) kis feje-
 [delemnő asszonyodat itt megtaláltad ím?
605. Hát már a fiatlan (?) városod terén levő
 hajfonatos nőt is szemre kapod,
 már a szülővárosod terén levő
 szépséges nőt is megkívánod?
 A városodbeli emberek előtt miért hozol magadra szégyent?
610. Magadforma falu-feje, neves fejedelembős létedre,
 város-feje, híres fejedelembős létedre
 a városodbeli emberek előtt miért hozol magadra szégyent,

- sāləy turbi lənt-ñeṣr xodɪ ɔɸdāl,*
sāləy turbi xul-ñeṣr xodɪ ɔɸdāl?
 „l ɔ y k - ñ o γ i - x o l ə y - ɔ r d ɪ ɪ ɪ ɪ x ɔ l ɪ ,
 600. *k a l t - ñ o γ i - x o l ə y - ɔ r d ɪ ɪ ɪ ɪ [x ɔ l ɪ] !*
nəy xaspə šoʒi ɸāš xarənnā, poxti (?) ɸāš xarənnā
sālək-keɸ šɔyɸməy-lāndəy-kurəy (ɔ : xorəy) ɔɪ nɪ tādā si
[ɸɔɪɪtmən,
[nəyi-ki lābət pɪ kutəlɪnā], xoɪi-ki xət pɪ kutəlɪnā
sālək-keɸ-šɔyɸməy-xuləy-kurəy (ɔ : xorəy) ɔɪ nɪ nəyən
[tādā si ɸɔɪɪtmən ?
605. *xodɪ ɸɔlɪ poxti (?) ɸāš xarənā (ɔ : xarənnā)*
səɸəy nɪ nələl ɸɪlən,
xodɪ ɸɔlɪ šoʒi ɸāš xarənā (ɔ : xarənnā)
ɸēzəy nɪ nələl xottlən ?
ɸāš-xɪlān ɪlēmā muɪā ɸērəstən,
610. *nəy-lāmbən kɔrt-ɔyi nēməy ɔrd ɸɔlmən,*
ɸāš-ɔyi sɪəy ɔrd ɸɔlmən
ɸāš-xɪlān ɪlēmā muɪā ɸērəstən,

heult so wie (einer), dessen Nahrung wenig ist, mit dessen

[schriller Stimme,

er heult so wie (einer), dessen Fischspeise wenig ist, mit dessen

[schriller Stimme:

„Bruder, An Götzen-Fleisch reicher Fürstenheld, o hör es!

600. Bruder, An Kalt-Fleisch reicher Fürstenheld, o hör es!

Hast du vielleicht auf dem Platz deiner Geburtsstadt, auf dem

[Platz deiner kinderlosen Stadt

das kleine Fürstenweib mit Kiesel-stoßenden, Nahrung ver-

[schaffenden Füßen (von der Khorenk-Gegend) nun hier

[gefunden?

hast du vielleicht in den sieben Frauengruppen, in den sechs

Männergruppen

das kleine Fürstenweib mit Kiesel-stoßenden, Nahrung ver-

[schaffenden Füßen (von der Khorenk-Gegend), deine Frau

[da nun gefunden?

605. Faßt du denn schon auf dem Platz deiner kinderlosen Stadt

auch dieses zopfige Weib ins Auge?

gelüstet es dich schon auf dem Platz deiner Geburtsstadt

auch nach diesem wunderschönen Weib?

Warum bringst du über dich selbst vor den Menschen deiner

[Stadt eine Schande?

610. Da du ein Dorfoberhaupt bist, als berühmter Fürstenheld,

Stadtoberhaupt, als berühmter Fürstenheld,

warum bringst du über dich selbst vor den Menschen deiner

[Stadt eine Schande?

- kort koilän nyagapä mujä paitesten
togol mollti nai lälpä koti saschlett
615. tämä ne koln tilä
näng sär karisch sachne olmen
kareng koning päten nochsek tai
loung koning päten nochsek lauli
ma lonh nyogi koläng ord suostal vuantlem
620. läuateng ord läuatl in änd vuantlem
tongelt tam belek ho juutti
lagarsen etpí nyäl ilpiä pittal ju pinä
jies kolom kolom toh koti tohlen
tom belek ko ju utti
625. lägarsem tohung nyäl ilpiä pittal ju pinä
läuating ord läuatl in vuantlem
vuäsch kolom kolom toh tongelt schidi tohlem
jies kolom nyäl toh schidi ponnlem
togol mollti nenglälpä koti saschlett
630. tämä ne holn tilä

a faludbeli emberek előtt miért teszed magad nevetségessé?

Egynémely úrasszonyaid meg miképpen hallszanak:

615. „Te asszony, hallod-e,
te lám kissé magasabb nő vagy,
kérges hónodalját tartsd kissé föllebb,
csontos hónodalját emeld kissé föllebb!
Én a *Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelemhöst* látom, amin [lépdel]
620. nagyságos fejedelemhös nagyságát most nem látom.
Majd [ha] a túlsó-féli ember lötte
páncélpikkelyen átható nyíl alá esik (tkp. esése után),
a sírás három siralmával miképpen siratom (tkp. sírás
[fogyasztó három szakot miképpen tagolok]:
majd [ha] a túlsó-féli ember lötte
625. páncélpikkelyen átható nyíl alá esik,
nagyságos fejedelemhös nagyságát most látom,
a kesergés három siralmával majd így siratom,
a sírás négy siralmát [majd] így teszem.“
Egynémely úrasszonyai meg miképpen hallszanak:
630. „Te asszony, hallod-e,

kòrt-xoɬlàn náyǎpǎ muǎ pǎɬdǎstèn?“

toyol-moltǐ nǎɬlǎlpǎ xoɬɬ sǎsɬet :

615. „tǎmǐ nè (v. nè) xòlǎndɬǐlǎ !

nǎɬ sǎr kǎrǎššǎx nè ɬòlmèn,

kǎrǎɬ xonǎɬ (xonǎm)-pǎdèn noxšǎx tǎɬ,

louǎɬ xonǎɬ (xonǎm)-pǎdèn noxšǎx lǎɬ!

mǎ lòɬ k-ńoɬɬ-xolǎɬ-òrt šòštǎl ɬǎntlèm,

620. louǎtǎɬ òrt louǎtl in ǎnd ɬǎntlèm.

toyǎɬt tom-Bèlǎk-xò ɬouǎtǐ

layǎɬ (v. loɬǎɬ)-sèm èɬɬ nǎl ilbǐǎ pittǎl ɬubǐnǎ

ɬès xolǎm xòlǎm tox xoɬɬ toxlèm (v. toɬlèm),

tom-Bèlǎk-xò ɬouǎtǐ

625. layǎɬ (v. loɬǎɬ)-sèm toyǎɬ nǎl ilbǐǎ pittǎl ɬubǐnǎ

louǎtǎɬ òrt louǎtl in ɬǎntlèm,

ɬǎš xolǎm xòlǎm tox toyǎɬt šidǐ toɬlèm,

ɬès xolǎm nǎl tox šidǐ ponlèm.“

toyol-moltǐ nǎɬlǎlpǎ xoɬɬ sǎsɬet :

630. „tǎmǐ nè (v. nè) xòlǎndɬǐlǎ !

warum machst du dich vor den Menschen deines Dorfes
[lächerlich?“

(Aber) einige Herrinnen lassen ihre Stimme so hören:

615. „Du Frau, hörst es,

du bist wohl etwas höheres Weib,

halte deine rauhe Achselhöhle ein wenig hinauf!

heb deine knochige Achselhöhle ein wenig hinauf!

Ich sehe den An Götzen-Fleisch reichen Fürstenhelden, wie er
[schreitet,

620. die Höhe des großmächtigen Fürstenhelden sehe ich jetzt nicht.

Wenn er vor den vom Gegner-Mann geschossenen,

die Panzerschuppe durchdringenden Pfeil kommt,

wie gliedere ich drei Glieder des Verlaufs vom Weinen;

wenn er vor den vom Gegner-Mann geschossenen

625. die Panzerschuppe durchdringenden Pfeil kommt,

die Höhe des großmächtigen Fürstenhelden sehe ich jetzt,

so werde ich ihn so mit drei Wehklagen des Klagens beklagen,

so werde ich so die vier Wehklagen des Beweinens ausstoßen!“

Etliche Herrinnen lassen sich so hören:

630. „Du Frau, hörst es?

- näng sär lelsäk ne olmen
 nyohsäng länker älngem il sek täi
 kalt nyogi koläng ord läuatäng ord läuatl ma vuantlem
 päletäng ord pälätl ma vuantlem
635. tongelt tom belek ko seurmäti
 nareng uos il piä pa utti ju pinä
 tom belek ko seurmäti
 kesäng uosil piä pa utti ju pinä
 jies kolom kolom toch koti ponnlem
640. vuäsch kolom nyäl toch schidi tohlem
 unt koji nomsem nomesl
 ur kuji untrem voägantl
 jiil säting euiläm
 ma pittl lätäng mu latem
645. näng mui sielämen
 ma pittl onhung mu ongem
 näng mui uitmen
 vuannäki osten

- te lám alacsonyabb nő vagy,
 nyusztos vállad végét tartsd kissé alább!
Kalt-húsában-bővelkedő-fejedelemlhős nagyságos fejedelem-
 [hős nagyságát [hadd] lássam,
 magasságos fejedelemhős magasságát [hadd] látom!
635. Mert [ha] a túlsó-féli ember vágta
 szablyaél alá vetődik,
 a túlsó-féli ember vágta
 kardél alá vetődése után
 a sírás három siralmát miképpen teszem,
640. a kesergés négy siralmával siratom ím.“
- Erdei ember elmém elmélkedik,
 hegyháti ember szívem hányódik:
 Az apátok áldóját! leányaim,
 hova nekem kellene beleesnem [holtan], azt a gödrös földem
645. ti talán megláttátok, [gödrét
 hova nekem kellene beleesnem [holtan], azt az üreges földem
 ti talán megtudtátok? [üregét
 Ha közelebb (tkp. közel) lennétek,

nāy-sār lēšəx nè uòlmèn,
 nōysəy lāpəər ālpən ilšəx taŋ!
 kält-noyi xoləy-ört loyātəy ərɔ loyàll mā uàntlēm,
 palātəy ərɔ palàll mā uànilēm!

635. toyyəlt tom-bēlək-xò sēuərmədi
 nārəy uoš ilbiŋā pāuətti iubinā,
 tom bēlək-xò sēuərmədi
 kēžəy uoš ilbiŋā pāuətti iubinā
 iēs xoləm xōlām tox xodī ponlēm,

640. uās xoləm nāl tox šidī toylēm.“
 uònt-xoŋi nomsem noməsl,
 uŋr (ür)-xoŋi uòntrem uāyənŋl:
 iŋəl (v. iŋuəl) sādəy ēyilām
 mā pittī lādəy mox lādēm

645. nəy muŋ sŋālēmən,
 mā pittī ɔpəy mox ɔpēm
 nəy muŋ uoŋətmən?
 uānnā-ki uòstən,

sieh, du bist ein niedrigeres Weib,
 halte dein mit Marder bedecktes Achselende ein wenig hinab!
 Laß mich die Höhe des An Kalt-Fleisch reichen Fürstenhelden,
 [großmächtigen Fürstenhelden sehen!]

laß mich die Höhe des großmächtigen Fürstenhelden sehen!

635. Wenn er unter die vom Gegner-Mann gehauene
 Säbelschneide gerät,
 nachdem er unter die vom Gegner-Mann gehauene
 Schwertschneide geraten ist,
 so werde ich drei Wehklagen des Weinens ausstoßen,
 640. so werde ich ihn mit vier Wehklagen des Weinens nun
 [beklagen.“]

Meir. Waldmenschenverstand denkt nach,
 mein Herz eines Menschen vom Bergrücken überlegt es.
 Bei eurem Vater! Meine Töchter!
 Wohin ich hineinfallen sollte, jene Grube meiner grubigen Erde
 645. habet ihr vielleicht gesehen?
 wohin ich (tot) hineinfallen sollte, von jener Höhle meiner
 [höhligen Erde]

habet ihr vielleicht Kenntnis erhalten?
 Wenn ihr näher (eig. nah) wäret,

- vuäs kuiläm nyaga ke änd pittsem
 650. kort koiläm jielemä änd ke pittsem
 ar seui koläng ochlän
 tär kuri kolom ponyäl äl senhseläm
 voj kuri nyäl ponyäl äl senhmem
 schitemnä kaltnäng vuäs kaltmemnä
 655. lik ogi likatnä namen suoslem
 kaltmeng gord kaltmemnä
 kánt ogi kändätnä namen suoslem
 kurke nyäll lär moling lipelä
 nari uon siutnä namen eslämtlem
 660. seusen nyäll lär mäling länlelnä
 kesi uon siutnä namen naurmelem
 rit sori etpiäng küleleu
 káp sori etpiäng küleleu
 illopen kätt konä katlemtla
 665. il open kolom konä katlila
 putän jengpi lanting leu jängeu

- [s] a városi emberek előtt nevetségbe nem esném,
 650. a falumbeli emberek előtt szégyenbe nem esném,
 sok fűrtenbén dús fejeteiket (tkp. fejeteiket)
 daru-lába három szárny[csapásával] ütném,
 madár (tkp. állat)-lába három szárny[csapásával] ütném.
 Erre aztán (tkp. ezem után) a réves városom révébe
 655. haragos fejbéli haraggal lelépdelek,
 a réves falum révébe
 dühös fejbéli dühösséggel lelépdelek.
 A sasorrú bárka (?) belsejébe
 szabályamra nagy bot gyanánt támaszkodva beleereszkedem,
 660. a halászósas-orrú bárka (?) födelére
 kardomra nagy bot gyanánt támaszkodva [le]ugrom.
 Ladik járó vízre taszítjuk [t. i. a hajónkat],
 csónak járó vízen lebegtetjük.
 Egy eveződet két ember ragadja meg,
 665. egy eveződet három ember fogja.
 A fekete vízű táplálékos Szoszva [folyónk] víze

650. *uāš-xuīlām naya ki ant pitsəm,*
kòrt-xoīlām ièlēmā ant-ki pitsəm,
ār sèuī xōləy oxlān
tār-kuri xōlām poñəl (v. poñl̥l) al-səyksəlām,
uāi-kuri nāl poñəl (v. poñl̥l) al-səykmēm.
šidēmñā kāltyəy uāš kāltyēmñā
 655. *liḱ-oyi liḱatnā nāmən šōsləm,*
kāltyəy kòrt kāltyēmñā
kānt-oyi kändātnā nāmən šōsləm.
kurki-nol lèr-moləy(?) libəlā
nari uōn sūətnā nāmən èsləm'ləm (v. èsəəmΔəm),
 660. *siusəy nol lèr-moləy(?) ləygləlnā*
kēžī uōn sūətnā nāmən nāuərmələm.
rit-sori ètpi iəyk xoīləlēu,
xāp-sori ètpi iəyk xoīləlēu.
ì-lòbèn kāt xōnā kātləm'lā,
 665. *ì-lòbèn xōlām xōnā kātliḱlā.*
pudən iəykpī lāndəy leu iəyḡèu

(und) ich mich vor meinen städtischen Menschen nicht
[lächerlich machte,

650. es mir vor meinen Dorfmenschen nicht zur Schande würde,
 so würde ich auf eure an vielen Locken reichen Köpfe
 mit drei Flügelschlägen eines füßigen Kraniches schlagen,
 mit drei Flügelschlägen eines füßigen Vogels (eig. Tieres)
 [schlagen.

Darauf schreite ich auf die Reede meiner Hafenstadt

655. vor zornigem Haupt-Zorn,
 auf die Reede meines Dorfes versehen mit Reede
 schreite ich vor grimmiger Haupt-Wut.
 In das Innere der mit Adlernase versehenen Barke
 lasse ich mich hinein gestützt auf meinen Säbel wie auf einen
 [großen Stock,
 660. auf das Deck meiner mit Fischadlernase versehenen Barke
 springe ich gestützt auf mein Schwert wie auf einen großen
 [Stock.
 Auf das von Nachen befahrene Wasser stoßen wir sie (die
 [Barke),
 auf dem von Kahn befahrenen Wasser schaukeln wir.
 Ein Ruder packen zwei Männer,
 665. ein Ruder halten drei Männer.

Das Wasser unseres nahrungsreichen Flusses Soswa mit
[schwarzem Wasser

- riss tonti volälpä poägoltlä
 poätem tonti volälnä toägoltlä
 nyoleng käp nyol sikel
670. nyorom iki aneng turr äritäl
 unt iki anein turr laaltäl
 pusen käp pusel
 nyorom kätäng ar kump eeltäl
 unt kätäng ar kump eeltäl
675. labed sarpi koring u ti kärleu
 kot sarpi koring u ti kärleu
 pan belek jengeu ruäjä nyailtliu
 rue belek jengeu panä nyailtleu
 mung ûum labed sarpi koring ueu kuolentleu
680. kuot sarpi koring ueu kolentleu
 Num tärom azsem koschä
 kunzing langi kântangen nomen kannmal
 pengung koscher konhtangen nomen konhmal
 äu nyaur kogoltpänt ämesleu

- gyenge (?) nyírhéj módjára hasadoz,
 megfagyott nyírhéj módjára repedez.
 Az orros hajó jó nagy orra
670. réti-öreg (é. medve) morgó torkával morog,
 erdei-öreg (é. medve) morgó torkával liheg.
 A faros hajó fara felől
 réti-hattyúhoz [hasonló] sok hullám emelkedik,
 erdei-hattyúhoz [hasonló] sok hullám támad.
675. Héttagú kurjantó üvöltést kurjantunk ekkor,
 hattagú kurjantó üvöltést kurjantunk ekkor.
 A fővenypart [felé eső] vizünket meredekre verjük föl (t. i.
 [evezőinkkel]),
 a meredek part [felé eső] vizünket a fővenyparra verjük le.
 A magunk üvöltötte héttagú kurjantó üvöltésünket megfigyel-
680. hattagú kurjantó üvöltésünket megfigyeljük: [jük,
 Felső-Ég atyámhoz
 karmos evet ragadásával (v. tapadásával) föltpad,
 fogas pegymet kúszásával föl kúszik.
 Torkolati hab verdeste (tkp. futotta) útra ülepedünk,

riš-tonḍi (v. tonṭi) ʁoləlpə pāyāllā,
 pādəm tonḍi (v. tonṭi) ʁoləlnā tāyāllā.
 ʁoləy ʁāp ʁolšigəl

670. ʁōrəm-igi aneɣ tur ʔrɪdāl,
 ʁōnt-igi anəy tur lālāl.
 pužəy ʁāp pužəl [ēyəlɪ]
 ʁōrəm-ʁotəy ʔr ʁump ɛllədāl (v. ɛllədāl),
 ʁōnt ʁotəy ʔr ʁump ɛllədāl (v. ɛllədāl).
675. lābət sārbi ʁorəy oɣ tɪ ʁorləy,
 ʁot sārbi ʁorəy oɣ tɪ ʁorləy.
 pān-bēlək ɣəgəy rouāɣā nāɣəlləy,
 rouā-bēlək ɣəgəy pānā nāɣəlləy.
 muɣ oɣəm lābət sārbi ʁorəy oɣəy ʁōləntləy,
680. ʁot sārbi ʁorəy oɣəy ʁōləntləy:
 Num-Tōrəm ʔzəm ʁozā
 kunžəy lāygi ʁantəyən nōmən ʁanmāl,
 pəyɣəy kužār ʁōy'təyən nōmən ʁōy'māl.
 ʔy-nāyər ʁōyəlɪ' pānt āməsləy,

spaltet sich wie schwache Birkenrinde,
 wie gefrorene Birkenrinde ist es gesprungen.

Die ziemlich große Nase (d. h. der Bug oder die Back) des
 [mit Nase versehenen Schiffes

670. brummt mit der brummenden Kehle eines Wiesen-Alten
 [(d. h. Bären),
 schnaubt mit der brummenden Kehle eines Wald-Alten
 [(d. h. Bären).
 Von dem Heck des mit Heck (oder Spiegel) versehenen
 [Schiffes her

heben sich viele Wogen dem Wiesen-Schwan gleich,
 entstehen viele Wellen dem Wald-Schwan gleich.

675. Jetzt schreien wir ein jauchzendes Geheul von sieben Gliedern,
 nun schreien wir ein jauchzendes Geheul von sechs Gliedern.
 Unser dem Sandufer zu liegendes Wasser schlagen wir auf das
 [steile Ufer hinauf,
 unser dem steilen Ufer zu liegendes Wasser schlagen wir auf
 [das Sandufer hinab.
 Das von uns geheulte, jauchzende Geheul von sieben Gliedern
 [beobachten wir,
680. unser jauchzendes Geheul von sechs Gliedern beobachten wir:
 An dem Oberen Himmel, unserem Vater
 haftet es mit dem Haften eines kralligen Eichhörnchens,
 (zu ihm) klettert es hinauf mit dem Klettern eines zahnigen
 [Eichkätzchens.
 Wir machen (eig. setzen) uns auf den Weg von Mündungs-
 [schaum belaufen,

685. vuät nyaur kogoltpänt ämesleu
 ku kepä ku mennmeu ju pinä
 vuan kepä vuan mennmeu ju pinä
 koss kär kohlem näui jengpi lanting Ass jengelä pittleu
 jang kär kohlem näui jengpi kuling Ass jengelä etleu
690. konhte kull volälpa ämsemtleu
 konhti kul volälnä läimitleu
 vuili vuet ord altming teel ischem
 seusing käp seusel belä kerletäl
 pusen käp pusenbelä kerletäl
695. ar seui koläng och
 lebed sempi lyomäl juch manittal
 lebed sempi anzäl juch manittal
 lonh ponti särim ull koti pontal
 kalt ponti usim ull koti ponntal
700. nim sarisch äuem laullain
 käreng orko ailimi lohsem kolntä
 ous sarisch äul laullain

685. széltől [hajtott] hab verdeste útra ülepedünk.
 Hosszúnak hosszú ideig menésünk után,
 rövidnek rövid ideig menésünk után
 a húsz rénbika futotta fehér vízű halas Ob vizére jutunk,
 a tíz rénbika futotta fehér vízű halas Ob vizére jutunk.
690. Fölfelé haladó hal módjára (tkp. helyén) ülepedünk,
 fölfelé haladó hal gyanánt lebegünk.
 Öt-erőtlen-fejedelemhős-hordta-páncél öcsém
 a kormányos hajó kormánya felé fordul,
 a faros hajó fara felé fordul.
695. Sok fűrtben dús fejét
 puha bélű zelnicefa módjára meghajtja,
 puha bélű csipkerózsafa módjára meghajtja,
 A bálványnak tett (tkp. bálvány tevő) igazi igézetét miképpen
 kalt-nak tett erős igézetét miképpen teszi: [teszi,
700. „Alvidéki tenger torkolatát őrző
 rénbikás-szamojéd-ember-kis-felesége barátnőm, óh hallgass
 Alvidéki tenger torkolatát őrző [meg.

685. *uāt-nāuār xōγālt' pānt āmaslēu.*
χοι-κὲβὰ χοι mānmēu iubinā,
uān-kēbā uān mānmēu iubinā
xōs xār xōχlām noui iəγepi lāndəy əs iəγgəlā pillēu,
iāy xār xōχlām noui iəγepi xuləy əs iəγgəlā ētlēu.
690. *xòγ'ti xul uoləlpā āmsəmtlēu,*
xòγ'ti xul uoləlnā lāimətlēu.
u e i l i - u è t - ò r d - ä l t m ə y - t è l i z è m
seusəy xāp seusəl pēlā kērləpāl,
pužəy xāp pužəl pēlā kērləpāl.
695. *ār sēui xōləy ox*
lēbat sāmvi lōmāl-iux mānittāl,
lēbat sāmvi ānzāl-iux mānittāl.
lōyk pondi səri mul xodi pondāl,
kalt pondi uzi (v. uozi) mul xodi pondāl:
700. *„nim-šārəs āuēm lāuəllāiən*
xārəy or-xò āiəl imi lōysēm xōləndā,
o u ə s š ā r ə s ā u ə l l ā u ə l l ā i ə n

685. wir machen uns auf den Weg belaufen von Schaum, den der
 [Wind treibt.
 Nachdem wir eine lange Fahrt lange gefahren sind,
 eine kurze Fahrt kurze Zeit gefahren sind,
 kommen wir auf das von zwanzig Rennhirschen durchschwom-
 [mene Wasser des fischreichen Ob mit weißem Wasser,
 gelangen wir auf das von zehn Rennhirschen durchschwom-
 [mene Wasser des fischreichen Ob mit weißem Wasser.
690. Wie ein stromaufwärts schwimmender Fisch fahren wir (eig.
 [setzen wir uns),
 wie ein stromaufwärts schwimmender Fisch schweben wir.
 Mein Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener
 [Panzer
 wendet sich gegen das Steuer des Schiffes mit Steuer versehen,
 wendet sich gegen das Heck des Schiffes mit Heck versehen.
695. Seinen an vielen Locken reichen Kopf
 verbeugt er wie ein Vogelkirschbaum mit weichem Mark,
 verbeugt er wie ein Dornröschenbaum mit weichem Mark.
 Dem Götzen getan, tut er einen wahren Zauber so,
 dem Kalt getan, tut er einen festen Zauber so:
700. „Kleine Gattin des die Mündung des Südmeeres bewachenden,
 Rennhirsche besitzenden Samojedenmannes, meine Freundin,
 [o höre mich an!
 Des die Mündung des Südmeeres bewachenden,

- vojeng orko ailimi lohsem kolntä
ous sarisch päten eult
705. äus turpi turing vuät ai ru pänä
nim turpi turing vuät ai ru kôsä
kû mu kutt männti véli jäspi ar ortem
kû mu kutt männti véili jäs älinglal näng al metlti
vueli kurpi ar kojem
710. ku jängutt männti vueli kur jätt lal näng al metlti
tongelt jem jäli jeming vuäs jogottem ju pinä
päsing jäli päsing autem jogottem ju pinä
ikel jermäng labed kárnä schidi senhlem
i kel jermäng kot kárnä schidi vuellem
715. i kur eult etyliem schésch ogi labed jirnä äu altlem
i kur eult tiviliem kemogi kot jirnä schidi vuerlem
poh orti labed euinä ält vuerlem
poh orti kot euinä äll täntlem
äus turpi turing vuät ai ru näng pänä

rénes-szamojéd-ember-kis-felesége barátñöm, óh hallgass meg!

Az alvidéki tengered aljáról (tkp. fenekéről)

705. alvidéki torkú torkos szél kis szellőjét (v. fuvását) csináld,
alvidéki torkú torkos szél kis szellőjét támaszd (tkp. feszítsd)
Messzi földre menő erőtlen kezű sok fejedelemhősömnek [ki]!
messzi földre menő erőtlen keze-végét ne fáraszd el,
erőtlen lábú sok emberemnek
710. messzi vízre menő erőtlen lábuk izmát ne fáraszd el!
Majd ha a jeles *jèl* szentséges városba visszajutok,
a fényes *jèl* fényes hegycsomra jutásom után
egy kötélre kötött hét rénbikát ütök le [neked],
egy kötélre kötött hat rénbikát ölök meg [neked],
715. egy lábból eredő *šés*-ezüstös hét véráldozatos ajtót emelek
[neked],
egy lábból támadt kami-ezüstös (= silány ezüstös) hat vér-
[áldozatot csinálok (v. szerzek) [neked].
Fiú házassító (?) hét leányt szerzek neked,
fiú házassító (?) hat leányt nászoló neked.
Alvidéki torkú torkos szél kis fuvását hozd elő,

uā iəy or-xò á iəl i mi lòysèm xòlənďá!

ouás sārəs pābən ēyalt

705. ouás turbi turəy uāt á roy ponā,

nim turbi turəy uāt á roy xòzā!

xoṽ mou-kut māndi ueili iāspi ār òrdəm

xoṽ mou-kut māndi ueili iās-āləplāl nāy āl mèlti,

ueili kurbi ār xoim

710. xoṽ iəyk-kut māndi ueili kur-iłlāl nāy āl mèlti!

toyyəli iəm ieli ieməy uās ioyəttəm iubinā,

pəzəy ieli pəzəy aytəm ioyəttəm iubinā

i-kəl iərməy lābət xārnā sidi səykləm,

i-kəl iərməy xot xārnā sidi uəlləm,

715. i-kur ēyalt èli iəm səs-oyi lābət iərnā əy āltlēm,

i-kur ēyalt tiyil iəm kām-oyi xot iərnā sidi uərləm.

poṽ òrdi lābət ēyinā ālt uərləm,

poṽ òrdi xot ēyinā ālt tāntlēm!

ouás turbi turəy uāt á roy nāy ponā,

Renntiere besitzenden Samojedenmannes kleine Gattin, meine
[Freundin, o höre mich an!

Vom Boden deines Südmeeres

705. bereite ein sanftes (eig. kleines) Wehen eines säuselnden (eig.
[rachigen) Windes aus südlicher Kehle (eig. Rachen)!

breite ein sanftes Wehen eines säuselnden Windes aus süd-
[licher Kehle aus!

Mach meinen in fernes Land ziehenden vielen Fürstenhelden
[mit kraftlosen Händen

die in fernes Land ziehenden kraftlosen Handglieder nicht müde!
mach meinen vielen Männern mit kraftlosen Füßen

710. die auf weites Wasser ziehenden kraftlosen Fußmuskel nicht
[müde!

Wenn ich in die kochheilige Stadt, das treffliche Jeli zurück-
[komme,

wenn ich auf mein glänzendes Vorgebirge des glänzenden Jeli
[zurückkomme,

so schlachte ich dir an einen Strick gebundene sieben Renn-
[hirsche,

so töte ich dir an einen Strick gebundene sechs Rennhirsche.

715. Sieben Blutopfertüren erhebe ich dir aus səs-Silber von einem
[Fuß her,

sechs Blutopfer bringe ich dir aus kam-Silber von einem Fuß
[herstammend dar.

Knaben heiratende sieben Mädchen verschaffe ich dir,

Knaben heiratende sechs Mädchen verheirate ich dir.

Bringe uns ein sanftes Wehen eines säuselnden Windes aus
[südlicher Kehle!

720. nim turpi turing vuät ai ru näng kosä
 schi jazingell sohem kemnä
 täm kelil sähnem kemnä
 äus turpi turing vuät ai ru schidi jogottal
 nim turpi turing vuät ai ru schidi ponntal
725. nyiil uttpi äbutachti käräng pares nomen talieu
 uolttachti koräng parres nomen talieu
 tohling vuäj volälpä poorteu
 ponyting vuäj volälpä latl täteu
 näui jängpi lanting Ass jengijeu
730. nyorom kätäng ar kump eeltal
 unt kätäng ar kump eeltal
 kär nyogolla päzsing unt sässelnä
 lebed sämpi ar jugen
 täing juch täilal lai sokang jeming mu nyärt lait
735. schägär sämpi ar jugen
 lering juch lerelnä käpitla
 tach sämpi ar jugän

720. alvidéki torkú torkos szél kis fuvását támaszd!“
 Ezen beszéd végeztével,
 ez üzenet végeztével
 alvidéki torkú torkos szél kis szellője érkezik ím,
 alvidéki torkú torkos szél kis fuvása támad (tkp. fuvását
 [hozza elő]).
725. A nyolc szélességű (?) vászonból való ékes vitorlát fölhúzzuk,
 a nagy (?) vászonból való ékes vitorlát fölhúzzuk.
 Szárnyas állat gyanánt röpülünk,
 szárnyas állat módjára szállunk (tkp. szállatunk).
 A fehér vízű táplálékos Obunk vizecskéjén
730. réti-hattyú [hoz hasonló] sok hullám támad,
 erdei-hattyú [hoz hasonló] sok hullám támad.
 A rénbika futotta fényes erdő hátán
 puha bélű sok fádnak
 csúcsos fa csúcsai az alvilági réteges (?) szentséges földre
735. a hajlós (?) bélű sok fád [lenyomódnak,
 gyökeres fa gyökerével kifordul,
 az erős bélű sok fádnak

720. *nim turbi turay uât aî rou nây xòzâ!*
ši iâşşal (v. *iâşşal*) *soxnam-kemnâ,*
ši kēlal soxnam-kemnâ
ouâs turbi turay uât aî rou šidi ioyâttâl,
nim turbi turay uât aî rou šidi pondâl.
725. *nuşal uîtpi obi-taxti xoray pāras nōmān tâllēu,*
uol-taxti xoray pāras nōmān tâllēu.
toylay uâi uolalpâ pōrladēu,
poñlay (v. *poñtay*) *uâi uolalpâ lûtladēu.*
noui ioykpi lānday ās ioyçiyēu
730. *nōrām-xotay ār xump êlltāl* (v. *êlladāl*),
uōnt-xotay ār xump êlltāl (v. *êlladāl*).
xār nōyēllā pāzay uōnt šāşalnâ
lēbat sāmBi ār iuyēn
tāiay iux tālāl lai-soyay iēmāy mou nārallāiçot,
735. *şagār* (?) *sāmBi ār iuyēn*
lēray iux lēralnâ xobēllā,
tāx sāmBi ār iuyēn

720. laß uns ein sanftes Wehen eines säuselnden Windes aus
 [südlicher Kehle entstehen!"]

Nach Beendigung dieser Rede,
 nach Beendigung dieser Botschaft
 kommt nun ein sanftes Wehen eines säuselnden Windes aus
 [südlicher Kehle,
 entsteht ein sanftes Wehen eines säuselnden Windes aus
 [südlicher Kehle.

725. Wir hissen ein zierliches Segel aus Leinwand mit achtfacher
 [Breite,
 wir spannen ein zierliches Segel aus großer Leinwand aus.
 Wie ein beflügeltes Tier fliegen wir,
 wie ein beflügeltes Tier werden wir getragen.
 Auf dem Wässerlein unseres nahrungsreichen Ob mit weißem
 [Wasser

730. entstehen viele Wogen einem Wiesen-Schwan gleich,
 entstehen viele Wellen einem Wald-Schwan gleich.
 Auf dem glänzenden Waldrücken vom Rennhirsch durchlaufen
 werden die wipfeligen Baumwipfel der vielen Bäume mit
 [weichem Mark
 auf die heilige unterweltliche schichtige Erde hinabgedrückt,

735. viele Bäume mit biegsamem Mark,
 die wurzeligen Bäume werden mit den Wurzeln ausgerissen,
 vielen Bäumen mit festem Mark

- nuung juch nuulnä sukatlä
pälting sämpi ar juchen
740. kuttping juch kuttpeleult tähtall
nyorom kätäng ar kumpen
kär nyogollä päzsing unt sässelnä uttn konhtel
unt kätäng ar kumpen
kär nyogollen päzsing unt sässelnä utnnä konhtel
745. adom sempi ar orteu
lipen kăp lipelnä joln longtel
vuili sempi ar kujeu
lipen kăp lipelnä iln longtel
tohling vuăj volălpă portlăju
750. ponyling vuăj volălnă latl tăteu
nyăleng kăp nyoll sikel
nyorom iki anein turr âmestâl
unt iki anein turr laltall
ku kepă ku mennmeu ju pină
755. van kepă van mennmeu ju pină

- ágas fa ága megtörík,
az odvas bélű sok fád [pedig]
740. közepes fa közepe táján [ketté]törík.
A réti hatyú[höz hasonlő] sok hullámod
a rénbika futotta fényes erdő hátán a partra kúszik,
erdei hatyúhoz hasonlő sok hullámod
a rénbika futotta fényes erdő hátán kikúszik a partra.
745. Bátortalan (tkp. rossz, azaz gyönges szívű) sok fejedelem-
a belsővel ellátott hajónk belsejébe bemegy, [hősünk
gyönges szívű sok emberünk
a belsővel ellátott hajónk belsejébe lemegy.
Szárnyas állat módjára (tkp. helyén) röptetünk,
750. szárnyas állat módjára szállunk.
Az orros hajó orrocskája
réti-öreg (é. medve) morgó torkával bömböl,
erdei-öreg morgó torkával liheg.
Hosszúnak hosszú ideig menésünk után (tkp. mentünk után),
755. rövidnek rövid ideig menésünk után

- noušy iux noušlnā šugatlā,
 pāltay sāmby ār iuyēn
 740. kutpəy iux kutpəl eṡalt lāxtāl.
 nōrām-χotāy ār χumbēn
 χār nōyāllā pāzəy uōnt šāšəlnā uītṇ χòy'təl,
 uōnt-χotāy ār χumbēn
 χār nōyāllān (ə:nōyāllā) pāzəy uōnt šāšəlnā uītṇ χòy'təl.
 745. ādəm sēmby (ə:sāmby) ār ɔrdəy
 libəy χāp libəlnā ɔolṇ loy'təl (v. loy'dəl),
 ueiṭi sēmby (ə:sāmby) ār χuixəy
 libəy χāp libəlnā ilṇ loy'təl (v. loy'dəl).
 toyləy uāṭi uoləlpā pòrlədəy,
 750. poñləy uāṭi uoləlnā lātṭədəy.
 nolaṇ χāp nolsṭgəl
 nōrām-igi aneiy tur āməstāl,
 uōnt-igi aneiy tur lāltāl.
 χou kēbā χou māmmeṷ iuβinā,
 755. uān-kēbā uān māmmeṷ iuβinā

brechen die ästigen Baumäste ab,
 viele Bäume mit hohlem Mark

740. brechen um die Mitte der Baummitte entzwei.
 Die dem Wiesen-Schwan gleichenden vielen Wogen
 kriechen auf das Ufer am glänzenden Waldrücken vom
 [Rennhirsch durchlaufen,
 die dem Wald-Schwan gleichenden vielen Wellen
 kriechen auf das Ufer am glänzenden Waldrücken vom
 [Rennhirsch durchlaufen.
 745. Unsere schwachherzigen vielen Fürstenhelden
 gehen in das Innere des mit Innerem versehenen Schiffes
 [hinein,
 unsere schwachherzigen vielen Männer
 gehen in das Innere des mit Innerem versehenen Schiffes
 [hinunter.
 Wie ein beflügeltes Tier werden wir geflogen getragen,
 750. wie ein beflügeltes Tier fliegen wir.
 Das Näslein (d. h. der Bug) des mit Nase versehenen Schiffes
 heult mit brummender Kehle eines Wiesen-Alten (d. h. Bären),
 schnaubt mit brummender Kehle eines Wald-Alten.
 Nachdem wir eine lange Fahrt lange gefahren sind,
 755. eine kurze Fahrt kurze Zeit gefahren sind,

kotä schiolti lanting Ass ku jām korr kuttpeľnā
 kāli sempi ar vuortnā ujätľä
 kāp poi tohung juch sengestal
 ritt poi tohung juch jāulestal

760. ti jogottal
 vantisem kuata jogottal
 uittisem kuata jogottal
 mol katľ mung kitiliem muut väpi labed orteu schidi
 aut vuāpi kot orteu schidi jitel [jitel]
765. vueli vet ord altmeng teel ischemnā namen utāt
 kurke nyālľ vanhring kāp pungleľnā
 schisch ki lill āľngelpa sokaľ johtep täleľ
 koti jastel
 nyauremet muj ajung voj ailtuman
770. mui keling voj kelil tuman
 ponsemi torrli vuāj jomas lojaln
 kālepsem torli vuāj jomas lujaln

valamerre levő táplálékos Ob hosszú jeles folyóvonalá közé-
 éles szemű sok fejedelemhős észreveszi: [pén]

csónak oldalán levő gúzs verődik,

ladik oldalán levő gúzs csapkolódik (v. csóválódik),

760. [ím] ide érkezik.

Meglátó szem távolságnyira érkezik,

megismerő szem távolságnyira érkezik:

[Hát] a multkor elküldött földeket bejáró (?) hét fejedelem-
[hősünk jön íme,

hegyfokot bejáró (?) hat fejedelemhősünk jön íme.

765. *Őt-erőtelen-fejedelemhős-emelte-páncél* öcsémtől

a sas orra módjára horgas hajónk oldalára (v. oldalához)

veréb-lelkük végét [csak] nehezen juttatják.

Miképpen szól:

„Gyerekek! Micsoda híres állat hír[adását] hoztátok,

770. micsoda üzenetes állat üzenetét hoztátok?

érző hál -szem hibátlanul jól kiáltásatok.

hál -szem [m djára] hibátlanul jól kiáltásatok!“

χονδᾶς-ἡλδὶ λάνδων ἀς χοῦ ἰάμ χορ κутρῶνᾶ
kã i ·sẽmbi år uòtnã uõjotã:

χᾶρ ποῖ (v. pãì) τογᾶν ἰυχ ·εργασῖäl,
rit-poì (v. pãì) toγᾶν ἰυχ ἰᾷulastäl.

760. τὶ ἰογᾶttäl.

uàntti sèm χοῦâtã ἰογᾶt'äl,

uõjotã sèm χοῦâtã ἰογᾶttäl:

molxall kintlãm mouat-uãbi lãbat òrdèu sídì ἰδäl,

äyot uãbi χò òrdèu sídì ἰδäl.

765. ηεῖlì-ηèt-òrd-älməy-tèl izèmnã nãmən ouðet(?)

kurki-nol uàγγəy χᾶρ πυρläl·ä

siski lil älyəlpã šögän ἰογtəp'äläl.

χονδὶ ἰᾶstäl:

„háyrēmät! muì äjəy uãì äjäl toymən (v. tümän),

770. muì kəly uãì kəläl toymən (v. tümän)?

pòn-sèmu tortlì uãì ἰāməs luḡālən.

χāləp-sèm tortlì uãì ἰāməs luḡālən!“

757. bemerken viele Fürstenhelden scharfen Auges

756. irgendwo auf der Mitte des langen trefflichen Flußlaufes des
[nahrungsreichen Ob,

(daß) sich der Ruderring an der Seite des Kahnes hin- und
[herschlägt,

(daß) sich der Ruderring an der Seite des Nachens hin- und
[herschwingt,

760. daher kommt er (d. h. der Kahn).

Er kommt in die vom Auge ausnehmbare Nähe,

er gelangt in die vom Auge erkennbare Nähe.

Unsere unlängst abgesandten, Gegenden bereisenden sieben
[Fürstenhelden kommen nun,

unsere das Vorgebirge bereisenden sechs Fürstenhelden
[kommen nun.

765. Vor meinem Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden
[gehobenen Panzer,

an die Seite unseres mit hakenförmiger (Nase versehenen)
[Schiffes mit Adlernase

lassen sie (nur) schwer das Ende ihrer Sperling-Seelen
[hingelangen.

Also spricht er (d. h. mein Bruder):

„Kerle! Was für eine Nachricht eines sprechenden Wesens
[brachtet ihr?

770. Was für eine Botschaft von einem Botschaft schickenden
[Tier brachtet ihr?

Schreit es gut und fehlerfrei wie eine Fühlscharrnetz-Masche,
schreit es gut und fehlerfrei wie eine Netzmasche her!“

- lu koti jastelet
 sälyäk keu sonhmang lanting kuring un vuäsnä
 775. kuultäki jogottsu rähmi tur luilteu
 vuantltäki jogotsu kannmi turr luilteu
 lu koti jastel
 ja schi us nyauremet näng jukan päntnnä tām jahmar
 näng jukan kaltmempä tām jachman
 780. jeming jäli jeming vuäsn koschä joga mänäti
 päsing jäli päsing sässn koschä joga mänäti
 amtem jäs jām oling jiel läulmätäl
 ku kepä mennmeu ju pinä
 van kepä van mennmeu ju pinä
 785. jelpi jachti ar orteu koti jastelt
 jelpi jangom ar kujeu koti jastelet
 tām scheschker morrkang van mui togel kertleu
 sälyäch keu sohman lanting kuring un vuäs ti ettal
 lanting Ass punglelnä

- Ők miképpen szólnak:
 „A kavics-rugdosó-táplálékos lábú (ɔ : ʁ o r ə ɥ) nagy városban
 775. [ha] messziről érkeztünk-e, „rokon“ torokkal (é. hangon)
 [csicseregnek hozzánk,
 ha közléről érkeztünk-e, „nász“ torokkal (é. hangon) csicse-
 Ő miképpen szól: [regnek hozzánk.“
 „Hát eddig van! — Gyerekek, a ti út-részeteket ím megjár-
 a nektek jutott ösvényt ím megjártátok, [tátok,
 780. a szentséges *îlî* szentséges városotokhoz menjetek vissza,
 a fényes *îlî* fényes [hegy]háton menjetek vissza!“
 Örvendő kéz jó véggel tovább evez.
 Hosszúnak hosszú ideig menésünk után,
 rövidnek rövid ideig menésünk után
 785. az elébb [oda]járt sok fejedelemhősünk miképpen szól,
 az elébb [oda]járt sok emberünk miképpen szól:
 „[Amint] ezt a háncsvékonyságú héjú sárgamálnás rövid
 [folyó-görbületet (v. hajlást) megkerüljük,
 a kavics-rugdosó-táplálékos lábú (ɔ : ʁ o r ə ɥ) nagy város ide
 A táplálékos Ob oldalán [látszik (tkp. előttünk)].

loy xodî iâstêlêl:

„sâlək-keu-şòv xməy-ländəy-kurəy (v. xorəy)

775. xowêltâ-ki ioyêtsu, raxmi-tur lujêldêu, [uò n uâş nâ
uânêltâ-ki ioyêtsu, xanmi-tur lujêldêu“.

loy xodî iâstêl:

„iâ si-uîş! nâurêmat, nəy-iugân pântnâ tām iay'mən
[(v. iayxman),

nəy-iugân kâltmən pâ tām iay'mən (v. iayxman),

780. iēməy iêlî iēməy uāžən xozâ ioyî-mānādi,
pāzəy iêlî pāzəy šāšən xozâ ioyî-mānādi!“
ām dām iāš iām dāy iêl-layêlmədâl.
xou-kêbâ xou nānmêu iubinâ,
uân-kêbâ uân mām mēu iubinâ
785. iêlbi iay'tî âr ôrdêu iâstêlêl,
iêlbi iaygəm âr xuiêu xodî iâstêlêl:
„tām šês-kâr-môrəy uân mouî toyêl-kêrêtlêu,
sâlək-keu-şoyxməy-ländəy-kurəy (v. xorəy)-uò n uâş tî êttâl.
ländəy âs purplênâ

Also sprechen sie:

„In der großen Stadt von Kiesel-stoßenden, Nahrung verschaf-
[fenden Füßen (Khorenk)]

775. zwitschert man aus „Verwandten“-Kehle uns entgegen, ob wir
[von fern gekommen seien,
mit „Hochzeits“-Kehle zwitschert man uns entgegen, ob wir
[von nahe gekommen seien“.

Also spricht er:

„Nun ist es zu Ende! — Kerle, eueren Teil von der Fahrt
[habet ihr nun zurückgelegt,
den euch zugeteilten Pfad habet ihr nun bereist.

780. Fahret zu eurer hochheiligen Stadt, dem hochheiligen Jeli
[zurück,
gehet auf den glänzenden Bergrücken des glänzenden Jeli
[zurück!“

Mit dem guten Ende der sich freuenden Hand rudert er weiter.
Nachdem wir einen langen Weg lange gefahren sind,
einen kurzen Weg kurze Zeit gefahren sind,

785. sprechen unsere vielen Fürstenhelden, die vorher schon dort
[waren, so,
sprechen unsere vielen Männer, die vorher schon dort waren, so:
„Sobald wir um diese kurze Flußwindung bewachsen von gelben
[Himbeeren mit bastdünnen Schalen gefahren sind,
erscheint die große Stadt von Kiesel-stoßenden, Nahrung ver-
[schaffenden Füßen (Khorenk).“

Am nahrungsreichen Ob

790. vuăstal sămpi aja kass jām pogor schidi tiūmall
 vuăstal sămpi aja kass jām pogor āul koschā
 ratingi jām kālmess utn kattleu
 tuting ki jām kālmess utn vuerleu
 puting lant sating sop putingā vuerleu
795. nyar lanti jām sop nyarā vuerleu
 schi kemi untlnā
 kāli sempi ar konā uitlā
 vuastal sămpi aja kass numbeleult
 nyiil utpi opetochti korāng pars ti ettal
800. nyiil utpi ultachti korāng pares ti ettal
 koti vantleu
 kuri vuāj sablep kăp
 kori vuāj ohpekăp schidi jital
 seusseng kăp seusselnā
805. seus tarom jām angel
 aj ari kasetnā koitel lăiltal

790. zöld bélű kis hagymával (?) [borított] jeles sziget támadt fm
 A zöld bélű kis hagymával [borított] jeles sziget torkolatánā
 tűzhelyes jó hálásra kikötünk a partra,
 tüzes jó hálást csinálunk a parton.
 Az üstös étel drága darabját üstösen készítjük el (v. csinál)
795. a nyers étel jeles darabját nyersen készítjük el. [juk]
 Ezenközben
 az éles szemű sok ember észreveszi:
 a zöld bélű kis hagymával (?) [borított sziget] felső részér
 nyolc szélességű durva vászonból [készült] szépséges vitorla
 [bukkanik elő]
800. nyolc szélességű nagy vászonból készült szépséges vitorla
 [tűnik elő]
 Miképpen látjuk:
 félős állat nyakú hajó,
 félős állat fejű hajó jön íme.
 A kormányval ellátott hajó kormányán
805. a kormány erős jó rúdjánál
 kis ének vígasságával kicsoda áll?

790. *uostāl sāmBi aī xas(?) iām pōyār sidi tujmāl:*
uostāl sāmBi aī xas(?) iām pōyār āuāl xožā
rādəy-ki iām xālmās uītŋ kāt!lèu,
tudəy-ki iām xālmās uītŋ uèrlèu.
pudəy lānt sādəy šöp pudəyā uèrlèu,
795. *nār-lāndi iām šöp nārā uèrlèu.*
ši-kēmi uōnt!nā
kali sēmBi ār xōnā uōjatlā:
uostāl sāmBi aī xas(?) numbəl ēuāl
ñuəl uī'pī obi-taxti xorəy pāras tī èttāl,
800. *ñuəl uītpi uāl-taxti xorəy pāras tī èttāl.*
xodi uāntlèu:
xòri uāi sāpləp xāp,
xòri uāi oxpi xāp sidi iūdāl.
səusəy xāp səsəlñā
805. *səuəs tārəm iām āygal*
aī āri kāžətnā xoīdəl lā!dāl?

790. entstand eine treffliche Insel bewachsen mit grünfleischiger
 [kleiner Zwiebel nun.

An der trefflichen Inselmündung bewachsen mit grünfleischiger
 [kleiner Zwiebel

legen wir am Ufer zum Übernachten beim Feuer an,

auf dem Ufer machen wir eine gute Herberge am Feuer.

Das teure Stück der Kesselspeise bereiten wir im Kessel zu,

795. das treffliche Stück der rohen Speise bereiten wir roh zu.

Inzwischen

bemerken die vielen Männer mit scharfen Augen:

am oberen Rand der Insel bewachsen mit grünfleischiger
 [kleiner Zwiebel

erscheint ein wunderschönes Segel aus grober Leinwand mit
 [achtfacher Breite,

800. erscheint ein wunderschönes Segel aus großer Leinwand mit
 [achtfacher Breite.

Folgendes sehen wir:

ein Schiff (geziert) mit dem Hals eines scheuen Tieres,

ein Schiff (geziert) mit dem Kopf eines scheuen Tieres
 [kommt nun.

An dem Steuer des mit Steuer versehenen Schiffes,

805. an der starken, guten Ruderpinne des Steuer,

wer steht dort ein kleines Lied singend?

- kojä rusch ko kot lonh korr sikenpa
 jäch rusch ko kot lonh korr sikenpä
 sälyek keu sonhmeng lanting kuring ai nai koschä
 810. moj ogi kánting káp schidi lélmal
 tonnt ogi seumang káp schidi júmal
 aj ari kastnä mohti ämestäl
 aj ari pängetnä mohti ämestäl
 schäling turpi lant nyeur koti útal
 815. tämipä puteng jengpi lanting leu jengil eult juum
 vueli vet ord altmeng teel
 täm vuästal sämpi ajekass äuen koschä
 sälyek keu sonhmäng lanting kuring ai najen
 kurl beli euming sor koing jeschält tolä
 820. jäsl beli euming sor koin ti tolä
 näbti lunt volalpä koti äll näplen
 näpti vuas volälnä koti äll näptlen
 schit kotî vuerleu ser
 lu männmäl ju pinä

Ústökös-orosz-ember-hat-bálvány [forma] öreged,
Subás-orosz-ember-hat-bálvány [forma] öreged
a Kavics-rugdosó-táplálékos-lábú (o:χorəɣ) kis nőhöz

810. lakodalmi vészes hajóra ült,
 násznagyi híres (?) hajón jött ím.
 Kis ének vígasságával hirtelen leül,
 kis ének pengetésével (tkp. hüvelykével) hirtelen leül.
 Mint kinek étke csekély, annak éles hangján miképpen üvölt:
 815. „Ez meg a fekete vízű táplálékos Szoszva vízéről jött
Őt-erőtlen-fejedelem hős-emelte-páncél.
 Ezen zöld bélű kis hagymával (?) [borított szigeted] torkola-
 [tához
a Kavics-rugdosó-táplálékos-lábú (o:χorəɣ) kis fejedelem-
 lábbal való üdvözléssel ki hozza szemközt, [asszonyodat
 820. kézzel való üdvözléssel ki hozza ide?
 Úszó lúd módjára persze [csak úgy] úszol (é. minden cél
 úszó réce módjára persze [csak úgy] úszol?“ [nélkül],
 Ezt hogy is csináljuk csak?
 Mintán ő elment,

- xō iəy - ruś - xō - xōt - lōyk - xoršigènpā,
 iāy[əy] - ruś - xō - xōt - lōyk - xoršigènpā
 sālək - keu - šōyχməy - lāndəy - kurəy (ɔ:χorəy) -
 810. māi-oyi kəntəy χāp šidi ləlmāl, [āi - nāi xožā
 tōnt (v. tānt)-oyi seymāy(?) χāp šidi ioumāl.
 āi āri kāžətnā moxti āməstāl,
 āi āri pāyətānā moxti āməstāl.
 sāləy turbi lānt-nēuər xodi oupāl;
 815. „tāmipā pudən iəykpi lāndəy leu iəygəl ēyalt iouəm
 uei li - uēt - ɔrd - āltməy - təl.
 tām uoštāl sāmbi āi-χas(?) āyən xožā
 sālək-keu - šoyχməy - lāndəy - kurəy (ɔ:χorəy) āi nāiən
 kurəl bēli eyməy-sor xojn[ā] iēzālt tōlā,
 820. iāsəl-bēli eyməy-sor xojn[nā] ti tōlā?
 nāpti lōnt uoləlpā xodi āl-nāplən,
 nāpti uās uoləlnā xodi āl-nābələn?“
 sit xodi uērlēu-sār?
 loy māmāl iubinā

Dein Langhaariger russischer Mensch-sechs Götzen-Alter,
 dein Mit Pelz bekleideter russischer Mensch-sechs Götzen-Alter,
 (um) zum kleinen Weib mit Kiesel-stoßenden, Nahrung ver-
 [schaffenden Füßen (Khorenk) (zu kommen),

810. setzte sich auf gefahrvolles Hochzeitschiff,
 kam auf einem berühmten Brautwerberschiff nun.
 Ein kleines Lied fröhlich singend setzt er sich plötzlich,
 ein kleines Lied auf Saiten spielend (eig. mit dem Daumen)
 [setzt er sich plötzlich.
 Wie einer, dessen Speise wenig ist, mit dessen schriller Stimme
 [heult er so:
 815. „Dieser ist der vom Wasser der nahrungsreichen Soswa mit
 [schwarzem Wasser hergekommene
 Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobene Panzer.
 Wer bringt zu dieser Inselmündung bewachsen mit grünflei-
 [schiger kleiner Zwiebel
 deine kleine Fürstenfrau mit Kiesel-stoßenden, Nahrung ver-
 [schaffenden Füßen
 uns entgegen mit Fuß-Begrüßung?
 820. wer bringt sie daher mit Hand-Begrüßung?
 Wie eine schwimmende Gans, schwimmst du freilich?
 wie eine schwimmende Ente, schwimmst du freilich (nur)?“
 Was sollen wir nun machen?
 Nachdem er fortgegangen ist,

825. kăli sempi ar uortnă pa uitlă
 kăli sempi ar konă pa uitlă
 nyiil utpi abutachti korăng pares paettal
 nyiil utpi voltachti korăng pares pa ettal
 koti vuantleu
830. kojeng rusch ko portul siki
 joch rusch ko portul siki
 sājăch keu sonhmeng lanting koring ai nai koschă
 moi ogi kănting kăp pa leelmal
 tont ogi siumang kăp pa jumal
835. aj ari kasetnă mohti ămestă
 aj ari păngetnă mohti ămestă
 koti jăstel
 puten jengpi lanting leu kuttpel eult juum
 vueli vuet ort altmeng teel
840. năpti lunt volălnă koti ăll năplen
 năpvas volălnă koti ăll năplen
 sălyăch keu sohmeng lanting kuring ai najen

825. az éles szemű sok fejedelemhős megint fölneszel,
 az éles szemű sok ember megint észreveszi:
 nyolc szélességű durva vászonból [készült] szépséges vitorla
 [megint előbukkanik,
 nyolc szélességű nagy vászonból való formás vitorla ismét
 Miképpen látjuk: [előtűnik.
830. Az *Üstökös-orosz-ember-portul-öreg*,
 a *Subás-orosz-ember-portul-öreg* [is]
 a kavics-rugdoso-táplálékos-lábú (o:χorəy) kis fejedelem-
 lakodalmi vészes hajóra ült ismét, [nőhöz
 násznagyi híres (?) hajón jött megint.
835. Kis ének vígasságával iziben leül,
 kis ének pengetésével (tkp. hüvelykével) iziben leül.
 Miképpen szól:
 „Fekete vízű táplálékos Szoszva közepéről (é. középső vidé-
 [kéről) jött
Öt-erőtelen-fejedelemhős-emelte-páncél!
840. úszó lúd módjára persze csak úgy úszol,
 úszó réce módjára persze csak úgy úszol?
 A kavics-rugdoso-táplálékos-lábú (o:χorəy) kis fejedelem-
 [nődet

825. *kālī sēmbī ār yòrtñā pā yōjētlā,*
kālī sēmbī ār xōnā pā yōjētlā:
nūal ūitpī oβī taxtī xorəy pāras pā èttāl,
nūal ūitpī yāl-taxtī xorəy pāras pā èttāl.
xodī ūānīlēu:
830. *xōjəy - ruš - xò - portuls(?) - igi,*
īāγ[əy] - ruš - xò - portuls(?) - igi
sālāk-keu-šōyχməy-lāndəy-kurəy (ɔ:χorəy) dī nāī xozā
māi-oyi kātəy xāp pā lēlmāl,
tānt-oyi seymāy (v. sūmāy?) xāp pā ioumāl.
835. *dī āri kāžətnā moxtī āmāstāl,*
dī āri pāyətnā moxtī āmāstāl.
xodī iāstəl:
„puwən jəykpī lāndəy leu kutpəl ēuəlt iouəm
yēilī - yēt - ɔrd - āltməy - tēl!
840. *nāptī lōnt yoləlnā xodī āl-nāplən,*
nāp[tī] ūās yoləlnā xodī āl-nāplən?
sālāk-keu-šōyχməy-lāndəy-kurəy (ɔ:χorəy) dī nāiēn

825. schauen die vielen Fürstenhelden mit scharfen Augen wieder auf,
 bemerken die vielen Männer mit scharfen Augen wieder:
 ein wunderschönes Segel aus grober Leinwand mit achtfacher
 [Breite erscheint wieder,
 ein nettes Segel aus großer Leinwand mit achtfacher Breite
 [erscheint wieder.
 Folgendes sehen wir:

830. *Der langhaarige russische Mensch-portul-Alte,*
Der mit Pelz bekleidete russische Mensch-portul-Alte,
 (um) zum kleinen Fürstenweib von Kiesel-stoßenden, Nahrung
 [verschaffenden Füßen (zu kommen),
 setzte sich wieder auf gefahrvolles Hochzeitsschiff,
 kam wieder auf berühmtem Brautwerberschiff.

835. Ein kleines Lied singend setzt er sich sofort,
 ein kleines Lied auf Saiten spielend (eig. mit Daumen) setzt
 [er sich sofort.

Also spricht er:

„Von der mittleren (Gegend) der nahrungsreichen Soswa mit
 [schwarzem Wasser gekommener

Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener Panzer!

840. Schwimmst du nur freilich wie eine schwimmende Gans?
 schwimmst du nur freilich wie eine schwimmende Ente?
 Wer soll dein kleines Fürstenweib mit Kiesel-stoßenden,
 [Nahrung verschaffenden Füßen

- lelem kăp sorene
 kurl belek euming sor koin jeschălt tolă
845. ămsem kăp sorenă
 jăsl belek euming sor koin jezsălt tolă
 schit koti vuerleu săr
 lu mănnmăl ju pină
 kăli sempi ar konă pa uitlă
850. nyiil utpi abutachti korăng pares pă ättal
 nyiil utpi ultachti korăng pares pa ettal
 vuant tisem ku ata jogottal
 uittisem ku vata jogottal
 untltipi kurl jirr koti untlleu
855. untl tipi jăsl jirr koti untlleu
 lat tăulăch korăng teel siken
 moj ogi kănnting kăp schidi lelmal
 tont ogi siumang kăp schidi ămesmal
 aj ari kasetnă mochte ămestă
860. aj ari păngetnă mochte ămestă

- a megszálit csónakodba
 féllábbal való üdvözléssel ki hozza szemközt,
845. a megült csónakodba
 félkézzel való üdvözléssel ki hozza szemközt?“
 Ezt hogy is csináljuk csak?
 Miután ő elment,
 az éles szemű sok ember ismét észreveszi:
850. nyolc szélességű durva vászonból [készült] ékes vitorla buk-
 [kanik elő megint,
 nyolc szélességű nagy vászonból [készült] ékes vitorla tűnik
 Meglátó szem távolságnyira érkezik, [elő megint.
 megismerő szem távolságnyira jut.
 Megismerhető lába ízét hogyan ismerjük föl,
 855. megismerhető keze ízét miképpen ismerjük meg:
Szálló-jeges kacsá-ékítményű-páncél öreg
 lakodalmi vészes hajóra szállt ím,
 násznagyi híres (?) hajóra ült ím.
 Kis ének vígasságával iziben leül,
 860. kis ének pengetésével (tkp. hüvelykével) iziben leül.

- lêlêm xâp sorênâ
 kurêl-bêlêk euməy-sor xoın[â] iêşâlt tölâ,
 845. âmsəm xâp sorênâ
 iâşêl-bêlêk euməy-sor xoın[â] iêşâlt tölâ?“
 şit xodî yêrlêy-sâr?
 loy mánmâl iubinâ
 kalî sêmbeî âr xonâ pâ yôjêtlâ:
 850. nuyêl uîtpî obi-taxtî xorəy pāras pâ êttâl,
 nuyêl uîtpî uşl (v. uol)-taxtî xorəy pāras pâ êttâl.
 uânttî sêm xoâtâ ioyêttâl,
 uônltî sêm xoâtâ ioyêttâl.
 uônltîbî kurêl-îr xodî uônltlêy,
 855. uônltîbî iâşêl îr xodî uônltlêy:
 lât t[î]-â ulêx-xorəy-têlşigên
 mâi-oyi kântəy xâp şidi lêlmâl,
 tânt-oyi şumâr(?) xâp şidi âməsmâl.
 âî âri kâžetnâ moxtî âməstâl,
 860 âî âri pāyətñâ moxtî âməstâl.

in deinen besetzten Kahn
 mit einem Fuß begrüßend dir entgegenbringen?

845. wer soll sie in deinen besetzten Kahn
 mit einer Hand begrüßend dir entgegenbringen?“

Was sollen wir jetzt tun?

Nachdem er weiter gefahren ist,

bemerken die vielen Männer mit scharfen Augen wieder:

850. Ein zierliches Segel aus grober Leinwand mit achtfacher Breite
 [erscheint wieder,
 ein zierliches Segel aus großer Leinwand mit achtfacher
 [Breite erscheint wieder.

Es kommt in die von den Augen ausnehmbare Nähe,

es gelangt in die von den Augen erkennbare Nähe.

So erkennen wir ihn an seinem erkennbaren Fußglied,

855. so erkennen wir ihn an seinem erkennbaren Handglied:

Mit fliegender Eisente verzierter Panzer-Alter

stieg in ein gefahrvolles Hochzeitsschiff nun ein,

setzte sich in ein berühmtes Brautwerberschiff nun ein.

Ein kleines Lied singend setzt er sich sofort,

860. ein kleines Lied auf Saiten spielend (eig. mit Daumen) setzt er
 [sich sofort.

- koti jastel
 veili vet ord altmeng teel
 näpn lont volälpa koti äll näplen
 näpn vas volälnä koti äll näplen
865. sälyäch keu sonhmäng lanting kuring ai nengen
 lelem käp sorenä
 kurl beli euming sor koing jeschält tolä
 lelem käp silenä
 jäsl beli euming sor koin jeschält vantltele
870. schit koti vuerleu ser
 lu männmäl ju pinä
 käli sempi ar konä pa uütlä
 nyiil utpi abutachti koräng pares pa ettal
 nyiil utpi ültachti koreng pares pa ettal
875. vuanti sem kuata jogottal
 uittisem kuata jogottal
 untltipi kurl jirr koti unttleu
 untltipi jäsl jirr koti untleu

Miképpen szól:

„Öt-erőtlen-fejedelemhős-emelte-páncél,
 úszó lúd módjára persze csak úgy úszol,
 úszó réce módjára persze csak úgy úszol?”

865. A kavics-rugdosó táplálékos lábú (o: *xoray*) kis nőcskédet
 a megszállt csónakodba
 lábbal való üdvözléssel ki hozza szemközt,
 a megszállt csónakod szélére
 kézzel való üdvözléssel ki szállítja (v. vezeti) szemközt?”
870. Ezt hogy is csináljuk csak!
 Miután ő elment,
 az éles szemű sok ember megint észreveszi:
 nyolc szélességű durva vászonból készült ékes vitorla tűnik
 [föl ismét,
 nyolc szélességű nagy vászonból készült ékes vitorla bukka-
 [nik elő megint.
875. Meglátó szem távolságnyira érkezik,
 megismerő szem távolságnyira jut.
 Megismerhető lába ízét miképpen ismerjük meg,
 megismerhető keze ízét miképpen ismerjük meg:

χονι ἰάστει :

„υεῖλι-υέτ-ὀρδ-ἀλτμαγ-τέλ,
 νᾶπνα λόντ υολᾶlpά χονι ἀλ νᾶπλῆν,
 νᾶπνα ὡὰς υολᾶlnά χονι ἀλ-νᾶπλῆν ?

865. *sálak keu-šoyxməy-ländəy-kurəy* (c : *xorəy*) *ā* *nəyən*
lələm xāp sorənā

kurəl-bēli euməy-sor xoīn[ā] *iēsālt tōlā*,
lələm xāp sīlənā

iāšəl-bēli euməy-sor xoīn[ā] *iēsālt uāntlōlā ?*“

870. *šit χονι uērlēu-sār !*

lou mānmāl iubinā

kalī sēmBi ār χōnā pā uōiətlā :

ñuəl uītpī obī-laxti xorəy pāras pā ètlāl,

ñuəl uītpī uəl (v. *uol*) *taxti xorəy pāras pā ètlāl*.

875. *uāntti sēm xoūātā ioyāttāl*,

uōiətlī sēm xoūātā ioyāttāl.

uōntliBi kurəl-iir χονι uōnillēu,

uōntliBi iāšəl-iir χονι uōntllēu :

Also spricht er:

„Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener Panzer,
 schwimmst du nur freilich wie eine schwimmende Gans?
 schwimmst du nur freilich wie eine schwimmende Ente?

865. Wer soll dein kleines Weib mit Kiesel-stoßenden, Nahrung
 [verschaffenden Füßen

in deinen besetzten Kahn

mit Fuß begrüßend dir entgegenbringen?

wer soll es an den Rand deines besetzten Kahnes

mit Hand begrüßend dir entgegenführen?“

870. Was sollen wir nun machen?

Nachdem er weiter gefahren ist,

bemerken die vielen Männer mit scharfen Augen wieder,

(daß) ein zierliches Segel aus grober Leinwand mit achtfacher
 [Breite wieder erscheint,

(daß) ein zierliches Segel aus großer Leinwand mit achtfacher
 [Breite wieder erscheint.

875. Er kommt in die von den Augen ausnehmbare Nähe,
 er gelangt in die von den Augen erkennbare Nähe.
 So erkennen wir sein erkennbares Fußglied,
 so erkennen wir sein erkennbares Handglied:

- molli serek aittla lär kotäng koreng teel siken
 880. moj ogi kánnting kăp schidi lyelmal
 lu täiti lahring go tarom teel
 lărä latom labed koteng schidi kannsem
 ase latom kot kătäng schidä kannsem
 aing voj ailpa koti vuertal
 885. keling voj kelilpa koti vuertal
 vuili vuet ord altmeng teel
 näbti lont volälpä koti näplen
 näbti vas volälpä koti äl näplen
 lelem kăp surenä
 890. sälyäh keu sonhmang lanting koring ai najen
 kurl beli euming sor koin jézsält tolä
 jäsl beli euming sor koin ti tolä
 aj ari kasetnä mohti ämestäl
 aj ari pänngetnä mohti ämestäl
 895. lu männmäl pu pinä
 käli sempi ar ortnä pa uitlä
 keli sempi ar konä pa uitlä

- Néhanapján emlegetett *Tavi-hattyú-ékítményű-*
 880. lakodalmi vészes hajóra szállt im. [*páncélocskád*
 Az ő birtokában levő páncélos-férfi erős páncéljára
 tóra szállt hét hattyú van íme írva (v. rajzolva),
 Oba szállt hat hattyú van íme írva.
 Híres állat hír[adását] miképpen teszi,
 885. üzenetes állat üzenetét miképpen teszi:
 „Öt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte páncél,
 úszó lúd módjára persze csak úgy úszol,
 úszó réce módjára persze csak úgy úszol?
 Megszállt csónakod szélére
 890. a kavics-rugdoso-táplálékos lábú kis fejedelemlnődet
 lábbal való üdvözléssel ki hozza szemközt,
 kézzel való üdvözléssel ki hozza szemközt?“
 Kis ének vígasságával iziben leül,
 kis ének pengetésével (tkp. hüvelykével) rögtön leül.
 895. Miután ő elment,
 az éles szemű sok fejedelemlhős megint fölneszel,
 az éles szemű sok ember ismét észreveszi:

molti-serüx alatlä lä r-xotây-xorây-têlsigèn

880. *mâi-oyi kântây xâp sidi lëlmäl.*

loyi täidi layrây-xò tāräm tël

lärä lādäm lābät xotây sidi xanžəm,

äsä lādäm xot xotây sidi xanžəm.

āiây uāi āiēlpā xodi uèrdäl,

885. *kēlây uāi kēlālpā xodi uèrdäl:*

„uēlī-ūēt-ōrd-āltmāy-tël,

nāpti lōnt uolēlpā xodi nāplēn,

nāpti uās uolēlpā xodi al-nāplēn?

lēlēm xâp sorēnā

890. *sālāk-keu-šōy xmay-lāndōy-kurây (ɔ: xorây) āi nāiēn*

kur^{al}-bēli eumāy-sor xoi[n] [ā] iēšālt tōlā,

iāš^{al}-bēli eumāy-sor xoi[n] [ā] tī tōlā?“

āi āri kāžētnā moxti āmāstāl,

āi āri pāyētnā moxti āmāstāl.

895. *loyi māmāl iūbīnā*

kalī sēmBi ār ōrtnā pā uōjatlā,

kalī sēmBi ār xōnā pā uōjatlā:

Dein bisweilen erwähnter Mit See-Schwan gezierter kleiner Panzer

880. stieg in gefahrvolles Hochzeitsschiff nun ein.

An seinem starken Panzer des gepanzerten Mannes

sind sieben auf einen See geflogene Schwäne nun gezeichnet,

sind sechs sich auf den Ob niedergelassene Schwäne nun
[gezeichnet.

So gibt er uns Kunde eines Kunde bringenden Wesens von sich,

885. so gibt er uns Nachricht eines Nachricht bringenden Tieres
[von sich:

„Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener Panzer,

schwimmst du nur freilich wie eine schwimmende Gans?

schwimmst du nur freilich wie eine schwimmende Ente?

Wer soll auf den Rand deines besetzten Kahn

890. dein kleines Fürstenweib von Kiesel-stoßenden, Nahrung ver-
[schaffenden Füßen

mit Fuß begrüßend dir entgegenbringen?

wer soll es mit Hand begrüßend dir entgegenbringen?“

Ein kleines Lied singend setzt er sich sofort,

ein kleines Lied auf Saiten spielend setzt er sich sofort.

895. Nachdem er weiter gefahren ist,

schauen die vielen Fürstenhelden mit scharfen Augen wieder auf,

bemerken die vielen Männer mit scharfen Augen wieder,

- nyiil utpi abutachti koräng pares pa ettal
 nyiil utpi uultachti koreng pares pa ettal
900. untltipi kurl jirr untlleu
 untltipi jäsl jirr untlen
 as kotäng nyoläp long sikempä
 läř kotäng nyoläp longh sikempä
 sälyäch keu sonhmang lanting koring ai nai kosch
905. moj ogi kännting käp schidi lëlmal
 tonnt ogi suimang käp schidi leelmal
 aing vuoř ailpa koti vuertal
 keling vuoř kelilpa koti vuertal
 lanting leu kuttpel eult juum
910. puten jängpi kuling leu kuttpel eult juum
 vuili vuet ord allmeng teel
 vuästal sampi aje kass punglenä
 näbti lont volälnä koti äll näbtlen
 näbti vuas volälnä koti äll näptlen
915. sälyik keu sonhmeng lanting koring ai nengen

- nyolc szélességű durva vászonból [készült] ékes vitorla buk
 [kanik elő megint]
- nyolc szélességű nagy vászonból [készült] ékes vitorla tűnik
900. Megismerhető lába ízét megismerjük, [fől ismét]
 megismerhető keze ízét megismerjük:
 az *O bi-hattyú-orros-bálványocskám* is,
 a *Tavi-hattyú-orros-bálványocskám* is
 a kavics-rugdosoő-táplálékos-lábú (o: *χorəχ*) kis fejedelem-
905. lakodalmi vészes hajóra szállt ím, [nőhöz]
 násznagyi híres (?) hajóra szállt ím.
 Híres állat hir[adását] miképpen teszi meg,
 üzenetes állat üzenetét miképpen szerzi:
 „Táplálékos Szoszva [folyó] közepéről (é. középső vidékéről)
910. fekete vízű halas Szoszva [folyó] közepéről jött [jött,
Öt-erőtlen-fejedelemhős-emelte-páncél,
 a zöld bélű kis hagymával (?) [borított szigeted] mellé (tkp.
 [minthogy] csak úgy úszó lúd módjára úszol, [oldaladhoz],
 csak úgy úszó réce módjára úszol,
915. a kavics-rugdosoő-táplálékos-lábú (o: *χorəχ*) kis nődet

ñuəl uĩtpĩ obi-toxtĩ xorəy pāras pā èttāl,
ñuəl uĩtpĩ uəl (v. uol) taxtĩ xorəy pāras pā èttāl.

900. uòntltĩbĩ kurəl-ĩr uòntllèu,
uòntltĩbĩ iāšəl ĩr uòntllèu:
às-xotəy-noləp-lòy kšigèmpā,
lār-xotəy-noləp-lòy kšigèmpā
sālək keu-šəyħməy-lāndəy kurəy (ɔ:xorəy) āj nāj xožā
905. māy-oyi kāntəy ħāp šidĩ lèlmāl,
tānt-oyi suimāy (?) ħāp šidĩ lèlmāl.
ājəy uāj ājəlpā xodĩ uèrdāl,
kēləy uāj kēəlpā xodĩ uèrdāl:
„lāndəy leu kutpəl ēuəlt iouəm,
910. pudən jəykpĩ xuləy leu kutpəl ēuəlt iouəm
ueĩli-ue-t-òrd-āltməy-təl
uosiāl sāmbe āj-ħas(?) puylənā
nāptĩ lōnt uoləlñā xodĩ āl-nābələn,
nāptĩ uās uoləlñā xodĩ āl-nābələn,
915. sālək-keu-šəyħməy-lāndəy-xorəy āj nèyən

(daß) ein zierliches Segel aus grober Leinwand mit achtfacher
[Breite wieder erscheint,

(daß) ein zierliches Segel aus großer Leinwand mit achtfacher
[Breite wieder erscheint.

900. Sein erkennbares Fußglied erkennen wir,
sein erkennbares Handglied erkennen wir:
auch mein Götzchen mit Nase wie ein Schnabel eines Ob-
[Schwans,
auch mein Götzchen mit Nase wie See-Schwansschnabel
ist zum kleinen Fürstenweib mit Kiesel-stoßenden, Nahrung
[verschaffenden Füßen

905. in ein gefährvolles Hochzeitsschiff eingestiegen,
in ein berühmtes Brautwerberschiff nun eingestiegen.
So gibt er uns Kunde eines Kunde bringenden Wesens,
so gibt er uns Nachricht eines Nachricht bringenden Wesens:
„Von der mittleren (Gegend) der nahrungsreichen Soswa mit
[schwarzem Wasser gekommener,

910. vor der mittleren (Gegend) der fischreichen Soswa mit schwar-
[zem Wasser gekommener
Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener Panzer!
Zur Seite deiner Insel bewachsen von grünfleischiger kleiner
[Zwiebel

schwimmst du nur so wie eine schwimmende Gans,
schwimmst du nur so wie eine schwimmende Ente.

915. Wer soll dein kleines Weib von Kiesel-stoßenden, Nahrung
[verschaffenden Füßen

- kurl beli euming sor koinä jézsált tolä
 jäsl beli euming sor koinä ti tolä
 ai ari kasetnä mohti ämestäl
 aj ari panngetnä mohti ämestäl
920. lû männmäl ju pinä
 käli sempi ar ortnä pa uittlä
 vuästal sompä ai kass numbe leult
 nyiil utpi ultachti koreng pares peettal
 nyiil utpi obutachti koreng pares peettal
925. vuanti sem kuatä jogottal
 uittisem kuata jogottal
 koti vantleu
 tont keuri nyäläp lonh
 sas keuri nyäläp lonh siken
930. sälyäch keu sonhmäng lanting kuring ai nai kosch
 mäi ogi kännting käp lälmäl
 tont ogi suimang käp leelmal
 aing vuoç ailpa koti vertal

- lábbal való üdvözléssel ki hozza szemközt,
 kézzel való üdvözléssel ki hozza ide?“
 Kis ének vígasságával iziben leül,
 kis ének pengetésével (tkp. hüvelykével) rögtön leül.
920. Miután ő elment,
 az éles szemű sok fejedelemlő megint észreveszi,
 [hogy] a zöld bélű kis hagymával (?) [borított sziget] fölsz
 [részei]
 nyolc szélességű durva vászonból [készült] ékes vitorla tűnül
 [elő ismét]
 nyolc szélességű nagy vászonból [készült] ékes vitorla buk
925. Látó szem távolságnyira érkezik, [kanik elő megint]
 megismerő szem távolságnyira jut.
 Miképpen látom:
Nyírhéj-tokos-orrú-bálvány,
Nyírhéj-tokos orrú bálványocskád
930. a kavics-rugdosó-táplálékos-lábú (o : ɣorəŋ) kis fejedelemlő
 lakodalmi vészes hajóra szállt, [nőhöz]
 násznagyi híres (?) hajóra szállt.
 Híres állat hír[adását] miképpen teszi meg,

kurəl-bēli euməy-sor xoinə jēzālt tōlā,
jāšəl-bēli euməy-sor xoinə tē tōlā ?^a
āi āri kāzətnā moxti āməstāl,
āi āri pāpətnā moxti āməstāl.

920. *loy māmāl iubinā*

kāli sēmbi ār ərtnā pā uōjəllā,
uostāl sāmbi āi xās (?) numbəl ēuəlt
nūəl uītpi uəl (v. uol)-taxti xorəy pāras pā ēttāl,
nūəl uītpi ovi-taxti xorəy pāras pā ēttāl.

925. *uāntti sēm xoūtā jōyēttāl,*
uōjətti sēm xoūtā jōyēttāl.

xodi uāntlēm:

t o n t - k ə u r i - n o l ə p - l ə y k ,
s ə s - k ə u r i - n o l ə p - l ə y k š i g è n

930. *sālək-keu-šəyχməy-lāndəy-kurəy (ə: xorəy) āi nāi xožā*
māi-oyi kāntəy xāp lēlmāl,
tānt-oyi suiməy (?) xāp lēlmāl.
ājəy uāi ājəlpā xodi uērdāl,

mit Fuß begrüßend entgegenbringen?

mit Hand begrüßend daher bringen?"

Ein kleines Lied singend setzt er sich sofort,

ein kleines Lied auf Saiten spielend setzt er sich sofort.

920. Nachdem er weitergegangen ist,

bemerken die vielen Fürstenhelden mit scharfen Augen,

(daß) am oberen Rand der Insel bewachsen mit grünfleischiger

[kleiner Zwiebel

ein zierliches Segel aus grober Leinwand mit achtfacher Breite

[wieder erscheint,

ein zierliches Segel aus großer Leinwand mit achtfacher Breite

[wieder erscheint.

925. Er kommt in die von den Augen ausnehmbare Nähe,

er gelangt in die von den Augen erkennbare Nähe.

Folgendes sehen wir:

Götze mit Nase wie eine Birkenrindenkapsel,

dein Götzenchen mit Nase wie eine Birkenrindenkapsel

930. ist zum kleinen Fürstenweib mit Kiesel-stoßenden, Nahrung

[verschaffenden Füßen

in ein gefahrvolles Hochzeitsschiff eingestiegen,

ist in ein berühmtes Brautwerberschiff eingestiegen.

So gibt er uns Kunde eines Kunde gebenden Wesens,

- keling vuoj kelilpa koti vuertal
935. puten jängpi lanting leu kuttpel eult juum
vuili vuet ord altmeng teel kolä
nopti lunt volälnä koti äll näplen
näpti vuas volälnä koti äll näplen
täm sälyäh keu sonhmäng lanting koring ai najen
940. lelem kăp sorenä
koin jeschält tolä
ämsem kăp sorenä
kurl beli euming sor
koin jeschält vuantltelä
945. ai ari kasetnä mohti ämestäl
aj ari pängetnä mohti ämestäl
lu männmäl ju pinä
kăli sempi ar konä pa uitlä
kăli sempi ar ortnä pa uitlä
950. niil utpi abutachti koreng pares ti ettal
nyiil utpi uoltachti koräng pares peettal

üzenetes állat üzenetét miképpen szerzi:

935. „Fekete vízű táplálékos Szoszva közepe tájáról jött
Őt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél, halljad. [csak]!
Úszó lúd módjára persze csak úgy úszol,
úszó réce módjára persze csak úgy úszol.
Ezt a kavics-rugdósó-táplálékos-lábú (᠋ᠰᠤᠷᠣᠭᠢ) kis fejedelem-
940. a megszállt csónakod széléhez [nődet]
ki hozza szemközt,
a megült csónakod széléhez
lábbal való üdvözléssel
ki vezeti szemközt?“
945. Kis ének vígasságával hirtelen leül,
kis ének pengetésével (tkp. hüvelykével) hirtelen leül.
Miután, ő elment,
az éles szemű sok ember megint fölneszel,
az éles szemű sok fejedelemhős megint észreveszi (v. meg-
[látja]),
950. nyolc szélességű durva vászonból [készült] ékes vitorla jön [erre felé,
nyolc szélességű nagy vászonból [készült] ékes vitorla buk-
[kanik föl megint.

kēlay uđi kēlalpā xodī uērdāl:

935. „pudon ɣəŋkpi lāndəy leu kutpəl ēuəlt ɣouam
u e i l i - u ət - ər d - ā l t m ə y - t ɛ l x ɔ l ā !

nāpti lont uoləlnā xodī al-nāplən,

nāpti uās uoləlnā xodī al-nāplən.

tām sālək-keu-sōyɣməy-lāndəy-xorəy aɣ nāiən

940. lələm xāp sorənā

xoɣn[ā] ɣēzālt tōlā,

āmsəm xāp sorənā

kurəl-bēli euməy-sor

xoɣn[ā] ɣēzālt uāntiləlā ?“

945. aɣ əri kāzətnā moxti āməstāl,

aɣ əri pāzətnā moxti āməstāl.

loɣ mənəmāl iubinā

kāli sēmbi ər xōnā pā uōjətlā,

kāli sēmbi ər ərtnā pā uōjətlā:

950. nūuol uɣtpi obi-taxti xorəy pāras tē ətāl,

nūuol uɣtpi uəl (v. uol)-taxti xorəy pāras pā ətāl.

so gibt er uns Nachricht eines Nachricht gebenden Wesens:

935. „Von der mittleren Gegend der nahrungsreichen Soswa
[schwarzen Wassers gekommener,

Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener Panzer, hör zu!

Wie eine schwimmende Gans schwimmst du nur freilich,

wie eine schwimmende Ente schwimmst du nur freilich.

Wer soll dein kleines Fürstenweib mit Kiesel-stoßenden, Nahrung
[verschaffenden Füßen

940. zum Rand deines besetzten Kahnes

dir entgegenbringen?

wer soll es zum Rand deines besetzten Kahnes

mit Fuß begrüßend

dir entgegenführen?“

945. Ein kleines Lied fröhlich singend setzt er sich sofort,

ein kleines Lied auf Saiten spielend setzt er sich sofort.

Nachdem er weitergefahren ist,

schauen die vielen Männer mit scharfen Augen wieder auf,

bemerken die vielen Fürstenhelden mit scharfen Augen wieder,

950. (daß) ein zierliches Segel aus grober Leinwand mit achtfacher

[Breite daher kommt,

(daß) ein zierliches Segel aus großer Leinwand mit achtfacher

[Breite wieder erscheint.

- vuantisem kuata jogottal
 uittisem kuata jogottal
 untltipi kurl jirr untlleu
 955. untltipi kurl jirr untlleu
 teschlant verti năui ort
 sălyik keu sonhmăng lanting kuring ai nai koschă
 moj ogi kănting kăp schidi leelmal
 tont ogi suimang kăp schidi âmesmal
 960. koti jastel
 vuili vuet ord altming teel
 mobti lunt volălnă koti noplen
 năbti vas volălnă koti âll năplem
 sălyik keu sonhmăng lanting kuring ai najen
 965. lelem kăp sorenă koin jezsălt tolă
 âmsem kăp sorenă kurl beli euming sor
 koin jéschălt vantltela
 ai ari kastnă mohti âmestâl
 ai ari pângetnă mohti âmestâl

- Meglátó szem távolságnyra érkezik,
 megismerő szem távolságnyra jut.
 Megismerhető lába ízét megismerjük,
 955. megismerhető keze ízét megismerjük:
Szárított-zablisztet-csináló-fehér-
[fejedele mhős]
 a kavics-rugdosó-táplálékos-lábú (o:χorəy) kis fejedelem-
[nőhöz]
 lakodalmi vészes hajóra szállt,
 násznagyi híres (?) hajóra ült íme.
 960. Miképpen szól:
 „Öt-erőtlen-fejedele mhős-emelte-páncél,
 úszó lúd módjára persze csak úgy úszol,
 úszó réce módjára persze csak úgy úszol.
 A kavics-rugdosó-táplálékos-lábú (o:χorəy) kis fejedelem-
 965. megszállt csónakodba ki hozza [majd] szemközt, [nődet
 megült csónakodba lábbal való üdvözléssel
 ki vezeti szemközt?“
 Kis ének vígasságával hirtelen leül,
 kis ének pengetésével (tkp. hüvelykével) hirtelen leül.

955. *uàntti sèm xouätä ioyättäl,
 uōjätti sèm xouätä ioyättäl.
 uòntti*ibi* kural-*iir* uòntti*lëu*,
 uòntti*ibi* kural (c:äšäl)-*iir* uòntti*lëu* :
 t è š - l ä n t - u è r d i - n o u i - ò r t
 säläk-keu-šöyχmæy-ländæy-kuræy (c:χoræy) äi näi xošä
 mäi-oyi kântæy χäp šidi lëlmäl,
 länt-oyi suimäy(?) χäp šidi ämæsmäl.*
960. *χodi jästäl :
 „ueili-*u*ët-òrd-älmæy-tël,
 näpti lönt uolalnä χodi näplæn,
 näpti uäs uolalnä χodi al-näplæn.
 säläk-keu-šöyχmæy-ländæy-kuræy (c:χoræy) äi näjæn*
965. *lëlm χäp sorënä xojn[ä] jëžält tölä,
 ämsäm χäp sorënä kural-bëli eumæy-sor
 xojn[ä] jëžält uànttälä?“
 äi äri kăžätnä möxti ämæstäl,
 äi äri päžätnä möxti ämæstäl.*

Er kommt in die von den Augen ausnehmbare Nähe,
 er gelangt in die von den Augen erkennbare Nähe.

Sein erkennbares Fußglied erkennen wir,

955. sein erkennbares Handglied erkennen wir.

Getrocknetes Hafermehl machender weißer Fürstenheld

hat zum kleinen Fürstenweib mit Kiesel-stoßenden, Nahrung
 [verschaffenden Füßen

das gefährvolle Hochzeitsschiff bestiegen,
 hat sich in das berühmte Brautwerberschiff nun gesetzt.

960. Also spricht er:

„Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener Panzer,
 wie eine schwimmende Gans schwimmst du freilich nur so,
 wie eine schwimmende Ente schwimmst du freilich nur so.
 Wer soll dein kleines Fürstenweib von Kiesel-stoßenden, Nahrung
 [verschaffenden Füßen

965. in deinen bestiegenen Kahn dir entgegenbringen?
 wer soll es in deinen besetzten Kahn mit Fuß begrüßend
 dir entgegenführen?“

Ein kleines Lied fröhlich singend setzt er sich sofort,
 ein kleines Lied auf Saiten spielend setzt er sich sofort.

970. lu männmäl ju pinä
 Ous turpi turing vuät
 teun läti vuäting kor teunlätäl
 teunläti scholing kor teunlätäl
 käli sempi ar konä uitlä
975. vuästal sämpi aje kas utpel eult
 käppoi tohung joch senkeстал
 ritt poi tohung joch jäuleстал
 koti vantlem
 mätt täling muut senzi neming ord
980. äuting kär koräng ord
 [läung kor koräng ord schidi jital
 nyoling kăp] nyol beli jang ort leltmal
 seussing kăp seussel belä jango leltmäl
 läung kor koräng ord schidi jital
985. mung koscheu jogottal
 kurken nyäll lelem äling longlelnä
 auting kär korälnä naurmätäl

970. Miután ő elment,
 az alvidéki torkú torkos szél
 csendesedő szél módjára elcsendesedik,
 csendesedő dér módjára elcsendesedik.
 Az éles szemű (ő : fülű) sok ember észreveszi,
975. [hogy] a zöld bélű kis hagymával [borított sziget] part felé
 csónak-oldalon levő gúzs csapkolódik, [eső részéről]
 ladik-oldalon levő gúzs hánykolódik.
 Miképpen látom:
 Valamerre levő földhátas neves fejedelemhős,
980. szarvas rénbika formájú fejedelemhős,
 csontos rénbika formájú fejedelemhős jön íme.
 Az orros csónak orra felé tíz fejedelemhőst ültetett,
 a kormányos csónak kormányához tíz embert ültetett.
 Csontos rénbika formájú fejedelemhős jön íme.
985. Mihozzánk érkezik,
 a sas-orra [formájú bárka] megszállt végének tetejére (v.
 szarvas rénbika alakjában [oda] ugrik, [födelére])

970. *lou mänmäl iubinä*
ouäs turbi turəy uät
təuənladī uādəy xor təuənladäl,
təuənladī soləy xor təuənladäl.
kalī sēmbī (ɔ:pälbi) är xönä uōjätlä:
975. *uoštäl sāmēi dī xas(?) uītpəl ēuəll*
xāp-poi toγəy iux sēyγəstäl,
rit-poi toγəy iux iāyuləstäl.
xodi uāntlēm:
mätt-äləy mouət-sānzī nēməy ört,
980. *äydəy xār xorəy ört,*
louəy xār xorəy ört sidi iudäl.
noləy xāp noləl belä iay ört lēlmäl,
sēusəy xāp sēusəl belä iay xō lēlmäl.
louəy xār xorəy ört sidi iudäl.
985. *muγ xozēu ioyättäl,*
kurkən-nol lēlēm äləy läygləlnä
äydəy xār xorəlnä nāyərmedäl,

970. Nachdem er fortgefahren ist,

legt sich der aus südlicher Kehle brausende Wind
 wie ein sich legender Wind,
 legt er sich wie ein sich legender Reif.

Die vielen Männer mit scharfen Augen (o: Ohren) bemerken,

975. (daß) sich von dem gegen das Ufer liegenden Rand der Insel
 [bewachsen mit fleischiger kleiner Zwiebel
 ein Ruderring an der Seite eines Kahnés hin- und herschlägt,
 ein Ruderring an der Seite eines Nachens hin- und herschwingt.
 Folgendes sehe ich:

Ein berühmter Fürstenheld von irgendwelchem Erdenrücken,

980. ein Fürstenheld in der Gestalt eines geweihten Rennhirsches,
 ein Fürstenheld in der Gestalt eines knochigen Rennhirsches
 [kommt nun.

Gegen die Nase (d. h. vordere Seite) des mit Nase versehenen
 [Kahnés setzte er zehn Fürstenhelden,
 gegen das Steuer des mit Steuer versehenen Kahnés setzte er
 [zehn Männer.

Ein Fürstenheld in der Gestalt eines knochigen Rennhirsches
 [kommt nun.

985 Zu urs kommt er,

auf das besetzte Heck der Barke mit Adlernase
 springt er in der Gestalt eines geweihten Rennhirsches,

- lounŋ kār korlnä eslemtal
 olti vanti nengelni vuantī irtnä
 990. olti vanti koilnā vanti irtnä
 läul senhlem läung kār posskal karital
 äuntl tärnel äunting kār posskal karital
 untltipi kurl jirr änd untlem
 untltipi jäsl jirr änd undllem
 995. vuili vuet ord altmeng teel ischem
 läning sapel loulä togi schäktal
 nyolti jolti kolom mäsmen kolmä vitän
 nyolti olti kolom eumen kolmä vitän
 schältä ma läning sabel läuemä schi schäktal
 1000. poning sabel läuema ti schäktal
 nyolti jolti kolom eumal kolma vitem
 nyolti jolti nyäleimeu nyalä vitäl
 lu koti jastel
 lonh nyogi koläng ord orta kolä

- csontos rénbika alakjában [oda] ereszkedik.
 Ha csak úgy levő néző asszony nézi (v. nézné),
 990. ha csak úgy levő néző ember nézi (v. nézné),
 [mint] a csontja megnőtt csontos rénbika-borjú fordul,
 [mint] a szarva elég [nagy] szarvas rénbika-borjú [úgy] for-
 [dúl].
 Megismerhető lába ízét nem ismerem meg,
 megismerhető keze ízét nem ismerem meg.
 995. *Öt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél* öcsémnek
 eres nyakcsigolyájába oda szökik,
 orrhegyre való három csókjukat hárommá vették,
 orrhegyre való három üdvözlésüket (v. cirógatásukat)
 [hárommá veszi].
 Aztán az én eres nyakcsigolyámba kapaszkodik,
 1000. az én gyápjas nyakcsigolyámba szökik,
 orrhegyre való három üdvözlését hárommá veszem,
 orrhegyre való négy üdvözlését négygé veszi.
 Ő miképpen szól:
 „Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelemlhős, mint fejedelem-
 [hős halljad,

louəy xār xoralnā èsləmtāl.

[al]-òlɔi ɯàntti nɛpəlɔnā ɯàntti irtnā,

990. [al]-òlɔi ɯàntti xoiəlɔnā ɯàntti irtnā,
louəl sɛpkləm louəy xār-pòšxəl kārɔdāl,
āɣdəl tərɔməl āɣdəy xār-pòšxəl kārɔdāl.
ɯòntltiɓi kurəl-ɣ̃r ānd ɯòntlləm,
ɯòntltiɓi iāsəl-ɣ̃r ānd ɯòntlləm.

995. ɣ̃eɪlɪ-ɣ̃èt-òrd-àltməɣ-təl izəm
lānəy sābəl-louəlā toɣi-səktāl,
nol-tɣ̃i òlɔi xōlām māsman xōlmā ɣ̃iɔdɛn (v. ɣ̃iɔdān),
nol-tɣ̃i òlɔi xōlām eɣman xōlmā ɣ̃iɔdɛn (v. ɣ̃iɔdān).
seltā mā lānəy sābəl-louəmā si səktāl,

1000. ponəy (v. punəy) sābəl-louəmā tɪ səktāl.
nol-tɣ̃i òlɔi xōlām eɣməl xōlmā ɣ̃iɔdɛm,
nol-tɣ̃i òlɔi nəl eɣməl nālā ɣ̃iɔdāl.

lou xodɪ iāstəl:

„lòɣk-nɔɣi-xōləy-òrd òrdā xōlā,

läßt er sich in der Gestalt eines knöchigen Rennhirsches hin.

Wenn ihn nur so irgend eine schauende Frau ansieht,

990. wenn ihn nur so irgend ein schauender Mann ansieht,
so dreht er sich wie ein knöchiges Rennhirschkalb mit groß-
[gewachsenen Knochen,
so wendet er sich wie ein geweihtes Rennhirschkalb mit genug
[(großem) Geweih.

Sein erkennbares Fußglied erkenne ich nicht,

sein erkennbares Handglied erkenne ich nicht.

995. Meinem Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobenem
[Panzer

wirft er sich um den aderigen Hals (eig. Halswirbel),

sie gaben einander drei Küsse auf die Nasenspitze nach-
[einander (eig. zu drei),

er gibt ihm Liebkosungen an die Nase dreimal nach-
[einander (eig. zu drei),

Dann fällt er mir um meinen aderigen Hals (eig. Halswirbel),

1000. er wirft sich um meinen wolligen Hals (d. h. haarigen),
ich bekomme von ihm drei Begrüßungen auf die Nase nach-
[einander (eig. zu drei),

er gibt mir vier Begrüßungen auf die Nase nacheinander (eig.
[zu vier).

Also spricht er:

„An Götzen-Fleisch reicher Fürstenheld, als Fürstenheld höre
[mich an!

1005. kalt nyogi koläng ord orta ojä
 näng ma vantltem irtnä
 mänem untlti kuräm irr änd schi untllen
 untlti jäsemirr änd schi untllen
 ma koti jastelem
1010. näng mättä mu jängel sänzi neming ord uossen
 ma kaltsche koitlem
 mättä mu mu senzeng siing ord uossen
 ma kaltscha uitlem
 lu koti jastel
1015. näng ändke uitlen
 ai leui täitnä enmem
 äunting kăr kăräng ord leu kojen ma schi ultem
 läung kăr koräng ord leu kojen ma schi ultem
 kos kăr kohlem năril jeng mănmen koltsem
1020. tohling nyăl tohlen lissti nemăn jumem
 koskăr kohlem năril jeng mănmen koltsem

1005. *kält*-húsában-bővelkedő-fejedelemlhős, mint fejedelemlhős
 Te, mikor én közeledem (tkp. közeledésemkor), [tudd meg!
 engemet megismerhető lábam ízéről nem ismersz meg,
 megismerhető kezem ízéről nem ismersz meg?“
 Én miképpen szólok:
1010. „[Hogy] te merre való vízhátas neves fejedelemlhős vagy,
 én honnét tudnám,
 [hogy] te merre való földhátas híres fejedelemlhős vagy,
 én honnét tudnám?“
 Ő miképpen szól:
1015. „Ha nem tudod,
 [hát] a Kis-Szoszva forrásvidékén növekedett
Szarvas-rénbika-formájú fejedelemlhős, szoszvamelléki embe-
 [red vagyok én,
Csontos-rénbika-formájú-fejedelemlhős, szoszvamelléki embe-
 [red vagyok én la!
 Mikor meghallottam, hogy te hús rénbika futotta bűnhő-
 [dэшozó vízre mentél,
1020. tollas nyilad tollát enyvezni bizony (tkp. szándékosan) el-
 [jöttem,
 mikor meghallottam, hogy te hús rénbika futotta bűnhő-
 [dэшozó vízre mentél,

1005. *kält-noyi-xoləy-ord ordä oĩa!*
nay mā uāntlēm irtnä
mānēm uōntlti kurēm-ir and-si uōntlēm,
uōntlti iāsēm-ir and-si uōntlēm?“
mā xodī iästälēm:
1010. „*nay mätti-mou iəngət-šanži nēməy ord uōsən,*
mā xaltsä uōjətlēm,
mätti-mou mou-šanžəy siəy ord uōsən,
mā xaltsä uōjətlēm?“
lou xodī iästäl:
1015. „*nay and-ki uōjətlēm,*
ai leui tājətnä ēnməm
əy dəy-xär-xorəy-ord leu-xoiən mā si uōldēm,
louəy-xär-xorəy-ord leu-xoiən mā si uōldēm!
xōs xär xōxləm nārəl iəyk mānmən xōl'sēm,
1020. *toyləy nāl toylən listi nēmān ioumēm,*
xōs xär xōxləm nārəl iəyk mānmən xōl'sēm,

1005. *An Kalt-Fleisch reicher Fürstenheld, als Fürstenheld hör es!*
Wie ich mich nähere,
er kennst du mich nicht an meinem erkennbaren Fußglied?
er kennst du mich nicht an meinem erkennbaren Handglied?“
Also spreche ich:
1010. „*Von welchem Wasserrücken du, berühmter Fürstenheld bist,*
woher wüßte ich es?
von welchem Erdenrücken du, namhafter Fürstenheld bist,
woher wüßte ich es?“
Also spricht er:
1015. „*Wenn du es nicht weißt,*
ich bin der auf der Quellengegend der Kleinen-Soswa auf-
[gewachsene
Fürstenheld von der Gestalt eines geweihten Rennhirsches, dein
[Mann von der Soswa-Gegend,
ich bin der Fürstenheld von der Gestalt eines knochigen Renn-
[hirsches, dein Mann von der Soswa-Gegend.
Als ich hörte, daß du auf das unheilbringende Wasser durch-
[schwommen von zwanzig Rennhirschen gefahren bist,
1020. *kam ich absichtlich, die Befiederung deines befiederten Pfeils*
[zu leimen.
Als ich hörte, daß du auf das von zwanzig Rennhirschen durch-
[schwommene, unheilbringende Wasser gefahren bist,

- labed muzung labed tarem käim taganä
 tohling nyäl tohlen lisstā nemān jumem
 kot muzung kot tarom käim tǵaganä
1025. kartāng nyāl karten nāliti nemān jūmem
 schit koti vuerleu ser
 kurken nyäll vanhring kǵp lellei
 il open kǵtt komā katllā
 nǵui jengpi lanting Ass jengeu
1030. ris tonti volǵlnā poǵgoltlā
 pǵtem tunti volǵlnā tǵgoltlā
 sǵlyǵk keu sonhmǵng lanting kuring un vuǵsǵ etlei
 labed sarpi koring u kǵrlei
 kot sarpi koring u kǵrlei
1035. pan belek jenkeu ruajǵ senhleu
 rua belek jǵngell pana nyailtleu
 labed muzung labed mǵjen
 kǵpung go kǵbil nyogot lǵtǵl
 lopung go lobel nyogot lital

- a hǵt vilǵgtǵj (tkp. föld-szǵgelet) hǵt pusztulǵs (v. vǵsz) sūj-
 tollas nyilad tollǵt enyvezni bizony eljǵttem, [totta helyǵre]
 a hat vilǵgtǵj (tkp. föld-szǵgelet) hat vǵsz sūjtotta helyǵre
1025. vasas nyilad vasǵt nyelezni bizony eljǵttem.“
 Ezt hogy is csinǵljuk csak?
 A sas-orra [mǵdjǵra] horgas [orrú] hajǵnkra (v. bǵrkǵnkra)
 Egy evezǵdet kǵt ember fogja (v. ragadja meg), [szǵllunk].
1030. gyenge nyǵrhǵj mǵdjǵra hasadoz,
 megfagyott nyǵrhǵj mǵdjǵra repedez.
 A kavics-rugdosǵ-tǵplǵlékos-lǵbú (ǵ: ǵorǵy) nagy vǵros [ǵm]
 hǵttǵgú kurjantǵ üvǵltǵst kurjantunk, [fǵltǵnik elǵttǵnk,
 hattǵgú kurjantǵ üvǵltǵst kurjantunk.
1035. A fǵvenyparti vizǵnket meredek parttǵ verjǵk,
 a meredek parti vizǵnket fǵvenyparttǵ verjǵk.
 A hǵt vilǵgtǵji hǵt lakodalmi nǵped
 csǵnakos embere csǵnakjǵt mozgatja,
 evezǵs embere evezǵjǵt mozgatja.

- lābat moṣ-zuṣ (moṣ-suṣ) lābat tārən ḫāḫəm tayànā*
toyləy nāl toylən tistā nēmān ʔoṣmēm,
ḫòt moṣ-zuṣ (moṣ-suṣ) ḫòt tārən ḫāḫəm tayànā
 1025. *kārdəy nāl kārdən nāltti nēmān ʔoṣmēm.*
šit ḫoṣi ʔèrlèṣ-sār?
kurkən nol ʔàṣṣəṣəy ḫāp lèllèṣ.
ì-lòbèn kāt ḫonā kāllā,
noṣi ʔəṣkpi lāndəy əs ʔəṣṣèṣ
 1030. *riš-tonti ʔoləlñā pāṣəllā,*
pādəm tonti ʔoləlñā tāṣəllā.
sālək-keṣ-šəṣḫməy-lāndəy-kurəy (ə:ḫorəy) ʔon ʔāšā èllèṣ,
lābat sārbi ḫorəy oṣ ḫorlèṣ,
ḫot sārbi ḫorəy oṣ ḫorlèṣ.
 1035. *pān-bələk ʔəṣṣəl roṣāḫā nāṣəllèṣ,*
roṣā-bələk ʔəṣṣəl pānā nāṣəllèṣ.
lābat moṣ-zuṣ (v. moṣ-suṣ) lābat māḫən
ḫābəṣ-ḫò ḫābəl nəṣəttədāl,
lōbəṣ-ḫò lōbəl nəṣəttədāl.

kam ich absichtlich in die Gegend der von sieben Verderben
 [heimgesuchten sieben Erdenwinkel
 die Befiederung deines befiederten Pfeils zu leimen,

kam ich in die Gegend der von sechs Gefahren bedrohten
 [sechs Erdenwinkel

1025. absichtlich, das Eisen deines eisernen Pfeils mit Schaft zu
 Nun was sollen wir machen? [versehen.“

Unser Schiff mit hakenförmiger Nase wie ein Adlerschnabel
 [besteigen wir,

ein Ruder packen zwei Männer an,

das Wasser unseres nahrungsreichen Ob mit weißem Wasser

1030. spaltet sich wie schwache Birkenrinde,
 springt wie gefrorene Birkenrinde.

Die große Stadt mit Kiesel-stoßenden, Nahrung verschaffenden
 [Füßen (Khorenk) erscheint vor uns.

Wir schreien ein jauchzendes Geheul von sieben Gliedern,
 wir schreien ein jauchzendes Geheul von sechs Gliedern.

1035. Unser dem Sandufer zu liegendes Wasser schlagen wir auf das
 [steile Ufer hinauf,
 unser dem steilen Ufer zu liegendes Wasser (d. h. Wellen),
 [schlagen wir auf das Sandufer hinab.

Die sieben Hochzeitsleute von sieben Weltrichtungen
 bewegen den Kahn des mit Kahn versehenen Mannes,
 bewegen das Ruder des mit Ruder versehenen Mannes.

1040. kaltnāng vuās kaltneelnā katlleu
 kaltneeng gord kaltneelnā katlleu
 vueli vuet ord altmeng teel ischem
 sei kumtāng jām pan utn esslemtal
 kannting kurr jām oling kolltā suostal
1045. kǎnting jās jām taus kolltā togotal
 koje rusch ko kot lonh kor sikel koschā togi suosta
 kaltnāng vuās ilpenā
 nǎbti lunt vǎlǎlpā koti ǎll nǎplen
 nǎpti vuas volǎlpā koti ǎll nǎplen
1050. jelpi katl sailnā nyǎling kǎp nyǎlen kǎim ko
 sǎlyāk keu sonhinang un vuās
 lipeng vuās lipen mungeu vantltā
 lipeng gord lipen mungeu tua
 ǎmsem kǎp sorenā ogol tāti nengenpa
1055. mui pulyangelne oltal
 kurl beli euming sor koinā jezsált tolā
 jǎsl beli euming sor koin all ogoltele

1040. A réves város révében [ím] partra kelünk (tkp. kikötünk),
 a réves falu révében kikötünk.
Öt-erőtlen-fejedelemhős-emelte-páncél öcsém
 a homokos habú jeles fövenypartra ereszkedik,
 haragos láb jó véggel merre (v. hova) lépdel,
1045. dühös kéz jó irányzását (?) hova irányozza?
Üstökös-orosz-ember-hat-bálvány-formához oda lép:
 „A réves városod alatt
 úszó lúd módjára persze csak úgy úszol,
 úszó réce módjára persze csak úszol.
1050. Az előbbi nap mögén (értsd: tegnap) orros csónakod orrát
 [partra] taszított ember
a kavics-rugdoso nagy város
 belsős városod belsejébe minket vezess [oda],
 a belsős falud belsejébe vigy [oda] minket!
 A megült csónakod széléhez szállítandó nőd meg
1055. milyenforma asszony?
 Lábbal való üdvözléssel ki hozza [majd] szemközt,
 kézzel való üdvözléssel ki szállítja le (t. i. a városból)?“

1040. *kälttəy ʔäš kälttəlnä kältlèy,*
kälttəy kòrt kälttəlnä kältlèy.
ʔeili- ʔèt-òrd-ältməy-tèl izèm
sej-ʔumbəy (v. ʔumbāy) ʔəm pān ʔitn̩ èsləmtāl,
kāntəy kur ʔəm āləy ʔoltā sòštāl,
1045. *kāntəy ʔäš ʔəm toʔs (?) ʔoltā toʔštāl?*
ʔōiəy-rus-ʔò-ʔòt-lòyk-ʔoršigəl ʔozā toʔi-sòštāl:
„kälttəy ʔäš ilbənā
nāpti lònt ʔoləlpā ʔov̩i al-nāplən,
nāpti ʔäs ʔoləlpā ʔov̩i al-nāplən.
1050. *ʔèlbi ʔatl sājəlnā nələy ʔāp nolen ʔāʔəm ʔò*
sələk-ke-ʔ-sòy ʔməy-ʔòn-ʔäš
libəy ʔäš libən[ā] muʔəy ʔāntl̩ā,
libəy kòrt libən[ā] muʔəy tòuā (v. tùuā)!
āmsəm ʔāp sorènā oʔəltədi nèyən pā
1055. *muʔ-pulāʔəl nè òldāl (v. ʔòldāl)?*
kurəl-bèli eʔməy-sor ʔoʔnā ʔèžəlt tòlā,
ʔäšəl-bèli eʔməy-sor ʔoʔn[ā] al oʔəltəlä?“

1040. Im Hafen der Hafenstadt legen wir am Ufer an,
 an der Reede des mit Reede versehenen Dorfes legen wir an.
 Mein Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener
 [Panzer
 schwingt sich auf das treffliche Sandufer von sandigem
 [Schaum (bespritzt).
 In welcher Richtung schreitet er mit gutem Ende der zornigen
 [Füße?
1045. welche Richtung schlägt er mit gutem Ende wütender Hände
 [ein?
 Zum Langhaarigen russischen Menschen von sechs Götzen-
 „Unter der Hafenstadt [Gestalt tritt er hin:
 schwimmst du nur freilich wie eine schwimmende Gans,
 schwimmst du nur freilich wie eine schwimmende Ente.
1050. Mann, der am vorherigen Tag die Nase deines mit Nase ver-
 [sehenen Kahnes an das Ufer gestoßen hast (d. h. angelegt
1052. führe uns in das innere Stadttinnere [hast),
1051. der Kiesel-stoßerden, großen Stadt,
1053. führe uns in das innere Dorfinnerel
1055. Was für eine Frau ist denn
1054. das Weib, das an den Rand deines besetzten Kahnes zu
 [bringen ist?
1056. Wer bringt sie denn mit Fuß begrüßend uns entgegen?
 wer führt sie denn mit Hand begrüßend herab?

- lu koti jastel
 nāng jelpen mātā mu mu senzeng naming ortnā
 1060. liping vuās lipel vuantltälä
 lipeng gord lipel vuanttelen kī nāng ko oltēn
 ānd ke vantltelen nāng ord oltēn
 lu koti jastel
 lipeng vuās lipel vantltätēm kesā
 1065. nāng jelpen nyoling kǎp nyolem kun kāimal
 nāng jelpen singen kǎp singemke kājes
 nǎpti lunt volāl āll kun nǎpsēm
 nǎpti vuas volālpā āll kun nǎpsen
 schitlnā kǎnnting kur jām taus kolltā togotal
 1070. kǎnnting jās jām āling kolltā suostal
 koje rusch ko porrtol sikel koschā togi suostal
 jäch rusch ko portol siki kolntā
 kaltneṅg vuās ilpenā
 kaltnāṅg gord ilpenā

Ő miképpen szól:

- „Te előtted (v. kívüled) melyik földre (tájra) való földhátas
 [neves fejedelemhős]
 1060. vezethet a belsős város belsejébe?
 Ha a belsős falu belsejébe vezetsz, te fejedelemhős vagy (é.
 [csak te vagy az a fejedelemhős, aki a faluba vezethet]).
 ha nem vezetsz, te fejedelemhős vagy.“
 Ő miképpen szól:
 „Arra, hogy én vezesselek a belsős város belsejébe,
 1065. az orros csónakom orra te előtted mikor ütődött [a parthoz]?
 Ha az előrésszel ellátott csónakom előrése te előtted ütődött
 [volna a parthoz,
 úszó lúd módjára hogyan is úsznám (tkp. úsztam volna),
 úszó réce módjára hogyan is úsznám? (é. akkor nem veszte-
 [gelnék itt)].“
 Erre aztán (tkp. eze után) dühös láb jó irányzását (?) hová
 1070. dühös kéz jó véggel hová lép? [irányozza (?),

Üstökös-orosz-ember-portolocskához oda lépdél:

„Subás-orosz-ember-portol(?) -őreg, halljad [csak]!
 A réves városod alján,
 a réves falud alján

lou xodî iâstâl:

„nâŷ iêlbèn mādî-moŷ moŷ-sânžəŷ nēməŷ òrtnâ

1060. libəŷ uâš libəl uântltəlâ?

libəŷ kòrt libəl uântltəlèn-kî, nâŷ òrd òldèn,
and-kî uântltəlèn, nâŷ òrd òldèn.“

lou xodî iâstâl:

„libəŷ uâš libəl uântltədèm-kèžâ

1065. nâŷ iêlbèn ñoləŷ xâp ñolèm xun xâimâl?

nâŷ iêlbèn siŷəŷ xâp siŷèm-kî xâiəs,

nâptî lònť uoləl al xun nâpsèm,

nâptî uâš uoləlpâ al xun nâpsèm?“

šitəlnâ kântəŷ kur iâm toŷəs(?) xoltâ toŷətâl,

1070. kântəŷ iâš iâm âləŷ xoltâ šòštâl?

xò iəŷ - ruš - xò - portolšigəl xožâ toŷi šòštâl:

„iâŷ[əŷ]-ruš-xò-portolšigî xoləndâ!

kältŷəŷ uâš ilbènâ,

kältŷəŷ kòrt ilbènâ

Also spricht er:

„Ein von welcher Gegend gebürtiger, berühmter Fürstenheld
[vom Erdenrücken

1060. kann außer dir in das innere Stadttinnere führen?

Du bist der Fürstenheld, wenn du in das innere Dorfnnere
[führst,

du bist ein Fürstenheld, wenn du uns nicht führst.“

Also spricht er:

„Dazu, daß ich dich in das innere Stadttinnere führe,

1065. wann stieß vor dir die Nase meines mit Nase versehenen
[Kahnes (an das Ufer) an?

Wenn der Vorderteil meines mit Vorderteil versehenen Kahnes
[vor dir ans Ufer angestoßen hätte,

wie wäre ich wie eine schwimmende Gans geschwommen?

wie wäre ich wie eine schwimmende Ente geschwommen?“

In welcher Richtung schreitet er mit gutem Ende der zornigen
[Füße?

1070. welche Richtung schlägt er mit gutem Ende wütender Hände
[ein?

Er tritt zum Langhaarigen russischen Menschen, dem kleinen
[portol:

„Hör zu, Mit Pelz bekleideter russischer Mensch portoll

Unter deiner Hafenstadt,

unter deinem mit Reede versehenen Dorf

1075. năbti lunt volălpa koti năplem
 năbti vuas volălnă koti năptlen
 jelpi katl saelnă nyăling kăp nyălen kăim ko
 sălyek keu sonhmăng lanting kuring un vuăsen
 lipeng vuăs lipel mungeu vuantlta
1080. tām lelem kăp sorenă
 kurl belek euming sor koin jézsălt ogoltălă
 kurl beli euming sor koin namen vuantltălă
 ămsem kăp soren ogol tăti nengen pa mui ne ulta
 lu koti jastel
1085. vili vuet ord altmeng teel năng jelpennă
 mătă musung kesing meilăp tarom ortnă
 lipeng vuăs lipel vuantltelă
 liping gord lipel vuantltelelem ki năng ko ulten
 änd ki vantltelen năng ord ulten
1090. lu koti jastel
 ma lipeng vuăs lipel vuantltătem kesă

1075. úszó lúd módjára hogyan [is] úszol,
 úszó réce módjára hogyan úszol?
 Az előbbi nap mögén orros csónakod orrát [partra] taszított
 [ember
 a kavics-rugdosó-táplálékos-lábú (ᵛ : ʁoreɣ) nagy városod
 belsős város belsejébe minket vezess [oda]!
1080. Ebbe a megszállt csónakod széléhez
 [a kavics-rugdosó-táplálékos lábú kis fejedelemnőt]
 féllábbal való üdvözléssel ki szállítja szemközt,
 lábbal (ᵛ : kézzel) való üdvözléssel ki vezeti le?
 A megült csónakod szélére szállítandó nőd meg micsoda
 Ő miképpen szól: [asszony lesz?"]
1085. „Öt-erőtlen-fejedelemhős-emelte-páncél, te előtted (é. téged
 [megelőzve]
 micsoda földszögeletről [való] kardos mellű erős fejedelemhős
 vezethet a belsős város belsejébe?
 Ha a belsős falu belsejébe vezetsz, te ember vagy,
 ha nem vezetsz, te fejedelemhős vagy.”
1090. Ő miképpen szól:
 „Én a belsős város belsejébe be is vezetnék,

1075. *näpti lónt uoləlpä xoví nāplən,*
näpti uās uoləlnā xoví nābatlən?
ìèlvi xatl sājəlnā nóləy xāp nólən xājəm xò
sələk-keu-sòyxməy-lāndəy-kurəy (ɔ:xorəy)-uòn uāžən
libəy uās libəl muɣəu uāntltā!
1080. *tām lələm xāp sorənā*
[sələk-keu-sòyxməy-lāndəy-kurəy (ɔ:xorəy) əj nājən]
kurəl-bələk euməy-sor xoɪn[ā] ièžəlt oɣəltəlā,
kurəl-bəlɪ (ɔ:ìāšəl-bəlɪ) euməy sor xoɪn[ā] nāmən uāntltəlā?
āmsəm xāp sorən[ā] oɣəltəvɪ nèpənɔpā muɪ nè uòldəl?“
loɣ xoví iāstəl:
1085. „*uəɪlɪ-ɣèt-òrd-əltməy-təl, nāy ièlbənnā*
māvɪ muɣ-suɣ kēžəy meyləp tārəm òrtnā
libəy uās libəl uāntltəlā?
libəy kòrt libəl uāntltələn-kɪ, nāy xò uòldən,
ənd-kɪ uāntltələn, nāy òrd uòldən.“
1090. *loɣ xoví iāstəl:*
 „*mā libəy uās libəl uāntltəvəm-kēžā*

1075. wie schwimmst du wie eine schwimmende Gans?
 wie schwimmst du wie eine schwimmende Ente?
 Mann, der am vorigen Tag die Nase deines mit Nase versehenen
 [Kahnes (ans Ufer) gestoßen hast,
1079. führe uns in das innere Stadttinnere
1078. deiner großen Stadt mit Kiesel-stoßenden, Nahrung verschaffen-
 [den Füßen (Khorenk)!]
1080. Wer bringt an den besetzten Kahnrand (das kleine Fürsten-
 [weib von Kiesel-stoßenden, Nahrung verschaffenden Füßen)
 mit Fuß begrüßend entgegen?
 wer führt es mit Fuß begrüßend herab?
 Was für eine Frau wird das Weib, das an deinen besetzten
 [Kahnrand zu bringen ist?“
 Also spricht er:
1085. „Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener Panzer, vor dir,
 von welchem Erdenwinkel gebürtiger starker Fürstenheld mit
 [einer Brust mit Säbel umgürtet
 kann uns in das innere Stadttinnere führen?
 Wenn du uns in das innere Dorftinnere führst, der Mann bist du,
 wenn du uns nicht führst, so bist du ein Fürstenheld.“
1090. Also spricht er:
 „Ich würde dich in das innere Stadttinnere führen,

näng iten jelpi katl sailnä
 nyoling kăp nyolemki kăiss
 singing kăp singenke kăiss

1095. năpti lunt volălnă ăll kun năpsem
 năpti vas volălnă ăll kun năpsem
 lipeng vuăs lipel alt vuantl tăsem
 schitlnă kănnting kur jăm taus kolltă suostal
 kănnting jăs jăm ăling kolltă togotal
1100. latte ăulach korăng teel sikel koschă togi suostal
 latt ăulach koreng teel orta kolă
 kaltngeng vuăs il penă
 năbti lunt volălnă koti ăll năbtlen
 sălyăk keu sonhmăng lanting kuring ai najen
1105. sei kumtăng jăm pan
 koină kun beli euming sor namen ogoltălă
 jăsl beli euming sor koină jezsălt tōla
 lipeng vuăs lipenă mungeu vantlta
 liping gord lipen mungeu toityliă

ha hozzád hasonlóan már az előbbi nap mögén
 orros csónakom orra a parthoz ütdődött volna.

Ha az előrésszel ellátott csónakom előrésze a parthoz ütdődött
 [volna.

1095. úszó lúd módjára hogyan is úsznám,
 úszó réce módjára hogyan is úsznám,
 a belsős város belsejébe hogyne vezetnék be.“

Erre aztán dühös láb jó irányzásával (?) hova lépdél,
 haragos kéz jó végét hova irányozza (?):

1100. Szálló-jeges-kacsa-ékítményű-páncél öreghez oda lépdél.
 „Szálló-jeges-kacsa-ékítményű-páncél fejedelemhős hal-
 a réves városod alján [lod-e?
 úszó lúd módjára hogyan is úszol?
 A kavics-rugdoso-táplálékos-lábú (o:χorəɣ) kis fejedelem-
 1105. a homokos habú jeles fövenypartra [nödet
 lábbal való üdvözléssel ki szállítja le,
 kézzel való üdvözléssel ki hozza [majd] szemközt?
 A belsős városod belsejébe vezess minket be,
 a belsős falud belsejébe vigy minket bel!“

- nəv-iden ɣɛlbi ɣatl sɑɣɛlnɑ
 ɳoləv ɣɑp ɳoləm-ki ɣɑɣəs.
 siɣəv ɣɑp siɣəm-ki ɣɑɣəs,
 1095. nəpti lənt ɳoləlnɑ al ɣun nəpsəm,
 nəpti ɳəs ɳoləlnɑ al ɣun nəpsəm,
 libəv ɳəs libəl ɑlt ɳɑnɪltədem.
 sitəlnɑ kəntəv kur ɣəm toɣəs(?) ɣoltɑ šəštəl,
 kəntəv ɣəs ɣəm ɑləv ɣoltɑ toɣətəl(?):
 1100. ləttɪ-ɑ ɳlɛɣ-ɣorəv-tɛlʃɪgəl ɣozɑ toɣi-šəštəl.
 „lətt[ɪ]-ɑ ɳlɛɣ-ɣorəv-tɛl [ɔrt] ɔrdɑ ɣələ!
 kəltɣəv ɳəs ɪlənɑ
 nəpti lənt ɳoləlnɑ ɣodɪ al-nəbətlan?
 sələk-keɳ-šəvɣməv-ləndəv-kurəv (ɔ: ɣorəv) ɑɣ nəɣən
 1105. seɣ ɣumbəv ɣəm pən
 kurəl-bɛli euməv-sor ɣoɣnɑ nāmən oɣəltələ,
 ɣəsəl-bɛli euməv-sor ɣoɣnɑ ɣɛzəlt tələ?
 libəv ɳəs libənɑ muɣəɳ ɳɑnɪltɑ,
 libəv kərt libən (ɔ: libənɑ) muɣəɳ təlɪɣɑ!“

- wenn, wie dir, schon am vorigen Tag
 die Nase meines mit Nase versehenen Kahns ans Ufer ange-
 [stoßen hätte.
 Wenn der Vorderteil meines mit Vorderteil versehenen Kahns
 [ans Ufer angestoßen hätte,
 1095. wie würde ich wie eine schwimmende Gans schwimmen?
 wie würde ich denn wie eine schwimmende Ente schwimmen?
 wie würde ich denn dich in das innere Stadttinnere nicht
 [hineinführen?“
 In welcher Richtung schreitet er dann mit gutem Ende der
 [wütenden Füße?
 Welche Richtung schlägt er mit gutem Ende wütender Hände
 [ein?
 1100. Zum Alten, Mit fliegender Eisente verzierten Panzer tritt er hin:
 „Fürstenheld, Mit fliegender Eisente verzierter Panzer, hör zu!
 Unter der Hafenstadt
 wie schwimmst du denn wie eine schwimmende Gans?
 Wer führt denn dein kleines Fürstenweib mit Kiesel-stoßen-
 [den, Nahrung verschaffenden Füßen
 1105. auf das von sandigem Schaum bespritzte, treffliche Sandufer
 mit Fuß begrüßend herab?
 wer bringt es mit Hand begrüßend entgegen?
 Führe uns in dein inneres Stadttinnere hinein,
 bringe uns in dein inneres Dorftinnere hinein!“

1110. lu koti jastel
 vuili vuet ord altming teel näng tombennä
 mäti mu sungel eult juum
 mu senzeng tarom ortnä
 lipeng vuäs lipel vantltelä
1115. lipeng gord lipen vanttelen ki
 näng ko ollten
 änd ke vantltelen näng ord ulten
 lu koti jastel
 ma koti jelpi katl sailnä nängiten
1120. nyoling kăp nyolenki käiss
 nobti lunt volälpä äll kun năbsem
 năbti vas volälnä äll kun năbsem
 schitlnä kănnting kur jăm taus kolltä total
 kănnting jäs jăm äling kollta suostal
1125. latta kotăng koreng teel sikel koschă togi suostal
 năbti lunt volälnä
 kaltnăng vuäs ilpenă koti äll năplem

1110. Ő miképpen szól:
 „*Öt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél*, te kívüled
 melyik föld-szögeletről (é. világtájról) jött
 földhátas erős fejedelemlhős
 vezethetne a belső város belsejébe?
1115. A belső falu belsejébe ha bevezetsz,
 te ember vagy,
 ha nem vezetsz [be], te fejedelemlhős vagy.“
 Ő miképpen szól:
 „Már mint én (v. én persze), ha az előbbi nap mögén hozzád
1120. orros csónakom orra [a parthoz] ütődött volna, [hasonlóan
 úszó lúd módjára csak úsznám talán,
 úszó réce módjára csak úgy úsznám talán?“
 Erre aztán haragos láb jeles irányzását (?) hová **viszi**,
 haragos kéz jeles véggel hova lépdel?
1125. *Szálló-hattyú-ékítményű-páncél* öreghez oda lépdel:
 — „Úszó lúd módjára
 a réves városod alatt persze csak úgy úszol,

1110. *lou xodi iästäl:*

„*u e i l i - u è t - ò r d - ä l t m ə y - t è l*, *nəy tombənnä*
mädi mou-suyəl ēuəlt iouəm
mou-šanžəy tārəm òrtnä
libəy uäs libəl uäntltälä?“

1115. *libəy kòrt libèn uäntltälèn-ki,*

nəy xò òldèn,
änd-ki uäntltälèn, nəy òrd uòlpèn.“
lou xodi iästäl:

„*mä xodi ièlbi xatl sājəlnä nəy-idèn*

1120. *hóləy xāp hólèn (ə:hóləm)-ki xāiəs,*

nāpti lònt uoləlpā əl xun nāpsəm,
nāpti uäs uoləlnä əl xun nāpsəm?“
sitəlnä kəntəy kur iām toyəs(?) xoltā tòdāl,
kəntəy iās iām ələy xoltā šòštāl?

1125. *làtti-xotəy-xorəy-tèlšigəl xožā toyi-šòštāl:*

„*nāpti lònt uoləlnä*
kəltəy uäs ilbènä xodi əl-nāplən,

1110. Also spricht er:

„Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener Panzer, außer dir,
 von welchem Erdenwinkel gekommener,
 starker Fürstenheld vom Erdenrücken
 könnte mich in das innere Stadttinnere führen?“

1115. Wenn du mich in das innere Dorfinnere hineinführst,
 so bist du ein Mann,

wenn du mich nicht hineinführst, so bist du der Fürstenheld.“

Also spricht er:

„Freilich ich, wenn am vorigen Tag wie dir

1120. die Nase meines mit Nase versehenen Kahnes ans Ufer ange-
 [stoßen hätte,

würde ich vielleicht nur wie eine schwimmende Gans swim-
 [men?

würde ich vielleicht nur wie eine schwimmende Ente swim-
 [men?“

Welche treffliche Richtung schlagen seine zornigen Füße dann
 [ein?

In welche gute Richtung schreitet er mit zornigen Händen?

1125. Zum Alten, Mit fliegendem Schwan gezierten Panzer, tritt er hin:

— „Wie eine schwimmende Gans

schwimmst du freilich nur so unter deiner Hafenstadt,

- lăbti vas volălnă koti ăll năplen
 sălyek keu sohmang lanting kuring ai najen
 1130. sei kumtăng jăm pan koschă
 kurl beli euming sor koină nihtolă
 ămsem kăp sorenă
 jăsl beli euming sor koin all ogoltele
 lelem kăp sorenă ogol tăti nengen pa mui ne ultal
 1135. lipeng vuăs lipen kun vantl telem
 liping gord lipenă mung eu kun tōlen
 lu koti jastel
 vuili vuet ord altmeng teel năng tom benă
 mătă muzung kesing meilăp tarom ortnă
 1140. liping vuăs lipelă vuantltălă
 năng jelpenă măt oling jenget senzi vueing ortnă
 liping gord lipel vuantltălă
 vuantltelen ke năng ko olten
 änd ke vuanttelem năng ord olten
 1145. ma koti lipeng vuăs lipel vuantltătem kesă

úszó réce módjára hogyan is úszik?

A kavics-rugdoso-táplálékos lábú (o:χorəy) kis fejedelem-
 [nődet]

1130. a homokos habú jeles fővenypartra
 lábbal való üdvözléssel ki hozza el,
 megült csónakod széléhez
 kézzel való üdvözléssel ki szállítja [majd] le?
 A megszállt csónakodba szállítandó asszonyod meg milyen
 1135. A belsős városod belsejébe mikor vezetsz be, [nő [is]?
 a belsős falud belsejébe minket mikor viszel?“
 Ő miképpen szól:
 „Őt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél, te kívüled
 melyik földszögeletről való kardos mellű erős fejedelemhős
 1140. vezethetne a belsős város belsejébe,
 te előtted melyik végről való vízhátas erős fejedelemhős
 vezethetne a belsős falu belsejébe?
 Ha bevezetsz, te ember vagy,
 ha nem vezetsz, te fejedelemhős vagy.
 1145. Arra, hogy én a belsős város belsejébe vezesselek,

- nāpti ʔās ʔolalnā ʔodi al-nāplən?
 sālək-keu-sōŋməy lāndəy kurəy (ɔ: ʔorəy) aɿ naiən
1130. sei-ʔumbəy ʔām pān ʔoʔā
 kurəl-bəlɿ euməy-sor ʔoɿnā nɪk-tòlā,
 āmsəm ʔāp sorənā
 ʔāšəl-bəlɿ euməy-sor ʔoɿn[ā] al-oyəltəlā?
 lələm ʔāp sorənā oyəltədɿ nəyənɸā muɿ nè òldəl?
1135. libəy ʔāš libèn[ā] ʔun ʔāntəltələn,
 libəy kòrt libènā muɸəy ʔun tòlən?“
 loy ʔodi ʔāstəl:
 „u e ɿ lɿ ʔ è t - ò r d - ā l t m ə y - t è l , n ə y t o m b è n n ā
 mādɿ moɸ-zuy (moɸ-suy) kəʒəy meɸləp tārəm òrtnā
1140. libəy ʔāš libəlā ʔāntɿtəlā,
 nāy ʔəlbènnā māt-āləy ʔəyɸət-sānzɿ ʔeɸəy òrtnā
 libəy kòrt libəl ʔāntɿtəlā?
 ʔāntɿtələn-kɿ. nāy ʔò òldèn,
 and-kɿ ʔāntɿtələn, nāy òrd òldèn.
1145. mā ʔodi libəy ʔāš libəl ʔāntɿtədèm-kəʒā

wie schwimmst du denn wie eine schwimmende Ente?

Wer bringt dein Fürstenweib mit Kiesel-stoßenden, Nahrung
 [verschaffenden Füßen]

1130. auf das von sandigem Schaum bespritzte, treffliche Sandufer
 mit Fuß begrüßend her?

wer führt es an deinen besetzten Kahnrand
 mit Hand begrüßend herab?

Was für ein Weib ist denn die Frau, die in deinen besetzten
 [Kahn zu führen ist?

1135. Wann führst du mich in dein inneres Stadttinnere?

wann bringst du uns in dein inneres Dorftinnere?“

Also spricht er:

„Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener Panzer, außer
 [dir,
 von welchem Erdenwinkel gebürtiger, starker Fürstenheld mit
 [einer mit Säbel umgürteter Brust]

1140. könnte mich in das innere Stadttinnere führen?

von welchem (Erden-) Ende gebürtiger, starker Fürstenheld vom
 [Wasserrücken]

könnte mich vor dir in das innere Dorftinnere führen?

Wenn du mich hineinführst, so bist du der Mann,

wenn du mich nicht hineinführst, so bist du der Fürstenheld.

1145. Dazu, daß ich dich ins innere Stadttinnere führe,

- jelpi katl sailnä nyoling káp nyolem kun käimal
 jelpi at sailnä siing káp singemki käiss alt vantlteser
 schitlnä kännting kurr jäm taus kolltä suostal
 kännting jäs jäm taus kolltä tuotal
1150. Ass kotäng nyäläp lonh sikel koschä togi suostal
 lär kätäng nyoläp lonh kolntä
 täm lelem káp sorenä
 ämsem káp käniennä
 näpti lunt volalpa koti näptlen
1155. sei kumtäng jäm pana
 sälyäk keu sonhmang lanting kuring ai najen
 kurl beli eumäng sor koin äll ogoltälä
 jäsl beli eumäng sor koin jéschält tolä
 lipeng vuäs lipen mungeu vuantlteten mui latom
1160. lipeng gord lipen mungeu pa kun toälem
 lu koti jastel
 vuili vuet ord altmeng teel ortä kolä

az előbbi nap mögén orros csónakom orra mikor ütődött
 [a parthoz]?

Ha az előrésszel ellátott csónakom előrésze az előbbi éj mögén
 [ütődött volna [a parthoz], hogyne vezetnék be.“

Erre aztán haragos láb jeles irányításával (?) hová lépdél,
 haragos kéz jeles irányítását (?) hová viszi?

1150. Az *Obi-hattyú-orrú-bálvány* öreghez oda lépdél:

„*Tavi-hattyú-orrú-bálvány*, halljad [csak]!

Ebben a megszállt csónakodban,

megült csónakod rejtekében (?)

úszó lúd módjára hogyan úszol?

1155. Az iszapos habú jeles fövenypartra

a kavics-rugdoso-táplálékos-lábú (o: *xoray*) kis fejedelem-
 lábbal való üdvözléssel ki szállítja le, [nődet

kézzelel való üdvözléssel ki hozza szemközt?

A belsős városod belsejébe minket bevezetned talán rossz
 [volna (tkp. bevezetésednek miije rossz),

1160. belsős falud belsejébe minket meg mikor viszel be?“

Ő miképpen szól:

„*Öt-erőtlen-fejedelemhős-emelte-páncél* fejedelemhős, mint
 [fejedelemhős halljad!

ɣɛlbɛ ɣatl sājəlnā nɔləɣ ɣāp nɔləm ɣun ɣāɣmāl?
ɣɛlbɛ ət sājəlnā sɪɣəɣ ɣāp sɪɣəm[-kɪ] ɣāɣəs, ält ɣāntɪltəsəm.“
sɪtəlnā kántəɣ kur ɣām toɣəs (?) ɣoltā sòštāl,
kántəɣ ɣāš ɣām toɣəs (?) ɣoltā tòdnāl?

1150. *às-ɣotəɣ-nɔləɣ-lòɣkšɪɣəl ɣozā toɣɪ-sòštāl:*

„lār-ɣotəɣ-nɔləɣ-lòɣk ɣoləndā!

tām lələm ɣāp sorənā (ɔ:sorənnā),

āmsəm ɣāp ɣanɣənnā (?)

nāptɪ lɔnt ɣoləlpā ɣodɪ nābətɪlən?

1155. *seɣ-ɣumbəɣ ɣām pānā*

sələk-keɣ-sòɣɣməɣ-lāndəɣ-kurəɣ (ɔ:ɣorəɣ) ɔɣ nāɣən

kurəl-bəli eɣməɣ-sor ɣoɣn[ā] ɔl-ɔɣəltələ,

ɣāšəl-bəli eɣməɣ-sor ɣoɣn[ā] ɣèzəlt tòlā?

libəɣ ɣāš libən (ɔ:libənā) mɪɣèɣ ɣāntɪltəvən mɪɣəl ādəm,

1160. *libəɣ kòrt libən (ɔ:libənā) mɪɣèɣpā ɣun tòlən?“*

loɣ ɣodɪ ɣāstəl:

„ɣeɣlɪ-ɣèt-òrd-ältməɣ-t'èl-[òrt'] ɔrdā ɣòlā!

wann stieß die Nase meines mit Nase versehenen Kahnes am
 [vorigen Tag ans Ufer an?

Wenn der Vorderteil meines mit Vorderteil versehenen Kahnes
 [nach der vorigen Nacht ans Ufer angestoßen hätte, wie
 würde ich denn dich nicht hineinführen.“

In welche treffliche Richtung schreitet er dann mit zornigen
 [Füßen?

Welche treffliche Richtung schlägt er mit zornigen Händen ein?

1150. Zum Götzen-Alten mit der Nase wie ein Ob-Schwanschnabel
 [tritt er hin.

„Götze mit der Nase wie ein See-Schwanschnabel, höre mich an!

Wie schwimmst du in deinem bestiegenen Kahn,

im Versteck deines besetzten Kahnes

wie eine schwimmende Gans?

1155. Wer führt auf das mit schlammigem Schaum bespritzte, treffliche
 [Sandufer

dein kleines Fürstenweib von Kiesel-stoßenden, Nahrung ver-
 [schaffenden Füßen

mit Fuß begrüßend herab?

wer bringt es mit Hand begrüßend entgegen?

Wäre es vielleicht schlecht (eig. der Einführung was wäre
 [schlecht), wenn du uns in dein inneres Stadttinnere führtest?

1160. wann bringst du uns in dein inneres Dorftinnere?“

Also spricht er:

„Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener Panzer, Fürsten-
 [held, als Fürstenheld hör es!

- nāng jelpen mātā mu mu senzāng neming ortnā
liping vuās lipel jelpi vantltälä
1165. lipeng gord lipenā vantltelen ki nāng ko ölten
änd ke vantltelen nāng ord ölten
lu koti jastel
ma koti lipeng vuās lipel vantltetem kesā
nāngiten jelpi katl sailnā
1170. nyāling kăp nyālem kun kaimal
singen kăp singem kun katlmem
jelpi katl sailnā nyāling kăp nyālenke katlsem
näpti lunt volālnā äll kun năpsem
näpti vuas volālnā äll kun nopsen
1175. schitlnā kănnting jās jām taus kolltā total
kănnting kur jām oling kolltā suostal
tont kéuri nyălăp lonh kolntā
sas keuri nyolăp lonh kolntā
tām kaltngeng vuās il peunā
1180. kaltngeng gord il pinā

Te előtted melyik földről való földhátas neves fejedelembős
vezethetne a belsős város belsejébe?

1165. A belsős falu belsejébe ha bevezetsz, te ember vagy,
ha nem vezetsz be, te fejedelembős vagy.“
Ő miképpen szól:
„Arra, hogy én a belsős város belsejébe vezesselek,
hozzád hasonlóan, az előbbi nap mögén
1170. orros csónakom orra mikor ütődött [a parthoz],
az előrésszel ellátott csónakom előrésztét mikor kötöttem ki?
Ha az előbbi nap mögén orros csónakom orrát kikötöttem
úszó lúd módjára hogyan is úsznám, [volna,
úszó réce módjára hogyan is úsznám?“
1175. Erre aztán haragos kéz jeles irányítását (?) hová viszi,
haragos láb jeles véggel hová lépdel:
„Nyírhéj-tokos(?) -orrú-bálvány, halljad [csak],
Nyírhéj-tokos-orrú-bálvány, halljad [csak]!
E réves városunk alján,
1180. réves falud alatt

nay jëlben[nä] mādī-mou mou-šanžəy nēməy ɔrtnä
libəy uās libəl uāntl̥l̥əlā?

1165. libəy kòrt libənā uāntl̥l̥ələn-kī, nay xò òlben,
ānd-kī uāntl̥l̥ələn, nay ɔrd òlben.“

loy xodī jāstəl:

„mā xodī libəy uās libəl uāntl̥l̥ədēm-kēzā
nay-idən jëlbi xatl sājəlñā

1170. nóləy xāp nóləm xun xājīmāl,
sivəy xāp sivəm xun kātīməm?
jëlbi xatl sājəlñā nóləy xāp nóləm-kī kātīsəm,
nāptī lōnt uoləlñā al xun nāpsəm,
nāptī uās uoləlñā al xun nāpsəm?“

1175. sitəlñā kántəy jās jām toγəs(?) xoltā tòvāl,
kántəy kur jām āləy xoltā šòšlāl:
„tont-kəurī-nóləp-lòγk xōlənā,
sàs-kəurī-nóləp-lòγk xōlənā!
tām kāltyəy uās ilbēynā,

1180. kāltyəy kòrt ilbīñā

Vor dir, von welcher Gegend gebürtiger, berühmter Fürsten-
[held vom Erdenrücken
könnte uns ins innere Stadttinnere führen?

1165. Wenn du uns ins innere Dorftinnere hineinführst, so bist du
[der Mann,
wenn du uns nicht hineinführst, so bist du der Fürstenheld.“

Also spricht er:

„Dazu, daß ich dich ins innere Stadttinnere führe,
wann hat wie dir am vorigen Tage

1170. die Nase meines mit Nase versehenen Kahnes ans Ufer
[angestoßen?
wann habe ich mit dem Vorderteil meines mit Vorderteil ver-
[sehenen Kahnes angelegt?

Wenn ich am vorigen Tag mit der Nase meines mit Nase ver-
[sehenen Kahnes angelegt hätte,
wie würde ich denn wie eine schwimmende Gans schwimmen?
wie würde ich denn wie eine schwimmende Ente schwimmen?“

1175. Welche treffliche Richtung schlägt er dann mit zornigen
[Händen ein?

In welche Richtung schreitet er mit zornigen Füßen?

„Götze mit Nase wie eine Birkenrindenkapsel, hör es!

Götze mit Nase wie eine Birkenrindenkapsel, hör es!

Unter unserer Hafenstadt,

1180. unter der Dorfreete

- näbti lunt volälpa kolltä untä näpleu
 näpn vas volälnä kolltä untä näpleu
 sälyäk keu sonhmang un vuäsen
 lipeng vuäs lipel mungeu vantlta
 1185. lipeng gord lipel mungeu toityliä
 lelem käp soren ogoltäti nengen pa
 mui pulyangel ne ultal
 ämsem käp soränä vantltäti najempa
 mui nai ultal
 1190. lu koti jastel
 vueli vuet ord altmeng teel näng jelpenä
 mätä mu sungeleult johtem
 jenget senzi neming ortnä
 liping vuäs lipel vuantltälä
 1195. lipeng gord lipen vuantltelen ke
 näng ko ulte
 änd ke vantltele näng ord ulte
 ma koti lipeng vuäs lipel nängen vuantltetem kes:
 jelpi katl sailnä nyoleng käp nyolem kun käimal

- úszó lúd módjára meddig úszol,
 úszó réce módjára meddig úszol?
 A kavics-rugdósó nagy városod
 belsős város belsejébe minket vezess be,
 1185. a belsős falu belsejébe minket vígy be!
 Megszállt csónakodban szállítandó nőd
 milyenforma nő is,
 a megült csónakodba vezetendő úrasszonyod
 milyen asszony?“
 1190. Ó miképpen szól:
 „Öt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél, te előttd
 micsoda földszögeletről jött
 vízhátas neves fejedelemlhős
 vezethet a belsős város belsejébe?
 1195. Ha a belsős falud belsejébe vezetsz,
 te ember vagy,
 ha nem vezetsz, te fejedelemlhős vagy.“
 — „Már hogy én a belsős város belsejébe bevezesselek,
 az előbbi nap mögén orros csónakom orra mikor ütődött a
 [parthoz?

- nāpti lōnt uoləlpā xoltā-uōndi nāplēu,
 nāpnə uās uoləlnā xollā uōndi nāplēu?
 sālək-keu-sōyχməy-uōn uāžēn
 libəy uās libəl mupēu uāntltā,
 1185. libəy kōrt libəl mupēu tōllūiā!
 lēlām xāp sorēn[ā] oγāltadi nēvēnpā
 muī-pulāyəl nē uōldāl,
 āmsəm xāp sorēnā uāntltadi nāiēnpā
 muī nāi uōldāl?“
 1190. loy xodī iāstəl:
 „ueɣli-ue-t-ōrd-āltməy-təl, nāy iēlvēnnā
 mādi mou-suyəl ēuəlt ioytəm
 iəyγət-sānzī nēməy ōrtnā
 libəy uās libəl uāntltəlā?
 1195. libəy kōrt libēn[ā] uāntltələn-kī,
 nāy xō uōldēn,
 ānd-kī uāntltələn, nāy ōrd uōldēn.“
 — „mā xodī libəy uās libəl nāyēn uāntltədēm-kežā
 iēlni xatl sāiəlnā nōləy xāp nōlēm xun xāimāl?“

wie lange schwimmst du wie eine schwimmende Gans?
 wie lange schwimmst du wie eine schwimmende Ente?

1184. Führe uns ins innere Stadttinnere
 1183. deiner Kiesel-stoßenden, großen Stadt!
 1185. bringe uns ins innere Dorftinnere hinein!
 1187. Was für ein Weib ist denn
 1186. das Weib, das in deinen bestiegenen Kahn zu führen ist? *
 1189. Was für eine Frau ist
 1188. deine Herrin, die in deinen besetzten Kahn zu führen ist?“
 1190. Also spricht er:
 „Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener Panzer, vor dir,
 von welchem Erdenwinkel gekommener
 berühmter Fürstenheld vom Wasserrücken
 kann mich ins innere Stadttinnere hineinführen?
 1195. Wenn du mich ins innere Dorftinnere führst,
 so bist du der Mann,
 wenn du mich nicht führst, so bist du der Fürstenheld.“
 — „Daß ich dich ins innere Stadttinnere hineinführe,
 wann stieß die Nase meines mit Nase versehenen Kahnes am
 [vorigen Tag ans Ufer an?

1200. jelpi at sailna singen kăp singenke kăiss
 liping vuăs lipel alt vantltesem
 schitlnă kennting kur jăm taus kolltă suostal
 kănnting jăs jam oling kolltă total
 teschlant vuerti năui ord koschă togi suostal
1205. rech lant vuerti năui ort koschă togi mănntal
 koti jastel
 teschlant vuerti năui ord kolntă
 kaltngeng vuăs il peună kaltngeng gord il peună
 nyogin labed pelkă jûmal
1210. laung tilisch pelkă jûmall
 âmsem kăp soreună
 koină kurl beli euming sor-namen ogoltălă
 âmsem kăp soreună koină nich tolă
 lipeng vuăs lipelnă mungeu tuiytyliă
1215. lipeng gord lipelnă mungeu vantltiă
 năbti lont volălpa koti năpleu
 năbti vuas volălnă kolltă untă năptleu

1200. Ha az előrésszel ellátott csónakom előrsze az előbbi éj mő
 [gén ütődött volna a parthoz
 a belsős város belsejébe bizony bevezetnélek.“
 Erre aztán dühös láb jó irányításával (?) hová lépdel,
 haragos kéz jeles végét hová viszi?
 A *Zabliszt-csináló-fehér-fejedelemlhőshöz* odalépdél,
1205. *Kása* (v. *dara*)-*liszt-csináló-fehér-fejedelemlhőshöz* odamegy
 Miképpen szól:
 „*Zabliszt-csináló-fehér-fejedelemlhős*, halljad [csak]!
 A réves városunk alatt, a réves falunk alatt
 a húsos hét felére jött [az idő],
1210. a csontos hónap felére jött [immár],
 a megszállt csónakunkba
 lábbal való üdvözléssel kit szállítanak,
 megült csónakunkba kit vezetnek le?
 A belsős város belsejébe minket vigy be,
1215. a belsős falu belsejébe minket vezess be!
 Úszó lúd módjára hogyan [is] úszunk,
 úszó réce módjára meddig úszunk [még]?”

1200. jèlɒi át sājəlɒnā sɪɔɔ ɣāp sɪɔɛm-kɪ ɣāɣas,
 libɔɔ ɣās libəl ält ɣāntɫtəsəm.“
 sɪtəlɒnā kántɔɔ kur ɣām toɣás(?) ɣoltā sòštāl,
 kántɔɔ ɣās ɣām ālɔɔ ɣoltā tòdāl?
 tès-länt-ɣèrdɪ-noɣi-òrt ɣozā toɣi-sòštāl,
 1205. rāɣ-länt-ɣèrdɪ-noɣi-òrt ɣozā toɣi-mándāl.
 ɣodɪ ɣästəl:
 „tès-länt-ɣèrdɪ-noɣi-òrt ɣoləndā!
 kältɔɔɔ ɣās ɪlbèɣnā, kältɔɔɔ kòrt ɪlbèɣnā
 ñoɣɔɔ lābət pəlgā ɣoɣmāl,
 1210. loɣɔɔ tɪlós pəlgā ɣoɣmāl:
 ämsəm (ɔ:lələm) ɣāp sorèɣnā
 ɣoɣnā kurəl-bèlɪ eɣmɔɔ-sor nāmən oɣältəlā,
 ämsəm ɣāp sorèɣnā ɣoɣnā nɪk-tòlā?
 libɔɔ ɣās libəlɒnā muɣèɣ tòtɫɣā,
 1215. libɔɔ kòrt libəlɒnā muɣèɣ ɣāntɫtɣā!
 nāptɪ lònt ɣoləlpā ɣodɪ nāpleɣ,
 nāptɪ ɣās ɣoləlɒnā ɣoltā-ɣòndɪ nābətɫèɣ?“

1200. Wenn der Vorderteil meines mit Vorderteil versehenen Kahn
 [nach der vorigen Nacht ans Ufer angestoßen hätte,

so würde ich dich wahrlich ins innere Stadttinnere hineinführen.“
 In welche gute Richtung schreitet er dann mit zornigen Füßen?
 Welche treffliche Richtung schlägt er mit zornigen Händen ein?
 Zum Hafermehl machenden weißen Fürstenhelden schreitet er
 [hin,

1205. zum Breimehl machenden weißen Fürstenhelden geht er hin.

Also spricht er:

„Hafermehl machender weißer Fürsteheld, hör es!

Unter unserer Hafenstadt, unter unserem mit Reede versehenen
 [Dorf

ist die Zeit schon zur Mitte der Fleischwoche gekommen,

1210. neigt sich schon die Zeit der Mitte des Knochenmonats zu,

wer wird in unseren bestiegenen Kahn

mit Fuß begrüßend gebracht?

wer wird in unseren besetzten Kahn herabgeführt?

Bringe uns ins innere Stadttinnere hinein!

1215. führe uns ins innere Dorftinnere hinein!

Wie schwimmen wir denn wie eine schwimmende Gans?

wie lange schwimmen wir (noch) wie eine schwimmende Ente?“

- lu koti jastel
vuili vuet ord altmeng teel näng jelpennä
1220. mäti mu mü senzäng neming ortnä
lipeng vuäs lipel vantltälä
vantltelen ki näng ord olten
änd ke vantltelen näng ko ultem
ma koti lipeng vuäs lipel vantltätem kesä
1225. näng jelpennä singen käp singem kun käimal
jelpi katl säilnä nyäling käp nyälemke käis alt
[vantltesem
schitlnä lu täiti schäper älngäp siing nari sikel
käp alti unteng lenker jäulmätäl
sät sunläp sunläng rep
1230. i somel torli vuäj utn konhtal
kätt somel torli vuäll utn suostal
lu ju peln ängting kär koräng ord leu koil schidi
[männtal
läung kor koräng ord leu koil schidi suostal
lin menem läting kaltem lätn ma tungilem

Ő miképpen szól:

- „Öt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél, te előttd
1220. micsoda földhátas neves fejedelemlhős
vezethet a belsős város belsejébe?
Ha vezetsz, te fejedelemlhős vagy,
ha nem vezetsz, te ember vagy.“
— „Már hogy én a belsős város belsejébe vezesselek,
1225. az előrésszel ellátott csónakom előrsze talán bizony előttd
[(é. téged megelőzve) ütődött a parthoz?
Ha az orros csónakom orra az előbbi nap mögén ütődött
[volna a parthoz, bizony bevezetnélek.“
Erre aztán az ő birtokában levő *šobar* [-eziüst] markolatú
csónak-emelő nagy vállára veti [híres kardját
s a száz lépcsővel ellátott lépcsős halom
1230. egy lépcsőjét sem hibázva (?) hág föl a parton,
két lépcsőjét nem hibázva befelé (t. i. a város felé) lépdel.
Ő mögötte *Szarvas-rénbika-formájú-fejedelemlhős*
[szoszavidéki embere megyen,
Csontos-rénbika-formájú-fejedelemlhős szoszvamelléki embere
Gödrös lábnyomuk gödrét én egyengetem, [lépdel.

lou ɣodɪ ɪ̌ästəl:

„ue ɪ l ɪ - u ɛ t - ɔ r d - ä l t m ə y - t ɛ l, n ə y ɪ ɛ l b ɛ n n ə

1220. m ə d i - m o u m o u - s ɔ n z ə y n ɛ m ə y ɔ r t n ə

l i b ə y u ɔ s l i b ə l u ɔ n t l ɪ t ə l ə ?

u ɔ n t l ɪ t ə l ɛ n - k i, n ə y ɔ r d ɔ l d ɛ n,

ɔ n d - k i u ɔ n t l ɪ t ə l ɛ n, n ə y ɣ ɔ u ɔ l d ɛ n.“

— „m ə ɣ o d i l i b ə y u ɔ s l i b ə l u ɔ n t l ɪ t ə d ɛ m - k ɛ z ə

1225. n ə y ɪ ɛ l b ɛ n n ə s i y ə y ɣ ɔ p s i y ɛ m ɣ u n ɣ ɔ i m ə l ?

ɪ ɛ l b i ɣ a t l s ɔ i ɔ l n ə n o l ə y ɣ ɔ p n o l ɛ m - k i ɣ ɔ i ɔ s, ä l t u ɔ n t l ɪ t ə s ɛ m.“

s i t ɔ l n ə l o u t ɔ i d i s ɔ b ɔ r - ɔ l y ɔ p s i y ə y n ɔ r i s i ɣ ə l

ɣ ɔ p - ɔ l l i u ɔ n d ə y l ɔ y ɣ ɔ r ɪ ɔ u s l m ə d ə l,

s ɔ t s ɔ m l ə p s ɔ m l ə y r ɛ p

1230. i s ɔ m ə l t o r l i - u ɔ i u i t n ɪ ɣ ɔ y t ə l,

k ɔ t s ɔ m ə l t o r l i u ɔ l u i t n ɪ s ɔ s t ə l.

l o u ɪ b ɔ l n [ə] ɔ y d ə y - ɣ ɔ r - ɣ o r ə y - ɔ r t l e y - ɣ o i ə l s i d i m ɔ n d ə l,

l o u ə y - ɣ ɔ r - ɣ o r ə y - ɔ r t l e y - ɣ o i ə l s i d i s ɔ s t ə l.

l i n m ɔ n ə m l ɔ d ə y k ɔ l d ə m l ɔ d ɛ n m ə t u y i l ɛ m,

Also spricht er:

„Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener Panzer, vor dir,

1220. was für ein starker Fürstenheld vom Erdenrücken

kann uns ins innere Stadttinnere hineinführen?

Wenn du uns führst, so bist du der Fürstenheld,

wenn du uns nicht führst, so bist du der Mann.“

— „Daß ich dich ins innere Stadttinnere hineinführe,

1225. stieß wohl der Vorderteil meines mit Vorderteil versehenen

[Kahnes vielleicht vor dir ans Ufer an?

Wenn die Nase meines mit Nase versehenen Kahnes am vorigen

[Tag ans Ufer angestoßen hätte, so würde ich dich wahrlich

[hineinführen.“

Darauf wirft er dann seinen berühmten Säbel mit *soper* (sil-

auf seine Kahn-hebende große Schulter [bernem) Griff

und nicht eine Stufe des mit hundert Stufen versehenen

[stiegenförmig ansteigenden Uferhanges

1230. verfehrend klettert er auf dem Ufer hinauf,

nicht zwei Stufen verfehrend schreitet er hinein (d. h. gegen

[die Stadt).

Hinter ihm geht sein Mann von der Soswa-Gegend, der *Fürsten-*

[held von der Gestalt eines geweihten Rennhirsches,

schreitet sein Mann von der Soswa-Gegend, der *Fürstenheld von*

[der Gestalt eines knochigen Rennhirsches.

Die Grube ihrer grubigen Fußspur öbne ich weiter,

1235. lin suoseni onhung kaltem ongen ma tungilem
 mung ju peun labed muzung labed orten
 ältlangen keli sech ältestel
 ältlangen nyori sech talestel
 ar jach ho sägäl punn koltmeng kar pittleu
1240. ar janh ho nyiräl punn paut mann kar pittleu
 säjäch keu sonhmäng lanting kuring ar nyauräm
 kul ochpi säul nyohtal
 kul ochpi ningell nyohtal
 tarom jogol talom ar kojen
1245. tarom jogol talom ar orten
 tarom jogol neiläl käsch sogontel
 laort nari almern ar orten
 laort nari uoslal kasch paittel
 vuili vuet ord altmengtel ischern koti jastel
1250. sälyäk keu sonhmäng lanting kuring ar nyauräm
 [kolntattn]

1235. üreges lábnyomuk üregét én egyengetem (tkp. a kettőjük
 [mente gödrös lábnyom gödrét, a kettőjük lépte üreges
 [lábnyom üregét]).
 Mi utánunk a hét földszögeletről [való] hét fejedelemhős
 egybefűzött kötélgombolyag gyanánt kapcsolódik,
 egybefűzött szíjgombolyag módjára húzódik.
 A sok nép férfja subája szőrét koptató térre jutunk,
1240. a sok víz férfja botosa szőrét verdeső térre jutunk (tkp. esünk)
 [é. a birkozótérre].
 A kavics-rugdosó-táplálékos lábú (o: xorax) sok gyermek
 vastag fejű szű módjára mozog,
 vastag fejű nyű módjára nyüzsög.
 A kemény íjat föl húzott sok embered,
1245. a kemény íjat föl húzott sok fejedelemhősöd
 kemény íjuk pecekjét majdnem kieresztik,
 a nehéz kardot emelt sok fejedelemhősöd
 nehéz kardjuk élet majdnem rájuk vetik.
 Öt-erőtlen-fejedelemhős-emelte-páncél öcsém miképpen szól:
1250. „Kavics-rugdosó-táplálékos lábú (xorax) sok gyerek, óh hall-
 [játok!]

1235. *lin šōžəm ɔyɔɔy kăldəm ɔyɔɔn mǎ tɔyiləm.*
muɣ ɟubɛɣn[ǎ] lābət muɣ-zuɣ (muɣ-suɣ) lābət ɔrdən
ǎllɔɔyən kɛli-sɛx ǎldəstǎl,
ǎllɔɔyən nuri-sɛx tǎləstǎl.
ǎr ɟǎx-xò səyəl-pun xoltməɣ xar pitlɛɣ,
1240. *ǎr ɟɔɣk-xò nɔrəl-pun pāɣətmǎɣ xar pitlɛɣ.*
sǎlək-keɣ-šɔɣxməɣ-lǎndəɣ-kurəɣ (ɔ: xorəɣ) ǎr nǎɣrəm
kul oxpɛ souəl nɔxtǎl,
kul oxpɛ nɔɣəl nɔxtǎl.
tāɣəm ɟɔɣəl tǎləm ǎr xoiɛn,
1245. *tāɣəm ɟɔɣəl tǎləm ǎr ɔrdən*
tāɣəm ɟɔɣəl nɛɟlǎl xas soɣəntəl,
lāɣərt nǎri ǎlməm ǎr ɔrdən
lāɣərt nǎri ɣoslǎl xas pāɣəttəl.
ɣeɟli-ɣèt-ɔrd-ǎltməɣ-təl izəm xodɛ ɟǎstəl:
1250. *„sǎlək-keɣ-šɔɣxməɣ-lǎndəɣ-kurəɣ (ɔ: xorəɣ) ǎr nǎɣrəm*
[xoləndǎtən (ɔ: xoləntǎdɛ)]!

1235. auf der Höhle ihrer höhligen Fußspur gehe ich weiter.

Hinter uns reihen sich die sieben Fürstenhelden von sieben
 [Erdenwinkeln an

wie zusammengeflochtene Seilknäuel,

ziehen sie, wie zusammengeflochtene Riemenknäuel.

Wir gelangen auf den Platz, worauf das Wamsfell der vielen
 [Männer aus dem Volk abgewetzt wird,

1240. wir kommen auf den Platz, worauf das Stiefelfell der vielen
 [Männer vom Wasser streift (d. h. auf den Kampf- oder
 [Ringplatz].

Die vielen Knaben (d. h. Männer) mit Kiesel-stoßenden, Nahrung
 [verschaffenden Füßen

bewegen sich wie Holzwürmer mit dichten Köpfen,

wimmeln wie Maden mit dichten (eig. dicken) Köpfen.

Die vielen Männer, welche den steifen Bogen anspannten,

1245. die vielen Fürstenhelden, die den steifen Bogen anspannten,

lassen die Nock des straffen Bogens fast los,

die vielen Fürstenhelden, die ihre Schwerter zückten,

fallen fast auf uns mit der Schneide ihres schweren Schwertes
 [los.

Mein Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener
 [Panzer, spricht so:

1250. „Viele Knaben mit Kiesel-stoßenden, Nahrung verschaffenden
 [Füßen, höret mich an!

- näng leti juosch nyogi kolom pulln komnä
 kotäsch letä urätseln
 näng leti juosch nyogi jäl pulln kômen
 kotäsch vuelti urätseln
1255. tām änd vantlem labed muzung labed tarom käimal
 kot muzung kot tarom käimal
 tongelt koti tarn alpi oschl tiulpä
 jeln alpi kulyil tiulpä
 molltiki vuerem lettn tongelt vuelati
1260. molt iki poschlättn tongelt poräti
 in ma mennti juosem
 vuas mennti kämet kor pelki ponäln
 lont mennti kämet kor pelki ponäln
 ortli mu sungelnä enmem ko koil ultem
1265. naili mu sungelnä senhlem ko ortl oltem
 kesen tãi totyläti maant käslem
 narem tãi totyläti maant käslem

- A ti megennivaló nyársolt hústok három falatját
 valamiképpen [csak] meg akarjátok enni,
 a ti megennivaló nyársolt hústok négy falatját
 valahogyan [csak] meg akarjátok szerezni (tkp. ölni)?
1255. Ezt a nem láttam (tkp. látom) hét földszögeletet hét vész
 [érte,
 [ezt a] hat földszögeletet hat vész érte.
 Majd[ha] vészes dolog támad,
 [majd ha] a pusztulás ördöge megszületik (é. harcra kerül a
 amit birtok, akkor [ám] öljétek meg, [sor],
 1260. amit tudtok, akkor [ám] harapjátok!
 Most [pedig] az én járásomra való (tkp. menő) utamat
 réce menő széles formára nyissátok meg,
 lúd menő széles formára nyissátok meg!
 Fejedelemlő nélkül való föld zugában növekedett ember
 [vagyok,
 1265. nőtelen (nő nélkül való) föld zugában fölserdült ember
 [fejedelemlőse vagyok.
 A kardom hegyét hordozni nem tudom,
 a szablyám hegyét hordozni nem tudom (é. nem értek a kard-
 [forgatáshoz).

nəy lədi ɣos-ɣoyi ɣoləm pulən-kòmna
 xodəs ləda ɣorätsələn,
 nəy lədi ɣos-ɣoyi ɣal pulən-kòmna
 xodəs ɣəldi ɣorätsələn?

1255. tām and ɣäntləm lābət moɣ-zuɣ (moɣ-suɣ) lābət tārən
 ɣot moɣ-zuɣ (v. moɣ-suɣ) ɣot tārən ɣäimäl. [ɣäimäl,
 toɣɣəlt ɣodi tärnəlbi ošl tiɣəlpä,
 ɣəlnəlbi kuləl tiɣəlpä,
 molti-ki ɣərämletən toɣɣəlt ɣələdi,
 1260. molti-ki pəslətən toɣɣəlt porədi!
 in mā mändi ɣošəm
 ɣäs mändi ɣömət ɣor pəlgi ponālən,
 lönt mändi ɣömət ɣor pəlgi ponālən!
 örtli moɣ-suɣəlnä enməɣ ɣo ɣoɣəl ɣöldəm,
 1265. näili moɣ-suɣəlnä səɣkləm ɣo örtəl ɣöldəm.
 kəžən (ɔ:kəžəm)-tai tötlɣidi mā and ɣäsləm,
 nərəm-tai tötlɣidi mā and ɣäsləm.

Wollt ihr die drei Bissen eures zum Essen gespießten Fleisches
 irgendwie essen?

wollt ihr die vier Bissen eures zum Essen gespießten Fleisches
 irgendwie töten?

1255. Diese von mir nie gesehenen sieben Erdenwinkel betrafen
 [sieben Gefahren,

diese sechs Erdenwinkel betrafen sechs Verderben.

Wenn eine gefahrvolle Sache entsteht,
 wenn der Teufel des Verderbens geboren wird,
 was ihr könnt, tötet es dann!

1260. was ihr könnt, zerbeißt es dann!

Jetzt, einen Weg für mich zu gehen,
 öffnet in der breiten Form eines Entensteiges!
 öffnet mir in der breiten Form eines Gänsesteiges!

Ich bin ein Mann, der in einem Erdenwinkel ohne Fürsten-
 [helden aufgewachsen ist,

1265. ich bin ein Fürstenheld, der in einem Erdenwinkel ohne Frauen
 [herangewachsen ist.

Meine Säbelspitze führen kann ich nicht,
 meine Schwertspitze führen kann ich nicht,

- mätte ko pogol mäsing kurl tägonlä
 mätti ord pogen mäsing jäsl tägänlä
1270. ku och voll sogopteti molltäs ko maant täilem
 ort och voll sogoptäti moltäsord maant täilem
 laort nari almem ar orten
 laort nari uoslal ill läschtel
 tarom jogol talom ar kojen
1275. laort nari uoslal il esltel
 mung männti pännteu
 lont männti kämet kor pelekki ponnlä
 vuas mennti kämet kor pelki ponnlä
 vuäs ogi neming kät kässleu
1280. kort ogi siing kät lu kolltä peental
 jel paert ältem kät
 äung kät äulä jogotleu
 konung kät konlä jogotleu
 isosmäl ittnä
1285. schoper älngäp siing nari täilnä

Valamelyik ember fiának talán elszakad a lába,
 valamelyik fejedelemből fiának elszakad a keze (é. véletlenül
 [beleakad és levágja]).

1270. Emberfej helyett fizetni fölösleges emberem nincsen,
 fejedelemből-fejért fizetni fölösleges emberem nincsen.“
- A nehéz szablyát emelt sok fejedelembőlöd
 nehéz szablyája hegyét leszúrja [a földbe],
 a kemény (v. erős) íjat fölhúzott sok embered
1275. nehéz szablyája hegyét (o: erős íja idegét) lebocsátja.
 A mi járásunkra való (tkp. menő) ösvényünk
 lúd menő széles formára [ím] kinyílik,
 réce menő széles formára megnyílik.
 Város fejének a neves házat keressük.
1280. falu fejének híres háza hol tűnnék el?
 A négy gerendából összerótt ház
 ajtós ház ajtajához jutunk,
 a tetőnyílásos ház tetőnyílásához érünk.
 Egyfolytában lépven
1285. a *šober*-[ezüst] markolatú híres szablya hegyével

- nanh jogi vuering äu jogol mätäl
 sähring kätkar nyiil ko kuttpelnä
 unt schischki päling ter joln porletäl
 ur schischki päling ter joln porletäl
 1290. sähling kätkar kutpelä il änt paotmal
 vuet luipi. lujing jäs nomen katlemtal
 kot luipi lujing ket nomen ale mätäl
 täm äüän sonhlung kät kar kuttpelnä il ke pitel
 juh uni kolim schelmel kolma tägos
 1295. taren alpi äschä tätä pittsu
 jieln alpi kulyä tätä pittsu
 schereng äu scherelä togi länyzsem tal schäreng äu
 [schärelä togi käiltal]
 labed muzung labed ortl longeltal eult
 putver verti nosing leua vuerestäl
 1300. jangver vuerti nosing ärtä vuerestäl
 labed muzung labed ortl longeltmal japinä
 kot musung kot ortl eslmal ju pinä
 nanh jogi vuering äul vueltschi togortal

- a vörösfenyőből csinált ajtót betaszítja,
 a deszkás szobapadló közepére
 erdei madár felhő módjára röpül [az],
 erdei madár felhő módjára beröpül.
 1290. A deszkás szobapadló közepére nem vetődött le,
 [mert] öt ujjú ujjas kézzel fölragadja,
 hat (ö : öt) ujjú ujjas kézzel fölemelinti.
 Ez az ajtód [ha] a deszkás szobapadló közepére leesik,
 fa nagy három forgácsa hárommá törött volna,
 1295. [akkor pedig] itt vészes dologba estünk volna,
 a pusztulás ördögéhez jutottunk volna legottan.
 A sarkos ajtót sarkába odalapítja.
 Amint a hét földszögelet hét fejedelemlőse belép [a szobába],
 üstös munkát csináló . . . szolgává lesz [ím],
 1300. vízi munkát csináló (é. vízhordó) szolgává lesz.
 Miután a hét földszögelet hét fejedelemlőseit belépette,
 a hat földszögelet hat fejedelemlőseit bebocsátotta,
 a vörösfenyőből csinált ajtót rögtön bezárja,

nāyk-juyi uēray āy pōyālmāvdāl,
 sāylay xāt-xar nūyāl (?) xōr kutpālnā
 uōnt-siski pālāy-tēr pōrlāvdāl,
 uīr-siski pālāy-tēr iolū pōrlāvdāl.

1290. sāylay xāt-xar kutpālā il ant pāyāt māl,
 uēt luībī luīay iāš nōmān kātāmātāl,
 xot (ə: uēt) luībī luīay kēt nōmān ālēmāvdāl.
 tām āyēn sāylay xāt-xar kutpālnā il-ki pitl (v. pittāl),
 iux uōni xōlām sēlmāl xōlmā tāyās,
 1295. tārnālbī ošā tādā pit.su,
 iēlnālbī kulā tādā pit.su.
 šeray āy šerālā toyī-xāiūtāl (v. xāiūtāl).

- lābat moy-zuy (moy-suy) lābat ōrtəl loyēaltāl ēyalt
 put-uēr uērdī nōzay lēuā uērāstāl,
 1300. iayk-uēr uērdī nōzay ārdā uērāstāl.
 lābat moy-zuy lābat ōrtəl loyēaltmāl iubinā,
 xot moy-zuy (moy-suy) xot ōrtəl ēslmāl iubinā
 nāyk-juyi uēray āyāl uēt.si tōyōrtāl,

die aus Lärchenholz angefertigte Tür hinein,
 auf die Mitte des mit Brettern belegten Fußbodens
 fliegt sie wie eine Schar (eig. ein Wolke) von Waldvögeln,
 wie eine Schar von Waldvögeln fliegt sie hinein.

1290. Auf die Mitte des mit Brettern belegten Fußbodens fiel sie nicht,
 (weil) er sie mit fingriger Hand von fünf Fingern packt,
 mit fingriger Hand von sechs (ə: fünf) Fingern aufhebt.
 Wenn diese Tür auf die Mitte des mit Brettern belegten
 [Zimmerfußbodens gefallen wäre,
 so wären die Baum-großen drei Splitter in drei (Trümmer)
 [zerbrochen,
 1295. so wären wir hier in eine gefährliche Lage geraten,
 so wären wir da zum Teufel des Verderbens gelangt.
 Er stellt die mit Angeln versehene Tür in die Angeln zurück.
 Als die sieben Fürstenhelden der sieben Erdenwinkel (ins Zim-
 [mer) eingetreten sind,
 wird Kessel-Arbeit-Verrichtender zum Diener,
 1300. wird Wasser-Arbeit-Verrichtender zum Diener.
 Nachdem er die sieben Fürstenhelden von sieben Erdenwinkeln
 [hat eintreten lassen,
 sobald er die sechs Fürstenhelden von sechs Erdenwinkeln
 [hat hereinkommen lassen,
 schließt er sofort die aus Lärchenholz gemachte Tür,

- kul jogi vuering äul vueltschi penntal
 1305. mul käti logolnä ort ämesti siimäng voll katl kässta
 ku ämesti siimäng vuoll katl kässtal
 mul käti schongelnä tel jachtem ihtem nyochsiner
 [räganyletal
 tel jachtem voj iner räganyletäl
 schi kemi untl nä sälyäh keu sonhmäng lanting
 [kuring un iki
1310. läpil vaj nyogormang labed ortl pilätinä
 nyahing vuesch jām oling ti longtel
 mu ling vesch jām oling ti longtel
 jel olti jel vischä jel vuerleu
 kuultäki jogotsu kann mi turr luitteu
1315. vantltäki jogotsu rachmi turr nyogommeu
 ku poter ku kas ämesleu
 van poter van kas ämesleu
 mäje kuji täping lant leleu

- a lúcfenyőből csinált ajtót rögtön beteszi.
1305. A vendégszoba zugában fejedelemhős ülte (tkp. ülő) híres (?)
 [helyet nappal keres,
 ember ülte (tkp. ülő) híres (?) helyet nappal keres.
 A vendégszoba rekeszében tele aggatott nyuszt[bőrös] rúd
 [gyanánt [oda] rogyik,
 tele aggatott hódbőrös (tkp. állatbőrös) rúd gyanánt rogyik.
 Ezenközben a *Kavics-rugdoso-táplálékos-lábú* (᠋ᠰᠢᠷᠢᠭᠣᠰᠣᠨᠲᠠᠭᠯᠠᠯᠢᠰᠤᠯᠠᠪᠤ) *nagy*
 [őreg
1310. kéthegyű nyíl-nyél faragó hét fejedelemhősével együtt
 nevető arc jó véggel ím belépnek,
 tisztelő arc jó véggel ím belépnek.
 A további életre való (v. célzó) üdvözlésünket elvégezzük
 [(tkp. tovább csináljuk),
 messziről jöttünk-e, „nász“-torokkal csicseregnek hozzánk,
 1315. közelről jöttünk-e, „rokon“-torokkal szólogatnak (v. beszél-
 [nek hozzánk).
 A hosszú beszéd hosszú vígasságát üljük,
 a rövid beszéd rövid vígasságát üljük.
 A vendégembernek való darabos (?) ételt esszük,

xòl-juji ueray ayäl uèlt,si pentäl.

1305. mul-xädi loyälnä ört ämastî sujmây (?) uol xatl kâstäl,
xò ämastî sujmây uol xatl kâstäl.
mul-xädi sujalnä tël-iytäm noxsi-nir räyänlädäl,

tël-iytäm uäxi-nir räyänlädäl.

ši-këmi uönilnä sätək-keu-šòy xmay-ländəy-

[kurəy (ə:xorəy) uön igi

1310. lābəl-uāi nōyärmây lābət örtəl pilatnä

ñayəy uēs iam āləy tē loy'dəl,

muləy uēs iam āləy tē loy'dəl.

jel-öldi uizā jel-uèrlèu,

xouältä-kî ioyät,su xanmi-tur luälDèu,

1315. uän'öltä-kî ioyät,su raXmi-tur nōyämmeu.

xou podər xou kâš ämaslèu,

uän podər uän kâš ämaslèu.

māi-xuji tābəy lānt lèlèu,

macht er sofort die aus Fichtenholz gemachte Tür zu.

1305. Im Gastzimmerwinkel sucht er einen berühmten Platz für den
[Fürstenhelden zum Sitzen bei Tag,

einen trefflichen Platz sucht er für die Männer zum Sitzen bei
[Tag.

Im Gastzimmerabteil sinkt er hin, wie eine mit Marderfell voll-
[behängene Stange,

wie eine mit Biberfell (eig. Tierfell) vollbehängene Stange
[sinkt er hin.

Inzwischen tritt der große Alte mit Kiesel-stoßenden, Nahrung
[verschaffenden Füßen (Khorenk)

1310. samt seinen zweispitzige Pfeilschäfte schnitzenden sieben
[Fürstenhelden

mit gutem Ende eines lachenden Gesichtes ein,

mit gutem Ende eines ehrsamten Gesichtes treten sie ein.

Unsere zum Weiterleben gehörenden Begrüßungen verrichten
[(eig. machen) wir.

Ob wir von fern gekommen seien, zwitschern sie zu uns mit
„Hochzeits“-Kehle,

1315. ob wir von nah gekommen seien, sprechen sie zu uns mit
[„Verwandten“-Kehle.

Durch lange Unterhaltung des langen Gespräches sitzen wir
[weiter,

durch kurze Unterhaltung des kurzen Gespräches sitzen wir
[weiter.

Die für Gästleute bereitete, bröckige Speise essen wir,

- tänt kuji kutäng lant jéschleu
1320. ku poter ku kas ämesmeu ju pinä
 van poter van kas koltmeu ju pinä
 vuili vuet ord altming teel ischem
 ku ämsem namprel pärkätmän nomen läiltal
 ku ämsem täprel pärkätmän numen läiltal
1325. koti jastel
 nyauremt täm ku poter kaseu lu kun kolltal
 van poter kaseu lu kun sogontal
 mung leum ruen
 ajung go ar pokeunä lu kun jogottal
1330. mung jénschem rueu
 keleng go ar schascheua lu kun männtal
 kaltnäng vuäs kaltneuna namen suosleu
 kaltneung gord kaltneunä namen ogolleu
 lebed suntleng jem kulmas seurleu
1335. vuares untleng jem kulmäs vuerleu
 äung kät äul pelki ponntal

- a nászembernek való részegítő ételt isszuk.
1320. A hosszú beszéd hosszú vígasságát ülésünk után,
 a rövid beszéd rövid vígasságát fogyasztásunk után
Öt-erőtlen-fejedelemhős-emelte-páncél öcsém
 sokáig ült szemetjét leverve [ím] föláll,
 rövid ideig ült porát leverve föláll.
1325. Miképpen szól:
 „Gyerekek, ez a mi hosszú beszédünk vígassága mikor is
 rövid beszédünk vígassága mikor is ér véget? [fogy el,
 A mi evésünk melege (v. göze)
 apródférfi sok szolgánkhoz hogyan jutna el,
1330. a mi ivásunk melege (v. göze)
 hírhordó férfi sok cselédünkhöz hogyan menne?“
 A réves városunk révébe menjünk le (tkp. lemegyünk),
 a réves falunk révébe szálljunk alá! (tkp. leszállunk).
 Lombos jeles hálósátort vagdaljunk (tkp. vagdalunk),
1335. vesszöböl való jeles hálást csináljunk (tkp. csinálunk)!
 Az ajtós ház ajtaját kitárja,

tānt-xuji kudəy(?) lānt iēsłəy.

1320. xou podər xou kās āməsməy iubinā,
 uān podər uān kās xoltməy iubinā
 u e i l i - u è t - ò r D - ā l t m ə y - t è l i z è m
 xou ām'səm tāprəl pārgātmān nōmən lāiɫdāl,
 xou (ɔ : uān) ām'səm tāprəl (ɔ : namprəl) pārgātmān nōmən
 1325. xodɪ iāstəl : [lāiɫdāl.
 „nāyurəmət, tām xou podər kāsəy lou xon (v. xun) xoltāl,
 uān podər kāsəy lou xon (v. xun) soyəntāl?
 muɣ ləuəm rouəy
 ājəy xò ār poyəy nā lou xon (v. xun) ioyəttāl,
 1330. muɣ iēhəzəm rouəy
 kələy xò ār šāzəy nā lou xon (xun) māndāl?“
 kältəy uās kältəy nā nāmən šōšləy,
 kältəy kòrt kältəy nā nāmən oyəlləy!
 lēbəs-untləy iām xālmās sēuərləy,
 1335. uārəs-untləy iām xālmās uèrləy!
 āuəy xāt āuəl pelgè-pondāl,

die für Hochzeitsleute bereitete, berauschende Speise trinken wir.

1320. Nachdem wir lange Unterhaltung eines langen Gespräches
 [verbracht haben,
 nachdem wir kurze Unterhaltung eines kurzen Gespräches
 [verbracht haben,
 steht mein Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener
 [Panzer, auf,
 seinen Staub kurzen Sitzens abwischend steht er auf,
 seinen Schmutz langen Sitzens abwischend (o. abschüttelnd)
 1325. Also spricht er: [steht er auf.
 „Knaben, wann nimmt die Unterhaltung dieses unseres langen
 [Gespräches ein Ende?
 wann endet denn die Unterhaltung unseres kurzen Gespräches?
 Wie würde die Wärme unseres Essens
 zu den Knappen-Männern, zu unseren vielen Dienern gelangen?
 1330. Wie würde die Wärme unseres Trinkens
 zu den Boten-Männern, zu unseren vielen Dienern hinkommen?“
 Wir gehen auf die Reede unserer Hafenstadt hinab,
 wir steigen auf die Reede unserer Dorfreede hinab.
 Aus Laub schlagen wir ein treffliches Schlafzelt,
 1335. aus Ruten machen wir eine treffliche Herberge.
 Die Tür des mit Tür versehenen Hauses macht er auf,

- konung kät konl pelki pusstal
 labed muzung labed ortl etltätäl eult
 putver verti nosing leua vuerestal
1340. kot muzung kot ortl etltätäl eult
 jengver verti nosing ärtä vuerestal
 labed muzung labed ortl etltämäl ju pinä
 kot muzung kot ortl eslmäl ju pinä
 äung kät äul vueltschi togortal
1345. konung kät konl vueltschi pental
 kareng vuäs kareunä pittmeu ju pinä
 älung ko äling kaltem lu tuotal
 lu jupeln ältlangen nyuri sech ältesleu
 ältlangen keli sech talesleu
1350. kaltnäng vuäs il peua jogotleu
 kaltneng gord kaltneua ogolleu
 lebes untläng jām kulmäs seurleu
 vuares untläng jām kulmäs vuerleu
 ajung ko ar pokeu

- a tetőnyílásos ház tetőnyílását fölnyitja.
 Miközben a hét földszögelet (é. világtáj) hét fejedelemhősét
 üstös munkát csináló . . . szolgává lesz, [kibocsátja,
1340. a hat földszögelet (é. világtáj) hat fejedelemhősét miközben
 [kibocsátja,
 vízi munkát csináló (é. vízhordó) . . . szolgává lesz.
 Miután a hét földszögelet (é. világtáj) hét fejedelemhősét
 [kibocsátotta,
 a hat földszögelet (é. világtáj) hat fejedelemhősét kieresztette,
 az ajtós ház ajtaját rögtön bezárja,
1345. a tetőnyílásos ház tetőnyílását rögtön befödi.
 Miután a teres város terére kijutottunk (tkp. esésünk után),
 az első ember első nyomát ő viszi (é. ő megy elül),
 ő utána egybefűzött szíj-gombolyag [gyanánt] kapcsolódunk,
 egybefűzött kötél-gombolyag [módjára] húzódunk.
1350. A réves városunk aljára jutunk,
 a réves falunk révébe szállunk.
 Lombos jeles háló-sátort vagdalunk,
 vesszős jeles háló-sátort csinálunk.
 Hírhordó férfi sok szolgánkkal (tkp. fiunkkal) együtt

χῶναῖ ἡτὰ χῶναλ (v. χὼναλ) πελγὶ-πυστάλ.
 λάβατ μου-ζυῖ (μου-συῖ) λάβατ ὀρτάλ ἐτltαδάλ ἐϋαλτ
 put-ϋὲρ ϋὲρδι ἡὼζαῖ λέυᾶ ὑἑράστάλ,

1340. ἡὼτ μου-ζυῖ (μου-συῖ) ἡὼτ ὀρτάλ ἐτltαδάλ ἐϋαλτ
 ἰῶγκ-ϋὲρ ϋὲρδι ἡὼζαῖ ἀρδά ὑἑράστάλ.
 λάβατ μου-ζυῖ (v. μου-συῖ) λάβατ ὀρτάλ ἐτltαμάλ ἰῦβινᾶ,
 ἡὼτ μου-ζυῖ (v. μου-συῖ) ἡὼτ ὀρτάλ ἐσλμάλ ἰῦβινᾶ
 ἀϋῶῖ ἡτὰ ἀϋᾶλ ὑἑλτ,σί τῶγᾶρδάλ (v. τῶγᾶρτάλ),

1345. χῶναῖ ἡτὰ χὼναλ ὑἑλτ,σί πεντάλ.
 χαράῖ ὑᾶς χαρέυνᾶ πitmέῦ ἰῦβινᾶ
 ᾶλαῖ χὸ ᾶλαῖ κᾶλδᾶμ λοῦ τὸδάλ,
 λοῦ ἰῦβᾶλν[ᾶ] ᾶltlᾶῖᾶν ἡῦρι-σῆχ ᾶλδᾶσλέῦ,
 ᾶltlᾶῖᾶν κῆλι-σῆχ τᾶλᾶσλέῦ.

1350. κᾶλτῖᾶῖ ὑᾶς ἰlbέῦᾶ ἰῶγᾶτlᾶῖ (v. ἰῶγᾶτlῖ),
 κᾶλτῖᾶῖ κὸρτ κᾶλτῖᾶῖ ὀγᾶλλᾶῖ (v. ὀγᾶλλῖ).
 λέβᾶς-untlᾶῖ ἰᾶμ ἡᾶlmᾶς σῆῦᾶρlᾶῖ,
 ὑᾶῖᾶς-untlᾶῖ ἰᾶμ ἡᾶlmᾶς ὑἑrlᾶῖ.
 ᾶἰῖᾶῖ χὸ ᾶῖ poyᾶῖ [pἰlnᾶ]

die Dachluke des dachlukigen Hauses öffnet er.
 Während er die sieben Fürstenhelden von sieben Erdenwinkeln
 [hinausläßt,
 wird der Kessel-Arbeit-Verrichtende zum Diener,

1340. während er die sechs Fürstenhelden von sechs Erdenwinkeln
 [hinausläßt,
 wird der Wasser-Arbeit-Verrichtende zum Diener.

Sobald er die sieben Fürstenhelden von sieben Erdenwinkeln
 [hinausgelassen hat,
 sobald er die sechs Fürstenhelden von sechs Erdenwinkeln
 [hinausgelassen hat,
 schließt er die Tür des mit Tür versehenen Hauses sofort,

1345. bedeckt er die Dachluke des dachlukigen Hauses sofort.
 Nachdem wir auf den Platz der mit Platz versehenen Stadt
 [hinausgekommen sind,
 führt er die erste Spur des ersten Menschen (d. h. er geht vorne),
 hinter ihm reihen wir uns an wie verflochtene Riemenknäuel,
 ziehen wir wie verflochtene Seilknäuel.

1350. Ins untere Ende der Hafenstadt gelangen wir,
 auf die Reede unseres mit Reede verfügenden Dorfes gehen wir.
 Aus Laub schlagen wir ein treffliches Schlafzelt,
 von Ruten machen wir ein treffliches Schlafzelt.
 Samt unseren Boten-Männern, unseren vielen Knaben

1355. puting lant jām sop putingā leleu
 sārom lant olmal
 sārom lant sāting sop sārma leleu
 sableutlā sar ālom olleu
 ogeutlā sar uilt nyogolleu
1360. num torom azseu pumnsem
 sārnyi sem konymeng nai ohtinā
 vueli vuet ord altmeng teel ischem
 kanting kur jām taos kolltā suostal
 kānnting jās jām oling kolltā suostal
1365. kojā rusch ko kot lonh korr sikel koschā togi suosta
 tāui jeng jām null togi tuotal
 koje rusch ko kot lonh korr orta kolā
 kaltnāng vuās il peunā
 atl ki at labed kattlelki katl labed
1370. kolltā untā āmesslu
 azsen il penter num bel ter kätt supi kat ort ko kun
 [kittlen
 āmsem kăp soreunā ogol tāti nengen pā mui ne oltal

1355. az üstös étel jó darabját üstből (tkp. üstösen) esszük,
 ha száraz étel volt,
 a száraz étel drága darabját szárazon esszük.
 Nyakat levágható igazi álmod alszunk,
 fejet levágható igazi szunnyadásba merülünk.
1360. Felső-Ég atyám nyitotta
 aranyos szemét húnyó napon
Öt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél öcsém
 haragos láb jó irányításával (?) hova lépdel,
 haragos kéz jó végét [ím] hová viszi.
1365. *Üstökös-orosz-ember-hat-bálvány-forma-öreghez* odalép,
 a tavaszi víz jeles árját odaviszi.
„Üstökös-orosz-ember-hat-bálványforma [fejedelemlhős], feje-
 A réves városunk alján [delemlhősként halljad!
 éje hét éjet, napja hét napot
1370. meddig ülünk [még]?
 Az atyád két botos két kérő-emberét mikor küldöd?
 A megült csónakodba szállítandó nőd meg milyen nő?“

1355. *puḍəy lānt iām šəp puḍəyā lələu,*
sārəm lānt[-ki] ɔlmāl,
sārəm lānt sādəy šəp sārma lələu.
sābəl-əyatlä sār ālām olləu,
oγ-əyatlä sār uoɣəlt il-nōyālləu.
1360. *num-tōrəm āzəm punžəm*
sārni səm xoiməy nāi oxtinā
ueili-ueit-ɔrD-āltməy-təl izəm
kantəy kur iām toɣəs(?) xoltā šəštāl,
kantəy ɣāš iām āləy xoltā šəštāl (ɔ:tōdāl).
1365. *xəiəy-ruś-xə-χət-ləyk-xoršigəl xožā toyi-šəštāl,*
tāui-ɣəyk iām nul toyi-tōdāl.
„xəiəy-ruś-xə-χot-ləyk-xor [ɔrt] ɔrdā xolā!
kāltəy ɣāš ilbənā
ātli-ki āt lābət, xatləl-ki xatl lābət
1370. *xoitā-uōndi āməslu?*
āzən ilbəl-tər, numbəl-tər(?) kət soubi kət ɔrt-xə xən (v.
[xun) kitlən?
*ām'səm ɣāp sorəunā oγəltəyi nənən-pā muɣi nē ɔldāl?**

1355. essen wir aus dem Kessel die guten Stücke der im Kessel
 [zubereiteten Speise,

wenn es trockene Speise war,

so aßen wir das teure Stück der trockenen Speise trocken.

Wir schlafen einen zum Halsabhauen geeigneten, wahren Schlaf,

wir sinken in einen zum Kopfabhauen geeigneten wahren
 [Schlummer.

1360. Am vom Oberen Himmel, meinem Vater verliehenen,

1361. sein goldenes Auge schließenden Tag

1363. in welche gute Richtung schreitet

1362. mein Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener
 [Panzer, mit zornigen Füßen?

1364. welche gute Richtung schlägt er mit zornigen Händen ein?

1365. Zum Alten, Langhaarigen russischen Mann von sechs Götzen-
 [Gestalt tritt er hin,

die treffliche Flut des Frühlingswassers bringt er hin:

„Langhaariger russischer Mann von sechs Götzen-Gestalt,
 [(Fürstenheld) als Fürstenheld höre mich an!

Unter unserer Hafenstadt,

der Nächte sieben Nächte, der Tage sieben Tage

1370. wie lange verbringen wir noch?

Wann schickst du die zwei Brautwerber deines Vaters mit zwei
 [Stäben?

Und was für ein Weib ist denn das Weib, das in deinen
 [besetzten Kahn zu bringen ist?“

- lu koti jastel
 vueli vuet ord altmeng teel näng jelpennä
1375. mäte ord pogän jiil il pel ter num bel ter tolä
 kätt supi kätt ort ko kitt täl
 kätt supi kätt ord ko länyshlenki näng ko olten
 änd ke länyshlen näng ord ulten
 lu koti jastel
1380. ma koti azsem ilpem ter kätt ord ko kittem kesä
 jelpi katl säilnä nyoling käp nyolem kun käimal
 näng jelpennä singen käp singenke koiss
 azsem ilpeltär num bel tär kätt supi kät ord ko
 näng eulten kun inschä inschessem [länyschti]
1385. schitlnä kännting kur jäm taus kolltä suostal
 kännting jäs jäm äling kolltä total
 koje rusch ko portol sikel koschä togi männtal
 koti jastel
 koe rusch ko portol koln tilä
1390. jelpi katl säilnä nyolen käp nyolen käim ko

Ő miképpen szól:

- „Öt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél, te előttd
 1375. melyik fejedelemlhős fiad apja vívő
 két botos két kérő-embert küldene?
 Ha két botos két kérő-embert állítasz, te férfi vagy,
 ha nem állítasz, te fejedelemlhős vagy.“

Ő miképpen szól:

1380. „Arra, hogy én az atyám két kérő-emberét küldjem,
 előbbi nap mögén orros csónakom orra mikor ütődött
 [a parthoz]?
 Ha a hajlatos csónakom hajlata te előttd (é. téged megelőzve)
 [érintette volna [a partot],
 az atyám két botos két kérő-ember állítását
 te tőled hogy kérdezném?“
1385. Erre aztán haragos láb jeles irányításával (?) hova lépdél,
 haragos kéz jó végét hová viszi?
 Űstökös-orosz-ember-portolocskához [ím] oda megy.
 Miképpen szól:
 „Űstökös-orosz-ember-portol, figyelj [ide]!
1390. Előbbi nap mögén orros csónakod orrát parthoz ütött ember,

lou xodî iästäl:

1375. „u eilî- u èt-ò r v- ä l t m a y- t è l, n a y i è l b è n n ä
mädî ört-poyèn i u a l i l b a l- t è r, n u m b a l- t è r (?) t o l ä
kät soubi kät ört-xò kittäl,
kät soubi kät ört-xò länslèn-ki n a y xò ò l d è n,
ä n d- k i l ä n s l è n, n a y ö r t u o l d è n.“

lou xodî iästäl:

1380. „mä xodî äzèm i l b a l- t è r (?) kät ört-xò kittèm-kežä
i è l b i x a t l s ä i j a l n ä n o l a y x ä p n o l è m x u n x ä i m ä l ?
n a y i è l b è n n ä s i v a y x ä p s i v è m- k i x ä i s,
ä z è m i l b a l- t è r, n u m b a l- t è r (?) kät soubi kät ört-xò länsti
n a y e u a l t è n x u n i n z ä s s è m ?“
1385. sitälnä kätay kur iam toyäs (?) xoltä šöštäl,
kätay iäs iam älay xoltä töläl?
x o i a y- r u s- x o- p o r t o l š i g a l x o z ä t o y i- m ä n d ä l.
x o d i i ä s t ä l:

„x o i a y- r u s- x o p o r t o l x o l a n d u i l ä !

1390. i è l b i x a t l s ä i j a l n ä n o l a y x ä p n o l è n x ä i a m x o

Also spricht er:

- „Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener Panzer, vor dir,
1375. wessen Fürstenheldensohns Vater würde... (tragende?)
zwei Brautwerber mit zwei Stäben schicken?
Wenn du zwei Brautwerber mit zwei Stäben stellst, so bist
[du der Mann,
wenn du sie nicht stellst, so bist du der Fürstenheld.“

Also spricht er:

1380. „Dazu, daß ich zwei Brautwerber meines Vaters sende,
wann stieß die Nase meines mit Nase versehenen Kahnes am
[vorigen Tag ans Ufer an?
Wenn der Bug meines bugigen Kahnes vor dir angestoßen
[hätte,
wie würde ich das Stellen der zwei Brautwerber meines Vaters
[mit zwei Stäben
von dir fragen?“
1385. In welche gute Richtung schreitet er dann mit zornigen Füßen?
welche gute Richtung schlägt er mit zornigen Händen ein?
Er geht zum Langhaarigen russischen Menschen, dem kleinen
[portol hin.

Also spricht er:

„Langhaariger russischer Mann portol horch her!

1390. Mann, die Nase deines mit Nase versehenen Kahnes stieß am
[vorigen Tag ans Ufer an,

nobti lunt voläl koti näplen
 lelem kăp surenă
 sălyăk keu sonhmăng ai najen
 kurl beli euming sor koină ogol tălă

1395. lu koti jastel

vueli vuet ord altmeng teel tām ord pogol
 kăttsupi ort ko kittăl
 lu koti jastel

ma năng iten jelpi katl sailnă

1400. nyoleng kăp nyolemke kăiss

kătt supi katt ord ko alt lănyschel tăsēm
 labed muzung labed tarom kăim tăgan
 taren lu vuantı nemăn jûmeu
 jeln lu vuesch lu vuantı nemăn jûmen

1405. schitlnă kănnting kur jām taus kolltă suostal

kănnting jăs jām ălngel kolltă total
 latt ăulach korăng tel sikel koschă togi suostal
 kaltnăng vuăs il penă

úszó lúd módjára hogyan [is] úsznál (tkp. úszol)?

A megszállt csónakod széléhez

a kavies-rugdoso-kis fejedelemnődet

lábbal való üdvözléssel ki szállítja?“

1395. Ő miképpen szól:

„Öt-erőtlen-fejedelembős-emelte-páncél az a fejedelembősfı,

[aki] két botos [két] kérő-embert küld.“

Ő miképpen szól:

„Ha hozzád hasonlóan az előbbi nap mögén

1400. az én orros csónakom orra ütődött volna [a parthoz],

két botos két kérő-embert hogyan állítottam volna,

a hét földszögelet (é. világtáj) hét vésze járta helyre (tkp.
 pusztulásunkat látni szándékosan jöttünk, [helyen]
 vészünket . . . látni szándékosan jöttünk.“

1405. Erre aztán haragos láb jeles irányításával (?) hova lépdél,

haragos kéz jó végét hová viszi?

Szálló-jegeskucsá-éktményű-páncélocskához [ím] odalép:

„A réves városod alatt

näpti lōnt uoləl xodī nāplēn?

lēlēm xāp sorēnā

sālāk-keu-sorxmay-dī nāiēn

kurəl pēli eumay-sor xoīnā oyāltālā?"

1395. loy xodī iāstəl:

„uei i i - uēt - ɔrd - ālt m ə y - t è l tām ɔrd poyāl

kāt soubi [kāt] ɔrt-xò kittāl.“

loy xodī iāstəl:

„mā nāy-idēn iēlbi xatl sāiēlnā

1400. nōlāy xāp nōlēm-ki xāiēs,

kāt soubi kāt ɔrt-xò ālt lānšāltəsēm,

lābət moy-zuy (v. moy-suy) lābət tārən xāiēm tayān[ā]

tārēnlu uāntti nēmān ioyēmēu,

iēlēnlu uēšlu uāntti nēmān ioyēmēu.“

1405. šitēlnā kātəy kur iām toyās (?) xoltā šōštāl,

kātəy iās iām ālāy xoltā tōdāl?

lāt t[ā] - ā u l ā x - x o r ə y - t è l š i g ə l x o z ā t o y i - š o š t ā l :

„kāllyəy uās ilbēnā (ɔ:ilbēnnā)

wie schwimmst du denn (hier) wie eine schwimmende Gans?

Wer bringt an deinen bestiegenen Kahnrand

dein kleines Fürstenweib von Kiesel-stoßenden, Nahrung ver-
[schaffenden Füßen
mit Fuß begrüßend her?“

1395. Also spricht er:

„Der Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobene Panzer ist
[jener Fürstenheldensohn,

(der) zwei Brautwerber mit zwei Stäben schickt.“

Also spricht er:

„Wenn wie dir am vorigen Tag

1400. die Nase meines mit Nase versehenen Kahnes (ans Ufer)
[angestoßen hätte,

wie würde ich denn zwei Brautwerber mit zwei Stäben nicht
[gestellt haben.

Wir sind auf die von sieben Gefahren der sieben Erdenwinkel
[heimgesuchten Stelle,
unserem Verderben entgegenzusehen, absichtlich gekommen,
unserer Gefahr entgegenzusehen, absichtlich gekommen.“

1405. In welche treffliche Richtung schreitet er dann mit zornigen
[Füßen?

welche treffliche Richtung schlägt er mit zornigen Händen ein?
Zum Mit fliegender Eisente verzierten Pänzerchen tritt er hin:

„Unter deiner Hafenstadt

- näbti lunt volälnä koltä untä nableu
1410. napung vuas voläl mätäil näpleu
jelpi katl sailnä nyoleng käp nyälên katlem ko
aschem il pel tär num pel ter kätt supi kat ord k
lelem käp sôremnä [kun kittle
kurl belek euming sor koin al ogoltela
1415. jasl belek euming sor koinä namen vuantltälä
ämsem käp sorenä ogol täti nengenpa mui ne ultä
lu koti jastel
näng jelpen mätä mu sung mu sännsäng neming orte
katt supi kat ort ko kittäl
1420. kittlenki näng ko oltem
ändke kittlen näng ord ulten
lu koti jastel
kätt supi kat ord ko ma kittem kesä
näng jelpen nyoleng käp nyälem ma kun käimal
1425. näng jelpen siing käp singenke katlsem

- úszó lúd módjára meddig úszol [még],
1410. úszó réce módjára miért (?) úszol?
Előbbi nap mögén orros csónakod orrát kikötött ember
az atyád két botos két kérő-emberét mikor küldöd?
A megszállt csónakodba
[a kavics-rugdosó-kis-fejedelemnödet]
fállábbal való üdvözléssel ki szállítja,
1415. félkézzel való üdvözléssel ki vezeti le?
A megült csónakodba szállítandó nőd meg milyen nő [is]?
Ő miképpen szól:
„Te előtted [ugyan] melyik földszögelet (é. világtáj) föld-
[háta]s neves fejedelemhősöd
küldene két botos két kérő-embert?
1420. Ha küldesz, te férfi vagy,
ha nem küldesz, te fejedelemhős vagy.“
Ő miképpen szól:
„Arra, hogy én két botos két kérő-embert küldjek,
te előtted az én orros csónakom orra mikor ütődött [a
[parthoz]?
1425. Ha az én hajlatos csónakom hajlatát te előtted kötöttem
[volna ki,

- näpti lönt uoləlnä xoltä-yəndi näplən,
 1410. näpti uəs uoləl mādäil(?) näplən?
 jəlbɪ xatl səjəlnä nolaɣ xäp nolaɣ kätləm xə
 äžəm (ɔ:äžən) ilbəl-tər, numbəl-tər kät soɣbi kät ɔrt-xə
 lələm xäp sorənnä (ɔ:sorənnä) [xun killən?
 kural-bələk euməɣ-sor xoɪn[ä] al-oyəltələ,
 1415. jäsəl-bələk euməɣ-sor xoɪnā nāmən ɣäntitələ?
 äm'səm xäp sorənä oyəltədi nəpənəpā muɪ nə uəldäl?
 loɣ xodɪ jästəl:
 „näɣ-jəlbən mādɪ moɣ-suy moɣ-sänžəɣ nēməɣ ɔrdən
 kät soɣbi kät ɔrt-xə kittäl?
 1420. kittən-kɪ näɣ xə ɔldəm (ɔ:ɔldən),
 änd-kɪ kittən, näɣ ɔrt uəldən.“
 loɣ xodɪ jästəl:
 „kät soɣbi kät ɔrt-xə mā kittəm-kəžä
 näɣ jəlbən nolaɣ xäp nolaɣ loɣ xun xäimäl?
 1425. näɣ jəlbən siɣəɣ xäp siɣəm-kɪ kätləsəm,

- wie lange schwimmst du noch wie eine schwimmende Gans?
 1410. warum schwimmst du wie eine schwimmende Ente?
 Mann, der mit der Nase deines mit Nase versehenen Kahnes
 [am vorigen Tag anlegtest,
 wann schickst du zwei Brautwerber deines Vaters mit zwei
 [Stäben?
 Wer bringt (dein kleines Fürstenweib) in deinen bestiegenen
 [Kahn
 mit einem Fuß begrüßend?
 1415. wer führt es mit einer Hand begrüßend herab?
 Und was für ein Weib ist denn dein Weib, das in deinen
 [besetzten Kahn zu bringen ist?“
 Also spricht er:
 „Welcher berühmte Fürstenheld vom Erdenwinkel, Erdenrücken
 [würde vor dir
 zwei Brautwerber mit zwei Stäben schicken?
 1420. Wenn du sie sendest, bist du ein Mann,
 wenn du sie nicht sendest, bist du ein Fürstenheld.“
 Also spricht er:
 „Dazu, daß ich zwei Brautwerber mit zwei Stäben sende,
 wann stieß vor dir die Nase meines mit Nase versehenen
 [Kahnes (ans Ufer) an?
 1425. Wenn ich vor dir mit dem Bug meines bugigen Kahnes
 [angelegt hätte.

- kätt supi kätt ord ko alt läschtläsem
 aing vuoĵ ailpa näng eulten kun inzischsem
 keling vuăĵ kelilpa näng eulten kun kassem
 kânting kur jăm taus kolltä suostal
1430. kânnting juăs jăm äling kolltä tuotal
 latta kotăng korăng tel sikel koschă toki suostal
 koti jastel
 jelpi katl sailnă nyoleng kăp nyălen katlem ko
 azsen ilbel tăr num bel ter kätt supi kat ord ko kun
1435. năbti lunt volălnă năbten irtnă [kittlen]
 âmsem kăp sorenă
 kurl beli euming sor koină nihtolă
 lelem kăp kăngiennă
 koină jăsl beli euming sor namen ogoltălă
1440. lelem kăp silenă ogol tăti nengen pa mui pulyangel
 lu koti jastel [ne ultal]
 vuili vuet ord altmeng teel năng jelpen
 mătă mu sungel eult juum
 lâhring meilăp tarom orteu

- két botos két kérő-embert hogyne állítottam volna,
 a beszédes állat beszédét te tőled hogyan kérdezném,
 híres állat híradását tőled hogyan keresném?“
 Haragos láb jeles irányításával (?) hova lépdél.
1430. haragos kéz jó végét hová viszi?
Szálló-hattyú-ékitményű-páncéloskához odalép.
 Miképpen szól:
 „Előbbi nap mögén orros csónakod orrát kikötött ember,
 az atyád két botos két kérő-emberét mikor kül-
1435. Amíg [te] úszó lúd módjára [ígyen] úszol, [död?]
 megült csónakodba
 lábbal való üdvözléssel kit hoznak le,
 megszállt csónakod hágócskájára
 kézzel való üdvözléssel kit szállítanak le?
1440. A megszállt csónakod szélére szállítandó nő meg milyen-
 Ő miképpen szól: [forma nő [is]?“
 „Űt-erőtlen-fejedelembős-emelte-páncél, te előtted
 melyik föld szögelete (é. világtáj) felől jött
 páncélos mellű erős fejedelembősöd

- kát souBi kát òrt-xò àlt lăšltasəm,
 ājəy uāi ājəlpā nāy ēuəltən xun inžəssəm,
 kələy uāi kələlpā nāy ēuəltən xun kăssəm?“
 kántəy kur iām tojəs (?) xoltā šōštāl,
 1430. kántəy iās iām āləy xoltā tōdāl?
 ləttī-xotəy-xorəy-təlsigal xožā tojī-šōštāl.
 xodi iāstəl:
 „iələBi xatl sājəlnā nələy xāp nolen kātłəm xò
 āžən ilbəl-tər, numbəl-tər (?) kát souBi kát òrt-xò xun
 1435. nāpti lənt uələlnā nāptən irtnā [killən?
 ām'səm xāp sorənā
 kur-l-bəli euməy-sor xojnā nīk-tōlā,
 lələm xāp xəvəjənnā
 xojnā iās-l-bəli euməy-sor nāmən oγəltəlā?
 1440. lələm xāp silənā oγəltəvī nēvən-pā muī pulāvəl nē uəldāl?“
 loy xodi iāstəl:
 „uəilī-uət-òrd-āltməy-təl nāy iələbən[nā]
 māvī mou-suvəl ēuəlt iəuəm
 layrəy meyləp tārəm òrdən

- wie würde ich denn zwei Brautwerber mit zwei Stäben nicht
 [gestellt haben,
 wie würde ich von dir das Gespräch eines gesprächigen Tieres
 [fragen?
 wie würde ich bei dir die Kunde eines kundigen Tieres suchen?“
 In welche treffliche Richtung schreitet er mit zornigen Füßen?
 1430. welche gute Richtung schlägt er mit zornigen Händen ein?
 Zum Mit fliegendem Schwan gezierten Pänzerchen tritt er hin.
 Also spricht er:
 „Mann, der mit der Nase deines mit Nase versehenen Kahnes
 [am vorigen Tag anlegtest,
 wann schickst du zwei Brautwerber deines Vaters mit zwei
 [Stäben?
 1435. Während du schwimmst wie eine schwimmende Gans,
 wen bringt man in deinen besetzten Kahn
 mit Fuß begrüßend herab?
 wen führt man auf die kleine Treppe deines bestiegenen Kahnes
 mit Hand begrüßend herab?
 1440. Was für ein Weib ist denn dein Weib, das auf deinen
 [bestiegenen Kahnrand zu bringen ist?“
 Also spricht er:
 „Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener Panzer, vor dir,
 von welchem Erdenwinkel hergekommener,
 starker Fürstenheld mit Panzer umgebener Brust

1445. aysel il pel tär num bel ter kätt supi katt ord ko kitt
 kitlenki näng ord olten
 änd ki kittlen näng ko olten
 ma koti azsem ilpem tär num bel ter kätt supi kä
 [ord ko kitten kes
 jelpi katl sailnä ma nyoling káp nyolem kun käimä
 1450. schitlnä kännting kur jäm taus kolltä total
 kännting jäs jäm älngel koltä totäl
 ass kotäng nyoläp lonh sikel koschä togi suostal
 lär kotäng nyoläp lonh kolntä
 kaltnä vuäs kaltnemnä
 1455. jelpi katl sailnä nyoling káp nyälen katlem ko
 katt supi kat ordko kun kittlen
 sejä kumtäng jäm pan kangenä
 kurl beli euming sor
 i nyäli tinnlipa koinä äl ogol tälä
 1460. kätt nyäli tinnlipa koinä äll leltlä
 lu koti jastei

1445. küldené az atyja két botos két kérő-emberét?
 Ha küldöd, te fejedelembős vagy,
 ha nem küldöd, te férfi vagy.“
 „Arra, hogy én az atyám két botos két kérő-
 [emberét küldjem
 előbbi nap mögén az én orros csónakom orra mikor ütődött
 [a parthoz]?“
 1450. Erre aztán a haragos láb irányítását (?) hová viszi,
 haragos kéz jó végét hová viszi?
Obi-hattyú-orru-bálványocskáihoz odalép:
 „*Tavi-hattyú-orru-bálvány*, halljad!
 A réves városom révében
 1455. előbbi nap mögén orros csónakod orrát kikötött ember
 két botos két kérő-embert mikor küldesz?
 Az iszapos habú jeles fövenypartod hajójára
 lábbal való üdvözléssel
 egy nyilas díj nélkül ugyan kit szállítanak,
 1460. két nyilas díj nélkül ugyan kit ültetnek le?“
 Ő miképpen szól:

1445. àzəl ilbəl-tèr, numbəl-tèr (?) kət soʊbi kət òrt-xò kittəl?
 kittlèn-kì náy òrt òlbèn,
 ànd-kì kittlèn, náy xò òlbèn.“
 „mà xodì àzəm ilbəl-tèr, numbəl-tèr (?) kət soʊbi kət òrt-
 [xò kittəm-kèžā
 jèlbi xatl sājəlnā mā nóləy xāp nóləm xun xāimāl?“
1450. sītʔlnā kántəy kur iam toʔs (?) xoltā tòdāl,
 kántəy jās iam āləy xoltā tòdāl?
 às-xotəy-nóləp-ləykšigəl xozā toʔi-šòštāl:
 „lār-xotəy-nóləp-ləyk xōləndā!
 kāltyəy uās kāltyəmnā
1455. jèlbi xatl sājəlnā nóləy xāp nólèn kātłəm xò
 kət soʊbi kət òrt-xò xun kittlèn?
 seɣ-xumbəy iam pān xaygənā
 kurʔl-bèlì euməy-sor
 i nāli tinlì pā (v. tinlìpā) xoɣnā əl-oyəltələ,
 1460. kət nāli tinlì pā (v. tinlìpā) xoɣnā əl-lətlā?“
 loy xodì jāstəl:

1445. würde zwei Brautwerber seines Vaters mit zwei Stäben senden?
 Wenn du sie schickst, bist du ein Fürstenheld,
 wenn du sie nicht schickst, bist du ein Mann.“
 „Dazu, daß ich zwei Brautwerber meines Vaters mit zwei
 [Stäben schicke,
 wann stieß die Nase meines mit Nase versehenen Kahnes am
 [vorigen Tag (ans Ufer) an?“
1450. In welche Richtung schreitet er dann mit zornigen Füßen?
 welche gute Richtung schlägt er mit zornigen Händen ein?
 Zum Götzchen mit Nase eines Ob-Schwans tritt er hin:
 „Götze mit Nase eines See-Schwans, o hör es!
 An der Reede meiner Hafenstadt,
1455. Mann, der du am vorigen Tag mit der Nase deines mit Nase
 [versehenen Kahnes anlegtest,
 wann schickst du zwei Brautwerber mit zwei Stäben?
 Wer wird denn auf das Schiff dienes trefflichen Sandufers von
 [schlammigem Schaum bespritzt
 mit Fuß begrüßend
 ohne einen Pfeil-Preis gebracht?
1460. wer wird ohne zwei Pfeil-Preise hincingesetzt?“
 Also spricht er:

- vuili vuet ord altmeng teel nāng jelpen
 mätä muzung eult juum
 jāng sänzāng kesing meilāp tarom ortnā
1465. kätt supi kätt ordko kittlā
 kittlem ki nāng ord ulten
 ānd ke kittlem nāng ko ūlten
 schitlnā kānting kur jam taus kolltā suostal
 kānting jās jām oling kolltā tuotal
1470. tont keuri nyolāpl (!) lonh kolntā
 sas kéuri nyālāp lonh kolntā
 kaltneung vuās ilpeunā
 kaltneung gord kaltneunā
 nābti lunt volālnā koti nāptleu
1475. jelpi katl sāilna nyoling kāp nyālen kām ko
 azsen il pel tār num bel tār kätt supi kät ord ko
 [kunn kittlen
 lelem kāp sorenā sālyāk keu sohmanḡ lanteng kuring
 [ai najen
 koinā i nyāli tinnlipa kurl belek eumang sor

„Öt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte páncél, te előtted
 melyik földszögelet (é. világtáj) felől jött
 víz-hátas kardos mellű erős fejedelemlhőstől

1465. küldetnék két botos két kérő-ember?
 Ha küldesz, te fejedelemlhős vagy,
 ha nem küldesz, te férfi vagy.“
 Erre aztán haragos láb jeles irányításával (?) hova lépdel,
 haragos kéz jó végét [ím] hová viszi?
1470. „Nyírhéj-tokos-orrú-bálvány, óh halljad,
 Nyírhéj-tokos-orrú-bálvány, óh halljad!
 A réves városunk alján,
 a réves falunk révében
 úszó lúd módjára hogyan úszol?
1475. Előbbi nap mögén orros csónakod orrát [parthoz] ütött ember
 az atyád két botos két kérő-emberét mikor küldöd?
 Megszállt csónakodba a kavics-rugdosó-táplálékos-lábú (o:
 [xorey) kis fejedelemlhődet
 egy nyilas díj nélkül lábbal való üdvözléssel

„*u e i l i - u è t - ò r D - ä l t m ə y - t è l n ə y i è l b è n [n ä]*
m a d i m o u - z u y (v. m o u - s u y) ē u ə l t i o u ə m
i ə ŋ k - š a n ž ə y k ē ž ə y m e y l ə p t ā r e m ò r t n ā

1465. *k ā t s o u b i k ā t ò r t - x ò k i l l ā ?*

k i t l è n - k i n ə y ò r D u ò l b è n ,
ā n D - k i k i t l è n , n ə y x ò u ò l d è n . “
š i t ' l n ā k ā n t ə y k u r i ā m t o y ə s (?) x o l t ā š o š t ā l ,
k ā n t ə y i ā š i ā m ā l ə y x o l t ā t ò d ā l ?

1470. „*t o n t - k ə u r i - n o l ə p - l ò y k x o l ə n d ā ,*

s ā s - k ə u r i - n o l ə p - l ò y k x o l ə n d ā !
k ā l t y ə y u ā š i l b è u n ā ,
k ā l t y ə y k ò r t k ā l t y è u n ā
n ā p t i l o n t u o l ə l n ā x o d i n ā p l ə n (v. n ā b a t l ə n) ?

1475. *i è l b i x a t l s ā i ə l n a n o l ə y x ā p n o l è n x ā i ə m x ò*
ā z è n i l b ə l - t è r , n u m b ə l - t è r (?) k ā t s o u b i k ā t ò r t - x ò x u n k i t l è n ?

l ə l ə m x ā p s o r è n ā s ā l ə k - k e y - š ò y x m ə y - l ā n d ə y - k u r e y (ə : x o r ə y)
[d i n ā i è n]

x o i n ā i n ā l i t i n l i p ā k u r ' l b ə l ə k e y m ə y - s o r

„Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener Panzer, vor dir,
 von welchem Erdenwinkel gekommener
 starker Fürstenheld vom Wasserrücken mit einer mit Säbel
 [umgürteten Brust

1465. würde zwei Brautwerber mit zwei Stäben schicken?

Wenn du sie schickst, bist du ein Fürstenheld,
 wenn du sie nicht schickst, bist du ein Mann.“

In welche treffliche Richtung schreitet er dann mit zornigen
 [Füßen?

welche gute Richtung schlägt er mit zornigen Händen ein?

1470. „Götze mit Nase wie eine Birkenrindenkapsel, o höre mich an!
 Götze mit Nase wie eine Birkenrindenkapsel, o höre mich an!

Unter unserer Hafenstadt,

an der Reede unseres mit Reede versehenen Dorfes

wie schwimmst du denn wie eine schwimmende Gans?

1475. Mann, die Nase deines mit Nase versehenen Kahn's stieß am
 [vorigen Tag (ans Ufer) an,

wann schickst du deines Vaters zwei Brautwerber mit zwei
 [Stäben?

Wer wird in deinen bestiegenen Kahn dein kleines Fürstenweib
 [mit Kiesel-stoßenden, Nahrung verschaffenden Füßen

ohne einen Pfeil-Preis mit Fuß begrüßend

- näng koschen jéschält tolä
1480. kurl beli euming sor
 kätt nyäli tinnlipa koinä äll mälä
 lu koti jastel
 vuili vuet ord altmeng teel näng jelpeen
 mätä mu jäng senzeng tarom orten
1485. kätt supi kät ord ko kitt täl
 kittlenki näng kittlen
 änd ki kittlen näng änd kittlen
 ma kätt supi kät ord ko ma kittem kesä
 näng jelpen nyoling käp nyälen kun käiss
1490. näng jelpen siing käp singemke katlsem
 aing vuäj ail näng eulten kun kassem
 keling vuäj kelil näng eulten kun inzsisssem
 schitlnä kännting kur jām taus kolltä total
 kännting jäs jām oling kolltä total
1495. teschlant vuerti näui ord koschä togi suostal
 rech lant vuerti näui ord koschä togi männtal

- ki hozza [majd] hozzád szemközt,
1480. lábbal való üdvözléssel
 két nyilas díj nélkül ugyan ki adja [neked]?“
 Ő miképpen szól:
 „Öt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél, te előtted
 melyik föld[re való] víz-hátas erős fejedelemlhősöd
1485. küldene két botos két kérő-embert?
 Ha küldesz, te küldesz,
 ha nem küldesz, te nem küldesz.“
 „Arra, hogy én két botos két kérő-embert küldjek,
 te előtted az [én] orros csónakom orra mikor ütődött [a part-
 [hoz]?“
1490. Hajlatos csónakom hajlatát ha előtted kötöttem volna ki,
 beszédes állat beszédét te előtted hogy keresném,
 híres állat híradását te tőled hogy kérdezném?“
 Erre aztán haragos láb jeles irányítását (?) hová viszi,
 haragos kéz jó végét hová viszi?
1495. Szárított-zablisztet-csináló-fehér-fejedelemlhőshöz odalépdél,
 Dara-lisztet-csináló-fehér-fejedelemlhőshöz odamegy.

- nay xožen jèzàlt tòlà,
 1480. kur^l-bèlì eyməy-sor
 kát nàlì tìnlìpà xoìnà al-malà?“
 loy xodì jàstəl:
 „u e j l i - u è t - ò r d - à l t m ə y - t è l n a y j è l b è n [n ə]
 mādi mou jəyk-sānzəy tārəm ɔrdən
 1485. kát soubi kát ɔrt-xò kittəl?
 kitlèn-ki, náy kitlèn,
 and-ki kitlèn, náy ant kitlèn.“
 „mā kát soubi kát ɔrt-xò mā kittəm-kèžā
 náy jèlbèn nóləy xəp nólèn (ɔ:nóləm) xun xəjəs?
 1490. náy jèlbèn siyəy xəp siyem-ki kàtlsem,
 ājəy uāi ājəl náy eɣəltən xun kāssem,
 kələy uāi kələl náy eɣəltən xun inžəssəm?“
 sɪl'nə kántəy kur jam tojəs (?) xoltā tòdāl,
 kántəy jās jam āləy xoltā tòdāl?
 1495. t è s - l à n t - u è r d i - n o u i - ɔ r t x o z ā t o y i - š o s t ā l ,
 r ā x - l à n t - u è r d i - n o u i - ɔ r t x o z ā t o y i - m ā n d ā l .

dir entgegenbringen?

1480. wer wird es denn mit Fuß begrüßend
 ohne zwei Pfeil-Preise (dir) geben?“

Also spricht er:

„Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener Panzer, vor dir,
 von welcher Erde gebürtiger, starker Fürstenheld vom
 [Wasserrücken

1485. würde zwei Brautwerber mit zwei Stäben senden?

Wenn du sie schickst, so schickst du sie,
 wenn du sie nicht schickst, so schickst du sie nicht.“

„Dazu, daß ich zwei Brautwerber mit zwei Stäben sende,
 wann stieß vor dir die Nase meines mit Nase versehenen Kahnes
 [(ans Ufer) an?

1490. Wenn ich vor dir mit dem Bug meines bugigen Kahnes
 [angelegt hätte,
 wie würde ich bei dir das Gespräch eines gesprächigen Tieres
 [suchen?
 wie würde ich von dir die Kunde eines kundigen Tieres fragen?“
 In welche treffliche Richtung schreitet er dann mit zornigen
 [Füßen?
 welche gute Richtung schlägt er mit zornigen Händen ein?

1495. Zum Getrocknetes Hafermehl machenden weißen Fürstenhelden
 [schreitet er hin,
 zum Griesmehl machenden weißen Fürstenhelden geht er hin.

- koti jastel
teschlant vuerti năui ord kolntă
tăm kaltneŋg vuăs il peună
1500. kaltneŋg gord kaltneună
nyogi labed pällkă jûmeu
lăung tilisch pällkă jumeu
năbti lont volălpă kolltă untă năbteu
năbti vuas volălpă mă tăil năpleu
1505. azsen il pen ter num bel ter kătt supi kătt ord ko
[năng lăschmeltă
kolom supi kăt ord ko năng kită
lu koti jastel
năng jelpen mătă mu neming ord
kătt supi kăt ord ko kittal
1510. kolom sûpi kăt ord ko kittlen ke năng kittlen
ănd ki kittlen năng ănd kittlen
lu koti jastel
ma koti kittipa alt kuss kittsem
năng jelpenă siing kăp singem ma kun katlemem

Miképpen szól:

„Szárított-zablisztet-csináló-fejedelemlhős, óh halljad!
Ezen réves városunk alján,

1500. réves falunk révében
a húsos hét felére jutottunk,
a csontos hét felére jutottunk [fm].
Úszó lúd módjára meddig úszol [még],
úszó réce módjára miért úszol?

1505. Az atyád két botos két kérő-emberét te állítsd
három botos két kérő-embert te küldj!“ [ki],
Ő miképpen szól:

„Te előttd melyik föld[re való] neves fejedelemlhős
küldene két botos két kérő-embert?

1510. Három botos két kérő-embert ha küldesz, te küldesz,
ha nem küldesz, te nem küldesz.“

Ő miképpen szól:

„En persze küldeni hogyne küldtem volna,
[de] te előttd a hajlatos csónakom hajlatát mikor kötöttem
[ki [a partra],

χονι ἰάσται:

„t è s - l à n t - ṽ è r d i - n o ṽ i - ò r t χōlōndā!
tām kāltyay ṽās ilbēynā,

1500. kāltyay kōrt kāltyēynā

ṽoyi lābət pēlgā ioyēmēy,

loay tils pēlgā ioyēmēy.

nāpti lōnt uolalpā χoltā-ṽōndi nāptēn,

nāpti ṽās uolalpā māḍāil (v. māḍāl) nāplēn?

1505. āzēn ilbāy-tēr, numbəl-tēr (?) kāt souḅi kāt òrt-χò nāy

[lāsmāldā (v. lāsmāldi),

χōlām souḅi kāt òrt-χò nāy kidā (v. kidi)!“

lou χονι ἰάσται:

„nāy iēlbēn māḍi moy nēmāy òrt

kāt souḅi kāt òrt-χò kittāl?

1510. χōlām souḅi kāt òrt-χò kittlèn-ki, nāy kittlèn,

ānd-ki kittlèn, nāy ānt kittlèn.“

lou χονι ἰάσται:

„mā χονι kittipā ālt kuš kitsēm,

nāy iēlbēnā (o: iēlbēnnā) siyay χāp siyēm mā χun kātīmēm,

Also spricht er:

„Getrocknetes Hafermehl machender Fürstenheld, o hör est

Unter dieser unserer Hafenstadt,

1500. an der Reede unseres mit Reede verfügenden Dorfes

nahte schon die Mitte der Fleisch-Woche,

nahte schon die Mitte der Knochen-Woche.

Wie lange schwimmst du (noch) wie eine schwimmende Gans?

warum schwimmst du wie eine schwimmende Ente?

1505. Stelle deines Vaters zwei Brautwerber mit zwei Stäben!

sende zwei Brautwerber mit drei Stäben!“

Also spricht er:

„Von welchem Erdenwinkel gebürtiger, berühmter Fürstenheld

[würde vor dir

zwei Brautwerber mit zwei Stäben senden?

1510. Wenn du zwei Brautwerber mit drei Stäben schickst, so

[schickst du sie,

wenn du sie nicht schickst, so schickst du sie nicht.“

Also spricht er:

„Wie würde ich sie denn nicht geschickt haben,

(aber) wann habe ich vor dir mit dem Bug meines bugigen

[Kahnes angelegt?

1515. nyoleng kăp nyolem năng jelpen kun kăimal
 jelpi katl sailnă nyăleng kăp nyălem ke katlsem
 aing vuoj ailpa năngen kun pa utsem
 keling vuoj kelilpa năng eulten kun kăssem
 tām lelem kăp sorenă kurl belek euming sor
1520. i nyăli tinnlipa koină năng koschen jeschălt ogol tălă
 jăsl belek euming sor
 kătt nyăli tinnlipa koină năng koschen jeschălt tolă
 mollokă schi kem mosnă kănting jazing jām oling
 [luiman mujă mănntsen
 nyering jazing jām oling kăiman
1525. moj ogi kănting kăp mujă lēlmen
 năng vuiti seul senhlem seung najen
 părr molti pa konă kating săt nyăl tinlpa kun ponnlă
 năling săt nyol tinlpă pa ortnă kun ponnlă
 schitlnă lebed suntlăng jām kulmăs jogă suostal
1530. vuares untlăng jām kulmăs joga jital

1515. orros csónakom orra te előtted mikor ütődött [a parthoz]?
 Az előbbi nap mögén ha orros csónakom orrát kikötöttem
 [volna,
 a beszédes állat beszédét hozzád hogy intézném (tkp. vetném),
 híres állat híradását tőled hogyan keresném?
 Ezen megszállt csónakodba féllábbal való üdvözléssel [a ka-
 [vics-rugdosó-táplálékos-lábú-kis-fejedelemleányt]
1520. egy nyilas díj nélkül hozzád ki szállítja szemközt,
 félkézzel való üdvözléssel
 két nyilas díj nélkül hozzád ki hozza szemközt?
 [Hát] a multkor olyannyira haragos szó jó végét csicseregve
 ingerlő szó jó végét [hátra]hagyva [minek mentél,
1525. násznagyi haragos hajóra minek szállítál?
 Elvenni való, hajfonata tökéletes (tkp. megnőtt) hajfonatos
 [fejedelemnődnek
 másvalamely ember készpénzes (é. készpénzben fizetett) száz
 [nyilas díját mikor teszi le,
 nyeles (é. nyélre fölrott) száz nyíl-díját más fejedelemhős
 [hogy tenné le?"]
 Erre aztán a gallyas (é. gallyból csinált) jeles hálósátorhoz
1530. a vesszős jeles hálósátorhoz odajön. [odalépdél,

1515. *ñoləy xǎp ñoləm nəy jëlBèn xun xǎimǎl?*
jëlBɛ̃ xatl sǎjəlnǎ ñoləy xǎp ñoləm-ki kǎtlɛ̃səm,
ǎjəy ɥǎɛ̃ ǎjəlpǎ nəyən xun pǎɣətsəm,
kələy ɥǎɛ̃ kələlpǎ nəy ɛ̃ɣəltən xun kǎssəm?
tām lələm xǎp sorənǎ kur^l-l-Bələk ɛ̃məy sor
1520. *ɪ nǎli tinlipǎ xoɪnǎ nəy xoʒən jèzǎlt oɣǎltəɫǎ,*
jǎʃ^l-l-Bələk ɛ̃məy-sor
kǎt nǎli tinlipǎ xoɪnǎ nəy xoʒən jèzǎlt tǎlǎ?
molxǎ ʃi-kəm moʃnǎ kǎntəy jǎzəy jǎm ǎləy luɪmǎn muɛ̃ǎ
[mǎn'sən,
nerəy jǎzəy jǎm ǎləy xǎimǎn
1525. *mǎɪ-ori kǎntəy xǎp muɛ̃ǎ lələm?*
nəy ɥǎɪɪ sɛ̃ɣəl sɛ̃ɣkləm sɛ̃ɣəy nǎjən
pǎ-moltɛ̃ pǎ xǎnǎ kǎt-tinəy (?) sǎt nǎl tin^lpǎ xun ponlǎ,
nələy sǎt nǎl tin^lpǎ pǎ-òrtnǎ xun ponlǎ!“
ʃit^lnǎ ləbəs-untləy jǎm xǎlmǎs (?) jəɣɪ-ʃòʃtǎl,
1530. *ɥǎrəs-untləy jǎm xǎlmǎs (?) jəɣɪ-ɣɪdǎl.*

1515. wann hat vor dir die Nase meines mit Nase versehenen Kahn
[(ans Ufer) angestoßen?
 Wenn ich mit der Nase meines mit Nase versehenen Kahn
[am vorigen Tag angelegt hätte,
 wie würde ich mit dir ein Gespräch eines gesprächigen Tieres
[führen?
 wie würde ich bei dir eine Kunde eines kundigen Tieres
[gesucht haben?
 Wer wird (dein kleines Fürstenweib) in deinen bestiegenen
[Kahn mit einem Fuß begrüßend
1520. ohne einen Pfeil-Preis dir entgegenführen?
 wer wird es mit einer Hand begrüßend
 ohne zwei Pfeil-Preise dir entgegenbringen?
 Wozu bist du denn unlängst das gute Ende eines so sehr zor-
[nigen Wortes zwitschernd abgefahren?
 wozu hast du denn das gute Ende eines gereizten Wortes
[zurücklassend
1525. das Brautwerberschiff zornig bestiegen?
1527. Wann hinterlegt irgendein anderer Mann ihren hundert Pfeil-
[Preis bar bezahlt
1526. für deine zu heiratende, zopfige Fürstenfrau mit lang-
[gewachsenem Zopf?
1528. wie würde ein anderer Fürstenheld den auf einen Schaft eige-
[kerbten hundert Pfeil-Preis hinterlegen?“
 Darauf schreitet er dann zum trefflichen Schlafzelt aus
[Zweigen hin,
1530. zum trefflichen Schlafzelt aus Ruten kommt er hin.

- azzel il bel tär kät ortal schidi kittal
 jiel numbel ter kätt ord ko schidi kittäl
 kätt puss ki jächman kolom pusski jächman
 sälyek keu sonhmang lanting kuring ai najen
 1535. i nyäli tinnlipä mungeu ämeslä
 kätt nyäli tinnlipä mungeu mälä
 labed ortem ju kannti
 äung ki labed lagar labta altal
 kot orten ju kanti
 1540. sätpengi labed kezi labedta totan
 schi ju pinn kätt pus ki jächman kolom pusski
 ungelli vuäj kogoltä pittmäng [jächman
 nyalemli vuäj kogoltä pittmän
 vueili vuet ord altmeng teel ischem
 1545. riss tonti voläl koti pähtal
 pätem tonti voläl pähtal
 jiil säting ortgnen osten
 äsl säting küingen usten

Az atyja két fejedelehmösét küldi íme,
 az apja két kérő-emberét ím elküldi.
 Kétszer ha jártak, háromszor ha jártak,
 a kavics-rugdosó-táplálékos-lábú (o : xorəy-vidéki) kis feje-
 [delemnődet

1535. egy nyilas díj nélkül nekünk [kárpit mögé] ültetik,
 két nyilas díj nélkül nekünk adják.
 A hét fejedelehmősnek (tkp. fejedelehmösömnek) kiosztandó
 állas (?) hét páncélt hétté emelik,
 a hat fejedelehmösödnek kiosztandó
 1540. hüvelyes hét kardot hétté viszik (t. i. a két kérő-ember).
 Azután [még] kétszer ha jártak, háromszor ha jártak,
 szájtalan állat gyanánt (é. némán, hallgatagon) kezdtek lo-
 nyelvtelen állat gyanánt kezdtek loholni. [holni,
 Őt-erőtlen-fejedelehmős-emelte-páncél öcsém
 1545. gyenge (v. silány) nyírhéj módjára miképpen pattog,
 megfagyott nyírhéj módjára pattog:
 „Az apátok áldóját! fejedelehmösök vagytok,
 az anyátok áldóját! emberek vagytok!

- äzəl ilbəl-tər kät ört-pä šidi kittäl,
 iṣṣəl numbəl-tər kät ört-xò šidi kittäl.
 kät-puš-ki iaxmən, xōlām-puš-ki iaxmən (v. iay'mən)
 sālək-keṣ-šōṣṣmāy-lāndəy-kurəy (ɔ:xorəy) di naiən
 1535. i nāli tinliḃi muṣəṣ āməslā,
 kät nāli tinliḃi muṣəṣ mālā.
 lābət ɔrdəm iugānti
 āṣəy-ki lābət layār lābtā āldāl (ɔ:āldən),
 xòt ɔrdən iugānti
 1540. sātəy-ki lābət kēzi lābtā tōdən.
 šī-iṣṣin[ā] kät-puš-ki iaxmən, xōlām-puš-ki iaxmən (v.
 unelli uāi xōṣəltā pitmən, [iay'mən),
 nāləmli uāi xōṣəltā pitmən.
 u e ṣ l i - u è t - ɔ r d - ā l t m ə y - t è l i z è m
 1545. riš-tonti uoləl xodi pāxtāl (v. pāytāl),
 pādām tonti uoləl [xodi] pāxtal (ɔ:tāxtal):
 „iṣṣəl sādəy ɔrtəyən ɔstən,
 äsəl sādəy xuiṣən uòstən!

-
- Seines Vaters zwei Fürstenhelden schickt er nun,
 seines Vaters zwei Brautwerber schickt er nun fort.
 Nachdem sie zweimal gegangen sind, nachdem sie dreimal
 [gegangen sind,
 wird dein kleines Fürstenweib mit Kiesel-stoßenden, Nahrung
 [verschaffenden Füßen
 1535. ohne einen Pfeil-Preis für uns hinter den Vorhang gesetzt,
 ohne zwei Pfeil-Preise wird es uns gegeben.
 Um meinen sieben Fürstenhelden zu verteilen,
 heben (die Brautwerber) sieben mit Kinn versehene Panzer
 [nacheinander (eig. zu sieben) auf,
 um deinen sechs Fürstenhelden zu verteilen,
 1540. tragen (die Brautwerber) sieben Säbel mit Scheiden nachein-
 [ander.
 Nachdem sie dann zweimal gegangen waren, nachdem sie drei-
 [mal gegangen waren,
 begannen sie wie ein mundloses Tier zu laufen,
 begannen sie wie ein zungenloses Tier zu laufen.
 Mein Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener
 [Panzer,
 1545. bricht in Flüche aus wie eine schwache Birkenrinde aufspringt,
 bricht in Flüche aus wie eine gefrorene Birkenrinde aufspringt:
 „Bei eurem Vater! Ihr seid Fürstenhelden!
 Bei eurer Mutter! Ihr seid Männer!

- ungelli vuäj koti kogoltan
 1550. nyalmel viem nyalemlı vuäj koti kogolta pittman
 мәtti äling neming ord täiti
 neming läğär nemelnä vuoh läki
 siing läğär siilnä nyohmaln
 labed muzung labed tarom käim tägan
 1555. lahring ko tellu мәti nemән jumeu
 kesen ko tarom tellu enhti
 kot muzung kot tarom käim tägan nemән jumeu.
 lähring ko tarom teel
 ar seui koläng och numbel eult lakomätäl
 1560. jélpäng go jél pelä jäul мәtäl
 nyächsem juch jäm nırr täğärtla
 vuängom juch jäm nırr metselä
 poräch veung vuet ortnä
 säss vueing vuet konä
 1565. täm kurom älıngetnä
 jemenger siitnä sukan katl tälä

- Szájtalán állat módjára hogyan loholtok,
 1550. nyelve vett nyelvtelen állat gyanánt hogyan kezdtetek loholni?
 Ha valamelyik neves fejedelehmős birtokában levő
 neves páncélt nevén kérik,
 a híres páncélt hírével mondjátok!
 A hét földszögelet (é. világtáj) hét vésze érte helyre
 1555. páncélos férfi ruhánkat odaadni szándékosan jöttünk,
 kardos férfi erős páncélunkat levetni
 a hat földszögelet (é. világtáj) hat vésze érte helyre szándé-
 Páncélos férfi erős páncélját [kosan jöttünk.“
 sok fürtenbén dús feje felől elhajítja,
 1560. az előtte levő (?) ember elé dobja.
 Faragott fából való jeles rúdra akasztják (tkp. akasztatik),
 vágott fából való jeles rudat szúrnak alá.
 Derék-erős öt fejedelehmős,
 háterős öt ember
 1565. a másik lépés végeig
 szitkokat morogva (?) [csak] nehezen hatol,

1550. *uḡəlli uḡi xodḡ xōḡəldən,*
nālmal uḡiəm nālamlḡ uḡi xodḡ xōḡəltā pitmen?
mätti-āləy nēməy ər̄t tāḡdḡ
nēməy layər̄ nēməlnā uḡəxlā-kḡ,
sḡəy layər̄ sḡəlnā nōḡmālən!
lābət moḡ-suy lābət tārən xāḡiəm tayən[ā]
 1555. *layrəy-xò tellu mādḡ nēmān ḡoumèy,*
kēžəy xò tārəm tellu ɛy'tḡ
xòt moḡ-suy xòt tārən xāḡiəm tayən[ā] nēmān ḡoumèy.“
layrəy xò tārəm təl
ār sēḡi xōləy ox numbəl ēḡəlt lagəmədāl,
 1560. *ḡəlbəy-xò ḡəlbəḡā ḡāḡəlmədāl.*
naysəm ḡux ḡām nḡr tayər̄tlā,
uḡəḡəm ḡux ḡām nḡr mētšəlā.
pārəx ḡeḡəy ḡèt ər̄tnā,
šās-ḡeḡəy ḡèt xōnā
 1565. *tom kurəm āḡətnā*
ḡēməyər̄ (?) sḡətnā šōḡān xatḡtəlā,

Wie schnaubt ihr denn wie ein mundloses Tier?

1550. wie habet ihr zu schnauben begonnen wie ein der Zunge
 [beraubtes, zungenloses Tier?

Wenn man den im Besitz irgendeines berühmten Fürstenhelden
 [sich befindenden

namhaften Panzer beim Namen verlangt,

so nennt den berühmten Panzer beim Namen!

Wir sind auf die von sieben Gefahren der sieben Erdenwinkel
 [bedrohte Stelle,

1555. unsere Panzermännerkleidung hinzugeben, absichtlich gekom-
 [men,

unseren starken Panzer des mit einem Schwert ausgerüsteten
 [Mannes abzulegen,

sind wir auf die von sechs Gefahren der sechs Erdenwinkel
 [bedrohte Stelle absichtlich gekommen.“

Seinen starken Panzer des mit Panzer versehenen Mannes

wirft er über seinen an vielen Locken reichen Kopf ab,

1560. wirft er vor den vor ihm stehenden Mann hin.

Man hängt (den Panzer) auf eine treffliche Stange aus
 [geschnitztem Holz,

man steckt unter ihn eine treffliche Stange aus behauenen
 [Holz hinein.

Fünf Fürstenhelden mit starkem Rumpf,

fünf Männer mit starkem Rücken

1565. gehen bis zum Ende des zweiten Schrittes (d. h. zwei Schritte)
 (nur) schwer, Scheltworte murrend,

- pä senger sietne sukan pentltälä
 schi ju pinn täui jeng jäm null kolltä nyärättän
 suss jängi jäm null kolltä totän
1570. ängting kär koräng ord
 näng täiti ängting kär koreng teel telen vuähsä
 läung kär koräng teel telen vuähsä
 ar seui koläng och numbел eult lakemelli
 jelpäng ko jelpelnä jäul mamal kemnä
1575. koti jastel
 labed muzung labed tarom käim tägan
 läh-ring go tellu änd mä-teu mosnäpä mujä juumeu
 keseng go tellu mä-teu nemen juumeu
 jem enger siitnä päräch veing vuet konä
1580. tom kurum älgelnä soka kätltälä
 lipeng vuäs lipelä pä senger siitnä pentltälä
 schi ju pin täui jeng jäm null mänem nyärätlä
 suss jengi jäm null mänem tolä

káromlást szórva (?) [csak] nehezen tűnik el.
 Ezután a tavaszi víz jeles árját hová nyomják,
 az őszi víz jeles árját hová viszik:

1570. „Szarvas-rénbika-forma-fejedelemhős!

A te birtokodban levő szarvas rénbika-forma páncélotat
 csontos rénbika-forma páncélotat kérték!“ [kérték,

Sok fürthben dús feje felől elhajítja,
 amint az előtte levő (?) ember elé veti,

1575. miképpen szól:

„A hét földszögelet (é. világtáj) hét vésze járta helyre
 páncélos férfi ruhánkat oda nem adni minek jöttünk [volna],
 kardos férfi páncélunkat odaadni szándékosan jöttünk.“
 Szitkokat morogva derék-erős öt ember

1580. a másik lépés végéig [csak] nehezen juttatja előre,
 a belsős város belsejébe káromlást szórva (?) [csak] nehezen
 [tünteti el.

Ezután a tavaszi víz jeles árját nekem nyomják,
 az őszi víz jeles árját nekem hozzák.

pázəɣər (?) sɥətnā šəgān pəntltəlā.
 si-juβin[ā] tām̃i ɣəŋk ɣām nul ɣoltā nārəttən,
 sus-ɣəŋgi ɣām nul ɣoltā tōdən:

1570. „ā ɣdəɣ-ɣār-ɣorəɣ-òrt!
 nāɣ tām̃i āɣdəɣ ɣār ɣorəɣ təl tələn uāxsā,
 louəɣ ɣār ɣoreɣ təl tələn uāxsā!“
 ār sɥəi ɣoləɣ oɣ numbel ēuəlt lagəməlli,
 ɣəlbəɣ ɣò ɣəlbəlnā ɣāuəlməməl-kəmnā

1575. ɣod̃i ɣästəl:
 „lābət mou-suɣ lābət tārən ɣāɣəm tayàn[ā]
 layrəɣ ɣò tɛllu and mādɛu-mošnāpā muɣā ɣoumɛu,
 kəžəɣ ɣò tɛllu mād̃i nəmān ɣoumɛu.“
 ɣəməɣər sɥətnā pārəɣ uɛiəɣ uət ɣonā

1580. tom kurəm ālɣəlnā šəgān ɣatltəlā,
 libəɣ uāš libəlā pázəɣər (?) sɥətnā pəntltəlā.
 si-juβin[ā] tām̃i ɣəŋk ɣām nul mənəm nārətlā,
 sus-ɣəŋgi ɣām nul mənəm tōlā.

verschwinden (nur) schwer, Schimpfworte murrend.
 Wohin drückt man dann die treffliche Flut des Frühlings-
 [wassers,
 wohin bringt man die treffliche Flut des Herbstwassers:

1570. „Fürstenheld von der Gestalt eines geweihten (gehörnten)
 [Rennhirsches!
 Deinen Panzer von der Gestalt eines geweihten Rennhirsches
 [verlangte man,
 deinen Panzer von der Gestalt eines knöchigen Rennhirsches
 [verlangte man!“
 Über seinen an vielen Locken reichen Kopf wirft er ihn ab,
 wirft er ihn vor den vor ihm stehenden Mann hin.

1575. Er spricht so:
 „Warum wären wir auf die von sieben Gefahren der sieben
 [Weltwinkel heimgesuchte Stelle,
 unsere Panzermännerkleidung nicht hinzugeben, (daher) ge-
 [kommen,
 unseren Panzer des mit einem Schwert ausgerüsteten Mannes
 [hinzugeben, sind wir absichtlich gekommen.“
 Scheltworte murrend bringen ihn fünf Männer mit starkem
 [Rumpf

1580. bis zum Ende des zweiten Schrittes (d. h. paar Schritte) (nur)
 [schwer vorwärts,
 fluchend machen sie ihn (nur) schwer ins innere Stadttinnere
 [verschwinden.
 Dann drängen sie mir die treffliche Flut des Frühlings-
 [wassers hin,
 die treffliche Flut des Herbstwassers bringen sie zu mir.

ma koti jastelem

1585. nyauremin aing vuäj ajem schidi tualn
keling vuäj kelem schidi tualn
tam and vantleli labed muzung labed tarom kăima

kot muzung kot tarom kăimal
tarnalpi äschl tiulpa

1590. jelnalpi kulyil tiulpa
mänem vuelteko uring kămpi jăm teutem vuel mälä
lu kun vuächtal
uring konpi jăm suss vuelmälä
lu kunn nomtal

1595. mänem vuelteko pogol
schischki lill älngem vitäl jü pinä
lahring ko pelemä
jäsl belek jăm amtep schirtnet amtetlyily
kurl belek jăm amtep schirtnnet amtetlyiil
1600. änd mäti telen pa koinä jorn enhlä
ma mollokä enemteko kurämirr enmäm eult

Én miképpen szólok:

1585. „Gyerekek, üzenetes állat üzenetemet ígyen vigyétek,
bíres állat híradásomat ígyen vigyétek!
Ezen a nem látta (tkp. látja) hét földszögelet (é. világtáj) hét
[vésze érte (v. járta) helyen,
hat földszögelet (é. világtáj) hat vésze érte helyen
ha vészes dolog támad,
1590. [s] a pusztulás ördöge megszületik,
az engemet megölni akaró ember véres hasú jó tetű gyanánt
ő hogyan kérné (t. i. páncéloamat), [ha megöletik,
véres hasú jeles bolha gyanánt ha megöletik,
ő hogyan gondolna [rá]?
1595. Az engemet megölő emberfia
majd ha veréb-lelkem végét vette,
páncélos férfi ruhámnak
félkézzel való örvendezéssel akkor ám örvendezzen,
félábbal való örvendezéssel akkor ám örvendezzen!
1600. A nem adott (tkp. adó) páncéloamat meg ki húzná le erővel?
Én egykoron, növekedő férfi lábam-íze növekedése közben,

mā xodī jāstələm:

1585. „náurēm̃yən! āīay uāī āiēm sidi touālən,
 kēlāy uāī kēlēm sidi touālən!
 tām and uāniləlā lābət moy-suy lābət tārən xāīmāl [ɔ:
 [xāīəm tayānā],
 xòt moy-suy xòt tārən xāīmāl [ɔ:xāīəm tayānā]
 tārnəlbi ošl tiyūlpā,
 1590. jēlnəlbi kuləl tiyūlpā,
 mānēm uēldi xò uīrəy xonbi jām teutəm uēlmələ,
 loy xun uāxtāl,
 uīrəy xonbi jām sus (v. šuš) uēlmələ,
 loy xun nōmdāl?
 1595. mānēm uēldi xò poγəl
 siski-lil ālyēm uīdāl iubinā
 layrəy xò tēlēmā
 jāsʷl-bēlək jām āmdəp širtn[ā] āt āmdətljūl,
 kurəl-bēlək jām āmdəp širtn[ā] āt āmdətljūl!
 1600. and mādī tēlən[-]pā xoīnā jōrn ēyʷlā?
 mā molxā ēnəmdi-xò kurēm-jir ēnməm ēyalt,

Also spreche ich:

1585. „Kerle! Meine Kunde eines kundigen Tieres übergebt ihnen
 [folgenderweise!
 meine Nachricht eines benachrichtenden Tieres übergebt
 [ihnen so!
 Auf dieser von sieben Gefahren der nie gesehenen sieben Welt-
 [winkel heimgesuchten Stelle,
 auf der von sechs Gefahren der sechs Erdenwinkel bedrohten
 wenn eine gefahrvolle Lage entsteht, [Stelle
 1590. (und) der Teufel des Verderbens geboren wird,
 wie würde der Mann, der mich zu töten beabsichtigt, wenn er
 [wie eine gute Laus mit blutvollem Bauch getötet wird,
 von mir (meinen Panzer) fordern?
 wenn er wie ein trefflicher Floh mit blutvollem Bauch getötet
 [wird,
 wie würde er daran (d. h. an den Panzer) denken?
 1595. Wenn der mich tötende Menschensohn
 das Ende meiner Sperling-Seele genommen hat,
 dann freue er sich meiner Panzermännerkleidung
 auf einer Hand vor Freude!
 dann freue er sich daran vor Freude auf einem Fuß (hüpfend)!
 1600. Und wer würde den nicht hingegebenen Panzer mit Gewalt
 [abziehen?
 Ich habe einst, während der Entwicklung meines wachsenden
 [Männerfußgelenkes,

- sengilteko jäsemirr senhlem eult
 labed muzung seul senhlem labed nai labta latltimer
 kot musung vuéschl senhlem kot naipa kotä
 1605. kot nengi tinnl uringen [tuitylime]
 lähring go telem änd schi milemen
 labed nengi tinl uringen
 keseng go tarom telem ändschilagoptimem
 in pa koti ulti inne tinl uringen
 1610. koti ulti i nai tinl uringen
 ar seui koläng och numbem eult
 lahring go teelem enhlem
 keseng go telem lagoptelem
 täm nengen jänthem jäl älngel
 1615. äläl ko ar äl lu kun läiltal
 täm najen vuerem ver
 jisl ko ar jiss lu kun läiltal
 schit koti vuerleu ser
 täui lornyäng ku katl pättlepteleu

- serdülö férfi kezem-ize serdülése közben
 hét világtáji, hajfonata tökéletes hét fejedelemnőt hétté szál-
 [lattam,
 hat világtáji, szépsége tökéletes hat fejedelemnőt hattá szál-
 1605. a hat nő díja gyanánt [lítgattam,
 páncélos férfi páncéloamat bizony nem adtam oda,
 a hét nő díja gyanánt
 kardos férfi erős páncéloamat bizony nem húztam le.
 Most meg miképpen levő egy nő díjául,
 1610. miképpen levő egy fejedelemnő díjául
 sok fűrtben dús fejem felől
 vetném le páncélos férfi páncéloamat,
 húznám le kardos férfi páncéloamat?
 Ezen nőd varrta varrás vége
 1615. a koros ember sok koráig hogyan is állna,
 ezen asszonyod csinálta dolog (v. munka)
 az idős ember sok idejéig hogyan is állna (v. tartana)?“
 Ezt hogy [is] csináljuk csak!
 A tavaszi verőfényes hosszú napon besötétedünk,

- səŋgəlti-xò ǵǵšəm-ǵir səŋkləm ǵǵəlt
 lābət moŋ-sur sǵəŋ səŋkləm lābət nǵǵ lābtā lǵltǵmēm (?),
 ǵòt moŋ-sur ǵǵšl səŋkləm ǵòt nǵǵpǵ ǵòtǵ tǵltǵmēm,
 1605. ǵòt nǵǵi tin'ǵ ǵǵrǵǵən (v. ǵǵrǵǵnǵ)
 layrǵ ǵò tǵlēm ānd sǵ mǵltǵmēm,
 lābət nǵǵi tin'ǵ ǵǵrǵǵən (v. ǵǵrǵǵnǵ)
 kǵžǵ ǵò tǵrǵm tǵlēm ānd sǵ lǵǵptǵmēm.
 in pǵ ǵǵdǵ-ǵǵldǵ ò-nǵ tin'ǵ ǵǵrǵǵən (v. ǵǵrǵǵnǵ),
 1610. ǵǵdǵ-ǵǵldǵ ò-nǵ tin'ǵ ǵǵrǵǵən (v. ǵǵrǵǵnǵ)
 ār sǵǵi ǵǵlǵ ǵx numbēm ǵǵəlt
 layrǵ ǵò tǵlēm ǵǵlēm,
 kǵžǵ ǵò tǵlēm lǵǵptǵlēm (v. lǵǵptǵlēm)?
 tǵm nǵǵǵ ǵǵndǵm ǵǵl ālǵǵ
 1615. ālǵ ǵò ār āl loŋ ǵun lǵǵldǵl (v. lǵldǵl),
 tǵm nǵǵǵn ǵǵrǵm ǵǵr
 ǵǵl ǵò ār ǵs loŋ ǵun lǵǵldǵl (v. lǵldǵl)?“
 sǵt ǵǵdǵ ǵǵrlǵ-sǵr!
 tǵǵlǵ-lǵrǵǵ (lǵrǵǵ) ǵǵ ǵǵl pǵltǵptǵlǵ,

während des Heranwachsens meines heranwachsenden Männer-
 sieben Fürstenweiber mit vollkommenen Zöpfen von sieben
 [handgelenkes
 [Weltrichtungen nacheinander (eig. zu sieben) gefahren,
 sechs Fürstenweiber mit vollkommener Schönheit von sechs
 [Weltrichtungen nacheinander gefahren,

1605. als Preis für die sechs Frauen
 habe ich meinen Panzer des mit Panzer versehenen Mannes
 [wahrlich nicht hingegeben,
 als Preis für die sieben Frauen
 habe ich meinen starken Panzer des mit einem Schwert aus-
 [gerüsteten Mannes wohl nicht herabgezogen.
 Jetzt, um was für eine Frau als Preis,
 1610. um was für ein Fürstenweib als Preis
 würde ich über meinen an vielen Locken reichen Kopf
 meinen Panzer des gepanzerten Mannes ausziehen?
 meinen starken Panzer des mit einem Schwert ausgerüsteten
 [Mannes abziehen?
 Wie würde die Naht der von diesem Weib genähten Näherei
 1615. auch durch viele Alter eines alten Mannes halten?
 wie würde die von dieser Frau verrichtete Arbeit
 durch viele Zeiten eines betagten Mannes halten?“
 Was sollen wir tun?
 Am sonnigen langen Frühlingstag wird es über uns dunkel,

1620. suss lornyäng ku kattleu pätpleptäleu
 koleut vuäs leti un päri vuerlä
 kort leti un päri vuerlä
 ogeutlä sar älom il nyogolleu
 sableutlä uzi älom il nyogolleu
1625. älti vuäs älem ju pin
 älti kort älem ju pin
 vueli vet ord altmeng teel ischem koti jastel
 lonh nyogi koläng ord jajä kolä
 kalt nyogi koläng ord jajä nomsenki pittmal
1630. untrenki pittmal
 kosne mennla lault kät kästemem mui latem
 jangne männlä lault kät jächtemem mui latom
 lelem käp sorenä ogol täti nengen pa
 mui pulyangel ne oltal
1635. ämsem käp lälenä lelti ne euen
 mui jäm ne oltal,
 ma koti jastelem

1620. az őszi verőfényes hosszú napon besötétedünk.
 Másnap (tkp. holnap) város evő nagy ételáldozat készül (tkp. falu evő nagy lakoma készül. [csináltatik],
 Fejet levágható igazi álmod alszunk,
 nyakat levágható erős álmod alszunk.
1625. Az alvó város elalvása (tkp. elaludta) után,
 az alvó falu elalvása után
Őt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél öcsém miképpen szól:
„Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelemlhős bátyó, halljad!
Kalt-húsában-bővelkedő-fejedelemlhős bátyó, ha neked úgy
1630. ha kedved van hozzá, [tetszik,
 a húsz nő járta (tkp. járó) őrző házat fölkeresnünk tán rossz
 [volna (tkp. keresésünknek mije rossz),
 a tíz nő járta (tkp. járó) őrző házhoz járnunk tán rossz volna?
 A megszállt csónakodba szállítandó nőd
 milyen forma nő,
1635. megült csónakodba ültetendő leányasszonyod (tkp. nő-
 milyen jeles nő [is]?“ [leányod)
 Én miképpen szólok:

1620. *sus-lornəy (lärnəy) xoy xatl pätəptələy.*
xoləyat uāš lədi uon pəri uərlä,
kört lədi uon pəri uərlä.
oy-əuälä sär äläm il-əoyälley,
säbl (v. säbəl) əuätlä uzi äläm il-əoyälley.
1625. *äldi uāš äläm iubin[ä],*
äldi kört äläm iubin[ä]
ueilä-ueit-örd-ältməy-təl izəm xodi iästəl:
„ləyk-əoyi-xöləy-ört iäiä xölä!
kält-əoyi-xöləy-ört iäiä nomsən-ki pitmä,
1630. *uontrən-ki pitmä,*
xös nə mänlä läuält' xät kästəmən mujel ādəm,
iay nə mänlä läuält' xät iaytəmən mujel ādəm?
läləm xäp sorənä oyältədi nəyənəpā
muji puläyəl nə uöldäl,
1635. *äm'səm xäp lolənä ləldi nə əuən*
muji iäm nə uöldäl?“
mä xodi iästələm:

1620. am sonnigen langen Herbsttag wird es dunkel (d. h. Abend).
 Morgen wird ein großes Speisenopfer, die Stadt zu speisen,
 [vorbereitet,
 das Dorf zu speisen, wird ein großer Schmaus bereitet.
 Wir schlafen einen zum Kopfabhauen geeigneten, wahren
 [Schlaf,
 wir schlafen einen zum Halsabhauen geeigneten, festen Schlaf.
1625. Nach dem Einschlafen der schlafenden Stadt,
 nach dem Einschlafen des schlafenden Dorfes
 spricht mein Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden geho-
 [bener Panzer so:
 „Bruder, An Götzen-Fleisch reicher Fürstenheld, hör mal!
 Bruder, An Kalt-Fleisch reicher Fürstenheld, wenn es dir gefällt,
1630. wenn du Lust dazu hast,
 wäre vielleicht schlecht, das von zwanzig Frauen besuchte
 [hütende Haus aufzusuchen?
 wäre vielleicht schlecht, zu dem von zehn Frauen besuchten
 [hütenden Haus zu gehen?
1634. Was für ein Weib ist denn
 1633. das Weib, das in deinen bestiegenen Kahn zu bringen ist?
 1636. was für ein treffliches Weib ist denn
 1635. das Fräulein, das in deinen besetzten Kahn zu setzen ist?“
 1637. Also spreche ich:

- vuili vuet ord altming teel ischie
schimesch molli nomsen ki pittmal
1640. jächtemen mui latom
sälyäk keu sonhmäng lanting kuri un vuäsnä utn
[suoslemer]
sälyäk keu sonhmang kuling kuri un aut lipelnä utn
[suoslemer]
- lipeng vuäs lipelä pittmem ju pinä
kuss mätä belek koring vuäs korelnä suoslemen
1645. mätä belek koring aut korelnä suoslemen
säss belä käiti ar kätem sass belä kaitemen
meil pelä käiti ar kätemen meil belä käilemen
kosne mennlä lault kät
jigemen vuantem kät lu kun ulmal
1650. jangne mennlä lault kät
azsemen vuantem kät lu kun ultal
koring aut korlnä suostemen sagait
koring vuäs korelnä suostemen sagait

- „Öt-erötlen-fejedelemhös-emette-páncél öcsike,
ha ilyenforma terved van,
1640. [oda]járnunk mért volna rossz?“
A kavics-rugdoso-táplálékos-lábú-(o : *zoray*-melléki)-nagy-
[városban [a parttól] beljebb lépdélünk.
a kavics-rugdoso-táplálékos-lábú-(o : *zoray*-melléki)-nagy-
[hegyfok belsejében beljebb lépdélünk.
A belsős város belsejébe jutásunk után
bármelyik félen levő utcás város utcáján lépdélünk.
1645. Amelyik félen levő utcás hegyfok utcáján megyünk,
hát mögé maradó sok házunkat hát mögé hagyjuk,
mell mögé maradó sok házunkat mell mögé hagyjuk.
A húsz nő járta (tkp. járó) őrző ház
apánk látta (tkp. látott) ház hogy lett volna,
1650. a tíz nő járta (tkp. járó) őrző ház
atyánk látta (tkp. látott) ház hogy lett volna.
Az utcás hegyfok utcáján amint [így] lépdélünk (tkp. lépé-
[sünk közben],
az utcás város utcáján amint lépdélünk,

„*u e i l i - u è t - ò r d - ä l t m a y - t è l i z u è*,
šimās-molti nomsèn-ki pitmāl,

1640. *jaŋ'tēmən mujał ādām?*“

sālāk-keu-šōŋxməy-lāndəy-kuri (ɔ:χorəy)-*uñ-uāšnā uītn*
 [šōšlēmən,
sālāk-keu-šōŋxməy-χuləy-kuri (ɔ:χorəy)-*uñ-āuət libəlñā*
 [uītn šōšlēmən.

libəy uāš libəlā pitmēm (ɔ:pitmēmən) *juβiñā*
kuš mādi bēlāk χorəy uāš χorəlñā šōšlēmən.

1645. *mādi-bēlāk χorəy āuət χorəlñā šōšlēmən*,
šaš pēlā χāiḍi ār χādēm (ɔ:χādēmən) *šaš pēlā χāilēmən*,
mēuəl pēlā χāiḍi ār χādēmən mēuəl pēlā χāilēmən.

χòs nè mānlā lāuəlt' χāt

iyēmən uandəm χāt loy χun uòlmāl,

1650. *jày nè mānlā lāuəlt' χāt*

āzēmən uandəm χāt loy χun uòldāl.

χorəy āuət χorəlñā šōštēmən sayajt,

χorəy uāš χorəlñā šōštēmən sayajt

„Brüderlein, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener
 wenn du so einen Plan hast, [Panzer,

1640. warum wäre schlecht, hinzugehen?“

In der großen Stadt von Kiesel-stoßenden, Nahrung verschaf-
 [fenden Füßen schreiten wir einwärts,

im Inneren des großen Vorgebirges von Kiesel-stoßenden,
 [Nahrung verschaffenden Füßen schreiten wir weiter hinein.

Nachdem wir ins innere Stadttinnere gelangt sind,

wandern (eig. schreiten) wir durch sämtliche Straßen der mit
 [Straßen versehenen Stadt.

1645. Wo immer wir auf den Straßen des mit Straßen versehenen
 [Vorgebirges gehen,

lassen wir die hinter uns (eig. den Rücken) bleibenden vielen
 [Häuser hinter uns (eig. dem Rücken),

lassen wir die hinter uns (eig. die Brust) bleibenden vielen
 [Häuser hinter uns (eig. der Brust).

Das von zwanzig Frauen besuchte hütende Haus,

wie wäre es ein von unserem Vater gesehenes Haus gewesen
 [(d. h. sie finden es nirgends)?

1650. Das von zehn Frauen besuchte hütende Haus,

wie wäre es ein von unserem Vater gesehenes Haus gewesen?

Während wir so auf einer Straße des mit Straßen versehenen
 [Vorgebirges schreiten,

während wir so auf einer Straße der mit Straßen versehenen
 [Stadt schreiten,

kotä scholti sälyek keu sonhmäng lanting kuring kät
[nyauräm uitlemer]

1655. moltti jiing nurr äling lan kännzem ännge
moltti assnurr älinglan kännzemänngen
lol urä jām älngä schidi käiman
ungel vurä jām älngä schidi pittman
i koil jastel
1660. schaga täu lornyäng imen
lel jogi täitnä elle täl untä
näng ar seui koläng ogen ma ischi korrlem
i koil jastel
jiil säting ortl schaga
1665. kär säget lälä jiur kunytling imen
lel jogi täitnä uring nyohrep jām täi jesestal untä
ar seui vuezsing ogen ma ischi korrlem
i koil täim näui kartäp ar nyäl
i koilnä soh kumpel tarom määzik morit lait
1670. i koil täim näui kartäp ar nyäl

valamiképpen levő kavics-rugdoso-táplálékos-lábú (ö: *χorey-*
[melléki] két gyereket találunk.

1655. Valami apai bosszúokukat keresték,
valami anyai bosszúokukat keresték (é. verekedtek).
Civakodásba keveredtek (tkp. szájréses harag jó végébe jutot-
[tak ilyen]),
pörölni kezdtek (tkp. szájas harag jó végébe estek ím).
Az egyik (tkp. egyik embere) [azt] mondja:
1660. „Aztán, mire a tavaszi verőfényes asszonyod (é. napod)
az alacsony fa tetejéig emelkedik,
a te sok fürtben dús fejedet én is megnyúzom.”
A másik (tkp. egyik embere) [meg] így szól:
„Apja drága fejedelemhőse, aztán
1665. mire a rénbika-tépő (?) farkas hajnal-asszonyod
az alacsony fa tetején oldalas kés jó hegyével dörzsölnődik,
sok fürtű szépséges fejedet én is megnyúzom.”
Az egyik ember bírta fehér vasú sok nyíl
a másiktól tokhal állá [formájú] erős ököllel széttöretik,
1670. az egyik ember bírta fehér vasú sok nyíl

- i koilnä kul umpel tarom mäsik i koiln morit lait
 i koil täim urt läpting sopeng jogol
 i koilnä ar seui koläng och eelti
 tär kuri kolom ponyäl äll senhleli
 1675. i koil täim urt läpteng soping jogol
 i koil ar seui vuezsing och elti
 voj kuri nyäl pänyäl äll senhleli
 i koil täim ar seui koläng och soch
 i koilnä porlyä kämtäng nyiil kuss seuslä
 1680. i koil täim ar seui vuezsing och soch
 i koilnä porlyä kämteng nyiil kuss vuazsislä
 mätä belek koin paittan
 säming belek vuet ungti porntän
 mätä belek ortlän pautlangen
 1685. mohling belek vuet unti sukaften
 vueli vet ord altmeng teel ischemnä
 kätt jäsl sägait kätt belkä länyschemtleli
 nyaurämgen kolntätn

- a másiktól hal-állkapcsa [formájú] erős ököllel széttöretik.
 Az egyik ember bírta vörös nyírhéjkéreggel ellátott darabos
 a másik embernek sok fűrten dús fejére [íját
 daru lába három szárnycsapásával csak úgy csapkodja,
 1675. az egyik ember bírta vörös nyírhéjkéreggel ellátott darabos
 a másik embernek sok fűrtyű szépséges fejére [íját
 állat (é. madár) lába négy szárnycsapásával csak úgy verdesi.
 Az egyik ember bírta sok fűrten dús fejbőrt
 a másik ember jégtörővas forma horgas nyolc körömmel
 [megmarkolja (?),
 1680. az egyik ember bírta sok fűrtyű szépséges fejbőrt
 a másik ember jégtörővas forma nyolc körömmel megra-
 Amelyik embered [a másikat] földhöz vágja, [gadja (?).
 a szíves felén [levő] öt bordát tapossa,
 amelyik fejedelemhősöd [a másikat] földhöz vágja,
 1685. a májas felén [levő] öt bordát tördeli (tkp. töri).
 Öt-erőtlen-fejedelemhős-emelte-páncél öcsém
 a két keze felől kétfelé állítja [öket]:
 „Gyerekek, halljátok!

- ì-χοῖαλνᾶ χυλ-υμπᾶλ τᾶρᾶμ μᾶζᾶκ μὸριττᾶῖατ.
 ì-χοῖαλ τᾶῖᾶμ ῡῖρτ'-λὸπτᾶγ ḡḡḡḡ ḡḡḡḡ
 ì-χοῖαλνᾶ ᾶρ σῆῡι ḡḡḡḡ ὀχ ἑτῖ
 τᾶρ-κuri ḡḡḡḡ ποḡḡḡ ᾶλ-σῆῡκḡḡḡḡ,
 1675. ì-χοῖαλ τᾶῖᾶμ ῡῖρτ'-λὸπτᾶγ ḡḡḡḡ ḡḡḡḡ
 ì-χοῖαλ ᾶρ σῆῡι ῡḡḡḡ ὀχ ἑτῖ
 ῡḡḡḡ-kuri ḡḡḡḡ ποḡḡḡ ᾶλ-σῆῡκḡḡḡḡ.
 ì-χοῖαλ τᾶῖᾶμ ᾶρ σῆῡι ḡḡḡḡ ὀχ-σḡḡ
 ì-χοῖαλνᾶ ποḡḡḡ-ḡᾶḡḡḡḡ (?) ḡḡḡḡ (v. ḡḡḡḡ) kuḡ ḡῆḡḡḡḡḡ,
 1680. ì-χοῖαλ τᾶῖᾶμ ᾶρ σῆῡι ῡḡḡḡ ὀχ-σḡḡ
 ì-χοῖαλνᾶ ποḡḡḡ-ḡᾶḡḡḡḡ ḡḡḡḡ kuḡ ῡḡḡḡḡḡḡ.
 μᾶḡḡḡ-ḡḡḡḡ ḡḡḡḡ [il]-ḡᾶḡḡḡḡḡ,
 ḡᾶḡḡḡ-ḡḡḡḡ ῡḡḡ ῡḡḡḡ ḡḡḡḡḡḡḡḡ,
 μᾶḡḡḡ-ḡḡḡḡ ὀḡḡḡḡ [il]-ḡᾶḡḡḡḡḡḡḡ,
 1685. μḡḡḡḡḡ-ḡḡḡḡ ῡḡḡ ῡḡḡḡ ḡḡḡḡḡḡḡḡ.
 ῡḡḡḡḡḡ-ῡḡḡḡ-ὀḡḡḡ-ᾶḡḡḡḡḡḡḡ-ḡḡḡ ḡḡḡḡḡḡḡ (ḡ:ḡḡḡḡ)
 kat ḡḡḡḡḡḡḡ kat ḡḡḡḡ ḡᾶḡḡḡḡḡḡḡḡḡḡḡ:
 „ḡᾶḡḡḡḡḡḡḡḡ, ḡḡḡḡḡḡḡḡḡḡḡḡḡḡ!

werden vom anderen mit der Faust stark wie eine Fischkinn-
[lade zerbrochen.

Der eine Mann schlägt seinen mit roter Birkenrinde besetzten,
[aus Stücken zusammengesetzten Bogen
auf den an vielen Locken reichen Kopf des anderen Mannes
mit drei Flügelschlägen eines füßigen Kraniches (eig. Kranich-
[fußes),

1675. der andere Mann schlägt seinen mit roter Birkenrinde besetzten,
 [aus Stücken zusammengesetzten Bogen
 auf den wunderschönen Kopf mit vielen Locken des ersten
 [Mannes
 mit vier Flügelschlägen eines füßigen Tieres.

Des einen Mannes an vielen Locken reiche Kopfhaut
packt der andere Mann mit brecheisenartigen acht Nägeln,

1680. des einen Mannes wunderschöne Kopfhaut mit vielen Locken
 ergreift der andere Mann mit brecheisenartigen acht Nägeln.
 Dein Mann, welcher den anderen zu Boden wirft,
 tritt diesem fünf Rippen an der Herzseite,
 dein Fürstenheld, welcher den anderen zu Boden wirft,
 1685. bricht diesem fünf Rippen an der Leberseite.

Mein Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener
 [Panzer
 stellt sie beiderseits an seine beiden Seiten (eig. Hände):
 „Kerle! höret es!

- nin pa minn jäch temen pulyäng kännzemäm
1690. moltti jiinurr älngen ulmal
 min jächtemen pulyäng kännzemäm
 moltti azsäh männmäng azsing nürn ulmal
 kosne männlem lault kät minemen alyatn
 kôsne männlä lault kät minemen tû äti
1695. kättnä eslemtleli jäga pä schählingen
 i kuil jastel
 sär ortngen minnpa minän kôti verlemen
 ji nurr älngemen kasslamän
 ass nurr älngemen kasslemen
1700. vuili vuet ord altmeng teel ischemnä kätt nä
 kätt belkel belä länyschemtleli [menemäläim]
 i koil ällti poltsching älngäp siing narel
 nälingpi sopel käiltal
 i koil ällti kartäng pi sobel pogol mätäl
1705. nyaurämgen molt ji nurr äln kepä täissätin
 minn mäntemen ju pin

- Nektek éppen [most] a mi járásunkkal egy időben keresett
1690. valami apai bosszú-okotoknak kellett lenni (tkp. volt),
 a mi járásunkkal egy időben keresett
 valami atyai-fejvesztő atyai bosszú-okotoknak kellett lenni
 [(tkp. volt).
 A húsz nő járta őrző házat nekünk mutassátok meg,
 a húsz nő járta (tkp. járó) őrző házhoz minket vezessetek el!“
1695. Ketté ereszti őket, megint [csak] összekapaszkodnak (v. egy-
 Az egyik ember [így] szól: [másnak ugranak).
 „Nos, fejedelemlhősök, mi nektek [azt] hogyan tennénk meg?
 Apai bosszú-okunk végét keressük,
 anyai bosszú-okunk végét keressük [most]..“
1700. *Öt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél* öcsém ketté választja
 [s] a két olala felé állítja őket.
 Az egyiknek (tkp. az egyik embernek) csörgős markolatú
 nyeles darabját veti [oda], [híres szablyája
 a másiknak (tkp. a másik embernek) vasas darabját nyomja
 [a kezébe] (tkp. szúrja).
1705. „Gyerekek, ha valami apai bosszú-okotok van is,
 a mi távozásunk (tkp. menésünk) után

- nin-pä min jay'tēmən pulāy kánžēməm
 1690. molti jū-nur ālyən uolmāl,
 min. jay'tēmən pulāy kánžēməm
 molti āš[i] oχ mánməy āžəy nurən uolmāl.
 xòs nè mánləm lāyālt' xāt minēmən ālātən,
 xòs nè mánlā lāyālt' xāt minēmən touādi!“
 1695. kátnā ēsləmtləti, jayā pā sákləyən.
 i-xojəl jāstəl:
 „sār, örtəyən! min-pā ninən xodi uərlēmən?
 jū-nur ālyēmən kásləmən,
 ās-nur ālyēmən kásləmən.“
 1700. u e i l i - u è t - ò r d - ä l t m ə y - t è l izəmñā kátnā mēnəm-
 kát pəlgəl pələ lānsəmtləti. [lāyən,
 i-xojəl elti pòlsəy ālyəp sɿjəy nārəl
 nələypɿ šōbəl xāipəltəl,
 i-xojəl elti kārəypɿ šōbəl pōyālmədəl.
 1705. „hāyurēməyən, molti jū-nur ālyə-ki pā (v. kəbā) tāsstən,
 min mändēmən jūvɿn[ā]

- Ihr müßt eben mit unserer Fahrt zu gleicher Zeit gesuchte,
 1690. irgendeine väterliche Rache-Ursache gehabt haben,
 ihr müßt eben mit unserer Fahrt zu gleicher Zeit gesuchte,
 irgendeine väterliche Rache-Ursache gehabt haben, eine väter-
 [liche, wo es sich um den Kopf handelt.
 Zeiget uns das von zwanzig Frauen besuchte hütende Haus!
 führet uns zum von zwanzig Frauen besuchten hütenden Haus
 [hin!“
 1695. Beiderseits läßt er sie aus, aber sie fallen wieder aufeinander
 Der eine sagt: [los.
 „Nun, Fürstenhelden, wie würden wir euch das tun?
 Wir suchen das Ende unserer väterlichen Rache-Ursache,
 wir suchen das Ende unserer mütterlichen Rache-Ursache.“
 1700. Mein Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener
 [Panzer, trennt die beiden,
 (und) stellt sie sich selbst an seine beiden Seiten.
 Dem einen Mann gibt er
 das Griffstück seines berühmten Säbels mit rasselndem Griff,
 dem anderen Mann drückt er das Klingenstück (in die Hand).
 1705. „Kerle! Wenn ihr auch irgendeine väterliche Rache-Ursache
 so suchet (erst) nach unserem Fortgehen [habet,

- ji nurr älngen vueltschi kannsaln
 äss nurr äling kepä täissäti
 äss nurr älinglan minn männtemen ju pin vueltsch
1710. koti jastlengen
 minnpa ta müt senzi neming ord täim
 schober älngäp siing nari kaltscha vuimemen
 muut senzi neming ord täim [aitlemer
 poltschäng älngäp siing kezi kaltscha lälemmemen
1715. nyauremgen nin pa [aitlemen
 schikem molti nomsem ändom schi kem molti untrem
 ma menntem ju pinä [ändom
 aschike tailätn azsen ällti vueltschi alyaln
 jiike täissätn jiin elti vueltschi jastatn
1720. schidi jastatn
 mollokä labed muzung labed tarom käiliem irtnä
 kot muzung kot tarom jangom irtnä
 puten jängpi lanting leu kuttpel eult jangäm
 vuili vuet ord altmeng teel

- apai bosszú-okotok végét [ám] rögtön keressétek,
 ha valami anyai bosszú-okotok van is,
 anyai bosszú-okotok végét a mi távozásunk után [ám] rög-
1710. Miképpen szólnak: [tön keressétek!]
 „Mi pedig ezt a földhátas neves fejedelemhős birtokában volt
őobər-[ezüst] markolatú híres szablyát honnét vettük volna?
 [Megmutatjuk.
- Földhátas neves fejedelemhős birtokában volt .
 csörgő markolatú híres kardot honnét loptuk volna? Meg-
1715. „Gyerekek, ti pedig [mutatjuk (t. i. a keresett házat)].“
 — [nekem] olyanforma valami gondolatom nincs, olyan-
 [forma valami szándékom nincs —
 az én eltávozásom (tkp. menésem) után,
 ha van atyátok, atyátoknak [ám] rögtön mutassátok meg,
 ha van apátok, az apátoknak [ám] rögtön mondjátok el!
1720. Ígyen mondjátok:
 A multkor a hét földszögelet (é. világtáj) hét vésze sújtott
 a hat földszögelet (é. világtáj) hat vésze jártakor, [időben,
 a fekete vízű táplálékos Szoszva középső vidékéről (tkp. *kő-
 Őt-erőllen*-fejedelemhős-emelte-páncél [zepéről] itt járt

iyu-nur ālyən yēlt.sī kanzālən,
 as-nur āly-kī pā (v. kēbā) tājssvī (o : tājssstən),
 as-nur ālylān min māndēmən iubin[ā] yēlt.sī kanzālən!“

1710. xodī iāstālyən:

„min-pā tām moyət-sānzī nēməy ört tājəm
 sobər-ālyap sūjəy nəri xalt.sā yīmēmən? allēmən.
 moyət-sānzī nēməy ört tājəm
 pōlsəy ālyap sūjəy kēzī xalt.sā lōlammēmən? allēmən.“

1715. „nāyremən, nīnpā

— si-kēm-molti nomsēm āndòm, si-kēm-molti yōntrēm
 mā māndəm iubinā [āndòm —
 āzi-kī tājstən, āzən elti yēlt.sī alālən,
 iyu-kī tājssstən, iyuən elti yēlt.sī iāstātən!

1720. sīdī iāstātən:

moxā lābət moy-suy lābət tārən xāilyām irtnā,
 xōt moy-suy xōt tārən iagēm irtnā
 pudən iəykpī lāndəy ley kutpəl ēyalt iagēm
 yeilī-yēt-ōrd-āltməy-tēl .

sofort das Ende eurer väterlichen Rache-Ursache,
 wenn ihr auch irgendeine mütterliche Rache-Ursache habet,
 so suchet das Ende eurer mütterlichen Rache-Ursache sofort
 [nach unserem Fortgehen!“

1710. Also sprechen sie:

„Woher hätten wir (den Säbel), der im Besitz des berühmten
 [Fürstenhelden vom Erdenrücken war,
 den berühmten Säbel mit *soper* (silbernem) Griff genommen?
 [Wir zeigen (das Haus).
 Woher hätten wir (das Schwert), das im Besitz des berühmten
 [Fürstenhelden vom Erdenrücken war,
 das berühmte Schwert mit rasselndem Griff gestohlen? Wir
 [zeigen (das Haus).“

1715. „Kerle! Ihr aber,

— ich habe keinen besonderen Gedanken, keine besondere
 [Absicht habe ich, —
 nach meinem Fortgehen,
 wenn ihr einen Vater habet, zeigt es eurem Vater sofort!
 wenn ihr einen Vater habet, saget es eurem Vater sofort!

1720. Folgendes sage ihm:

Unlängst, zu der von sieben Gefahren der sieben Erdenwinkel
 [bedrohten Zeit,
 um die Heimsuchung der sechs Gefahren von sechs Erden-
 [winkeln
 war (jemand) hier von der mittleren Gegend der Nahrungs-
 [reichen Soswa mit schwarzem Wasser,
 (dieser) Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobene Panzer

1725. schikem säk ortl pä schi olmal
 schi kem sak koilpä schi olmal
 lu kälem lebed suntläng jäm kulmäs älngelnä
 vuares untläng jäm kulmäs älngelnä
 poltschäng älngäp siing nari sikel
1730. leti lant kolom sai schätä sabmal
 schoper älngäp siing kesel
 vuäres untläng jäm kulmäs älngelnä
 jéschti jeng nyäl sai schätä sapmal
 jänä tongelt azsilamen ällti schidi jastelamen
1735. ma molloka azsem äläl ko ar äl ämesmal eult
 juch ver vuerti tos ort olmal
 täm schoper älngäp siing nari kartem pa
 näll sobelnä lu ätt logittal
 i koil jastel
1740. ma mollokä azsem kart vuerti tos ko olmal
 täm poltschäng älngäp siing kesi nälem
 pa karti älngelnä lu ätt paultal

1725. olyanformácska fejedelembős volt csak,
 olyanformácska ember volt ím,
 ahol hält, a gallyból csinált jeles hálósátor végén,
 a vesszöböl csinált jeles hálás végén
 csörgő markolatú híres szablyácskája
1730. enni[való] táplálék három mögén itt elkorhadt (?),
 a *šobər*-[ezüst] markolatú híres kardja
 a vesszöböl csinált jeles hálás végén
 az ívó-víz négy mögén itt elkorhadt (?).“
 „Az ám (v. valóban), majd az atyánknak így mondjuk.
1735. Az én atyám egykoron a koros ember sok korát ülése közben
 famunkát csináló ügyes fejedelembős volt,
 ezt a *šobər*-[ezüst] markolatú híres szablya-vasamat
 nyéldarabbal ő hadd szerelje föl!“
 A másik ember [így] szól:
1740. „Az én atyám egykoron vas-csináló ügyes ember volt,
 ezt a csörgő markolatú híres kard-nyelemet
 más vas-véggel ő hadd kovácsolja!

1725. *ši-kəmšək òrt'lpā ši òlmāl,*
ši-kəmšək xoǝlpā ši òlmāl
loʏ xālēm lēbəs-untləʏ ɣām xālmās (?) ālpəlnā,
uāras-untləʏ ɣām xālmās ālpəlnā
pōlsəʏ ālpəp sɣəʏ nārišigəl
1730. *lèdɨ-lānt xōlām sāj šedā sabmāl (?)*,
šobər-ālpəp sɣəʏ kēžəl
uāras-untləʏ ɣām xālmās ālpəlnā
ɣēsti-ɣəʏk nāl sāj šedā sabmāl.“
„ɣənā, toʏyolt āziləmən elti šidi ɣāstələmən.
1735. *mā molxā āzēm ālāl-xò ār āl āmasmāl ēuəlt*
ɣux-uər uèrdɨ tòs òrt òlmāl,
tām šobər-ālpəp sɣəʏ nāri-kārdəmpā
nāl-šobəlnā loʏ āt loʏttāl (?)“
ì-xoǝl ɣāstəl:
1740. *„mā molxā āzēm kārt uèrdɨ tòs xò òlmāl,*
tām pōlsəʏ ālpəp sɣəʏ kēžɨ-nalēm
pā-kārdɨ ālpəlnā loʏ āt pəuəttāl!

1725. war nur ein dergleichen (unterwertiger) Fürstenheld,
 war nur ein dergleichen (unterwertiger) Mann nun,
 wo dieser schlief, am Ende des trefflichen Schlafzeltes aus
 [Zweigen,
 am Ende der trefflichen Herberge aus Ruten,
 hier verrostete (eig. verwitterte) sein berühmtes Säbelchen mit
 [rasselndem Griff
1730. hinter drei Büten (?) mit eßbarer Nahrung,
 hier verwitterte sein berühmtes Schwert mit *soper* (silbernem)
 [Griff
 am Ende der trefflichen Herberge aus Ruten
 hinter vier Gefäße (?) für Trinkwasser.“
 „Wahrlich, so werden wir es unseren Vätern erzählen.
1735. Mein Vater war einst während des Vertuns von vielen Altern
 [des alten Mannes
 ein Holzarbeit schnitzender geschickter Fürstenheld,
 er soll meine berühmte Säbelklinge mit *soper* (silbernem) Griff
 mit einem Griffstück versehen.“
 Der andere Mann sagt:
1740. „Mein Vater war einst ein Eisenbearbeiter, ein geschickter
 [Mann,
 er soll meinen berühmten Schwertgriff mit rasselndem Griff
 mit einem anderen Eisenende (d. h. einer Klinge) zusammen-
 [schmiedet!

minn monti kosne männlä lault kätne
nyar lant sating suop lei memen tageult jietsememe
[kemn]

1745. puting lant sating sop leimemen tageult etmemen
jiinurr älngemen täm kännzemämmên [kemn]
ass nurr älngemen täm kännzä mäsemen
kosne mennlä lault kät
äung kät äulä tolaimen
1750. konung kät kônlä toläimen
jugol vongom kü leping äulä jogotleu
sägäl vuängom ku leping äulä jogotleu
i koil eult karteng pi sobel joga nyäremätäl
i koil eult nälingpi sobol joga menemätäl
1755. jiil sating ortgnen osten
monti kosne mennlä laolt katne
torom vuerti ar katl
puting lant jām sop meestan irtnä
nyar lant sating sop laultan eult

Mi az imént húsz nő járta (tkp. járó) őrző házban,
amint a nyers étel drága darabját evésünkkel elkészültünk,

1745. a főtt (tkp. üstös) étel drága darabját evésünk után (tkp.
[evésünk helyéről] kijöttünk,
apai bosszuokunkat (tkp. bosszuokunk végét) keressük fm,
anyai bosszuokunkat (tkp. bosszuokunk végét) keressük fm.“
A húsz nő járta (tkp. járó) őrző ház
ajtós ház ajtajához visznek bennünket (tkp. vitetünk),
1750. a tetőnyílasos ház tetőnyílasához visznek bennünket.
A fája vágott hosszú pitvar ajtajához érkezünk,
a deszkája vágott hosszú pitvar ajtajához érkezünk.
Az egyik embertől a vasas darabját visszaragadja,
az egyik embertől a nyeles darabját visszarántja.
1755. „Az apátok áldóját! fejedelemlhősök! (tkp. Apjuk áldója, feje-
[delemlhősök vagytok.])
Most, mikor még a húsz nő járta (tkp. járó) őrző házban
isten szerezte sok napon át
az üstös étel jó darabját isszátok,
a nyers étel drága darabját rágjátok,

min mōndi xòs nè mánlā lāuǎlt xǎtnā
nār-lāndi sādəy šöp leymēman tay-əuǎlt jēt šəmēmən-

[kēmñā,

1745. *puḍəy lānt sādəy šöp leymēman tay-əuǎlt ètmēmən-kēmñā*
ḡḡ-nur ālyēmən tām kǎnzēmālēmən (v. kǎnzēmāmman?),
ās-nur ālyēmən tām kǎnzēmāsēmən.“

xòs nè mánlā lāuǎlt xǎt
āuḍəy xǎt āuǎlā tòlāimən,

1750. *xōḇəy xǎt xōnlā tòlāimən.*

ḡḡḡl-ḡḡḡḡm xou lēḇəy āulā ḡḡḡtləu (v. ḡḡḡtlu),
sāḡḡl-ḡḡḡḡm xou lēḇəy āulā ḡḡḡtləu (v. ḡḡḡtlu).

ì-xoḡəl əuǎlt kǎrdəyḡi šōḇəl ḡḡḡ-ḡārēmādāl,

ì-xoḡəl əuǎlt naləyḡi šōḇəl ḡḡḡ-mēnəmādāl (v. mēnēmādāl).

1755. *„ḡḡḡl-sādəy ɔrtəḇən ɔstən!*

mōndi xòs nè mánlā lāuǎlt xǎtnā

tōrām ḡèrdi ār xatl

puḍəy lānt ḡām šöp jētən irtñā,

nār lānt sādəy šöp lōḡələn əuǎlt

Nachdem wir vorher in dem von zwanzig Frauen besuchten
 [hütenden Haus
 mit dem Essen von teuren Stücken der rohen Speise fertig
 [geworden sind,

1745. nachdem wir nach unserem Essen von teuren Stücken der
 [gekochten (eig. Kessel-) Speise herausgekommen sind,
 suchen wir das Ende unserer väterlichen Rache-Ursache nun,
 suchen wir das Ende unserer mütterlichen Rache-Ursache nun.“
 Wir werden zur Tür des von zwanzig Frauen besuchten hüten-
 [den Hauses,

zur Tür des mit Tür versehenen Hauses gebracht,

1750. wir werden zur Dachluke des dachlukigen Hauses gebracht.

Wir gelangen zur Tür des langen Vorhauses mit geschnitzten
 [Balken,
 wir kommen zur Tür des langen Vorhauses mit geschnitzten
 [Brettern.

Von dem einen Mann nimmt er sein Klingenstück zurück,
 von dem anderen Mann reißt er sein Griffstück zurück.

1755. „Bei eurem Vater! Fürstenhelden!

Jetzt, während ihr in dem von zwanzig Frauen besuchten
 [hütenden Haus

von Gott verliehene viele Tage hindurch

die guten Stücke der Kesselspeise trinket,

die teuren Stücke der rohen Speise beißt,

1760. koinä schoper älngäp siing narinä mitäli läiti
 koinä schoper älngäp siing kesi mitä li läiti
 jiel sek nyogomtlängen koti jastelängen
 ortningen kollatn
 tongelt labed muzung labed tarom käim tägan
1765. tarn alpi oschl ke tiutal
 jelnalpi kulyil ki tiutal
 juch jogol ku läulän
 otlep koing jem schulyi pättäschä min juitjellamen
 ar seui koläng ochlän
1770. kojäch läuät nyur läkä minn sonhlemen
 vueli vet ord altmeng teel ischemnä
 vuos leti äming turr nobedlaigen
 kort leti äming turr aretlaingen
 sar kunzi älngetrnä sokaan kattlen
1775. sar kunzi älngetrnä sokaan sitätlen
 vuet luipi nosing kätt kur
 kälä kalti sohung mu sokaan känestan

1760. *šobər*-[ezüst]-markolatú híres szablyával ugyan ki bérerne
 [föl benneteket,
šobər-[ezüst]-markolatú híres karddal ugyan ki bérerne föl
 Kissé odébb szaladnak, miképpen szólnak: [titeket?]
 „Fejedelemlhősök, halljátok!
 Majd ha a hét világtáj (tkp. földszögelet) hét vésze érte helyen
1765. vészes dolog támad,
 a pusztulás ördöge megszületik,
 fa-ij hosszúságú csontjaitokat
 finom forgácsa hántott jó bunkó gyanánt lödözzük,
 sok fűrtben dús fejeteket
1770. férfi-fej nagyságú szíj-labda gyanánt rúgjuk.“
Öt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél öcsém
 város felfaló fájdalmas ordítással (tkp. torokkal) utánuk
 [ered,
 falu felfaló fájdalmas ordítással (tkp. torokkal) utánuk ered.
 A könyökénél fogva csak nehezen ragadom meg,
 1775. a könyökénél fogva csak nehezen kapom meg.
 Öt ujjú tarka két lába
 a halott haló réteges földre csak nehezen ragad,

1760. *xoĩnā sobər əlvəp sɨəv nərinā mitələləipɨ,
xoĩnā sobər əlvəp sɨəv kəʒi[nā] mitələləipɨ?
jələsik nōvəmləvən, xoɖi jəstəl'vən:
„ərtvən xələtən!
tovvəlt ləbət moɣ-suv ləbət tərən xəjəm tayən[ə]*
1765. *tərnəlbɨ oʃl-kɨ tɨvəndəl,
jələnbɨ kuləl-kɨ tɨvəndəl,
jux-jəvəl xoɣ lovlən
vətəp xəjəv jəm suli pət.sə min jəvətələmən,
ər səu xələv oxlən*
1770. *xoĩ ox lovət nūr-ləgɨ min səvxləmən.“
vəjli-ɣət-ərd-əltməv-təl izəmnā
vəʃ ləvɨ əvməv tur nəvətələvən,
kərt ləvɨ əvməv tur əvətələvən.
sər'-kunzi əlvətnā səgən kəllem,*
1775. *sər'-kunzi əlvətnā səgən šivəlləm.
vət lujbɨ nōvəv kət kur
xələ xəlvi soɣəv moɣ səgən xənəstən,*

1760. wer würde euch denn mit dem berühmten Säbel *soper* (silber-
[nen) Griffes in Sold nehmen?
wer würde euch denn mit dem berühmten Schwert *soper* (sil-
[bernen) Griffes in Sold nehmen?“
Ein wenig weiter laufen sie und sprechen so:
„Fürstenhelden, hört es!
Wenn auf der von sieben Gefahren der sieben Erdenwinkel
[heimgesuchten Stelle
1765. eine gefährvolle Sache (d. h. Lage) entsteht,
(und) der Teufel des Verderbens geboren wird,
so werden wir euere Knochen in der Länge eines Holzbogens,
wie einen guten Klumpenpfeil verschießen, von dem feine Späne
[abgeschält sind,
werden wir euere an vielen Locken reichen Köpfe
1770. wie einen Riemenball in der Größe eines Männerkopfes (mit
den Füßen) stoßen.“
Mein Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener
[Panzer
setzt ihnen mit schmerzhafter Kehle nach, wie wenn er die
[Stadt verschlingen wollte,
setzt ihnen mit schmerzhafter Kehle nach, wie wenn er das
[Dorf verschlingen wollte.
- An seinem Ellenbogen packe ich ihn nur schwer,
1775. an seinem Ellenbogen ergreife ich ihn nur mit Mühe.
Seine fünfzehigen bunten beiden Füße
haften nur schwer an die schichtige Erde, wo die Toten (d. h.
[Sterbenden) sterben,

- lai sokang jeming mu soka kanestan
 jor orten izsipa jorä tiutal
1780. tah kojen izipa takä tiutal
 sokung poll äntangen soka äntestem
 kuling poll äntangen soka äntestem
 ma koti jastelem
 vueli vuet ord altmeng teel ischie
1785. schi kem säk ortl jasteti jasingel pa
 ai käping go leeltangen koti lellem
 ai käping go ämestangen koti ämeslen
 schi kem säk kujenpä mui jazing täitäl
 schi kem säk ortenpa mui keel täital
1790. teunläti vuäting kor ti teuen lätäl
 teuen leti schäleng kor ti teuen lätäl
 koti jastel
 täm sälyik keu sohman lanting kuring un vuäsna
 taren alpi oschlki tiutal
1795. jieln alpi kulyil ki tiutal

- az alvilági réteges szent földre csak nehezen ragad.
 Erős fejedelemlhősöd bizony erősnek születik,
 1780. kemény fejedelemlhősöd bizony keménynek születik.
 Mintha csak tokfogó gerébre támaszkodnám, csak nehezen
 [állítom meg,
 mintha csak halfogó gerébre támaszkodnám (?), csak nehezen
 Én miképpen szólok: [állítom meg.
 „Öt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél öcsike,
 1785. ilyen kis fejedelemlhős mondta (tkp. mondó) beszéde
 kis ladikos ember szállásával hogyan [is] szállsz,
 kis ladikos ember ülésével hogyan [is] ülnél?
 Ilyen kis emberednek micsoda beszéde van,
 ilyen kis fejedelemlhősödnek micsoda szava [is] van?“
1790. Csenedesdő szél módjára ím lecsenedesedik,
 csenedesdő dér módjára ím lecsenedesedik.
 Miképpen szól:
 „Ebben a kavics-rugdosó-táplálékos-lábú (o: xoray -melléki)
 ha vészes dolog támad, [nagy városban
 1795. ha a pusztulás ördöge megszületik (é. harcra kerül a dolog),

- laḡ soḡəy iēməy moḡ sōgān xanəstən.*
ḡōr-ōrdən iṣi-pā ḡōrā tḡḡədāl,
 1780. *tāx ḡoḡiən iṣi-pā tāgā tḡḡədāl.*
sōḡəy pol āntāyən sōgān āndəstəm,
ḡuləy pol āntāyən sōgān āndəstəm.
mā ḡodḡ ḡāstələm:
„u e ḡ l ḡ - u è t - ò r D - ā l t m ə y - t è l i z ḡ ḡ è,
 1785. *ṣi kəmṣḡk ḡrt'ḡ ḡāstədḡ ḡāstəl-pā*
āḡ-ḡābəy-ḡō ləllāyən ḡodḡ ləllən,
āḡ-ḡābəy-ḡō āməstāyən ḡodḡ āməslən?
ṣi-kəmṣḡk ḡuḡiən-pā muḡ ḡāzəy tāḡdāl,
ṣi-kəmṣḡk ḡrdən-pā muḡ kəl tāḡdāl?“
 1790. *tēḡənlədḡ ḡāḡəy ḡor ti tēḡənlədāl,*
tēḡənlədḡ ṣōḡəy (v. ṣālḡəy) ḡor ti tēḡənlədāl.
ḡodḡ ḡāstəl:
„tām sālək-keḡ-ṣōḡḡməy-lāndəy-kurəy (ḡ:ḡorəy)-ḡōn ḡāšnā
tārnəlbi ṣōḡ-kḡ tḡḡədāl,
 1795. *ḡəlnəlbi kuḡəl-kḡ tḡḡədāl,*

haften nur schwer an die unterweltliche schichtige heilige
[Erde.]

Dein starker Fürstenheld ist wohl als Kraftvoller geboren
[worden,

1780. dein harter Fürstenheld ist wohl als Harter geboren worden.

Wie wenn ich mich an ein Fischwehr zum Störfangen anlehnen
[würde, halte ich ihn nur schwer auf,
wie wenn ich mich an ein Fischwehr zum Fischfangen anlehnen
[würde, halte ich ihn nur schwer auf.

Also spreche ich:

„Brüderchen, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener
[Panzer!

1785. Was die von einem so kleinen Fürstenhelden gesprochene
[Rede betrifft,

wie steigst du wie ein Mann mit kleinem Nachen ein? (d. h.
[warum läßt du dich hinterführen?]

wie würdest du auf dem Sitz eines Mannes mit kleinem Nachen

Was für ein Gespräch hat so ein kleiner Mann? [sitzen?

Was zählt denn das Wort eines so keinen Fürstenhelden?“

1790. Wie ein sich legender Wind wird er still,

wie ein sich legender Reif (d. h. Lufthauch) besänftigt er sich.

Also spricht er:

„Wenn in dieser großen Stadt mit Kiesel-stoßenden, Nahrung
eine gefährliche Lage entsteht, [verschaffenden Füßen

1795. wenn der Teufel des Verderbens geboren wird,

- nin kemin ortningen uringnä
ku velti neming jogol kun vilem
nin kemen koingen uringnä
uort velti siing nari kun vilem
1800. ar seti koläng ochlän eult
uring konpi jām sus pättschä äl senitem
uring kānpi jām teutem pättschä äl senitem
kosne mennlä lault kät
äung kät äulä suoslemen
1805. konung kät konlä suoslemen
nari un täetnä nanh jogi vuering äu joln pogol mätä
kul jogi vuering äu kési un täjetnä joln pogol mätä
poh peli labteui nanh jogi luming tut sorelnä
[ämesme
poh peli kuot eui kul jogi lauming tutt sorelnä
[ämesme
1810. lohung kät logelnä unt schischki päling ter utn
[porlete

- magatok-forma fejedelembhösök miatt
ember-ölő neves íjamat hogyan venném [elő],
magatok-forma emberek miatt
fejedelembhös-ölő híres szablyámat hogy is venném [elő]?
1800. Sok fürthen dús fejete knél fogva
véres hasú jó bolha gyanánt csak úgy szétmorzsollak (?),
véres hasú jó tetű gyanánt csak úgy szétmorzsollak (?).“
A húsz nő járta (tkp. járó) őrző ház,
ajtós ház ajtajához lépdelünk (tkp. lépünk).
1805. tetőnyílásos ház tetőnyílásához lépdelünk.
A szablya nagy hegyével a vörösfenyőből csinált ajtót beta-
[szít]ja,
a lúcfenyőből csinált ajtót a kard nagy hegyével betaszítja.
Az oldalrekeszbe való (?) hét leány vörösfenyőfából [rakott]
[lángos tűznél ül,
oldalrekeszbe való (?) hat leány lúcfenyőfából [rakott] lán-
[gos tűznél ül.
1810. A zugos ház zugába erdei madár-felhő (?) gyanánt arrébb
[rebbenek,

nin-kēman òrtʔan ʔōrəʔnā (v. òrəʔnā)

ʔo-ʔèlɔi nēməʔ ʔōʔəl ʔun ʔìlēm,

nin kēman ʔoʔʔan ʔōrəʔnā (v. òrəʔnā)

ʔòrt-ʔèlɔi sʔəʔ ʔàrɪ ʔun ʔìlēm?

1800. ār sēʔi ʔōləʔ oxlān ēʔəlt

ʔīrəʔ ʔonɔi ʔām šus pāt.sā al-sēnitēm (?),

ʔīrəʔ ʔonɔi ʔām teʔdəm pāt.sā al-sēnitēm (?).“

ʔòs nè mánlā lāʔəlt' ʔāt

āʔəʔ ʔāt āʔlā šōšlēmən.

1805. ʔōnəʔ ʔāt ʔònlā šōšlēmən.

ʔàrɪ ʔòn tājətnā nāʔk-ʔʔʔi ʔērəʔ āʔ ʔoln-pōʔəlmədāl,

ʔòl-ʔʔʔi ʔērəʔ āʔ kēʔi ʔòn tājətnā ʔoln-pōʔəlmədāl.

pòʔ-pèli lābət ēʔi nāʔk-ʔʔʔi lūməʔ tut sorəlnā āməsməl,

pòʔ-pèli ʔòt ēʔi ʔòl-ʔʔʔi lūməʔ tut sorəlnā āməsməl.

1810. lōʔəʔ ʔāt lōʔəlnā ʔònt-siski pāləʔ tèr ʔìʔn pòrlədəl,

wie würde ich wegen Fürstenhelden eueresgleichen

meinen Männer tötenden, berühmten Bogen hervornehmen?

wie würde ich wegen Männer eueresgleichen

meinen Fürstenhelden tötenden, berühmten Säbel hervornehmen?

1800. An euren Köpfen reich an vielen Locken

zermalme ich euch nur wie einen guten Floh mit blutvollem
[Bauch,

zermalme ich euch nur wie eine gute Laus mit blutvollem
[Bauch.“

1804. Wir schreiten zur Tür des mit einer Tür versehenen Hauses,

1803. des von zwanzig Frauen besuchten hütenden Hauses,

1805. zur Dachluke des dachlukigen Hauses schreiten wir.

Mit der großen Säbelspitze stößt er die Tür aus Lärchenholz,
die Tür aus Fichtenholz stößt er mit der großen Schwertschärpe
[hinein.

In den Seitenabteil gehörende sieben Mädchen sitzen am
[flammenden Feuer geschürt mit Lärchenholz,

in den Seitenabteil gehörende sechs Mädchen sitzen am
[flammenden Feuer geschürt mit Fichtenholz.

1810. Wie eine Waldvögelschar (eig. Wolke) werden sie in einen
[Winkel des mit Winkeln versehenen Hauses zurück-

[gescheucht,

- sungung kät sungelnä ur schischki päling ter utn
 lu täim ku rozäp ar ochsämel [porlet
 sähling kätkar puttelnä tädä kischmel
 lu täim tohling vuoj kannzäp ohsamel
 1815. parting kätkar kuttelnä tätä kischmel
 pane täim tohling vuäj kannzäp ohsem
 pa nengen ar seui koläng och eelti
 nari uon täitnä togi pontltal
 pane täim ponyling vuäj känzäp ochsem
 1820. pa nengen ar seui vuezsing och eelti
 kesi uon täjetnä togi pontltätäl
 sälyek keu sohmang ar nai kolntatn
 tongelt äläl ko ar äl ämesten eult
 jissl ko ar jiss kolltan eult
 1825. läuat tenpi ar nai kuttnä
 ungel vurä jäm oling käitan katl
 läuat tenpi ar ne kuttnä

- a szögletes ház szögletébe erdei madár-sereg (tkp. felhő) gya-
 [nánt odébb röppennek.
 Az ő birtokukban levő hosszú rojtú sok fejkendőjüket
 a deszkás szobapadló közepén itt hagyták,
 az ő birtokukban levő szárnyas állat rajzával ékesített fej-
 1815. a léces szobapadló közepén itt hagyták. [kendőjüket
 Az egyik (tkp. másik) nő bírta szárnyas állat rajzával éke-
 [sített fejkendőit
 a másik nő (tkp. nőd) sok fürtben dús fejére
 a szablya nagy hegyével odahelyezteti,
 az egyik (tkp. a másik) nő bírta szárnyas állat rajzával éke-
 [sített fejkendőit
 1820. a másik nő (tkp. nőd) sok fürtű szépséges fejére
 a kard nagy hegyével odahelyezteti (v. helyezi).
 „Kavics-rugdosó sok fejedelemnő, óh halljátok!
 Majd egykoron, ha a koros ember sok korát ülitek,
 az idős ember sok idejét fogyasztjátok,
 1825. magatok forma nagyságú sok fejedelemnő között
 szájas harag jó végére jutástok napján,
 magatok forma nagyságú sok nő között

- surəy xə̄t surəlnā ɣ̄r (v. ʔr)-siski pələy tər ɣ̄tə pərləvəl.*
lə̄ tājəm xoy rozəp ʔr oxšəməl
sə̄ləy xə̄t-xar kutpəlnā tādā x̄isməl,
lə̄ tājəm toyləy ɣ̄ā̄ xanžəp oxšəməl
 1815. *pərdəy xə̄t-xar kutpəlnā tādā x̄isməl.*
pā-nə tājəm toyləy-ɣ̄ā̄ xanžəp oxšəm
pā-nəyən ʔr sə̄i xōləy ox elti
nəri ɣ̄on tājətnā toyi-ponltədāl,
pā-nə tājəm poñləy-ɣ̄ā̄ xanžəp oxšəm
 1820. *pā-nəyən ʔr sə̄i ɣ̄əzəy ox elti*
kə̄zi ɣ̄on tājətnā toyi-ponltədāl.
„sələk-keɣ-šəyɣməy ʔr nā̄i xōləndātən!
toyɣəlt ələl-xə̄ ʔr əl əməstən ɣ̄əlt,
ɣ̄isl-xə̄ ʔr ɣ̄is xoltən ɣ̄əlt
 1825. *loɣəttənp̄i (v. loɣəttənp̄i) ʔr nā̄i kutnā*
urəl-ɣ̄ərə (ɣ̄urə) ɣ̄əm ələy xə̄idən xəlt,
loɣəttənp̄i ʔr nə kutnā

wie eine Waldvögelschar fliegen sie in eine Ecke des mit Ecken
[versehenen Hauses weiter.

Ihre vielen Kopftücher mit langen Fransen

ließen sie hier in der Mitte des mit Brettern belegten Zimmer-
[fußbodens,

ihre Kopftücher geziert mit der Zeichnung eines beflügelten
[Tieres

1815. ließen sie da in der Mitte des mit Latten belegten Zimmer-
[fußbodens.

Das mit der Zeichnung eines beflügelten Tieres gezierte Kopf-
[tuch des einen Weibes

läßt er auf den an vielen Locken reichen Kopf des anderen
[Weibes

mit der großen Säbelspitze hinlegen (oder er legt),

das mit der Zeichnung eines beflügelten Tieres gezierte Kopf-
[tuch des anderen Weibes

1820. läßt er auf den von vielen Locken wunderschönen Kopf des
[anderen Weibes

mit der großen Schwertspitze hinsetzen.

„Kiesel-stoßende viele Fürstenweiber, o hört mich an!

Einst, wenn ihr die vielen Alter eines alten Mannes verbringt,
wenn ihr die vielen Zeiten des betagten Mannes vertreibt,

1825. unter vielen Fürstenweibern in der Größe eueresgleichen,
am Tag, wenn ihr zum Ende eines lärmenden Zornes geratet,
unter vielen Weibern in der Größe eueresgleichen,

- lol vurä jä m oling pittän katl
schidi jastati
1830. ma pa näng kemen molli adom ne ma kun ulmem
näng kemen molli tiline ma kun olmem
mäläkä enem ti nai kuräm irr enmem eult
sengelti nai jäse mirr senhlem eult
labeled muzung labeled tarom käiliem katl
1835. kot muzung kot tarom jochtiliem irtnä
nyering nai nyeremnä ämesmem taganä
kännting ne känntemnä ämesmem taganä
vueli vuet ord altmeng telnä
ar seui koläng och numpemnä
1840. tohling vuäj känzäp ochsamen
nari un täitnä äll pontltäsä
kännting ne känntemnä ämesmem taganä
kesi uon täjetnä ponyling vuäj känzäp ochsämen
ar seui vuezsing och numbenä äll pontltäsäm

szájréses harag jó végére eséstek napján
így beszéljete:

1830. — En bíz magadforma (v. hozzád hasonló) rossz (é. közön-
[séges) nő mikor voltam,
magadforma tisztátalan (?) asszony mikor voltam?

Hajdanában növekedő fejedelemnő lábam-íze növekedése
serdülő fejedelemnő kezem-íze serdülése közben [közben,
a hét világtáj (tkp. föld-szögelet) hét vésze érte napon,

1835. a hat világtáj (tkp. föld-szögelet) hat vésze megérkeztekor,
haragos fejedelemnő haragomban ültömben (tkp. ültem he-
dühös fejedelemnő dühömben ültömben [lyen),
az *Öt-erőtlen-fejedelemhős-emelte-páncél*
sok fűrten dús fejem fölé (v. fejemre)

1840. a szárnyas állat rajzával ékesített fejkendődet

a szablya nagy hegyével csak [úgy] föltette,
dühös nő dühömben amint ültem (tkp. ültem helyen),
a kard nagy hegyével a szárnyas állat rajzával ékesített fej-
sok fűrű szépséges fejemre csak úgy föltette. — [kendődet

lòl-urà (v. urà) jam ālɔy pittən xatl
sidi jāsādī!

1830. mā-pā nāy-kēmèn-molti ādām nè mā xun uòlmèm,
nāy-kēmèn-molti tilì-nè (?) mā xun uòlmèm?
molyā ēnəmdī nāi kurəm-ir ēnməm ēuəlt,
səygalđī (v. səygalđi) nāi jāsēm-ir səyklam ēuəlt
lābət moy-suy lābət tārən xāilijəm xatl,

1835. xòt moy-suy xòt tārən ioxtilijəm irtnā
nērəy nāi nērèmnā āmāsməm tayānā,
kāntəy nè kāntèmnā āmāsməm tayānā
ueilì-ue-t-òrd-āltməy-tèlnā
ār sèui xōlɔy ox numbèmnā

1840. toyley-udī xanžəp oxšāmèn
nāri uòn tājətnā āl-ponltəsəm (ɔ:ponltəsā),
kāntəy nè kāntèmnā āmāsməm tayānā
kēžī uòn tājətnā poñləy-udī xanžəp oxšāmèn
ār sèui uēžəy ox numbènā (ɔ:numbèmnā) āl-ponltəsəm
[(ɔ:ponltəsā).

am Tag, wenn ihr ins gute Ende des lärmenden Zornes geratet,
sprechet folgenderweise:

1830. — Wann war ich denn ein gemeines Weib deinesgleichen?
wann war ich denn eine unreine (oder unkeusche) Frau
[deinesgleichen?
Einst, während der Entwicklung meines wachsenden Fürsten-
[weibfußgelenkes,
während des Heranwachsens meines heranwachsenden Fürsten-
[weibhandgelenkes,
an dem von sieben Gefahren der sieben Erdenwinkel bedrohten
[Tag,
1835. (zur Zeit) der Heimsuchung von sechs Gefahren der sechs
[Erdenwinkel,
als ich im Zorn eines zornigen Fürstenweibes saß,
als ich in meiner Wut eines wütenden Fürstenweibes saß,
setzte mir der Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobene
[Panzer
auf meinen an vielen Locken reichen Kopf
1840. dein (d. h. das) mit der Zeichnung eines beflügelten Tieres
[geziertes Kopftuch
mit der großen Säbelspitze auf,
während ich in meiner Wut eines wütenden Weibes saß,
setzte er mir dein (d. h. das) mit der Zeichnung eines beflügel-
[ten Tieres geziertes Kopftuch mit der großen Schwertschwertspitze
auf meinen von vielen Locken wunderschönen Kopf nur so
[auf. —

1845. mul kăti schongelnă schober anhleng jăm kăsăp
 kemi anhleng jăm kăsăp tagartem [jărsalor
 jenh jeshti jengi norm ălngelnă
 voj posem adom kăsăp jărsalom
 ma mul kăti logolnă mul kăti ălngelnă
1850. ku sogom jăm ăling togi suoslem
 ku kurum jăm oling togi vilem
 vuili vuet ord altmeng teel ischemnă
 sar kunnzi ălngătnă joga laultem
 moj kuilăn ămesti vuăsch nori ălngel koschă togi
 [ămeslemen
1855. tont kuilem ămeslă vuasch nori ălngel koschă togi
 schi kemi untlnă [ămeslemen
 schăber anhleng jăm kasăp lipel eult
 jemenger sîgetnă vuet luipi mosing kurr
 sonhling kătkar kuttpelnă namen lăschlă
1860. parting kătkar kuttpelnă pa senker sietnă
 vuet luipi elyăng kurr namen lăschlă

1845. A vendég-szobarekeszben *şobâr*[-ezüst] oszlopos jeles kárpit
 kámi[-ezüst] oszlopos jeles kárpit van akasztva. [van kötve,
 A vízivó vizes állvány végén
 zsírtól ázott csunya (tkp. rossz) kárpit van kötve.
 És a vendég-szobarekeszbe, a vendég-szobavégbe
1850. hosszú lépés jó véggel odalépek,
 hosszú lábnyom jó végét odaveszem.
Öt-erőtlen-fejedelemhős-emelte-páncél öcsémtől
 . . . könyökömnél (?) fogva visszatartatom (?).
 A vendég-embereid ülte (tkp. ülő) keskeny padka végére oda-
 [ülünk,
1855. nász-embereid ülte (tkp. ülő) keskeny padka végére oda-
 Ezenközben [ülünk mi ketten.
 a *şobâr*[-ezüst] oszlopos jeles kárpit belsejéből
 szitkokat morogva (?) öt ujjas tarka láb
 a deszkás szobapadló közepén leállítódik,
1860. a léces szobapadló közepén káromlást-szórva (?)
 öt ujjas ragyogó láb beállítódik:

1845. mul xādi suvəlnā sobər əvɣləy ɟəm xāžəp ɟərsələm
 kəmi əvɣləy ɟəm xāžəp tayərdəm. [(v. ɟərsələm),
 ɟəvɛk ɟəštɪ ɟəvɛi norəm əlvəlnā
 uoɟ pəžəm ədəm xāžəp ɟərsələm (v. ɟərsələm).
 mā mul xādi ləvəlnā, mul xādi əlvəlnā
1850. xoɟ soɟəm ɟəm ələy toɟi-səsləm,
 xoɟ kurəm ɟəm ələy toɟi-uiləm.
 ueɟli-ueɟt-ord-əltməɟ-təl izəmnā
 sər-kunži əlvətnā ɟoɟi laɟəltəm.
 māɟ xuiɟlən əməstɪ uəs nori əlvəl xožā toɟi-əməsləmən,
1855. tānt-xuiɟlən əməslā uəs nori əlvəl xožā toɟi-əməsləmən.
 ši-kəmi uəntlnā
 sobər əvɣləy ɟəm xāžəp libəl ēuəlt
 ɟəməvər(?) suvətnā uət luiβi nōzəɟ kur
 səɟləy xāt-xar kutpəlnā nāmən ləslā (v. lāslā),
1860. pərdəɟ xāt-xar kutpəlnā pəzəvər(?) suvətnā
 uət luiβi ələy (v. əlāɟ) kur nāmən ləslā (v. lāslā).

1845. Im Gastzimmerabteil ist ein trefflicher Vorhang an *soper* (silbernen) Säulen aufgehängt,
 an *kam* (silbernen) Säulen ist ein trefflicher Vorhang aufgehängt.
 An das Wassergestell zum Wassertrinken
 ist ein vom Fett getränkter schlechter Vorhang gebunden.
 Und in den Gastzimmerabteil, in die Gastzimmerecke
1850. schreite ich mit langen Schritten zu guter Letzt hin,
 schlage ich die gute Richtung mit langen Schritten ein.
 Von meinem Bruder. Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehoben
 werde ich an meinem Ellenbogen zurückgehalten (?).
 Wohin sich deine Gäste-Leute zu setzen pflegen, auf das Ende
 [des schmalen Bänkchens setzen wir uns hin,
1855. wohin sich deine Hochzeitsleute zu setzen pflegen, auf das
 [Ende des schmalen Bänkchens setzen wir uns beide hin.
 Inzwischen werden
 aus dem Inneren des trefflichen Vorhanges an *soper* (silbernen) Säulen,
 Scheltworte murrend, fünfzehige bunte Füße
 auf der Mitte des mit Brettern belegten Zimmerfußbodens
 [hingestellt,
1860. auf der Mitte des mit Latten belegten Zimmerfußbodens,
 [Lästerung murrend,
 fünfzehige glänzende Füße hingestellt.

- kolom sáttal koltem năi imen ti ettal
 jăl sáttal koltem nai imen namen ogoltal
 kătt ko leti noring ai putt tagartal
1865. jăsing kuring ses voj nyogi molltal
 schulyik juh kolemlum ăllyital
 schulyik juh nyăllum ăllyital
 ău nyaur ălngel mula kattal
 mul nyaur ălngăl ăua kattal
1870. kojeng ruschko ălyping an utn kăntal
 jăh rusch ko ăltping an utn kăntel
 minn neming ord jelpemen ti ămestál
 siing ord jelpemen ti ămestál
 vuili vuet ord altmeng tel ischemnă
1875. i pulă lete pulen kătt pulă eutlyetal
 kolom pulă lete pulen i pulă euitlyetal
 voj păsém adom kăsăp koschă togi ăllyemtal

- háromszáz telet élt (tkp. fogyasztott) fejedelemnő asszonyod
 [bukkanik elő,
 négyszáz telet élt (tkp. fogyasztott) fejedelemnő asszonyod
 [száll le (t. i. a kárpitból).
 Két embernek való (tkp. két ember evő) füles kis fazekat
1865. kezes-lábas nyúl (?) -húst rak bele. [akaszt föl.
 A dorongfa három lángját szítja,
 a dorongfa négy lángját éleszti.
 Az ajtó felé [eső] gőz (tkp. hab) a vendég-szobarekesz felé
 [hatol,
 a vendég-szobarekesz felé [eső] gőz (tkp. hab) az ajtó felé
 [hatolt (é. az étel gőze az egész partot bejárja).]
1870. Az üstökös orosz embertől való festett tálba kimeri,
 a subás orosz embertől való cinktálba kimeri,
 a mi neves fejedelemhősi előnkbe odahelyezi,
 híres fejedelemhősi előnkbe odahelyezi.
Öt-erőtlen-fejedelemhős-emelte-páncél öcsém
1875. egy falatra megenni való falatodat két falatra vagdalja,
 három falatra megenni való falatodat egy falatra metéli.
 A zsírtól ázott csunya (tkp. rossz) kárpitához hirtelen odaáll.

- xōlām-sāt tāl xōldəm nāi imèn tì èttāl,
 nāl-sāt tāl xōldəm nāi imèn nāmən oyšlāl.
 kat xō lèdī norəy dī put tayšrdāl,
 1865. iāšəy-kurəy sēs-udāi nōyi moldāl.
 suli-ix xōlām lūm alixdāl,
 suli-ix nāl lūm alixdāl.
 āy-nāyər ālyəl mulā xattāl,
 mul-nāyər ālyəl āyā xattāl.
 1870. xōjəy rus-xō alpəy(?) ān uītŋ xāntāl,
 iāgəy rus-xō lolpəy ān uītŋ xāntāl.
 min nēməy ɔɾD iēlbēmən tī (v. tī) āməstāl,
 sūjəy ɔɾD iēlbēmən tī (v. tī) āməstāl.
 uei li-ue t-ɔɾD-āltməy-təl izəmnā (ɔ:izəm)
 1875. i pulā lèdī pulən kāt pulā ēyətlijdāl,
 xōlām pulā lèdī pulən i pulā ēyətlijdāl.
 uoi pōžəm ādəm xāžəp xōzā toyi-lāltəmdāl,

Eine Fürstenweibfrau erscheint, die dreihundert Winter gesehen
 [hat (eig. verbracht hat),
 eine Fürstenweibfrau steigt herab, die vierhundert Winter
 [verbracht hat.
 Für zwei Männer zum Essen hängt sie einen kleinen Topf am
 [Henkel auf,

1865. Hasenfleisch mit Vorder- und Hinterlauf legt sie hinein.
 Die drei Flammen des Prügelholzes schürt sie,
 zu vier Flammen facht sie das Prügelholz an.
 Von der Tür zieht sich der Dunst (eig. Schaum) gegen das
 [Gastzimmerabteil,
 vom Gastzimmerabteil zieht sich der Dunst gegen die Tür.

1870. In die vom langhaarigen russischen Menschen herstammende,
 [bemale Schüssel schöpft sie es heraus,
 in die von dem mit Pelz bekleideten russischen Menschen
 [herstammende Zinnschüssel schöpft sie es heraus.
 Vor uns berühmte Fürstenhelden stellt sie es hin,
 vor uns namhafte Fürstenhelden stellt sie es hin.
 Mein Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener
 [Panzer,
 1875. schneidet das Stück in zwei Stücke, das auf einen Bissen zu
 [essen ist,
 er schneidet das Stück in ein Stück, das auf drei Bissen zu
 [verzehren ist.
 Zu dem vom Fett getränkten, schlechten Vorhang stellt er sich
 [plötzlich hin,

- voj pässem schorem käsäp koschä togi männtal
 voj pässem adom käsäp nomen jäulmätäl
1880. min ämse ai vuäti ruemen käim kemnä
 schäper ogi manisi katl pittal
 kem ogi lorisi katl pittal
 koti jastel
 sälyäk keu sohman g lanting kuring ai nai änyäge kolä
1885. lonh nyogi koleng ord jajem
 labed muzung labed ne täital
 kot muzung kot nai kotä täital
 labed nai äch nenga littlenke
 i ani täping lant leteupa mui latom
1890. is oni kuteng lant leteupa mui latom
 ku rüzäp rüzeng ohsäm nomel jäul mämäl kemnä
 nyahing vesch jām oling ti kelletal
 muling vesch jām oling kerlemal kemnä koti jastel
 i ani täping lant änd leimemnä läi mui labed kol kun
 [longlem]

- a zsírtól ázott megégett csunya (tkp. rossz) kárpithoz oda-
 a zsírtól ázott csunya (tkp. rossz) kárpitot föllebbenti. [megy,
1880. Amint [azt] a mi ültük kis szelünk ereje megcsapta,
 šobər-[ezüst] zörgő (?) . zaj nappal esik,
 kámi-[ezüst] zörgő (?) . zaj nappal esik.
 Miképpen szól:
 „Kavics-rugdosó-táplálékos-lábú (o : xovay-melléki) kis feje-
 [delemnő ángyi, óh halljad!
1885. Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelemhős bátyámnak
 hét világtáji (v. földrésről való) hét neje van,
 hat világtáji (v. földrésről való) hat hölgye van.
 Ha a hét fejedelemnő főasszonyává akarsz [lenni],
 egy tálból való darabos(?)ételt ennünk tán rossz volna,
1890. egy nyírhéj-csészéből való részegítő (?) ételt ennünk tán rossz
 [volna (tkp. evésünknek mi je rossz)?]
 Amint a hosszú rojtú rojtos kendőt fölvetette,
 nevető arc jó véggel arra fordul.
 Mosolygó (v. kedveskedő) arc jó véggel amint megfordult,
 [miképpen szól:
 „Egy tálból való darabos(?)ételt nem ettemben az alvilág
 [hét közébe hogy mennék le,

1880. *min am'sam aḡ uādi roḡemən xāḡəm-kəmnā*
šobər-oyi manī (?) sḡi xatl pittāl,
kəm-oyi lāri (?) sḡi xatl pittāl.
χονῖ ἰάστλ:
„sālək-keu-šōyχmər-ländəy-kurəy (ɔ:χorəy) aḡ nāḡ anāys
 1885. *lō yk-ḡoyḡ-χoləy-ōrd ḡāḡəm* [χòlà f
lābət moy-suy lābət nē tāḡpāl,
χòt moy-suy χòt nāḡ χòtā tāḡpāl.
lābət nāḡ ox-nèyā lillən-kḡ,
ḡ-āni tābəy lānt lèpeḡ-pā muḡəl ādəm,
 1890. *ḡ-sòni kudəy lānt lèpeḡ-pā muḡəl ādəm?“*
χoy rozəp rozəy oxšām nōmən ḡāyūlməmāl kəmnā
nayəy uēs ḡām āləy tḡ (ti) kèrləpāl.
muləy uēs ḡām āləy kèrləmāl-kəmnā χονῖ ἰάστλ:
„ḡ-āni tābəy lānt and leymèmnā laḡ moyi lābət χòl χun
[loy ləm,

- zu dem vom Fett getränkten, verbrannten, schlechten Vor-
 hang geht er hin,
 den vom Fett getränkten, schlechten Vorhang lüftet er.
 1880. Als ihn, während wir gesessen sind, ein kleiner Windhauch
 [berührt hat,
 entsteht des *soper* (Silbers) rasselndes Geräusch bei Tag,
 entsteht des *kam* (Silbers) rasselndes Geräusch bei Tag.
 Also spricht er:
 „Kleines Fürstenweib mit Kiesel-stoßenden, Nahrung verschaf-
 fenden Füßen, Schwägerin, o höre mich an!
 1885. Mein älterer Bruder, An Götzen-Fleisch reicher Fürsteheld
 hat sieben Gattinnen von sieben Erdenwinkeln,
 hat sechs Frauen von sechs Erdenwinkeln.
 Wenn du das Oberhaupt der sieben Fürstenweiber werden
 [willst,
 wäre vielleicht schlecht, mit uns aus einer Schüssel bröckige
 [Speise zu essen?
 1890. wäre vielleicht schlecht, mit uns aus einer Birkenrindenschale
 [berauschende Speise zu essen?“
 Sobald sie das fransige Tuch mit langen Fransen aufgehoben
 [hat,
 wendet sie sich mit gutem Ende eines lachenden Gesichtes
 [uns zu.
 Sobald sie sich mit gutem Ende eines lächelnden Gesichtes hin-
 [gewandt hat, spricht sie so:
 „Bis ich mit euch bröckige Speise aus einer Schüssel nicht aß,
 [wie ginge ich in die sieben Schichten (eig. Zwischenräume)
 [der Unterwelt?

1895. poim mui kot kul kun suilelem
 i ani täping lant altlelem
 i ani kuting lant altlelem
 jigumki labed pohnä kating sot nyäl tinem i puss
 näling sät nyäll tinem i puss katlem [katler]
1900. kätt pulä lete pulen i pulä vital
 kolom pulä lete pulen i pulä metsetal
 kuss mätä belek jang pengpi penging ungel logolä
 [toitlyima]
 kuss mätä belek kos pengpi penging lol logolä
 kätt pulä lete pulem lu kolltä lebtal [metsima]
1905. kolom pulä lete pulen i pulä lu koltä lebtal
 vuet luipi lujing jäs lakemätäl
 sungung kät sungelnä jäulmätäl
 lohung kät logolnä jäulmätäl
 koti jastel
1910. jiil säting ortgnen osten

1895. a hideg föld hat közébe hogy sülyyednék?

Egy tálból való darabos ételt hogyne enném,
 egy tálból (ő: csészéből) való részegítő ételt hogyne enném!
 Apám hét fiától készpénzben fizetendő száz nyilasdíjam egy-
 [szer van elfogadva,
 nyeles száz nyíl-díjam egyszer van elfogadva.

1900. Két falatra enni való falatodat egy falatra veszi,
 három falatra enni való falatodat egy falatra gyömszőli be
 [a szájába].

Bármelyik félen levő tíz fogú fogas szája zugába vitte is,
 bármelyik félen levő húsz fogas szájrésébe gyömszőlte is,
 a két falatra megenni való falatod [ugyan] hol férne be,

1905. a három falatra megenni való falatod egy falatra [ugyan]
 [hol férne be?

Öt ujjú ujjas kezével (tkp. kézzel) [ím] hirtelen kirántja (t. i.
 a szögletes ház szögletébe veti, [a szájából],
 a zugos ház zugába dobja.

Miképpen szól:

1910. „Az apátok áldóját! fejedelemhősök vagytok (v. Az apátok
 [áldóját! fejedelemhősök]!

1895. *pāḡam moxi xòt xòl xun šuḡlələm?*
ì àni tábəy lānt ālt lələm (v. lələm),
ì àni (ɔ:sòni) kudəy lānt ālt lələm (v. lələm)!
ḡuəm-ki lābət poχnā kələy sāt nāl tinəm ì-puś kātłəm,
nələy sāt nāl tinəm ì-puś kātłəm.
1900. *kāt pulā lədi pulèn ì pulā ḡiḡdāl,*
xələm pulā lədi pulèn ì pulā mèṭšədāl.
kuś-mādi-pələk ḡəy pəykpī pəyḡəy ḡəḡ ləḡələ tōtlḡimāl,
- kuś mādi-pələk xòs pəykpī pəyḡəy ləl mèṭšəmāl,*
kāt pulā lədi puləm (ɔ:pulèn) loy xoltā ləptāl,
1905. *xələm pulā lədi pulèn ì pulā loy xoltā ləptāl?*
ḡət luḡbi luḡəy ḡāš lagəməḡdāl,
suḡəy ḡāt suḡəlḡā ḡāḡəlḡməḡdāl,
ləḡəy ḡāt ləḡəlḡā ḡāḡəlḡməḡdāl.
xodi ḡāstəl:
1910. „*ḡəḡəl-sāḡəy ɔrtəyən ɔstən!*“

-
1895. wie würde ich in die sechs Schichten der kalten Erde hinab-
[sinken?
Warum würde ich mit euch bröckige Speise aus einer Schüssel
[nicht essen?
warum würde ich mit euch berauschende Speise aus einer
[Schüssel nicht essen?
Mein bar zu bezahlender hundert Pfeil-Preis ist von den sieben
[Söhnen meines Vaters einmal angenommen,
mein auf Pfeilschaft eingekerbter hundert Pfeil-Preis ist (von
[ihnen) einmal angenommen.“
1900. Deinen Bissen, der auf zwei Bissen zu essen ist, nimmt sie auf
[einen Bissen (in den Mund),
deinen Bissen, der auf drei Bissen zu essen ist, stopft sie auf
[einen Bissen (in ihren Mund).
Auf welche Seite immer sie in ihren zahnigen Mundwinkel mit
[zehn Zähnen (die Speise) nahm,
auf welche Seite immer sie in ihre zwanzigzahnige Mundspalte
[(die Speise) stopfte,
wo würde dein Bissen, der auf zwei Bissen zu essen ist, drinnen
[Platz haben?
1905. wo würde dein Bissen, der auf zwei Bissen zu essen ist, auf
[einen Bissen Platz haben?
Mit ihrer fingerigen Hand mit fünf Fingern reißt sie (den Bissen)
[heraus (d. h. aus dem Mund),
wirft ihn in einen Winkel des mit Winkeln versehenen Hauses,
schmeißt ihn in eine Ecke des mit Ecken versehenen Hauses.
Also spricht sie:
1910. „Bei euerem Vater! Fürstenhelden!“

monti kätt pulä lete pulen i pulä lete nengä littsätn
schäber anhlen jām käsāp koschā toga at ämset
kolom pulen i pulä lete nenget schi ultel
vuili vuet ord altmeng teel ischem

1915. Ass kaleu rohung nyäch konnzä vuelthal
lär kaleu rohung nyäch konzä vuelthal
tamipa sälyek keu sonhmang lanting kuring ai na
[änyäge kol:
näng leschkamu älngenä ai pullnä att tepä laun tilet

- schunying mu älngenä ai pulnä leuman olten
1920. mung sokung mu älngeunä
kull vuäzsing mungeunä un pulnä leumän ullu
kätt pulä lete pulen i pulä vueltschi euityletäl
i ani kuteng lant leleu
i ani täping lant leleu
1925. ku poter ku kas jel ämesleu

Az imént két falatra enni való falatodat egy falatra megevő
[nőt akartatok,
[hát] a *šobər*-[ezüst] oszlopos (v. ágas) jeles kárpithoz ülje-
[tek oda!

A három falatot egy falatra megevő nők im [ott] vannak.“
Öt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél öcsém

1915. az oḅi csüllőmadár rikoltó nevetését hanyatt csinálja,
a tavi csüllőmadár rikoltó nevetését hanyatt csinálja.
„Hát te, *Kavics-rugdosó-táplálékos-lábú* [(o : *xoray*-melléki)
[kis fejedelemlnő ángyi, halljad [csak]!
Ti [ezen] a tágas földeteken (tkp. földetek végén) persze csak
[kis falatot eszegettek,
[tápláléka] bőséges földeteken kis falatot even vagytok.

1920. Mi az ínséges földünkön (tkp. föld-végünkön),
a mi nagy (tkp. vastag) nyomorúságos földünkön [is] nagy
[falatot even vagyunk.“

A két falatra enni való falatodat rögtön egy falatra vagdalja.
Az egy tálból való részegítő (?) ételt megesszük,
az egy tálból való darabos ételt megesszük.

1925. A hosszú beszéd hosszú vigasságát tovább üljük,

mòndi kát pulà lèdi pulèn i pulà lèdi nèvâ litsætən,

šobər àvǵlǵy ǵám ǵǵǵəp ǵozâ toyǵi àt àm'sàvǵi!

ǵòlǵm pulèn i pulà lèdi nèvət si ǵòldəl.“

ǵeǵlǵi-ǵèt-òrd-àltmǵy-tèl izəm

1915. às-ǵalev rǵǵy nǵx ǵonǵâ ǵèrdəl,

lǵr-ǵalev rǵǵy nǵx ǵonǵâ ǵèrdəl.

„tǵmǵ-pǵ sǵlǵk-keǵ-šòvǵmǵy-lǵndǵy-kurǵy

[(ǵ:ǵorǵy) àǵ nǵǵi ànǵvǵ ǵòlâ!

nǵy lǵškǵm (v. lǵškǵm) mǵy àlvǵnnǵ àǵ pulnǵ àt-tèvǵ

[lǵǵndǵlǵdi,

šunǵy mǵy àlvǵnnǵ àǵ pulnǵ lǵmǵnǵ òldən?

1920. mǵy šǵǵy mǵy àlvǵnnǵ,

kul ǵòǵy mǵy àlvǵnnǵ ǵòn pulnǵ lǵmǵnǵ òllu.“

kát pulà lèdi pulèn i pulà ǵèlt.šǵi ǵvǵtǵlǵdəl.

i àni kudǵy (?) lǵnt lèlǵy,

i àni tǵvǵy lǵnt lèlǵy.

1925. ǵov podər ǵov kǵš ǵèl-ǵmǵslǵy,

Ihr wolltet vorher ein Weib, das deinen Bissen, der auf zwei

[Bissen zu essen ist, auf einen Bissen ißt,

so setzt euch zum trefflichen Vorhang an der soper (silbernen)

[Säule hin!

Die Weiber, die drei Bissen auf einen Bissen essen, sind nun

[(dort).“

Mein Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener

[Panzer,

1915. bricht in das kreischende Gelächter der Möwe vom Ob aus,

[indes er seinen Kopf zurückschlägt,

bricht in ein kreischendes Gelächter der Seemöwe aus, indes

[er seinen Kopf zurückschlägt.

„Du, kleines Fürstenweib mit Kiesel-stoßenden, Nahrung ver-

[schaffenden Füßen, Schwägerin, höre mich an!

Ihr esset freilich nur kleine Bissen auf eurem breiten Erden-

[winkel,

auf eurem (an Nahrung) reichen Erdenwinkel esset ihr nur

[einen kleinen Bissen.

1920. Wir, auf unserem notleidenden Erdenrücken,

auf unserem sehr elenden Erdenrücken essen wir einen

[großen Bissen.“

Deinen Bissen, der auf zwei Bissen zu essen ist, schneidet sie

[sofort in einen Bissen.

Aus einer Schüssel essen wir die berauscheude Speise auf,

aus einer Schüssel essen wir die bröckige Speise auf.

1925. Die lange Unterhaltung eines langen Gespräches sitzen wir

[weiter,

- van poter van kas jiel ämesleu
 ku poter ku kas ämesmeu ju pinä
 vueli vuet ord altmeng teel ischem
 ku ämsem namprel pärrkätmen nomen läiltal
1930. van ämsem täprel pärrkätmän nomen läiltal
 aing vuäj ailpa koti vuertal
 keling vuoj kelilpa koti vuertal
 lonh nyogi koläng ort jajä
 näng voss käzim kät logenä
1935. meleh kät sungenä
 ogeutlä sar älom näng nyohli
 sableutlä usi älom näng nyohli
 ma ajung go ar pogen koschä namen suoslem
 kelung go ar schaschen koschä namen ogollem
1940. koleut kär killti aling suj aling kilä
 voj killti aling soj aling kilä
 nang jogi vuering äu lanhmän schidi männmal
 kol jogi vuering äu togorman schidi männmal

rövid beszéd rövid vigasságát tovább üljük.

Miután a hosszú beszéd hosszú vigasságát [ígyen] megültük,

Öt-erőtlen-fejedelemhös-emelte-páncél öcsém

sokáig ült porát leverdesve föláll,

1930. rövid ideig ült szemetjét lecsapkodva föláll.

Beszédes állat beszédét miképpen teszi,

híres állat híradását miképpen teszi:

„*Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelemhös* bátyó,

ám te a langyos házad zugában,

1935. meleg házad zugában

fejet levágható igazi álmod aludjál,

nyakat levágható erős álmod aludjál!

Én a hírhordó férfi sok apródodhoz lemegyek,

üzenetet hordó sok cselédedhez leszálok.

1940. Holnap a rénbika kelő reggeli neszre korán kelj,

a rén kelő reggeli zajra korán kelj!“

A vörösfenyőfából csinált ajtót betéve ígyen elment,

a lucfenyőfából csinált ajtót bezárva ígyen elment.

- uân podər uân kās̃ jèl-ām̃sləu.
 xou podər xou kās̃ ām̃smèu jibinā
 uei li- uèt-òrd-āltməy-təl izəm
 xou ām̃səm namprəl pārgātman nōmən lājldāl,
 1930. uân ām̃səm taprəl pārgātman nōmən lājldāl (lāldāl).
 ājəy uāi ājəl-pā xodj uèrdāl,
 kələy uāi kələl-pā xodj uèrdāl:
 „lòyk-ñoyi-xōləy-òrt jājā,
 nəy xoss xāžəm xāt lòyènnā (ɔ:lòyènnā),
 1935. mēlək xāt suyènnā (ɔ:suyènnā)
 oy-eyətlā sār ālām nəy ñoyl,
 sābəl-eyətlā uzi ālām nəy ñoyl!
 mā ājəy xò ār poyèn xožā nāmən šōšlām,
 kələy xò ār šāsèn xožā nāmən oyšllām.
 1940. xoləyat xār kiləi āləy-sui āləy kilā,
 uāi kiləi āləy soj āləy kilā!“
 nəyk-juyi uèrəy əu lāykman šivj mām̃māl,
 xòl-juyi uèrəy əu tōyərman šivj mām̃māl.

-
- die kurze Unterhaltung eines kurzen Gesprāches sitzen wir
 [weiter.
 Nachdem wir die lange Unterhaltung mit langem Gesprāch
 [verbracht haben,
 steht mein Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden geho-
 [bener Panzer, auf
 seinen Staub langen Sitzens abstreichend,
 1930. seinen Schmutz kurzen Sitzens abstreichend steht er auf.
 Das Gesprāch eines gesprāchigen Tieres fñhrt er so,
 die Kunde eines kundigen Tieres gibt er so:
 „Bruder, An Götzen-Fleisch reicher Fürstenheld!
 (schlafe nur) in einem Winkel deines lauwarmen Hauses,
 1935. im Winkel deines warmen Hauses,
 schlafe einen zum Kopfabhauen geeigneten wahren Schlaf!
 schlafe einen zum Halsabhauen geeigneten tiefen Schlaf!
 Ich gehe zu den Botenmännern, deinen vielen Knappen hinunter,
 zu den Botenmännern, deinen vielen Knechten steige ich hinab.
 1940. Steh morgen früh bei Rennhirsch-Erwachungs-Morgengeräusch
 [auf!
 steh früh bei Rentnier-Erwachungs-Morgengeräusch auf!“
 Indem er die Tür aus Lärchenholz zumacht, geht er so fort,
 indem er die Tür aus Fichtenholz schließt, geht er so fort.

lu männmäl ju pinä sälyek keu sohmang lanting
[kuring ai nai älemnä

1945. somleng sässpi laje kär säch leremtlaim
vuarsing punpi lai voi soch lerpittlaim
sät nyogos tini kär lanhlaim
sät voji tini kär lanhlaim
ogeutlä sar älom nyogollemen
1950. sableutlä usi älom nyogollemen
ku kepä ku oltsem van kepä van oltsem
älem ko älempell kolentlem
voilt ko voilt päl kolentlem
jiring schungen jām äling läiltem saschlen
1955. uring schungen jām äling pogoltem saschlen
sälyäk keu sonhmang lanting kuring ai nai älem koti
[saschlen
lonh nyogi koläng ord leki kolä

Miután ő elment, a *Kavics-rugdoso-táplálékos-lábú* (o: ɣorəɣ-
[melléki] *kis fejedelemnő* hugom

1945. rovátkos hátú alvilági rénbikabört terít le nekem,
vastag szőrű alvilági rénbört (tkp. állatbört) hengerít le ne-
[kem.
Száz nyuszt[bőrből való] drága holmival (?) takaródzom
[(v. takarnak be engem),
száz hód (tkp. állat)-bőrös drága holmival (?) takaródzom.
Fejet levágható igazi álmat alszunk mi ketten,
1950. nyakat levágható erős álmat alszunk mi ketten.
Hosszúnak hosszú ideig aludtam, rövidnek rövid ideig alud-
[tam,
álmos férfi (tkp. álom-férfi) álmos füllel (tkp. álom-füllel)
[hallgatózom,
szunnyadó férfi szunnyadó füllel hallgatózom:
az oldalas zugom jeles végén valaki áll, hallszik (tkp. állá-
[som hallszik),
1955. az oldalas zugom jeles végét valaki megböki, [úgy] érzem.
A *Kavics-rugdoso-táplálékos-lábú* (o: ɣorəɣ-melléki) *kis feje-*
[delemnő] hugom miképpen hallszik:
„Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelemhős sógor (?) , óh hall-
[jad!

- lou mänmäi juβinā sālak-keu-šòy xmay-lāndəy-
[kurəy (ɔ:xorəy) áǝ nāi àlèmnā]
1945. šömləy šāšpǝ lai-xār-sox ləramlāǝm (v. ləram'lāǝm),
uārsəy punβǝ lai-uāǝ-sox lərbətlāǝm.
sāt nōyās tini kār(?) lāyglāǝm,
sāt uāǝi tini kār(?) lāyglāǝm.
oγ-əuətlā sār ālām nōyāllēmən,
1950. sābəl-əuətlā uzi ālām nōyāllēmən.
xou-kəbā xou olsəm, uān-kəbā uān olsəm,
ālām-xò ālām-pāl xōlənīləm,
uoiəlt-xò uoiəlt-pāl xōlənīləm:
iγəy suyən (ɔ:suyəm) iām āləy lālēm sāsłən,
1955. urəy suyēm iām āləy pōyāldēm sāsłən.
sālak-keu-šòy xmay-lāndəy-kurəy (ɔ:xorəy)
[áǝ nāi àlèm xodǝ sāsłən:
„ləy k-nōyǝ-xōləy-òrd-ləy uǝ xōlā!

Nachdem er fortgegangen ist, breitet mir meine Schwester, das
[kleine Fürstenweib mit Kiesel-stoßenden, Nahrung ver-
[schaffenden Füßen

1945. unterweltliches Rennhirschfell mit gestreiftem Rücken nieder,
ein unterweltliches Renntierfell mit dichtem Haar rollt sie mir
[hinab,
mit teuren Sachen aus hundert Marderfellen decke ich mich zu,
mit teuren Sachen aus hundert Biberfellen decke ich mich zu.
Einen zum Kopfabhauen geeigneten, wahren Schlaf schlafen
[wir beide,
1950. einen zum Halsabhauen geeigneten, tiefen Schlaf schlafen
[wir beide.
Einen langen Schlaf schlief ich lange, einen kurzen Schlaf
[schlief ich kurze Zeit,
mit schläfrigen Ohr eines schläfrigen Menschen lausche ich,
mit schlummerndem Ohr eines schlummernden Menschen
[horche ich:
es wird hörbar, (daß) am trefflichen Ende meines Winkels
[jemand steht,
1955. ich bemerke, (daß) jemand das treffliche Ende meines Winkels
[stößt.
Meine (jüngere) Schwester, das kleine Fürstenweib mit Kiesel-
[stoßenden, Nahrung verschaffenden Füßen (läßt ihre
[Stimme) so hören:
„Schwager, An Götzen-Fleisch reicher Fürstenheld, o hör es!

- kälä ko kala älmen att tepa i pusä schi älmen
 longeko longi älmen i et schi älmen
1960. labed muzung labed orten
 kot muzung kot orten
 laim vaj käläch kätä schi longoltlait
 kesi vaj käläch kätä schi to lait
 sārä kinnzsä sārä menä
1965. päzing ko kolom voll togoslem
 miling ko nyäl vuoll togoslem
 kareng vuäs karelnä kamen etlem
 kareng gord karelnä kamen etlem
 säss nyuang kolom mārā kogollem
1970. meil nyiuang nyel mārā kogollem
 laim vuäj käläh kät konti vuerem
 kesi vuäj käläch kät konti vuerem
 vuili vuet ord altmeng teel ischem jām kuji vuämsel
 [pentmäl vuantsem
 äung kät äul uort poschlä laort nor esllä

- Halott ember [halott] álmodat alighanem örökre aludtat ím,
 bálvány-ember bálvány álmodat alighanem örökre aludtat
 [ím (v. alszod ím).]
1960. A hét vidékről (tkp. földszögeletről) [való] hét fejedelembhő-
 [sőd,
 hat vidékről (tkp. földszögeletről) [való] hat fejedelembhősöd
 a fejsze-nyeles nép(?) -házba ím bevitetnek,
 a kés-nyeles nép(?) -házba vitetnek ím,
 gyorsnál gyorsabban menj [oda]!"
1965. A kesztyűs ember három helyét fűzöm,
 a sapkás ember négy helyét fűzöm (é. fölöltözik).
 A teres város terére kimegyek,
 a teres falu terére kimegyek.
 Hátpihentető (?) három futamatnyira iramodom,
1970. mellpihentető (?) négy futamatnyira iramodom.
 A fejsze-nyeles népházat (?) már megcsinálták,
 a kés-nyeles népház (?) már meg van csinálva.
 Öt-erőtlen-fejedelembhős-emelte-páncél öcsém jeles emberi
 [. . . eltűnését láttam (é. már bement a házba).
 Az ajtós ház ajtajára fejedelembhős jelezte nehéz gerendát
 [eresztenek,

- xalâ-xò âlmèn ât-tèBâ ì-pužâ sí olmèn,
 lōŋgi-xò lōŋgi âlmèn ât-tèBâ ì-īat sí olmèn.
1960. lābat moŋ-suy lābat òrdèn,
 xòt moŋ-suy xòt òrdèn
 lājem-ŋāī xālāx(?) xāDā sí loŋgāllāīat,
 kēžī-ŋāī xālāx(?) xāDā sí tōlāīat,
 sārā-kinžā (v. kinžā) sārā mānā!“
1965. pāzəy xò xōlēm ŋol toŋāslēm,
 mīləy xò nāl ŋol toŋāslēm.
 xarəy ŋāš xarəlnā kāmən ètləm,
 xarəy kòrt xarəlnā kāmən ètləm.
 šās-ŋŋəy (v. ŋŋāy) xōlēm mārā xōŋālləm,
 1970. mēŋəl-ŋŋəy (v. ŋŋāy) nāl mārā xōŋālləm.
 lājem-ŋāī xālāx(?) xāt xòndī ŋērəm,
 kēžī-ŋāī xālāx(?) xāt xòndī ŋērəm.
 ŋeīlī-ŋèt-òrd-āltməy-tèl izēm iam xŋi ŋoīomsəl
 [pəntmāl ŋantsəm.
 āŋəy xāt āŋəl ŋòrt pòslā lāŋərt nor èsllā,

-
- Du schiefst nun deinen Schlaf eines toten Menschen wahr-
 [scheinlich für ewig,
 du schiefst nun deinen Götzen-Schlaf eines Götzen-Menschen
 [wahrscheinlich für ewig.
1960. Deine sieben Fürstenhelden von sieben Erdenwinkeln,
 deine sechs Fürstenhelden von sechs Erdenwinkeln
 werden in das Haus der Axtstiel-Leute nun hineingebracht,
 werden in das Haus der Messerstiel-Leute nun gebracht,
 geh am schnellsten hin!“
1965. An drei Stellen schnüre ich den Mann mit Handschuhen ver-
 [sehen,
 an vier Stellen schnüre ich den Mann mit Kappe versehen
 [(d. h. er kleidet sich an).
 Auf den Platz der mit Platz versehenen Stadt gehe ich hinaus,
 auf den Platz des mit Platz versehenen Dorfes gehe ich hinaus.
 Rücken-rastende drei Läufe renne ich,
1970. Brust-rastende vier Läufe renne ich.
 Das Axtstiel-Leute-Haus ist schon zugemacht,
 das Messerstiel-Leute-Haus ist schon zugemacht.
 Ich sehe das treffliche menschliche Verschwinden meines
 [Bruders, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobenen
 [Panzer.
 Auf die Tür des mit Tür versehenen Hauses lassen sie einen von
 [einem Fürstenhelden angezeichneten schweren Balken vor,

1975. ko poschlä laort nor ponnlä
 kimbeng kät kimbelnä adel ko läuatna kischlem
 vuili vuet ord altmeng teel ischem koti saschl
 lonh nyogi koläng ord jajä
 äung kät äuen james lauli
1980. konung kät konen james lauli
 schit koti vuerlem sär schit koti käslem
 kart norpi labed putt tågärtem
 voh norpi kot putt tågärtem
 läl morki jām son lilltem
1985. tul pongi sorälnä liltem
 läl morki jām son ärti koitel läilytal
 kojeng rusch ko kot lonh kor sikel schidi läiltal
 älung ko äling teel kolltä mätäl
 vuili vuet ord altmeng teel ischemä togi mätäl
1990. tal olti loming kor lomätnä eslemtal
 pohleng kori pohlätnä eslemtal

1975. ember jelezte nehéz gerendát tesznek.

A külsős ház külső részén (é. kívül) magános férfi egymagam-
 [ban (tkp. nagyságban) maradok.

Öt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél öcsém miképpen hall-
 „Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelemlhős bátyó! [szik:
 Az ajtós házad ajtaját jól őrizd,

1980. a tetőnyílásos házad tetőnyílását jól őrizd!“

Ezt hogy is csinálom csak, ezt hogyan tudom?

Vasfülű hét üst van fölakasztva,

rézfülű hat üst van fölakasztva.

A megfőzött (tkp. olvasás) földieper (v. mocsári szeder) je-
 [les edényét keverték,

1985. bolondító légyölögálóca nedvével keverték.

A megfőzött földiepres jeles edényt szétosztani kicsodájuk
 [áll [ím]?]

Üstökös-orosz-ember-hat-bálványforma öreg áll íme.

Az első ember első edényét hova adja?

Öt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél öcsémnek adja oda.

1990. Üresen levő bendőjébe (?) ereszti hirtelen,
 üresen levő gyomrába (?) ereszti hirtelen.

1975. *xò pòslā lāuərt nor ponlā.*
kimbəy xətt kimbəlnā ādəl-xò louətnā xisləm.
uei li-ue-t-òrd-āltməy-təl izəm xodī sāsł:
„lòyk-noyi-xoləy-òrd iāiā!
əuəy xətt əuən iəməs lauḷi,
1980. *xōnəy xətt xōnən iəməs lauḷi!“*
šit xodī uèrləm-sār, šit xodī xāšləm?
kārt-norbi lābət put tayərdəm,
uox-norbi xòt put tayərdəm.
lāl (v. lol)-mòrxi iām sòn līldəm (v. līltəm),
1985. *tul-pāyyi sorəlnā līldəm (v. līltəm).*
lol-mòrxi iām sòn òrtti xoīdəl lāldāl?
xōiəy (v. xāiəy)-ruś-xò-xòt-lòyk-xoršigəl šidī
āləy xò āləy təl xoltā mādāl? [lāldāl.
uei li-ue-t-òrd-āltməy-təl izəmā toyi-mādāl.
1990. *tal òldī lōməy xor lōmətna èsləmtāl,*
tal òldī poyləy xori poylatnā èsləmtāl.

1975. einen von einem Mann angezeichneten schweren Balken tun sie
 [hin.

An dem äußeren Teil des mit Äusserem versehenen Hauses
 [(d. h. außen) bleibe ich in der Größe eines einzelnen Mannes.

(Die Stimme) meines Bruders, Von fünf kraftlosen Fürstenhel-
 [den gehobenen Panzers, wird so hörbar:

„Bruder! An Götzen-Fleisch reicher Fürstenheld!

Bewache gut die Tür deines mit Tür versehenen Hauses!

1980. bewache gut die Dachluke deines dachlukigen Hauses!“

Wie soll ich das tun, wie kann ich es tun?

Sieben Kessel mit Eisenhenkeln sind aufgehängt,

sechs Kessel mit Kupferhenkeln sind aufgehängt.

Ein trefflicher Topf voll gekochter Erdbeeren wurde gerührt,

1985. sie wurden mit dem Saft von betäubenden (oder vergiftenden)
 [Fliegenpilzen gemischt.

Wer von ihnen steht auf, um den trefflichen Topf voll gekoch-
 [ter Erdbeeren zu verteilen?

Es steht nun der Alte langhaarige russische Mensch von der
 [Gestalt von sechs Götzen auf.

(Wer ist) der erste Mann, wohin (dem) er das erste Gefäß gibt?

Meinem Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobenen
 [Panzer, gibt er es hin.

1990. In seinen leeren Bauch läßt er es plötzlich hinab,
 in seinen leeren Magen läßt er es plötzlich hinab.

- tal olti kojäng rusch ko tusing ungel tapscheltal
tal olti jähung rusch ko tusing ungel lohlantal
schi jupi läl morki itel pä koltä mätäl
1995. ai leui täjätnä enmem ängting kär koräng ord leu
[kojem koschä togi mät.
ai leui jängätnä senhlem loung kär koräng ord leu
[kojem koschä togi sässtal
- tal olti loming kor lomettnä eslemtal
tal olti ponhling kor pohlatnä esltal
kojeng rusch ko tusing ungel tapscheltal
2000. jähn rusch ko tusing ungel loh lantal
schi jûpi läl morki i telpa koltä mätäl
kojeng rusch ko portol sikel ellti togi sässtal
tal olti loming kor lometnâ esltal
tal olti pohling kor pohlâtnâ ponntal
2005. tal olti kojeng rusch ko tusing ungel tapscheltal
jäch rusch ko tusing ungel lohlantal
läl morki i telpa kolltä mätäl

- Az üstökös orosz ember üresen levő bajuszos száját csöm-
[csögteti]
a subás orosz ember üresen levő bajuszos száját rágcsálja.
Aztán a kifőzött földieper egy edényét meg hova adja?
1995. A Kis-Szoszva forrásvidékén növekedett *Szarvas-rénbika-*
[forma *fejedelemhős* szoszvai emberemnek odaadja
a Kis-Szoszva forrásvidékén fölserdült *Csontos-rénbika-forma*
[*fejedelemhős* szoszvai emberemhez odanyújtja
[Az pedig] üresen levő bendőjébe eresztí hirtelen,
üresen levő gyomrába bocsátja.
Az üstökös orosz ember bajuszos száját csömcsögteti.
2000. a subás orosz ember bajuszos száját rágcsálja.
Aztán a kifőzött földieper egy edényét meg hova adja?
Üstökös-orosz-ember-portolocskának odanyújtja.
[Az pedig] üresen levő bendőjébe eresztí,
üresen levő gyomrába helyezi (v. teszi).
2005. Az üstökös orosz ember üresen levő bajuszos száját csöm-
[csögteti],
a subás orosz ember bajuszos száját rágcsálja.
A kifőzött földieper egy edényét megint hova adja?

tal ðlvi xōiəy (v. xāiəy)-ruš-xò tužəy uyəl tapsəltāl,

tal ðlvi iāəy ruš-xò tužəy uyəl lōyləntāl.

ši-ɣubɪ lol-mōrxi i tēl-pā xoltā mādāl?

1995. ai-leyi tājətnā ènməm ā y d ə y -x ā r -x o r ə y -ò r d l e y -
[xuɪəm xoʒā toɣi mādāl,

ai-leyi iəŋətnā sēŋkləm lo y ə y -x ā r -x o r ə y -ò r d l e y -
[xoɪəm xoʒā toɣi šāštāl.

tal ðlvi lōməy xor lōmatnā èsləmtāl,

tal ðlvi poyləy xor poylətnā èsləl.

tal ðlvi xōiəy (v. xāiəy)-ruš-xò tužəy uyəl tapsəltāl,

2000. tal ðlvi iāəy ruš-xò tužəy uyəl lōyləntāl.

ši-ɣubɪ lol-mōrxi i tēl-pā xoltā mādāl?

xōiəy (v. xāiəy)-ruš-xò p o r d o l š i ɣ ə l e l t i t o ɣ i -

tal ðlvi lōməy xor lōmatnā èsləl, [šāštāl.

tal ðlvi poyləy xor poylətnā pondāl.

2005. tal ðlvi xōiəy (v. xāiəy)-ruš-xò tužəy uyəl tapsəltāl,

iāəy] ruš-xò tužəy uyəl lōyləntāl.

lol-mōrxi i tēl-pā xoltā mādāl?

Der langhaarige russische Mann läßt seinen leeren Mund unter

[dem Schnurrbart schmatzen,
der in Pelz gekleidete russische Mann kaut mit seinem leeren

[Mund unter dem Schnurrbart.
Wohin gibt er dann ein Gefäß voll gekochter Erdbeeren?

1995. Er gibt es meinem Mann von der Soswa-Gegend, dem *Fürsten-*
[helden von der Gestalt eines geweihten Rennhirsches, der

[auf der Quellengegend der Kleinen-Soswa aufwuchs,
er reicht es meinem Mann von der Soswa-Gegend hin, dem

[Fürstenhelden von der Gestalt eines knochigen Rennhirsches,
[der auf der Quellengegend der Kleinen-Soswa herange-

[gewachsen ist.

Dieser läßt es in seinen leeren Bauch sofort hinab,

in seinen leeren Magen läßt er es hinab.

Der langhaarige russische Mensch schmatzt mit seinem Mund
[unter dem Schnurrbart,

2000. der in Pelz gekleidete russische Mensch kaut mit seinem Mund
[unter dem Schnurrbart.

Und wohin gibt er dann ein Gefäß voll gekochter Erdbeeren?

Er reicht es dem *Langhaarigen russischen Menschen, dem kleinen*

Dieser läßt es in seinen leeren Bauch hinab, [portol hin.
in seinen leeren Magen legt er es hinein.

2005. Der langhaarige russische Mensch, schmatzt mit seinem leeren
[Mund unter seinem Schnurrbart,

der in Pelz gekleidete russische Mensch kaut mit seinem Mund
[unter seinem Schnurrbart.

Wohin gibt er wieder ein Gefäß voll ausgekochter Erdbeeren?

- lat täuläch koräng teel ellti togi sässtal
tal olti loming kor lometnä ponntal
2010. tal olti pohling kori pohlätnä esltal
kojeng rusch ko tusing ungel loh lantal
läl morki itelpa kolltä mätäl
lär kotäng koräng lonh sigel koschä togi sässtal
tal olti lomin kor lomätnä esltal
2015. tal olti pohling kor pohlatna esltal
kojeng rusch ko tusing ungel tapscheltal
jäch rusch ko tusing lol lohläntal
schi jupi läl morrki itelpa kollta mätäl
sas keuri nyoläp lonh sigel älti togä mätäl
2020. konn päti teri lant joln ponnmä
unter päti mästi lant joga leumal
läl morki itelpa kolltä mätäl
ass kotäng nyoläp lonh sikel koschä toge mätäl
konn päti epling lant pa letal
2025. unter päti mästi lant pa letal

- A *Szálló-jegeskacsa-forma-páncélnak* odanyújtja.
[Az pedig] üresen levő bendőjébe helyezi,
2010. üresen levő gyomrába eresztí.
Az üstökös orosz ember bajuszos száját rágsálja,
a kifőzött földieper egy edényét meg hova adja?
Tavi-hattyú-forma-bálványocskához odanyújtja.
[Az pedig] üresen levő bendőjébe eresztí,
2015. üresen levő gyomrába bocsátja.
Az üstökös orosz ember bajuszos száját csömcsögeti,
a subás orosz ember bajuszos szájarését rágsálja.
Aztán a kifőzött földieper egy edényét meg hova adja?
A *Nyírhéj-tokos-orrú-bálványocskának* odaadja.
2020. Hasfenékbe [való] ízletes (?) étel gyanánt bevette (tkp. tette)
gyomorfenékbe [való] kedves étel gyanánt megette.
A kifőzött földieper egy edényét meg hova adja?
Obi-hattyú-orrú-bálványocskának adja oda.
[Az] hasfenékbe való szagos étel gyanánt megeszi,
2025. gyomorfenékbe való kedves étel gyanánt megeszi.

- l à t t i - d u l d x - x o r a y - t è l e l t i t o y i - s a s t à l .
 tal ò l d i l o m a y x o r l o m a t n à p o n d à l ,
 2010. tal ò l d i p o y l a y x o r i p o y l a t n à è s l t à l .
 x o i a y (v . x ā i a y) r u s - x o t u z a y u y a l l o y l a n t à l ,
 l o l - m o r x i i t è l - p ā x o l t ā m ā d ā l ?
 l ā r - x o t a y - x o r a y - l o y k s i g a l x o z ā t o y i - s a s t à l .
 tal ò l d i l o m a y x o r l o m a t n à è s l t à l ,
 2015. tal ò l d i p o y l a y x o r p o y l a t n à è s l t à l .
 x o i a y (v . x ā i a y) - r u s - x o t u z a y u y a l t a p s a l t à l ,
 i ā g [a y] - r u s - x o t u z a y l o l l o y l a n t à l .
 s i - i u b i l o l - m o r x i i t è l - p ā x o l t ā m ā d ā l ?
 s ā s - k a y r i - n o l a p - l o y k s i g a l e l t i t o y i - m ā d ā l .
 2020. x o n - p ā d i t è r i l ā n t i o l a p o n m ā l ,
 u o n d a r - p ā d i m ā s t i l ā n t i o y i - l e y m ā l .
 l o l - m o r x i i t è l - p ā x o l t ā m ā d ā l ?
 ā s - x o t a y - n o l a p - l o y k s i g a l x o z ā t o y i - m ā d ā l .
 x o n - p ā d i e p l a y l ā n t - p ā l e d ā l ,
 2025. u o n d a r - p ā d i m ā s t i l ā n t - p ā l e d ā l .

Er reicht es dem Panzer von der Gestalt einer fliegenden
 Dieser legt es in seinen leeren Bauch, [Eisente hin.

2010. in seinen leeren Magen läßt er es.
 Der langhaarige russische Mann kaut mit seinem Mund unter
[seinem Schnurrbart.

Und wohin gibt er ein Gefäß voll ausgekochter Erdbeeren?

Er reicht es dem Götzen von der Gestalt eines See-Schwans
 Dieser läßt es in seinen leeren Bauch hinab, [hin.

2015. in seinen leeren Magen läßt er es hinab.
 Der langhaarige russische Mensch schmatzt mit seinem Mund
[unter dem Schnurrbart,

der in Pelz gekleidete russische Mensch kaut mit seiner Mund-
[spalte unter dem Schnurrbart.

Und wohin gibt er dann ein Gefäß voll ausgekochter Erdbeeren?
 Er gibt es dem Götzen mit Nase wie eine Birkenrindenkap-
[sel hin.

2020. Dieser steckte es hinein, wie eine in die Tiefe des Bauches
[gehörige, schmackhafte Speise,
 er aß es, wie eine in die Tiefe des Magens gehörige Leibspeise
[(eig. liebe Speise).]

Und wohin gibt er ein Gefäß voll ausgekochter Erdbeeren?

Er gibt es dem Götzen mit Nase wie der Schnabel eines
[Schwans vom Ob.

Dieser ißt es wie eine in die Tiefe des Bauches gehörige
[(wohl) riechende Speise,

2025. er ißt es wie eine in die Tiefe des Magens gehörige Leibspeise
[(eig. liebe Speise).]

- schi ju pi lál märki idel pa kolltä mätäl
 tesch lant vuerti năui ord ällti togă mätäl
 kăn pāti teri lant pa leumal
 unter pāti măsti lant pa leimal
 2030. jogă kăschim lăl moroki iteel
 lu loming kori lombelnă eslemtal
 pohling kori pohlelnă ponntal
 schi kemi untlnă mul kăti schongel eult
 aj ari kasetnă koitel lălytal
 2035. aj ari pănnetnă koiteu lăltal
 vueli vuet ord altmeng teel ischem
 aj ari kasetnă nomen lăltal
 tielki tiel suostal togălki togălpa suostal
 aing vuăj ailpa koti vuertal
 2040. tāmipa jezik jachlām uosti
 schimesch molti ponhung lantnă labed saju
 tul pāngi kutlnă lilletéu saschlen
 schi kemi untlnă ău nori ălngă leult
 aj ari kasetnă koitel lălytal

- Aztán a kifőzött földieper egy edényét meg hova adja?
*Szárított-zabliszt-csináló-fehér-fejedelemhős*nek adja oda.
 [Az] hasfenékbe [való] ízes (?) étel gyanánt megette,
 gyomorfenékbe [való] kedves étel gyanánt megette.
2030. A visszamaradt kifőzött földieper egy edényét
 a maga bendőjébe hirtelen leereszti,
 a maga gyomrába helyezi.
 Ezenközben a vendégszoba rekesze felől
 kis ének vigasságával kicsodájuk áll [föl],
2035. kis ének hüvelykével kicsodánk áll [föl]?
Öt-erőtlen-fejedelemhős-emelte-páncél öcsém
 kis ének vigasságával föláll,
 föl s alá jár, alá s föl jár.
 Beszédes állat beszédét miképpen teszi:
2040. „Nohát, ti kedves népeim vagytok!
 Olyanforma légyölögálcás étellel tápláltattunk,
 [hogy] a bolondgomba között (é. mámorában) megzavaro-
 Ezenközben az ajtó melletti padka végéről [dásunk érzik].
 kis ének vigasságával kicsodájuk áll [föl],

2045. aj ari pänngätnä koitel läiltal
 aj leui täjetnä enmäm
 ängting kär koräng ord leu kojem lu läiltal
 aj ari kasetnä sozilital
 aj ari pänngetnä suostal
2050. aing vuäj ailpa koti vuertal
 keling vuoj kelilpa koti pusstal
 tämipa jezik ortlām uosti
 schimesch molti ponhung lantlnä labed saju
 tul pängi kutlnä kultan lilleteu saschlen
2055. aj ari kasetnä tielki tiel suostan togelki togäl suosta
 mullä pelä lälyem kart norpi ar puten
 vueli vuet ord altmeng teel ischemnä nari uon
 [sänzetnä illn senhla
 kesi uon sässelnä iln seurtal
 äu belä tågärtem voh norpi kot puten
2060. ängting kär koräng ord leu kujäm
 nari uon sässlnä il senhtal

2045. kis ének hüvelykével kicsodájuk áll [föl]?
 A Kis-Szoszva forrásvidékén növekedett
Szarvas-rénbika-forma-fejedelemlhős szoszvai emberem, ő ál
 Kis ének vigasságával lépeget (v. járkál), [föl]
 kis ének hüvelykével lépdel.
2050. Beszédes állat beszédét meg miképpen teszi,
 híres állat híradását miképpen nyitja meg:
 „Nohát, ti kedves fejedelemlhőseim vagytok!
 Olyanféle légyölögálcás étellel tápláltattunk,
 a bolond légyölögálcó között (é. mámorától) ugyancsak
 [(tkp. vastagon) megzavarodásunk érzik.“
 Kis ének vigasságával alá s föl járnak, föl s alá járnak (dual.).
2055. A vendég-szobarekesz felé állott vasfülű sok üstöd
Öt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél öcsémtől a szablya
 [nagy hátával leveretik,
 a kard nagy hátával levagdalja.
 Az ajtó felé [föl]akasztott rézfülű hat üstödöt
2060. *Szarvas-rénbika-forma-fejedelemlhős* szoszvai emberem
 a szablya nagy hátával leveri,

2045. *äṣ äri päyətñä xoipəl läldäl?*
äṣ-leyi täjətñä ènməm
äṣ dəy-χär-χorəy-òrd leu-χuǝm lou läldäl.
äṣ äri kǎžətñä šòžihdäl,
äṣ äri päyətñä šòštäl.
2050. *äṣəy uäṣ äṣəlpä xoṽi uèrdäl,*
kələy uäṣ kələlpä xoṽi puštäl:
„tāmipä iǝžək òrtlām uòsti!
šiməs-molti päyḡəy lǎntñä lǎbət,sǎṣu,
tul-päygi kutlñä kulbän lillabəy sǎšlən.“
2055. *äṣ äri kǎžətñä tǝl-ki tǝl šòštən, toyal-ki toyal šòštən.*
mullä pələ (ɔ:mul pələ) lǎləm kǎrt-norbi är pudən
uǝilǝ-uǝt-òrd-ǎltməy-təl izəmñä nǎri uòn
[šǎnžətñä ilṇ-səyklǎjət,
kəži uòn šǎšlñä ilṇ-səyərñäl.
äṣ pələ tayərdəm uox-norbi xət pudən
2060. *äṣ dəy-χär-χorəy-òrd leu-χuǝmñä (ɔ:χuǝm)*
nǎri uòn šǎšlñä il-səyktäl,

2045. wer von ihnen steht auf ein kleines Lied auf Saiten spielend?
 Mein auf der Quellengegend der Kleinen Soswa aufgewachsener
 Fürstenheld von der Gestalt eines geweihten Rennhirsches,
 [mein Mann von der Soswa-Gegend, er steht auf.
 Er schreitet ein kleines Lied fröhlich singend,
 er schreitet ein kleines Lied auf Saiten spielend.
2050. Das Gespräch eines gesprächigen Wesens führt er so,
 die Kunde eines kundigen Wesens beginnt er so:
 „Also ihr seid mir liebe Fürstenhelden!
 Wir wurden mit solch einer Fliegenpilzspeise gespeist,
 daß unsere volle (eig. dicke) Betäubung von den giftigen
 [Fliegenpilzen fühlbar wird.“
2055. Ein kleines Lied fröhlich singend gehen beide hin und her,
 [gehen beide auf und ab.
 Deine vielen Kessel mit Eisenhenkeln, welche gegen den Gast-
 [zimmerabteil gestanden sind,
 werden von meinem Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden
 [gehobenen Panzer mit dem großen Säbelrücken herabge-
 [schlagen,
 er haut sie mit dem großen Schwertrücken herab.
 Deine sechs Kessel mit Kupferhenkeln, welche gegen die Tür
 [aufgehängt sind,
2060. schlägt der Fürstenheld von der Gestalt eines geweihten Renn-
 [hirsches, mein Mann von der Soswa-Gegend
 mit dem großen Säbelrücken herab,

- kezi uon sässlnä iln seurtal
 surming kät surmeleult
 pôltiki ar kusom säsemlä
2065. surming kät surmel eult
 sepi ke ar jängel temla
 taren uni jeming siu kaurmätäl
 jeln uni päsing siu kaurtal
 jel kojen seurlen lu and nilä
2070. säsä kojen seurlen lu änd nilä
 schi kemi untlä nari un tlezing sij simelel
 kesi uon sulying sij simelel
 schi kemi untlä vuela vuet ord altmeng teel ischen
 lonh nyogi koläng ord jajä kolä [koti saschler]
2075. äung kät äuen ort poschlä laort nor takän poni
 lahring ko tarom telem lomet mem eult
 mu senzeng lahring meiläp labed ort seurmeme
 schi kemi untlä ai leui täjetnä enmem

- a kard nagy hátával levagdalja.
 A kéményes ház kéményéből
 fatörmelékes sok nyírhéjkosarat öntenek,
2065. a kéményes ház kéményéből
 fatörmelékes sok nyírhéjedényt hánynak.
 A pusztulás (*tārən*) nagy szentséges köde forrni kezd,
 a vész (*īēlən*) nagy fényes köde forr.
 Az idegen (tkp. távoli) embert vágod-e, ő nem látszik,
2070. hazai (v. faludbeli) embert vágosz-e, ő nem látszik.
 Ezenközben a szablya nagy bojtos zöreje hangzik,
 a kard nagy gombos csörgése hangzik.
 Ezenközben *Öt-erőtlen-fejedelemhős-emelte-páncél* öcsém
 [miképpen hallszik (tkp. hallszol):
 „Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelemhős hátyó, halljad
 [csak]!
2075. Ajtós házad ajtaját a fejedelemhős jelezte nehéz gerendával
 [erősen tedd be!
 Miközben páncélos férfi kemény páncélotat felöltöttem,
 földhátas páncélos mellű hét fejedelemhöst levágtam.“
 Ezenközben a Kis-Szoszva forrásvidékén növekedett

kəžjə ʋòn šəšlɲə ɪɲ-səʋərdəl.

surməy xāt surməɪ ɛʋəɪt

pālɪ-kɪ ər kuzəm šəžəmlə,

2065. surməy xāt surməɪ ɛʋəɪt

səbi-kɪ ər ɪɲɲəl (v. ɪəɲɲəl) tɛmlə.

tārən ʋòni ɪəməy siɲ kəʋərmədəl,

ɪələn ʋòni pəzəy siɲ kəʋərdəl.

ɪəl xojən səʋərlən, loɲ and nɪlə,

2070. šəžjə-xojən səʋərlən, loɲ and nɪlə.

ši-kəmi ʋòntɪɲə nəri ʋòn ɬəzəy (?) siɲ sɪməɪɪ,

kəžjə ʋòn suləy (v. suləy ?) siɲ sɪməɪɪ.

ši-kəmi ʋòntɪɲə ɲeɪɪɪ-ɲət-òrd-əɪtməy-təl ɪzəm

„lòɲk-ńoɲi-xòləy-òrd ɪajə xòlə! [xodjə səsɪlən :

2075. əʋəy xāt əʋən ɔrt pòslə ləʋərt nor təgən ponɪ!

layrəy xò tārəm tɛləm ləmətɪm ɛʋəɪt

moɲ-šanžəy layrəy mɛʋləp ləbat ɔrt səʋərməm.“

ši-kəmi ʋòntɪɲə ɬi-leɪɪ təjəɪɲə ɛnməm

er haut sie mit dem großen Schwertrücken herab.

Aus dem Rauchfang des mit Rauchfang versehenen Hauses

werden viele Birkenrindenkörbe als Holzsplitter (heraus)-
[geschüttet,

2065. aus dem Rauchfang des mit Rauchfang versehenen Hauses

werden viele Birkenrindengefäße als Holzsplitter heraus-
[geschmissen.

Der große heilige Nebel des Verderbens (*taren*) beginnt heiß
[zu werden (eig. sieden),

der große glänzende Nebel (d. h. die Luft) der Gefahr (*jelen*)
[wird heiß.

Man sieht es nicht, ob du den fremden Mann haust,

2070. man sieht es nicht, ob du den eigenen (oder Dorfs-) Mann haust.

Inzwischen klirrt das Geklirr des Säbels mit großer Quaste,

pocht das Pochen des Schwertes mit großem Knauf.

Inzwischen wird die Stimme meines Bruders, Von fünf kraft-
[losen Fürstenhelden gehobenen Panzers so hörbar:

„Bruder, An Götzen-Fleisch reicher Fürstenheld, hör es!

2075. Mach die Tür des mit Tür versehenen Hauses mit dem vom
[Fürstenhelden bezeichneten Balken fest zu!

Während ich meines gepanzerten Mannes harten Panzer anzog,
metzelte ich sieben Fürstenhelden mit einer von Panzer umge-
[bener Brust vom Erdenrücken nieder.“

Inzwischen wird die Stimme des auf der Kleinen-Soswa-Quellen-
[gegend aufgewachsenen

- ängting kär koräng ord leu kojem koti saschlen
 2080. kalt nyogi koläng ord orti kolä
 koning kät koneen ko poschlä schoget nor takän pon
 kesen ko tarom telem lometmem eult
 jenget senzi kesing meiläp labed ord seurmeme
 nari uon tlezing suj jeel läiltel
 2085. kezi uon sulying sij jeel läiltel
 laim vuaj käläch kät mätä belek schongung kät
 [schongelä männte
 kälep kul kolom vüeginy schiel totel
 mättä belek lohung kät logolpelä nyailtel
 käläp kul nyäll vüäginy schiel vüäginyletäl
 2090. kätt paert pälät eult
 kolom paert uss eult
 kannte ko lai urnä kasimtal
 kande ko putvernä kolom paert pälätnä kasimtal

- Szarvas-rénbika-forma-fejedelemlhős* szoszvai emberem mi-
 [képpen hallszik (tkp. hallszol):
 2080. „Kalt-húsában-bővelkedő-fejedelemlhős, fejedelemlhősként
 [halljad!
 Tetőnyílásos házad tetőnyílását ember jelezte nehéz geren-
 [dával erősen tedd be!
 Miközben kardos férfi erős páncélsíkat felöltöttem,
 vízhátas (é. vízhátán járó) kardos mellű hét fejedelemlhőst
 A szablya nagy bojtos zőrejét tovább állják, [levágtam.“
 2085. a kard nagy gombos csörgését tovább állják (é. a kardesör-
 [gés még tovább hallatszik).
 A fejsze-nyeles népháznak (?) amelyik félen levő zugos ház
 [zugába mennek,
 a hálól[ba esett] hal három vergődését odaviszik,
 amelyik félen levő zugos ház zuga felé bukna,
 a hálól[ba esett] hal négy vergődésével ott vergődnek.
 2090. Két gerenda magasságban (v. magasságnyira),
 három gerendanyílás irányában
 osztják ember alvilági (é. sötét) véréből melegszi (t. i. a ház),
 osztják ember fekete véréből melegszi.

ä y d a y - x ä r - x o r a y - ò r d l e y - x o j è m x o d i s ä s l a n :

2080. „k a l t - n o y i - x o l a y - ò r d ò r d i (c : ò r d i) x o l i !
x o n a y x ä t x o n è n x o p o s l i s o y ä t n o r t ä g ä n p o n i !
k e z a y x o t ä r a m t e l e m l o m a t m e m e y a l t
j o y g a t - s ä n z i k e z a y m e y l a p l ä b a t ò r d s e y a r m e m .“
n a r i y o n a z a y (?) s u i j e l - l ä l d a l ,

2085. k e z i y o n s u l a y s i j e l - l ä l d a l .
l ä j a m - u ä i x ä l ä x x ä t m a m i - p e l a k s u y a y x ä t s u y a l ä m a n d a l ,

x ä l a p - x u l x o l a m y e y a n (v. y ä y a n ?) s i a l t o d a l ,
m a m i - p e l a k l o y a y x ä t l o y a l p e l i n ä j i l d a l (v. n ä j i l d a l),
x ä l a p - x u l n ä l y e y a n s i a l y e y a n l a d a l (v. y ä y a n l a d a l).

2090. k ä t p ä y a r t p ä l ä t e y a l t ,
x o l a m p ä y a r t u i s e y a l t
x a n d i - x o l u i y i r n ä x ä z a m t ä l ,
x a n d i - x o p u t y i r n ä x o l a m p ä y a r t p ä l ä t n ä x ä z a m t ä l .

Fürstenhelden von der Gestalt eines geweihten Rennhirsches,
[meines Mannes von der Soswa-Gegend so hörbar:

2080. „An Kalt-Fleisch reicher Fürstenheld, hör es als Fürstenheld!
Mach die Dachluke deines dachlukigen Hauses mit dem von
[einem Mann bezeichneten Balken fest zu!

Während ich meinen starken Panzer des mit einem Schwert
[ausgerüsteten Mannes anzog,
metzelle ich sieben Fürstenhelden mit einer von einem Schwert
umgürteten Brust vom Wasserrücken nieder.“

- Das Geklirr des Säbels mit großer Quaste dauert weiter,
2085. das Pochen des Schwertes mit großem Knauf dauert weiter.
Auf welche Seite des Axtstiel-Leute-Hauses sie in einen Winkel
[des mit Winkeln versehenen Hauses hingehen,
dorthin bringen sie die drei Zappeln des ins Netz geratenen
[Fisches,
auf welche Seite sie in einen Winkel des mit Winkeln versehe-
[nen Hauses hinfallen,
dort zappeln sie mit vier Zappeln des ins Netz geratenen Fisches.

2090. In der Höhe von zwei Balken,
in der Richtung von drei Balkenspalten
wird das Haus -vom unterweltlichen Blut des ostjakischen
[Menschen heiß,
wird das Haus vom schwarzen Blut des ostjakischen Menschen
[heiß.

- schi kemi untlnä vueli vuet ord altmeng teel ischen
 2095. lonh nyogi koläng ord jaja [koti sasch
 nang jogi vuering äuen pelek poni
 kol jogi vuering äuen pelek poni
 mung tarn uni jeming siunä schi sogenlu
 ort poschlä laort nor jel jäultem
 2100. ko poschlä schoget nor jel jäultem
 äung kät äul pelki vilem
 koning kät konl pelki ponnlem
 nari päräch untang täi ti solatl
 täm seurmäm narä moss illtä längemälä
 2105. koti vuantlem
 koje ruschko portol sikem
 ser unti sungelbelä mor onti sungelbelä
 päsing lonh miling lonh jahmal vuantsem
 lu männmäl ju pinä
 2110. äung kät äul tohremtlä
 puss mälä

Ezenközben *Öt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél* öcsém

[miképpen hallszik:

2095. „*Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelemlhős* bátyó!
 A vörösfenyőfából csinált ajtódat tárd ki,
 a lucfenyőfából csinált ajtódat tárd ki!
 Mi a pusztulás (*tårøn*) nagy szentséges kódében ím elveszünk
 [(tkp. végzödünk).“
 A fejedelemlhős jelezte nehéz gerendát elhajítom,
 2100. az ember jelezte súlyos gerendát elhajítom.
 Az ajtós ház ajtaját ketté veszem (é. kinyitom),
 a tetőnyílásos ház tetőnyílását kitárom.
 A szablya derék-nagyságú hegye ím nyársol (?),
 ez a most vágтам szablyám hegye alúlmegy.
 2105. Miképpen látom:
Üstökös-orosz-ember-portolocska
 a sötét vadon zuga felé, a rengeteg erdő zuga felé
 kesztyűs bálvány, sapkás bálvány [alakjában] járt, [úgy] lát-
 Miután ő elment, [tam (tkp. járását láttam)].
 2110. az ajtós ház ajtaja hirtelen bezáródik,
 [a tetőnyílásos ház tetőnyílása] kinyílik.

- ši-kèmi uòntlñà uéilí-ùèt-òrd-ältmæy-tèl izèm
 2095. „lòyk-ñoryi-xòlæy-òrd iäiä! [xodi säsł:
 nâyk-iuyi ueræy âyèn pèlæk-poni,
 xòl-iuyi ueræy âyèn pèlæk-poni!
 muy tāræn uòni iēmæy siynā ši soyænlu.“
 òrt pòslä lāuert nor ièl-iāuāldèm,
 2100. xò pòslä sōyæt nor ièl-iāuāldèm.
 âyæy xāt âyæl pèlgì-uilèm,
 xōnæy xāt xōnæl pèlgì-ponlèm.
 nàri pâræx-uòndäy tāj ti solatl(?),
 tām sēuærmæm nàrèm-uos iltä-loygèmalä.
 2105. xodi xantlèm:
 xō iæy (v. xā iæy) - ru s - xò pordolšigèm
 ser-uòndi suyæl pèlä, mor-uòndi suyæl pèlä
 pāzæy lòyk, milæy lòyk iayxmäl uantsèm.
 loy mænmal iubinä
 2110. âyæy xāt âyæl tòyræm'äa,
 [xōnæy xāt xōnæl] pušmälä.

Inzwischen wird (die Stimme) meines Bruders, Von fünf kraft-
 [losen Fürstenhelden gehobenen Panzers so hörbar:

2095. „Bruder, An Götzen-Fleisch reicher Fürstenheld!
 öffne deine Tür aus Lärchenholz!
 öffne deine Tür aus Fichtenholz!
 Wir gchen im großen heiligen Nebel des Verderbens (taren)
 [nun zugrunde.“
 Den vom Fürstenhelden bezeichneten schweren Balken werfe
 [ich weg,
 2100. den vom Mann bezeichneten schweren Balken werfe ich weg.
 Die Tür des mit Tür versehenen Hauses nehme ich in zwei
 [Teile (d. h. mache ich auf),
 die Dachluke des dachlukigen Hauses öffne ich.
 Die Säbelspitze dick wie ein Menschenrumpf spießt nun,
 nach dem Hieb geht diese meine Säbelspitze unten vorbei.
 2105. Folgendes sehe ich:
 Den Langhaarigen russischen Menschen, den kleinen portol
 sah ich gegen den Winkel der dunklen Wildnis, gegen den
 [Winkel des großen Waldes
 in der Gestalt eines mit Handschuhen versehenen Götzen, mit
 [Kappe versehenen Götzen gehen.
 Nachdem er fortgegangen ist,
 2110. schließt sich plötzlich die Tür des mit Tür versehenen Hauses,
 (die Dachluke des dachlukigen Hauses) öffnet sich.

nari päräch untang tai ti solatl
täm seurmēm narä mos soppi naurmälä
koti vuantlem

2115. sälyäk keu sonhmang lanting kuring un iki ubem ik
[schidi männmä]

kär nyogollä pozsing unt sässel belä
päzing lonh miling lonh jäulissmäl vuantsem
lu männmäl ju pinä nang jogi vuering äu pussmälä
nari päräch untang och pa solatl [tohremtlä]

2120. täm seurmēm narä mos iltäpa längemälä
koti vuantlem

kojeng rusch ko kot lonh kor siken schidi männmäl
ser onti sungel belä mor unti sungel belä
miling lonh posing lonh jachmal vuantsem

2125. schi ju pin kezi päräch untang dei pa solatl
täm seurmēm narä mos nomeltä naurmälä
koti vuantlem

A szablya derék-vastagságú (v. nagyságú) hegye im nyársol (?).

A most vágtam szablyám éle (?) kétfelé ugrik.

Miképpen látom:

2115. A *Kavics-rugdosó-táplálékos-lábú* (a: *zoray*-melléki) *nagy*
[őreg ember ipam-uram ment ime.
A rénbika futotta fényes erdő möge (tkp. háta) felé
kesztyűs bálvány, sapkás bálvány gyanánt himbálódzását (é.
[mozgását) láttam.

Miután ő elment, a vörösfenyőfából csinált ajtó kinyílik,
[meg] bezáródik.

A szablya derék-vastagságú (tkp. nagyságú) feje ismét nyársol.

2120. Ez a [most] vágtam szablyám-éle (?) alul megy megint.
Miképpen látom:

Az *Üstökös-orosz-ember-hat-bálványocskád* ment ime.

A vadon erdő zuga felé, a rengeteg erdő zuga felé

sapkás bálvány, kesztyűs bálvány gyanánt járását láttam.

2125. Aztán a kard derék-vastagságú (tkp. nagyságú) éle (?)
[megint nyársol.

Ez a [most] vágtam szablyám éle (?) fölülről elugrik.

Miképpen látom:

nàrì pàrəx-ùndəy tāj ti solətl (?).

tām sēuərməm nàrəm-uos šoppī-nāuərmälä.

xodī uantlēm :

2115. sālək-keu-šorxəy-lāndəy-kurəy (ɔ:χorəy)
[uò n i g i uəm-ici šivī mánmäl.

xār nōyǝllä pāzəy uònt šəsəl (v. šəsəl) pèlä

pāzəy lōyk, miləy lōyk iāuəsmäl uantsēm.

lou mánmäl iuβinā nāyk-iuyi uērəy āu pušmälä,

nàrì pàrəx-ùndəy ox pā solətl.

[tōyrəmlä.

2120. tām sēuərməm nàrəm-uos iltä-pā loyğəmälä.

xodī uantlēm :

xōiəy (v. xāiəy) - ruš-xò-xòt-lōyk-xoršigèn šivī
ser-ùndi suyəl pèlä, mor-ùndi suyəl pèlä [mánmäl.

miləy lōyk, pāzəy lōyk iayxmäl uantsēm.

2125. ši iuβin[ä] kèži pàrəx-ùndəy tāj pā solətl.

tām sēuərməm nàrəm-uos nōmöltä nāuərmälä.

xodī uantlēm :

Die Spitze des Säbels dick wie ein Menschenrumpf spießt nun.
Als ich jetzt gehauen habe, springt die Säbelschneide in zwei
[Stücke.

Folgendes sehe ich:

2115. Der große alte Mann mit Kiesel-stoßenden, Nahrung verschaf-
[fenden Füßen, mein Herr Schwiegervater ging nun fort.
Gegen den vom Rennhirsch durchlaufenen, glänzenden Wald-
[rücken
sah ich ihn als einen mit Handschuhen versehenen Götzen,
[mit Kappe versehenen Götzen wackeln.
Nachdem er fortgegangen ist, öffnet sich (und) schließt sich
die Tür aus Lärchenholz.

Es spießt wiederum die Säbelspitze dick wie ein Menschenrumpf.

2120. Als ich hingeschlagen habe, geht meine Säbelschneide wieder
[unten vorbei.

Folgendes sehe ich:

Dein Langhaariger russischer Mensch von sechs Götzen-Gestalt
[ging nun fort.
Gegen einen Waldwinkel der Wildnis, gegen den großen
[Waldwinkel
sah ich ihn als einen mit Kappe versehenen Götzen, mit Hand-
[schuhen versehenen Götzen gehen.

2125. Dann spießt die Säbelschneide dick wie ein Menschenrumpf
[wieder.

Als ich hingeschlagen habe, springt meine Säbelschneide oben
[hinweg.

Folgendes sehe ich:

sälyäk keu sonhmang labed orten un beli ortl pa
ser onti sungel belä [schidi mannmä]

2130. nyorom kār kū sogom naurmal vuantsem

nari päräch untang dei pa solatl

tām seurmēm narä mos illtä pa longemälä

koti vuantlem

lat täuläch koräng teel siken

2135. ser onti mor unti sungel belä

päzing lonh miling lonh jahmal vuantsem

schī pu pin nanh jogi vuering äu pussmälä tohremtl:

nari päräch untang dāi pa solätl

tām seurmēm nare mos nomeltä eslemtlä

2140. koti vuantlem

sälyäk keu sonhmäng labed ord kutep ortl pa

[männmä]

lu männmäl ju pinä nang jogi vuering äu pussmelä

nari päräch untäng täi pa solätl

[tohremtlä]

A *Kavics-rugdoso-hét-fejedelemlhös* öregebbik (tkp. nagyob-

A vadon erdő zuga felé [bik] fejedelemlhöse ment fm.

2130. réti-rénbika hosszú lépésével (v. lépésére) ugrását láttam.

A szablya derék-vastagságú (tkp. nagyságú) hegye ismét

[nyársol.

Ez a [most] vágtam szablyám éle (?) alúl megy megint.

Miképpen látom:

Szálló-jegeskacsa-éktményű-páncélocskádnak

2135. a vadon erdő zuga felé, a rengeteg erdő zuga felé

kesztyűs bálvány, sapkás bálvány gyanánt járását láttam.

Aztán a vörösfenyőfából csinált ajtó kinyílik, [meg] bezáródik.

A szablya derék-vastagságú (tkp. nagyságú) hegye megint

[nyársol.

Ez a [most] vágtam szablyám éle (?) fölülről megy el (tkp.

2140. Miképpen látom:

[eresztetik].

A *Kavics-rugdoso-hét-fejedelemlhös középső fejedelemlhöse* is

[elment.

Az ő elemte után a vörösfenyőfából csinált ajtó kinyílik.

[meg] bezárul.

A szablya derék-vastagságú nagy hegye megint nyársol.

sālək-keu-šəvχməv-lābat-òrdən uòn-pèli
ser-uòndi suvəl pèlā [òrtəl pā šidī mǎnmāl.

2130. *nōrām-χār χou soyəm nāuərmāl uantsəm.*
nàri pârêχ-uòndāy tāj pā soləl.
tām sēuərməm nārēm-uos iltā-pā lovgēmēlā.
χodī uantlēm:

lāttī-āulδχ-χorəv-tèlsigèn

2135. *ser-uòndi suvəl pèlā, mor-uòndi suvəl pèlā*
pāzəy ləyk, miləy ləyk iayχmāl uantsəm.
ši-juβin[ā] nāyk-juyi uērəy āy pušmēlā, tòvrāmā.
nàri pârêχ-uòndāy tāj pā soləl.
tām sēuərməm nārēm-uos nōmēltā èslāmā.

2140. *χodī uantlēm:*

sālək-keu-šəvχməv-lābat-òrd kudar òrtəl
 [pā mǎnmāl.

loṽ mǎnmāl juβinā nāyk-juyi uērəy āy pušmēlā, tòvrāmā.
nàri pârêχ-uòndāy tāj pā soləl,

Der größere Fürstenheld von den sieben *Kiesel-stoßenden*
 [Fürstenhelden ging nun fort.

Gegen einen Waldwinkel der Wildnis

2130. sah ich ihn mit langen Schritten eines Wiesen-Rennhirsches
 [springen.

Es spießt wieder die Säbelspitze dick wie ein Menschenrumpf.
 Als ich hingeschlagen habe, geht meine Säbelschneide wieder
 [unten vorbei.

Folgendes sehe ich:

Deinen kleinen Panzer mit einer [liegenden Eisente gezieltes
 [Götzchen

2135. sah ich gegen einen Waldwinkel der Wildnis, gegen einen
 [großen Waldwinkel
 als einen mit Handschuhen versehenen Götzen, mit Kappe ver-
 [sehenen Götzen gehen.

Dann öffnet sich (und) schließt sich die Tür aus Lärchenholz.
 Es spießt wieder die Säbelspitze dick wie ein Menschenrumpf.
 Als ich hingehauen habe, geht meine Säbelschneide oben vorbei.

2140. Folgendes sehe ich:

Auch der mittlere *Fürstenheld von den Kiesel-stoßenden* sieben
 [Fürstenhelden ging fort.

Nach seinem Fortgehen öffnet und schließt sich die Tür aus
 [Lärchenholz.

Es spießt wieder die große Säbelspitze dick wie ein Menschen-
 rumpf.

- kézi poroh untang tai pa solätl
 2145. täm seurmēm nare mos illta longemelä
 koti vuantlem
 latta kotäng koräng teel siken pa schidi mannmäl
 ser onti sungelpelä
 päzing lonh miling lonh jahmal vuantsem
 2150. lu männmäl ju pinä nari päräch untang tei pa solä
 täm seurmēm nare mos soppi naurmälä
 sälyäk keu sonhmäng labed ord ai beli ortl pa
 nyohseng unt sessel belä [männmäl]
 voj nyogollä päzsing unt sässel belä
 2155. nyorom kär kü sogom naormal vuantsem
 lu männmäl nari päräch untang dei ti solätl
 täm seurmēm narä mos
 nuum juch koloh tangen nomen koloh tal
 lepsing joh koloh tangen numen koloh tal
 2160. ma teiti schäper älngäp siing nareng nyäremälä

- a kard derék-vastagságú nagy hegye megint nyársol.
 2145. Ez a [most] vágtam szablyám éle (?) alúl megý el.
 Miképpen látom:
Szálló-hattyú-forma-páncélocskád is elment íme.
 A vadon erdő zuga felé
 kesztyűs bálvány, sapkás bálvány gyanánt járását láttam.
 2150. Miután ő elment, a szablya derék-vastagságú (tkp. nagyságú)
 [hegye megint nyársol.
 Ez a most vágtam szablyám éle (?) ketté ugrik.
 A *Kavics-rugdosó hét fejedelehmőse* kisebbik *fejedelehmőse* is
 A nyusztos erdő möge (tkp. háta) felé, [elment.
 a rén (tkp. állat) futotta fényes erdő möge felé
 2155. réti-rénbika hosszú lépésére (v. lépésével) ugrását láttam.
 Miután ő elment, a szablya derék-vastagságú (tkp. nagyságú)
 [hegye ismét nyársol.
 Ez a [most] vágtam szablyám éle (?),
 mintha csak ágas fa bökné ki, fölfeslik (é. kicsorbul),
 mintha csak gallyas fa bökné ki, fölfeslik (é. kicsorbul).
 2160. Az én birtokomban levő *őber* [-ezüst]-markolatú híres szab-
 [lyámat megragadja [valaki] (tkp. megragadtatik).

kəži pârâx-ûondâŋ tai pā solatl.

2145. tām sēuərməm nārēm-uos iltā loŋgēmālā.

χονῆ ὑανtlēm:

làttî-χotôŋ-χorəŋ-tèlšigèn-pā sidi mánmāl.

ser-ûondi suŋəl pēlā

pāzəŋ ləŋk, mīləŋ ləŋk ɣaŋxmal ŋantsēm.

2150. loŋ mánmāl ɣubinā nārī pârâx-ûondâŋ tai pā solatl.

tām sēuərməm nārēm-uos šōppi nāuərmālā.

sālək-keŋ-šōŋxməŋ-lābat-òrd āi-pēli òrtəl

ŋoŋsəŋ ûont šāsəl pēlā, [pā mánmāl.

uāi ŋōŋšllā pāzəŋ ûont šāsəl pēlā

2155. nōrəm-χār xoŋ soŋəm nāuərmāl ŋantsēm.

loŋ mánmāl [ɣubinā] nārī pârâx-ûondâŋ tai pā solatl.

tām sēuərməm nārēm-uos

noŋəŋ ɣux ɣāləxtəŋən nōmən ɣāləxtəl,

lēpsəŋ ɣux ɣāləxtəŋən nōmən ɣāləxtəl.

2160. mā taiŋdī šobər-ālyəp siŋəŋ nārēm nārēmālā.

es spießt wieder die rumpfdicke große Schwerts Spitze.

2145. Nach dem Hieb geht meine Säbelschneide unten vorbei.

Folgendes sehe ich:

Auch dein Pänzchen in der Gestalt eines fliegenden Schwanes
[ging fort.

Gegen einen Waldwinkel der Wildnis

sah ich ihn als einen mit Handschuhen versehenen Götzen, mit
[Kappe versehenen Götzen gehen.

2150. Nachdem er fortgegangen ist, spießt die rumpfdicke Säbelspitze
[wiederum.

Nach meinem jetzigen Hieb springt die Säbelschneide in zwei
[Stücke.

Auch der kleinere Fürstenheld von den Kiesel-stoßenden sieben
[Fürstenhelden ging fort.

Gegen den marderreichen Waldrücken,

gegen den vom Renntier durchlaufenen, glänzenden Waldrücken

2155. sah ich ihn mit langen Schritten eines Wiesen-Rennhirsches
[springen.

Nachdem er fortgegangen ist, spießt die rumpfdicke Säbelspitze
[wieder.

Als ich schlug, bekam meine Säbelschneide,

als ob sie ein ästiger Baum ausstieße, eine Scharte,

als ob sie ein zweigreicher Baum ausstieße, eine Scharte.

2160. Es wird um meinen berühmten Säbel mit soper (silbernem)
[Griff gegriffen..

- koti vantlem
 vuili vuet ord altmeng teel ischem koti jastel
 iil sätting urtl uossen
 koti jel kojén seurli ossli pittsen
 2165. sos kojén seurli ossli pittmen
 labed muzung labed orten mänäm eult
 mui kem ar seui koläng och seurmen
 kot muzung kot orten mänäm eult
 mui kem ar seui vuezsing och seurmen
 2170. schaga näng lampen adom ké end uossen
 jogo kischim tarn vuiräng jäm jäsém
 näng ar seui koläng ogen eelti tädä schi monhlem
 poltsching älngäp siing kesem ma koschem jäul
 ser onti sätting sung pelä [mätä]
 2175. päsing lonh miling lonh jahmal vuantsem
 lu ju peln ängting kär koräng ord leu kuil

Miképpen látom:

Őt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél öcsém miképpen szól
 „Apja-drága fejedelemlhős vagy (v. Azt a drága apádat, feje-
 [delemlhős])

hát [már] azt se tudod, hogy idegen (tkp. távoli) embert
 [vágysz-e,

2165. azt se tudod, faludbeli embert vágysz-e? (tkp. idegen embere-
 [det vágó tudatlanná lettél, faludbeli emberedet
 [vágó tudatlanná lettél).

Miközben a hét vidékről (tkp. földszögelet) való hét fejede-
 mennyi sok fűrtben dús fejet vágta le? [lemlhősöd elment,
 A hat vidékről (tkp. földszögelet) való hat fejedelemlhősöd
 [miközben elment,

mennyi sok fűrtű szépséges fejet vágta le?

2170. Aztán, ha magadforma közönséges (tkp. rossz) ember nem
 hátramaradt, harctól véres jó kezemet [lennél,

a te sok fűrtben dús fejedén itt törülném meg.“

Csörgő(?) -markolatú híres kardját én hozzám hajítja,

[s] a vadon erdő drága zuga felé

2175. kesztyűs bálvány, sapkás bálvány gyanánt járását láttam.

Ő utána *Szarvas-rénbika-forma-fejedelemlhős* szoszvai embere

χονι χατλήμ :

υεγίλι-υέτ-òρδ-άττμαγ-τέλ ιζέμ χονι ιάστλ :

„ιηυελ-σάδωγ òρτλ υòσøn (v. υòσøn, χονι)!

χονι ιελ-χοιèn σέυαρλι (ο:σέυαρδι) οστλ pitsøn,

2165. šoži-χοιèn σέυαρλι (ο:σέυαρδι) οστλ pitmèn?

lābat moγ-suy lābat òrdèn mānām ēuolt

muγ kēm ār sēui χολəγ οχ σέυərmèn?

χòτ moγ-suy χòτ òrdèn mānām ēuolt

muγ-kēm ār sēui υέζəγ οχ σέυərmèn?

2170. šayā, nāγ-lāmbèn ādēm-ki and υòσøn,

ιογι-χίζəm tārən υίρəγ iam iāsəm

nāγ ār sēui χολəγ ογèn elti tādā šι mōγχlēm.“

pòlsəγ ālyəp sγəγ kēžəl mā χozəm iāγālmabāl,

ser-υòndi sādəγ suy pēlā

2175. pāzəγ lòγk, mīləγ lòγk iayχmāl γantsəm.

loy iγubəln[ā] ā γ də γ-χār-χorəγ-òρδ leγ-χuiəl

Folgendes sehe ich:

Mein Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener

[Panzer spricht so:

„Bei deinem teuren Vater! Fürstenheld!

Weißt du denn nicht, ob du auf fremden Mann haust?

2165. auch das weißt du nicht, ob du auf deinen Mann aus deinem

[Dorf haust?

Während deine sieben Fürstenhelden von sieben Erdenwinkeln

[fortgingen,

wieviel an vielen Locken reiche Köpfe schlugst du ab?

Während deine sechs Fürstenhelden von sechs Erdenwinkeln

[fortgingen,

wieviel wunderschöne Köpfe mit vielen Locken schlugst du ab?

2170. Dann, wenn du kein schlechter Mann deinesgleichen wärest (d.

[h. gemeiner Mann),

so würde ich meine gebliebenen, vom Kampf blutigen guten

[Hände

hier an deinem an vielen Locken reichen Kopf abwischen.“

Seinen berühmten Säbel mit rasselndem Griff wirft er gegen

[mich,

(und) gegen einen teuren Winkel des Gebüsches

2175. sah ich ihn als einen mit Handschuhen versehenen Götzen, mit

[Kappe versehene Götzen gehen.

Hinter ihm sprang sein Mann von der Soswa-Gegend, Der

[Fürstenheld von der Gestalt eines geweihten Rennhirsches

- nyorom kār kū sogom naurmal
 unt kārī kū sogom naormal vantsem
 tlin mennmäng ju pinä
2180. tlaim vuäj käläch kät lipelä vuantlem
 teschlant vuerti năui ord
 rech lant verti năui ord
 tănt keuri nyălăp lonh sikeln
 i koil tăim soling unter labed loh i koilnă jăhtem
2185. i koil tăim soling unter kot loh i koilnă jăchtem
 schidi kărrlămăn
 Ass kotăng nyolăp lonh sikem
 lăr kotăng nyălăp lonh sikem
 sălyăk keu sonhmăng labed ord ai beli ortlnă
2190. i koil tăim-soling onter labed loh i koilnă jăchtem
 i koil tăim soling unter kot loh i koilnă jăchtem
 kătt belă schidi kărreman
 lu mănem lăting kaltem lătl ma tungilem

réti-rénbika hosszú lépésével (v. lépésére) ugrott,
 erdei-rénbika hosszú lépésével (v. lépésére) ugrását láttam
 Miután ők ketten elmentek,

2180. a fejsze-nyeles népház (?) belsejébe nézek:
A Szárított-zablisztet-csináló-fehér-fejedelemlhős,
Dara-lisztet-csináló-fehér-fejedelemlhős
 a Nyírhéj-tokos-orrú-bálványocskájával
 — az egyik ember bírta beles gyomor hét zugát a másik em-
 [ber kanalizta (?),
2185. az egyik ember bírta beles gyomor hat zugát a másik ember
 így henteregtek (tkp. fordultak). [kanalizta (?) —
Obi-hattyú-orrú-bálványocskám,
Tavi-hattyú-orrú-bálványocskám
 a Kavics-rugdoso hét fejedelemlhős kisebbik fejedelemlhősével
2190. az egyik ember bírta beles gyomor hét zugát a másik ember
 [kanalizta (?),
 az egyik ember bírta beles gyomor hat zugát a másik ember
 kétfelé ilyen henteregtek (tkp. fordultak). [kanalizta (?),
 Az ő mentük gödrös nyomuk gödrét én egyengetem (é. a
 [többiek után megy),

nôrəm-xâr xoꝝ soꝝəm nāyərṁāl,
 ʔənt-xâri xoꝝ soꝝəm nāyərṁāl ʔantsəm.
 ʔin mənṁən ʔubîṁā

2180. ʔāṁim-ʔāṁ ḫālṣḫ-ḫāt libəlā ʔantlēm :
 tēs-lānt-ʔèrdi-noʔi-òrd,
 rāḫ-lānt-ʔèrdi-noʔi-òrd
 tont-kəʔri-ṁoləp-lòʔkšigəln[ā]
 ʔ xoṁəl tājəm sōləʔ ʔəndər lābət loḫ ʔ xoṁəlnā ʔāxtəm(?),
 2185. ʔ xoṁəl tājəm sōləʔ ʔəndər ʔət loḫ ʔ xoṁəlnā ʔāxtəm(?),
 šidṁ kèrləmən.
 ʔs-ʔotəʔ-ṁoləp-lòʔkšigəm,
 lār-ʔotəʔ-ṁoləp-lòʔkšigəm
 sālək-keʔ-šəʔ ʔxməʔ-lābət-òrd ʔi-pələ (v. pələ) ʔrtəlnā
 2190. ʔ xoṁəl tājəm sōləʔ ʔəndər lābət loḫ ʔ xoṁəlnā ʔāxtəm(?),
 ʔ xoṁəl tājəm sōləʔ ʔəndər ʔot loḫ ʔ xoṁəlnā ʔāxtəm(?),
 kət-pələ šidṁ kèrləmən.
 ʔu mənəm lādəʔ kəldəm lātl mā tuyiləm,

mit langen Schritten eines Wiesen-Rennhirsches,
 ich sah ihn mit langen Schritten eines Wald-Rennhirsches
 [springen.

Nachdem sie beide fortgegangen sind,

2180. schaue ich in das Innere des Axtstiel-Leute-Hauses hinein:
 Der Getrocknetes Hafermehl machende weiße Fürstenheld,
 der Griesmehl machende weiße Fürstenheld
 mit dem Götzchen mit einer Nase wie eine Birkenrindenkapsel
 — die sieben Winkel des Magens mit dem Gedärm aus dem
 [einen Mann löffelte der andere Mann,
 2185. die sechs Winkel des Magens mit dem Gedärm aus dem
 [einen Mann löffelte der andere Mann, —
 so lagen sie herum (eig. wälzten sie sich).
 Mein Götzchen mit einer Nase eines Schwans vom Ob,
 mein Götzchen mit einer Nase wie ein Seeschwan
 mit dem kleineren Fürstenhelden von den Kiesel-stoßenden
 [sieben Fürstenhelden
 2190. — die sieben Winkel des Magens mit dem Gedärm aus dem
 [einen Mann löffelte der andere Mann,
 die sechs Winkel des Magens mit dem Gedärm aus dem
 [einen Mann löffelte der andere Mann, —
 so wälzten sie sich hin und her.
 Auf den von ihnen getretenen Gruben ihrer grubigen Spur
 [gehe ich weiter,

- onhung kaltem ongl ma tungilem
 2195. säss nyuang kolom mără kogollem
 meil nyuang nyäl mără kogollem
 koti vantlem
 kotä scholti kăr nyäteng kar jägom punglelnä
 nyorom kăr jertem pânt jerti liem
 2200. sälyäk keu sohmang koleng koring ai orten
 lagarsem etpi nyälne poniliem
 sar pängel jogol kol eult pitemtäm
 esm eult läring meul eult mohti männmäl
 uring pulpi norom sau mohti porlemäl
 2205. jiil vuäsem sohung pull vuäs tangen ämseltäm
 azsel vuäsem kuling pull vuäs tangen ämseltem
 kätti belek kartäng nyäl nyulmeleult
 lieng ko anung ko temestal
 koti jastel
 2210. lonh nyogi koläng ord vuenga kolä
 schischki lill älngem nängal vui

- üreges nyomuk üregét én egyengetem.
 2195. Hátpihentető három futamatnyira iramodom,
 mellpihentető négy futamatnyira iramodom.
 Miképpen látom:
 Valamerre levő rénbika-mohos ritkás fenyér oldalán
 réti-rénbika szorult útjára szorított
 2200. *Kavics-rugdoso-halas-lábú* (ᵛ: *χorep*-melléki) *kis fejedelem*-
 [hősödre
 páncélpikkelyeken átható nyíl van helyezve (é. irányozva),
 a váll-lapockája kedves közén van találva.
 Csecses . . . mellén keresztülment (t. i. a nyíl),
 véres falatú réti-szarka gyanánt átrepült rajta
 2205. s mintha csak az apja tokfogó gerébjén ülne, megületett,
 mintha csak az atyja halas gerébjén ülne, megületett.
 A két felől [való] vasas nyíl-sebéből
 [mintha csak] kanalas ember, tálas ember [öntené, úgy] öm-
 Miképpen szól: [lik (t. i. a vér).
 2210. „Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelemhős vő, óh halljad!
 Veréb-lelkem végét te ne vedd,

òŋgəy kàldəm òŋgəl mā tʉɲiləm.

2195. šas-ńuəy (v. ńuəy) xōləm mārā xōγəlləm,
mēuəl-ńuəy (v. ńuəy) ńal mārā xōγəlləm.
xodĩ ɲantlēm:

xodās-òldĩ xār ńāđəy xar ɣāγəm puɣləlnā
ńōrəm-xār ɣērdəm pānt ɣērdəɣəm

2200. sələk-keɣ-šòŋxməy-xuləy-kurəy (ɔ:xorəy) aɣ òrdən
layər-səm ètpĩ ńālnā ponəɣəm,
sār-pāɣɣəl ɣōγəl-xòl ēuəlt pīdəmdəm.

èsməy lārəy (?) mēuəl ēuəlt moxti-mānmāl,
uɣrəy pulbĩ ńōrəm-sāu moxti-pòrləmāl

2205. ɣuəɣl uāžəm sōγəy pol uāštāɣən āmsəldəm,
āzəl uāžəm xuləy pol uāštāɣən āmsəldəm.
kāt-pələk kārđəy ńāl ńulməl ēuəlt
ɣəy xò, ānəy xò tēməstəl.
xodĩ ɣāstəl:

2210. „lò y k - ń o γ i - x o l ə y - ò r d ɣ è ɣ ā x o l ā !
siski-lil əɣəm nāy əl uɣĩ,

auf den Höhlen ihrer höhligen Spur gehe ich weiter.

2195. Rücken-rastende drei Läufe renne ich,

Brust-rastende vier Läufe renne ich.

Folgendes sehe ich:

Irgendwo am Rand einer von Rennhirschmoos schütter
[bewachsenen Heide

2200. ist auf deinen kleinen Fürstenhelden mit Kiesel-stoßenden, Fische
[verschaffenden Füßen,

2199. eingedrängt auf einen bedrängten Weg eines Wiesen-Renn-
[hirsches,

2201. ein die Panzerschuppe durchdringender Pfeil eingelegt worden.
An der lieben Mitte des Schulterblattes ist er getroffen.

(Der Pfeil) durchbohrte seine Brust mit Brustwarzen,

(der Pfeil) flog durch ihn wie eine Wiesenelster mit blutigem
[Bissen,

2205. und wie wenn er auf seines Vaters Fischwehr zum Störfangen
[säße, so ist er zusammengesunken,
wie wenn er auf seines Vaters Fischwehr zum Fischfangen
[säße, so ist er zusammengesunken.

Beiderseits aus der Wunde gestochen durch einen mit Eisen-
[spitze versehenen Pfeil

wie wenn es ein Mann mit Löffel, ein Mann mit Schüssel
Also spricht er: [gießen würde, so fließt (das Blut).

2210. „An Götzen-Fleisch reicher Fürstenheld, Schwiegersohn, o höre
Das Ende meiner Sperling-Seele nimm mir nicht! [mich an!

- vuäres lill älngem näng al korti
kartäng nyäl nyulmemnä schidi ät oslem
näling nyäl nyulmemnä schidi ätt kallem
2215. liling ko liling korä pa kun jilem
tum dach ko (ho?) tumdach korä pa kun tläiller
ma koti jastelem
upie nängen koti alt keilen
mol katl jeming jäli jeming säss ar urt eult
2220. kartäng nyäl nyulmep ko ischidi eslsen
näling nyäl nyulmep ko ischidi käischsen
i männmen itnä läning sabel läull seurmälem
poning säbel läull seurmälem
ar seui koläng ogol
2225. kojäch läuät nyurläkä jiel sonhselem
ortäch läuät kel laga jel sonhselem
lahring go teel enhtem eult
keseng ho teel enhtem eult

- vércse-lelkem végét te ne oltsd ki!
Vasas nyíl-sebemben (v. sebemtől) itt hadd vesszek,
nyeles nyíl-sebemben itt hadd haljak meg!
2215. Élő ember élő alakjába ismét hogy jönnék,
egészséges ember egészséges alakjába mikor állnék?“
Én miképpen szólok:
„Ipácska, már mint tégedet hogyne hagynálak meg,
a multkor (v. tegnap) a szentséges *jèl* szent mögéről (tkp.
[hátáról] való sok fejedelemlhős körül
2220. a vasas nyíl-sebű embert [persze] te is eleresztetted,
a nyeles nyíl-sebű embert [persze] te is meghagyta?“
Egyfolytában menvén eres nyak-csigolyáját (tkp. csontját)
[hirtelen levágom,
gyapjas nyak-csigolyáját (tkp. csontját) hirtelen levágom.
Sok fűrtben dús fejét
2225. emberfej nagyságú szíj-labda gyanánt odébbbrúgom,
fejedelemlfej nagyságú kötél-labda gyanánt odébbbrúgom.
Amint páncélos férfi páncélját levetem,
kardos férfi páncélját levetem,

2215. *q̄arəs-lil ālyēm nāy āl xordē!*
kārdəy nāl nūlmēmənā sidi āt q̄ōšlēm,
nāləy nāl nūlmēmənā sidi āt xallēm!
 2215. *liləy xō liləy xorā pā xun q̄lēm,*
*tumdāx xō tumdāx xorā xun lāllēm?**
mā xodi q̄āstələm:
„ūbūq̄ē, nāyən xodi ālt xāq̄lēm,
mōlxatq̄ q̄ēməy q̄ēl q̄ēməy šās ār ər d ēyālt
 2220. *kārdəy nāl nūlməp xō i-sidi ēslsən,*
*nāləy nāl nūlməp xō i-sidi xāq̄sən?**
i mānmēm (v. mānmān) itnā lānəy sābāl-louāl sēuərmələm,
puney sābāl-louāl sēuərmələm.
ār sēu i xoləy oq̄əl
 2225. *xoq̄-ox louāt nūr-lāq̄i q̄ēl-šōy'šələm,*
ōri-ox louāt kēl-lāq̄i q̄ēl-šōy'šələm.
layrəy xō tēl ēy'tēm ēyālt,
kēžəy xō tēl ēy'tēm ēyālt

nimm mir nicht das Ende meiner Falken-Seele!

Laß mich hier an meiner Wunde entstanden von einem eisernen

[Pfeil zugrunde gehen,

laß mich da an meiner Wunde entstanden von einem Pfeil mit

[Schaft sterben!

2215. Wie käme ich wiederum in die lebendige Gestalt eines lebendi-

[gen Menschen?

wann würde ich in der gesunden Gestalt eines genesenen

[Menschen hergestellt werden?*

Also spreche ich:

„Schwiegerväterchen, warum würde ich dich denn nicht am

[Leben lassen,

hast auch du unlängst aus den vielen Fürstenhelden vom

[heiligen Rücken des heiligen Jeli

2220. den Mann verwundet durch einen eisernen Pfeil frei gelassen?

hast auch du den Mann verwundet durch einen Pfeil mit Schaft

[am Leben gelassen?*

In einemfort gegangen haue ich ihm seinen aderigen Halskno-

[chen plötzlich ab,

seinen wolligen (d. h. haarigen) Halsknochen (d. h. Wirbel) haue

[ich ihm plötzlich ab.

Seinen an vielen Locken reichen Kopf

2225. stoße ich (mit dem Fuß) weiter wie einen Riemenball in der

[Größe eines Männerkopfes,

stoße ich weiter wie einen Strickball in der Größe eines Fürsten-

[kopfes.

Während ich seinen Panzer eines gepanzerten Mannes herabziehe,

ihm seinen Panzer des mit Säbel umgürteten Mannes ausziehe,

- jäsl ki tagarlell
 2230. nuung juh sengtangen senhlem
 kurl ke tägarlel
 luimang joh vuelektangen vuelehlem
 säss nyuang kolom märä pa kogollem
 meil nyuang nyäl märä pa kogollem
 2235. kotä scholti putjing männmäng ai säim pungläln
 nyorom kor jertem pänt jertiliem
 ängting kär koräng ord tleu kujäm
 asä latem kus ungti sohtem älngel eult pitemtem
 pa belkel eult
 2240. uring pulpi nyorom sau mohti schampelmal
 uring pulpi nyorom koläch mohti porlämäl
 kätt belek kartäng nyäl nyulmeleult
 liing ko aneng ko temestal
 jiil vuäsom sohung poll vuäs tangen ämseltem
 2245. azel vuäsom kuling poll vuäs tangen ämseltem
 koti jastel

- ha a keze akad el,
 2230. mintha csak ágas fát csapkodnék, úgy ütöm,
 ha a lába megakad,
 bogas fa botolásával botolom (é. kitöri, levágja).
 Hátpihentető három futamatnyira megint iramodom,
 mellpihentető négy futamatnyira megint iramodom.
 2235. Valamerre levő jégburok fölötti vize megindult kis patak
 a réti-rénbika szorult útjára szorított [oldalán
Szarvas-rénbika-forma-fejedelemhős szoszvai emberem
 az apja rossz hús (?) bordája végződése helyén van találva
 a másik oldalán [(é. ahol a bordái végződnek),
 2240. véres falatú réti-szarka gyanánt keresztülforgott,
 véres falatú réti-holló gyanánt keresztülröppent (t. i. a nyíl).
 A két felől való vasas nyíl-sebéből
 [mintha csak] kanalas ember, tálas ember [öntené, úgy] öm-
 [lik [a vér].
 Mintha csak az apja tokfogó gerébjén ülne, megületett,
 2245. mintha csak az atyja halas gerébjén ülne, megületett.
 Miképpen szól:

- iäšəl-kī tayārləl,
 2230. noušy iux sēy'tāyən sēy'lēm,
 kurəl-kī tayārləl,
 luiṃəy iux uēləxtāyən uēləxlēm.
 šās-ṃuəy (v. ṃuəy) xōlēm mārā pā xōyāllēm,
 mēuəl-ṃuəy (v. ṃuəy) ṃāl mārā pā xōyāllēm.
 2235. xodās-ōldi pōtiēyk mānṃəy di sāṃəm purylānā
 ṃōrəm-xār iērdəm pānt iērdiḥiəm
 ā y d ə y - x ā r - x o r ə y - ò r d ԼԵՍ-ԽԻԷՄ
 āzəl ādəm xōs uydi soxnəm ālyəl ēuəlt pidəmdəm,
 pā-pēlgəl ēuəlt
 2240. uīrəy pulbi ṃōrəm-sāy moxti sūmbəlmāl,
 uīrəy pulbi ṃōrəm-xōlāx moxti pōrləmāl.
 kāt-pēlak kārṃəy ṃāl ṃulmāl ēuəlt
 ḥiəy xō, ānəy xō tēməstāl.
 iṃuəl uāžəm sōyəy pol uāštāyən āmsəldəm,
 2245. āzəl uāžəm xuləy pol uāštāyən āmsəldəm.
 xodi iāstəl:

- wenn ihm seine Hand hängen bleibt,
 2230. so haue ich sie ab, wie wenn ich auf einen ästigen Baum
 wenn ihm sein Fuß stecken bleibt, [schlagen würde,
 so äste ich ihn ab, wie wenn ich einen zweigreichen Baum
 [abästen (eig. mit Stangen schlagen) würde.
 Rücken-rastende drei Läufe renne ich wieder,
 Brust-rastende vier Läufe renne ich wieder.
 2235. Irgendwo an einem kleinen Bach, über dessen Eisrinde das
 [Wasser zu fließen begann,
 ist mein auf den bedrängten Weg eines Wiesen-Rennhirsches
 [eingedrängter
 Mann von der Soswa-Gegend, Fürstenheld von der Gestalt eines
 Irgeweihten Rennhirsches
 getroffen worden, wo sich die schlechten zwanzig Rippen
 an seiner anderen Seite [seines Vaters enden,
 2240. durchbohrte sich (der Pfeil) wie eine Wieselster mit blutigem
 [Bissen,
 (der Pfeil) flog durch wie ein Wiesenrabe mit blutigem Bissen.
 Beiderseits aus der Wunde entstanden von einem eisernen Pfeil,
 wie wenn es ein Mann mit Löffel, ein Mann mit Schüssel gießen
 [würde, so fließt (das Blut).
 Wie wenn er auf seines Vaters Fischwehr zum Störfangen
 [säße, so ist er zusammengesunken,
 2245. wie wenn er auf seines Vaters Fischwehr zum Fischfangen
 Also spricht er: [säße, so ist er zusammengesunken.

- lonh nyogi koläng ord ortä kolä
 ar seui koläng ogem näng al kori
 karteng nyäl nyulmemnä schidi ätt uosslem
 2250. näläng nyäl nyulmemnä schidi ätt kallem
 ma koti jastelem
 latta kotäng koräng teel jänä jastelen
 monte jeming jäli ar ort eult
 karteng nyäl nyulmep ko ischidi käischsen
 2255. näläng nyäl nyulmep ko ischidi eslsen
 nängen koti alt keilem
 is osmem itnä länäng sabel läul seurmälem
 poneng sabel läul seurmälem
 ar seui koläng ogol
 2260. kojäch läuät nyur läkä iäl sonhlem
 ortäch läuät kellagä jiel sonhlem
 lahring go teel enhtem eult
 keseng go teel logoptetem eult
 jäsl ke tagarlell

„Bálvány-húzában-bővelkedő-fejedelemlhős, fejedelemlhősként
 Sok fürtenben dús fejemet te ne nyúzd le! [hallgass meg!]

vasas nyíl-sebemben (v. sebemből) így hadd vesszek el,

2250. nyeles nyíl-sebemben így hadd haljak meg!“

Én miképpen szólok:

„Szálló-hattyú-páncél [csakugyan] igazán mondtad,
 az imént a szentséges *jèl* [városi] sok fejedelemlhős közül
 a vasas nyíl-sebű embert [persze] te is meghagytad,

2255. a nyeles nyíl-sebű embert [persze] te is eleresztetted,
 már mint téged én hogyne hagynálak meg!“

Egyfolytában lépvén eres nyak-csigolyáját (tkp. csontját)

[hirtelen levágom,

gyapjas nyak-csigolyáját (tkp. csontját) hirtelen levágom.

Sok fürtenben dús fejét

2260. férfifej nagyságú szíj-labda gyanánt továbbbrúgom,

fejedelemlhős nagyságú kötél-labda gyanánt továbbbrúgom.

Miközben páncélos férfi páncélját levetem,

kardos férfi páncélját lehúdom,

ha a keze akad meg,

- „lò yk-nory-χολαγ-òrd ordà χολά!
 ár sèyi χολαγ ογèm náy ál χορί!
 kárdəy nāl nūlmēmñā šidī āt uòšlām,
 2250. naley nāl nūlmēmñā šidī āt xallēm!“
 mā xodī iāstələm:
 „lāttī-χotəy-χorəy-təl ianā iāstələn,
 mōndī iēməy-iēh ár òrt ēuəlt
 kárdəy nāl nūlməp xò i-šidī χāisən,
 2255. naley nāl nūlməp xò i-šidī èslsən,
 náyən xodī ālt χāilēm!“
 i šōšmēm itnā lānəy sābəl-loyəl sēuərmələm,
 punəy sābəl-loyəl sēuərmələm.
 ár sèyi χολαγ ογəl
 2260. χοι-οχ loyāt nūr-lāgi iēl-šōyxlēm,
 òrt-οχ loyāt kəl-lāgi iēl-šōyxlēm.
 layrəy xò təl ēy'tēm ēuəlt,
 kēžəy xò təl lāyāptədēm ēuəlt
 iāšəl-kī tayārləl,

- „An Götzen-Fleisch reicher Fürstenheld, als Fürstenheld höre
 [mich an!
 Schinde meinen an vielen Locken reichen Kopf nicht ab!
 Laß mich an meiner Wunde entstanden durch einen eisernen Pfeil
 [so zugrunde gehen,
 2250. laß mich an meiner Wunde entstanden durch einen Pfeil mit
 Also spreche ich: [Schaff so sterben!“
 „Fliegender Schwan-Panzer, das sagtest du ehrlich,
 auch du hast unlängst von vielen Fürstenhelden des heili-
 [gen Jeli
 den Mann verwundet von einem eisernen Pfeil (freilich) am
 [Leben gelassen,
 2255. auch du hast einen Mann verwundet von einem Pfeil mit Schafft
 [freilich) entlassen,
 wie würde ich denn dich nicht am Leben lassen!“
 In einemfort gegangen haue ich ihm seinen aderigen Halswirbel
 [(eig. Knochen) auf einmal ab,
 den wolligen Halswirbel haue ich ihm auf einmal ab.
 Seinen an vielen Locken reichen Kopf
 2260. stoße ich weiter wie einen Riemenball in der Größe eines
 [Männerkopfes,
 stoße ich weiter wie einen Strickball in der Größe eines
 [Fürstenkopfes.
 Während ich seinen Panzer eines gepanzerten Mannes herabziehe,
 seinen Panzer des mit einem Schwert umgürteten Mannes
 wenn seine Hand hängen bleibt, [abziehe,

2265. nuung juch senhtangen senhlen
 lepsing juch vuelektangen vuelehem
 säss nyuang kolom mără pa kogollem
 meil nyiuang nyäl mără pa kogollem
 kotä scholti igi juchpi jām jeker pungleinä
2270. nyorom kär jertem pänt jertiliem
 unt käri jertem pänt jertiliem
 vueli vuet ord altmeng teel ischemnä
 lat äuläch koräng teel sikelpa
 lagarsem etpi nyäl ponilimal
2275. kareng koning päteult pitemtem
 pa belkel eult
 uring pulpi nyorom sau mohti schampelmäl
 uring pulpi unt koläch mohti porlemäl
 kätt belek karteng nyäl nyulmel eult
2280. lieng ko aneng ko temestal
 jiil vuäsom sohung pull vuäs tangen ämseltem
 azsel vuäsom kuling poll vuästangen ämseltem

2265. mintha csak ágas fát csapkodnék, [úgy] ütöm,
 mintha csak gallyas fát botolnék, botolom.
 Hátpihentető három futamatnyira megint iramodom,
 mellpihentető négy futamatnyira megint iramodom.
 Valamerre levő öreg (é. medve) fás jeles gyökérhalmán (?)
2270. réti-rénbika szorult útjára szorított,
 erdei rénbika szorult útjára szorított
Öt-erőtlen-fejedelemhős-emelte-páncél öcsém
a Szálló-jegeskacsa-forma-páncélocskát
 páncél-pikkelyen átható nyíllal célozta meg (tkp. nyilat he-
2275. Kérges hóna-alján van találva, [lyezett].
 [s] a másik oldalán
 véres falatú réti-szarka gyanánt keresztülforgott (t. i. a nyíl),
 véres falatú erdei holló gyanánt keresztülröppent.
 A két felől [való] vasas nyíl-sebéből
2280. [mintha csak] kanalas ember, tálás ember [öntené, úgy] öm-
 [lik (t. i. a vér)].
 Mintha csak az apja tokfogó gerébjén ülne, megületett,
 mintha csak az atyja halas gerébjén ülne, megületett.

2265. nouəy ɲux sɛy'təyən sɛy'ləm,
 lɛpsəy ɲux ɲɛləxtəyən ɲɛləxləm.
 šās-ɲuəy (v. ɲuəy) xoləm mārā pā xōyǎlləm,
 mɛuəl-ɲuəy (v. ɲuəy) nāl mārā pā xōyǎlləm.
 xodās-ōldi igi ɲuxpi iam ɲɛgβār purɛlnā
2270. nōrām-xār ɲərdəm pānt ɲərdɛɲəm,
 ɲənt-xāri ɲərdəm pānt ɲərdɛɲəm
 ɲɛɪli-ɲɛt-ōrd-āltməy-tɛl ɪzəmɲā
 lātɪ-āuləx-xorəy-tɛlšɪgəl-pā
 layər-səm ɛtpi nāl ponɛɲmāl.
2275. kārəy xonəy-pāp ɛuəlt piɲəmdəm,
 pā-pɛlgəl ɛuəlt
 ɲirəy pulɛi nōrām-sāu moxti šambəlmāl,
 ɲirəy pulɛi ɲənt-xoləx moxti pōrləmāl.
 kāt-pɛlək kārəy nāl ɲulməl ɛuəlt
2280. ɲəy xò, ānəy xò tɛməstəl.
 ɲuəl ɲāžəm sōyəy pol ɲāštəyən āmsəldəm,
 āžəl ɲāžəm ɲuləy pol ɲāštəyən āmsəldəm.

2265. so haue ich sie ab, wie wenn ich nur auf einen ästigen Baum
 [schlagen würde,
 so äste ich ihn ab, wie wenn ich einen zweigreichen Baum
 Rücken-rastende drei Läufe renne ich wieder, [abästen würde.
 Brust-rastende vier Läufe renne ich wieder.
 Irgendwo auf einem trefflichen Baumwurzstock eines Alten
 [(d. h. Bären)
2270. hat mein auf den bedrängten Weg eines Wiesen-Rennhirsches
 [eingedrängter,
 mein auf den bedrängten Weg eines Wald-Rennhirsches
 [eingedrängter
 Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener Panzer
 das Pänzerchen in der Gestalt einer fliegenden Eiente
 mit einem die Panzerschuppe durchdringenden Pfeil ins Ziel
 [genommen (eig. einen Pfeil auf diesen eingelegt).
2275. Dieser ist an seiner rauhen Achselhöhle getroffen,
 an seiner anderen Seite
 durchbohrte sich (der Pfeil) wie eine Wiesenelster mit blutigem
 [Bissen,
 flog (der Pfeil) durch wie ein Waldrabe mit blutigem Bissen.
 Beiderseits aus der Wunde entstanden von einem eisernen Pfeil,
2280. wie wenn es ein Mann mit Löffel, ein Mann mit Schüssel
 [gießen würde, so fließt das Blut.
 Wie wenn er auf seines Vaters Fischwehr zum Störfangen
 [saß, so ist er zusammengesunken,
 wie wenn er auf seines Vaters Fischwehr zum Fischfangen
 [saß, so ist er zusammengesunken.

- koti jastel
lonh nyogi koläng ord
2285. ar seui koläng ogem näng al kori
ar seui vuezsing ogem näng al kori
kartäng nyäl nyulmemnä schidi ät uoslem
näling nyäl nyulmemnä schidi ätt kallem
mä koti jastelem
2290. jänä jasteln nängen koti altesslläm
mol katl jeming jäli ar ort eult
kartäng nyäl nyulmep ko ischidi eslsem
näling nyäl nyulmep ko ischidi kaischsen
nängen koti alt käilem
2295. i männmem itnä läning sapel läul seurmälem
poning sabel läul seurmälem
ar seui koläng ogol
kojäch läuät nyur läkä jiel sonhlen
ar seui vuezsing ogol
2300. urt och läuat kell lagä jiel sonhlem

Miképpen szól:

- „Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelemhős,
2285. sok fűrtben dús fejemet te ne nyúzd meg,
sok fűrtű szépséges fejemet te ne nyúzd meg!
Vasas nyíl-sebemben így hadd vesszek el,
nyeles nyíl-sebemben így hadd haljak meg!“
Én miképpen szólok:
2290. „Igazán mondod, már mint téged hogyne eresztenélek el!
Nemrégiben a szentséges *zèd* [városi] sok fejedelmhős közül
a vasas nyíl-sebű embert [persze] te is elbocsátottad,
a nyeles nyíl-sebű embert [persze] te is meghagytad,
már mint téged hogyne hagynálak meg!“
2295. Egyfolytában menvén eres nyak-csigolyáját (tkp. csontját)
[hirtelen levágom,
gyapjas nyak-csigolyáját (tkp. csontját) hirtelen levágom.
Sok fűrtben dús fejét
emberfej nagyságú szíj-labda gyanánt odábrúgom,
sok fűrtű szépséges fejét
2300. fejedelem-fej nagyságú kötél-labda gyanánt odábrúgom.

χονι ἰάστει :

„λόγk-ήογi-χόλσγ-όρD,

2285. ἄρ σεῦι χόλσγ ογέμ νάγ ἄλ χορί,
 ἄρ σεῦι ηῒζσγ ογέμ νάγ ἄλ χορί!
 κάρδσγ ἡἄλ ἡυλμέμνᾱ σιδι ἄτ υῶσλᾱ,
 νάλσγ ἡἄλ ἡυλμέμνᾱ σιδι ἄτ χἄλλᾱ!“
 μά χονι ἰάστᾱλᾱ :

2290. „ἰᾱνᾱ ἰάστᾱλᾱ (v. ἰάστᾱλᾱ), νάγᾱν χονι ἄλ ἐσλᾱᾱ!
 μὸλχᾱτῖ ἰᾱμᾱγ ἰᾱλῖ ἄρ ὀρτ ἑῡᾱλτ
 κάρδσγ ἡἄλ ἡυλμᾱγ χὸ ἰ-σιδι ἐσλᾱᾱ,
 νάλσγ ἡἄλ ἡυλμᾱγ χὸ ἰ-σιδι χᾱἰσᾱ (σ : χᾱἰσᾱ),
 νάγᾱν χονι ἄλ χᾱἰλᾱ (σ : χᾱἰλᾱ)!“

2295. ἰ-μᾱνμᾱᾱ ἰτᾱ ἡᾱνᾱ σᾱβᾱλ-λουᾱλ σῑῡᾱρμᾱλᾱ,
 πυᾱνᾱ σᾱβᾱλ-λουᾱλ σῑῡᾱρμᾱλᾱ.
 ἄρ σεῦι χόλσγ ογᾱλ
 χοἰ-οχ λουᾱτ ἡῡρ-λᾱγῖ ἰᾱλ-σὸγχλᾱ,
 ἄρ σεῦι ηῒζσγ ογᾱλ
 2300. ὀρτ-οχ λουᾱτ κᾱλ-λᾱγῖ ἰᾱλ-σὸγχλᾱ.

Also spricht er:

- „An Götzen-Fleisch reicher Fürstenheld,
 2285. schinde meinen an vielen Locken reichen Kopf nicht ab!
 schinde meinen von vielen Locken wunderschönen Kopf
 [nicht abt
 Laß mich so an meiner Wunde entstanden von einem eisernen
 [Pfeil zugrunde gehen!
 laß mich so an meiner Wunde entstanden von einem
 [Pfeil mit Schaft sterben!“

Also spreche ich:

2290. „Das sagst du wahrhaft, warum denn nicht gar würde ich
 [dich entlassen!
 auch du hast unlängst von den vielen Fürstenhelden des
 [heiligen Jeli
 den Mann verwundet von einem eisernen Pfeil entlassen,
 auch du hast den Mann verwundet von einem Pfeil mit Schaft
 [am Leben gelassen,
 warum denn nicht gar würde ich dich am Leben lassen!“
 2295. In einemfort gegangen schneide ich ihm den aderigen Halskno-
 [chen auf einmal ab,
 seinen wolligen Halswirbel schneide ich ihm auf einmal ab.
 Seinen an vielen Locken reichen Kopf
 stoße ich (mit dem Fuß) weiter wie einen Riemenball in der
 [Größe eines Männerkopfes,
 seinen von vielen Locken wunderschönen Kopf
 2300. stoße ich weiter wie einen Strickball in der Größe eines
 [Fürstenkopfes.

- lahring go teel enhtem eult
 keseng go teel logoptäten eult
 jäslike tagarlei
 nuung juch sengtangen senhlem
 2305. läimäng joh vuelek tangen vuelehlem
 säss nyuang kolom mără pa kogollem
 meil nyiua nyäl mără pa kogollem
 kotä scholti kăr nyäteng kăr nyorom punglelnä
 nyorom kăr jertem pânt jertiliem
 2310. ängting kăr koräng ord leu kojem
 lägarsem tohung nyäl ponilimal
 sälyek keu sonhmäng lanting kuring labed orten
 [kudep or
 sar pängol jogol kul eult pitemtem
 esming meui eult
 2315. uring pulpi nyorom sau mohti schampelmal
 uring pulpi unt koläch mohti porlemäl
 jiil vuäsem sohung poll vuäs tangen ämseltem

- Miközben páncélos férfi páncélját levetem,
 kardos férfi páncélját lehúzom,
 ha a keze akad el,
 mintha csak ágas fát csapkodnék, [úgy] ütöm,
 2305. mintha csak gallyas fát botolnék, botolom.
 Hátpihentető három futamatnyira megint iramodom,
 mellpihentető négy futamatnyira megint iramodom.
 Valamerre levő rénbika-mohos ritkás fenyér oldalán
 réti rénbika szorult útjára szorított
 2310. *Szarvas-rénbika-forma-fejedeleMHős* szoszvai emberem
 páncél-pikkelyen átható (?) nyilat illesztett (tkp. helyezett)
 [az íjára]:
 a *Kavics-rugdoso-táplálékos-lábú* (o: *χ ο ρ α γ*-melléki) *hét fe-*
[jedeleMHős középső fejedeleMHöse
 a váll-lapockája kedves közén van találva
 [s] csecses mellén keresztül
 2315. véres falatú réti szarka gyanánt átvergődött (t. i. a nyíl),
 véres falatú erdei holló gyanánt keresztülröppent.
 Mintha csak az apja tokfogó gerébjén ülne, megületett,

layrəv xò təl èy'tèm ēuəlt,
 kēžəv xò təl lāyəptəvèm ēuəlt
 iāšəl-kī tayərələl,
 nouəv iux sèy'tāyən sèy'lèm,

2305. luiməv iux ueləxtāyən ueləxlèm.

šās-nūəv (v. nūəv) xōlēm mārā pā xōyāllēm,
 mēuəl-nūəv (v. nūəv) nāl mārā pā xōyāllēm.
 xodās-ōlvī xār nādəv xar-nōrēm puyələnā
 nōrēm-xār ierdəm pānt ierdūliəm

2310. ā y d ə y - x ā r - x o r ə y - ò r d leu-xoiēm

layər-sēm toγəy(?) nāl ponilūimāl.

sālək-keu-šəy xməy-lān dəy-kurəy (ə:xorəy)
 [lābat òrdən kudap òrtəl

sār-pāyγəl iōγəl xōl ēuəlt pīdəmdəm,
 èsməy mēuəl ēuəlt

2315. uīrəv pulvī nōrēm-sāu moxti šūmbəlmāl,

uīrəv pulvī uōnt-xōlēx moxti pōrləmāl.

uūəl uāžəm sōγəy pol uāštāyən āmsəldəm,

Während ich ihm seinen Panzer eines gepanzerten Mannes
 [herabziehe,
 seinen Panzer des mit einem Schwert umgürteten Mannes
 [herabziehe,

wenn ihm seine Hand hängen bleibt,

so haue ich sie ab, wie wenn ich auf einen ästigen Baum
 [schlagen würde,

2305. so äste ich sie ab, wie wenn ich einen zweigreichen Baum
 [abästen würde.

Rücken-rastende drei Läufe renne ich wieder,

Brust-rastende vier Läufe renne ich wieder.

Irgendwo am Rand einer von Moos für Rennhirsche schütter
 [bewachsenen Heide

hat der auf den bedrängten Weg eines Wiesen-Rennhirsches
 [eingedrängte

2310. Fürstenheld von der Gestalt eines geweihten Rennhirsches,
 [mein Mann von der Soswa-Gegend

einen die Panzerschuppe durchdringenden Pfeil eingelegt.

Der mittlere Fürstenheld von den sieben Fürstenhelden mit
 [Kiesel stoßenden, Nahrung verschaffenden Füßen

ist an der lieben Mitte des Schulterblattes getroffen,

durch seine Brust mit Brustwarzen

2315. durchbohrte sich (der Pfeil) wie eine Wieselster mit blutigem
 [Bissen,

flog (der Pfeil) durch wie ein Waldrabe mit blutigem Bissen.

Wie wenn er auf seines Vaters Fischwehr zum Störfangen
 [säße, so ist er zusammengesunken,

- azsel vuäsem kuling poll vuäs tangen ämseltem
 kätt belek kartäng nyäl nyulmel eult
 2320. liing ko anung ko temestal
 koti jastel
 lonh nyogi koläng ort vuenga kolä
 kalt nyogi koleng ord vuenga kola
 schischki lill älngem näng al vü
 2325. vuäres lill älngem näng al korti
 kartäng nyäl nyulmemnä schidi ät uoslem
 näling nyäl nyulmemnä schidi ät kallem
 ma koti jastelem
 ubie jäne koti jasteln
 2330. nängen koti alt esltem
 montä jeming jäli ar ortem eult
 karteng nyäl nyulmep ko ischidi eslsen
 näling nyäl nyulmep ko ischidi käischsen
 i männmem itnä läning sapel läul seurmälem
 2335. ponung sabel läul seurmälem

- mintha csak az atyja halas gerébjén ülne, megületett.
 A két felől [való] vasas nyíl-sebéből
 2320. [mintha csak] kanalas ember, tálas ember [öntené, úgy] öm
 Miképpen szól: [lik (t. i. a vér)]
 „Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelemlhős vő, óh halljad,
 K a l t-húsában-bővelkedő-fejedelemlhős vő, óh halljad!
 Veréb-lelkem végét te ne vedd,
 2325. vércse-lelkem végét te ne oltsd ki!
 Vasas nyíl-sebemben így hadd vesszek el,
 nyeles nyíl-sebemben így hadd haljak meg!“
 Én miképpen szólok:
 „Ipácska, igazán úgy van, amint mondod,
 2330. tégedet én hogyné bocsátanálak el!
 Az imént a szentséges *žetī* [városi] sok fejedelemlhősöm közül
 a vasas nyíl-sebű embert [persze] te is eleresztetted,
 a nyeles nyíl-sebű embert [persze] te is meghagytad.“
 Egyfolytában menvén eres nyak-csigolyáját (tkp. csontját)
 [hirtelen levágom,
 2335. gyapjas nyak-csigolyáját (tkp. csontját) hirtelen levágom.

āžəl uāžəm xuləy pol uāštārən āmsəlnəm.
kāt-pēlək kārdey nāl nūlməl ēuəlt

2320. ləjəy xò, ānəy xò tēməstāl.

xodī jāstəl:

„lòyk-ńoγĩ-xōləy-òrd uèrā xòlā,
kált-ńoγĩ-xōləy-òrd uèrā xòlā!
siski-lil ālyēm nāy āl uīĩ,
2325. uārəs-lil ālyēm nāy āl xordī!

kārdey nāl nūlmēmna šidī āt uòšlēm!
nələy nāl nūlmēmna šidī āt xallēm!“

mā xodī jāstələm:

„ubūjē jənā xodī jāstələn,

2330. nāyən xodī ālt èslēm!

mòndī jēməy jèli ār òrdēm ēuəlt

kārdey nāl nūlməp xò ì-šidī èslēm,
nələy nāl nūlməp xò ì-šidī xājsèn (o : xājsèn)!“
ì-mānmēm itnā lāney sābəl-louəl sēuərmələm,

2335. punəy sābəl-louəl sēuərmələm.

wie wenn er auf seines Vaters Fischwehr zum Fischfangen
[säße, so ist er zusammengesunken.

Beiderseits aus der Wunde entstanden von einem eisernen Pfeil,

2320. wie wenn es ein Mann mit Löffel, ein Mann mit Schüssel
[gießen würde, so fließt das Blut.

Also spricht er:

„An Götzen-Fleisch reicher Fürstenheld, Schwiegersohn, o
[höre mich an!

An Kalt-Fleisch reicher Fürstenheld, Schwiegersohn, o höre
[mich an!

Nimm mir nicht das Ende meiner Sperling-Seele!

2325. Nimm mir nicht das Ende meiner Falken-Seele!

Laß mich so meiner Wunde von einem eisernen Pfeil erliegen!

Laß mich so an meiner Wunde entstanden von einem
[Pfeil mit Schaft sterben!“

Also spreche ich:

„Schwiegerväterchen, es ist wahrlich so, wie du es sagst,

2330. warum denn nicht gar würde ich dich entlassen!

Auch du hast unlängst von den vielen Fürstenhelden des
[heiligen Jeli

den Mann verwundet von einem eisernen Pfeil entlassen,

auch du hast den Mann verwundet von einem Pfeil mit Schaft
[am Leben gelassen.“

In einemfort gegangen haue ich ihm den aderigen Halswirbel
[(eig. Knochen) auf einmal ab,

2335. seinen wolligen Halswirbel haue ich auf einmal ab.

— — — — —
 kojäch läuat nyur läkä jiel sonhlem
 ortäch läuat kellaga jiel sohlem
 — — — — —

2340. jäsl ke tǵärlel
 nuung juch senh tangen senhlem
 lahring go teel enhlem eult
 kurl ke tagarlel
 luimäng juch vuelektangen vuelehlem
2345. säss nyuang kolom mǎrä pa kogollem
 meil nyuang kot mǎrä pa kogollem
 kotǎ scholti kǎr nyäteng kar jägom punglelnǎ
 nyorom kǎr jertem pänt jertiliem
 unt kǎri jertem pänt jertiliem
2350. vueli vuet ord altmeng tel ischem
 kojǎ rusch ko portul sikel
 lagarsem etpi nyäl pǎnilimal
 kos ungti sohnem älngem eult pitemtäm

[Sok fǔrtben dús fejét]

emberfej nagyságú szíj-labda gyanánt továbbrugom,
 fejedelemfej nagyságú kötél-labda gyanánt továbbrugom.

[Miközben páncélos férfi páncélját levetem,]

2340. ha a keze akad el,
 ágas fa csapkodásával [le]csapkodom (v. mintha csak ágas
 [fát csapkodnék, úgy ütöm),
 miközben páncélos férfi páncélját levetem,
 ha a lába akad meg,
 bogas fa botolásával botolom.

2345. Hátpihentető három futamatnyira megint iramodom,
 mellpihentető hat (6 : négy) futamatnyira megint iramodom.
 Valamerre levő rénbika-mohos ritkás fenyér oldalán
 réti rénbika szorult útjára szorított (v. szorongatott),
 erdei rénbika szorult útjára szorított

2350. *Öt-erőtlen-fejedelemhős-emelte-páncél* öcsém
 az *Üstökös-orosz-ember-portolocskára*
 páncélpikkelyen átható nyilat helyezett (t. i. az ijára):
 [az] a húsz bordája végződése helyén van találva,

[är sèuì xoləy oyəl]

xoì-ox louāt nur-lāgì jèl-sòyxlèm (v. soyxlèm),
òrt-ox louāt kèl-lāgì jèl-sòyxlèm.

[layrəy xò təl èy'tèm ēuəlt]

2340. jāsəl-kì tayərləl,

nouəy iux sèy'tāyən sèy'lèm,

layrəy xò təl èy'tèm ēuəlt

kurəl-kì tayərləl,

luiməy iux uələxtāyən uələxlèm.

2345. šās-nūəy (v. nūāy) xōləm mārā pā xōyəlləm,

mēuəl-nūəy (v. nūāy) xòt (ɔ:nāl) mārā pā xōyəlləm.

xodās-òldì xār-nādəy xar-jāyām purələnā

nōrām-xār jèrdəm pānt jèrdūjəm,

xònt-xāri jèrdəm pānt jèrdūjəm

2350. uəjli- uət-òrd-āltməy-təl izəm

xōjəy (v. xājəy)-ruš-xò-pordolšigəl

layər-səm ètpì nāl ponilijəmāl:

xòs uydì soxnəm āyəm (ɔ:ālyəl) ēuəlt pidəmdəm,

Seinen an vielen Locken reichen Kopf

stoße ich weiter wie einen Riemenball in der Größe eines

[Männerkopfes,

stoße ich weiter wie einen Strickball in der Größe eines

[Fürstenkopfes.

(Während ich seinen Panzer eines gepanzerten Mannes herab-

[ziehe),

2340. wenn seine Hand hängen bleibt,

so haue ich sie ab, wie wenn ich auf einen ästigen Baum

[schlagen würde,

während ich seinen Panzer eines gepanzerten Mannes herabziehe,

wenn sein Fuß stecken bleibt,

so äste ich ihn ab, wie wenn ich einen buschigen Baum

[abästen würde.

2345. Rücken-rastende drei Läufe renne ich wieder,

Brust-rastende vier Läufe renne ich wieder.

Irgendwo am Rand einer von Moos für Rennhirsche schütter

[bewachsenen Heide

hat mein auf den bedrängten Weg eines Wiesen-Rennhirsches

[eingedrängter,

mein auf den bedrängten Weg eines Wald-Rennhirsches

[eingedrängter

2350. Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener Panzer,

auf den Langhaarigen russischen Menschen, den kleinen portol

einen die Panzerschuppe durchdringenden Pfeil eingelegt.

Dieser ist getroffen, wo ihm seine zwanzig Rippen enden,

- jang unti sohnem älngem eult pitemtäm
 2355. pa belkel eult
 uring pulpi nyorom sau mohti schampelmäl
 uring pulpi nyorom koloh mohti porlemäl
 jiil vuäsem sohung poll vuästangen ämseltem
 aysel vuäsem kuling pull vuästangen ämseltem
 2360. kätt belek kärtäng nyäl nyulmel eult
 liing ko temestäl
 näling nyäl nyulmel eult
 aning ko temestäl
 koti jastel
 2365. lonh nyogi koläng ord
 ar seui koläng ogem näng al kori
 ar seui vuezsing ogäm näng al kori
 schischki lill älngem schidi ätt männtäl
 vuäres lill älngem schidi ätt tägäntäl
 2370. ma koti jastelem
 näng monti jeming jäli ar ort eult

- a tíz bordája végződése helyén van találva.
 2355. A másik oldalán
 véres falatú réti szarka gyanánt keresztülforgott (t. i. a nyíl)
 véres falatú réti holló gyanánt keresztülröppent.
 Mintha csak az apja tokfogó gerébjén ülne, megületett,
 mintha csak az atyja halas gerébjén ülne, megületett.
 2360. A két felől való vasas nyíl-sebéből
 [mintha csak] kanalas, ember [öntené, úgy] ömlik (t. i. a vér),
 nyeles nyíl-sebéből
 [mintha csak] tálás ember [öntené, úgy] ömlik.
 Miképpen szól:
 2365. „Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelmhős,
 sok fűrten dús fejemet te ne nyúzd meg,
 sok fűrű szépséges fejemet te ne nyúzd meg!
 Veréb-lelkem vége így hadd menjen,
 vércse-lelkem vége így hadd szakadjon el!”
 2370. Én miképpen szólok:
 „Te az imént a szentséges *ijeli* [városi] sok fejedelmhős közül

իսյ արմի soxnam älyem (ə: älyəl) ēyalt pidəmdəm.

2355. pā-bēlgəl ēyalt

ւրայ pulbi nōrēm-sāy moxti šambəlmāl,

ւրայ pulbi nōrēm-χōlēχ moxti pōrləmāl.

իսյ uāžəm sōyəy pol uāštāyən əmsəldəm,

āzəl uāžəm χuləy pol uāštāyən əmsəldəm.

2360. kāt-pēlək kārəy nāl nūlməl ēyalt

կայ քò tēməstāl,

նալ nāl nūlməl ēyalt

անայ քò tēməstāl.

χովի քāstəl:

2365. „lòy k-nōy i-χōləy-òrd,

ār səyi χōləy oyəm nāy āl χorì,

ār səyi uēžəy oyəm nāy āl χorì!

siski-lil älyem šivì āt mändāl,

uāras-lil älyem šivì āt tāyāntāl!“

2370. mā χովի քāstəlam:

„nāy mōndi jēməy jēli ār òrt ēyalt

er ist getroffen, wo ihm seine zehn Rippen enden.

2355. An der anderen Seite

durchbohrte sich (der Pfeil) wie eine Wiesenelster mit blutigem

[Bissen,

flog (der Pfeil) durch wie ein Wiesenrabe mit blutigem Bissen.

Wie wenn er auf seines Vaters Fischwehr zum Störfangen

[säße, so ist er zusammengesunken,

wie wenn er auf seines Vaters Fischwehr zum Fischfangen

[säße, so ist er zusammengesunken.

2360. Beiderseits aus seiner Wunde entstanden von einem eisernen

[Pfeil,

wie wenn es ein Mann mit Löffel gießen würde, so fließt das

[Blut,

aus seiner Wunde entstanden von einem Pfeil mit Schaft,

wie wenn es ein Mann mit Schüssel gießen würde, so fließt das

[Blut.

Also spricht er:

2365. „An Götzen-Fleisch reicher Fürstenheld,

schinde meinen an vielen Locken reichen Kopf nicht ab!

schinde meinen von vielen Locken wunderschönen Kopf nicht ab!

Möge sich das Ende meiner Sperling-Seele so entfernen,

möge das Ende meiner Falken-Seele so abbrechen!“

2370. Also spreche ich:

„Auch du hast unlängst von den vielen Fürstenhelden des

[heiligen Jeli

- kartäng nyäl nyulmep ko ischidi eslsen
 näling nyäl nyulmep ko ischidi käischsen
 is uosmem itnä läling sapel läul seurmälem
2375. poning sabel läul seurmälem
 — — — — —
 kojäch läuät nyur läkä jiel sohlem
 — — — — —
 ortäch louät kell laga jiel sonhlem
2380. lahring go teel enhtem eult
 jäsl ke tägarlel
 nuung juch sengtangen senhlem
 kurl ke tagarlel
 luimäng juch vuelektangen vuelehlen sengtangen
2385. säss nyuang kolom märä pa kogollem [senhler
 meil nyiuang nyäl märä pa kogollem
 kotä schiolti kär nyateng kar jägom pungleln
 nyorom kär jertem pänt jertilem
 unt käri jäm puket riiltäm
-

a vasas nyíl-sebű embert szintén eleresztetted,
 a nyeles nyíl-sebű embert szintén meghagytad?“
 Egyfolytában lépvén, eres nyak-csigolyáját (tkp. csontját)
 [hirtelen levágom,

2375. gyapjas nyak-csigolyáját (tkp. csontját) hirtelen levágom.
 [Sok fűrtben dús fejét]
 férfifej nagyságú szív-labda gyanánt odáabbrúgom,
 [sok fűrtű szépséges fejét]
 fejedelemfej nagyságú kötél-labda gyanánt odáabbrúgom.
2380. Miközben páncélos férfi páncélját levetem,
 ha a keze akad el,
 ágas fa csapkodásával [le]csapkodom,
 ha a lába akad meg,
 bogas fa botolásával botolom.
2385. Hátpihentető három futamatnyira megint iramodom,
 mellpihentető négy futamatnyira megint iramodom.
 Valamerre levő ritkás fenyér oldalán
 a réti rénbika szorult útjára szorított [ellenség]
 erdei rénbika jeles falkája gyanánt szertefutott,

kārdəy nāl nūlməp xò ì-sìwì èslsèn,
 nāləy nāl nūlməp xò ì-sìwì xəjsèn (ɔ : xəjsèn) ?
 ì šòšmèm itnā lānəy sābəl-louəl sēmərmələm,

2375. punəy sābəl-louəl sēmərmələm.

[ār sēwì xōləy oγəl]

xoɪ-oχ louāt nūr-lāgì jèl-šōyxlèm,

[ār sēwì wēzəy oγəl]

òrt-oχ louāt kəl-lāgì jèl-šōyxlèm.

2380. lāyɾəy xo təl èy'tèm èyalt

jāšəl-kì tayərləl,

nouəy jux sèy'təyən sèy'lèm,

kurəl-kì tayərləl,

lujməy jux wēləxtəyən wēləxlèm.

2385. šās-nūəy (v. nūəy) xōlèm mārā pā xōyālləm,

mēwəl-nūəy (v. nūəy) nāl mārā pā xōyālləm.

xodās-òlwi xar-jāyəm purəlɔn[ā]

nōrəm-xār jèrdəm pānt jèrduljəm

wònt-xāri jām pugət rəjəldəm (v. rəjəldəm),

den Mann verwundet von einem eisernen Pfeil entlassen,
 auch du hast den Mann verwundet von einem Pfeil mit Schaft
 [am Leben gelassen.“

In einemfort geschritten haue ich ihm seinen aderigen Hals-
 [wirbel auf einmal ab,

2375. seinen wolligen Halswirbel haue ich ihm auf einmal ab.

(Seinen an vielen Locken reichen Kopf)

stoße ich weiter wie einen Riemenball in der Größe eines
 [Männerkopfes,

(seinen von vielen Locken wunderschönen Kopf)

stoße ich weiter wie einen Strickball in der Größe eines
 [Fürstenkopfes.

2380. Während ich ihm seinen Panzer eines gepanzerten Mannes herab-
 [ziehe,

wenn seine Hand hängen bleibt,

so haue ich sie ab, wie wenn ich auf einen ästigen Baum
 [schlagen würde,

wenn sein Fuß stecken bleibt,

so äste ich ihn ab, wie wenn ich einen buschigen Baum
 [abästen würde.

2385. Rücken-rastende drei Läufe renne ich wieder,

Brust-rastende vier Läufe renne ich wieder.

Irgendwo am Rand einer schütterten Heide

ist der auf den bedrängten Weg des Wiesen-Rennhirsches
 [eingedrängte (Feind)

wie eine treffliche Herde von Wald-Rennhirschen auseinander-
 [gelaufen,

2390. nyorom kār jān puget pāsātām
vuili vāt ord altmeng teel ischem
sālyāk keu sonhmäng tlanting kuri labed ord un pel
[ortl pilnā
nyohlem kār jān pānt schidi lālymal
ai leui tāitnā enmem āngting kār koräng ord leu
[kojen
2395. kojeng rusch ko kot lonh kor sikel pillnā schidi
[männmal
linn mănām kaltmen uring nyāl vuāj sopnā lāp
tielke tiel vuantilem [lāschmān
togel ki togel vantilem
sālyāk keu sonhmäng lanting kuring un iki ubem iki
[schidi männmal
2400. vuili vuet ord altmeng teel ischem
lu lānyschim uring nyāl vuāj sobel eult
lonh uni ruulpā koti jital
kalt uni ruulpā koti jital
ma mănem lāting kaltem lātem kuat jiln ke

2390. réti rénbika jeles falkája gyanánt szétszóródott.
Öt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél öcsém
a *Kavics-rugdoso-táplálékos-lábú* (o : *χorəy*-melléki) *hét feje-*
delemlhős legöregebb fejedelemlhősével
üzött rénbika jeles útjára állt ím (é. azt kergeti),
a Kis-Szoszva forrásvidéken növekedett *Szarvas-rénbika-*
[forma-fejedelemlhős szoszvai emberem
2395. az *Üstökös-orosz-ember-hat-bálványképecskével* (?) ment
[ígyen.
Amerre mentek, nyomukat véres nyílnyél-darabbal jelölték
Errefelé erre nézegetek, [(tkp. állították be).
arrafelé arra nézegetek:
a *Kavics-rugdoso-táplálékos-lábú* (o : *χorey*-melléki) *nagy*
[öreg ipam-öreg ment íme.
2400. *Öt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél* öcsémnek
az ő leszúrta véres nyílnyél darabjától
bálványi nagy heve miképpen jön [felém],
szellemi nagy heve miképpen jön [hozzám]:
„Ha én mentem gödrös nyom gödre hosszában jössz,

2390. *nōrēm-xār iam pugət pāzādəm.*

uejli-ueť-ōrd-āltməy-təl izēm

sälək-keu-šəyχməy-ānəy-kuri (ə:χorəy)

[*lābat ōrd uōn pēli ortal pilnā*

nōyləm xār iam pānt šidi lālmāl,

ā-leu tājətnā enmə āyday-xār-χorəy-ōrd leu-χəjem

2395. *χəjəy (v. χājəy)-ruś-χo-χət-ləyk-χoršigəl*

[*pilnā šidi māmāl.*

lin māməm kältmən uirəy nāl-uāi-šəpnā lāp-ləsmən

tjəl-ki tjəl uandyləm,

[(v. *lōsmān*).

tojəl-ki tojəl uandyləm:

sälək-keu-šəyχməy-lānəy-kurəy (ə:χorəy)

[*uōn igi ūbēm-igi šidi māmāl.*

2400. *uejli-ueť-ōrd-āltməy-təl izēm*

loj lōnžəm uirəy nāl-uāi-šəbəl ēuəlt

ləyk uōni rouəlpā xodj ijdāl,

kält uōni rouəlpā xodj ijdāl:

„mā māməm lādəy kältəm lādəm χəuət ijlən-ki,

2390. wie eine treffliche Herde von Wiesen-Rennhirschen zerstreut
[worden.

Mein Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener
[Panzer

hat dem ältesten Fürstenhelden von den sieben Fürstenhelden
[mit Kiesel-stoßenden, Nahrung verschaffenden Füßen
(wie) auf einer trefflichen Fährte eines verfolgten Rennhirsches
[nachgestellt (d. h. verfolgt ihn).

Der auf der Quellengegend der Kleinen-Soswa aufgewachsene
[Fürstenheld von der Gestalt eines geweihten Rennhirsches,
[mein Mann von der Soswa-Gegend

2395. ist mit dem Langhaarigen russischen Menschen sechs Götzen-
[bildchen so gegangen.

Wo sie gingen, bestreuten sie ihre Spur mit blutigen Pfeil-
In dieser Richtung schaue ich daher, [schaftsplittern.

in jener Richtung schaue ich dorthin:

Der große Alte mit Kiesel-stoßenden, Nahrung verschaffenden
[Füßen, mein alter Schwiegervater ging nun.

2400. Von meines Bruders, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehö-
[benen Panzers,

gestochenem, blutigem Pfeilschaftsplitter

kommt seine große Götzenhitze so mir entgegen,

seine große Geisteshitze kommt so zu mir:

„Wenn du die Grube der von mir getretenen grubigen Spur
[entlang kommst,

2405. sogol korti muj vuäj kässlem
 keplel korrti mui vuäj kasslem
 jogä keschti tarn uräng jām jāsem
 lu ar seui koläng ogol êlti togi monhlem
 jägä keschti kolt vuräng jām jāseu
2410. lu ar seui vuesching ogol eelti togä monhlem
 sälyek keu sonhmäng lanting kuri un iki ubem il
 [mänem pār
 nyohs kuschti epling amp jolltä läillem
 voj kuschti lering amp jolltä läillem
 säss nyuang kolom mārā kogollem
2415. meil nyuang nyäll mārā kogollem
 kotä seholti nuljäng männmäng ai säim punglelnä
 putt jeng mennmäng ai jogan punglelnä
 kolom ochpi jestoh ponntäl saschlen
 nyäl ochpi vuäsch toh ponntal saschlen
2420. koti saschl
 lonh ponnti särim ull ponntal saschlen

2405. bõrét lenyúzni micsoda állatot keresek [majd],
 lábszár-bõrét lenyúzni micsoda állatot keresek?
 Visszamaradó *tārən*-véres jeles kezemet
 az ő sok fürtben dús fejéhez odatörülöm,
 visszamaradó *χolt*-véres jeles kezemet
2410. az ő sok fürtű szépséges fejéhez odatörülöm.“
 A *Kavics-rugdoso-táplálékos-lábú* (σ:χ o r ə γ-melléki) nagy
 [őreg, ipam-őreg mente útra (v. úton)
 nyusztkereső kopó módjára utána állok,
 vadkereső gyökeres (?) eb módjára utána állok.
 Hátpihentető három futamatnyira iramodom,
2415. mellpihentető négy futamatnyira iramodom.
 Valamerre levő árvíze megindult kis patak oldalán (v. mel-
 jégburok fölötti vize megindult kis folyó oldalán [lett],
 három tagú (tkp. fejű) siralmas panasz tévése hallszik (tkp.
 [hallatszól),
 négy tagú (tkp. fejű) keserves panasz tévése hallszik.
2420. Miképpen hallszik?
 Bálványtevő igazi ígéretét tévése hallszik,

2405. *soyāl xorɔɔi muɪ uāi kašlēm (v. kašlēm),*
kəpləl (v. kəbləl) xorɔɔi muɪ uāi kašlēm (v. kašlēm)?
ioyi-xištī tārən-uīrəy iām iāšēm
lou ār sēui xōləy oyāl elti toyi-mòɣxlēm,
ioyi-xištī xolt-uīrəy iām iāšēm
2410. *lou ār sēui uēžəy oyāl elti toyi-mòɣxlēm.*
s a l ə k - k e u - s ò y x m ə y - l ā n - d ə y k u r i (ɔ : x o r ə y)
[u ò n i ɔ i u b è m - i ɔ i m ā n ə m p a n t
noyəs kuštī əpləy āmp ioltā-lāɪlēm (v. lāɪlēm),
uāi kuštī lērəy āmp ioltā-lāɪlēm (v. lāɪlēm).
šāš-ñuəy (v. ñuəy) xōlēm mārā xōyāllēm,
2415. *mēuəl-ñuəy (v. ñuəy) nāl mārā xōyāllēm.*
xodās-òlɔɔi nul-ixəyk māməy āi sāɪəm purɪəlɔɔnā,
pōɪixəyk māməy āi ioyān purɪəlɔɔnā
xōlēm oxpi iēs-tox pondāl sāsłən,
nāl oxpi uās-tox pondāl sāsłən.
2420. *xodɪ sāsł?*
lōɣk pondɪ sari mul pondāl sāsłən,

2405. was für (d. h. wozu) ein Tier suche ich, seine Haut abzuschin-
 [den?
 was für ein Tier suche ich, seine Beinhaut abzuschinden?
 Meine gebliebene, *taren*-blutige, treffliche Hand
 wische ich an seinen Kopf reich an vielen Locken,
 meine gebliebene, *xolt*-blutige, treffliche Hand
2410. wische ich an seinen von vielen Locken wunderschönen Kopf.“
 Auf dem Weg, wo der Große Alte mit Kiesel-stoßenden, Nahrung
 [verschaffenden Füßen, mein alter Schwiegervater ging,
 verfolge ich ihn wie ein Marder suchender Spürhund,
 wie ein Wild suchender Hund verfolge ich ihn, (eig.
 [stelle ich mich hinter ihn).
 Rücken-rastende drei Läufe renne ich wieder,
2415. Brust-rastende vier Läufe renne ich wieder.
 Irgendwo an einem kleinen Bach, dessen Hochwasser zu fließen
 [began,
 an einem kleinen Fluß, dessen Wasser über der Eisrinde zu
 [fließen begann,
 wird hörbar, (daß jemand) ein dreigliedriges klagendes Flehen
 [ertönen läßt,
 wird hörbar, (daß jemand) ein dreigliedriges bitterliches Klagen
 [ertönen läßt.
2420. Was hört man?
 Man hört, daß er eines Götzen wahren Zauber macht,

- kalt ponnti usim ull koti ponntal saschlen
 ma koti läitangen särä kal kull tām kuss läissen
 läitangen uasch kuli tām kuss läissem
2425. labed ort pogi jem nyälem vuäj togi mäng kot
 [ord pogi jer
 ord kongolti nuu mang juch schi kongel te säit
 ko kongolti luimang juch schi kongolt tä sait
 ma koti schischki lill älngem kus etl täsem
 vuäres lill älngem kus etl täsem
2430. unt koji nomsem nomessl
 ur koji untrem vuäkantl
 ser jüil säting ortl uossen
 läitangen särkäl kul mäs unti säteng kar kätät
 [olten läiler
 läitangen vuäsch kal kul pogol unti tining kar kätä
 [olten sogonler
2435. kany lämeng säting pänt lämilem
 kui läsech lämütpänt lämilem

Kalt-bálványtevő erős ígéretét tévése hallszik.

„Én ugyan megállapodó (?) lazac-hal módjára itt megálltam
 megállapodó . . . -hal módjára itt megálltam bár,

2425. [de] hét fejedelembős fiacskámat, nyílam nyelét illesztő (?)
 [hat fejedelembős fiacskámat

fejedelembős-hágtató ágas fára hágtatták im,

fejedelembős-hágtató bogas fára hágtatták im.

Én ugyan veréb-lelkem végét hiába (?) mentettem meg,

vércse-lelkem végét hiába (?) mentettem meg!“

2430. Erdei ember elmém elmélkedik,
 hegyháti ember szívem (tkp. gyomrom) hányódik:
 „Várj csak, az apád áldóját (tkp. apja drága fejedelembős
 [vagy]!

megállapodó lazac-hal regubeli bűvös terén micsoda varázs-

[erővel állnál?

megállapodó . . . -hal . . . drága helyén micsoda varázs-

[erővel szabadulnál meg?“

2435. Titkon közeledő bűvös úton közeledem [hozzá],
 emberi óvatossággal közeledő úton lopózkodom [hozzá].

kalt pondi uzi mul xodi pondal sâslon :

„mâ xodi lâitayon sârax (v. sâraxl)-xul tam kuš lâisem,
lâitayon uâzax (v. uâsaxl)-xuli tam kuš lâisem,

2425. lâbat ört porjîem, nâlêm-uâj toyimay xot ört porjîem

ört xoygalti noxay iux ši xoygaltasâjot,
xò xoygalti luiṁay iux ši xoygaltasâjot.
mâ xodi siski-lil âlyem kuš êltasem,
uâras-lil âlyem kuš êltasem!“

2430. uont-xoṁi nomsēm nomasl,

uṛ (v. ur)-xoṁi uontrem uāyāntl :

„sâr, iṁal sādoy örtl uōsēm!

lâitayon sâraxl xul mäs uondî sādoy xar xadâ toltēn

[(v. toltnâ) lâjlon,

lâitayon uâsaxl xul porjâl uondî tinay xar xadâ toltēn

[(v. toltnâ) sojānlēn ?

2435. xan-lāmoy sādoy pânt lāmijlēm (v. lāmilēm),

xuj lâzax lāmēt pânt lāmijlēm (v. lāmilēm).

man hört, daß er eines Kalt-Götzen festen Zauber macht.

„Ich bin wohl wie ein stillstehender Lachsfisch hier stehen

[geblieben,

ich bin wohl wie ein stillstehender ... — Fisch da stehen

[geblieben,

2425. (aber) meine sieben Fürstenheldensöhnlein, meine den Pfeil-
[schaft einlegenden sechs Fürstenheldensöhnlein

ließ man auf einen ästigen Fürstenheld-Steige-Baum steigen (d.
[h. ihnen wurde etwas Schlimmes angerichtet),

ließ man auf einen buschigen Fürstenheld-Steige-Baum steigen.

Ich habe wohl das Ende meiner Sperling-Seele vergebens
[gerettet,

ich habe wohl das Ende meiner Falken-Seele vergebens gerettet!“

2430. Mein Waldmenschenverstand denkt nach,

mein Herz eines Menschen vom Bergrücken überlegt es:

„Warte nur! Bei deinem teuren Vater! Fürstenheld!

mit was für einer Zauberkraft stündest du auf dem märchen-
[haften, zauberhaften Platz eines stillstehenden Lachsfisches?

mit was für einer Zauberkraft würdest du an der ... teuren
[Stelle eines stillstehenden ... — Fisches befreit werden?“

2435. Auf einem sich heimlich nähernden zauberhaften Weg nähere
[ich mich ihm,

auf einem nahen Weg schleiche ich mich (zu ihm) mit mensch-
[licher Vorsicht.

- kätt jugi urtom sai etltälem
kolom juch urtom sai etltele
länsch mentem nyurä juch eelti ämesmal
2440. vuät mentem kusäng juch eelti ämesmal
kolom ochpi jiestoh ponnmäng ämestäl
lagarsem etpi nyäl sanzing jogol sanzemä ponnlen
jentäng jogol jentemä pässtelem
täm länkär sogontal mohti tallem
2445. tom lenker mänitangen nyägärtem
täm juch kul eultpa tom juch kolä etltälem
vuet luipi nosing kurr älngem
nuung juch nuul pormässl
lepsing juch lepsel morämel
2450. ken kurpi sunzäl vooj naormal
ken kurpi teutmäl vuäj naormäl
säss nyuang kolom märe pa kogollem
meil nyuang nyäl märe pa kogollem
meil nyuang nyäl märe kogolmem ju pinä
2455. säss nyuang kolom märe kogolmem ju pinä

- Két fa szétválasztó [köze] mögül megközelítem,
három fa szétválasztó [köze] mögül megközelítem.
Hótól meghajlott görbe fára ülepedett,
2440. széltől meghajtott görbe fára ülepedett,
három tagú (tkp. fejű) siralmas panaszt tevén ül.
A páncélpikkelyen átható nyilat háta íjam hátára helyezem,
ideges íjam idegére illesztem.
Az egyik (tkp. ez a) vállam végződik, még tovább húzom,
2445. a másik (tkp. azt a) vállamat még inkább meghajtom (?).
Ezen faközből a másik faközbe irányozom.
Öt ujjú tarka lábam (tkp. láb-végem)
ágas fa ágára lép (v. tapos),
gallyas fa gallyát töri.
2450. Könnyű lábú bolha-állat módjára megugrott (é. a neszre),
könnyű lábú tetű-állat módjára megugrott.
Hátpihentető három futamatnyira megint iramodom,
mellpihentető négy futamatnyira megint iramodom.
Mellpihentető négy futamatnyira iramodásom után,
2455. hátpihentető három futamatnyira iramodásom után

- kāt iuyi uòrdəm sâi èltlèlèm,
 xòlâm iux uòrdəm sâi èltlèlèm.
 lāns mēndəm nūrā iux elti āmāsmāl,
 2440. uāt mēndəm xuzəy iux elti āmāsmāl.
 xòlâm oxpi iēs-tox ponmān āmāstāl.
 layər-sēm etpi nāl sánžəy iōγəl sánzēmā ponlēm,
 iəndəy (v. iγndəy) iōγəl iəndēmā pāstlèlèm.
 tām lāygər soγəntāl moxli tällèm,
 2445. tom lāygər mīnūtāyən nāγərvēm (v. nāγərtēm).
 tām iux xòl ēuəl-pā tom iux xòlā èltlèlèm.
 uèt luiβi nōzəy kur ālyēm
 nouəy iux nouəl pòrməsl,
 ləpsəy iux ləpsəl mōrēməl (v. mōrimāl?).
 2450. kèn kurβi šunžəl uāi nāγərmāl,
 kèn kurβi teutməl uāi nāγərmāl.
 šās-nūəy (v. nūāy) xòlâm mārā pā xōγəlləm,
 mēuəl-nūəy (v. nūāy) nāl mārā pā xōγəlləm.
 mēuəl-nūəy nāl mārā xōγəlmēm iubinā,
 2455. šās-nūəy xòlâm mārā xōγəlmēm iubinā

Von hintenher zwischen zwei Bäumen komme ich ihm nahe,
 von hintenher zwischen drei Bäumen nähere ich mich ihm.

Er setzte sich auf einen vom Schnee gebeugten, krummen Baum,
 2440. er setzte sich auf einen vom Wind gebogenen, krummen Baum,
 er sitzt und bricht in dreigliedriger (eig. köpfiger), jämmer-
 [licher Klage aus.

Meinen die Panzerschuppe durchdringenden Pfeil lege ich auf
 [den Bügel meines mit Bügel versehenen Bogens ein,
 füge ich an die Sehne meines mit Sehne versehenen Bogens.

Über das Ende einer meiner Schultern spanne ich sie (d. h. die
 [Sehne),

2445. die andere Schulter beuge ich noch mehr,
 zwischen den Bäumen von diesem zum anderen Baum richte
 [ich sie vorwärts.

Mein fünfzehiges bunte Fußende (d. h. Stiefel)
 tritt auf den Ast eines ästigen Baumes,
 (und) bricht den Zweig eines zweigreichen Baumes.

2450. Wie ein Flohtier mit leichten Füßen geht er durch,
 wie ein Laustier mit leichten Füßen geht er durch.
 Rücken-rastende drei Läufe renne ich wieder,
 Brust-rastende vier Läufe renne ich wieder.
 Nachdem ich Brust-rastende vier Läufe gerannt war,
 2455. nachdem ich Rücken-rastende drei Läufe gerannt war,

kotä scholti kār nyäteng kar nyorom kuttpehnä
 vuāj nyäteng kar nyorom kutpehnä
 pās kal vuezsing kor elyem kerlāmäl
 kām kal vuezseng jäch elyem kerlāmäl

2460. koti jastel

lonh nyogi koleng ord vueng lengi nes pa näng olte
 kalt nyogi koläng ord vueng lengi nespa mänem

[nyohlem kār säting pänt näng lälyme
 schirtn ma äl olti pirisch ko kuräm jätt metltäler
 pirisch ko jässem jätt metltälem

2465. ma nomesslem vuili vuet ord altmeng teel ischenä

[nyogollain]

konntge ko sohmeme vuoll schirtn lälymem
 konnti ko kurmem vuoll schirtn lälymem
 näng kemen urtl uringnä

äl olti pirisch ko jässem jätt mui verti metltälem

2470. näng kemen koil uringnä

äl olti pirisch ko kurem jätt mujä metltälem

valamerre levő rénbika-mohos ritkás fenyér közepén,

rén-mohos ritkás fenyér közepén

izzadságos (?) arccal szembe került velem,

verejtékes (?) arccal szembe került velem.

2460. Miképpen szól:

„Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelemlhős vöcske, hát te vagy
 [az]?

K a l t-húsában bővelkedő-fejedelemlhős vöcske, [mint valami]
 [üzött rénbika büvös útjára hát te álltál utánam?

Akkor az én öreg ember lábam-ízét hiába fárasztom,

öreg ember kezem-ízét hiába fárasztom.

2465. Én azt gondolom, Őt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél

menekülő férfi lépésére azért álltam, [öcsédől üzetem,

menekülő férfi nyomára biz azért álltam.

Magadforma fejedelemlhős miatt

öreg ember kezem-ízét hiába mért fárasztanám,

2470. magadforma ember miatt

öreg ember lábam-ízét hiába mért fárasztanám?

χονδᾶς ὀλνῖ χᾶρ ἡᾶδᾶν χαρ-ῆορᾶμ kutpəlnā,
 ἡᾶῖ ἡᾶδᾶν χαρ-ῆορᾶμ kutpəlnā
 πᾶςχᾶλ ἡῆζᾶν χορ eləm (?) kərləmāl,
 χᾶμχᾶλ ἡῆζᾶν ἱᾶχ eləm (?) kərləmāl.

2460. χονῖ ἱᾶστᾶλ:

„lò yk-ḥoγῖ-χōləy-òrD ḥèylèygi než-pā nāy ὀλδᾶν,
 kält-ḥoγῖ-χōləy-òrD ḥèylèygi než-pā mānəm ḥòyləm
 [χᾶρ sᾶδᾶν pānt nāy lālmèn?
 širtn[ā] mā ἄl-ὀλνῖ pīrās χò karēm-ḣt mètltəlēm,
 pīrās χò ἱᾶšēm-ḣt mètltəlēm.

2465. mā noməslēm: ḥeḣlῖ-ḥèt-òrD-ḗltməy-tèl izənnā
 [ḥòyḣllāḣəm,

χονttῖ χò soyməm ḥol širtn lālmèm,
 χονttῖ χò kurmèm ḥol širtn lālmèm.
 nāy-kèməm ḥòrtəl ḥòrəynā
 ἄl-ὀλνῖ pīrās χò ἱᾶšēm-ḣt muḣ ḥèrvῖ mètltəlēm,

2470. nāy-kèməm χοḣəl ḥòrəyna
 ἄl-ὀλνῖ pīrās χò kurēm-ḣt muḣᾶ mètltəlēm?

trat er mir irgendwo auf der Mitte einer mit Rennhirschmoos
 [schütter bewachsenen Heide,
 auf der Mitte einer mit Renntiermoos schütter bewachsenen
 mit schweißvollem Gesicht entgegen, [Heide
 trat er mit schweißtriefendem Gesicht entgegen.

2460. Also spricht er:

„An Götzen-Fleisch reicher Fürstenheld, Schwiegersöhnlein, also
 [du bist es?

An Kalt-Fleisch reicher Fürstenheld, Schwiegersöhnlein, also
 [du hast mich verfolgt wie man einem verfolgten Rennhirsch
 [auf der zauberhaften Fährte nachstellt?

Da mache ich meine Fußglieder eines alten Mannes umsonst
 [müde,
 meine Handglieder eines alten Mannes mache ich umsonst müde.

2465. Ich meine, (daß) ich von deinem Bruder, Von fünf kraftlosen
 [Fürstenhelden gehobenen Panzer verfolgt werde,
 darum habe ich mich auf die Tritte eines fliehenden Mannes
 [gestellt,
 wahrlich, darum habe ich mich auf die Spuren eines fliehenden
 [Mannes gestellt.

Warum würde ich wegen eines Fürstenhelden deinesgleichen
 meine Handglieder eines alten Mannes vergebens müde machen?

2470. warum würde ich wegen eines Mannes deinesgleichen
 meine Fußglieder eines alten Mannes vergebens müde machen?

- tarn lamen vuesch lamen tätä vuantl lamen
 tüm tormen labed äl nängen ki sittäl näng ämsi
 tüm jelmem kot ol mänem ki sittäl ma ämeslem
2475. kätt belek ko nyäl ikar läilemen
 kätt belek ko johl ikar läilemen
 lû sotnyäl ponnmäng säming tiutel kolom eult
 ma kartäng nyäl kartinä äl and nermem
 tohling nyäl togolnä äl änt nermim
2480. ma sät nyäl ponnmäng säming tiutem kolom eult
 lû pa kartäng nyäl kartinä äl and nersä
 tohling nyäl togolnä äl änd nerem
 sät nyäl pännmäng säming tiutlamen kolem ju pin
 ma täim urt läpteng soping johlem
2485. lu ar seui koläng ogol eelti
 tär kuri kolom pännyäl ma senhlem
 lu täim urt loptäng soping johlel
 lu ar seui vuesching ogem eelti

Pusztulásunkat, vészünket lássuk mi ketten!
 E világod (tkp. eged) hét korát, ha neked jut, te üld meg
 [(t. i. bálványképpen).
 ezen mennyem hat korát, ha nekem jut, én üldöm meg.“

2475. A két felől való ember nyilas terét álljuk,
 a két felől való ember íjas terét álljuk.
 Az ő birtokában levő száz nyíllal fölszerelt karikás tegze ki-
 engemet a vasas nyíl vasa csak nem is súrolt, [fogytával
 a tollas nyíl tolla csak nem is súrolt.
2480. Az én száz nyíllal fölszerelt karikás tegzem kifogytával
 a vasas nyíl vasa őt csak nem is súrolta,
 a tollas nyíl tolla csak nem is súrolta.
 A száz nyíllal fölszerelt karikás tegzem kifogyta után
 az én birtokomban levő vörös nyírhéj-kéreggel ellátott dara-
 2485. az ő sok fűrtben dús fejére [bos íjamat
 daru-lába három szárnycsapásával (?) verdesem,
 az ő birtokában levő vörös nyírhéj-kéreggel ellátott darabos
 az én sok fűrtű szépséges fejemre [íját

tārənlsmən, uəslmən tādā ɣantləlmən (v. ɣantlsmən)!
 tām tōrmən lābət əl nəpən-ki šittəl, nəp əm'si!
 tām ɣəlməm ɣət əl mənəm-ki šittəl, mə āməsləm.“

2475. kət-pələk-ɣə nāli ɣar lāɣləmən,

kət-pələk-ɣə ɣəyli ɣar lāɣləmən.

lou sāt nāl ponməy saməy tiɣəvəl ɣoləm əɣəlt

mā kārday nāl kārɣinə əl ənd nərēm,

toyləy nāl toɣəlnā əl ənd nərēm.

2480. mā sāt nāl ponməy saməy tiɣəvəm ɣoləm əɣəlt

lou-pā kārday nāl kārɣinə əl ənd nərəsā,

toyləy nāl toɣəlnā əl ənd nərəm.

sāt nāl ponməy saməy tiɣəllsmən ɣoləm ɣubinə

mā təjəm ɣirt ləptəy šəbəy ɣəyləm

2485. lou ər səɣi ɣoləy ox elti

tār kuri ɣoləm poɳəl (v. poɳl) mā səɣkləm (v. səɣləm),

lou təjəm ɣirt ləptəy šəbəy ɣəyləl

lou (ɔ: mā) ər səɣi uəzəy oɣəm elti

Sehen wir beide unserem Verderben, unserer Gefahr entgegen!

Die sieben Alter dieser deiner Welt (eig. deines Himmels), wenn

[sie dir zu Teil werden, sitze du sie,

die sechs Alter dieses meines Firmamentes, wenn sie mir zu

[Teil werden, sitze ich sie (d. h. als Götze).“

2475. Wir stellen uns auf den Platz der einander auf zwei Seiten

[gegenüberstehenden Männer mit Pfeilen auf,

wir stellen uns auf den Platz der einander auf zwei Seiten

[gegenüberstehenden Männer mit Bogen auf.

Während sein Köcher mit Ringen versehen mit hundert Pfeilen

[ausgerüstet leer wurde,

streifte mich nicht einmal das Eisen des mit Eisen versehenen

[Pfeils,

streifte mich nicht einmal die Befiederung des befiederten Pfeils.

2480. Während mein Köcher mit Ringen versehen mit hundert Pfei-

[len ausgerüstet leer wurde,

streifte ihn nicht einmal das Eisen des mit Eisen versehenen

[Pfeils,

streifte ihn nicht einmal die Befiederung des befiederten Pfeils.

Nachdem mein Köcher mit Ringen versehen mit hundert Pfeilen

[ausgerüstet leer geworden ist,

schlage ich meinen mit rotem Birkenrindenbast besetzten, aus

[Stücken zusammengesetzten Bogen

2485. auf seinen an vielen Locken reichen Kopf

mit drei Flügelschlägen eines füßigen Kraniches,

seinen mit rotem Birkenrindenbast besetzten, aus Stücken zu-

[sammengesetzten Bogen

schlägt er auf meinen von vielen Locken wunderschönen Kopf

- voj kuri nyäl ponyäl lu senhleli
 2490. ma täim schäber älngäp siing narem
 soh umbel tarom mäsik lu märittal
 lu täim poltscheng älgäp siing kesel
 kul umpel tarom mäsik ma märitlem
 lu täim ar seui koläng ochs ogol
 2495. porlyä kämtäng nyiil kuss ma seuslem
 ma täiti ar seui vuezsing ochs ogäm
 porlyä kämtäng nyiil kuss lu seuestal
 luel ki pa etlem
 säming belek vuet umti porntem
 2500. mänem ki pa ettal
 mohling beleg vuet ungtem sukattal
 schi kemi untlnä ma polting läupi koilki osem
 pältling läu älngemnä koltem saschlen
 seping läupi orlt ki osem
 2505. seping läu älngemnä koltem saschlen
 ont koji nomsem nomesslen

- állat (é. madár) lába négy szárnyecapásával (?) csapkodja.
 2490. Az én birtokomban levő *šobər*-[ezüst] markolatú híres szab-
 tokhal állaforma kemény öklével ő eltöri, [lyámat
 az ő birtokában levő csörgő markolatú híres kardot
 hal-állkapcsa formájú kemény ököllel én töröm el.
 Az ő birtokában levő sok fűrtenbén dús fejbőrrebe
 2495. jég-törővas [forma] horgas nyolc karmot akasztok (tkp. fű-
 [zök]),
 az én birtokomban levő sok fűrtenbén szépséges fejbőrömbe
 jég-törővas[forma] horgas nyolc karmot ő akaszt (tkp. fűz).
 Ha őt vágom le [a földre],
 a szíves felén levő őt bordát taposom,
 2500. ha engemet vág le [a földre],
 a májas félén levő őt bordámat tördeli.
 Ezenközben, ha odvas csontú ember lettem volna,
 odvas csontom miatt (tkp. csont-végemen) végem lenne,
 ha korhadtt csontú fejedelemhős lettem volna, [érzem,
 2505. korhadtt csontom miatt (tkp. csont-végemen) végem lenne,
 Erdei ember elmém elmélkedik, (érzem.

u̇ir (v. ur)-xȯi u̇ontrėm' u̇āyāntl̇:

mā lēdi̇ iōs-ñȯẏi xōlēm pulēṁn xoḋi sidi̇ šugātllā̇m,

mā u̇ēdi̇ u̇ont-siski pōšxēṁnā xoḋi sidi̇ ȯlālā̇m?

2510. il-pēyk-ñȯẏi sōyāṫmān iāu̇almā̇m,

num-pēyk-ñȯẏi sōyāṫmān iāu̇almā̇m.

mā ill̇i pitlēm, loẏ noẋl̇i iūdāl,

ḋi xāḃaẏ xō lēllāṫẏen lēllā̇m,

ḋi xāḃaẏ xō āmāsṫẏen āmāslā̇m.

2515. mōnḋi māṙiḋem šoḃar-ā̇l̇ẏaṗ ṡẏaẏ nāṙi-šōplāl̇ xozā mānēm
tā̇ẏen nāṙi tā̇j̇al uȯiḋeṁtlē̇l̇, [toẏi-tā̇ldāl.

tā̇ẏen kēżi tā̇ẏen šōḃal uȯiḋeṁtlē̇l̇,

num-tōṙēm āżal el̇ti nōṁen šāštāl̇:

„num-tōṙēm u̇ōnḋaẏ (v. u̇ōnḋāẏ)-xȯ āżi xōlā!

2520. molxā ḋi xu̇i i̇ṡaẏ tōṙēm āmāsmēṁ porān[ā],

ḋi xu̇i nōṗaẏ ārṫ xollmēṁ i̇rṫnā

nōṙēm-xāṙ lā̇lḋeṁ pānṫ lā̇lmēṁ xaṫl̇

nōṙēm-xāṙ pōšxāl̇-k̇i u̇ēl̇sēm,

mein Herz eines Menschen vom Waldrücken überlegt es:

Wie werde ich denn von den drei Bissen meines zu essenden,
[gespießten Fleisches so sehr gepeinigt?

wie werde ich denn von meinem zu tötenden Wald-Vogel-
[Jungen so sehr gequält?

2510. Mein unteres Zahnfleisch zusammengebissen gebe ich ihm einen
[Stoß,

mein oberes Zahnfleisch zusammengebissen gebe ich ihm einen
Ich komme unter ihn, er kommt über mich, (Stoß:

mit dem Sitzen eines Mannes in kleinem Kahn läßt er sich auf
[mich nieder,

mit dem Sitzen eines Mannes in kleinem Kahn setzt er sich
[auf mich.

2515. Zu den Stücken des vorher zerbrochenen, berühmten Säbels
[mit *soper* (silbernem) Griff schleppt er mich hin.

Des spitzigen Säbels Spitze findet er,

des spitzigen Schwertes spitziges Stück findet er.

Er zeigt sie dem Oberen-Himmel, dem Vater empor:

„Im Oberen-Himmel wohnender Mann, Vater, o höre mich an!

2520. Einst, als ich noch die Zeit meines jungen Mannesalters lebte,
als ich noch die Zeit meines jungen Mannesalters verbrachte,
am Tage, wenn ich mich auf die Fährte, worauf der Wiesen-
[Rennhirsch keucht, begab,
wenn ich ein Wiesen-Rennhirschkalb tötete,

- ohung kār ogol nāngen ūmem
 2525. unt kārī posskalki vuel jissem
 sapling kār sapel nāngen kaschtesem
 schitlnā kala kallti sohung mu pelā illn kerttal
 lonh ponnti sārīm ull koti ponntal
 kalt ponnti usim ull koti pontal
 2530. lai sokang jeming muem kolntā
 kala kallti sohung muem kolntā
 molokā aj kuji izing torom āmesmem porānā
 aj kuji nopting art koltmem porānā
 nyorom vuāj kasing pānt lāilimem katl
 2535. nyorom kār posskalke vueltsem
 lai uri ālngel nāngen mǎnnmal
 put vuri ālngel nāngen possmal
 in tām jeming jāli jeming sǎss eult juum
 lonh nyogi kolāng ord kalt nyogi kolāng ortem
 2540. nyorom kār urī pāttschā
 pit vuri ālngel nāngen āt mǎnnntal

- a fejes állat fejét neked kiáltottam föl,
 2525. ha erdei rénbika-fiókát öldöstem,
 a nyakas állat nyakát neked ajánlottam.“
 Aztán a halott haló réteges föld felé aláfordítja
 [s] bálvány tevő igazi igézetét miképpen teszi (tkp. helyezi el),
 kalt-bálvány tevő erős igézetét miképpen teszi:
 2530. „Alvilági réteges szentséges földem, óh hallgass meg,
 halott haló réteges földem, óh hallgass meg!
 Hajdanában, amikor még a fiatalemberkori időmet ültem,
 mikor még a fiatalemberkori időmet fogyattam,
 réti állat vigasságos útjára állásom napján
 2535. ha réti rénbika-fiókát öltem,
 alvilági (é. sötét) véres vége neked ment [le],
 fekete véres vége hozzád (tkp. neked) szivárgott.
 Most ennek a szentséges *ìèlì* szentséges hátáról jött
Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelemlhősnek, K a l t-húsában-
 2540. réti rénbika vére helyett [*bővelkedő-fejedelemlhősömnek*
 fekete véres vége hozzád (tkp. neked) hadd menjen [le],

- օղօղ չար օղլոլ նայեն օյմեմ,
 2525. լոնտ-չարի քօճչլ-կի լլէլլիսեմ,
 սաօլօղ չար սաօլլոլ նայեն կաճիսեմ“.
 իւլնա չալա չալմի օղօղ մօյ քէլա իլն կերաճալ,
 լօյկ քոնմի սարի մալ չօմի քոնմալ,
 կալտ քոնմի աւի մալ չօմի քոնմալ:
 2530. „լալ օղօղ չեմօյ մօյմ չօլոնմա,
 չալա չալմի օղօղ մօյմ չօլոնմա!
 մօլչա մի չալի լիսօյ տօրեմ աճաճմեմ քօրանա,
 մի չալի լոնթօյ աճ չոլմեմ քօրանա
 իօրեմ-մալի կաճօյ քաճ լալիլիմեմ չաճ!
 2535. իօրեմ-չար քօճչլ-կի լլէլլսեմ,
 լալ լիլի ալլոլոլ նայեն մանմալ,
 քաճ լիլի ալլոլոլ նայեն քօճմալ.
 ին տաճ չեմօյ լիլի չեմօյ ճաճ ելաճ լօյմ
 լօյկ-նօյլի-չօլօյ-օրմ, կալտ-նօյլի-չօլօյ օրմեմ
 2540. իօրեմ-չար լիլի քաճ
 քաճ լիլի ալլոլոլ նայեն աճ մանմալ,

- opferte ich dir den Kopf des köpfigen Tieres,
 2525. wenn ich Wald-Rennhirschkalber nacheinander tötete,
 opferte ich dir den Hals des mit Hals versehenen Tieres.“
 Dann kehrt er (die Spitze) gegen die schichtige Erde, wo die
 [Toten (d. h. Sterbenden) sterben, hinunter.
 des Götzen wahren Zauber macht er so,
 des Kalt-Götzen festen Zauber macht er so:
 2530. „Meine unterweltliche schichtige heilige Erde, o höre mich an!
 meine schichtige Erde, wo die Toten sterben, o höre mich an!
 Einst, als ich noch die Zeit meines jungen Mannesalters saß
 [(d. h. lebte),
 als ich noch die Zeit meines jungen Mannesalters verbrachte,
 am Tage, wenn ich mich auf die fröhliche Fährte eines Wiesen-
 2535. wenn ich ein Wiesen-Rennhirschkalb tötete, [Tieres begab,
 so sickerte dir sein unterweltliches, blutiges Ende hinab,
 so floß zu dir sein schwarzes, blutiges Ende hinab.
 2541. Jetzt möge dir das schwarze, blutige Ende
 2538. dieses vom heiligen Rücken des heiligen Jeli gekommenen
 2539. An Götzen-Fleisch reichen Fürstenhelden, meines An Kalt-
 [Fleisch reichen Fürstenhelden
 2540. statt des Blutes eines Wiesen-Rennhirsches hinabfließen (eig.
 [hinabgehen),

- lai uri älngel nängen ätt posstal
 täing nari täjel
 lant leuming lanting loh il pemä ti nyärättal
 2545. schi kemi untlnä unt schischki päling ter pörletäl
 ur schischki päling ter pörletäl
 sär angen joamischgnen nomen kunnzeschlem
 koti vuantlem
 kätt jugi urtom säi almem
 2550. kolom juch urtom saj tuum
 kätt belek kartäng nyäl nyulmel eult
 lai uri älngel lajä pontlisstal
 put vuri älngel putä têmesstal
 togi suoslem
 2555. laning sabel loul seurmälem
 ponning sabel loul seurmälem
 kojäch läuät nyurläkä jel sonhselem
 ortäch louät kell laga jel sonhselem
 lahring go teel enhtem eult

- alvilági (é. sötét) véres vége hozzád (tkp. neked) hadd szivá-
 A hegyes szablya hegyét [rogjon [le]!“
 ételevő táplálékos zugomra (? gégémre) odanyomja.
 2545. Ezenközben erdei madár-felleg módjára leröpül [rólam].
 erdőháti madár-felleg módjára leröpül [rólam].
 Nagy hirtelenséggel föltápáskodom,
 miképpen látom:
 Két fa szétválasztó [köze] mögé emelődött.
 2550. három fa szétválasztó [köze] mögé vitetett.
 A két felől való vasas nyíl-sebéből
 alvilági (é. sötét) véres vége sötétté omlik,
 fekete véres vége feketévé ömlik.
 Odamegyek
 2555. [s] eres nyak-csigolyáját (tkp. csontját) hirtelen levágom,
 gyapjas nyak-csigolyáját (tkp. csontját) hirtelen levágom,
 [a fejét meg] férfi-fej nagyságú szíj-labda gyanánt odébb [rúgom,
 fejedelem-fej nagyságú kötél-labda gyanánt odébb rúgom.
 Miközben páncélos férfi páncélruháját levetem,

- lai-*uiri* *äljäl* *näyən* *ät* *poštäl!*
tajəy *näri* *tajäl*
länt *ləuməy* *ländəy* *ləx* *ilbəmā* *tē* (v. *ti*) *nārottäl*.
 2545. *ši-kəmi* *uəntlnā* *uənt-siski* *pələy* *tər* *pòrlədäl*,
uiri (v. *ur*)-*siski* *pələy* *tər* *pòrlədäl*.
süräyən *ğāməşyən* (?) *nōmən* *kunžəsləm*,
xodī *uanilēm*:
kāt *ıyı* *uərdəm* *sāi* *ālməm*,
 2550. *xōlēm* *ıux* *uərdəm* *sāi* *tōyəm* (v. *tūyəm*).
kāt-pələk *kārdəy* *nāl* *nulmäl* *ēuəlt*
lai *uiri* *äljäl* *lai* *pontlöstäl*,
put *uiri* *äljäl* *pudā* *təməstäl*.
toyī-*şösləm*.
 2555. *lānəy* *sābəl-louäl* *sēuərmälēm*,
punəy *sābəl-louäl* *sēuərmälēm*,
xoi-ox *louät* *nur-lāgi* *ğəl-şöyxsälēm* (v. *şöy'sälēm*),
ört-ox *louät* *kəl-lāgi* *ğəl-şöyxsälēm* (v. *şöy'sälēm*).
layrəy *xò* *təl* (v. *tələl*) *ēy'tēm* *ēuəlt*,

-
2542. sein unterweltliches, blutiges Ende möge zu dir hinabsickern.“
 Die Spitze des spitzigen Säbels
 drückt er auf meinen Speise speisenden, Nahrung zu sich
 [nehmenden Rächen hin.
2545. Inzwischen fliegt er wie eine Wald-Vögel-Wolke (d. h. Schar)
 [von mir,
 wie eine Vögelschar vom Waldrücken fliegt er von mir,
 Sehr schnell richte ich mich auf,
 folgendes sehe ich:
 Zwischen zwei Bäumen wird er rückwärts gehoben,
 2550. zwischen drei Bäumen wird er rückwärts getragen.
 Beiderseits aus seiner Wunde entstanden von einem eisernen
 strömt sein unterweltliches, blutiges Ende dunkel, [Pfeil
 strömt sein schwarzes, blutiges Ende schwarz.
 Ich gehe hin,
 2555. seinen aderigen Halswirbel haue ich auf einmal ab,
 seinen wolligen Halswirbel haue ich auf einmal ab,
 (seinen Kopf) stoße ich (mit dem Fuß) weiter wie einen Rie-
 [menball in der Größe eines Männerkopfes,
 (seinen Kopf) stoße ich weiter wie einen Strickball in der
 [Größe eines Fürstenheldenkopfes.
 Während ich seinen Panzer des gepanzerten Mannes herabziehe,

2560. keseng go teel enhtem eult
 jäsl ke tǵārless
 nuung juch sengtangen senhlem
 kurlke tagarless
 luimang juch vueleh tangen vuelehlem
2565. togāl semem pautlem
 vuili vuet ord altming teel ischem
 lering jogol ālngel esm eulā vuārtmāl schidi lālytal
 ass kaleu lohung nyach konnzā vueltal
 lār kaleu rohung nyāch konnzā vueltal
2570. koti jastel
 tāmipā lonh nyogi kolāng ord jajā
 nāng leti juosch nyogi kolom pulen
 aje kāping ko leltangen koti lellain
 nāng vuelti unt schischki poss kennā
2575. aje kāping go āmestangen koti āmeslain
 ma naingi labed sung koll jāchmem
 urtingki kot sung kol jāchmem

2560. kardos férfi páncélruháját levetem,
 ha a keze akad el,
 ágas fa csapkodásával [le]csapkodom,
 ha a lába akad meg,
 bogas fa botolásával botolom.
2565. [Amint] odatekintek (tkp. a szememet odavetem):
Őt-erőtlen-fejedelemhős-emelte-páncél öcsém
 gyökérfonatos íja végét mellének támasztva így áll
 [s] az obi csüllő-madár rikoltó nevetését hanyatt csinálja,
 a tavi csüllő-madár rikoltó nevetését hanyatt csinálja.
2570. Miképpen szól:
 „Ejha, *Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelemhős* bátyó,
 a te megenni való nyársolt húsd három falatja
 kis csónakos ember ülésével hogyan telepszik rád,
 a te megölni való erdei madár-fiókád
2575. kis csónakos ember ülésével hogyan ül reád?
 Én az istennőcskét uraló hét vidéket (tkp. szövegetet) mind
 [bejártam,
 az istenkét uraló hat vidéket (tkp. szövegetet) mind bejártam.

2560. *kēžəy xò təl (v. tələl) èy'təm ēuəlt*
ḡāšəl-kḡ tayərləs,
noyəy ḡux sèy'tāyən sèy'ləm,
kurəl-kḡ (v. kurəl-kḡ) tayərləs,
luḡməy ḡux uēləxtāyən uēləxləm.
2565. *toyal sèməmə pāuətləm:*
uēḡlḡ-uēt-òrd-āltməy-təl izəm
lēyḡ ḡōyəl ālyəl èsmələ uārtmān (v. uārtmāl) sḡmḡ lālmal,
às-xalēu royəy nax xonžā uērdāl,
lār-xalēu royəy nax xonžā uērdāl.
2570. *xodḡ ḡāstəl:*
„tāmḡ-pā lōyḡk-nōyḡ-xoləy òrd ḡāḡā,
nāy lēdḡ ḡōš-nōyḡ xōləm pulənn[ā]
āḡ-xābəy xò lēltāyən xodḡ lēllāḡən,
nāy uēldḡ uənt-siski pòšxənnā
2575. *āḡ xābəy xò āməstāyən xodḡ āməslāḡən?*
mā nāḡəy-kḡ lābət suy xol'-ḡayxməmə (v. ḡayxməmə),
uòrdəy-kḡ xòt suy xol'-ḡayxməmə (v. ḡayxməmə).

2560. seinen Panzer des mit einem Säbel umgürteten Mannes herab-
 wenn seine Hand hängen bleibt, [ziehe,
 so haue ich sie ab, wie wenn ich auf einen ästigen Baum
 wenn sein Fuß stecken bleibt, [schlagen würde,
 so äste ich ihn ab, wie wenn ich einen buschigen Baum abästen
2565. Ich werfe einen Blick (eig. meine Augen) hin: [würde.
 Mein Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener
 [Panzer,
 steht so da: das Ende seines wurzelverflochtenen Bogens lehnt
 [er an seine Brust,
 er bricht in ein kreischendes Gelächter der Möwe vom Ob aus,
 [indem er den Kopf zurückschlägt,
 er bricht in ein kreischendes Gelächter der Seemöwe aus,
2570. Also spricht er: [indem er den Kopf zurückschlägt.
 „Ei, Bruder, An Götzen-Fleisch reicher Fürstenheld!
 Wie läßt sich der drei Bissen deines zu essenden, aufgespießten
 [Fleisches
 auf dir mit dem Sitzen eines Menschen auf kleinem Kahn nie-
 wie setzt sich dein zu tötendes Wald-Vogel-Junges [der?
2575. auf dich mit dem Sitzen eines Menschen in kleinem Kahn?
 Ich durchwanderte alle die von der kleinen Göttin beherrscht-
 [ten sieben Winkel,
 ich durchwanderte alle die vom kleinen Gott beherrschten sechs
 [Winkel.

- num torom azsem ämesti särnyu konpi konung kã
[nomen kongilimer
il mu ko ämesti sohung mua ogolmem ju pinã
2580. schischki lill älngel vueltschi visem
ai leui täjetnä enmem ängting kãr koräng ord leu
[kojem
kojeng rusch ko kot lonhkor sikel pillnä
num torom azsem ämesti vuoh nirrpi niring kãt pa
[longmãn ma ju pemnã
mui jãm urr pittsengen mui adom urr pittsengen
2585. schi äsl ma änd uitlem
ku jängom ajempa schi ultal
vuan jängom kelempa schi ultal
sälyek keu sohmag lanting kuring un vuäsã namen
[suoslemen
sälyek keu sohmag kuling kuring un vuäsã
[jogotlemen
2590. ajung ko ar pohnã labed nyalmäp taren tutt ponem

- A Felső-Ég atyám lakta, arany tetőnyílású tetőnyílasos házba
[is] fölkésztem.
Az alsó-föld-embere lakta réteges földre leszálltam után
2580. veréb-lelke végét rögtön vettem.
A Kis-Szoszva forrásvidéken növekedett *Szarvas-rénbika*
[forma fejedelembős szoszvai emberem
az *Üstökös-orosz-ember-hat-bálványképecskével*
a Felső-Ég atyám lakta ezüst tetőrúdú tetőrudas házba
[szintén] beléptek én utánam.
Jó végre jutottak-e, vagy rossz végre jutottak,
2585. azt biz én nem tudom.
Hosszú ideig odajárt üzenetem ím ez,
rövid ideig odajárt híradásom ím ez.“
A *Kavics-rugdosó-táplálékos-lábú* (o: x o r a y-melléki) nagy
[városba lelépdelünk [mi ketten],
a *Kavics-rugdosó-táplálékos-lábú* (o: x o r a y-melléki) nagy
[városba leérkezünk.
2590. Hírhordó férfi sok legényünk (tkp. fiunk) hét nyelvű pusz-
[tító (*tären*)-tüzet gyűjtött (tkp. helyezett),

num-töräm äžëm āmastī sārñi xònbī xónəy xāt nōmən
[xòyǵəlǵiməm.

il-mou-xò āmastī soǵəy mouā oǵəlməm ĵubǵnā

2580. siski-lil ālyəl ǵəlt, si ǵisəm.

āi-leui tāǵetnā ènməm āy dəy-xār-xorəy-òr d leu-xoim

xòǵəy (v. x āǵəy) - ru s - xò - xòt - lò y k - x or š i ǵ ə l p i l n ā
num-töräm äžëm āmastī ǵox nirbi nirəy xāt pā loyǵmən
[mā ĵubəmñā.

mui iam ǵir pit, səyən, mui ādəm ǵir pit, səyən,

2585. si ošl (v. ošl) mā ānd ǵoǵətləm.

xou ǵayǵəm āžëm-pā si ǵòldāl,

ǵān ǵayǵəm kèlèm-pā si ǵòldāl.“

s a l ə k - k e u - š ò y x m ə y - l ā n d ə y - k u r ə y (ə : x o r ə y) -
[ǵò n ǵā š ā n ā m ə n š ò š l s m ə n ,

s a l ə k - k e u - š ò y x m ə y - l ā n d ə y - k u r ə y (ə : x o r ə y)
[ǵò n ǵā š ā n ā m ə n ǵoǵətl s m ə n .

2590. āǵəy xò ār poǵnā lābət nālməp tārən-tut poñəm,

In das dachlukige Haus mit goldener Dachluke, worin der
[Obere Himmel, mein Vater wohnt, kletterte ich hinauf.

Nachdem ich auf die schichtige Erde, wo der untere-Erden-
[Mensch wohnt, herabgestiegen war,

2580. nahm ich ihm sofort das Ende seiner Sperling-Seele.

Der auf der Quellengegend der Kleinen-Soswa aufgewachsene
[Fürstenheld von der Gestalt eines geweihten Rennhirsches.
[mein Mann von der Soswa-Gegend

ist samt dem Langhaarigen russischen Menschen von sechs
[Götzenbildchen

in das dachsparrige Haus mit silbernen Dachsparren, wo der
[Obere Himmel, mein Vater wohnt, nach mir (ebenfalls)
[eingetreten,

ob sie zu gutem Ende gelangten, ob sie zu schlechtem Ende

2585. weiß ich wirklich nicht. [gelangten,

Von meiner langen Abwesenheit ist das nun mein Bericht,
von meiner kurzen Abwesenheit ist das nun meine Kunde.“

In die Große Stadt mit Kiesel-stoßenden, Nahrung verschaffen
[den Füßen schreiten wir beide,

in die Große Stadt mit Kiesel-stoßenden, Nahrung verschaffen
[den Füßen kommen wir hinab.

2590. Unsere Botenmänner, unsere vielen Knaben haben ein ver-
[zehrendes (taren) Feuer mit sieben Flammen angefacht,

- kot nyalmäp jeln tutt ponem
 tut leum labed anhlel labta länyschim
 tut leum kot anhlel kotä länyschim
 nobed katl moh miem schesch ogi jamelpa leltem
 2595. jis katl ähtijem kem ogi jamelpa leeltem
 muung ku lailem älngen iju laulma ämestel
 vuan lailem äling iju laulman
 lelem käp sorelnä ämestel
 ämsem käp sorelnä ämestel
 2600. ärring pi kätt katl laulesteu
 ärrung pi kolom katl laulesteu
 ängting kär koräng ord leu kojäm
 jäm orti siilpa vuesa ändom koltal
 jäm orti lāngalpa vuesa ändom ultal
 2605. at tepa ort kongolti nuumang juch schi kongolt täsä
 ko kongolti luimang juch schi kongolt täsä
 kori vuäj sablep käp lelleu
 kori vuäj ochpi käp lelleu

hat nyelvű vészes (*jēlon*) tüzet gyújtott.

A tűz emésztette hét oszlopa hétté áll (tkp. van leszúrva),

a tűz emésztette hat oszlopa hattá áll [ott].

A hajdanában összehalmazott hánacs[vékonyságú]-ezüst javát
[is fölrakták.

2595. ősidőkben összegyűjtött silány-ezüst javát is fölrakták (t. i. a
[hajóra).

A mi sokáig tartó várásunkat (tkp. várt végünket) várva
a mi rövid ideig tartó várásunkat várva [ígyen] ülnek,
a megszállt hajóban [ígyen] ülnek,
a megült hajóban ülnek.

2600. Ha sokat, két napig várakozunk [még],
ha sokat, három napig várakozunk [még],
Szarvas-rénbika-forma-fejedelemlhős szoszvai emberemnek
jeles fejedelemlhősi híre sincs,
jeles fejedelemlhősi üzenete sincs.

2605. Alighanem fejedelemlhős hágtató ágas fára hágtatták,
ember hágtató bogas fára hágtatták.
Az érzékeny (v. félős) állat nyakú hajóra fölszállunk,
az érzékeny állat fejű hajóra fölszállunk.

xòt nálməp jēlən-tut ponəm.

tut lēuəm lābat āygləl lābtā lānēzəm,

tut lēuəm xòt āygləl xòtā lānēzəm.

nōbat-xatl moxmiəm sēs-oyi jāməl-pā lēldəm,

2595. jis-xatl aktiəm kēm-oyi jāməl-pā lēldəm.

muy xoy lailəm ālyjēu lāyilmān (v. lāyilmān) āmāstəl,

uān lailəm ālyjēu lāyilmān (v. lāyilmān)

lēləm xāp sorəlnā āmāstəl,

ām'səm xāp sorəlnā āmāstəl.

2600. arjānpi (v. arjānpi) kāt xatl layləstēu,

arjānpi (v. arjānpi) xōlēm xatl layləstēu,

ā y d a y - x ā r - x o r a y - ò r d l e y - x o j e m

jām òrdi sūjəl-pā uēžā āndòm uōldāl,

jām òrdi lāygal-pā uēžā āndòm uōldāl.

2605. āt-tēbā òrt xōyğəlti noyāy iux si xōyğəltasā,

xo xōyğəlti luiyəy iux si xōyğəltasā.

xòri uāi sābləp xāp lēllēu,

xòri uāi oxpi xāp lēllēu.

sie haben ein gefahrvolles (jelen) Feuer mit sechs Flammen
[gemacht.

Vom Feuer verzehrte sieben Säulen sind nacheinander (eig. zu
[sieben) gesteckt,

vom Feuer verzehrte sechs Säulen stehen nacheinander (eig.
[zu sechs).

Das beste, einst angehäuften, bastdünne Silber ist schon auf-
[geladen,

2595. das beste, in alten Zeiten angehäuften, wertlose Silber ist schon
[aufgeladen.

So sitzen wir und warten auf unser lange gewartetes Ende
[unseres Wartens,

auf unser kurze Zeit gewartetes Ende unseres Wartens wartend
sitzen sie im bestiegenen Schiff,

sitzen sie im besetzten Schiff.

2600. Wenn lange, so warten wir noch zwei Tage,

wenn lange, so warten wir noch drei Tage,

(aber) vom Fürstenhelden von der Gestalt eines geweihten
[Rennhirsches, meinem Mann von der Soswa-Gegend,

vom trefflichen Fürstenhelden gibt es keine Nachricht,
vom trefflichen Fürstenhelden haben wir keine Botschaft.

2605. Wahrscheinlich hat man ihn auf einen ästigen Fürstenheld-
[Steige-Baum steigen lassen,

auf einen buschigen Mann-Steige-Baum steigen lassen (d. h.
[ihm wurde etwas Schlimmes angerichtet).

Wir besteigen das Schiff mit fühlendem Tierhals,
wir besteigen das Schiff mit fühlendem Tierkopf.

2610. ău nyaur ogol pănt ămesleu
 vuăt nyaur kogol pănt ămesleu
 ku kepă ku mennmeu ju pină
 van kepă van mennmeu ju pină
 kotă scholti lanting Ass kû jām kor kuttpehnă
 kuling Ass kû korr kuttpehnă
 2615. kăli sempi ar konă uitlă
 kăli sempi ar ortnă uitlă
 kăr nyogollă poăzsing unt săsł eult
 voj nyogollă pozsing unt săsł leult
 ăngtl tărmem nyorom kăr păsken
 2620. lanting Ass jengelnă namen schăhtal
 lăul senhlem unt kări păsken
 kuling Ass jengilă namen ogoltal
 nyohlem kăr săting pănt nyogolleu
 nyohlem vuăj tining pănt nyogolleu
 2625. kur ke nyăll vuanhring kăp lănglelnă nomen
 nyahing vėsč jām oling ti kerletal [naurmătăl]

- Torkolati hab szállta útra ülepedünk (é. a folyón fölfelé
 2610. szél [hajtott] hab futotta útra ülepedünk. [eveznek],
 Miután [így] messzinek messzire mentünk,
 közelnek közelre mentünk (tkp. mentünk után),
 a táplálékos Ob valamerre levő hosszú jeles folyóvonalának
 [közepe táján,
 a halas Ob hosszú jeles folyóvonalának közepe táján
 2615. az éles szemű sok ember észreveszi,
 az éles szemű sok fejedelemlős észreveszi:
 a rénbika futotta fényes erdő hátáról,
 a rén (tkp. állat) futotta fényes erdő hátáról
 szarva elég nagy réti rénbika-fiókád
 2620. a táplálékos Ob vizére leszökik,
 csontja megnőtt erdei rénbika-fiókád
 a halas Ob vizére leszáll.
 Űzött rénbika bűvös útján űzőbe vesszük,
 űzött vad (tkp. állat) drága útján űzőbe vesszük.
 2625. A sas orra [módjára] meggörbült hajó fedelére hirtelen föl-
 nevető arc jó véggel erre fordul. [ugrik,

- ou-nāwər oγəlt pənt āməsləy,
 2610. uāt-nāwər xōγəlt pənt āməsləy.
 xou-kəbā xou mənmeu iubinā,
 uān-kəbā uān mənmeu iubinā
 xodās-ōldi lāndəy əs xou iām xor kutpəlnā,
 xuləy əs xou iām xor kutpəlnā
 2615. kəli səmbi ər xōnā uōjətlā,
 kəli səmbi ər ərtnā uōjətlā:
 xār nōγəllā pəzəy uōnt šāsəl ēuəlt,
 uāi nōγəllā pəzəy uōnt šāsəl ēuəlt
 āγətl tārməm nōrām-xār pōšxən
 2620. lāndəy əs iəγəlnā nāmən šəktāl,
 louəl səγkləm uōnt-xāri pōšxən
 xuləy əs iəγəlnā nāmən oγəltāl.
 nōγləm xār sādəy pənt nōγəlləy,
 nōγləm uāi tinəy pənt nōγəlləy.
 2625. kurki-nol uəγgrəy xāp ləγləlnā nōmən nāwərmədāl,
 nāγəy uəš iām āləy ti (v. ti) kərlədāl,

Auf einem von Mündungsschaum belaufenen Weg sitzen wir,
 [(d. h. sie rudern),

- 2610 wir sitzen auf einem Weg belaufen von Schaum, den der Wind
 Nachdem wir eine lange Fahrt lange gefahren sind, [treibt.
 nachdem wir eine kurze Fahrt kurze Zeit gefahren sind,
 irgendwo um die Mitte des langen, trefflichen Flußlaufes des
 [nahrungsreichen Ob,
 um die Mitte des langen, trefflichen Flußlaufes des fischreichen
 2615. bemerken die vielen Männer mit scharfen Augen, [Ob
 bemerken die vielen Fürstenhelden mit scharfen Augen,
 (daß) vom glänzenden Waldrücken vom Rennhirsch durch-
 vom glänzenden Waldrücken vom Renntier durchlaufen [laufen,
 ein Wiesen-Rennhirschkalb mit ziemlich großem Geweih
 2620. zum Wasser des nahrungsreichen Ob hinabspringt,
 ein Wald-Rennhirschkalb mit großgewachsenen Knochen
 zum Wasser des fischreichen Ob hinabgeht.
 Auf der zauberhaften Fährte eines verfolgten Rennhirsches ver-
 [folgen wir es,
 auf der teuren Fährte eines verfolgten Renntiers verfolgen wir es.
 2625. Es springt auf das Deck des Schiffes gebogen wie ein Adler-
 [schnabel plötzlich hinauf,
 mit gutem Ende eines lachenden Gesichtes wendet er sich daher,

- muling vesch jām oling ti läital
 koti jastel
 lonh nyogi koleng ord vuorta kolä
 2630. mänem pa koti olti nyorom kār pāsška ponilälän
 unt kārī posska poni läläm
 naing ki labed sung koll jächmem
 orting ki kot sung kol jächmem
 koje rusch ko kot lonh korr sigen pillnä
 2635. näng lampen vueli kurpi ortl näki
 tām tormen labed äl mäs unti sāting karr kata toltten
 [lälýmäl]
 pogol unti tining karr tām jelmel kot älpä kätä
 [vantma]
 nainki labed sung aberli tûmem ju pinä
 jäch kuli labed korr kol jächmemen
 2640. jänh kuli kot kor kol jächmemen
 aberli torli tûmem ju pinä
 tohling vuoĵ labed korr nomen porlemäl

mosolygó arc jó véggel ide áll.

Miképpen szól:

„Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelembős, fejedelembősként
 [halljad!]

2630. Magamat én miképpen levő réti rénbika-fiókává változtatom,
 erdei rénbika-fiókává változtatom,
 [s] a nős hét szögeletet mind bejártam,

az uras hat szögeletet mind bejártam.”

Az Űstökös-orosz-ember-hat-bálványképecskével együtt

2635. magadforma erőtlen lábú fejedelembős
 ezen eged hét koráig regébe illő bűvös téren micsoda varázs-
 [erővel állott volna,
drága téren ezen mennyed hat korát hol látta volna?

A nős hét szögeleten miután a fortélyból kifogytunk,
 vízi hal hét alakjában mindenfelé jártunk,

2640. vízi hal hat alakjában mindent bejártunk.
 Miután [így] a fortélyból teljesen kifogytunk,
 szárnyas állat hét alakjában fölröppent,

- muləy ɣəs ɣəm ələy tɪ (v. ti) ləlɔdəl.
 xodɪ ɣəstəl:
 „lə ɣk - ɲ o ɣ i - ɣ ə l ə y - ɔ r ɒ ɣ ɔ r d ə ɣ ɔ l ə !
 2630. minəm-pə xodɪ-əldɪ ɲōrəm-xār-pəšxə ponɪlələm,
 ɣont-xəri-pəšxə ponɪlələm,
 nāɣəy-kɪ lābət suy xol' ɣaxməm (v. ɣayxməm),
 ɔrdəy-kɪ xət suy xol' ɣaxməm (v. ɣayxməm).“
 x o ɣ ə y (v. x ə ɣ ə y) - r u s - ɣ ɔ - ɣ ɔ t - l ɔ ɣ k - ɣ ɔ r s i ɣ è n p i l n ə
 2635. nāy-lāmbən ɣeɣɪ kurbɪ ɔrtlnə-kɪ
 tām tōrmən lābət əl mās ɣōndɪ sādəy ɣar ɣadə toltən
 [(v. toltən) ləlɔdəl,
 pɔɣəl(?) ɣōndɪ tinəy ɣar tām ɣəlməl (ɔ: ɣəlmən) xət əl-pə
 [ɣadə ɣantməl?
 nāɣəy-kɪ lābət suy ābərɪ toymən (v. tūmən) ɣubɪnə
 ɣəy-k-xuli lābət ɣor xol'-ɣaxməmən (v. ɣayxməmən),
 2640. ɣəy-k-xuli xət ɣor xol'-ɣaxməmən (v. ɣayxməmən).
 ābərɪ-tōrɪ toymən (ɔ: toyməmən v. tūməmən) ɣubɪnə
 toyləy ɣəɣɪ lābət ɣor nōmən pōrləməl,

mit gutem Ende eines lächelnden Gesichtes stellt er sich daher.
 Also spricht er:

„An Götzen-Fleisch reicher Fürstenheld, als Fürstenheld höre
 [mich an!

2630. Ich verwandelte mich so in ein Wiesen-Rennhirschkalb,
 in ein Wald-Rennhirschkalb verwandelte ich mich,
 alle die mit Frauen versehenen sieben Winkel durchwanderte
 [ich,
 alle die von Herren bewohnten sechs Winkel durchzog ich.“
 Samt dem Langhaarigen russischen Menschen von sechs
 [Götzenbildchen,

2635. ein Fürstenheld mit kraftlosen Füßen deinesgleichen,
 mit was für einer Zauberkraft wäre er auf dem märchenhaften,
 [zauberhaften Platz deines Himmels sieben Alter lange
 [gestanden?
 wo hätte er den teuren Platz deines Firmamentes sechs
 [Alter lange gesehen?
 Nachdem wir auf den mit Frauen versehenen sieben Winkeln
 [keine List mehr gefunden hatten,
 gingen wir nach allen Richtungen in sieben Gestalten der
 [Wasserfische,

2640. durchwanderten wir alles in sechs Gestalten der Wasserfische.
 Nachdem wir (auch so) gar keine List mehr gefunden hatten,
 flog er in sieben Gestalten der beflügelten Tiere auf,

- ma ischi kart vuäres jeming korr nomen porlesem
 aberli torli tûmem ju pinä
2645. num torom azsem ämesi
 särnyu konpi konung kät togi pittmal
 särnyi äupi äung kät togi längmal
 ma längmem irtnä sähling kät kar kuttpeknä
 päskal vesch jäm äling läiltal
2650. käm kall vésch jäm oling läiltal
 seung och nyurmäng vuoll läiltal
 vuezsing och nyurmäng vuoll lailtal
 koti jastel
 num torom unteng ho azsi kolä
2655. tām ortemä schischki lill älngem schi ulä
 vuäres lill älngem schi vulä
 num torom azsem koti jastel
 ängting kär koräng ord ortem kolntä
 nängen pa mästi orten
2660. luelpa mästi kojem
 ma ämesi särnyu konpi konung kättem

- én [magam] is vas-vércse szentséges alakjában fölröpültem.
 Miután a fortélyból teljesen kifogytunk (v. fortélytalanná
2645. a Felső-Ég atyám lakta [lettünk),
 arany tetőnyílású tetőnyílásos házhoz odajutott (tkp. esett),
 arany ajtajú ajtós házba ment.
 Amikor én beléptem, a deszkás szobapadló közepén
 verejtékes arc jó véggel [ott] áll,
2650. izzadságos arc jó véggel [ott] áll.
 Hajfürtös fejét lecsüggesztve áll,
 szépséges fejét lecsüggesztve áll.
 Miképpen szól:
 „Felső-égben-lakó-férfi atya, óh, hallgass meg!
2655. Ez a fejedeleMHős (tkp. hősöm) ím veréb-lelkem végét veszi.
 vércse-lelkem végét veszi íme.“
 Felső-Ég atyám miképpen szól:
 „Szarvas-rénbika-forma-fejedeleMHős fejedeleMHősöm, hall-
 te is kedvelt fejedeleMHősöm [vagy], [jad [csak]!
2660. ő is kedvelt emberem,
 a magam lakta, arany tetőnyílású tetőnyílásos házamat

- mā ò-si kàrt uārəs iēməy xor nōmən pòrləsəm.
 ābərli-òrli toyməm (v. tūməm) iubinā
2645. num-tōrəm āžəm āmāstī
 sārñi xònbī xōnəy xāt toyi-pitmāl,
 sārñi āubī āuəy xāt toyi-loyməmāl.
 mā loyməm irtnā sāyləy xāt-xar kutpəlnā
 pūsxəl uēs iām āləy lālpāl,
 2650. xām xəl uēs iām āləy lālpāl.
 sēuəy ox nurməy uol lālpāl,
 uēžəy ox nurməy uol lālpāl.
 xodī iāstəl:
 „num-tōrəm uòndəy xò āzi xòlā!
 2655. tām òrdēmā (ə:òrdēmnā) siski-lil ālyəm si uilā,
 uārəs-lil ālyəm si uilā.“
 num-tōrəm āžəm xodī iāstəl:
 „ā y d ə y - x ā r - x o r ə y - ò r d ò r d ə m x ō l ə n d ā !
 nāy-pā māstī òrdəm [uōsən],
 2660. loy-pā māstī xojem,
 mā āmāstī sārñi xònbī xōnəy xādēm

- flog auch ich in der heiligen Gestalt eines Eisen-Falken auf.
 Nachdem wir (auch so) keine List mehr gefunden hatten,
2645. kam er zum vom Oberen Himmel, meinem Vater bewohnten,
 dachlukigen Haus mit goldener Dachluke hin,
 ging er in das mit Tür versehene Haus mit goldener Tür hinein.
 Als ich hineintrat, stand (eig. steht) er in der Mitte des mit
 [Brettern belegten Zimmerfußbodens
 mit gutem Ende schweißbedeckten Gesichtes,
2650. stand er mit gutem Ende schweißtriefenden Gesichtes.
 Er steht und läßt seinen lockigen Kopf hängen,
 er steht und läßt seinen wunderschönen Kopf hängen.
 Also spricht er:
 „Mein im Oberen Himmel wohnender Mann, mein Vater, o
 [höre mich an!
2655. Dieser Fürstenheld nimmt mir nun das Ende meiner Sperling-
 siehe, das Ende meiner Falken-Seele nimmt er mir.“ [Seele,
 Der Obere Himmel, mein Vater spricht also:
 „Fürstenheld von der Gestalt eines geweihten Rennhirsches,
 [mein Fürstenheld, hör es!
- Auch du bist mein beliebter Fürstenheld,
 2660. auch er ist mein beliebter Mann.
 Mach mein von mir bewohntes, dachlukiges Haus mit goldener
 [Dachluke

- kannte ko lai urnä näng al vueri
 kande ko put vurnä näng al vueri
 il mu ko ämesti sohung mua jogotlätn
 2665. il jach ko ämesti lai sokang jeming mu ogolletn
 schischki lill älngel vueltschi vuui
 vuäres lill älngel vueltschi korti
 schitlnä nanh jogi vuering äu eult schidi männlemer
 särnyi äupi äung kät eult schidi etlemen
 2670. il mu ko ämesti lai sokang jeming mua il nyogollemer

- kala kallti ponntäng mu jogottemen ju pinä
 kalä uosti sähung mu jogotmemen ju pinä
 päskal vuezsäng kor eilim kerlimal
 käm kall vuezsang jäch elyim kerlimal
 2675. mänem sass joli usl eult
 kartäng nyäl nyulimnä schidi vuertal
 kul peschingen uss eult
 näling nyäl nyulimnä schidi vuertal
 schischki lill älngel vueltschi visem

- osztják ember alvilági (é. sötét) vérével ne tedd [véressé],
 osztják ember fekete vérével ne tedd [véressé]!
 [Ha majd] az alvó-föld-embere lakta réteges földre érkeztek,
 2665. az alvó-nép-embere lakta alvilági réteges szentséges földre
 veréb-lelke végét [ám] rögtön vedd, [leszálltok,
 vércse-lelke végét [ám] rögtön oltsd ki!“
 Erre aztán a vörösfenyőfából csinált ajtón ím [ki]megyünk,
 az arany ajtajú ajtós házból ím kimegyünk
 2670. [s] az alsó-föld-embere lakta alvilági réteges szentséges
 [földre] leszállunk.

- A halott haló szurtos (?) földre jutásunk után,
 a halott vesztő réteges földre jutásunk után
 verejtékes arccal szemközt fordult velem,
 izzadságos arccal eléim került,
 2675. [s] engemet a térdhajlásom irányában (?)
 vasas nyíl-sebbel illet (tkp. csinál) ím,
 a vastag csípőm tövén (?)
 nyeles nyíl-sebbel illet (tkp. csinál) ím.
 Veréb-lelke végét rögtön vettem,

χανδι-χò λαϊ-υῖρνά νανῖ ἄλ υἱέρι,
 χανδι-χò πωτ' υῖρνά νανῖ ἄλ υἱέρι!

il-mou-xò āmāstī soḡēy mouā ioyātlstān,

2665. *il-jaχ-xò āmasti lai soyān iēmən mou oyāllstən,*

siski-lil àlɣəl uèlt,si uùù,

uārəs-lil àlyəl uèlt,si xorDì!“

sit¹lnä näyk-juyi uerəy əu ēuəlt sidi mənlsmən,

sārñi āyBi āyāy xāt ēuālt sidi ētlzmañ.

2670. *il-mou-xò āmāsti lai soyōn iēmən mouā il-nōyāllsmən*

[(v. *il-oyδllzmaŋ*).

ḫalā ḫaldi pondəy mou ioḡəttēmən iubinā.

çalä uðsti soyâṅ mou ioṅâlmēmən iubinä

pâsxâl uēzəŋ xor eļəm(?) kèrləmäl.

χάμχαλ yēžəy iǎχ(?) ełēm kèrləmàl.

2675. *mānēm šās (v. sās) ioli uisəl ēuəlt*

kārday nāl nūlāmnā sidi uērdāl,

kul pèsŋan ŋisʷl ēuəlt

naləŋ nəl nələmnə sidi uèrdəl.

siski-lil älyäl uelt,si uisem,

mit unterweltlichem Blut eines ostjakischen Menschen nicht

[(blutig),

mach es mit schwarzem Blut eines ostjakischen Menschen nicht

[(blutig)!

Wenn ihr auf die vom Menschen der unteren-Erde bewohnte,

[schichtige Erde kommt,

2665. wenn ihr auf die unterweltliche schichtige heilige Erde, wo die

[Menschen aus dem unteren Volk wohnen, hinabsteigt,

nimm ihm sofort das Ende seiner Sperling-Seele!

nimm ihm sofort das Ende seiner Falken-Seele!“

Darauf gehen wir dann zur Tür aus Lärchenholz nun hinaus,

wir gehen aus dem mit Tür versehenen Haus mit goldener Tür

[nun hinaus,

2670. auf die unterweltliche schichtige heilige Erde steigen wir

[herab, wo die Menschen der unteren-Erde wohnen.

Nachdem wir auf die schmutzige Erde, wo die Toten sterben,

[gelangt waren,

nachdem wir auf die schichtige Erde, wo die Toten sterben,

[gelangt waren.

trat er mir mit schweißbedecktem Gesicht entgegen,

trat er vor mich mit schweißtriefendem Gesicht hin.

2675. In der Richtung meiner Kniebeuge

schlägt er mir eine Wunde mit eisernem Pfeil nun.

um die Mitte meiner breiten Hüfte

schlägt er mir eine Wunde mit einem Pfeil mit Schaft nun.

Das Ende seiner Sperling-Seele nahm ich ihm sofort.

2680. vuäres lill älngel vueltschi visem
 ar seui koläng ogol änd esltal taganä
 ar seui vuezsing ogol änd mätäl taganä
 nyiil kät läuät ji punyäng jeming keua jel äulittal
 nyiil kät läuat äss punyäng päsing keua jel äulittal
2685. lonh uni tarom ruul koti jital
 kalt oni vueing ruul koti jital
 ängting kär koräng ord osn
 läung kär koräng ord osn
 schischki lill älngem kepa visen
2690. vuäres lill älngem kepa visen
 ar seui koläng ochs ogen nängen änd mälem
 ar seui vuezsing ochs ogem nängen änd mälem
 tongelt kall kande ko izing torom ämesti irtnä
 kande ko nobting torom ämesti irtnä
2695. ai leui täjemnä jir vuimang tarom längä james ämsä
 päri vuimang vuing länga james ämsa
 ma koti jastelem

2680. vércse-lelke végét rögtön vettem.
 Ott, ahol sok fűrten dús fejét nem engedí (tkp. nem enge-
 [dése helyén),
 sok fűrtü szépséges fejét nem adja oda (tkp. nem adása helyén),
 nyolc ház nagyságú szentséges kövé változik (?),
 nyolc ház nagyságú fényes kövé változik (?).
2685. Bálványi nagy erős heve miképpen jön [felém],
 szellemi nagy erős heve miképpen jön [felém]:
 „Szarvas-rénbika-forma-fejedelehmős vagy,
 Csontos-rénbika-forma-fejedelehmős vagy!
 Veréb-lelkem végét ha vetted is,
2690. vércse-lelkem végét ha vetted is,
 sok fűrten dús fejbörömet neked nem adom,
 sok fűrtü szépséges fejbörömet neked nem adom.
 Majd egykoron, ha az osztják ember idejebeli világ beáll
 ha az osztják ember korabeli világ beáll, [(tkp. ülésekor),
2695. a Kis-Szozsvám forrásvidékén véráldozatot elfogadó kemény
 [bálvánnyá szépecskén ül],
 ételáldozatot elfogadó erős bálvánnyá szépecskén ül]!”
 Én miképpen szólok:

2680. *uāras-lil ālyəl uēlt, si uīsēm.*
ār sēyi xōləy oγəl and ēsl̥tāl tayānā,
ār sēyi uēzəy oγəl and mābāl tayānā
ḡuəl xāt loḡāt ji punyäng(?) xēməy keḡā jēl-āḡl̥tāl,
ḡuəl xāt loḡāt äss punyäng(?) pāzəy keḡā jēl-āḡl̥tāl.
2685. *lōyk uōni tārəm rouəl xodī ḡdāl,*
kālt uōni uējəy rouəl xodī ḡdāl:
„āḡḡəy-xār-xorəy-ōrd uōsən,
loḡəy-xār-xorəy-ōrd uōsən!
siski-lil ālyēm-kēbā uīsən,
2690. *uāras-lil ālyēm-kēbā uīsən,*
ār sēyi xōləy oγ-soyēm nāyən and mālēm,
ār sēyi uēzəy oγ-soyēm nāyən and mālēm.
toḡyalt xatl xandī-xō ḡsəy (v. ḡzəy) tōrām āmāstī irtnā,
xandī-xō nōptəy tōrām āmāstī irtnā
2695. *āḡ-leḡi tāxēmñā ḡr ḡḡməy tārəm lōḡā ḡāmōs ām'sā,*
pāri ḡḡməy uējəy lōḡā ḡāmōs ām'sā!“
mā xodī ḡāstələm:

2680. das Ende seiner Falken-Seele nahm ich ihm sofort.
 Dort, wo er seinen an vielen Locken reichen Kopf nicht
 [(abhauen) läßt,
 wo er seinen von vielen Locken wunderschönen Kopf nicht
 [hergibt,
 verwandelt er sich in einen heiligen Stein in der
 [Größe von acht Häusern,
 verwandelt er sich in einen glänzenden Stein in der
 [Größe von acht Häusern.
2685. Seine große, starke Götzenhitze kommt (gegen mich) so,
 seine große, starke Geisteshitze kommt (gegen mich) so:
 „Fürstenheld von der Gestalt eines geweihten Rennhirsches!
 Fürstenheld von der Gestalt eines knochigen Rennhirsches!
 Wenn du auch das Ende meiner Sperling-Seele genommen hast,
2690. wenn du auch das Ende meiner Falken-Seele genommen hast,
 so gebe ich dir meine an vielen Locken reiche Kopfhaut nicht,
 so gebe ich dir meine von vielen Locken wunderschöne Kopf-
 [haut nicht.
 Einst, wenn die Welt der Zeit des ostjakischen Menschen
 [eintritt,
 wenn die Welt des Alters des ostjakischen Menschen eintritt,
2695. sitze schön als harter Götze, der Blutopfer auf der Quellen-
 [gegend meiner Kleinen Soswa empfängt,
 sitze schön als starker Götze, der Speisenopfer empfängt!“
 Also spreche ich:

- ma koti tongelt kande ko jizing torom ämesti irtr
 kande ko nobting art ämesti poränä
 2700. jir vuimang tarom longa ämeslem kepa
 päri vuimang vuing länga ämeslem kepä
 kande ko turl säu kolentlem
 kande ko nyalmel sii kölentlem
 jelä vuähti jirem äling kolä änd johteptälä
 2705. kolä vuähti poräm äling jelä sui untlnä änd johte
 läung kär jiring jäs läilaim [täl
 schesch ogi poreng ket läilaim
 näng tongelt täm ser unti sungennä mär unti sungen.
 kande ko jizing torom ämesl pa
 2710. kande ko nopting katl tiulpä
 nyorom koloh turl sij james kolntä
 unt koloch turl sui james kolntä
 ku jangom ajempa schi ultal
 van jangom kelempa schi ultal

- „Már mint én majdan, az osztják ember idejebeli világ beáll-
 az osztják ember korabeli világ beálltakor [takor,
 2700. véres áldozatot elfogadó kemény bálvánnyá ülepedem,
 ételáldozatot elfogadó erős bálvánnyá ülepedem,
 az osztják ember torka énekét meghallgatom,
 az osztják ember nyelvének hangját meghallgatom.
 Estére követelt véráldozatomat (tkp. véráldozatom végét)
 [reggelre nem halasztják,
 2705. reggelre követelt ételáldozatomat (tkp. ételáldozatom végét)
 [esti időtájra nem halasztják.
 Csontos rénbika-véráldozatos kézzel állanak előttem.
 háncs[vékonyságú] ezüstös ételáldozatos kézzel állnak előttem.
 Te majdan, ezen sötét vadonod zugában, rengeteg erdőd
 [zugában,
 [ha] az osztják ember idejebeli világ beáll (tkp. ülepedik),
 2710. [ha] osztják ember korabeli idő (tkp. nap) támad,
 réti holló torkának hangját szépecskén hallgasd,
 erdei holló torkának hangját szépecskén hallgasd!
 Sokáig odajárt üzenetem ím ez,
 rövid ideig odajárt híradásom ím ez.“

- „mä xod_i toyxelt xand_i-xò *ixəy* (v. *ixəy*) tōrəm āməst_i
 xand_i-xò nòptəy àrt āməst_i porānā [irtnā,
 2700. *ix* *iximəy* tārəm lōygā āməsləm-kēbā,
 pāri *iximəy* uejəy lōygā āməsləm-kēbā,
 xand_i-xò turəl sđu xōlən_ilēm,
 xand_i-xò nālməl s_i xōlən_ilēm.
 ielā uāxt_i *ixrəm* āləy xolā and *ioytāptalā*,
 2705. xolā uāxt_i pārēm āləy ielā-s_i *uōn_ilnā* and *ioytāptalā*.
 loyəy xār *ixrəy* iāš lāilāxəm,
 sēs-oyi pārəy iāš lāilāxəm.
 nāy toyxelt tām ser-uōndi *suynēnā*, mor-uōndi *suynēnā*
 xand_i-xò *ixəy* (*ixəy*) tōrəm āməsl-pā,
 2710. xand_i-xò nòptəy xatl *tiqāl-pā*
 nōrəm-xōlāx turəl s_i iāməs xōlēndā,
 uōnt-xōlāx turəl s_i iāməs xōlēndā!
 xoy *ixəgəm* āxəm-pā si uōlpāl,
 uān *ixəgəm* kēlēm-pā si uōlpāl.“

- „Das heißt, wenn die Welt der Zeit des ostjakischen Menschen
 [eintritt,
 wenn die Welt des Alters des ostjakischen Menschen eintritt,
 2700. setze ich mich einst als harter Götze, der Blutopfer empfängt,
 setze ich mich als starker Götze, der Speisenopfer empfängt,
 das Lied aus der Kehle des ostjakischen Menschen höre ich an,
 die Stimme von der Zunge des ostjakischen Menschen höre
 [ich an.
 Mein für Abend gefordertes Blutopfer wird auf den Morgen
 [nicht verschoben,
 2705. mein für Morgen gefordertes Speisenopfer wird auf den Abend
 [nicht verschoben.
 Man wird vor mir mit dem Blutopfer eines knöchigen Renn-
 [hirsches in der Hand stehen,
 man wird vor mir mit dem Speisenopfer stehen, das Hände in
 [bastdünnem Silber(gefäß) (darbringen).
 Du aber einst, in diesem Winkel deiner dunklen Wildnis, im
 [Winkel deines großen Waldes,
 wenn die Welt der Zeit des ostjakischen Menschen eintritt (eig.
 [sitzt),
 2710. wenn der Tag des Alters des ostjakischen Menschen kommt,
 höre schön die Stimme aus der Kehle eines Wiesenrabens!
 höre schön die Stimme aus der Kehle eines Waldrabens!
 Von meiner langen Abwesenheit ist nun das meine Botschaft,
 von meiner kurzen Abwesenheit ist nun das meine Nachricht.“

2715. ău nyaur kogolt pănt jel ămesleu
 vuăt nyaur kogolt pănt jel ămesleu
 mung ămesti puten jăngpi lanting leu ăueună jogotl
 puten jăngpi kuling leu ăueună jogotleu
 puten jăngpi lanting leu ar koreu keretmeu ju pină
2720. jeming jăli jeming vuăs etleu
 păsing jăli păsing aut etleu
 ăngting kăr korăng ord leu kojen
 lu ămesti urti jăngpi ai leui tăilnă schidi mănmm
 vuili vuet ord altmeng teel ischem
2725. nim sarisch ăul laulla korăng or ko ai limi lohseľ
 [ăll
 i kel jărmăng labed kăr sengtal
 i kel jărmăng kot kăr sengtal
 i kur eult etyliem schésch ogi jămelpa ăuăltal
 i kur eult etyliem kem ogi jamelpa tăgărtal
2730. poh orti labed euină ăl vuertal

2715. A torkolati hab futotta utat tovább űljűk,
 a szél [hajtotta] hab futotta utat tovább űljűk.
 A magunk lakta, fekete vízű táplálékos Szoszva-torkolatunk
 [hoz jutunk
 a fekete vízű halas Szoszva-torkolatunkhoz megérkeztűnk
 A fekete vízű táplálékos Szoszánk sok folyóvonalát miutá
 [megkerűltűnk
2720. a szentséges *ĵeli* szentséges város föltűnik előttűnk,
 a fényes *ĵeli* fényes hegyfok föltűnik előttűnk.
Szarvas-rénbika-forma-fejedelemlhős szoszvai emberem
 a maga lakta, vörös vízű Kis-Szoszva forrásvidékére ment ím
Űt-erőtlen-fejedelemlhős-emelte-páncél őcsém
2725. az *Alvidéki-tenger-torkolatát-őrző-rénbikás-szamojéd-ember-*
 [kis-felesége barátjának
 egy kötélre kötött hét rénbikát űt le,
 egy kötélre kötött hat rénbikát űt le.
 Egy lábból eredő hánacs[vékonyágú]-ezűst javát fölüvölti (?),
 egy lábból eredő silány-ezüst javát fölakasztja.
2730. Fiú unokának (?) való hét leányt szerez neki,

2715. *ou (au)-ñāwār xōyālt pānt iēl-āmāslēu,*
uāt-ñāwār xōyālt pānt iēl-āmāslēu.
muṣ āmāstī pudān iəykpī lāndəy leu āwēunā ioyātləu
[(v. ioyātlu),
pudān iəykpī xuləy leu āwēunā ioyātləu (v. ioyātlu).
pudān iəykpī lāndəy leu ār xorēu kērətmēu iubinā
2720. *iēməy iēli iēməy uās ēllēu,*
pāzəy iēli pāzəy āwət ēllēu.
āy dəy-xār-xorəy-ōrd leu-xoim
lou āmāstī uirdi iəykpī āi leu iajəlnā sidi mānmāl.
uejli-uet-ōrd-āllməy-təl izēm
2725. *nim-sārəs āwəl lāwəllā xārəy-or-xò-ājəl-*
[imi loysəl elti
i kəl iərmāy (v. iərməy?) lābət xār sēy'tāl,
i kəl iərmāy xət xār sēy'tāl.
i kur ēwəlt ēllijəm sēs-oyi iāməl-pā oyəltāl,
i kur ēwəlt ēllijəm kēm-oyi iāməl-pā tayərtāl.
2730. *poχ-ōrdi (v. ōrti) lābət ēwīnā al-uērdāl,*

-
2715. Wir sitzen weiter auf dem Weg belaufen vom Mündungsschaum,
 wir sitzen weiter auf dem Weg belaufen vom Schaum, den der
[Wind treibt.
 Zu der von uns bewohnten, nahrungsreichen Soswa-Mündung
[mit schwarzem Wasser kommen wir,
 zu unserer fischreichen Soswa-Mündung mit schwarzem Wasser
[gelangen wir.
 Nachdem wir viele Flußstrecken der nahrungsreichen Soswa
[mit schwarzem Wasser umfahren haben.
2720. erscheint vor uns die heilige Stadt, das heilige Jeli,
 erscheint vor uns das glänzende Vorgebirge, das glänzende Jeli.
 Der Fürstenheld von der Gestalt eines geweihten Rennhirsches,
[mein Mann von der Soswa-Gegend
 ging nun auf die Quellengegend der Kleinen-Soswa mit rotem
[Wasser, wo er wohnt.
 Mein Bruder, Von fünf kraftlosen Fürstenhelden gehobener
[Panzer
2725. schlachtet seiner Freundin, Der kleinen Gattin des mit Renn-
[hirsch versehenen samojedischen Mannes, welcher die
[Mündung des südlichen Meeres bewacht,
 an einen Strick gebundene sieben Rennhirsche,
 er schlachtet ihr an einen Strick gebundene sechs Rennhirsche.
 Das beste, von einem Stamm (eig. Fuß) herstammende
[Bast-(dünne)-Silber opfert er auf (eig. heult er auf),
 das beste des von einem Fuß herstammenden wertlosen Silbers
[hängt er auf.
2730. Er verschafft ihr sieben Mädchen, die zu Enkeln gehören,

- poh orti kot euinä äl tänntal
 schi ju pinn ajung vuäj ailpa koti vuertal
 lonh nyogi koläng ord jajä kolä
 kalt nyogi koläng ord jajä kolä
2735. ajung ko ar pogennä i kurpi sägällaki elyäng urä ä
 [ämeslain
 keling ko ar schaschen partel belek elyäng urä ät
 [ämeslain
- jir vuimang tarom longa james ämsa
 päri vuimang vueing longa näng ämsa
 kande ko ämesti izing torom ämesti poränä
2740. kande ko ämesti nobting katl ämesti irtnä
 urti jängpi ai leui äuen koschä
 ne rächlä lonh siuvang jeming lär näng mulä
 ko rächlä kalt siuang päsing lär näng mulä
 ne rächlä jeming lär pätenä
2745. ko rächlä päsing lär pätenä
 sät läui iri pai näng ämsä

fiú-unokának (?) való hat leányt házassít hozzá.

Ezután [meg] beszédes állat beszédét miképpen teszi:

„Bálvány-húsában-bővelkedő-fejedelemhős bátyó, óh, halljad,

Kalt-húsában-bővelkedő-fejedelemhős bátyó, óh, halljad!

2735. Hírhordó férfi sok szolgánk az egy lábú, deszkája ragyogó
 [bálványsátorba hadd ültessen téged,

üzenethordó férfi sok cseléded, a léce ragyogó bálványsátorba
 [hadd ültessen!

Véres áldozatot elfogadó kemény bálvánnyá szépecskén üle-
 ételáldozatot elfogadó erős bálvánnyá te ülepedjél! [pedjél,
 Az osztják ember idejebeli világ beálltakor (tkp. ülése idején),

2740. az osztják ember korabeli világ beálltakor
 a vörös vízű Kis-Szoszvád torkolatánál
 nőnek érinthetetlen bálvány-ködös szentséges áradványt te
 [igézz.

férfinak érinthetetlen *kalt*-ködös szentséges tavat te igézz!
 A nőnek érinthetetlen szentséges áradványod végén (tkp. fe-
 [nekén),

2745. férfinak érinthetetlen fényes tavad végén (tkp. fenekén)
 száz lóból álló véráldozatos dombon te ülj [majd],

- pox-òrdi (v. òrti) xòt èuinà al-lànttäl.
 ši-juvin[ä] äjəy uäi äjəl-pä xovì uèrdäl:
 „lòyk-ñoyi-xōləy-òrd iäiä xōlä,
 kält-ñoyi-xōləy-òrd iäiä xōlä!
 2735. äjəy xò ä̀r poyèunä i kurbi säγəllä-ki äləy (v. äläy) urä
 [ät äməsläjən,
 kələy xò ä̀r sázèn[nä] pärdäl-ki äləy (v. äläy) urä ät
 [äməsläjən!
 iur uijəy (v. uijəy) tārəm lōngä iämas äm'sä,
 päri uijəy (v. uijəy) uējəy lōngä näy äm'sä!
 xandì-xò äməstì iuzəy tōrəm äməstì poränä,
 2740. xandì-xò äməstì nòptəy xatl äməstì irtnä
 uirdì (v. uirtì) iəykpì äi-leui äyèn xozä
 nè-razlā (v. razlì) lòyk-šiyəy iēməy lār näy mulä,
 xò-razlā (v. razlì) kalt-šiyəy iēməy lār näy mulä!
 nè-razlā (v. razlì) iēməy lār pädènä (v. pädènnä),
 2745. xò-razlā (v. razlì) pázəy lār pädènä (v. pädènnä)
 sät läui iuri pāi näy äm'sä,

er verheiratet sechs Mädchen dazu, die zu Enkeln gehören.

Dann führt er eine Rede eines gesprächigen Tieres (d. h. [Wesens) folgenderweise:

„Bruder, An Götzen-Fleisch reicher Fürstenheld! o höre mich an!
 Bruder, An Kalt-Fleisch reicher Fürstenheld! o höre es!

2735. Unsere Botermänner, unsere vielen Knaben mögen dich in
 [das einfüßige Götzenzelt mit glänzenden Brettern setzen!
 Unsere Botenmänner, vielen Diener mögen dich in das Götzen-
 [zelt mit glänzenden Latten setzen!
 Setze dich schön als harter Götze, der Blutopfer empfängt!
 setze dich schön als starker Götze, der Speisenopfer empfängt!
 Wenn die Welt der Zeit vom ostjakischen Menschen eintritt,
 2740. wenn die Welt des Alters vom ostjakischen Menschen eintritt,
 zaubere an der Kleinen-Soswa-Mündung mit rotem Wasser
 eine für die Frauen unantastbare Götzen-nebelige heilige Über-
 [schwemmung!
 zaubere einen für die Männer unantastbaren Kalt-nebeligen
 [heiligen Teich!
 Am Ende (eig. auf dem Boden) deiner von Frauen unantast-
 [baren, heiligen Überschwemmung,
 2745. am Ende (eig. auf dem Boden) deines von Männern unantast-
 [baren, glänzenden Teiches
 sitze auf einem Hügel, wo man dir ein aus hundert Pferden
 [bestehendes Blutopfer darbringt,

- kos käri jiripai näng ämsä
 ängting kär kuschnäng jäs ätt läilaim
 läung kär miting jäs ätt läilaim
2750. schésch ogi teling pityi näng ämsä
 kem ogi nohlä tegal näng ämsä
 jetn vohti jiren äling koläng alt johteptälä
 kolä vuähti porän äling jelä alt johteptälä
 näui jengpi lanting Säku ar orten
2755. näui jengpi kuling Säku sirlä kän ho ar kojen
 lanting Ass jengil belä
 nyahsem juch jam por nabettel katl
 vuängom juch jām por jächtel katl
 siung an siuel nängen ätt männltel
2760. posing put posingel nängen ätt männltel
 jir vuimäng tarom longä tätä ämsä
 päri vuimäng veing lānga tätä ämsa

- húsz rénbikából álló véráldozatos dombon te ülj!
 Szarvas rénbikát adományozó kézzel álljanak előtted,
 csontos rénbikát tartva jutalmul kezükben álljanak előtted!
2750. Háncs[vékonyságú] ezüsttel teli fészekben ülj,
 silány-ezüsttől magas (?) fészekben ülj!
 Este követelt véráldozatodat (tkp. véráldozatod végét) reg-
 [gelre ne halasszák,
 reggel követelt ételáldozatodat estére ne halasszák!
- A fehér vízű táplálékos Szigva-melléki sok fejedelemhősöd,
2755. a fehér vízű halas Szigva-melléki pogány (?) fejedelem-népe
 [mikor] a táplálékos Ob vize felé [sok embered
 hántolt fából való jeles tutajt usztatnak (tkp. usztatásuk nap-
 [ján),
 faragott (v. vágott) fából való jeles tutajon járnak (tkp. já-
 a gőzölgő edény gőzét neked menesszék, [rásuk napján),
2760. a füstös üst füstjét neked menesszék!
- Véres áldozatot elfogadó kemény bálvánnyá itt ülepedjél,
 ételáldozatot elfogadó erős bálvánnyá itt ülepedjél!

χὸς χᾶρι ἱρι παῖ νᾶν ᾄμ'σᾶ!
 ἄνδρῃ χᾶρ kuśnᾶν (v. kuśnᾶν) ἰᾶš ἅτ λάιλᾶῖαν,
 λοῦδρῃ χᾶρ midᾶν (v. mitᾶν) ἰᾶš ἅτ λάιλᾶῖαν!

2750. sēs-oyi telᾶν piti nᾶν ᾄμ'σᾶ,
 kēm-oyi noxlā(?) tēγᾶλ (v. tīγᾶλ) nᾶν ᾄμ'σᾶ!
 ἱέτῃ ὑᾶχτι ἱρὲν ᾄλῃ χολᾶ ἄλτ ἰογτᾶπταῖ,
 χολᾶ ὑᾶχτι παρὲν ᾄλῃ ἱελᾶ ἄλτ ἰογτᾶπταῖ!
 noui ἰογκρι lāndᾶν saku ἄρ ὀρνὲν,
 2755. noui ἰογκρι xulᾶν saku sirli (v. sirlā?) χᾶν-χὸ ἄρ χοῖν
 lāndᾶν ἄς ἰογᾶλ pēlā
 ἡαξᾶm ἱυχ ἱām por nābottal xatl,
 ὑᾶγᾶm ἱυχ ἱām por ἰαγ'ῑῑ (v. ἰαγ'ῑῑ) xatl
 šiuᾶν ἄν šiuᾶλ nᾶν ἅτ mān'ῑῑῑ,
 2760. pōsᾶν put pōzᾶν nᾶν ἅτ mān'ῑῑῑ!
 ἱρ ὑῑmᾶν (v. ὑῑmᾶν) tāᾶm lōγᾶ tāᾶ ᾄμ'σᾶ,
 παῖ ὑῑmᾶν (v. ὑῑmᾶν) ὑεῖᾶν lōγᾶ tāᾶ ᾄμ'σᾶ!

- sitze auf einem Hügel, wo man dir ein aus zwanzig Renn-
 [hirschen bestehendes Blutopfer darbringt!
 Sie sollen vor dir stehen und mit der Hand einen geweihten
 [Rennhirsch spenden!
 sie sollen vor dir stehen und in den Händen einen knöchigen
 [Rennhirsch als Belohnung halten!
 2750. Sitze in einem Nest voll von Bast-(dünnem)-Silber!
 sitze in einem Nest hoch von wertlosem Silber!
 Dein für Abend gefordertes Blutopfer werde nicht auf Morgen
 [verschoben,
 dein für Morgen gefordertes Speisenopfer werde nicht auf den
 [Abend verschoben!
 Wenn deine vielen Fürstenhelden von der Gegend des nahrungs-
 [reichen Flusses Sygwa mit weißem Wasser,
 2755. deine vielen Männer, das Volk eines heidnischen Fürsten von
 [der Gegend des fischreichen Flusses Sygwa mit weißem
 gegen das Wasser des nahrungsreichen Ob, [Wasser,
 aus abgeschälten Bäumen zusammengestelltes treffliches Floß
 [flößen (eig. am Tage des Flößens),
 auf einem trefflichen Floß aus gefällten Bäumen fahren (eig.
 [am Tage ihrer Fahrt),
 so mögen sie dir den Dunst des dunstenden Gefäßes empor-
 [steigen lassen!
 2760. so mögen sie dir den Rauch des rauchigen Gefäßes empor-
 [steigen lassen!
 Setze dich da als harter Götze, der Blutopfer empfängt!
 setze dich da als starker Götze, der Speisenopfer empfängt!

- ma năui jängpi lanting Säku täjemnä
 vuoringen nyäll kannzäpi nosing keu sänzemä ma
 2765. kēu konpi labed kät ämeslem [schi männlem]
 kartä konpi kot kät ämeslemen
 tongelt kande ko jizing torom ämestem irtnä
 kande ko nobting torom ämesti katl
 kāräng or ko ar pokem eult
 2770. vojäng or ko ar pokem eult
 läung kār jām jirr tätä katllem
 ängting kār jām jirr totä vilem
 schesch ogi jām jirrnä āual laim
 kem ogi jām jirrnä vuerlaim
 2775. jir vuimang tarom longa ämeslem
 päri vuimang jeming longa ämeslem
 ai leui täjetnä enmem ängting kār koräng ord leu
 lunt soli mueng jogan täjenä [kojem]

- En a fehér vízű Szigva [folyóm] forrásvidékén
 varjúorr-rajzos tarka Uráalom hátára megyek én,
 2765. [s] kö-tetőnyílású tetőnyílasos házban lakozom (tkp. ülök),
 vas-tetőnyílású tetőnyílasos házban lakozom (tkp. ülök).
 Egykor majd az osztják ember idejebeli világ beálltakor,
 az osztják ember korabeli világ beállta napján
 a rénbikás szamojéd ember sok fiamtól,
 2770. a rénes szamojéd ember sok fiamtól
 csontos rénbika jeles véráldozatát itt fogadom,
 szarvas rénbika jeles véráldozatát itt veszem.
 Hancs[vékonyságú]-ezüstös véráldozatot üvöltenek (?) föl
 silány-ezüstös jeles véráldozatot szereznek nekem. [hozzám,
 2775. Véráldozatot elfogadó kemény bálvánnyá ülepedem,
 ételáldozatot elfogadó szentséges bálvánnyá ülepedem.
 A Kis-Szoszva forrásvidékén növekedett Szarvas-rénbika-
 [forma-fejedelembős szoszvai emberem!
 Lúdbél módjára kacskaringós folyód forrásvidékére,

- mā noui iəykpɪ lāndəy saku tajəmnā*
uorəŋ (v. uorəŋä-)nol xanžəpɪ nōzəy keu šanzəmā mā ši
 2765. *keu-xəndɪ lābət xāt āməsləm,* [mänləm,
kārdɪ-xəndɪ xət xāt āməsləm.
toyəlt xandɪ-xə iɹəy tōrəm āməstəm(?) irtnā,
xandɪ-xə nōptəy tōrəm āməstɪ xatl
xārəy or-xə ār poyəm ēuəlt,
 2770. *uāɹəy or-xə ār poyəm ēuəlt*
louəy xār iām iɹ tāvā kātlləm,
āydəy xār iām iɹ tāvā uɪləm.
sēs-oyi iām iɹnā ouətlāiəm,
kəm-oyi iām iɹnā uərlāiəm.
 2775. *iɹ uɪiməy (v. uɪimāy) iārəm lōygā āməsləm,*
pārɪ uɪiməy (v. uɪimāy) iēməy lōygā āməsləm.
dɪ-leuɪ tajətnā ɛnməm āy dəy-xār-xorəy-ōrd leu-
lōnt-sōli mɪuəy ioyən tajənā, [xoɪəm!

- Ich gehe auf der Quellengegend meines Flusses Sygwa mit
 [weißem Wasser
 auf den mannigfaltigen Uralrücken, dessen Ober-Fläche wie
 [die Zeichnungen auf dem Krähenschnabel aussieht.
 2765. In einem dachlukigen Haus mit steinerner Dachluke sitze ich
 [(d. h. wohne ich),
 in einem dachlukigen Haus mit eiserner Dachluke sitze ich.
 Einst, wenn die Welt der Zeit vom ostjakischen Menschen
 [eintritt,
 am Tage, wenn die Welt des Alters vom ostjakischen Menschen
 [eintritt,
 werde ich von meinen mit Rennhirsch versehenen samoje-
 [schen Menschen, vielen Söhnen,
 2770. von meinen mit Renntier versehenen samojedischen Menschen,
 [vielen Söhnen
 ihr aus knöchigem Rennhirsch bestehendes treffliches Blutopfer
 [hier empfangen,
 ihr aus geweihtem Rennhirsch bestehendes treffliches Blutopfer
 [da empfangen.
 Ein Blutopfer in Bast-(dünnem)-Silbergefäß opfern sie (eig.
 [schreien sie) mir auf,
 ein treffliches Blutopfer in wertlosem Silbergefäß bringen sie
 [mir dar.
 2775. Als ein Blutopfer empfangender, harter Götze setze ich mich,
 als ein Speisenopfer empfangender, heiliger Götze setze ich mich.
 Auf der Quellengegend der Kleinen-Soswa aufgewachsener
 [Fürstenheld von der Gestalt eines geweihten Rennhirsches,
 [mein Mann von der Soswa-Gegend!
 Auf die Quellengegend deines Flusses voll Windungen wie ein
 [Gänsegedärm,

- vuas soli mueng jogan täjenä
 2780. seung lău jiring pityi năng ămsă
 vuezsing lău poreng tekal năng ămsă
 săt lăui jiri pai năng ămsă
 ar lăui poreng karr năng ămsă
 jelă vuohiti jiren ăling kolă alt johteptălă
 2785. kolă vuăhti porăn ăling jelă alt johteptălă
 tom mui sungen ămeslă porăng jăspi ar ortennă
 seung och nyurmăng vuoll ătt lăilaim
 tăm jang ho ămesi porăng ketpi ar ortennă
 vuezsing och nyurmang vuoll ătt lăilain
 2790. schésch ogi jamelnă ăt ăueltlain
 kem ogi păreng jăs ăt lăilain
 jir vuimang tarom longa năng ămsă
 pări vuimang viing longa năng ămsă
 janh kuli ojăng lonh schidi ămsă
 2795. unt voji teling lonh schidi ămsă.

- récebél módjára kacskaringós folyód forrásvidékére
2780. sörényes ló véráldozatos fészekbe te ülepedjél,
 szépséges ló ételáldozatos fészekbe te ülepedjél!
 Száz ló-áldozatos dombra te ülepedjél,
 sok ló-ételáldozatos térre te ülepedjél!
 Estére követelt véráldozatodat (tkp. véráldozatod végét) reg-
 [gelre ne halasszák,
 2785. reggel követelt ételáldozatodat estére ne halasszák!
 Azon föld-szögeleteden lakó ételáldozatos kezű sok fejede-
 fűrtös fejét lecsüggesztve álljon előtted, [lemhősöd
 ama víz-szögeleteden lakó ételáldozatos kezű sok fejedelem-
 szépséges fejét lecsüggesztve álljon előtted! [hősöd
 2790. Háncs[vékonyságú]-ezüstös javát üvöltse (?) föl neked.
 silány-ezüstös ételáldozatos kézzel álljon előtted!
 Véres áldozatot elfogadó kemény bálvánnyá te ülepedjél,
 ételáldozatot elfogadó erős bálvánnyá te ülepedjél!
 Vízi halban szerencsés bálvány gyanánt ülj,
 2795. erdei vadban bőséges bálvány gyanánt ülj!

2780. *uäs-söli mɿɿəɣ ɿoɣən təjənä*
sɿəɣ lāɿ ɿrəɣ piti nəɣ äm'sä,
uēzəɣ lāɿ pāɿəɣ tɿɿəl (v. tɿɿəl) nəɣ äm'sä!
sāt lāɿi ɿri pāɿ nəɣ äm'sä,
ār lāɿi pāɿəɣ ɿar nəɣ äm'sä!
ɿelä uäɿtɿi ɿrən āləɣ ɿolä ält ɿoɿtəptəlä,
 2785. *ɿolä uäɿtɿi pāɿən āləɣ ɿelä ält ɿoɿtəptəlä!*
tom moɿ-suyən āməslä pāɿəɣ ɿäšpɿi är ɔɾdənnä
sɿəɣ oɿ nɿurmāɿ uol ät lāɿlāɿən,
tom-ɿəɣk-ɿò āməstɿi pāɿəɣ kətpɿi (v. kətpɿi) är ɔɾdənnä
uēzəɣ oɿ nɿurmāɿ uol ät lāɿlāɿən!
 2790. *sēs-oyi ɿāmelnä ät oɿəlllāɿən,*
kəm-oyi pāɿəɣ ɿäš ät lāɿlāɿən!
ɿr uɿɿməɣ (v. uɿɿmāɿ) tāɿəm lōngä nəɣ äm'sä,
pāɿi uɿɿməɣ (v. uɿɿmāɿ) uɿəɣ lōɣä nəɣ äm'sä!
ɿəɣk-ɿuli oɿäɣ (v. oɿəɣ) lōɣk šidi äm'sä,
 2795. *uōnt-uäɿi tēləɣ lōɣk šidi äm'sä!*

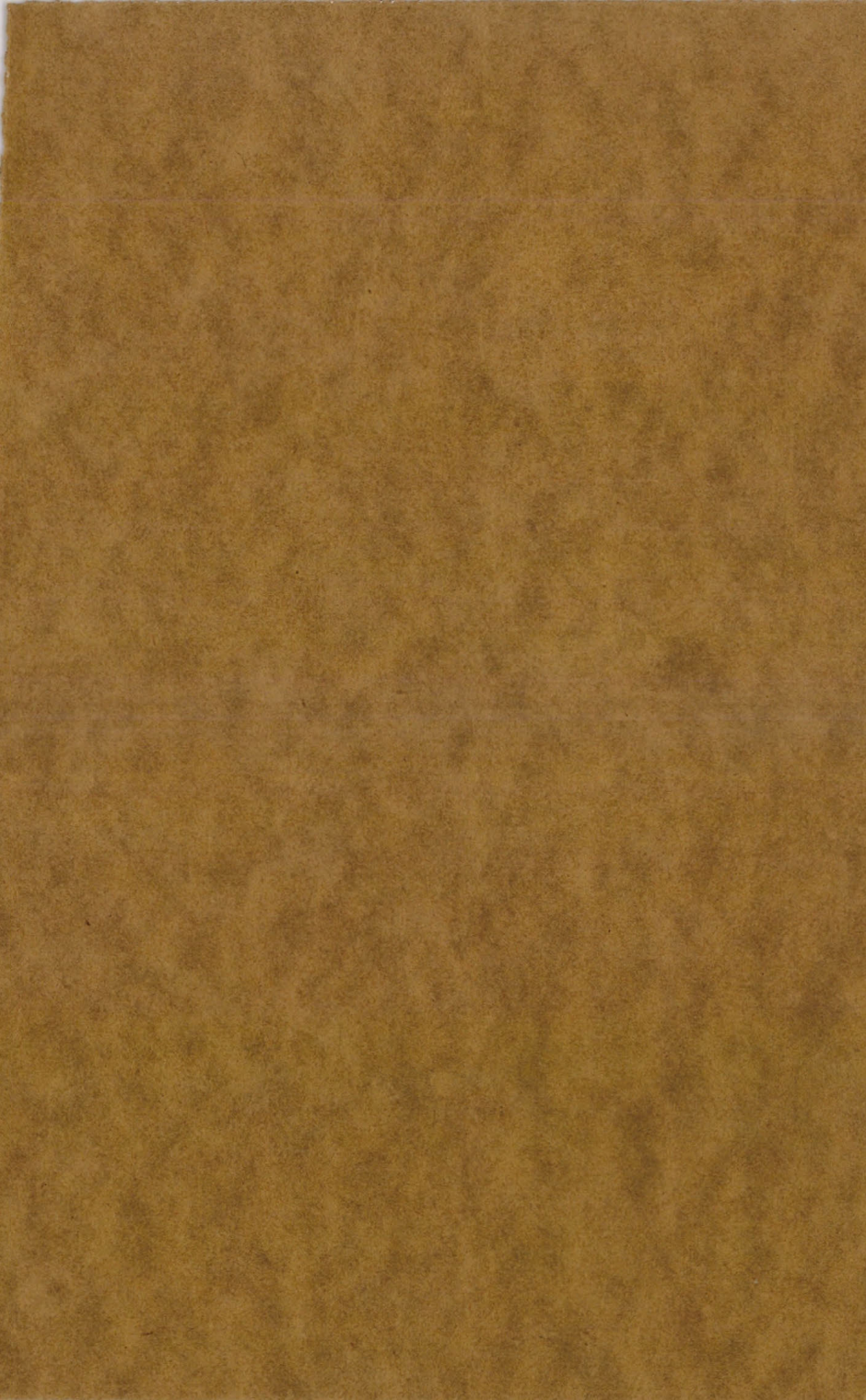
-
- auf die Quellengegend deines Flusses voll Windungen wie ein
 [Entengedärm
 2780. setze dich in ein Nest, wo man dir ein Blutopfer von bemähn-
 [tem Pferd darbringt,
 setze dich in ein Nest, wo man dir ein Speisenopfer von
 [wunderschönem Pferd darbringt,
 setze dich auf einen Hügel, wo man dir ein Opfer aus hundert
 [Pferden opfert,
 setze dich auf einen Platz, wo man dir ein Speisenopfer von
 [vielen Pferden opfert!
 Dein für Abend gefordertes Blutopfer werde nicht auf den
 [Morgen verschoben,
 2785. dein für Morgen gefordertes Speisenopfer werde nicht auf den
 [Abend verschoben!
 Deine vielen Fürstenhelden, die auf deinem Erdenwinkel
 [wohnen, sollen mit einem Blutopfer in der Hand
 vor dir stehen und den lockigen Kopf hängen lassen!
 Deine vielen Fürstenhelden, die auf deinem Wasserwinkel
 [wohnen, sollen Speisenopfer in der Hand haltend
 vor dir stehen und ihren wunderschönen Kopf senken!
 2790. Das Beste vom Bast-(dünnen)-Silber mögen sie dir aufopfern
 [(eig. schreien)!
 Sie mögen vor dir stehen und mit der Hand Speisenopfer in
 [wertlosem Silber darbringen!
 Setze dich als ein harter Götze, der Blutopfer empfängt!
 Setze dich als ein starker Götze, der Speisenopfer empfängt!
 Sitze als ein an Wasserfischen glücklicher Götze!
 2795. Sitze als ein an Waldwild reicher Götze!

TARTALOM

	Lap
Előszó	III

Osztják hőseinek:

Puling-aut eri. Nating jáh ar	2
Jeli us eri	166

HORNYÁNSZKY VIKTOR R.-T.
Budapest, Aradi-utca
14.